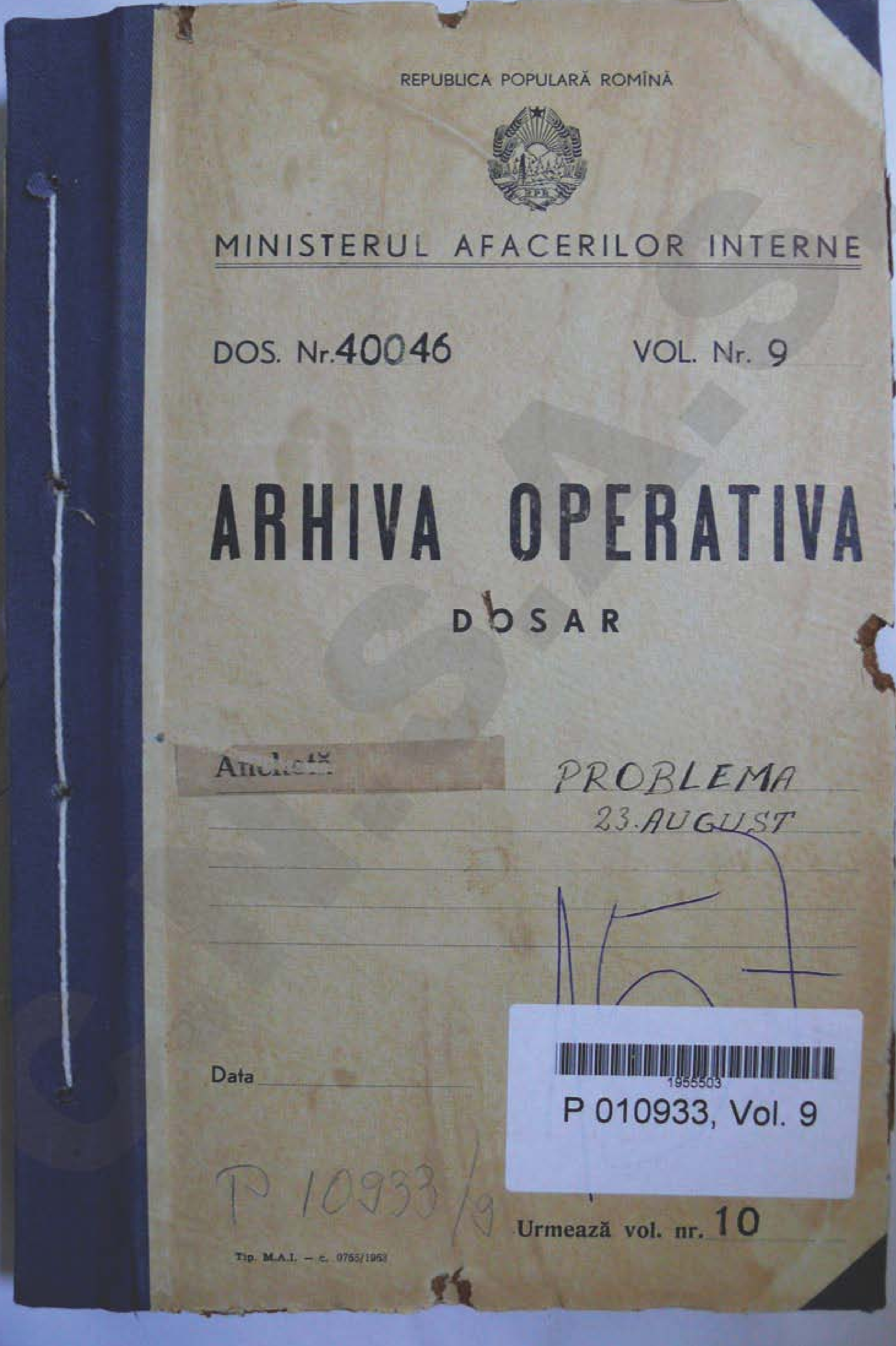

REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DOS. Nr. 40046 VOL. Nr. 9

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Anchetă

PROBLEMA
23. AUGUST

157

Data

1955503
P 010933, Vol. 9

P 10933/9

Urmează vol. nr. 10

Tip. M.A.I. — c. 0755/1963

C.N.S.A.S.

DECLARAȚIA

NUMITULUI

MOCSONYI-STYRCEA IOAN

-VOL. III-

[illegible] trebui atât cu S. cât și cu mine și că noi nu eram preocupați a ști ce se putea [illegible] diferențe fundamentale între C. și [illegible] Președinției mai cu seamă în domeniul politicii externe ce era de resortul și competința specială, ca și cu titlu exclusiv, ale acestuia din urmă. Iar re[illegible] [illegible] atât R. cât și cu [illegible] și bine că (Y.A.) își rezervase și atunci [illegible] dreptul de control asupra rapoartelor M.S. și ale mele cu dânsul, lucru pentru a [illegible] față unor noi fapte implicate în nici unul din problemele importante privind Coroana și politica, din care [illegible] era indiscutabil [illegible] și că, deocamdată, toată gravitatea situației în care se afla [illegible] față de [illegible] exclusiv în acea că-l lăsase să creadă că hotărârile vor fi pe linia directă a politicii sale personale, necomportând nici un element nou, că prin [illegible] ce ne-a lăsat în redactarea textelor și inexplicabila inadvertență de care se făcuse vinovat în a nu fi căutat din timp și mai ales [illegible] în condiții care ar fi făcut imposibile discrepanțe între ceea ce știa în ajun și ceea ce [illegible] dimineața și [illegible] publicat în ziare", el putea în fața unui fapt împlinit de importanță capitală și că, înfățișat, nu știu cum deci era [illegible] să-l [illegible] așa [illegible] prin Hitler ca să-l [illegible] de aprobarea [illegible] [illegible] a Führerului un angajament ferm pe chestiunea [illegible] deci nu trebuia să știe a [illegible] cum vor reacționa [illegible] și deci nu se cuvenea să-l [illegible] asupra pe Killinger, iar [illegible] pe Ribbentrop, fără ca [illegible] să ajungă la interlocutorii personale ale Führerului pe linia C. — Acum la București, Killinger nu [illegible] M.S. nici un indiciu relativ la faptul [illegible] [illegible] atât de [illegible] care-l lăsau complet indiferent în [illegible], dar după toate aparențele [illegible], [illegible] nu era de închipuit [illegible] izbucnise deja o criză serioasă între noi și C. R., deși nici acum [illegible] nu se putea exclude, deoarece în [illegible] își luase asupra și [illegible] toată răspunderea [illegible], așa că faptul că la mijloc era R. [illegible] se vădea [illegible] a [illegible] stabilite a [illegible] și [illegible] politicii externe românești, [illegible] se găsea pus în imposibilitatea de a [illegible]. Acum să așteptăm o [illegible] de a [illegible] situației din [illegible] Conducătorului [illegible] interne, iar în tot acest răstimp [illegible] a trăit pe cât posibil [illegible] cu politica, o explicație [illegible] a [illegible] sale și a [illegible], devenind din ce în ce mai rare [illegible] cu noi toți în afară de [illegible] și [illegible] în special [illegible] față de mine. — Pentru moment, [illegible] nici un motiv [illegible] să fim [illegible] [illegible] schimbarea [illegible] după informarea M.S. de la ceremonia sfințirii [illegible] Bucureștilor [illegible], așa că [illegible] am fost poate puțin prea [illegible] la prânzul IASS. cu toată [illegible] și [illegible], dar nu și [illegible] ce se [illegible] pe la [illegible] în [illegible] cu [illegible] după ceremonie la care [illegible] fără mine și [illegible] [illegible]; poate, poate și [illegible] de exact [illegible] cu atâta [illegible], [illegible] fiul [illegible] de Mitică [illegible] pentru a [illegible] să la [illegible] decât [illegible] care-i [illegible]

[illegible] în a-i impune prezența la volan în plin, (timpul în cursul) ~~[illegible]~~ pendulările și într-o [illegible] de mai mare [illegible] (cu scopul de a le [illegible] [illegible] de a [illegible] și de [illegible] [illegible] [illegible], în timp ce noi [illegible] mai departe în a doua expediție [illegible] [illegible] [illegible] cel puțin [illegible] [illegible] ei, [illegible], ar fi [illegible] ~~—~~ să [illegible] ca să-și poată completa cu [illegible] rapoartele informative către [illegible]) cu toate [illegible] [illegible] [illegible], cu excepția [illegible] [illegible] a personajului [illegible] cu [illegible] [illegible] și cu toate cele în care ne [illegible] [illegible] [illegible] cu ocazia celei [illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible] în care noi „justele” nu [illegible] [illegible] să [illegible] în scopul expediției, așa că nu era greu de înțeles de ce („a fortiori”) [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ n-aveau ce căta în [illegible] [illegible], astfel încât [illegible] [illegible], surprizele [illegible] de neprevăzutele [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible], la care Mike [illegible] un punct în [illegible] [illegible] [illegible] din care ei sperau să câștige până la [illegible] [illegible] [illegible] a C.R., [illegible] [illegible] a râde la început mai [illegible] și din [illegible], dar spre sfârșit [illegible] mai [illegible] [illegible] [illegible] din fundul inimii de [illegible] [illegible] [illegible] cu [illegible], în speranța că la o [illegible] expediție [illegible] nu vor avea [illegible] și se bucura mai [illegible] de [illegible] ce-i [illegible] [illegible] [illegible] ce nu le [illegible] [illegible] să [illegible] că nu [illegible] și alte [illegible] mai puțin [illegible], ceea ce avea să le confirme după [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] [illegible] personajelor contactate la Timișoara, la dispoziția [illegible] fără de nici o [illegible] [illegible] la „[illegible] [illegible] de pe [illegible] [illegible]” timp de o zi întreagă, completate cu informațiile [illegible] [illegible] despre [illegible] de două ore [illegible] al [illegible] [illegible], „[illegible] cei doi [illegible]” în [illegible] [illegible]. — [illegible] lui Mike se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] din dimineața [illegible] de care [illegible] cu [illegible] [illegible] [illegible], că și faptul că-și (permanentă) [illegible] din ziua [illegible] [illegible] de la [illegible], ~~[illegible]~~, pe ziua [illegible] la ([illegible]) ~~[illegible]~~ ei din [illegible] unde avea să [illegible] [illegible] după [illegible]. În timp ce eu [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] în care [illegible] toată dimineața, iar R.-M., fiind ~~[illegible]~~ [illegible] de „[illegible]” trei zile de concediu pentru a-și vedea (de obicei [illegible] [illegible] [illegible]) ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] de [illegible], o ducea pe [illegible] (la școală) ~~cu [illegible]~~ în Cadillacul pilotat de frumosul ei șofer personal Moldoveanu, alt agent plătit pe degeaba de S.S.I. pentru aproape inexistentele lui rapoarte [illegible] doar prea [illegible] și mai frumoasă [illegible] ei, [illegible] [illegible] [illegible], cu care [illegible] [illegible] [illegible] în [illegible] cu scopul de a ajunge în [illegible] [illegible], [illegible] fără [illegible], [illegible] Mike n-avea [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] de [illegible] de [illegible] S.S.I.-ului, [illegible] [illegible] până ce-i [illegible] ([illegible]) ~~[illegible]~~ și [illegible] [illegible] — [illegible] ([illegible]) plecat [illegible] ([illegible]) ~~[illegible]~~ de la [illegible] [illegible] în [illegible] ([illegible]) [illegible] din care alt rând de [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] a cele ce [illegible] de [illegible] [illegible] 120 de ore, [illegible] de fapt [illegible] [illegible] [illegible] la [illegible] [illegible] „serviciul cafele” pe la [illegible] [illegible] când nu era de serviciu la pârt, și trebuia să se preocupe de toate cele trebuincioase pentru [illegible] [illegible]. Astfel și [illegible] [illegible] [illegible] în [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] a se vedea, [illegible] și un alt rând de [illegible], deoarece nu ne puteam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] improvizații tocmai la Rușețu unde, spre deosebire de toate celelalte vînători comune și regale, pe cartoanele de invitație însoțite de programul indicator al bătăilor în ordinea lor de precădere, cu orarul fix și itinerariul puștilor și al gonacilor indicat pe schiță prin săgeți desenate cu creioane multicolore, se stipula în mod expres că erai poftit să vînezi "vulpi, iepuri și diverse", căci, într-adevăr, dintr-o fantezistă inspirație, fericită pentru vulpi și diverși mărunți de alte specii, dar cam nenorocită pentru pașnica gînge a lui "Lepus timidus", Creatorul a binevoit s-așeze, cînd a făcut Bărăganul, tocmai către mijlocul lui o porțiune de cîteva mii de hectare de pămînt feruginos și nițel calcaros, deci roșcat — de unde numele de Rușețu al locului și comunei — mai nisipos decît lutos, deci afînat, extrem de fertil și excelent pentru viță de vie — explicînd astfel de ce Crîmpoșia, care în țara ei de baștină la Drăgășani dă o pișcoacă dulceagă, aici a născut un vin de masă sec de mare calitate și renume printre cunoscători — în centrul cărui rai agricolo-viticol crește de cînd îi lumea o pădure mîndră de stejari, încă seculari atunci, completată periferic în vremurile înființării D.C. de plantații de salcîmi înspre care gravitează firește, într-ajutorul adăpostului contra vijeliilor stepei, iepurașii de pe întinsele mănoase plane, fără de nici un arboret acoperitor și călduros de refugiu hibernal, ale ținutului înconjurător pe o rază minimă de circa 50 de leghe și în această binecuvîntată insulă verde și răcoroasă vara, iar caldă și ospitalieră ca glia sub frunzele quercineelor, rezistente pe crengi pînă la apariția celor noi, de-a lungul iernii-atroce, vulpile au găsit pînă și viezurii, durîndu-și în solul cel mai prielnic pentru vizuini o imensă și atotcuprinzătoare cetate subterană cu mii de galerii și bastioane legate între ele și deasupra cărora la fiece doi pași dai de o gaură de acces ca în "terroires de garennes" ale iepurilor sălbatici din toată Franța și Anglia, iar cum aici ele nu duc nici odată lipsă de afluxul permanent al rozătoarelor celor mai gustoși, s-au înmulțit în așa hal încît — de cînd a fost strict interzisă stîrpirea în mod excepțional aici drept curiozitate naturală unică și ca să poată fi vînate într-o singură zi pe an de pasionante bătăi pe zăpadă atunci cînd blana lor e lungă, deasă și pufoasă — se ajunsese în ultimii ani la tablouri de patru pînă la cinci duzini fără să se fi reușit însă a depăși nici egala cele 56 piese împușcate și găsite la Donaueschingen în 1908. Norocul general, dar al meu special întrucît eram singurul — în afară de Nepel — care vînam acolo pentru prima dată, a fost acel că de la orele 9 pînă la 12 și de la 13 pînă la 16 în exact șase ceasuri, cele în total unsprezece puști, din care două de umplutură reprezentînd Adm. D.C., au împușcat 102 vulpi, cam tot atîția iepuri și 8 diverse, găsindu-se 99 vulpi la plecare din pădure, încă două pînă ce am ajuns la tren și una a doua zi, adică la Ionel Bibescu fiind ca și ieri primul cu 14, Tacu al doilea cu 13 (cifră ce încă nu am [illegible] în anul acela!), Mike al treilea cu 12, Bazile cu 11, Sonda, Jorga și Constantin cîte 10, eu cu 9, Donici (care a fost invitat în ultima clipă fiindcă se afla [illegible] cu Nepel) 15, iar Nepel și șeful reprezentant cu cîte 4 vulpi, bătîndu-se așa dar aproape dublat recordul mondial! Iepurii nici nu contau în calcul fiindcă nu se împușcau decît la sfîrșitul bătăilor cînd nu mai puteau să apară vulpi, din care [illegible] o duzină de bucăți n-avea să treacă iarna hrănind copoii, deoarece la vulpi se poate trage cât duce pușca și multe blănuri au fost bine plătite în ziua aceea, iar [illegible] moarte au stârnit, fiind refugiate cu vulpea în prima pauză vecină spre a împuți mausoleul familiei, căci vulpea nu mănâncă vulpe, ~~[illegible]~~ spre deosebire de verii ei mai mari — lupii ce se mănâncă între ei. Dat fiind că blănurile erau mai toate f. frumoase, ~~iar~~ din ele multe "cărbunare", am propus și s-a efectuat încă în anul acela ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ eliberarea unei duzini ~~de câte o duzină~~ de vulpoi ~~[illegible]~~ iar în cel următor de ~~și~~ vulpoaice ~~[illegible]~~ din cele argintii ale crescătoriei regale de la Sinaia, spre a vedea dacă se-ncrucișau ori ~~se încrucișează~~ sau ba și dacă puteau ~~pot~~ rezista hrănindu-se pe cont propriu în acel mediu mult prea cald pentru ele vara, dar f. favorabil din punctul de vedere alimentar. — La Izvor n-am stat decât o zi pentru că, după acea ~~ziua~~ excepțională de caldă și fără nici o adiere, cum ce este atât de rar în Bărăgan, ce o avusesem spre norocul nostru la Ruseta, vremea s-a stricat rapid dând într-un viscol de toată frumusețea către seara ~~zilei de 8 ianuarie~~ următoare, așa că ne-am întors mai de vreme decât sperasem la București unde noul record mondial n-a lipsit să facă vâlvă și să creeze atmosfera explicativă a subitei mari pasiuni regale pentru vânătoare, ce trebuia să camufleze față de observatorii prea atenți ai mișcărilor C.R. celelalte nu mai puțin emoționante ~~sportive~~ ~~ocupații~~ vânători politice, ale monarhului și anturajului său intim. Consultările mele cu Buzel și Vivi s-au soldat cu același sfat ce mi-l dăduse Potopeanu, de a sesiza cât mai discret, dar din timp, pe toți acei absolut siguri și devotați Coroanei, care la momentul potrivit ar putea sta zid în jurul ~~Domnului~~ ei dacă — cum aveam motive să credem că se proptea pe ascunsele — criza cu Antoneștii izbucnea brusc cum ne surprinsese viscolul în Bărăgan. În consecință, ne-am împărțit misiunile secrete: Buzel alarmând pe Maniu și Brătianu care la rândul lor și-au mobilizat acele elemente din partidele lor respective, pe bună credință, discrețiunea și capacitatea de a alerta la rândul lor pe toți acei capabili să "ridice masele aducând (ca pe vremea luptei aprige dintre cele două partide acum atât de unite) sute de mii de poporeni ardeleni în capitală" și respectiv "creând o mișcare de opinie printre cadrele și acea 90% liberale ale aparatului de Stat", puterea în adevăr contra; Vivi punându-l pe generalul Aldea — sosit și el cu Potopeanu de Sf. Ion în capitală, dar nu ca să-i ureze lui "Ionică-gramofon" (altă poreclă populară a lui Bij aflată de Mike de la prietenii săi mecanici de la garaje, căci "fiindcă ar avea o muzicuță-n capitală") (noroc, sănătate) și [illegible], ci ca să afle ce s-a întâmplat ca R. să fi ținut ~~[illegible]~~ divertismente și apeluri — să-i preluceze camarazii generali și coloneii [illegible] de absolută încredere) cu scopul unei discrete acțiuni de lămurire ~~pe capitală~~ [illegible] mai departe a cadrelor, necontaminate de spiritul frăției de arme, din corpurile staționate pe teritoriul național și în special cele din Muntenia și Oltenia, ~~pe cont și~~ cu recomandarea unei deosebite atențiuni ~~cu privire la~~ de a se păstra secretul apelului regal; ~~camarazii generali și colonei [illegible] de absolută încredere~~; eu preluând una din cele mai gingașe acțiuni diplomatice din toată cariera mea de pân-acum, anume de a explica toată problema I.P.S.S. fără a-i spune mai mult decât trebuia să știe despre partea "putschistă" eventuală, dar de acum din ce în ce mai probabilă, cu care va fi necesar să se soldeze răsturnarea dictatorului, nici despre tratativele propriu zise (după ce-mi crease ~~[illegible]~~ pentru a treia și [illegible] posibilitatea [illegible] un alibi telefonic [illegible] la ~~[illegible]~~ invitații de M.S. de a se ~~[illegible]~~ (pseudo-[illegible])

5

pentru totuşi Crucea Bizantină în biserica Patriarhiei mai degrabă decît la Peleş, ca să poată fi admirată de publicul mult mai numeros al enoriaşilor sfîntului lăcaş decît al vizitatorilor Castelului Regal de la Sinaia), cu rezultatele de a-l fi convins integral de dreptatea ~~sa~~ a cauzei [illegible] acestea pretextate, ci a celei mai care era şi a celor două vechi partide democrate unite şi ale Puterilor ce vor fi indiscutabil victorioase; de a-i fi smuls cuvîntul de Patriarh că nu va ezita să sprijine, în orice împrejurări s-ar întîmpla să se desfăşoare criza cu Antoneştii, pe M.S. şi Regina Mamă, iar între timp să-şi convoace pe rînd cît mai curînd pe toţi metropoliţii şi episcopii pentru a-i avertiza despre gravitatea consecinţelor pentru viitorul istoric al ţării şi al bisericii ortodoxe autocefale dacă ar fi lipsite de ~~tinerii~~ prezenţa permanentă, sigură şi eficace a neatîrnării şi propăşirii neamului nostru şi credinţei sale, ce era Coroana şi prin urmare datoria lor de a o sprijini aşa cum ea sprijinise totdeauna biserica şi păstorii ei; iar apoi, ceea ce a fost cu mult mai simplu şi uşor de realizat, de a-l informa amănunţit pe toţi despre tot ce au devenit mai periculoase în dezvoltările rapide şi fastuoase ce se iveau în urma lor la orizont, şi a obţine concursul lui între venirea Preşedintelui Lupu, în numele M.S., lăsîndu-i latitudinea de a stabili la rîndul lui cu ceilalţi consilieri ai I.C.C. şi eventual acele persoane din lumea judecătorească, pe sentimentele, discreţia şi contribuţia cărora ar crede că ne-am putea bizui şi deci la care era cazul a se apela în mod preventiv ca să poată la rîndul lor pregăti spiritele în vederea salvării corpului legislativ la ~~ordinea~~ întreg constituţională. N-am neglijat nici să-i prevenim tot prin Maniu pe generalul Niculescu, prin Ioani pe Mihail şi Dimitrescu ca şi pe profesorii universitari cunoscuţi mai intimi ai M.S., prin Dichi pe colegii vechi devotaţi ai tatălui său toţi din cercurile universitare şi prin R.-M. pe fidelii ei doctori, iar, în sfîrşit, prin Tacu pe toţi prietenii lui siguri din cadrele vechi şi active ale armatei, şi cu ei pe [illegible] bisericeşti ale celorlalte culte, iar prin Iorgu pe Filderman, Max Auschnitt şi alţi încă destul de puternici potentaţi israeliţi (Pinkas, Raznitz, Stern, Alfred etc.), fără a lăsa (totuşi să transpire) nimic din preocupările noastre faţă de concursul partidelor [illegible] titulesciene, georgiste şi cazurile net pro-antonesciene [întrucît Dinu îşi propunea să-i vorbească lui Georges B. personal] doar cînd s-ar cere, odată izbucnită criza efectivă], societatea mondenă în general (Jockey, Automobil, etc.), nici prietenelor comune ale R.-M. şi Mărgeştioaiei, dela care dimpotrivă ne aşteptam să aflăm ce se urzea în vis.—

Informaţiile ce ne determinaseră să luăm aceste precauţie, ce avea să se dovedească a fi fost salutară în toiul crizei, ne proveniseră cursă concomitent de la Ioani, alarmat de-a binelea de semnele date de către mătuşa sa, cam neliniştită ~~îngrijorată chiar~~ de faptul că soţul ei avea poate să fie silit a se compromite iremediabil la tabăra mai clar a duşmanilor Casei Domnitoare la care ea personal ţinea mult sentimental, dar fără ~~[illegible]~~ să-l fi putut convinge pe nepot asupra cauzei [illegible], întrucît colonelul ~~[illegible]~~ începuse să devină ermetic, misterios şi îngrijorat de pericolul ce [illegible] putea prezenta pentru el [illegible] că, informîndu-l pe Mircea [illegible] stăpînului său direct şi [illegible] de la [illegible] care începuse de vreo-odată să tangheze rău, refuzîndu-l pe Politicus mai ales la audienţele oficiale şi la depuneri, să nu primească la Preşedinţie şi să răspundă personal la telefon, amînînd însă cu totul pe aşteptate s-o contacteze prin Alice Sturdza pe Nelly ca R.-M. să-l invite „la dejun" la reşedinţa ei pe care din politeţe faţă de [illegible] Doamna n-ar mai fi putut refuza şi cum dorinţa [illegible] — a povestit Nelly şi mie cu acest prilej că Killinger fusese ~~a fost~~ [illegible] la ea, ~~[illegible]~~ cerînd să cunoască [illegible] motivele pentru care guvernul român a ținut să împărtășească unei hotărîri pentru soarta Reichului și României, care se joacă acum la Stalingrad, printr-o declarație care a stîrnit în România un val de indignare și ridicarea tuturor cetățenilor conștienți de gravitatea orei, [illegible] ~~de bătrînie~~ în acele ale evreimii (Judentum), care opoziției democrate și de "Brunnenvergifter" și spioni britanici din protipendada românească, iar în Reich stupefacție, nedumerire și marea nemulțumire a partidului și guvernului. Într-o expunere de mai bine de o oră, întreruptă continuu de protestele violente ale baronului congestionat de efortul de a o admite să priceapă în ce măsură era realmente victima unei manevre de șantaj a principalului aliat militar al Reichului tocmai în clipa cînd acesta se zbătea în cele atît de reale greutăți pe frontul de care depindea salvarea sau prăbușirea sa, Bijlet îi dezvoltă teza sa ~~[illegible]~~, încercînd a-l capta pentru o "ultimă încercare de a-l convinge pe Führer să-și schimbe atitudinea față de aliatul său și sincer devotat aliat deși era profund nedreptățit", pentru a-i transmite căruia Freiherrul îi cerea un memorandum pe care Ică îl refuzase pe motivul că umpluse deja Reichskanzlei cu memorandumuri de care deci nu ducea lipsă, ci de înțelegerea și bunăvoința celuia care, după toate imensele succese repurtate în misiunea sa diplomatică la București, ar fi trebuit de mult să se facă ambasadorul României pe lîngă Cancelarul Reichului pentru eliminarea acestui unic obstacol dar și mare în calea unei adevărate prietenii și alianțe durabile, atît militare cît și politice, româno-germane, ca rezultatul că acel [illegible] Bijlet îi mai spusese că ar merita, de ar vrea să-l întîlnească, [illegible] de onoare și împroprietărirea în țara aceasta care-l primise cu atît ospitalitate și-i a oferit confortul acestei prietenii, acceptat creionat și hîrtie semnînd tot pentru eforturilor de a vrea să-i neutralizeze [illegible] punctele esențiale ale expunerii zdrobitoare a interlocutorului său, ca la revenirea a toate și cu Hitler abia sosit, cu primul avion de după intemperiile ultimei săptămîni de ninsoare, (venit de el cu ajutor de la Wilhelmstrasse unde fusese convocat pentru relații politice asupra situației inexplicabile din România) și care a avut obrăznicia să pretindă, fără nici o calitate în funcție de consilier al legației sale, ce-l învrednicea acest chip de secretar menit a rata pentru un raport circumstanțiat declarațiile prezise ale interlocutorului șef al guvernului român, că procedeul de a rezolva probleme intime inter-aliate prin declarații publice propagandistice de Bund Neu era cu totul neobișnuit și inadmisibil în raporturile diplomatice dintre două State aliate și să mai ceară și lămuriri asupra împrejurărilor în care M.A. a înțeles să recurgă la involvarea Coroanei în această neexplicată și periculoasă formă de a-și manifesta față de un Mare Aliat atitudini inamicale și prejudicioase, drept care Ică i-a declarat în respect înnăscut beneficiarului audienței că nu-i acordase d-lui Consilier ~~nici o audiență~~ și ar cere imediat punerea capătului prezenței lui tolerate exclusiv pentru facilitarea traducerilor comunicărilor fiindcă E.S., dacă tot ține nu să-și depășească total ~~competența~~. — Ică spusese după aceste [illegible] ~~[illegible]~~ să și cîștigat răgazul necesar pentru a întîrzia sau poate evita total vreo intervenție de a Führerului, dar după nici o săptămînă Killinger care se fi primit de C., fără a da cererii un caracter de urgență, nici acel al unui demers de fiat în numele personal al Cancelarului, ca să el, Bijlet, fusese silit a-i da lui Ică mai ample explicații asupra celor două demersuri adevărate ale Freiherrului și tezei cu totul personale ce i-o expuse, despre care pînă atunci nu pomenise la vîrstă decît de ca un fapt neimportant și fără de posibile urmări mai grave, liniștindu-l totodată pe patron în legătură cu efectul ce-l produseseră deja ce încă asupra lui rapoartele marea amplitudine ale "lichelei de Eugen Cristescu și altor comparși stat-majoriști lui" și obținînd, ceeace fusese de cea mai esențială importanță, răspunsul către L.G. că M.A. era informat și nu primea nici o vizită pînă la restabilirea sa totală, refuzîndu-l în calitate de reprezentantul Reichului a se adresa capului guvernului pentru orice comunicare ar dori să-i facă. Killinger nu se putuse hotărî pe loc să ceară P.M. a.i. o nouă audiență, probabil fiindcă scopul audienței cerute C. fusese tocmai acel de a se plînge de atitudinea acestuia, iar cînd după trei zile totuși își solicitase o nouă convorbire, aceasta a fost contramandată dată de repoliticos de [către] ~~[illegible]~~ [illegible] Ica. Cu Af. în urma subitei plecări neașteptate a Freiherrului, chiar după cum serviciile noastre au aflat după alte cîteva zile, nu la Berlin, ci direct la Marele Cartier General al Führerului. – Aproape concomitent cu plecarea lui Killinger, Bossy cerea imperios agrementul ~~de~~ [pentru] a putea veni la ~~București~~ [centrală] spre a cunoaște situația și a cere instrucțiuni verbale, întrucît nu era în măsură să mai răspundă cererilor de explicații asupra declarațiilor de Anul Nou și evenimentelor interne sau externe ce le determinaseră, cu care era asaltat de către Weizsäcker și mai ales de von Ribbentrop. Ica-i răspunsese însă negativ, transmițîndu-i neîntîrziate instrucțiuni scrise liniștitoare, ca după vreo 24 [de] ore, aflînd de chemarea Freiherrului la Wilhelmstrasse – cum se credea la început –, să-l recheme spre a-l invita a veni imediat la raport și instrucțiuni verbale, astfel că Raoul a ajuns din fericire a ne putea informa pe Buzel, Ica, Tonci și subsemnatul înainte ca să ~~[illegible]~~ [fie] primit de M.A. atît el cît și Killinger întors cu o întîrziere de [aproape] două zile față de calendarul din berlinez. – In tot decursul acestor săptămîni de agitație mare în sînul ministerului Externelor, nu întîrziasem să ne-adăpostim prea la distanță de ~~[illegible]~~ [capitală] ca să putem fi avizați la orice moment de turnura ce era să ia evoluția relațiunilor de crescîndă încordare cu nemții, am fost ~~pentru~~ a [fiți de serviciile conjurate] [illegible] un alt pretext valabil [illegible] preocupările politice prezente cu toții neobișnuită-n [la București] ianuarie [illegible] și adeseori numai a M.S. [illegible] – R.-M. refugiindu-se la Foișor [în] declarîndu-se bolnavi [de cord] în clipa întoarcerii [concomitente a] plecărilor întregi de arhi și excelențe în prezența celei a primarului de la O.K.W. și neprimind pe absolut nimeni în afară de doctori, Nelly cu informații din oraș, iar Mielle, zis Zizi informații, cu veștile cele aduse de la mine – și a da totodată impresia unei atmosfere de totală nepăsare, se vîna acum aproape zilnic, cu cei mai diverși invitați toți incolori, inodori și inofensivi, sistematic de la 10 pînă la 4, mizînd pe priceperea [illegible] care au servit în cort, la cîte un revir al pădurilor S.C. și celelalte terenuri de la Periș, Cocioc, Scrovistea, Glimbocata, Brigineasca și Balotești (ai [illegible] societății noastre, drept pentru care Mișu nu participat pentru a nu-l întîlni încă pe Vivi înainte de întoarcerea lui [illegible] Gerlaberg care să-i servească în chip de paravan inconștient alibiului), Ioanițiu [illegible] ori de cîte ori se simțea nevoia, cînd eu eram la vînătoare cu toate că mă așteptam la vreo comunicare dela București, în mod extrem de abil și absolut nefiresc, serviciul de a-i [illegible] în locul meu. Astfel aflasem de la Buzel prin Tonci, înainte ca Bossy să fi dat la Jockey de Tonci și apoi de mine pentru a ne comunica la intenția M.S. cum evoluase criza Wilhelmstrassei despre declarațiile bucureștene, în funcție de [illegible] ce le stîrniseră în

[illegible]

LIPSEȘTE TOTAL DIN PAG. 882
DE MAȘINĂ

C.D. Berliner și în capitalele neutre, lăsând totodată pe MMll să-nțeleagă că era în interesul lor mai mult decât al său dacă nu se grăbea cu cererea audienței la G. Înainte de clarificarea situației, sărmanul Raoul, care fusese tot atât de surprins de declarații ca și toți cei ce-l asaltaseră la Berlin cu întrebări și insinuații, nu se simțea liniștit deloc de atmosfera întâlnită la Externe și în saloanele capitalei și dintr-odată aproape mai expus unor serioase neplăceri în țara sa decât sub bombele prietenilor săi englezi într-o vreme ce-i era aliată și pe care și el o considera dușmană. Povestea lui era următoarea:

În primele trei zile, nimeni nu se sinchisise la Reichskanzlei de ceea ce captaseră posturile de ascultare, principalii factori responsabili fiind de altfel toți plecați din Berlin. Hitler, contrar celor ce crezusem, petrecuse toate sărbătorile fără să iasă de pe front, respectiv M.C.G. din sectorul nordic al acestuia; discursul lui fusese imprimat pe placă și dat pe Deutschlandsender fără menționarea locului de unde vorbea, dar fiind precedat și urmat de știri în parte petrecute și în parte închipuite a se fi întâmplat în zona apropiată de Berlin, toată lumea a rămas convinsă că vorbise din Reichskanzlei. Abia după înregistrarea comentariilor posturilor de emisiune și ziarelor străine, în special a celui săptămânal al lui de Salis de la Beromünster și articolelor de fond ale marilor gazete elvețiene, ~~afirmând~~ iar pe de altă parte aflarea de către Gestapou a celor ce se vorbeau în cercul legațiilor neutre din Berlin și apoi prin rapoartele parvenite din celelalte capitale europene, Weizsäcker, primul întors după vacanță la datorie, a fost și primul să sesizeze și să dea alarma cu privire la discrepanța între declarațiile ~~în special~~ regale românești din anul acesta și cele ale anului precedent și să releve totodată rafinamentul textelor interpretabile în două sensuri, atribuind firește grija acestui echivoc geniului inventiv și versatil cunoscut al prof. de drept Mihai Antonescu. Hitler, membrii guvernului, inclusiv Ribbentrop, plus toți comandanții militari și gauleiterii care l-au vizitat la O.K.W. de Anul Nou, nu remarcaseră absolut deloc ceva anormal și nimic suspect în acele declarații până când Führerul a primit raportul trimis direct la M.C.G. de către W. în lipsa și oarecum peste capul lui v. R., cu care fără știrea, întrucât nu se-nghițeau nici cum reciproc. Himmler, prezent la citirea raportului urgent, secret și personal, a făcut o criză de furie cerând destituirea imediată a lui v. R. care, chemat împreună cu W., pare să fi fost apostrofat de cei doi H. atât de grav încât contele Strachwitz, de obicei bine informat despre dedesubturile Cancelariei Imperiului, îl dădea demisionat și înlocuit cu Bormann sau von Papen, iar von Meisner a fost auzit spunând că preluarea lui Auswärtiges Amt de către Führer personal cu W. ca Subsecretar părea soluția mai probabilă. Dar și în rândurile Gestapoului și mai ales ~~în special~~ a celor din România erau așteptate decapitări de câteva figuri marcante și tăieri rase în armata agenților locali naziști, toți reprezentanții principali căutând în van la București fiind convocați de urgență la Berlin—

ceeace ne explică lipsa lor atît de îndelungată de la Bucureşti — însăşi situaţia lui K. părînd a fi cam compromisă în urma unei dări de seamă despre primirea C.D. la palat fără nici o menţiune a fondului cuvîntărilor pronunţate, trimise în anexă printr-o schemă unui subaltern drept literatură de importanţă în arhivele A.A.-ului. Potrivit informaţiilor L. Suediei, Himmler ceruse a fi lăsat să "ancheteze cazul la faţa locului", pe cînd Goebbels — "alt candidat posibil pentru A.A." — părea, după aceleaşi surse, să fi optat pe F. ~~[illegible]~~ a sări poate cel, obţinînd convocarea tuturor responsabililor diverselor sectoare la o conferinţă la R.-K., în urma căreia Manfred primise ordinul telegrafic să-l sondeze pe Ică, apoi pe C., înainte de a fi chemat să-i explice ~~[illegible]~~ mobilele schimbării de atitudine faţă de coordonatele politicii comune stabilite cu prilejul conferinţei de la Berlin. Simultan Bova fusese chemat de W. şi ~~somat~~ invitat / răspundă unui chestionar sub forma unor sondaje politicoase, dar oarecum ultimative, întru elucidarea guv. germ. în cel mai scurt termen, drept care ceruse Externelor avizul referitor la oportunitatea deplasării sale. Bova nu ascunsese lui Rijlet şi nici nouă părerea sa că F. va cere M.A. în concluzie remanierea guv. român cu scopul eliminării V.-P. dela interimat şi Externe. Raoul considera şi numirea mea la C.R. de acum f. aleatorie, chiar dacă m-aşi ocupa şi eu singur de textele pe care el le atribuia tot lui Ică, deşi ecartul şi relaţiile adversarul, pe care nimeni nu-l putea crede, aşa că n-avea nici un rost Ministrul de Externe ~~ca [illegible]~~ să nu le în[illegible]-şi în loc să-şi caute a-şi micşora răspunderea cu prea puţin ca să-i poată recolta circumstanţele atenuante atît pentru convingerea sa proprie cît şi pentru a fi lăsat să aprobe dezlănţuirile M.S. — desigur nu-l mai putea salva decît M.A. de care Hitler se putea lipsi în ultima schiţă a frontului, dar fără nici o victimă totuşi ~~[illegible]~~ nu era de presupus că s-ar putea amîna incidentul, aşa că socoteam absurd ca eu să-l fac pe Don Quixotte pentru a-l cruţa pe Ică pe care ~~eu~~ tot nu-l puteam salva dacă cei doi H. insistau neapărat a-i cere capul, iar pe S. tot, nu eu, ci numai P.M. îl putea acoperi dacă aceştia se legau şi de el, ceeace Bova nu credea probabil pentru aceleaşi motive ca şi în cazul C., iar dacă [illegible] aceştia încerca să profite de prilej pentru a lichida monarhia, ceeace oricît ~~[illegible]~~ nu-i prea să creadă, recunoaşterea redactării textelor reale era tocmai ~~cea~~ mai [illegible] armă pusă în mîna uzurpatorului contra C.R. deci tot M.S., căci dacă reuşea, cariera mea se-ncheia şi asta împreună cu aceea a R. — fireşte doar temporar, pînă la victoria Aliaţilor —, iar dacă nu izbutea, Mihai ar face o greşeală să ~~accepte~~ consimtă la sacrificarea mea ca ţap ispăşitor, odată pentrucă ar fi totuşi o recunoaştere implicită a vinei sale şi nu a V.-P. responsabil de drept pentru texte, ~~şi~~ cu atît mai mult cu cît le semnase, iar apoi fiindcă ar fi fost silit să accepte în locul meu un om de totală încredere a guvernului, în speţă a lui Ică, ceeace trebuia evitat cu orice preţ în faza actuală a dezvoltării situaţiei politice mondiale şi cea finală a războiului. Bova avînd — ~~[illegible]~~ mai ~~[illegible]~~ / desfăşurarea conferinţei de la Berlin — multe rezerve şi puternice apreciaţiuni faţă de şeful departamentului său Ică explicat că era cu totul exclus pentru mine ca să susţin faţă de M.A. altceva decît adevărul, povestindu-i cum se afişase la cererea

rezultat —

luat cu

M.S. de a-și retracta singur declarațiile — fără a-i menționa însă rolurile de inițiator al lui Cretzianu și de redactor al lui Buzești, nici modificarea de care fusese obiectul Ică prin substituirea textelor, ~~iar~~ ca atît mai mult ~~cu cît~~ nici aceasta nu i se plîngea de repetarea celor cenzurate cu acele aspecte, ceea ce-mi indica intenția dînsului de a nu contesta autenticitatea textului dacă nu chiar a formei redacționale cel puțin față de anti-naziștii cărora de aceea i se părea că erau chiar de fabricație prezidențială, ca să afle acum de la mine, ceea ce [illegible] a versiune și lui Tilea și Iorga, că Maniu și Brătianu exprimaseră caracterul lor precis, dezaprobator al politicii oficiale încercate în acele ale zilelor precedente, înțelegîndu-mi însă în prealabil grupa atitudinea cu Ică, drept care el își modifica și atitudinea pretinzînd și-mi aproba textele supuse cenzurării — așa că nici R. nu a acceptat să atace realitatea față de C., dar față de mine putea foarte bine să lăsăm acreditarea impresiei că eu, ca subalternul al Ministrului de Externe, mă conformasem directivelor politice ale acestuia. Din fericire, Bijlet ~~el~~ manevrase pentru moment destul de abil ca să-și explice contactele directe ale lui Killinger și Bossy cu bătrînul care altfel — probabil dar nu sigur — încă nu-și dădea seama de amploarea conflictului stîrnit de declarații la M.C.G. și Wilhelmstrasse, iar norocul meu a fost că putusem determina să-l încurajez pe Bossy a-l susține 100% pe Ică față de M.A. neașteptîndu-l ca ~~minimalizînd~~ rezultatul și consecințele lui posibile și determinîndu-l a rezista față de încercările celor doi H. de a obține demisia V.-P. ~~[illegible]~~ oricît de puternice le-ar fi presiunile, întrucît atît R. cît și șefii opoziției de putere situate mai ușor cu el decît cu C., aveau în faza actuală neapărat nevoie de el la Pr., ~~am~~ și de altfel M.A. nu trebuia să se lipsească de el ca cel mai supla și rezistent paratrăsnet ce-l apăra și-l va putea feri și-n viitor în modul cel mai eficace de fulgerele lor. I-am spus mai mult decît credeam și eu referitor la determinarea lui Ică față de M.S. și la faptul că nu numai MMH, ci și Dinu Brătianu și d-l Președinte erau acum pe deplin pentru grăbirea retragerii noastre din război al cărei preambul erau într-adevăr acele declarații, spunînd că [illegible] la el în numele M.S. și al șefilor opoziției (pe care eram f. sigur că prudentul și fricosul Raoul va face deosebit de bine să nu-i vizitez cu prilejul acestei ședere la București și că nici Buzești nu va avea nici un interes să-l anunțe acum contra lui ~~[illegible]~~ Bijlet informîndu-mi aceste dispoziții!) ca să se facă avocatul tezei ~~lui~~ Ică la Andreșel, căreia deși nu credea o clipă în oportunitatea sau validitatea ei, față de C. pe care trebuia să-l convingă că F. nu era acum în măsură să se amestece în treburile noastre politice interne mai mult decît în Republica Italiană și încerca să pună în aplicare eventualele sale amenințări, dar M.A. care nimic nu-și pierde energic orice pretexte [illegible] la [illegible] în favoarea lui la [illegible]. Bossy, care nu făcuse deloc greutăți să se expună prea mult, deformînd întrucîtva realitatea politicii berlineze față de C., pentru [illegible] în calitate, caracterul și apărarea cărui pentru ieșirea noastră din război nu avea mare încredere, s-a lăsat convins de mine mai mult decît de acesta și a contribuit pînă la urmă cel mai mult la salvarea lui, deși eu nu, susținîndu-l pînă-n pînzele albe față de Bij. care avea mare încredere în seriozitatea opiniilor „Ministrului său la Berlin” și făcîndu-mi totodată serviciul ce i-l cerusem de a-i spune lui Bijlet cît de mult insistasem pe lîngă el în numele M.S. și al șefilor opoziției ca să-l convingă pe M.A. a-l sprijini energic față de mine trecîndu-și teza la Andreșel, ceea ce [illegible] desigur grijă să-i [illegible] la [illegible]

Ică şi prin intermediul lui Nelly, pentru că dânsul la rândul său ştia că mă apropie faţă de Bij [illegible], cum credea Ionel din informaţiile sale despre evoluţia temperaturii bătrânului, se decidea să-mi [illegible] pe mine pentru a le da amănunte totuşi o mai [illegible], cu rezultatul că la început Bijlet nu a şi [illegible].

Încă din ~~[illegible]~~ Intervenţiile de la M.C.G., Killinger a cerut să fie primit imediat de M.A. pentru a-i comunica de urgenţă un mesaj personal al Führerului. Totuşi C. nu i-a acordat audienţa decât în ziua următoare, sub pretextul că ar fi suferind şi retras a păstra patul, însă o zi întreagă a [illegible] exclusiv pentru a-l putea primi mâine seară. Precum avea să aflu ulterior, după prin Nicky Hauser şi mai târziu de la Abwehr, Fips, Rosenberg şi Clodius, această întârziere i-a exacerbat furia Freiherrului care fusese f. grav admonestat de Hitler pentru felul deplorabil în care veghease asupra intereselor Reichului în România şi de succesul mişcărilor actuale a [illegible] părând a fi [illegible] [illegible] ~~în partea lui~~ la Bucureşti, astfel încât — după cum Bijlet ne-a povestit la prima sa audienţă — scena cu care a debutat întâlnirea de la vilă a fost de o violenţă extraordinară: văzându-l pe ~~[illegible]~~ el încă Mareşalul la intrarea sa în biroul acestuia, a început să ţipe că cerea a fi primit [illegible] nu înţelege să vorbească în prezenţa "des Herrn Professor Michael Antonescu", iar când f. palid bolnavul Ionel a ţipat, mai tare, că atunci n-avea decât să se-ntoarcă la Leipzig, Mareşalul şi-a pierdut complet [illegible] instrucţiunile, Killinger a zbierat că Führerul nu-l mai ~~[illegible]~~ tolerează pe d-l prof. M.A. a face parte din guvernul român şi deci M.A. invită a-l mai menţine la conducerea acestuia nu mai era dispus să suporte [illegible] regimului actual din România la care Conducătorul i-a răspuns [illegible] mai tare că, dacă aceasta era mesajul cu care-l însărcinase Führerul, putea să considere că se achitase de misiunea [illegible] ce o făcea ca reprezentant al Reichului la Bucureşti şi că d-sa va însărcina pe reprezentantul său la Berlin să aranjeze întâlnirea d-sale cu Führerul pentru lămurirea directă şi personală a relaţiilor din România şi [illegible] guvernului prezidat [illegible] de E.S. d-l prof. M.A. — Apoi, fără să-l lase să mai vorbească, i-a spus că nu admite nici un amestec al nici unei Puteri străine, deci nici măcar al Marelui Aliat al României, în treburile ei interne, că d-sa face şi desface guvernele române şi numeşte alţii, aşa că respinge hotărât şi cu indignare încercarea de a i se dicta alegerea colaboratorilor săi, iar dacă reprezentantul Reichului mai avea ceva de adăugat întru explicarea ~~[illegible]~~ purtării sale inadmisibile şi de care ~~[illegible]~~ el, M.A., refuză pur şi simplu a lua act, trebuia în primul rând să-şi retragă ~~[illegible]~~ declaraţiile imprudente şi apoi să lămurească motivele neînţelegerii intervenite nu din vina guvernului român ci din aceea a reprezentantului Reichului ~~la Bucureşti~~ în România în raporturile până acum netulburate între cele două Puteri aliate, dar numai în prezenţa Primului Ministru interimar cu care-l invită a relua bunele relaţii oficiale şi personale din trecut. Freiherrul simţise că trecuse peste ce-şi [illegible] rata complet misiunea şi compromite iremediabil postul în care fusese [illegible], încercând a-l îmbuna pe Conducător cu asigurări ce se [illegible] a fi fără nici un efect şi dându-şi seama că nu ar putea ajunge la nici un rezultat dacă nu se-mpăca [illegible] cu acest soldat neînfricat şi cu care Adolf Hitler [illegible] totuşi cândva deoarece avea mare nevoie de dânsul în toate ~~[illegible]~~ [illegible] de la Wolfsschanze, a început [illegible].

s-a oprit, făcând rezerve asupra celor ce spusese, acceptând să discute în faţa lui Bijlet, să se apere şi să-şi pondereze tonul şi limbajul, dar insistând în [illegible] cererea Führerului de renunţare a guvernului în [illegible] [illegible] [illegible] interlocutorului cu explicaţiile cele mai amănunţite ce le avea consemnate într-o [illegible] ~~[illegible]~~ cu analiza textelor declaraţiilor ~~[illegible]~~ [illegible] în traducere germană şi a comentariilor aliate şi neutre — lucrare de [illegible] Weizsäcker — pe care C. a predat-o lui Ică spre a o studia şi răspunde, în timp ce drept răspuns, Mareşalul i-a repetat lui Killinger spre a-l informa pe Führer că nu intenţiona să se lipsească de primul său colaborator în care avea absolută încredere, căruia nu avea nimic de reproşat, care nu ducea nici o politică personală, ci aceea cu care el, M.A., era perfect de acord, că nu ştia destulă germană pentru a putea aprecia cum erau traduse declaraţiile de altfel vechi ale [illegible] şi ~~ale~~ R. lui ~~[illegible]~~ şi că nu-l interesau, pentru că nu le lua după comentariile [illegible] democratice, iar că textele româneşti nu comportau absolut nimic supărător pentru Reich ale cărui [illegible] de război nu erau, pentru că nu puteau şi înţelegeau ca ale noastre şi i-a dezvoltat apoi cu alte cuvinte exact teza lui Ică privitoare la deosebirea dintre ţări, psihologia specifică a soldatului român şi [illegible] rezolvării cât mai [illegible] a problemei Ardealului de Nord. Audienţa a ţinut peste două ore, deoarece, revenindu-şi din emoţiile fireşti ale începutului ei furtunos, Bijlet a pus capăt convorbirii, dezvinovăţindu-se cu o droaie de argumente minore [illegible], declarându-şi [illegible] de [illegible] faţă de politica M.A. de strânsă prietenie şi colaborare cu Germania şi acceptând reproşul [illegible] de a nu fi [illegible] la cererea [illegible] a Führerului de a i se prezenta un memoriu arătând limpede punctul de vedere al guvernului în [illegible] [illegible] de ~~[illegible]~~ rezolvare a chestiunii Ardealului, cu promisiunea de a repara această lacună în cel mai scurt timp, pe când Killinger a cerut să i se mai explice de ce declaraţiile cele mai "defetiste" au fost puse tocmai în gura R. Mihai, la care Ică a ţinut însă precizând să-i ~~[illegible]~~ replica că nu le [illegible] [illegible] [illegible] S., dar că le aprobase întrucât acesta nu era responsabil de politica ţării şi putea prin urmare să exprime un punct de vedere mai puţin intransigent şi mai [illegible] guvernul fără să-şi angajeze pentru aceasta câtuşi de puţin politica oficială, [illegible] ~~[illegible]~~ ce o urmărea cu atâta consecvenţă şi stricteţe. Manfred, surprins de răspuns, a râs pentru prima oară, remarcând că nu credea că "[illegible] Mihai" era în stare să scrie după aceste [illegible] şi perfide texte, la care Bijlet a [illegible] — poate [illegible] — şi mai rău, [illegible] că avea la [illegible] pe [illegible] [illegible] [illegible], cu rezultatul că [illegible] a proferat: "Natürlich, der kleine Mocsonyi...!" ca să ajungă apoi către [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ dreptate să fie [illegible] de numirea mea. – După plecarea lui Killinger, care nu-şi retrăsese mesajul, nici nota, ci anunţase doar că va referi şi comunica ~~[illegible]~~ Führerului răspunsul C. [illegible], la dorinţa de a pleca [illegible] la M.C.G. cu memoriul şi [illegible] verbale, a răspuns numai că va încerca să fie primit [illegible] de Führer, dar nu garanta de [illegible] acestuia, Bij – care de fapt nu prea citise [illegible] toate declaraţiile [illegible], ci se [illegible] după afirmaţiile lui Ică despre conţinutul lor – le-a cerut şi le-a [illegible] să le studieze, cu rezultatul că a fost tot atât de indignat ca şi Killinger, respectiv [illegible]

Mocsonyi-Styrcea

Iii a rămas să [illegible] la viață și să-[illegible] — după cum a [illegible] fără de mine ulterior — [illegible] pe bătrân care și-a revărsat asupra toată furia nervoasă, din cauza neașteptatei intervenții brutale a Führerului în treburile politice interne românești, urmare lipsei de vigilență a lui Iii, deoarece acesta i-a [illegible] că textele ce i le [illegible] abia în noaptea Von Fabricius mult mai blânde și că rămăsese și atunci cu impresia că le [illegible] atâtea mai târzii, deoarece recunoștea că nici el nu ar fi acceptat să fie publicate cele care au apărut și au fost promise de M.S. — Acest argument nu i-l-a mai atins, dar Bichi l-a [illegible] [illegible] Brătianu eu n-am avut nici dificultățile să le [illegible] din [illegible] se ocupa să-mi facă Bij a doua zi. Avertizat de Bazil că Freiherrul care a și primit de la [illegible] ~~[illegible]~~ o [illegible] nouă de [illegible], ceea ce înseamnă că le face toate lui Iii și că aceste zone poate și [illegible] punctul vizibil pe mine, așa că ar fi preferabil ca M.S. și cu mine să dispărem pe o zi sau două, dar nu mai mult, de la [illegible] improvizasem la iuțeală o vânătoare în Oltenia, la regia O.C. Sadova din județul Dolj unde pădurea de vreo 2500 ha în plin câmp, deci în principiu lipsită de iepuri, dar tot olteanul [illegible] și braconajer de la [illegible] nimica, nu mai fusese vânată din 1933 din cauza unei vânători regale rămase de pomină pentru [illegible] de iepuri [illegible] a fi din nou bine populată cu vânat, de când cu măsurile de pază riguroase luate încă din 1934. Cum Vișoianu e oltean iar Mike [illegible] acum, în preajma unei răfuieli probabile și serioase cu viața și poate chiar cu [illegible] să-l [illegible] și pe el ce privește la toate [illegible] de [illegible] și plănuia deosebit de [illegible] pentru fiecare din ele, ca să nu fie [illegible] mai la [illegible] lui Bazil și pentru aceasta doream să-i [illegible] personal, lăsasem invitațiile la o vânătoare regală la iepuri; vulpi și diverse în chiar ziua [illegible] lui Killinger pentru a patra zi, cu plecarea cu trenul regal din gara Mogoșoaia în seara celei de-a treia zile la orele 8 (20) spre Sadova, invitându-i pe Vivi, Waldstein și Nicky Hauer — penultimul, sosit cu o zi înainte de [illegible], asediindu-mă imediat, așa că-i satisfăcea ~~[illegible]~~ maximum dorința de a se informa despre [illegible] de la palat, iar ultimul având a-mi raporta multe știri culese de [illegible] în [illegible] [illegible] și pe care (de aceasti [illegible]) ~~[illegible]~~ putea să mi le [illegible] cu [illegible] fără a trebui să se ascundă de [illegible] cu mine la București — la care se adăugau în afară de S., alte șase-șapte puști: Tică, Jorju, Bazile, Nepel, Ioani (care se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiindcă [illegible] să facă aci o vânătoare bună), [illegible] local și cu mine. — A.-M., cam bolnavă, rămânea cu Bielle și Netty la [illegible] de unde Mike venea cu Ioani, Brătianu (excepțional, (cu o rudă) din regiune, iar vânătoarea slabă, ca pretext, [illegible] de fapt ca să aibă încă un martor al faptului că R. nu ~~[illegible]~~ ar fi avut nici o convorbire între patru ochi cu Vivi) și Morley în locul lui Arta (tot din aceeași grijă de a-i avea cu ochii priviți pe agenții lui Bij cu noi) în garnitura redusă a trenului de vânătoare minus vagonul invitaților care se atașa la Mogoșoaia, pentru ca ~~[illegible]~~ aceștia să-și poată indica lucrurile în compartimentele respective înainte de sosirea M.S. — Jorju, care era la Prefect [illegible] ~~[illegible]~~ primirii [illegible] și aranjamentele din tren, [illegible] (de mine) [illegible] cu Tică și Ioani de [illegible] complet: [illegible], când [illegible] și [illegible] se vor afla de mult în brațele lui Morfeu, Vivi urma să treacă din vagonul nostru [illegible] de sufragerie cu salon în vagonul regal, iar Nicky Hauler din compartimentul său în al meu ca să [illegible] vorbi pendelele și în acest scop Iorga avea să ne indice din capătul dinspre vagonul regal către celălalt în ordinea următoare: Ioani (pentru a străjui în prealabil să nu le mai afle nimeni ~~ale~~ vagonul nostru și cel regal), Vivi (ca să n-aibă a trece în fața celorlalte compartimente), Iorga (ca să-și deschidă ușa și să păzească coridorul vagonului nostru înspre capătul lui Waldstein), Nicky, eu (ca să fiu chiar lângă el), Toaci, Nepel (care cu bătrânii [illegible] să doarmă la mijlocul vagonului pentru a nu simți roțile și în plus [illegible] [illegible], așa că Waldstein n-ar putea în nici un caz purta eventual conversații mai cu Nicky), apoi Waldstein (ca să nu pară chiar relegat la capătul inferior al personajelor), Basile, Brătianescu, Monter și șeful trenului. În schimb, în cursul zilei, în picioare, între bătăi pe posturi, chiar când Vivi și Nicky vor ajunge vecinii M.S., Mike nu trebuia să stea de vorbă cu ei decât în prezența lui Waldstein, Brătianescu sau Monter, drept care nu aveam să tragem locurile la sorți ci, sub pretextul f. valabil că aveam cinci piese "de la f. proaste până la mai slabe" (Ioani, șeful regiei, Nepel, Vivi și Nicky) ce trebuiau încadrate cu cele șase bune (Mike, Waldstein, Toaci, Iorga, Basile și subsemnatul), rândul slabilor avea să se perinde în jurul invers al celui care în fața M.S. plasat la centru, ca două roți dințate de diferite mărimi mișcându-se angrenate față de mediana axelor lor, cu avantajul că astfel R., ca piesă bună, nu ajungea nici odată vecinul imediat al celorlalte ~~piese~~ bune, printre care era Waldstein, ci îi avea doar la (minimum) șase de metri, adică dincolo de vecinii imediați "slabi" (ceea ce [illegible] și în acea poziție), iar pentru a-i vorbi lui W. îl chema în pauze la vecin sau chiar la postul din centru. – Deși nu se difuzase nici o publicitate acestei vânători mediocre la care erau (invitați) numai trei outsideri din care campionul străin fusese prevenit de mine că nu trebuia să se aștepte la o vânătoare bună, întrucât era experimentală, dar că țineam să-i dau astfel putința de a-l cunoaște pe S. într-o atmosferă intimă și a ~~ne~~ întreține la refuz timp de două zile pe care în oraș n-aveam cum să le petrecem împreună, se vede că dăduse prinsese vânt de plecarea noastră și găsise momentul oportun pentru a mă separa de grupa expediționară, căci petrecusem toată ziua la birou ca să nu las nici o hârtie nerezolvată înainte de o (mai absentă) ~~plecare~~ de 48 ore de la palat, în cursul căreia Lodrescu se informase de la Uller și Brătianescu despre ora plecării trenului și persoanele ce participau la vânătoare – lucru ce li se păruse lor și mie cam curios, întrucât aceste amănunte nu-l priveau deloc – iar Otterea, care nu era de serviciu și deci n-avea ce căuta la palat în acea zi, îmi telefonase odată în cursul dimineții din biroul militarilor ca să mă [illegible] [illegible] fără de interes iar după masă venise la biroul meu să se informeze și el despre [illegible] zilelor cât era preocupat și durează vânătoarea, [illegible] [illegible] și cât mai [illegible] la birou întrucât el mi-a cerut [illegible] de lucru și mi-a rugat să-l duc acasă dacă plecam la [illegible] ora ca să nu mai folosească altă mașină, fapt ce mi se păruse deasemenea suspect, iar după ce părăsise biroul meu am fost chemat de două ori (la telefon) din oraș ca [illegible] și rugând pe telefonistul nostru [illegible] [illegible] [illegible] mi să-i închidă telefonul la [illegible], adică la [illegible] ora 16 și un sfert, am fost din nou chemat, dar de această a treia dată telefonistul anunțându-mi [illegible] [illegible] [illegible] rog cu d-l Prim Ministru." Crezând că era vorba de Ică, am spus cum îl salutam întotdeauna: "Să trăiți, d-le Președinte!" Dar dincolo de fir o voce metalică mi-a răspuns tăios și glacial: "Aici colonel Davidescu, Șeful Casei Militare a Conducătorului; d-le Stârcea, am onoare să vă anunț că sunteți chemat împreună cu d-l colonel Ulea a vă prezenta la d-l Mareșal Antonescu la ora 6, la Președinție." Am întrebat: "Astăzi la orele 18 sau mâine la șase dimineața?" tot atât de rece, la care mi-a răspuns: "Se înțelege, astăzi, peste o oră și patruzecișicinci de minute; am onoare!" și mi-a închis telefonul. Am vrut să-l chem pe Ulea pe telefonul interior, dar nu mi-a răspuns și când am dat să ies ca să mă duc la el, a intrat pe cealaltă ușă ca să-mi spună că-l chemase maiorul Zaharia spre a-l anunța că era convocat cu mine la ora șase la Conducător. Cum Ulea părea f. plictisit, l-am întrebat dacă știe sau bănuia de ce eram chemați, la care mi-a răspuns că Mircescu îl prevenise la prânz a se aștepta la la un scandal cu M.A., deoarece acesta îl chemase aseară târziu cu dosarul ceremonialului de Anul Nou pe ultimii trei ani, pe care nu-l avea complect decât pe cei doi ani de când se înființase Prot. Pres., că-i descoperise trimiterea propunerilor individuale înainte de aprobarea lui Ică, îl insultase grav și-l amenințase cu concedierea la proxima repetiție a unei atari înfrângeri a ordinelor Președintelui și fulminase împotriva lui și a mea. I-am spus lui Ulea să nu se sperie, întrucât eu am semnat ~~programul~~ și eu îi dădusem ordinul să-l înainteze, spre a fi distribuit membrilor guvernului și C.D., celor două Dir. ale Prot., astfel încât îmi asumam toată răspunderea și-l rugam să nu spună că el redactase lucrarea din l.O., deoarece aceasta l-ar obliga să discute problema cu bătrânul, ceea ce risca să producă nepotriviri între argumentele mele și ale lui, așa că eu voiu spune imediat că el Ulea nu avea nicio vină sau răspundere întrucât nu făcuse decât să transmită din ordinul meu personal lucrarea celor două Protocoale. Așa dar își scăpa de prezența lui la audiență și aș putea să mă descurc mai ușor singur, fără riscul unor contraziceri. L-am rugat însă să ia [illegible] pentru ca el atât originalul semnat de Ică cât și primele copii ale tuturor dactilografiilor [illegible], într-un dosar prezentabil, împreună cu adresele către Min. Prop. Dir. Presei și Dir. Gen. Radio-Ra. semnate de Ică. Apoi mi-am terminat lucrările și l-am rugat pe Bivolaru să-mi ducă toate bagajele la vagon, chemând [illegible] pe firul direct ca să-l anunț pe S. despre probabila întârziere a [illegible] și să-l rog a mă [illegible] la gară [illegible] pe un locotenent în locul meu dacă nu voiu ajunge la timp de Buș înainte de orele 20, ceea ce mi se părea f. probabil. Regele mi-a răspuns că nu admite să fie [illegible] peste orele 20 fără un sfert, rugându-mă să-l anunț de la [illegible] pe Buș că [illegible] să primească pe musafiri la [illegible] Mogoșoaia la acea oră și că programul M.S. trece înaintea tuturor celorlalte în lume. R.-M. și Nelle, care se aflau lângă telefonul M.S., mi-au spus "să nu mă las", iar Yorki a încheiat convorbirea în limbaj cifrat spunându-mi că Miko va întârzia plecarea trenului până la sosirea mea. La 6 fără un sfert am plecat cu Ulea la Președinție, [illegible] + (și lui Zaharia-i spusese) că vom fi așteptați acolo, ca la prezentarea noastră la Cab. Pres. să ni se spună că eram așteptați la vilă, unde am sosit deci la 6 fără [illegible] minute. Am fost conduși la etaj în salonul vis-à-vis de birou, unde Davidescu și Zăvoianu plus încă doi ofițeri mai tineri au rămas cu noi fără a face nici o conversație, ci [illegible]

16

la un comisariat de poliție, ceea ce n-a lipsit să-l impresioneze profund pe Mitea, care avea deja experienta arestarea [illegible] militare, pe când eu, care nu fusesem în viața mea la un post de poliție într-un proces nici măcar ca martor, nu pricepeam spiritul și credeam că d-nii militari erau pur și simplu niște [illegible] fiindcă-și închipuiau că eram deja demisionați, așa că am reacționat la fel, poftindu-l pe Mitea să ia loc, rezemându-mă într-un fotoliu cu spatele la ofițeri și ~~[illegible]~~ mi-am aprins o țigară, vorbind cu Mitea ca și cum am ~~fi~~ fost [illegible]. Între timp, Davidescu ieșea și intra la fiecare minut cu aere misterioase și grave pe care mă făceam a nu observa, iar la vreo douăzeci de minute după sosire (ne-a poftit, ~~urmând~~ intrând în treabă) și pe un ton aproape obișnuit, de comandă militară, a intra la E.S. D-l Mareșal, unde a intrat și el și [illegible] și cei doi [illegible], postându-se lângă noi, iar în birou mai erau doi ofițeri, un aghiotant [illegible] și un colonel de la justiția militară. Mareșalul era așezat la biroul său iar, la dreapta lui, Ică stătea într-un fotoliu, drept, grav și [illegible]. Nu puteam să-i văd distinct fiindcă înaintea lui Bijlet era o lampă-reflector îndreptată asupra unui scaun așezat într-un [illegible] la vreo trei metri în fața biroului. Înainte de a-mi da seama că [illegible] de aceasta, spusesem intrând în cameră: "D-le Mareșal, d-le Președinte, am onoarea să vă salut!" pe când Mitea se înclinase fără nici o vorbă. D-lor nu mi-au răspuns, așa că m-am uitat mirat, zâmbind ironic, la Ică și apoi la Mitea care se făcuse palid. Mareșalul văzându-se la el i-a spus: "Mitea, stai aici!" arătându-i un loc (lângă zidul din spatele lui Ică chiar în dreapta sa), unde Mitea s-a dus să stea în picioare, ~~[illegible]~~ privind cu un ochi de câine bătut către ofițerii aflători în birou când intrasem. Apoi a făcut un semn lui Davidescu care mi-a spus pe șoptite să mă așez pe scaunul său, luminat. Pe vremea aceea ~~[illegible]~~ încă nu știam nimic de anchete, dar auzisem ~~[illegible]~~ deja la Geneva că Gestapoul folosea ca un chin [illegible] lumini puternice în ochii celor anchetați și această poveste, ce indignase [illegible], îmi depășise în minte, iar eu în anii aceia încă nu ajunsesem conștient de pericole și aveam un temperament natural ce nu ținea de curaj ci de lipsă de maturitate, i-am răspuns tare: "Mulțumesc pentru amabilitate!" și luând scaunul de spetează l-am deplasat total din orbita lămpii, așezându-mă în umbră. Atunci [illegible] unul din ofițerași s-a repezit să-mi bracheze lumina-n față spunându-mi "stați aici" căci mă mutasem și eram într-o stare furioasă am spus: "D-le Mareșal, ca și d-v, sufăr de conjunctivită și [illegible] lumina tare a lămpilor din care [illegible]; dacă vreți să mă priviți mai bine n-aveți decât să aprindeți luminile camerei!" Ică s-a sculat atunci și a aprins lampa bra-[illegible] pe plafon, după care i-am spus "merci" și m-am așezat picior peste picior. Mareșalul m-a întrebat atunci, fără nici o introducere, cine a dispus trimiterea programului [illegible] de [illegible] la Prod. Pres. — I-am răspuns textual: "Refuz să răspund la orice întrebare relativă la activitatea mea în calitate de M. al C.R. sau la problemele privind Casa M.S. atâta timp cât cabinetul dv. militar asistă la convorbirea noastră, ca să puteți alege între [illegible] mea din această audiență sau a d-lor ofițeri aci prezenți" și [illegible] m-am întors către ei cu un aer [illegible] și [illegible], iar apoi către Ică spunându-i: "Și îți interzic, dragă [illegible], să vorbești de problemele [illegible] altora decât d-lui Președinte și Vice-Președinte de Consiliu." Conducătorul [illegible] ieșit atunci din fire și lipind [illegible] atunci a spus: "[illegible]

(17)

aici întrucât am ca să răspundeți pentru o serie de fapte grave ce le-ați săvârșit împotriva intereselor Statului și să vă somez în consecință să-mi răspundeți la toate întrebările ce vi se vor adresa, pe care i-am conceput dinainte pentru a vă înregistra răspunsurile." Mi-am ridicat și eu vocea, dar cu calm către el, răspunzând ~~[illegible]~~: "Vreau eu să vă atrag atenția asupra faptului că în calitatea mea de M.a.C. mă situează în ordinea de precădere în Stat imediat după Miniștrii Secretari de Stat și înaintea Miniștrilor Subsecretari de Stat, beneficiind prin urmare de imunitate parlamentară, astfel încât nu pot fi arestat decât din I.O. al M.S., iar dacă organele executive ale Statului nu dispun de un mandat de arest emis de către o instanță judecătorească, dv. nu puteți obliga nici pe dl Col. Ullea, Ministrul C.R., să răspundă aici ca într-o anchetă. În consecință, îi ordon să se retragă imediat cu mine din această audiență dacă dv. vreți s-o transformați într-un simulacru de anchetă perfect ilegală. Dl Vice-Președinte și fost Ministru de Justiție poate ~~să~~ vă confirme afirmațiile mele!" Ullea și-a revenit de stânjeneala sa momentană și vioaie, făcuse deja doi pași către mine, când Ică l-a oprit cu-prinzându-l să stea locului și șoptindu-i lui Ionel nu știu ce la ureche, acesta a făcut semn ofițerilor să iese, aceștia au trecut să plece fiind Davidescu care se oprise după închiderea ușii lângă ea. M-am uitat la Ică spunându-i: "Cred că dl colonel Davidescu face și el parte din colaboratorii al Conducătorului, iar nu din guvern!?" La care Ică i-a spus: "vă rog, dle colonel, să vă retrageți și dv." El rămăsese pe scaune pentru a face procesul-verbal, ținea în mâini coale de hârtie și un stilou când a ieșit pe ușă. În clipa în care s-a închis, am spus către Ică: "Eu personal am redactat de la un capăt la celălalt toată lucrarea care este de altfel semnată de mine și trimisă prin adrese tot semnate de mine atât Dir. Prot. Pres. cât și aceleia a Externelor, dar pentru ca să evit eventuale răspunderi directe ca urmare ~~[illegible]~~ propunerii unor modificări, i-am ordonat Maestrului Curții, dl [illegible] fiind că aplicarea ceremonialului C.R. intră în competința lui, să-mi înainteze pentru a adresare cu câte un exemplar semnat ~~câte un exemplar cu adresele oficiale personal~~ celor doi directori pe care-i cunoaște de altfel bine de mulți ani, spre a le putea lămuri eventualele puncte ce li s-ar fi părut neclare. Tot așa dânsul a reglat sub ordinul meu personal la aplicarea întocmirii a acestui program, protocol și ceremonial în cazul duminicii de 1 ianuarie, așa că d-sa nu are nici o răspundere personală și nici o vină, dacă ar fi să existe vreuna în această chestiune, cu privire la problema festivităților zilei anului nou. Prin urmare, dacă dv. nu aveți de discutat cu d-lui vreo altă problemă, vă rog să-i permiteți ~~să~~ să se retragă, întrucât eu nu pot discuta cu dv. în prezența dumnealui problemele de caracter politic ce mă privesc pe mine și pe care le socotesc a fi secrete de stat. Exclusiv." ~~[illegible]~~ Conducătorului i-a plăcut faptul că-l scoseseam pe Ullea pentru care avea simpatii fiindcă era fost militar activ și-l cunoștea dinainte, dar ca să mă controleze l-a întrebat dacă este adevărat că redactasem singur și ordonasem trimiterea ei Pres. și Ext. și aplicarea ei pe teren", la care Ullea întărind a ~~răspuns că~~ confirmat întocmai spusele mele și i-a arătat semnăturile mele și acele ale lui Ică sub ele. Văzând semnăturile și mențiunea "Văzut - contract - M.a.C." de pe acestea, Ionel l-a întrebat exasperat pe Ică cum de a putut să le aprobe și semneze, la care acesta i-a răspuns că nu le-a aprobat, întrucât nu

[illegible].

avea nevoie de nici o aprobare a guvernului, protocolul de stat intrând în prerogativele regale, dar la [illegible] d-lui [illegible] drept dovadă că lucra la [illegible] programul stabilit de C.R., până când se răspundea în doar la o invitație scrisă. [illegible] de [illegible] neavând să-i comunice [illegible] tot împreună să se întâlnească Directorul Protocolului respectiv înainte de a fi obținut [illegible], a recunoscut atunci acest punct "incorect", dar acesta l-a liniștit rapid și cam jenat de observațiunea [illegible] a patronului său, care a zis: "Bine, dacă Ullea [illegible] decât să prezinte oaspeților [illegible], n-am ce să-i reproșez și poate să plece." Asta fiind că se fixase 7 fără un sfert și nu mai avea decât ~~[illegible]~~ cel mult un ceas pentru [illegible] mult mai precis trebuit ~~[illegible]~~ de ~~[illegible]~~ ce primea, am spus ~~[illegible]~~ oficialului că la 8 fără 15 trebuie să fiu în gara Mogoșoaia pentru primirea "musafirilor germani" la vizitarea regelui din Oltenia, suportând amânarea direcției ~~[illegible]~~ [illegible] cu 72 de ore până la întoarcerea mea în București, dar d-lui a ieșit imediat pe această ocazie să-mi facă teoria [illegible] cu interesele superioare de Stat ce treceau înaintea distracțiilor regale, la care am relevat că, în cazul de față, era o manevră de îmbunarea a L.G. mai mult decât o distracție, adăugând către el, spre a crea o atmosferă de înțelegere între el și mine, că-l invitasem și pe Waldstein — ca și cum ar mai fi fost încă o duzină de alți nemți mai importanți — tocmai în interesul cauzei guvernamentale, dar Bijlet nu a mai zis nimic, netrebuind pe seama azi dispus a se alia cu mine împotriva patronului, ~~[illegible]~~ [illegible] — și juca de această dată propria piele. Grăbit s-a [illegible] Ullea era pe cât să uite a-mi lăsa poate cu dansul ~~[illegible]~~ ce zicea oprit — la timp [illegible] să fie la tren pentru primirea musafirilor, ~~și~~ explicarea situației față de M.S. ~~[illegible]~~ prezentarea ~~[illegible]~~ pentru acest fel de [illegible] și [illegible] ce-i cerea în talentele lui [illegible] pentru a mă suplini în conversație cu Waldstein. Rămași în trei, Bijlet s-a sculat și a început să umble nervos prin cameră obligându-ne astfel să stăm în picioare și începând iarăși atunci tot pe chestiunea ceremonialului. Abia am înțeles că [illegible] pentru a nu se lega de Ullea, a crede că eu voi schimba programul, fiind informat de către Bijlet că R. îl fixase [illegible], așa cum îl explicasem în fața de A.N. — Eu am rămas iarăși acum la atitudinea mea, explicând doar că S. mi-a [illegible] să stabilesc odată pentru totdeauna printr-o doctrină [illegible] ce urma să rămână valabilă pentru protocolul și ceremonialul vechiului [illegible] de curtători [illegible] familiei, întrucât nu s-ar mai adapta în viitor decât variațiile de ocazie [illegible] reprezentate cum fusese în anul acesta [illegible] Crucii [illegible], că mă [illegible] pentru întocmirea acestuia după toate ~~[illegible]~~ ocaziile precedente de când [illegible] și că R. îmi aprobase, cu mici modificări le ~~[illegible]~~ [illegible] proiectul astfel cum l-am trimis la timp d-lui Directorul Protocolului ca să-și [illegible] a [illegible] programul și a-l distribui celor interesați. Exemplarele pentru d-nii Cadwiter și Prim [illegible] fuseseră scrise special la ~~[illegible]~~ [illegible] pe hârtie velină ca să le rămână între personalități [illegible] drept document și au primit [illegible] să le-o trimit [illegible] [illegible] EELL [illegible] d-lui V.P. a fost [illegible] de nimic dar ca dovadă că [illegible] guvernului privește și lucra tot la program, [illegible] și cu [illegible] ~~[illegible]~~ d-lui Cadwiter al [illegible] — Mareșalul nu ne-a [illegible] cu aceste lămuriri, începând o lungă tiradă despre nepotrivirea acestui protocol cu [illegible] faptei ce [illegible], cu reiterarea celor spuse în sprijinul lui Mell din interesul conservării de A.M., dar ~~[illegible]~~ mult mai apăsat și explicit decât atunci la [illegible] altor vorbite la adresa M.S. și dinastiei "pe care nu noi ei le salvase în sept. 40 și care nu mai meritau să fie salvate acum", revenind din nou asupra trecutelor două domnii cu vorbe atât de neadmise aruncate cu ură asupra R. Ferdinand și R. Maria (pătat stele zicându-l pe el "bețiv nepo-tincios" și pe ea "curvă ordinară") încât i-am tăiat vorba spunându-i că "refuzam să mai ascult asemenea elucubrații bolnăvicioase" nedemne pentru un "Prim Ministru" și înjositoare pentru acel care le pronunță, iar nu pentru acei pomeniți cărora poporul român le păstra o cu totul altă considerație, admirație și recunoștință decât domniei tale, ~~deoarece~~ pentru că făuriseră România-Mare după un război victorios pe când d-lui jertfise 300.000 de combatanți în interesul Germaniei fără să obțină măcar o promisiune formală de retrocedare a Ardealului de Nord", deși Bijlet îmi făcea semne să tac, deoarece vedeam că cedase la primul meu contraatac și eram hotărît să mă leg de orice greșeală de-a lui ca să-mi ameliorez pozițiile șubrede pe linia declarațiilor. Coty mă-avertise că nu eram arestabil decât în mod abuziv față de care legea-mi recunoștea dreptul la autoapărare și cum aveam în buzunarul o armă pur defensivă [illegible] Walter 22 long-rifle P.P. (Polizei Pistole) cu gloanțe ~~[illegible]~~ explozive, iar Foișorul mă incitase la luptă, mă simțeam într-o supra-excitație anormală și copilărească, vecină cu isteria bătrânului, ce mi se urcase subit la cap și mă-ndemna să iau această atitudine de bravadă ridicolă și neabilă. Conducătorul a rămas atât de stupefiat de îndrăzneala mea încât i-au trebuit câteva respirații adânci până ce a fost în stare să se arunce asupra mea cu invective jignitoare: "Netotule, cum îndrăznești să-mi vorbești așa — Prim Ministru, dezechilibrații bolnăvicioase — auzi d-le...!?" dar eu l-am întrerupt strigând mai tare: "N-am spus cuvântul dezechilibrații ce nu există-n nici o limbă, că l-ați inventat dv. acum; am spus elucubrații ceea ce-i cu totul altceva, iar dacă nu cunoașteți noțiunea cuvântului, vă rog să consultați un dicționar...!" dar n-am putut continua fiindcă a venit către mine, ca și cum ar fi vrut să mă pălmuiască, oprindu-se însă când a văzut că nu mă retrăgeam și luasem o poziție de vădită pregătire a-i para orice gest cu brațele ridicate până la centură, așa că [illegible] a strigat: "Am terminat cu d-ta, n-ai să mai stai nici 24 ore la postul nici la Externe, pe front ți-e locul neamului?, ești afară!" Nu m-am clintit din loc, ci i-am răspuns: "Eu nu v-am insultat — [illegible] Prim Ministru și am declarat lui Killinger că sunteți bolnav; plec chiar acum să-mi prezint demisia M.S., dar [illegible] scris pe adresa dv. de lez-majestate pe care de aceea dată au i-o voia mai [illegible] ce-a trecut, [illegible] voia face public chemându-l pe dr. V.-P. ca martor în proces. A fost demisia mea de M. și C. să nu accept insulte mai grele decât acele ale [illegible], spuse de capul guvernului M.S. despre bunicii săi neglijând cu acest prilej să vă dau în judecată și pentru cele două insulte personale ce mi-ați adresat. La C.R. voia [illegible] M.S. iar [illegible] iar de la Externe nu aveți nici un temei legal ca să mă scoateți, [illegible] vă dau deodată tot în proces, iar fratele meu [illegible] că loc de pedepsi pentru [illegible] [illegible] drept [illegible] de [illegible] ar putea să-[illegible] aprecierea importanței d-voastră [illegible]".

Întorcându-mă spre Iai m-am explicat spunând: „D-le V.P., regret că d-l M.A. a pierdut atâta pe care la vizită, fiind şi deschis spiritului şi adevărat, dar aţi văzut că n-a fost decât mai [illegible] de dv. văzând afecţiunile sentimentale care ne-au trecut şi voiu lupta mai departe pentru a vă reda poziţia şi politica cu bună-credinţă!" şi-am dat să ies ţinând [illegible] lui Iliescu ce o ţinea pe braţul de care mă îndepărtasem spre bibliotecă după C., dar Iai o ţinea cu mâna şi [illegible] mi-a mai strigat şi el în urma [illegible]: „Stai, nu poţi pleca aşa la M.S.; trebuie să-l lămurim pe el şi să-l împăcăm, căci toţi ce-aţi avut pe o înţelegere se trebuie clarificată şi [illegible]; Iată, te rog să înţelegi că nu-i momentul ca să ne prezentăm dezuniţi faţă de duşmani!" Atunci am râs spunând spre a-l corecta: „Aţi avut să spuneţi aliaţi, dar v-a scăpat limba cum ne-a scăpat şi nouă atâţia în aceste încurcături în care trăim din cauza d-lui Kittliger." şi văzând că Bij protesta, că se uită ca şi cum ar fi fost gata să accepte reconcilierea din prima parte, m-am repezit spre el cu elanul celor 34 de ani [illegible] ce-o avea atunci şi cu o expresie de căinţă, respect şi căldurosă afecţiune i-am spus: „D-le [illegible], uitaţi vorbele mele cum am şi uitat eu de dv., ştiu că vorbele [illegible] şi aşi fi trebuit să fiu mai înţelegător, dar trebuie şi dv. să vă daţi seama că am fost profund jignit şi afectat de felul cum m-aţi primit azi la dv. şi cu atât mai mult cu cât nu mi-a fost câtuşi de puţin vinovat de
a a vă fi făcut vre-un rău, iar dacă am greşit vă rog să credeţi că a fost în mod inconştient şi cu cele mai bune intenţii faţă de dv., d-l V.P. şi guvern, iar fiindcă sunt întotdeauna sincer, dar nu [illegible] că dintr-un accident de [illegible], deşi pricepe de ce m-am simţit rănit într-un punct sensibil." Această [illegible] de filială [illegible] şi duioşie l-a întors pe bătrânul [illegible] cu 180°: „Ce-ţi lipseşte, dar nu p[illegible]?" Am râs de uimire şi am replicat: „Nu, numai un c.i., poate un testicol." — „Când l-ai pierdut?" — „La 21." — „La ce vârstă?" — „La doisprezece ani." Atunci frăm[illegible] mi-a zâmbit: „Vezi că nu ştii să vorbeşti româneşte şi vrei să-mi dai lecţii de politică!" Nu realizam premiza ce o făceam des cu [illegible] şi cu [illegible] fiindcă sunt feminine în franceză din care încercasem tot traducerea, aşa că Iai m-a corectat spunând „doisprezece ani", adăugând pe loc: „Las-că nici tu n-ai ştiut ce-înseamnă educaţie britică, iar el zice prea multe franceze, căci altfel nu-mi încurca toată opinia faţă de Weizsäcker cu traducerea greşită a textelor româneşti!" — „Ei şi, ce-înseamnă ~~de~~
exact. ~~fapt~~ franţuzismul acesta?" întrebă puţin jenat ca un şcolar prins în lecţie neînvăţată bătrânul atlet care căută [illegible] pentru lămurire din cauza faţă de [illegible] a [illegible] Poporului, care de fapt fusese cam pompă, iar replica ei [illegible] alcoolic [illegible] — Iar nu era nici el f. [illegible] şi [illegible] piezis la mine a spus întrebător: „Cara [illegible] care ar echivala pe româneşte cu vorbe nesăbuite", la care eu am interjectat repede: „Nu, mai degrabă vorbe de clacă, ceeace nu-i un lucru rău." Bijlet m-a confirmat cu capul, iar [illegible] a spus: „Merci, merci pentru compliment!" — Dar, întorcându-se la birou, a [illegible] aceste spunând: Dacă te-am iertat pentru vorbele acestea, care [illegible] între noi, nu te iert pentru zilele [illegible] ce mi-ai pus tot dealul în cap!" M-am grăbit să-l asigur că nimeni nu va [illegible] vre-odată de la mine nimic despre toată situaţia noastră şi că-l voiu preveni şi pe Iliescu să nu [illegible] felul în care

am fost primiţi, rugându-l să dea ordine analoage ofiţerilor "Casei sale Militare", ~~ceea~~ dar să facă imediat pentru că telefonul a sunat şi cineva l-a anunţat că Adjutantul Regal col. Brătianu era la aparat comunicând din I.O. că M.S. cerea ca în cinci minute M.C. să fie în trenul regal. Era exact opt fără zece şi deci am relatat sugestia amânării plecării până după întoarcerea mea, dar C. a refuzat categoric spunând: "Şi ce dacă pentru asta trenul regal va pleca cu-o oră de oră întârziere!" Mi-a înmânat receptorul şi Davidescu m-a pus la legătură cu Brătianu căruia din prudenţă i-am cerut amânarea plecării trenului până la aşa-vorbea nu din gară ci chiar din vagonul regal, aşa că Mike mi-a răspuns personal că nu pleca fără mine după cele aflate de la "Filip" (porecla lui Ullea pe care Marele Voevod şi camarazii săi de clasă i-o dăduseră lui Octav fiindcă le plăcea pronunţarea juxtapusă a prenumelui de poreclă cu numele de familie) dar că eu trebuia să pretind că nu accepta decât o întârziere de 15 minute. M-a întrebat cum o ducem şi am răspuns că încă nu ştiam. — Când am vrut să depun receptorul, Bij l-a luat şi i-a spus lui Davidescu: "Spune-le la toţi că audienţa lui Stârcea şi Ullea rămâne strict secretă — ai înţeles?!" I-am spus de plecarea trenului la 8,15 rugându-l să intre deci în ~~miezul~~ miezul problemei ce-l preocupa. Atunci mi-a dat a înţelege că trebuia să ne aşteptăm la o criză f. gravă externă care primejduia soarta M.S., poate a dinastiei (căci mai exista soluţia Ilenei cu o Regenţă până la majoratul lui Ştefan de Habsburg-Hohenzollern) şi deci chiar a monarhiei, întrucât "Primul Ministru" — aşa cum avertizase pe faţă deschis — n-a înţeles să recunoască paternitatea textelor regale nici să adopte cele necunoscute lui. Am vrut să mă lămuresc, dar nu m-a lăsat, adăugând că R. făcuse o greşeală fundamentală de a dori să le emancipeze printr-un act de politică personală, contrară celei oficiale, inspirată nu de prof. Antonescu, ci natural de alte cercuri; nu era greu de presupus care anume, întrucât el şi deţinătorii şi Hitler — pe bună dreptate — îşi puteau închipui că mâna opoziţiei democrate nu putea să nu fie amestecată în aşa ceva dacă nu chiar iniţiatoarea ei. Crezuse la început, pentrucă nu fusese atent la pronunţarea discursurilor, mărturisindu-le în faptul că V.P. le cunoştea şi le aprobase, nici nu le analizase citindu-le în ziare, că acestea-mi dădeau directivele generale şi că deci erau în acordul cu teza guvernului (!) ca să afle ulterior că i le depusesem abia zece ore înainte de apariţie şi că ~~acce~~ care le perceptele şi deveniseră ~~...~~ erau ~~mai~~ pe departe atât de net ostile politicii Axei şi Pactului Anti-Komintern, de care România era legată, şi ~~ce~~ care natură dacă nu punea la îndoială cuvântul de onoare al P.M. interimar. Mă asigură, iar ~~deci~~ dacă doream era gata să-mi dea cuvântul său de onoare că eu nu eram să sufăr nici o consecinţă personală pentru "complicitatea mea la acest complot" a cărui victimă din neonoare a devenit ţara care trebuia ferită de orice manifestaţie periculoasă pentru poziţia sa, dacă mărturiseam deschis adevărul ca să le încerce încă o soluţie pentru a drege pe cât posibil ce s-ar mai putea repara. Regele nu a putut să scrie aceste declaraţii cu Ioaniţiu, căci nimeni nu era atât de naiv să creadă că aceşti doi copii erau capabili de aceasta, iar singur nu le făcusem nici eu, deoarece atât el cât şi d-l Mihai Antonescu aveau convingerea că eram un funcţionar prea conştiincios şi respectuos al îndatoririlor mele ca să fi putut lua o asemenea răspundere ce angaja ~~...~~ toată situaţia (a) politică a ţării. La urma urmei adevărul tot se va afla, aşa că n-avea nici un rost să mă sacrific ca să-i acopăr pe şefii opoziţiei: d-lor nu se vor sfii să-şi recunoască răspunderea, dar au greşit f. grav de astă dată, lucrând din umbră contra guvernului, în loc să fi căutat ca împreună să găsească o cale de înţelegere cu conducerea lui. Mă rugă să mă gândesc bine înainte de a răspunde şi să nu uit că răspunsul era greu de consecinţe, fiindcă fusese cât pe ce să renunţe la serviciile primului său colaborator până ce s-a convins că acesta nu era părtaş la această afacere, ci fusese şi el pus în faţa unui fapt împlinit. Nici prietenii mei de la Cabinetul Externelor, care erau oricând ...

Ioan Mocsonyi-Stârcea

nu vor fi trași la răspundere decît cei care au formulat textele pe baza directivelor șefilor opoziției; știu prea bine cît nu neagă că nu lucrează din propria inițiativă. D-nii Maniu și Brătianu beneficiau în "regimul autoritar" de toată libertatea personală și de manifestație politică; nimeni nu i-ar fi împiedicat să facă noui demersuri contra politicii guvernului și în favoarea încheierii cît mai grabnice a păcii cu Puterile Democratice. Dar nu aveau dreptul să-l pună pe R. a vorbi în numele lor cînd știau f. bine ce risca. D-lor le tot trebuia a fi salvat Coroana în sept. 40, insinuînd că Dînsul ar fi vrut s-o elimine definitiv cu Pactul Constituțional, ceeace nu era adevărat, iar dovada cea mai bună că [illegible] și Știrbey formau încă o avere acum: pe cînd dînsul se tot străduia să nu-l amestece pe S. în politică pentrucă periculoasă pentru el era cea germană și cu anglo-americanii la ora actuală, iar "ce o fi mîine se va vedea", d-lor le spuneau să-l expună ~~cum~~ cînd nu se expuneau personal, căci nu au semnat pînă acum nici unul din manifestele lor războiul anti-sovietic, în timp ce-l puneau pe R. să spună limpede că trebuie încetat cît mai curînd fiindcă nu era războiul nostru și n-aveam ce căuta în Rusia. Am vrut de multe ori să-l întrerup fiindcă timpul trecea și răspunsul meu era gata dela capul locului, și ~~[illegible]~~ va dura și el un sfert de oră pentru a fi spus chiar cît mai scurt. Dar atît d-lui cît și Ică mă preveneau cu privirile să-mi păstrez calmul și să ascult tot ce avea de spus Bătrînul [illegible], iar firește cînd mi-a venit rîndul să răspund, încurajat de Ică, nervos și doritor a mă influența să prea [illegible] pe Buzești și Mocsony sau în orice caz să nu insist asupra complicității ~~lor~~ sale, a sunat strident telefonul și ~~vocea~~ aceea, a lui Davidescu, nazală și metalică, l-a anunțat pe stăpîn că M.S. ~~personal~~ dorea să-i vorbească personal! - Am fost mirat de cutezanța R. și am tras cu urechea să aud ce vorbea, dar nu puteam prinde decît vibrații nedeslușibile ale puținelor cuvinte tărăgănate ce se percepeau, iar Bij răspunse "Să trăiți Majestate" și după un timp "Vă rog să ne mai acordați jumătate de oră". Ulterior Mike și Yorzi mi-au ~~spus~~ povestit că R. îi spusese că: "Este absolut inadmisibil a mă face să aștept pe Mareșalul Curții Mele în trenul regal plin de invitați străini trei sferturi de oră, întîrziindu-mi plecarea și deranjînd orarul tuturor trenurilor de pe linia Craiova." La sfîrșit Bij a mai adăugat: "M.V. vă veți convinge că problema discutată interesează mai mult Coroana decît o vînătoare..." iar după alte cuvinte ~~prin~~ care Mike i-a răspuns că avusese toată ziua timpul să mă cheme "Eu am ~~fost ocupat~~ muncit toată ziua pînă cînd l-am chemat"... "Să trăiți..." (fără Majestate). - Depunînd cornetul, a spus lui Ică: "Pentru odată R. s-a enervat, dar n-am ce-i face: chestiunea e prea importantă ca să sufere vre-o amînare... am amînat-o prea mult pînă acum." Eu m-am grăbit să-i dau răspunsul: - Iuliu, am rugat să fiu și eu ascultat dela un capăt la celălalt al ~~răspunsului~~ expunerii mele fără a fi întrerupt. Nu-i ceream nici un cuvînt de onoare, întrucît nu aveam nici un motiv să mă tem de consecințele adevărului, care dealtfel cu prilejul urmări nu va putea fi ascuns și de care E.S. se va convinge f. repede. Repetasem a [illegible] să facă uz de bunul său drept de a conduce Țara, cu ajutorul celor în drept să-l sfătuiască și să-i dea concursul lor loial, toate deciziunile luate de M.V. formau un scopul de a nu mai fi pus în situația anilor precedenți cînd s-a compromis total cu politica guvernului, fiind minor în 1941 și acceptase textele lui [illegible] și [illegible] fiind iar în 1942 alături tot atît de compromis fără ca d-lui V.P. [illegible]. Singura scuză ce o avusese atunci era minoritatea sa. Acum însă cînd era major, R. [illegible] soldaților și României ~~de soldaților~~ ar fi putut să-i reproșeze pe bună dreptate că s-a compromis [illegible]

[illegible], deci ar fi [illegible] declarații de solidarizare cu agresorii imperialiști europeni și popoarelor de rasă socotite inferioare și sclave și germanizate decât Hitler ar avea o poziție a [illegible] războiului, ce [illegible] pentru omenire cu totul. În consecință, M.S. trebuie în primele rânduri declarații personale independente să găsească mijlocul de a-și păstra tronul în decursul timpului și prestigiul de după acest război care nu putea fi [illegible] mai mult decât [illegible], deci cu nivel mai explicit temporar cu Reichul. Pentru a se înțelege juste [illegible] și a [illegible] o intervenție independentă, declarațiile trebuiau ~~[illegible]~~ concepute de așa manieră încât să fie pe planul Politicii Democratice, fără să poată da nemților un drept de intervenție. Trebuiau deci să fie redactate extrem de diplomatic, lucru ce nu era o problemă de nerezolvat pentru cineva [illegible] din timp și mai ales cu acei ce puteau să-mi dea și cele mai [illegible] în acest loc, totodată cu experiența mea [illegible] M.S. și [illegible] lui Titulescu dobândisem destulă experiență în redactarea unor texte subtile. Urmând să procedăm, [illegible] pe R. și pe [illegible] cu Dl. V.P. pentru a-și rezolva [illegible] textele. Acesta a declarat cu totul de acord. L-am întrebat pe Ică dacă cererea spunea corespunde cu adevărul, la care [illegible] a răspuns categoric: "Absolut!" Nu puteam însă lua asupra răspunderea ~~[illegible]~~ executării decât a S. fără [illegible] a guvernului, poate a șefului responsabil cu Președinția Ministrilor, Vice Președinte, Ministru de Externe și al Propagandei și Presei. De aceea am vorbit în câteva rânduri despre această problemă cu Dl. Mihai Antonescu, [illegible] că intervenția publică unui răspuns pe cel ce putea servi [illegible] al M.S. în această perioadă; lucru cu care nu numai că a fost de acord, dar chiar în urma discuției noastre [illegible] despre acest [illegible] a hotărât să-l rezolve, cu atât mai mult cu cât [illegible] complet la Predeal, președintele Ministerului [illegible] 27 decembrie, totodată [illegible] să-l pună în concordanță cu cele ale Mareșalului și cuvântarea Antonescului pe care [illegible] a [illegible]-o într-un concept de a întreba M.S. [illegible] în [illegible]. L-am rugat pe Ică să declare deci până aici [illegible], la care [illegible] a răspuns: "[illegible] spunea [illegible] Stârcea." Am profitat deci de prilejul [illegible] cuvântarea extrem de [illegible] a I.P.S.S. pentru a da răspunsului M.S. [illegible] de [illegible] de care Hitler nu se putea [illegible] acei [illegible] și [illegible] decât Mareșalul. Ar fi fost o [illegible] dacă R. [illegible] și răspuns [illegible] la apelul Papei în [illegible] popoarelor și [illegible] și [illegible] personal, totul [illegible] și formă de [illegible] precedent, [illegible], [illegible] pe R. să spună ce a spus. Rămâneau doar cele două spațiuri [illegible] și [illegible]. Acestea nu puteau fi [illegible] în fond de răspunsuri, deci nu erau să creeze o [illegible] [illegible] publică asupra [illegible] Regelui [illegible]. [illegible] ~~[illegible]~~ dorit în [illegible] mai mult decât [illegible] și [illegible] de așa manieră încât [illegible] care-și [illegible] în propria [illegible] [illegible]. Am [illegible] "mot à mot" [illegible] la [illegible] Sf. Silvestru, fără să [illegible] lui, [illegible] ce urmează [illegible] de [illegible], [illegible] să nu [illegible] spusă de Ionel [illegible] spusă de [illegible] Dl. V.P. [illegible] mult a-mi spune și [illegible], [illegible] să nu se [illegible] de "[illegible]" [illegible] la trei ani [illegible] toate [illegible] și [illegible] de [illegible], [illegible] politică liberă și [illegible] comitetul de redactare pentru forma perfectă ~~[illegible]~~ a [illegible]. Dl. Min. de Ext. a [illegible] pe redactorul [illegible], [illegible] și [illegible].

21

într-un post în care redacta declarații [illegible] pe un în loc să ocupe unul din care ar putea ~~fără~~ raporta ~~[illegible]~~ lunare. Textele citite și semnate de dr. V.-P. erau acele pe care le-a scris probabil [illegible] francezi și pe care le-ar fi citit E.E.V.V. ~~[illegible]~~ "ascultători" în ziare. Faceau condiție să ar putea fi cele citite alte ziare la o nouă mai [illegible] [illegible], fiindcă erau atât de [illegible] concepute încât deveneau loc la două interpretări, ceea ce explica chiar faptul [illegible] ce le-a trebuit d-lor de la [illegible] ca să le scriere și [illegible] ceilalți [illegible] lor, drept care l-au rugat pe dr. Mihai Antonescu să-mi procure foarte copiile. În clipa aceea au luat din geantă primele copii semnate cu [illegible] [illegible] și [illegible] și le-au băgat sub nasul Conducătorului, spunând: "Vă rugăm să-l chemați pe Dl. Ioan-[illegible] să-l întrebați dacă a scris acest text fără vreo-un altul și să-l chemați pe Dr. ~~[illegible]~~ STAHL la să vă explice [illegible] lui V.P. dacă aceste [illegible] [illegible]. De altfel [illegible] [illegible] ce se [illegible] acest secret foarte la Dir. Presei, la Dir. [illegible] Radiofonice și la Agenția Rador." Iar ce [illegible] la [illegible] M.A. de a [illegible] semnătura și după ce au [illegible] [illegible] cu [illegible] și textul, fiind [illegible] [illegible] [illegible] timpul de azi (căci se [illegible] de mult [illegible] politicește), m-a rugat și le-a [illegible] din zilele ce se aflau [illegible] pe biroul C. în timp ce discuta contra [illegible] [illegible]. În timpul acestei lecturi, a fost chemat de urgență la telefon, căci se făcuse 9 fără un sfert și tot n-a plecat, de către M.S. care i-a spus—cum le-a repetat convorbirea—că socotea o nouă întâlnire drept un [illegible] personal ce-i se făcea. Bijlet a [illegible] [illegible] de [illegible] și [illegible] [illegible] pe M.A. rugând pe S. să nu se supere dacă i se cerea să plece fără [illegible], căci mai avea cel puțin trei jumătate de oră de dictat după care se făcea foarte [illegible] mai [illegible] la tren. Repede i-a cerut să-mi treacă receptorul și m-a întrebat direct: "What's the score?" (Care-i scorul?) I-am răspuns: "Thirty love" (de la tennis: 30–30), deși socoteam că aveam 40 față de 30 ale lui Bijlet, căci lupta era de fapt între el și mine, Ionel fiind arbitrul [illegible], dar nu voiam să jubilez prea repede. Am primit o ultimă [illegible] până la 9,30, [illegible] la [illegible] și au [illegible] citirea mai rapidă a restului textelor. La sfârșitul căreia, neputând să-i dat acel o răspuns definitiv, C. a rămas f. perplex și i-a zis acum cu neîncredere lui Ionel, spunându-i: "Acum, nu mai înțeleg ce mi-ai susținut; băiatul e nevinovat, iar tu ai fost greșit să prea la revoltă și ai citit [illegible], ~~[illegible]~~ fiind răspunzător de ele ca și cum le-ai fi redactat, așa că nu-ți mai rămâne decât să fi te [illegible] și să te dai tu [illegible] de Killinger!" Dar Ionel nu s-a lăsat bătut, ci a răspuns: "Eu am citit originalele pe care nu le-a semnat fiindcă nu erau prezentate cu [illegible] regală, iar de semnat au semnat aceste copii fără să controlez dacă ele corespund la originale." Atunci am [illegible] ~~[illegible]~~ să intervin de [illegible], spunând C. că d-l prof. M.A. mi-a zis că le-a [illegible] la biroul M.S. la Casa Nouă după dejunul de A.N. și a constatat ~~[illegible]~~ deopotrivă [illegible] decât

cum și le ~~[illegible]~~ [illegible] zilele din ajun și de altfel a-ram decât să-i cerem M.S. aceste originale [illegible] se convinge că erau identice cu aceste copii semnate de d-l. Bijlet a [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] de a mă [illegible] de un lucru de care nu am citit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] întrucît nu putea ști dacă originalele M.S. erau acele pe care le citise, d-lu [illegible] ce nu erau semnate de el. Eu am lămurit atunci lucrurile: "Da, într-adevăr, acum abia am înțeles ce vreți să insinuați, că originalele puteau fi duble: unele scrise de dv. dar conținînd articole M.S. și scrise de însuși traducătorul; în o asemenea ipoteză nici un original, dar cea mai bună probă că ipoteza este rea e că, în cazul cînd aș fi vrut să comit această escrocherie ordinară fără să pot fi prins, n-aveam decît să vă las să semnați originalele unele sub altele peste copii și atunci distrugînd cele scrise de dv., rămîneam cu celelalte semnate fără să puteți ști că existau originale duble dar diferite." Apoi eu [illegible] ceci nu s-ar fi dat seama că sînt exemplare speciale.- am constatat că altfel n-aș fi putut să izbutesc cum de semnase ce nu citise; eu am repetat că aveam pe Bibliotecarul nostru că nu cunoaște decît textele unice cunoscute și publicate și am adăugat că Mihai Ghica și alți demnitari și funcționari le citiseră. Eu [illegible] ce Biblioteca le citea, căci [illegible]

2 A V-a [illegible] la spitalul [illegible] și originalele celor mai puțin diferite după [illegible], după ce citise celelalte în [illegible]

ați fi apărat, după proba să dovedească cu [illegible] [illegible]; știu bine că lipsa unei probe [illegible] o probă; așa că aici o instanță nu ar să cîștig de cauză, semnăturile lui pe copii fiind cele valabile: nu rămîne decît să le credeți și pe ele fiindcă dar le semna.- M.A. nu avea decît să creadă dacă vroia că tot procesul era o vizitare de exerciții, dar eu îl sfătuiam pe d-l Prof. Mihai Antonescu ~~să fie sportiv~~ să recunoască, că greșea acuzîndu-mă pe mine de un asemenea act și să citise "bel et bien" ceea ce semnase, dar cum de fapt d-lor Hitler, Himmler și Killinger prefera să-și spele mîinile la Pontiu Pilat.- Nu știu de ce, dar cuvîntul de sportivul scoase grozav ~~[illegible]~~ pe bietul Ionel care, deși fusese vreo-o [illegible] ani la Londra, tot nu știuse sensul cuvîntului pe care e întemeiată toată civilizația anglo-saxonă. "Te rog să-ți măsori cuvintele vorbind despre Prea Marele Ministru; conducătorii politici nu fac sport din treburile de interes militar; dacă d-ta confunzi activitatea noastră de la [illegible] cu vînătoarea sau tenisul, faci rău!" Am răspuns: "Am vorbit de noțiunea etică a sportivității, de spiritul sportiv sau cavaleresc, nu de aspectul exercițiilor fizice ce li se atribuie oamenilor sportivi; dar evident că Orientul nu va pricepe niciodată sensul profund al noțiunii de "fair play" și în această privință noi românii sîntem indiscutabil orientali get beget!" Iar eu spuneam simplu gîndindu-mă concomitent la totala lipsă de fair play cu care cîștigasem semnăturile! Nu era mai puțin adevărat că [illegible] începuse partida după regula jocului său și fusese bătut după aceeași regulă, dar având totuși un sentiment de dispreț față de metoda cu care-l înfrînsesem, am spus ambilor mei interlocutori și judecători că regretam foarte mult pentru d-l Prim Ministru dacă într-adevăr regreta că semnase textele prezentate și [illegible], indiferent dacă fusese sau nu tras pe sfoară cu semnarea lor, întrucît dacă într-adevăr vroia să [illegible] față de nemți că nu ~~fusese~~ era de acord cu ele și că nu le [illegible] cu semnarea lor, voia merge bucuros la Dachau, Buchenwald sau Auschwitz în locul d-lui, dar voia forma procesul după război cînd d-lui se va afla pe banca acuzaților tribunalului pentru judecarea criminalilor de război și colaboraționiștilor și atunci nu voia recunoaște aceste frumoase [illegible] de pe copiile rămase [illegible] C.R.- Cît despre M.S., nu recunoaște nici odată minciuna că mai putea să-l înșel pe d-l Mihai Antonescu, [illegible] acum să recunoască paternitatea unor documente ce ~~[illegible]~~ creasem [illegible], [illegible]

continuarea [illegible]

(21) d-lui Mirescu

nu le stilizase personal, ceeace nici nu era [illegible] frecta unui rege. La întrebarea ~~[illegible]~~ dacă șefii opoziției aveau vreun amestec în această afacere, puteam să-l asigur că d-l Maniu a fost mai surprins decît Killinger de declarațiile regale, ceeace afirma (chipurile) de la Legația Elveției și nu s-a sfiit să se solidarizeze cu ele pentru o [illegible] de solicitări fără cerere mai autentică pentru a-l congratula personal pe Ș.-Bij a fost acum [illegible] mai [illegible] de vorbele mele decît Bijet, special că Maniu nu era atît de prost ca să confirme printr-un gest oficial amestecul la [illegible], căci eu [illegible] d-lui V.-P. faptul că Buzești colaborase la redactarea acestora din toate, iar toată lumea știa că acesta nu era din cercul șefilor opoziției cu care păstra contactul personal prin Știrbey. Fiind f. neliniștit să afle că autoritățile erau prost informate, realitatea fiind tocmai inversă, Buzești fiind legătura între Maniu și Barbu, îmi răspunse că d-l V.-P. ~~a informat~~ îi raportase "incorect" cele ce i le relatasem privitor la contribuția d-lui Buzești la întocmirea declarațiilor regale, întrucît nu făcusem decît să-mi verific ~~coordonatele~~ bazele politicii actuale, decurgînd din declarațiile de război și capacitatea sau denunțarea tratatelor anterioare acestuia precum și din noile angajamente internaționale contractate de România, față de axiomele și politice permanente ce au rămas valabile, tocmai întru evitarea unor afirmații neconforme din punct de vedere juridic cu obligațiile noastre față de Reich, dar la redactarea propriu-zisă a textelor nu recurgeam la ajutorul nimănui din afara C.R., ci lucram în biroul acestuia numai direct cu M.S. și Mircea Ionnițiu, oricît de neverosimilă li s-ar putea părea EELL, iar înainte de a le supune aprobării d-lui V.-P., le citeam d-lor Buzești și Popescu pentru a le cunoaște critica și eventuale observații privitoare la acceptabilitatea lor de către reprezentanții politicii externe, cu rezultatul că le socotiseră perfecte ca și dealtfel d-l Prof. de drept internațional public M.A.-[illegible] [illegible], nu putea fi vorba de nici o directivă primită prin [illegible] Buzești de la șefii opoziției. Cît despre contactele ~~[illegible]~~ lui cu ~~șefii opoziției~~ [illegible] prin Barbu Știrbey, îmi permiteam să comit indiscreția de a informa pe d-l Mareșal și d-l V.-P. că afacerile prietenului Știrbey pentru ~~colegul~~ prietenul meu era de o cu totul altă natură de interese, ~~[illegible]~~ d-sa fiind cumva logodit cu fiica mai mică a lui Barbu. Nu se repetă atunci de cuvîntul "incorect" pentru a-mi pune în vedere că nu admitea asemenea aprecieri pejorative la persoana lui din partea nimănui și cu atît mai puțin din acea a unui subalternului ~~[illegible]~~ de EEll, la care am răspuns prompt că dacă se autorizează formalizîndu-se de un cuvînt care nu trebuia respins să i se dea interpretarea acestei directe ce mi-o adusese mie și indirect M.S. cu ratificarea textelor, întrucît corect mai înseamnă și exact, precis, just, conform cu realitatea iar incorect contrariul și că nici eu nu permiteam nimănui, ~~#~~ nici șefilor mei ierarhici, să se atingă de onoarea mea fără de consecințe pe care atunci, cînd d-lui va mai fi șeful meu, va avea prilejul să le suporte, deși nu doream să-l [illegible], fiindcă onoarea după codul acestui război în societatea civilizată [illegible] fără onoare, ~~[illegible]~~ depășise poziția d-sale de Prim Ministru nu-i dădea dreptul să insulte în mod grotesc și fără obligația unei juste reparații onoarea subalternului său [illegible]

Spuneam aceasta în mod intenționat, cu riscul de a strica din nou atmosfera ceva mai respirabilă ce se-așezase mulțumită intervenției sale salvatoare de la ora 7,30, dar cu scopul de a-l face să-și retracteze acuzațiile și să accepte validitatea semnăturilor sale și solidarizarea sa totală cu declarațiile regale. Amândoi anchetatorii au sărit pe chestia "provocării mele" inadmisibile a unui "șef de Stat", la care, f. calm de astă dată, i-am lăsat să-și depreseze niței "Dampful" (Dampf = abur) ca să le replic că numai M.S. era șef de Stat în România, ceeace nu-l împiedica pe el ca șef interimar al Guvernului să atragă asupra sa oprobiul unei f. grave insinuări, aceea a unui fals în acte publice. Nici R. Mihai și nici eu nu eram să răspundem acuzației ce ni se aducea față de străini prin aceeași monedă, întrucât nu ne vom înjosi să le recunoaștem dreptul de a se amesteca în treburile interne ale unui Stat suveran, dar puteam să le garantez EELL că între cuvântul M.S. și acel al d-lui Prof. M.A. și între probitatea caracterelor lor respective d-nii Hitler, Himmler și Killinger nu vor sta mult la îndoială ca să-și facă alegerea și această afirmație o întemeiam pe părerile f. puțin măgulitoare ce mi le exprimase Freiherrul despre șeful meu de la Externe, pe care eu îl stimam și-l apăram cu înverșunare, respingând cu indignare încercarea perfidă a unui străin și pe deasupra dușman al neamului nostru de a băga intrigi, a crea disensiuni și a se amesteca în afacerile de competința exclusivă a Statului român. Dacă R. Mihai n-ar fi moștenit frumoasele calități sufletești ale Bunicului său "Ferdinand cel Leal", ar fi fost și ar mai fi f. ușor pentru el, un Hohenzollern-Sigmaringen, să facă jocul poporului său de origine, azi stăpânul Europei exclusiv M.B. și U.R.S.S. dar inclusiv României, în dauna celui de baștină, de apărarea intereselor căruia era primul responsabil și în pofida oricăror guverne ce ar încerca să i se opună, dar prefera să-și exprime sensibilitatea personală tocmai pentru a-și face toată datoria, ceea ce ar fi cea mai mare crimă de Stat, mai ales pentru românii ce se fălesc cu originea lor pur națională, de a trăda în loc să stea zid în jurul lui pe acel care-și expunea viața și toate interesele personale pentru a-i feri de o catastrofă națională, iar eu, care nu știam românește dar, în schimb, germana mai bine decât orice altă limbă, întrucât mă născusem cetățean austriac și frecventasem școlile germane din fragedă-mi copilărie, puteam să dau lecții de patriotism românesc multor domni Valahi care ~~nu știau~~ nu cunoșteau nici abecedarul limbii și ideologiei teutonice dar știau în schimb să se dea cu dușmanul de veci și pretutindeni al popoarelor latine.- Amândoi se-arătaseră vexați la aceste vorbe, dar cu efectul dorit al unei explozii de indignare la presupunerea că ei ar putea fi bănuiți ca mai puțin patrioți decât R. și antecesorii săi: cine ducea tot greul rezistenței pasive împotriva cererilor nemțești și cine muncea din zori și până-n amurg pentru propășirea națiunii și apărarea ei, iar cine ținea mai mult la o vânătoare decât la rezolvarea unei chestiuni primordiale pentru interesul Statului? Le-am tăiat-o cu remarca tristă, indiferentă la timp, că puteau să fie lăudați de a-și fi îndeplinit datoria cel care [illegible] [illegible] de ani de zile, dar că ~~era~~ era trecutul guvernului de a se da ~~mai~~ peste cap pentru a [illegible] [illegible]

Ioan Mocsony-Stârcea

Anexat al -628- (28) nenorociţii

[illegible] tot de curaj salvator al viitorului ţării, care era mai important decât situaţia ei prezentă şi pe acel care-l înfăptuise. Reuşisem astfel să-i separ pe tema oportunităţii actului şi aplaudării sau reducerii celui ce-l efectuase: Tu, mult mai deştept, adulmecând pe loc insistenţa ce-i făceau să-ţi asigure, fără mai mare risc, decât toate [illegible] [illegible], al unor scene repetate cu bătrânul abia constipat la creier şi celălalt imbecil patent ce era protectorul Românei, ~~treci~~ un cititor pe braţul procurorului şi nu al senatorilor, dar pentru aceasta trebuia să poţi să practici, acum cât mai ai prilejul şi era ocazia unică şi cea mai oportună, versiunile tale [illegible] de devotament faţă de Coroană şi şeful dinastiei şi de credinţă-n cauza justă a Liberei democraţii care era şi cea a M.M.C.C. ~~[illegible]~~ şi tuturor românilor care la Cap, pe când Ionel [illegible] de seama şi mai dibaci pe povârnişul înşelării al [illegible] de abruptul clădit de faşistul său creier atins de filoxeră. Redresându-se la timp, Bijlet a fiert câţiva ani din neîncetatele sale volte [illegible], declarându-mi: Înainte de toate, că ~~nu~~ ceea ce nici [illegible] prin minte bănuiala că M.S. s-ar fi asociat la o eventuală abilă manevră [illegible] a opoziţiei cu ajutorul [illegible] lui ~~[illegible]~~ colaboratorii de la Externe, câştigaţi trup şi suflet cauzei drepte a democraţiilor occidentale, pentru "a-i face [illegible]" responsabilului politicii externe ca să adere cu numele Guvernului la teza lor, dar ~~[illegible]~~ din conversaţia noastră deduc, cum [illegible], însă — "nu-i nimic, căci nenorocirea poate să fie cu folos — [illegible] [illegible] şi [illegible] de fracţiuni, îşi dăduse limpede seama că (se-aşteaptă el) şi că eram total nevinovat şi-mi prezenta în [illegible] [illegible] sale scuze şi regretele de a [illegible] şi [illegible] [illegible] pe nedrept şi [illegible], rugându-mă să uit incidentul şi să-[illegible] afirmaţii apoi că faţă de Killinger nici el şi nici M.A. nu-l dezavuaseră pe R., dimpotrivă acesta declarase hotărât, categoric şi cu o violenţă brutală faţă de ~~[illegible]~~ acela că declaraţiile regale erau perfect conforme cu politica de permanenţă de alianţă cu Reichul şi că nu tolera nici un amestec străin, [illegible] al [illegible] în calitate de [illegible] în treburile româneşti", respingând "de plano" cererea Führerului de remaniere a guv. şi [illegible] politicii (ceea ce încă nu cerea!), ~~[illegible]~~ anume capul său, al lui Ică, şi [illegible] şi al meu şi poate chiar al tatălui meu adoptiv (sic!) şi, [illegible], că mă roagă să comunic din partea sa M.S. că-şi va apăra până la capăt poziţia, politica ~~[illegible]~~ permanentă, cunoscută M.M.C.C. şi în acord cu vederile şi aspiraţiile cât şi declaraţiile regale pe care le [illegible] şi le [illegible] sau stăruise prin vreo declaraţie guvernamentală oficială, dar că trebuia să se adapte la o perioadă de mare încordare cu L.C. şi A.A., drept care îl roagă să primească orice pretext valabil pentru a dispare pe câtva mai mult timp de la reşedinţele regale în acest răstimp, până ce va fi trecut complet furtuna: Nu m-am putut abţine să nu râd de pe urma acestui (căci [illegible] fotolii mici de piele, fie că fusesem dus la Predeal, fie scoase în iarna aceea pentru a crea cadrul conspiraţiei [illegible] a patriei) şi să nu dau să-i strâng mâna şefului direct, spunându-i: "Mi-aţi dat o pildă ~~[illegible]~~ de seriozitate [illegible] şi cred că ştiţi tot aşa de bine ca mine cât de mare va fi bucuria M.M.C.C. primind asemenea [illegible] ce îi daţi astfel M.S. într-un moment când lipsa lui [illegible]

Tocmai în clipa aceea, parcă spre a-mi confirma spusele, telefonul sună pentru a treia oară și Mike se repezi la el presimțind că nu putea să fie decît omonimul său de botez, deși era doar 9,20 și speram că voiu reuși s-o tulesc în cinci minute. Regele nu avusese încă recepția telepatică bine reglată-n clipa hotărîrilor pro-regaliste ale aliatului său de ultimă oră, căci în loc să fie cel puțin curtenitor cu el, s-a răstit pe cel nevinovat de fina ce o cerea vinovatului pentru aceea întîrziere a ~~[illegible]~~ plecării trenului regal, spunîndu-i cum Ică ne-a repetat rîzînd: "Dacă nu pleci pînă la 9,25, viu personal să-l scot din vilă, căci toate au limita lor și [illegible] ați depășit-o!" Am trebuit să intru pe fir ca să potolesc legitima supărare regală spunînd: "Sir, advantage in; leave me another half and I'll get the game." (Sire, avantaj la serviciu; lăsați-mi alte 30 min. și voiu cîștiga jocul.) Mike îmi răspunse laconic: "O.K., but make it snappy!" (În regulă, dar dă-i zor!). — Mă cam lăudasem însă, căci Big — căruia dinadins nu-i ascunsesem bucuria la reafirmarea alianței C.R. cu locotenentul ~~său~~ lui, atît pentru a-i arăta că nu era nimic subversiv față de d-lui în relațiile mele cu acesta, cît și pentru a-l îndemna să-i imite bunul exemplu, sau atunci a se auto-izola în postura de unu contra doi — nu s-a dovedit deloc mulțumit cu perspectiva destinderii și împăcării cu MMU, declarîndu-l debil, din teamă și-n contradicție flagrantă cu promisiunea sa de a nu se lega de mine dacă-i spuneam adevărul, în care primul său colaborator se declarase a crede, un atac ce nu era rezultatul aparent — ~~[illegible]~~ precum mi se ~~[illegible]~~ înfățișa observîndu-l cu deosebită atenție — al acțiunii subversive a principalului său dușman intern, "treponema palidă", ci al unui cancer și el influențat de opera destructivă a spirochetelor, dar mai îndepărtată și -ndirectă, anume acel, vădit din tot ce va urma, de a nu cumva scăpa această unică ocazie de a întoarce săbiile hitleriste, aruncate asupra spătarului său, contra aceluia căruia nu-i mai putea ierta acum, de cînd aflase că se-mancipase efectiv de sub tutela guvernului cutezînd a lua inițiative neinfluențate direct nici măcar de șefii legali și-nefectivi ai opoziției "democrate", pretenția lui clar dezvăluită de a juca un rol politic poate decisiv în acel viitor "fericit" pe care dictatorul nu-l prefera deloc prezentului ce pentru el nu era atît de "nenorocit" și pe care el devenea zilnic mai ferm convins că cei mai mulți cetățeni ai țării îl vor regreta amarnic în ziua victoriei Aliaților pe care, totuși, o întrevedea drept perspectivă sumbră și jalnică pentru patria și persoana sa. În orice caz, a reacționat altfel decît scontasem în clipa ultimului apel telefonic al M.S., luînd și el drept bună declarația mea, căci a uitat total pe șefii opoziției și presupusul amestec clandestin al aderentului lor fabricat al Cabinetului Externelor, dar pentru a profera deocamdată noi și mai violente invective la adresa R.-M. decît acele din trecutele mele intervenții, poreclind-o ca personificarea cea mai nefastă-nrîurire asupra copilului ei, dintr-o miopie și lipsă de bun simț egalate doar de ambiția ei personală și maternă excesive și total disproporționate cu calitățile neamului ei renumit pentru prostia tatălui și fraților ei, dintre care el, Antonescu, cunoscuse pe cel socotit mai breaz, fostul soț al Elisabetei, care era prost ca [illegible] și nu se sfia [illegible] bătrîne pe tronul Greciei dacă Churchill va consimți și reuși să-l restaureze, ambiții și mai grotescă pentru vârsta ei, orbind-o atît încît nu mai putea să-i descopere și nu mai vroia să recunoască evidentele carențele ce-l făcea incapabil să-și stăpânească pornirile pofticioase, să-nvețe, să muncească și să se țină de o treabă utilă și serioasă, dar capabil să-și închipuie a fi îndrituit să comande, să aibă pretenții la toate prerogativele și drepturile regale nemeritate, să ceară și să ceară mereu mai mult fără a compensa însă cu nimic hatîrurile ce i se păreau datorate de către tatăl tânăr, altfel după cedare ca și bunicu-su, dar lipsit de recunoștință pentru serviciile ce i se aduceau și de imboldul de a răsplăti pe acei ce se ~~jertfeau~~ strădiau pentru el ca și de orice generozitate a inimii și a minții, iar ea — și mai meschină și mărginită decât el — îi făcea toate poftele și-l încuraja în apucăturile și metehnele sale, învrăjbindu-l cu acei care-i doreau binele și vroiseră să facă un om din el, altfel încât sub influența ei devenise în ultimii doi ani mai dictat și de neînfrânat decât fusese la plecarea tatălui său care, de bine de rău, știa să-l țină la respect. — "N-ați vrea să-l convingeți prea târziu de adevărul cuvintelor mele", a ~~strigat~~ crăcit C. către mine, știind că eu nu înțelesesem nimic din cele ce-mi puseră în vedere la ultima audiență. Crezînd că, cu experiența anilor mei de republică genevezi și de Cambridge, voia să-l educ făcând din el un "sportiv" la propriu și la figurat, "cum nu prea pricepeam că nu erau românii", să-i fiu un mentor energic și-apropiat a-l ajuta să se formeze după nevoile țării, să se adapteze exigențelor rolului ce va trebui să-l joace când mai târziu și ale gustului mulțimii, dar constatase demult că nu făcusem decât să mă străduiesc a-i fi și a-i face pe plac tot ce poftea, iar acum și "Ea" o lua pe această cale. Mă uitai mirat la acesta, dar el îmi făcu discret cu ochiul să nu-l contrazic și cum tăceam amândoi ca acum prea ostensibil din menajamente pentru un pacient deja abandonat drept caz patologic incurabil, în loc să-i dăm o replică corectă menită a-l deriva de pe făgașul devenit de-a dreptul o manie, simțind că tăceam de conivență și nu dădeam vorbelor sale valoarea și importanța cuvenite, bătrânul mi-a spus, f. calm, încet și scandând cuvintele: "Atâta vreme cât ți-ai făcut mendrele pentru sporirea veniturilor D.C., listei civile, îmbunătățirea administrației palatului și a bunurilor particulare ale tatălui său, ba chiar a Fundațiilor Regale, am tăcut, am aprobat tot ce ai cerut d-lui V.-P. și d-sa a venit să-mi propună și am satisfăcut toate dorințele R. și R-M. compatibile cu interesele superioare de Stat, dar când v-ați apucat să-mi boicotați oficianții numiți de mine la palat tocmai pentru a împiedica pornirea unor inițiative regale nocive și-mi submineze autoritatea în timpul anului în felul ordinului de zi, numai pentru că refuzul lor n-a înțeles să accepte dărâmarea atmosferei anti-guvernamentale în Belșugul dezmățului create de I.O. care-l desporțiri vizibile pentru toată lumea, am priceput că MMLL reușiseră să le capteze, ca pe Tergotti, pentru lupta surdă ~~și subversivă~~ împotriva mea și a tuturor timpurilor mei, fiindcă nu-mi puteau ierta deținerea puterii, reducerea importanței lor în Stat, împiedicarea libertății ~~[illegible]~~ și controlul activității lor politice, nici adevărurile pe care le-am spus adeseori chiar când acestea nu erau măgulitoare pentru dinastie și pentru ele. Tocmai cerut ținerea la zi a registrului de motivare a tuturor audiențelor și încetarea legăturilor cu cercurile apropiate fostului regim, ca să aflu apoi că vizitele prietenului matale Buzești nu figurează acolo, că tânărul Malaxa continuă să vină la palat și să vireze la Ministerul și că audiențele camuflate sub titlul ceaiurilor Reginei scapă de orice motivare și control. Dar deasupra oricăror alte condiții puneam aceea de a nu mai fi pus în fața unor fapte împlinite, mai cu seamă în domeniul politic, pentru a descoperi acum că inițiativa unor declarații, ce au ajuns să pună în discuție stabilitatea regimului actual, a fost a R. căruia i-am interzis să se amestece în treburile Statului și mai ales să ia atitudini politice personale neaprobate în prealabil de mine și nu de d-l V.-P. care știa tot atât de bine acest lucru. Dacă aș fi cunoscut amănuntele ce mi le-ai dat astăzi despre condițiile în care s-a ajuns la întocmirea textelor acestora, nu m-aș fi expus a le sesiza și a-l apăra pe acesta cu riscul unei crize grave cu Hitler, care încă nu s-a aplanat, iar dacă nu se va putea solda până la urmă fără sacrificii, acestea nu vor fi făcute de guvern ci de aceia care, prin "criminala ușurință a actelor lor," au pus în primejdie însăși existența lui: între salvarea conducerii Statului, care singură va putea să scape țara de un dezastru național, și acea a regalității, care nu poate contribui întru nimic la aceasta, nu voiu ezita să urmăresc cea dintâi. Nu mă mai interesează să știu exact în ce măsură d-l M.A. s-a lăsat manevrat sau convins de Suverani și anturajul lor ca să imprime o direcție nouă politicii mele externe într-un moment când nici un eveniment internațional nu justifica această gravă hotărâre plină de consecințe și care a creat vâlvă pretutindeni peste hotare, procedând la acest act fără știința guvernului și nici măcar acea a C.S., dar țin să știe toți acei care au avut marele curaj să-și trâmbițeze atitudinea, astăzi politică ~~acestora~~ acelora, că vor trebui să aibă și vitejia de a suporta cu demnitate consecințele actului lor nepreocupat, ușuratec și dăunător interesului general atât al României cât și al Dinastiei de totdeauna." – Ică și cu mine am vrut să-i răspundem amândoi în același timp și eu, cu un gest al mâinii, l-am invitat să vorbească el întâi, dar Bij – dintr-odată cu vocea schimbată și cu aer îmbătrânit, obosit și plictisit – i-a spus să mă lase pe mine să vorbesc ca să se termine audiența, întrucât el nu mai avea mult de adăugat relativ la chestiunile politicii "de foarte curând nu s-ar mai preocupa", iar d-lor aveau tot timpul să discute "problema noului răspuns de dat Führerului" după plecarea mea. Fiind inutil și inoportun să mai învenimez "relațiile", relevând inexactitatea și nedreptatea aprecierilor lui despre MHC, m-am limitat să rectific, f. rezumativ și birocratic, afirmațiile neîntemeiate în legătură cu nerespectarea directivelor ce mi le dăduse: tânărul Malaxa fusese o singură dată la palat într-o audiență de un ceas la mine iar nu la R., tocmai ca să-i explic cauza pentru care, deși fiind într-adevăr la prietenia M.S., trebuia să renunțe în conjunctura politică actuală la legăturile sale cu R. și cu Mircea Ionnițiu, fiindcă erau interpretate cu totul altfel decât erau în realitate, și cu acest prilej i-am comunicat aprobarea M.S. de a veni singur la Ministerul când [illegible] se ducea acolo pentru control; f. discret, [illegible] participase o singură dată de [illegible] și scrisese M.S. o scrisoare de mulțumire cu rezultatul vizitelor sale, vre-o 150 de zile la două părți (căci trăgea f. bine să ar fi invitat În mod normal să fie invitat la vizitele regale acești) cu nici o altă mențiune, R. fiind sigur gata să-i arate scrisoarea dacă d-l Mareșal se-adresa de această spunem; nu fusese nici odată vorba să-i cenzurez R.M. frecventațiile ei ce nu aveau deasfel nici un caracter politic și nu puteam să cer prințului Albrecht, lui von Lampersburg și nici d-lui V.-P. (sic) motivul cererii lor de a fi invitați la cazinul ~~[illegible]~~ lui din care M.S. nu făcuse nici odată prilejul unor audiențe cu nuanțe de caracter politic; registrul audiențelor există către așa cum cuvenisem să fie întocmit și stătea la dispoziția E.S. ori de câte ori ar dori să-l consulte, dar natural nu conținea lista invitaților la mesele regale, care nu constituiau și nu avuseseră nici o audiență, nici procesul-verbal al conversației M.M. cu musafirii lor, iar Rosachi a fost în total de trei ori (Sarchi) la palat în care lună, invitat la prânzul regal cu prilejul remiterii lucrării științifice) discuțiilor științifice cărților literaturii realiste și care erau de Wilsby prezente de către Leg. de la Berna pentru C.R. și franceze prin curierul diplomatic; problema necorespunzătoare de către S. a Col. Cotescu ca Ș. al C.M., în urma încălcării unui I.O., nu ar fi putut nicidecum E.S. ar fi acceptat ca cererea absolut legitimă a M.S. de a-și alege membrii C.M. din cadrele armatei căzând de acord cu C.S. asupra numirii lor, pe când acea a declarațiilor regale – asupra căreia nu mai era cazul să revin după toate explicațiile amănunțite ce le dăduse tem și corespunzătoare subiectului – stabilirea numai faptele clare, indiscutabile și pentru care aveam suficiente mărturii scrise și verbale de câtăți pentru a le proba, că nu se putea vorbi de o trădare strict regală, ci de una conjunctă a M.S. cu factorul de patru ori răspunzător de politica oficială a guvernului Antonescu, de nici un fapt complicat, întrucât M.S. și C.R. nu știau prin urmare și nici nu-și puteau închipui că aceste ar fi dat vre-odată să ducă acum o politică discordantă cu acea a C.S. în numele căruia duce de aproape un an de zile ~~[illegible]~~ negocieri secrete cu Puterile Occidentale, iar încă mai puțin de vre-o manevră sau presiune asupra ~~[illegible]~~ acelora, știut fiind că M.S. nu era învestită să exercite presiuni asupra guvernului român, nici să-l amenințe pe un om politic de talia Primului Ministru Antonescu. – Mareșalul ținuse însă de tot la menținerea negocierilor guvernului, considerând desigur că-l amenințasem cu spectrul destăinuirii lor față de Killinger drept instrument de șantaj, căci a răspuns nu mai la punctul acesta, spunând că el nu dusese și nu ducea nici un fel de negocieri și că "tratativele oficioase de care vorbise conceptul guvernului" nu ajunseseră la nici un rezultat efectiv tocmai din incapacitatea Puterilor anglo-saxone de a înțelege situația complexă în care se zbate România și guvernul ei, ceea ce fusese un fapt mai important decât declarațiile de A.K., deoarece era lucru știut că pentru a trata cu succes trebuie să te afli într-o poziție puternică și să nu accepți condițiile adversarului fără a fi primit garanțiile necesare [illegible] în îndeplinirea angajamentelor încheiate, mai ales când te apuci să afirmi [illegible] un om politic serios, responsabil de conducerea unui Stat și de soarta unei națiuni, nu procedează nici pe plan intern și cu atât mai puțin pe cel internațional [illegible]

35

"Palatul și d-l M.A. — În măsura în care au fost într-adevăr autorii originari ai acestor manifestații inoportune — căzând-o-n prezența clarității și de caracteristica demagogie a opoziției de a lua dorințele lor drept realități, de a sparge uși deschise și a-și da cărțile pe față spre folosul adversarului, și în detrimentul cauzei lor și spre paguba națiunii întregi care va avea acum mai mult de suferit din cauza imprudenței lor: ce bine ar aduce poporului francez Mareșalul Pétain dacă s-ar apuca să facă limbajul Generalului de Gaulle?" Ținea să-mi atragă atenția asupra faptului că acestea fuseseră primele, dar și ultimele declarații regale atâta vreme cât el, C.S., va fi la putere, că cele de anul viitor vor fi suprimate, deci (mai) va fi cazul, iar Suveranilor și anturajului lor le era strict interzis orice amestec în rezolvarea crizei actuale, Mareșalul era și el de acord cu părerea d-lui V.-P. că cel mai bine ar fi să dispară până la democratizarea ei "din circulație de către realitate". Cât despre mine, "mi poftea să-mi bag mâinile în cap și să-mi curmez aceasta și defrișez speculațiile de prim-ordine politice ale R., presupunând că voiu mai putea sta la post după cele întâmplate, ceeace va depinde de evoluția crizei și abilitatea șefului meu direct de la Externe de a-și salva poziția proprie, mult mai importantă decât a mea, dispărând și eu pentru moment din capitală, dar gata a răspunde imediat la primul apel pentru cazul în care va fi nevoie să dau lămuriri suplimentare despre incident." Era exact ora 10 fără 10 când s-a ridicat spunând lui Ică: "Mi-ați tăiat și orice poftă de mâncare; vezi dacă mai avem ceva cald de mâncat, altfel mă culc și vorbim mâine!" — Mi-am luat dosarul ca să-l bag în geanta lui Ulmer, dar Ică m-a rugat să i-l mai las, ceeace mi s-a părut ciudat, așa că am obiectat că aceste exemplare nu puteau lipsi din dosarele lor respective, dar că-i voiu trimite alt dosar fiind de copii ilicite (ce-l reluasem de la Palocola) la prima oră dimineață, cu care s-a declarat mulțumit. Mareșalul s-a retras pe ușa bibliotecii fără să-mi dea mâna când l-am salutat. În schimb, coborând la parter cu Ică, Davidescu n-a știut cum să-și repare atitudinea dușmănoasă de la primirea mea, însoțindu-mă până la ieșire, chemându-mi pe bietul Lipan care ațipise tot așteptându-mă în mașină, dar pe când cu Ică am strâns mâna f. cordial, după ce ~~[illegible]~~ repetându-mi încă a-l vedea pe C. față de M.S. pentru cele două ore de întârziere m-am răzbunat pe Polizachi prea servil față de șeful său și care scontase deja ~~[illegible]~~ lichidarea mea de la post, nedându-i mâna, cu tot salutul lui devotat prea aplecat. — Acasă am fost la 10 fără 2, întâmpinat în gară de Ulmer, Jorga și Pavlinescu care primiseră deja I.O. de a pleca la vilă după mine dacă nici acum nu soseam. Ulmer cinstise în local [illegible] și deși masa fusese excelentă, după cum zicea și cardul lucrat, nu-și revenise din emoția încercată la anunțul dat ora 6 și jumătate, crezând (și speriind astfel pe Mike, Tonci și Jorga) că nu voiu mai apare decât după sfârșitul ei, pe când Ionel era sigur că mă voiu și desolidariza de acești bieți. Lui Ulmer i-am redat geanta, dar hârtoapele ~~[illegible]~~ continuare, căci mai aveam cu ele o treabă de îndeplinit în [illegible] spunându-i să-i trimită lui Ică abia în cursul după amiezii, spre a-i mai întârzia această operații contraofensive, ultimele copii ale acestora. Vivi, Waldstein și Nicky au fost profund îndurerați să știe ce cauzase această atât de importantă convorbire cu cei doi conducători ai [illegible] politicii hitleriste române ca să producă chiar două cereri de amânare a plecării trenului regal, dar nemai[illegible] [illegible] să adormim noaptea aceea neliniștit. Toți conversarăm cu S. în salonul mare al vagonului-sufragerie până la sosirea sa, dar după plecarea trenului cu o viteză neobișnuită, căci cerea nenorocitului Dir.-al trenurilor regale să-i spună ce și cum știe ca să ajungem la destinație tot la opt fără un sfert, Mihai s-a retras chemându-mă să vin în salonașul vagonului [illegible] ca să-i pot povesti pe îndelete din fir în păr tot ce se discutase la Viță. Cel mai bucuros de apariția mea în f. bună și veselă dispoziție fusese bietul Toni care — deși lumea îl socotea un mare egoist și incapabil de multă afecțiune pentru altcineva decât persoana sa — trecuse prin momente de emoție când Mihai îi ~~spunea~~ descrise pe șoptite cum fusesem primiți și maniera în care reacționase pentru a-l scăpa pe el de neplăcerile unei adevărate [illegible] de șef militar, iar cum în plus tânjea cu starea [illegible] mulțumitoare refuza să-și [illegible] dintr-o dată [illegible], neținând regimul prescris și mâncând mult din tot ce întreba, s-a grăbit să-i explice pe moment ca să se poată și el liniști imediat ce-i dăduse a înțelege că nu avea nici un motiv să fie deprimat întrucât bătăliile principale, acea de a nu-l avea pe Bij contra noastră, era câștigată (așa cum apreciam în mod greșit).- Regelui (și lui Ionni) le-am povestit tot, exact cum se petrecuse, cu singura excepție a [illegible] f. puțin măgulitoare ale mareșalului și persoanei lui de către neîmpăcatul anti-monarhist de Bij, deoarece socoteam că nu avea nici un rost să-l neliniștez și mai mult contra acestuia, deși [illegible] că [illegible] să-și va menține frumoasa atitudine de rezistență opusă Führerului la ~~[illegible]~~ prima lor întâlnire de după A.N. — Pe la 11, Ionni și Iorga au rămas [illegible] lui Vivi în vagonul regal, așa că partea cea mai importantă, finală, a discuției cu Antonescu a putut fi auzită și de el, analizată în detaliu, comentată și discutată cu el pe larg până pe la 12 și jumătate cu rezultatul unei concluzii cam prea optimiste și ea, pentru că Vișoianu, cu toată inteligența sa remarcabilă, raționa numai după logică și atribuia inamicilor aceleași judecăți logice pe care le-ar face el în locul lor, neținând cont de faptul că amândoi Antoneștii judecau mai mult intuitiv și acționau impulsiv, iar bătrânul avea în plus reacțiuni imprevizibile datorate dezechilibrului său cerebral progresiv cauzat — cum bănuiam de mult, dar aveam să aflăm în curând precis din însăși gura specialistului german sosit în țară pentru a-i stabili diagnosticul și a-i prescrie tratamentul nou de atenuare dar nu vindecare a efectelor bolii lui — de un număr considerabil de [illegible] ale străvechiului său lues treponemic ce i se instalase mai recent pe la centrele nervoase ale "cutiuței gramofonului".

Pentru a nu cădea în greșeala optimiștilor de a înverzi situația noastră în roz și a ne închipui că Himmler, mai mult decât Hitler, se va ~~mulțumi numai~~ decât cu primul [illegible] și nici cu [illegible] al C., am subliniat foarte precis perfidiile spinoase ~~[illegible]~~ relative la soarta Coroanei și mai ales mențiunea unui nou răspuns de dat Führerului care, pe semne, nu se mulțumise cu primul și contra-atacase imediat, fără ~~ezita~~ să fi putut ~~afla~~ dibui nimic despre noile sale cereri care puteau fi întreprinse de astă dată mai mult ~~[illegible]~~ împotriva C.R., din moment ce știam prin Bodo că Ică se [illegible] f. perfid lui Killinger în ajun. Vivi credea, în schimb, și Alexandru [illegible]

Ioan Ionnițiu

cerut cu atîta insistență manifestația în chestiune deși n-ar fi primit serioase asigurări din partea I. S.-ului că nu se mergea la mare risc, fiindcă englezii știau probabil că Reichul nu era actualmente în măsură să-ntreprindă numai pentru atît ocuparea efectivă și totală a României și deci s-ar trece la puternice presiuni asupra Antoneștilor care în modul lor erau desigur socotiți la Londra a nu fi susceptibili să accepte o nouă și mai mare diminuare a relativei lor autonomii. Nu-i venea să creadă povestea lui Bossy că le-a trebuit lui Himmler și Baronului Weizsäcker trei săptămîni încheiate ca să descopere ghiveciul cu trandafirii și lua această mare întîrziere în reacțiile Wilhelmstrassei drept indiciu probator al prudenței cu care proceda acum de cînd situația f. îngrijorătoare a frontului le făcuse să-și piardă pofta de oneroase diversiuni d-lor dirigenți dela O.K.W. și Reichskanzlei. Ori, deși M.A. a reacționat cu atîta energie și vehemență pentru acoperirea interimarului care avea de mult o proastă presă la misiunile germane și Berlin, nu era de presupus că va tolera cererea unor drastice sancțiuni contra palatului sau opoziției, întrucît Vivi însuși nu putea să-și închipuie ce ar avea de cîștigat eliminînd pe Factorul Constituțional tocmai acum cînd era exclus să nu-și dea seama de efectul fatal al celei de a doua mari ~~ofensive~~ înfrîngere germano-române și consecințele dezastruoase ce avea să realizeze politica să poate chiar deja în cursul anului incipient. Faptul că Vivi, care altfel în general și în special pe chestiunea mare a perspectivelor post-belice pentru țară nu era deloc optimist, socotind din capul locului deșarte iluziile speranțele ce-și mai făceau șefii opoziției asupra posibilității deschiderii unui front balcanic, nu era nemulțumit cu declarațiile și felul cum fuseseră primite în ambele tabere, crezînd că hopul mare fusese trecut încă dela sfîrșitul primei săptămîni a anului, ne-a dispus și pe noi la mai multă veselie. La întoarcerea noastră în vagonul invitaților, l-am trezit pe Nicky ca să-i spun doar (cerea acum să-i arăt a doua zi lui Waldstein cu probă grafică vizibilă a semnăturilor autentice ale primei vedete a guvernului român) că lupta de la vîrf provenise din încercarea lui Ică de a mă convinge ca să accept a mă sacrifica la nevoie pentru a-l acoperi, declarîndu-mă autorul unic al textelor declarațiilor sale pe care și-a zice nu le-ar fi văzut întrucît i-aș fi dat să semneze altele mult mai pro-germane și războinice și aș fi trimis, de capul meu, direct spre publicare cele care au apărut și păreau să fie socotite defetiste la Reichskanzlei; dar și afla, în schimb, dela el că Stelzer revenise dela Berlin cu noui și mai importante întăriri, întrucît fusese singurul și scăpase teafăr din ancheta lui Himmler — pe cînd toți ceilalți și în special Fipi păreau a fi fost rămustrați pentru lipsa lor de vigilență și clarviziune — datorită unor rapoarte vechi în care atrăgea atenția centralei asupra politicii personale a lui Ică pe linia vechilor cadre ale Externelor, în opoziție cu tezele militarilor guvernului, cărora C. le dădea din ce în ce mai puțină ascultare, de conivență cu șefii opoziției democrate și pentru care reușise să cîștige pe M.M.L. prin intermediul meu și că Stelzer cerea categoric presiuni puternice asupra M.A. pentru înlocuirea lui Ică la V.-P. și Externe și numirea unui M. al C. militar de încredere al M.M.G., se zvonea de un statmajorist dela Secția I a sau Atașatul Militar dela Berlin.

Nicky ținuse să mă prevină cât mai urgent de faptul că, în cercurile misiunilor germane, zilele "Briliantului secund" al C. erau socotite ca bine numărate, iar cum eu eram considerat a fi unealta lui la palat, dizgrația lui urma să antreneze și căderea mea.- L-am prelucrat, în consecință, ~~pe Nicky~~ ca să ebruiteze abil (în acele cercuri), drept lucru ce i-aș fi confiat în taină, spre a nu fi repetat ca să nu-mi creieze mai mari greutăți cu Antoneștii, că R. era absolut indignat de încercarea acestora de a-i pune în cârcă manevra politică prin care căutau să obțină rezolvarea cât mai neîntârziată a problemei Ardealului, când era bine știut că el nu făcuse niciodată altceva decât declara ceeace i se dădea de citit, în anii trecuți ca și-n acesta, iar prezumția că ar guverna ar putea să-și descarce răspunderea pe seama unui funcționar subaltern al responsabilului politicii externe și în imposibilitatea practică de a o influența dintr-o poziție de simplu agent de legătură, neutralizat pe deasupra de funcțiile demnității sale de curtean, îl revolta de-a binelea și contribuise la înăsprirea raporturilor deja suficient de tensive între MMU și Antonești. Pe Tonci l-am îndrumat a doua zi la colocviile noastre separate din pădure să acrediteze aceeași teză față de Gerstenberg, Fips, Clodius, Neubacher și dacă va avea prilejul și pe lângă Hansen și Albrecht, întrucât el nu intenționa să participe la vânătorile proiectate pentru sfârșitul lunii sau începutul lui februarie în Bucovina de Nord din cauza gerului mare ce nu-l mai suporta cu bine, așa că, rămânând în lipsa noastră la București, va fi desigur asaltat de aceștia, deci scutit de ~~[illegible]~~ nevoia de a căuta să-i întâlnească și de riscul de a le da impresia că dorea să le plaseze ~~[illegible]~~ versiunea favorabilă palatului. Aceeași impresie de totală dezinvoltură, nepăsare, siguranță de sine și naturală neprefăcută veselie și aproape "Schadenfreude" (bucuria de nenorocirea altuia), în față de buclucul Antoneștilor cu Hitler, a fost afișată de H.M., Tonci, Jorgu, Ioana și de mine în cursul vânătorii de la Sadova față de f. vigilentul și insinuantul Waldstein, pe când Negel și Basile ne urmau exemplul fără să fie în curent cu nimic, nici cu principiul, iar Vivi și Nicky se făceau a nu sezisa curiozitatea lui Waldstein nici dorința noastră de a-i demonstra că nu ne simțeam deloc cu musca pe căciulă, ci dimpotrivă destul de amuzați de încurcăturile politice ale guvernanților și criza în relațiile lor cu Marele Aliat. Pe o zi aproape primăvăratecă, sub un cer sicilian și un soare mediteranean ce topea rapid pojghița subțire de zăpadă doljeană, am transformat o vânătoare banală într-una de o inedită originalitate și f. distractivă prin inovația de a prinde toate bătăile duble concomitent, adică din ambele părți, așa că trebuia să fim atenți la vântul schimbat fie din față fie de la spate și să tragem (în manieră) în toate direcțiile în afară de acea a liniei pe care stăteam, dar de aceasta am scurtat vânătoarea la jumătate, renunțând la cele a doua zi, astfel încât am renunțat la ea spre a ne-ntoarce mai devreme la București, respectiv Sinaia, întrucât R. a continuat direct călătoria cu trenul și aici din ea cu care venise, minus Ioana și Brătianu (- căruia i-a vizitat astfel fetele de aici -) descinși cu noi la Ploiești, unde Ottermann a urcat în tren pretextând serviciul de schimb. Waldstein nu prea păruse să-și arate talentele de mare trăgător, fiindcă nu venise la timpul vânătorii la Antonești, deci n-a avut antrenamentul nostru, apoi pentru că era mai specializat în tirul [illegible]

Ioan Mocsonyi Stârcea

decît în [illegible], (deși mai ușor fiind) mai ~~mult~~ dificil în doi dimensiuni, apoi deoarece atunci cînd vînatul e rar și tragi cîte un foc la intermitențe (mari) intervale lungi ești mai susceptibil să greșești și insuficient din cauza iuțelii tirului de jur împrejur în care el, cu temperamentul său mai greoi de germanic, s-a adaptat mai încet decît noi, deși pînd odată o vulpe la 20 de m. și apoi din eroare alți doi iepuri în cursul zilei, sub ochii M.S. și ai prietenului Tancu, așa că nu rămăsese prea încîntat de ziua ~~[illegible]~~ (sa) de Vînătoare rapidă pe care o jertfise și mai dificil cu încercările de a-l trage de limbă pe Mihai. Acesta îl invitase lîngă el în Volkswagen la întoarcerea din pădure către tren pe un drum de vreo 15 km. complet desfundat din cauza ploilor și pe care, în două reprize, mașina (slabă) ~~[illegible]~~ a Wehrmachtului se-mpotmolise în noroiul adînc și cleios al bogatelor pămînturi dolgene. Deja în cursul (vînătorii) ~~[illegible]~~, întîmplător și la masa-picnic sub cerul liber, el încercase să-l atragă în discuții cu caracter provocator, fără nici un succes, spunînd de pildă că războiul era pierdut, că situația frontului era extrem de critică, moralul trupelor (germane) ~~[illegible]~~ foarte scăzut, toți generalii ~~[illegible]~~ în permanentă încurcătură cu Hitler, [illegible] superioritatea Luftwaffei care nu reușea să bombardeze Stalingradul de bine apărat ce era și multe alte adevăruri la care toți protestam, iar Vivi, fiind, ținuse o teorie-atragă X subtilă și deșteaptă spre a dovedi, din contră, că ofensiva anului trecut se soldase cu succese neașteptate și care deschidea mari perspective pentru reluarea ei la vară, întrucît nu se comisese greșeala "preconizată de Antonescu" de a o generaliza de-a lungul întregului front, ceea ce ar fi (implicit) ~~[illegible]~~ un efort și pierderi inutile, planul hitlerist de acaparare a grînarului, minelor și mai ales petrolului, cu scopul concomitent al izolării Moscovei și Siberiei de căile de acces ale "exterioarelor" ajutor american prin Turcia și mai ales Iran, fiind cel mai judicios, astfel că mobilul [illegible], [illegible] cu totul inferior, nu [illegible] ocazia și nu stoarcă nici un element clar și putea fi utilizat ca obiect al unui raport în genul ce (trebuia) ~~[illegible]~~ să-i [illegible] [illegible] [illegible] Subführerului Himmler. Dar cu prilejul unei pane a Volkswagenului, destul fără de importanță căci nu fusese decît o jerbă de apă noroioasă ajunsă la distribuitor, W. o lăsase [illegible], cu materialul rulant infect al industriei de război germane care [illegible] [illegible] de [illegible] în fața Moscovei și fiind că pe [illegible] [illegible] toate vehiculele Wehrmachtului la aproape 2/3 din (cursul) [illegible] în [illegible] [illegible] și (în special) [illegible] din care decurge că (deși) [illegible] Reichul, mai mult noi [illegible] putem să fi aflat, că soldații de șase luni în cantități considerabile în liniile rusești prin Persia și ar (desigur) să apară în cursul [illegible] mai aproape de granițele noastre, aflat adevărul pe care Nicky și cu mine, care eram așezați în fundul mașinii, (contestam) ~~protestam~~ vehement ca să-l mai [illegible] pe Mike de [illegible] plictisitoare "profetice" ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~, dar la repornirea mașinii, reașezîndu-se lîngă șofer, tot dintr-o frază relativă la "rebusul de a mai continua un război ce fusese pierdut demult, din clipa-n care neghiobul de la Obersalzberg se aruncase asupra Rusiei", acesta i-a tăiat-o de-a dreptul răspunzînd spunînd: "Vă rog să-mi cedați a bîrfi și insulta în fața mea poporul german, poporul și armata lui și mai ales pe Führerul lor care este aliatul meu și

[illegible]

(39)

pentru care am cea mai mare admirație, considerație și prietenie, așa că nu tolerez să se ~~[illegible]~~ prezinte ~~[illegible]~~ nimic în acest fel despre dânsul. ~~Din~~ momentul ce după războiul pierdut Hitler a anexat Austria ~~[illegible]~~ contra voinței unei majorități de austrieci din care făceați parte, părăsind-o pentru a vă duce cu Viti și ~~[illegible]~~ -ntâmpinând serioase neplăceri în România alături de Viti și prieteni cu Germanii [illegible] împotriva bolșevicilor și aliaților lor occidentali. Ați fost [illegible] în aceste vânători, din păcate [illegible], așa că vedea [illegible] pe ceilalți invitați și domnitorii C. [illegible] să nu repete declarațiile dv. ca să nu vă ~~[illegible]~~ cauzăm un tort." [illegible] nu se-ntâmplase, că întors către mine răspunse cu obrăznicie în mod indirect M.S. că-și închipuise că declarațiile repetate de A.N. exprimau în alte cuvinte tot ceea ce spunea el, la care eu i-am replicat iritat și [illegible]: "Se vede că nu le-ați priceput deloc: unu-i să dorești o pace care să consfințească țelurile războiului tău și alta să te consideri înfrânt și gata să accepți capitularea fără de condiții trâmbițată drept scop al ~~[illegible]~~ [illegible] tău!" Cum Mike, înfuriat [illegible] să și pe dată a fi fost realmente indignat de cuvintele contelui, nu i-a mai adresat o vorbă, [illegible] fiind de el înainte de a coborî din avion, adăugând însă [illegible] că întrucât nu [illegible] M.S. își va aminti de cuvintele ~~[illegible]~~ tale și va trebui să recunoască adevărul ce-l conțineau, la care a primit răspunsul ironic: "Iar eu sper că dv. vă veți convinge că Viitorul va fi dat dreptate." Acest incident mi-a permis să-l pun pe Nicky a [illegible] "[illegible]" de a nu se ține de [illegible] M.S., ci de a colporta în culise ~~[illegible]~~ și cercurile militarilor germane schimbul de cuvinte între R. și W. ca și celelalte dialoguri în care Vivi dezvolta teza bizarelor Reichului la Răsărit etc... ca să avem astfel față de Killinger et Cie acest excelent motiv pentru a nu-l mai invita pe acest "înfocat anti-nazist" nici la palat nici în casele noastre. Iar cazul trebuie spus la timp, Mike ~~[illegible]~~ fugese [illegible] și dreptul [illegible], cum ar fi înțeles să-[illegible] [illegible] discuție, [illegible] de vânători, [illegible], [illegible], pro-

2. [illegible] bucătăriei și ajungând astfel la [illegible] M.S. — ~~[illegible]~~ descoperirile [illegible] senzaționale — ce a abordat la capitolul [illegible] secrete despre care noi — adică Mike, Ionel și eu — am [illegible] din [illegible] că erau într-un stadiu f. avansat în Germania și ~~[illegible]~~ vor fi / [illegible] ~~[illegible]~~ folosite la nevoie în clipa hotărâtoare. —

Între timp, Albrecht și Fips insistaseră în zadar să fie primiți de R.-M., [illegible] pentru a participa la vânători deci și pentru a ține [illegible] sale obișnuite, iar eu am excelent organizarea vânătorilor bucovinene luând contact cu Fondul Bisericesc, vizitând proprietarii moșiilor Mihăileni, Costina și Stroiești: primar George de Nicolițea, conții Alexandru (Xandi) și Constantin (Costea) Wassilko de Serecki de la Berhomet, Șerban de Flondor-Strâcey, (de la Storojineț) Nicolae (Nico) de Grigorcea de la Carapciu, și unchiul lui, Radu, de la Prelipceni, Iancu de Zotta de la Davideni, Ștefan de Miculi de la Budineț, contele Martino della Scala de la Stăbăzia [illegible], toți vânători renumiți și apropiați de Șerban care [illegible] în pădurile sale, ca [illegible] să poată satisface dorința de a vâna în felul cum îi plăcea lui, cu bătăi fără prea multe [illegible] pentru vânători, iar nu în urmărire sau pândă pe ~~[illegible]~~ [illegible]

Ioan Mocsonyi-Styrcea

vizitei mare dinastice, impunând pe cât posibil primul său act, său, lup sau militar în ~~mănăstirile~~ pădurii ale țării mele de baștină și origine, pe care nu o cunoștea decât dintr-o singură excursie cu școala și pentru vizitarea mănăstirilor ei celebre voevodale, ce o ~~[illegible]~~ săvârșise cam rapid și superficial, apoi ca să facă act de prezență în acel colț al Regatului său ce suferise cel mai însemnat dintre toate în anii războiului mondial și să-i mai îmbărbăteze pe boierii și țăranii moldoveni din cea mai monarhică și pro-dinastică provincie a țării întregi, care într-un efort de vere fusese de patru ori refugiați (căci Bucovina a fost cucerită de trei ori de către ruși între 1914 și 1917 și reocupată parțial în 1940) și a căror case și gospodării se reclădeau și renovau a doua oară în acest răstimp și, în sfârșit, ca să ne îndepărteze cât mai departe de capitală, făcând totodată un dublu gest politic: acel de a afirma românismul și apartenența la Coroana română a Bucovinei întregi care nu fusese până în 1940 nici odată în epoca istorică ~~[illegible]~~ sub stăpânire rusă, polonează sau ucraineană și a protesta în mod indirect contra acelei din cele mai mari greșeli ale lui Ion Antonescu de a fi instalat în acea provincie ca și deopotrivă în Basarabia, un guvernator cu întinse puteri, dându-le astfel printr-o administrație diferită de ~~restul~~ cea a țării un "status" cvasi-autonom și deosebit ~~Basarabiei și Bucovinei~~, ca și cum aceste provincii ar fi numai vremelnic românești ca Transnistria ce o administra Statul român mai mult sau mai puțin în acelaș fel. În plus, d-l Calotescu, protejat personal al lui Ionel, ca (fusese al lui Riosanu), va fi fost el — cum pretindea o bună parte din românimea bucovineană ~~[illegible]~~ de mai ales de recentă afluență regățeană, dar evreimea în schimb nu recunoștea deloc — corect și bine intenționat în special față de toți "cobilițarii" pe care-i adunase în jurul său, dar atunci trebuia să fi fost în orice caz cam miop și surd, căci sub egida ~~sa~~ lui se petreceau abuzuri de putere și de slăbiciune, malversațiuni și năzbâtii de toate culorile efectuate de o bandă de "naționaliști" olteni, flămânzi și dracului, care se aruncaseră asupra bunurilor românizabile cu o lăcomie și se comportau în această parte a provinciilor române de o manieră ce nu prea făcea cinste regimului antonescian și dădea bucovinenilor de toate naționalitățile impresia că acești aventurieri se aflau ~~într-adevăr~~ într-o țară cucerită dar străină, aducând mult a scene gangsterești yankee de după ~~[illegible]~~ războiul Sudiștilor atât de plastic descrise în marele roman american al lui Margaret Mitchel. In consecință, Mike își pusese în vedere că nu voia să dea [illegible] în Bucovina caracterul unei vizite oficiale ce l-ar face să se solidarizeze aparent în mod implicit cu acest regim inadmisibil de "guvernare", ci pur neoficial și intim, ceeace era în fond, urmarea unor invitații particulare făcute M. S. de către niște moșieri vânători bucovineni, drept care — spre deosebire de vânătorile regale din Banat-Crișana unde S. era stăpânul vânătorii și invita, deci era normal să ~~primească~~ (a) poftească la ele în acest fel oficialitățile — aci regele categoric să-i primească și invite la masă din trenul regal pe E. S. d-l Calotescu și celelalte vârfuri ale administrației civile și militare ale guvernământului. Căci organizatorii vânătorilor cu care mi vorbise la telefon cei între patru ochi la București — vărul meu, Nico și Șerban — înainte de plecarea lor la Nord pentru a pregăti primirea noastră, stabiliseră prin urmare că nu trebuia ca ei să invite oficialitățile, nici să ebruiteze sosirea R. și nici să anunțe autoritățile când și unde va veni, acela dintre oaspeții noștri în care va fi găzduit și începe vânătorile, etc.

42

motive tehnice vânătorești, urmând să-mi telefoneze în ultima clipă, adică în ziua de ajun, la ce oră voi fi așteptat, în principiu, de întâi februar. Regele a fost invitat să vină cu o suită de alte șapte puști de alegerea lui întrucât frontarile la această vânătoare, mai ales la munte, sunt f. lungi așa că urma să fim peste tot în număr de 18–24 puști.–

Re-ntoarcerea de la Sadova la 28 (sau 29?) coincise și cu acest timp afluxul din toate sursele sigure (Jonni, Buzel, Nicky, "prietenele comune" care o preveniseră pe Nelly, Tac care-l văzuse pe Gerstenberg, și Ellen Bochișa care, mai interesat acum de când simțise că poate să iasă prost și pentru el, se apucase să-și controleze antenele militare de pe la M.U.M. (sect. II-a și Președinție) că Antoneștii înțelegeau să pareze lovitura ce le-o dădeau nemții, deviind-o asupra C.R. și că ea urma să fie îndreptată în primul rând contra mea, pentru a lipsi pe Suverani de "capul răutăților, sfetnicul lor perfid" și apărătorul lor cel mai eficace de până atunci, întrucât toți predecesorii mei au capitulat rapid — Tonci și Râmniceanu — au fuseseră rezistenți față de MMil dar nu de Antonești: Mardare și Toto. Buzel mi-atrăgea chiar atenția că s-ar putea să fie preambulul unei crize monarhice, după impresiile dobândite de George Davidescu și Stoica în convorbiri cu Ică și respectiv Mareșalul, căruia-i remisese de curând lucrarea și care cu acest prilej îi spusese că venea la timp și continuase printr-o exortație-atacă împotriva dinastiei și în special ultimului ei vlăstar, pe care Stoica voise să mi-o comunice citindu-mi-o când eram la Sadova, dar n-a fost nemulțumit a se putea achita ~~[illegible]~~ de obligație prin intermediul lui Buzel fiind cerut ca urma să mi-o prindă ~~[illegible]~~ la întoarcere. În consecință, mă grăbisem să-i mobilizez pe bucovinenii mei spre a ~~grăbi~~ iuți ținerea vânătorilor pe care ei, conștiincioși, voiseră să le amâne pe 15, pentru a fi mai siguri de un rezultat favorabil ce depindea de recunoașteri amănunțite pe terenurile vizate și, între timp, îmi lichidasem toate treburile politice și personale pentru a putea lipsi fără griji și remușcări timp de o săptămână. Alegerea puștilor din suita M.S. se făcuse ținându-se cont și de elementul "pază personală" ce o prezenta pentru Mike în conjunctura specială în care porneam la pânditorea capitalei "ciocoiate" pe o durată destul de îndelungată pentru ca-n timpul de crize mai serioase: eu, Iorga, Basile, Bidanu, Sandu, Ionel Miclescu-Prăjescu (de la "Telefoane", "carabinier" renumit și om de mare încredere a familiei regale), V. Cazimir (moșier botoșănean trăit mai mult în Bucovina și excelent vânător) și în supranumerar Jonni, înarmat și el cu intenții posesive la prima sa vânătoare de după Arpiș. Se pleca cu "trenul mare", R.-M. lăsându-și deocamdată vagonul personal pentru ca Beatie și Nelly să poată sta cu ea fără a fi trezite de plecarea vânătorilor dis-de-dimineață și ca să nu riște iarăși a veni la București în cazul când prezența sa n-ar fi absolut indicată sau eventual indispensabilă. În ultima clipă fusei chemat de Nico pentru o amânare de 24 ore, lucrările de "pregătire a terenului" suferind o întârziere întârzietoare fiindcă ninsese tare în ultimele zile și urmele proaspete trebuiau controlate din nou, iar abia în preajma plecării trebuia să urma să mă recheme să-mi spună definitiv dacă trebuie să venim la Storojineț sau Carapciu. Prima dată fusese vorba să-ncepem la Storojineț și exuberantul de Șerban făcuse-n localitate atîtea (41) pregătiri încît vestea sosirii R. se răspîndise și Calotescu aflase de ea, astfel încît îmi telefonase la prînz ca să se informeze direct și precis de program. Îi dădusem a înțelege că proiectul încă nu primise "Înalta Aprobare", că chiar de l-ar primi nu ne-am fixa de aici un program fix, întrucît era vorba de vizitare improvizate la particulari și totul depindea de starea vremii de pe o zi pe alta și că în nici un caz M.S. nu dorea să fie primit oficial, intimînd, ca să nu-l jignească și să-i dau un pretext perfect plauzibil, că se urmărea un incognito riguros pentru motive de securitate. Dat fiind că insistase mult pe lîngă Ullea — pe care-l cunoștea bine — înainte de a-mi vorbi și că acesta îl bruscase răspunzîndu-i fiindcă fusese-n imposibilitatea de a-l lămuri, neștiind nici el mai mult decît că se zvonea de această intenție, îl liniștisem cu asigurarea că Ullea l-ar preveni din timp "dacă și cînd va fi cazul", așa că el s-a așteptat a fi chemat la telefon de acesta cel tîrziu în ajunul sosirii noastre în guvernămîntul său. Cum încă pînă la ora plecării "trenului întreg" din gara Mogoșoaia spre Băneasa unde mergeam să luăm pe MML, Bitte, Netty și Ioani plus paza comandată de Mareș, (din hotărîrea M.S. de a dovedi prin aparatul ~~[illegible]~~ Conducătorului că nu se urmărise cu ocazia acestei deplasări nici o întrevedere sau alt scop de ordine politică și pentru că începuse să creadă că acesta nu mai era periculos, deoarece se prefăcea față de Anta, Biți și Ioani a se fi emancipat de sub tutela lui Codreanu și a nu mai asculta decît de I.O., hotărîre pe care avea s-o regrete mult în curînd), plus personalul intim și mașinile, Grigorescu nu-mi telefonase încă, așa că-l pusesem pe Privoțki să-l cheme și să-i dea lui Ioani rezultatul ~~la Foișor~~, iar ~~[illegible]~~ Nico nu avea încă toate ~~[illegible]~~ rapoartele pînă la ora aceea și deci i-a telefonat abia pe la 9,30 lui Ioani direct la ~~[illegible]~~ Foișor, iar acesta n-a mai vorbit cu Bucureștiul, Ullea a rămas convins că plecam la Storojineț unde, în consecință, Calotescu, prefectul Storojinețului, Comandantul Pieții și alți bonzi din administrația guvernatorială l-au așteptat [illegible] în zadar pe S. ca să afle tîrziu prin șeful gării că trenul regal se oprise la Carapciu. Pînă cînd au ajuns cu mașinile pînă ~~la Carapciu~~ acolo era firește în mijlocul pădurii din care am ieșit abia la căderea nopții cînd ei plecaseră cu scopul de a se înfățișa a doua zi la Storojineț după cum li se spusese de către Dir. Tren. Reg. că ne era programul. Dar acesta a fost schimbat în ultima clipă din cauza rapoartelor de vizitare sosite de la Președinție așa că, după o f. rapidă vizită nu la castel, total vîndut și golit de mobile în 1940, ci în casa de vînătoare în care locuia acum familia, am vînat a doua zi acolo, astfel încît și cea de-a doua tentativă a lui Calotescu de a saluta pe S. ratase și crezînd că acesta nu mai vrea să-l întîlnească — ceeace era f. adevărat — întrucît Flondor nu făcuse gestul de a-l invita și pe el la vînătoarea din a treia zi și nu-l ~~[illegible]~~ poftise nici să tragă la el peste noapte, plecase cu tot alaiul său la Cernăuți, trăgînd firește [illegible]

Ioan Mocsonyi Stârcea

ființe nu numai de Capul Statului, ci și de acea boierime ce-i era odioasă fiindcă nu-l primea cu brațele deschise ca pe predecesorul său "jidovit" ca ea și de acea ostilă lui" — care era mare anti-semit și persecuta evreimea prin ordinele primite de la Prefectură, Jandarmerie și Subsecretariatul "Românizării". La Cernăuți a telefonat Conducătorului raportând — confiscare lui Hitler după victoria noastră — ce pățise și cerând instrucțiuni. Acesta i-a răspuns că "n-avea nicio importanță", dându-i a înțelege că republica era formală pe lichidate, dar cerându-i un raport amănunțit despre deplasările, persoanele care-l invitaseră ~~la vânătoare~~ la vânătorile lor pe R., lista celor ce participaseră la vânători și orice alte informații doveditoare ale atitudinii anti-guvernamentale a C.R. Trimiși spre a se face anchete în zilele următoare, sub titlu că erau ~~de~~ vânători, la Berhomet, Crasna-Ilski și Frătăuți, Inspectorii Jandarmeriei și Siguranței guvernământele au reiterat experiențele cutolești; pentru simplul motiv că nu știau dinainte unde vom vâna a doua zi, programul stabilindu-se mereu în cursul nopții după ultimele rapoarte telefonice. Pentru Vodă, cele șase zile cât am vânat au fost un fiasco, deoarece neobișnuit cu porcii nu-i lăsase să se apropie și ratase astfel cele mai frumoase ocazii, alegându-se în total cu 3 focuri trase în vânt. De râși și lupi n-am dat deloc, în schimb de un singur urs care a scăpat nevătămat la Berhomet între Mike și Xandi, pentrucă primul n-a avut răbdarea să stea nemișcat până la sfârșitul unei bătăi ce a durat trei ore și în decursul cărei am înghețat cu toții pe un frig de minus 23° cu o briză glacială adiind dinspre Nord. La mistreți, Nico, Bidama, Cazimir și subsemnatul au fost singurii să ne distingem, primul luând o scroafă mare, Bidama un vier, Cazimir o scroafă mijlocie, iar eu în prima bătaie din prima zi trăgând la 200 de pași în goană un vier de toată frumusețea (al doilea în lungimea colților din colecția mea) iar în ultima bătaie din ultima zi tot un gligan în care și Mike trăsese dar îl ratase net. În ultima zi la Frătăuții Noui în codrul minunat de fagi al Fondului Religionar, mâncând după ritualul vânătoresc bucovinean în plin codru la o masă lungă din bușteni de brazi cu 24° sub zero, poveștile de vânătoare atât de hazlii povestite de Directorul Fondului, Ing. Voloșciuc, au provocat un râs general ce nu s-a putut potoli timp de vreo jumătate de oră și care devenise nervos și dureros, pădurarii explicându-ne că aceasta se datora frigului care ne pătrunsese atât încât crizele de ilaritate ar fi o reacție a organismului, iar când în sfârșit ne calmasem, un cârd de vreo 14 porci de toate dimensiunile a trecut în goană cam la vreo 30 m. de masă, bineînțeles înainte ca să putem pune mâna pe arme și să ne înșirăm. Era în general destul de mult vânat judecând după numeroasele urme, dar cu o săptămână înainte de venirea noastră, jandarmeria bătuse toate pădurile susceptibile de a fi vânate când s-a aflat că R. venea în Bucovina la vânătoare, în căutarea de partizani veniți din Polonia ce s-ar fi aciuat înspre "colțul celor trei țări" retrași dinspre Pocuția unde duseseră lupte cu nemții.—

În urma insucceselor cinegetice regale, ce afectară mult pe dragii lui oaspeți, i se propusese R. să prelungim șederea în Bucovina cu încă 4-5 zile ~~[illegible]~~ pentru a face codrii de munte ale "Fondului" din Județul ~~Bucovina~~ provinciei, întrucît nu vroiam să ~~apelăm~~ vizităm la Stat care avea și la Nord terenuri bune nearendate, dar ~~ar fi~~ scutită intenționat să apelăm la autoritățile de sub egida F.S. Calotescu cerere formală nu vroiam. Înainte de a ne hotărî, Nicanor Mavrocordat — noul proprietar al Crasnei, care sosise ultimul din capitală cu soția și administratorul său prințul Petru Sayn-Wittgenstein pentru a nu scăpa ocazia de a primi și ei pe MMLL și a le arăta că el fusese primul său regesc la pavat toată gospodăria exact cum fusese lăsată de ocupanții sovietici — alăturîndu-se încă astfel cu zvonurile sumbre ce se răspîndiseră-n preajma plecării lor în cercurile bine informate ale cluburilor bucureștene cu privire la soarta regalității, R.-M. insistase ca să telefonez lui Tanci sau Ulea pentru a afla dacă era prudent să ne prelungim absența atît de mult, din considerentul proverbial tot galic că "les absents ont toujours tort" și "qui va à la chasse, perd sa place" (absenții sînt totdeauna vinovați și cel ce pleacă la vînătoare, își pierde locul), cu toate că Mike n-avea nici o poftă să-nfrunte noua bătălie cu Antonescu și ar fi preferat mult s-o amîne cu o altă săptămînă de plăcute îndeletniciri mai puțin periculoase în armonia peisagistică și societății bucovinene atît de simpatice, așa că telefonai la palat unde dădui de Bivolaru și Filip, amîndoi "moscoviți" nevoie mare și dîndu-mi limpede a înțelege că trebuia neapărat să ne-ntoarcem numai decît. Cam dezamăgiți și noi de tonul alarmant al convorbirii în special cu Bălăceanu care ținea să-mi aducă aminte că eu eram primejduitul și trebuia să fiu extrem de atent, am renunțat la frumosul plan de a mai lungi plăcerile cinegetice, invitînd la rîndul nostru pe oaspeții noștrii bucovineni a trece după zilele de la Cîrlibaba, Pojorîta, Fondul Moldoviței încă prin Valea-Seacă la Mălini și apoi la celelalte mari păduroase ale B.C. de pe Valea Bistriței pentru alte 4-5 zile în care n-aveau să-i prindă regele.—

În mic comitet al Suveranilor (cu intimii Ioctei și frații Racotă plus Mircescu, conștienți din bunele informații ce aveau, acești înalți funcționari ai unor foarte mari societăți industriale americane și în plus prieteni intimi ai lui Vivi, de situația delicată-n care ne aflam în urma declarațiilor regale) s-a hotărît că nu era prudent să fie separați între ei și nici de Curte, ~~[illegible]~~ deci convenit să ducem la Casa Nouă de unde puteau duce lupta cu rușii și guvernul în optime condiții de apărare fizică și politică pînă la sfîrșitul ei victorios, așa că trenul regal s-a îndreptat direct înspre Mogoșoaia unde Tanci, Negel, Ulea, Vasile și Bălăceanu ne-au așteptat în dimineața "istorică" de 8 februarie: ziua declanșării efective a crizei monarhice.— Trenul sosise tot la opt, dar MMLL au coborît din el abia la 9, răstimp în care se delectau bucuroși de ultimul breakfast vînătoresc, admirînd trofeele capitale; iar trofeul lupilor se părea de cei patru mistreți și de cinci ori atîtea vulpi din cele mai frumoase plus cîțiva iepuri și o nevăstuică albă (ermină), Tanci fiind 1. Bucuros de tabloul meu, măricel, dar mult încîntat în aceste cîteva zile de emoțiile suferite din cauza soartei negre ce părea să-mi fie rezervată de ocupanți: Vilei din Bîrnova: demisia neîntîrziată din tripletele mele funcții de la palat, exilul și părăsirea imediată, ridicarea mobilizării pentru lucru la Externe și deci plecarea promptă către străinătate.— Cei doi administratori au considerat aceste detalii, dar afirmă și ei prin aceea că "stăpînirea efectivă", conjunctă germano-română, [illegible] capul, iar toți colegii mei păreau sincer afectați cu excepția contelui Dede care mi zisese (4 să-nțeleg că "imprudențele mele cauzaseră criza și periclitează situația Coroanei", drept care i-am răspuns să-și vadă de D.C. în loc să semene panică. Nici unul dintre ei, în afară de Ioani, nu credea că vom reuși de această dată să ieșim biruitori din nou și din cea mai grea încercare de până acum. Ioani și Bivolaș, care aveau o încredere oarbă în "steaua mea" și în talentele mele manevriste, m-au asigurat pe loc de tot concursul lor, oferindu-și serviciile conspirative pentru contra-ofensiva ce trebuia natural declanșată imediat. Dat fiind că Ică se agita de două zile pentru a ști când s-ar întoarce din Bucovina MHL ca să fie primul a-l vedea pe Vodă și ceruse lui Ulea să-i obțină o audiență urgentă în chiar ziua sosirii lui la Sinaia sau București, am convenit să fie invitat la masa prânzului fără a i se spune că va fi numai împreună cu MHL și mine, Ulea urmând a i-o comunica personal, dar nu prin telefon, pentru a evita interceptările și interpretările serviciilor, iar numai ~~[illegible]~~ Bijet fără vreun pretext ca să refuze invitația, de frica compromiterii sale față de nemți și Ionel ca obișnuita asistență a demnitarilor ~~prea~~ numeroși creând o atmosferă în care el s-ar simți pus în minoritate, și obligat a cânta în strună noastră, să știe că vom fi în patru, fără nici un alt martor al secretelor ce se vor putea astfel discuta fără nici un pericol de publicitate sau indiscreție. Între timp, Bărcăcianu avea să-l contacteze acasă pe Buzești, chemându-l acolo prin maica lui, ca să-i spună unde îl va aștepta (în mașina S.R. ~~[illegible]~~ de pe stradă) pentru a-l aduce direct până la Casa Nouă, unde Ioani va veghea ca să intrăm în biroul M.S. fără a fi zăriți de servitori. Răspunsul lui Ică ~~Bijet~~ a fost negativ, fiindcă voia vădit să evite prezența mea la convorbirea cu MHL, astfel încât i s-a fixat audiența la orele 15. Pe Buzești l-am adus la 11 și până la ora, când a fost scos de Ioani și depus în oraș așa cum sosise (Tanc prânzind cu noi în locul lui Bijet) ~~Ică~~, ne-a înfățișat situația, ce se prezenta pe scurt în chipul următor: Hitler refuzase orice discuție a problemei Ardealului în conjunctura actuală a operațiilor militare, așa că memoriul lui Ică nici nu mai fusese terminat, urmând a fi analizată personal cu M.A. la o viitoare vizită a acestuia la M.C.G. ce s-ar putea curând avea loc înainte de satisfacerea cererii ~~anterioare~~ relative la "remanierea guvernului și epurarea C.R." Killinger, făcut de el răspunzător de înfăptuirea acestora, nu ar avea ce căuta la M.C.G. înainte de îndeplinirea misiunii sale, astfel că venise la fiecare două zile din nou la atac, fiind primit însă odată de C. și de două ori de către Ică fără ca discuția să fi avansat deloc. În acest impas penibil, Bij hotărâse a da atacul frontal Coroanei, pentru a dovedi Führerului cât de solid stătea pe poziții și ~~[illegible]~~ a-l lipsi totodată de posibilitatea schimbării operative a conducerii și guvernului fără ocupare militară efectivă și asigurarea la situația de protectorat, ci prin folosirea de către M.M.G. a Factorului [illegible] pentru înlocuirea lor cu Sima sau un guvern prezidat de [illegible] alt aparent germanofil și alcătuit de generali verificați de M.C.G. și mișcările din țară, dintre acei ce-l tot [illegible] ~~de Bij~~ atât în guvern cât și în comanda marilor unități de pe front. Acesta

Ioan Mocsonyi-Styrcea

prea curioase intenții, la care Bijlet se raliase integral, nu erau produsul imaginației fertile a Braintrustului Externelor și șefilor opoziției, ci informații din sursa faimoasa extra-digeră a lui Coli care, în lipsa mea, le comunicase lui Buzel. Primul atac urma să fie dat cu scopul totalei epurări a C.R., începînd cu mine, probabil și cu Toni, suspectat a dirija din umbră manevrele politice ale S. în plină emancipare, apoi Iorga și Vasiliu, socotiți tot anglofranco-fili suspecți, dacă va mai fi timp pentru a se ocupa de ei, întrucît odată izolate de orice posibilități de contacte cu opoziția și militarii antiguvernamentali, MMLL vor fi puse în fața obligației de a părăsi țara în condiții civilizate, stabilindu-se la Florența iar nu în Elveția, ca să poată fi supravegheate și "împiedicate a se agita" de către poliția fascistă, iar pentru o mai mare siguranță că nu vor încerca să creieze "Statului Român" (după formula fruntașilor, deci nici monarhie nici republică) vreo dificultate, acesta se va îngriji a le plăti rente cochete calculate după venitul net al averilor particulare conjuncte carlisto-mihăiești, la plata trimestrială sau lunară a cărora nu le va conveni să dea cu piciorul. — Natural că această veste n-a lipsit să-i emoționeze destul de puternic pe Suverani, dar Buzel a fost să-i asigure simultan că n-aveau deloc de ce să se teamă, deoarece toată opoziția era mobilizată, lumea informată și deja destul de agitată, iar atmosfera generală neprielnică Antoneștilor. Pe de altă parte încercarea va fi parată hotărît de Hitler, întrucît era prea sensibil menită să-i asigure C. o poziție absolut inexpugnabilă față de aceștia, din moment ce s-ar produce imediat și ca o consecință directă a demersului acestuia (creînd turburări serioase ce nu și-ar putea permite în spatele frontului). Oricît de umilitor ar putea să le apară MMLL necesitatea de a recurge la sprijinul dușmanilor pentru a-și consolida poziția, interesul superior ulterior al națiunii cerea imperios la nevoie și această manevră, efectuată firește cu perfectă demnitate în sensul de a nu li se cere nimic nemților și nici măcar să se urmărească o alianță cu ei îndreptată împotriva Antoneștilor care, de bine de rău, erau pentru moment o soluție preferabilă oricărei alte guvernări germanofile, ci doar să li se demonstreze inexactitatea prezumției că regalitatea s-ar fi avîntat sau căuta să se angajeze în reorientarea politicii externe a României. In acest scop, R.-H. avea să scrie în chiar ziua aceea o scrisoare pe care Bossy — grăbit să plece la Berlin spre a scăpa de orice implicații în criza internă ce izbucnise sub ochii săi — o va înmîna cît de curînd contelui Törrig care știa cum să-i aducă la cunoștința Führerului versiunea cu mult mai verosimilă a nevinovăției copilului sorei iubite, care preferă, cum știa toată lumea, să se joace cu automobilele decît să pronunțe, necum să compună cuvîntări politice de [illegible] a celor atît de comentate peste hotare. Albrecht deasemeni avea să poată mînca în zilele următoare cîteva dejunuri "truculente", udate de niște vinuri de Rhin și de Mozela cum nu conținuse nici odată pivnița castelului său, acum cînd Heller se restabilise "chilotită" schimbării de aer atît de oportune ce i-o prilejuiseră vizitarile din codrii Bucovinei, la masa rotundă mică a nepotului său regal care își rîde cu poftă spunîndu-i: "Ah, uncle, ce au mai născocit prietenii voștri de la Bănească: că, spre a-mi pune în valoare talentele mele de Demalten, i-am comandat lui Mocsonyi junior să-mi fabrice niște declarații titulesciene pe care bietul Ministru de Externe nici nu le văzuse!" și ducîndu-l în biroul său i-a arătat un dosar cu absolut toate documentele și adresele către Direcția Presei etc. plus programul și schița semnate ca de mînă de pictor de către fudulul V.-P., indicîndu-i cercuțelul pe care nu acceptase să stea înfumuratul lui patron, ce fusese cauza profundă și reală a întregii crize și adăugînd că nu era de mirare, dar îngrijorător pentru soarta țării, că boala lui a ajuns să-i atingă serios cutiuța craniană. (Spre marele nostru avantaj misiunile germane oficiale și secrete știau de mai multă vreme și informaseră centralele lor respective despre lucrul C. și efectele lui, iar raportul Freiherrului menționase neconformarea M.A. la protocolul prescris în programul ceremoniei de 1 ianuar.) Albrecht răspunse: "Das glaubt ihm doch kein Teufel; wir kennen ja schon seinen Styl!" ("Nici dracul nu-i crede povestea; doar îi cunoaștem deja stilul!") — referindu-se însă la Ică. Regele îi spusese deasemeni că refuză categoric să consimtă la sacrificarea mea pentru a-l acoperi pe acesta fiindcă eram total nevinovat și deci nu tolera o asemenea nedreptate, la care Albrecht ținuse mai întîi, iar cînd R.-M. insistase mai mult spunînd că și ea îl încuraja pe Mike să facă din această chestiune "o afacere de Stat", el observă: "Das würde sowieso die Angelegenheit nicht beheben." (Și așa afacerea n-ar fi rezolvată.) Atitudinea MMLL de totală intransigență privitoare la refuzul de a primi cererea C. prezentată de Bijlet în ajun ca eu să demisionez imediat iar S. să-mi accepte demisia "pentru calmarea agitației din sînul misiunilor germane" fusese absolut spontană, dar cu atît mai hotărîtă cu cît Buzel adusese un mesagiu din partea d-lui Maniu prin care acesta cerea M.S. să nu cedeze asupra acestui punct în nici un caz și oricît s-ar agrava tensiunea din această cauză, fiindcă în primul rînd d-sa și d-l Brătianu considerau, potrivit experienței ultimelor zece luni, prezența mea la palat indispensabilă pentru succesul viitoarelor acțiuni pe aceeaș linie, apoi pentrucă ar constitui față de nemți și de M.A. o recunoaștere a culpabilității M.S. și a ajutorului său intim, tertio deoarece ar implica posibilitatea înlocuirii mele printr-un instrument docil al Președinției, aceea a altor epurări care ar întrerupe contactele cu opoziția, ar izola total C.R. (ceeace nu fusese cazul nici odată în trecut, cîtă vreme mai existase legătura prin Generalul Mazolescu în afară de cea de Mocsonyi)" creînd astfel premize favorabile pentru răsturnarea monarhiei," apoi fiindcă ar descuraja pe toți antiguvernamentalii ce-și puneau speranțele în Coroană pentru înlăturarea situației, care ar vedea în această cedare un semn al slăbiciunii acesteia și, în sfîrșit, întrucît cazul nu era comparabil cu acel al locotenentului Vergotti, șeful Statului trebuia să-și apere colaboratorii de valoare dacă vroia să cîștige victoria finală asupra adversarilor cauzei generale. Fusese f. mișcat la auzul acestor vorbe sosite la timp, dat fiind că începusem deja să-mi pierd cu totul rezistența mea numai pînă la venirea înlocuirii mele prin Vasile Grigorcea, Radu Crutzescu, Eugen Filotti sau eventual chiar Stoica, deși fusese Ambasadorul lui Carol la

Ioan Mocsonyi-Styrcea

Ankara și nu mă așteptam deloc la o atitudine atît de hotărîtă a bătrînului jenat în sprijinul meu, firește nu din considerente personale, ci din f. judicioase mobile de interes superior ce le analizase deastfel cu Buzești care-i pusese în vedere că Toma era în vîrstă, deci Ullea sau Iorga, deși ar reuși să mai reziste multă vreme după lichidarea mea, nepotriviți fiindcă prea tineri și insuficient de dîrzi nici pentru finalul acțiunii, iar Iorga totuși prea tînăr, fără destulă experiență și autoritate pentru a suplea singur lipsa mea deci ar mai avea să lupte și contra unui nou M.A.C. de tip Tolo sau mai periculos. Îi ceruse explicit lui Ullea a fi primit "singur de MMLL", nerecunoscîndu-i motivul deja prea public ca să mai merite a fi acoperit și, în consecință, nici nu-l prindea la tabără, lăsînd pe Ullea și adjutantul de serviciu, Olteanu, să-l caute din aripa Mareșalatului pînă la C.M.-Audiențe la S. și fixele pînă la ora cînd care s-a prelungit pînă la orele fără un sfert, R.-M. atacînd pe față cu ferocitatea unei leoaice, căci ~~fiindcă~~ nu lupta pentru salvarea persoanei mele — la care totuși ținea destul de mult de cînd putuse constata că le ameliorasem armonizarea substanțial situația față de intrarea mea în serviciul regal — ci, după cum îi anticipase chiar Buzești bătînd-o în speriet, pentru prezentul dar și viitorul tronului odraslei sale. Perspectiva unei vieți libere, fără de răspunderi și griji permanente, împreună cu Mike și în condiții materiale desigur mult superioare celor din primul exil la Florența nu i se părea o mare tragedie, ba mai tîrziu, în unele clipe deosebit de grele și penibile, avea să-mi mărturisească chiar că i-ar surîde într-o anumită măsură, dar ambiția ei de a reuși ceea ce Carol nu fusese în stare să facă — a rezista după principiile enunțate în poezia "IF" a lui Kipling, pe care i-o dăduse copilului-rege cînd împlinise 7 ani, pictată pe un pergament cu literele majuscule aurite, încadrată sub sticlă și care atîrna și acum la căpătîiul lui sub icoană, iar mie de Crăciun tot așa, dar nu chiar atît de frumoasă, deși fusese executată la Florența de un artist prieten de al ei — mai cu seamă ~~[illegible]~~ de cînd știa că șansele sporeau ajunsese și Mike totuși găsise și ~~[illegible]~~ oameni capabili, sincer devotați și f. hotărîți să-l sprijine într-o domnie fericită pentru țară, iar pe de altă parte nici acum renunța (pentru multă vreme n-ar fi lucru ușor) considerîndu-și a-i avea provizoratul regimului Antonescu și nici o susținere în aceste "colțișori parjuri", o împinsese spre a-și franchisa fățiș în lupta cu desperare. Să ieșit Bijlet prins pe deasupra cu o descriere mincinoasă, cu totul alta decît cea anticipată de Buzești, a stadiului în care se afla criza cu nemții (astfel că nu reușise să o intimideze) fusese complet clătinat în deziluziile sale și plecase de la palat promițînd că va face o ultimă încercare pentru a-l determina pe Ionel să renunțe cel puțin vremelnic capitularea ce se va vedea Antonescu azi clar cît de serioase erau amenințările hitleriste (la cererea sa) — șansele potolirii Conducătorului erau însă minime — ținuse să le precizeze Ică — căci raportul telefonic primit de la [illegible] îl informase peste orice măsură, iar reconsiderarea "întregii mele atitudini rebele, arogante, provocatoare, nerespectuoase și chiar necuviincioase față de el și de V.-P. la ultima audiență, mai ales în prezența Casei sale Militare," îl făcuse să conchidă că, în cazul refuzului M.S. de a mă destitui, îmi va trimite ordinul de mobilizare pentru

Ioan Mocsony Styrcea

lucru și mă va trimite pe front unde, dealtminteri, toți funcționarii de Stat erau acum ținuți a face un stagiu de șase luni. Regele i-a răspuns: "Nici un ordin nu trece peste al meu, iar [illegible] tuturor funcționarilor de Stat la concentrare este un bluf, din moment ce nu se aplică nici la instituțiile particulare. Când va fi efectiv generalizat, îl voiu aplica și eu în Curte, dar până când toți Miniștrii Subsecretarii de Stat nu vor fi făcut stagiile lor de șase luni pe front, nu voiu permite nici M.C. să-l facă, deoarece e mai mare în grad decât ei și tot atât de indispensabil mie, cum sînt aceștia (și chiar de artiști-scriitori) împreună cu Secretarii de Stat, aceasta n-ar însemna demisia sa de la C.R.) Prințului Ministru. Cât despre d-l Calotescu, sper că M.A. a avut decența a-l pune la punct pe acest guvernator care s-a încumetat a se plânge guvernului de Capul Statului," adăugând că-l păstra în vedere pentru purtarea lui incalificabilă, de-a dreptul rebelă, întrucât nici el nici vre-unul din subalternii săi nu găsiseră cu cale să i se prezinte în tot decursul celor șase zile încheiate ce le petrecuse în guvernământul lui, iar scuza că fusese indus în eroare de palat și apoi de Dir. Tren. Reg. nu ținea în picioare deoarece ar fi putut și trebuit să știe cel puțin cât aflaseră toate posturile de jandarmi care fuseseră destul de bine informate ca să controleze vântul în preajma sau ajunul sosirei Vizitatorului. În plus, un rege nu putea admite că se considera ofensat de el un supus al său și cu atât mai puțin un demnitar al Statului care-i jurase credință. Fiind și el prieten intim cu Calotescu, Ică l-a scuzat cu aceea că avusese impresia a fi fost încondeiat de cineva din anturajul M.S. și ajuns prin urmare în dizgrație pe nedrept.—

A doua dimineață, am primit acasă un ordin de chemare la reg. 4 Art. Grea (la care fusesem recent "vârât" din regimentul meu 2 Greu) a cărui parte sedentară era stabilită la Dadilov, emis acolo pe data de 3 februarie: "întâmplător" ziua raportului telefonic al d-lui Calotescu! Ordinul se plimbase de atunci de la Externe la vila Erei Brătianu și retur, ca să ajungă, în sfârșit, la Pictor Mirea 3 cu o mare întârziere cauzată de — cum avea să se laude cu această performanță abia mult mai târziu — colonelul Pralla, șeful biroului mobilizărilor de la Externe, care cunoștea chipurile ("ca prieten de ani Bozaș", pe care nu-l avertizase însă, ceeace ar fi fost mai util!) să-mi dea astfel timpul necesar pentru a-i obține anularea, fiind informat — ca de altfel într-adevăr toți ofițerii "învârtiți" prin capitală pe la diversele birouri ale instituțiilor de Stat și în depozitări permanenți cu militarii Preg. și Bir. Mob. din MStM — de ceeace se urmărea prin acest ordin. I-am iscălit de primire și l-am dat apoi lui Bivolaș ca să-l predea bir. mob. al C.M. pentru adresa către regiment ~~unitate~~, explicativă a greșelii din moment ce eram mobilizat pentru lucru la C.R. — Dar C.M. probabil însă nu știa că ordinul fusese provocat de Preș., n-a sabotat acea adresă, dar după două zile a venit, nu la C.M., ci direct la Mareșalat, un curier special al MStM cu un nou ordin emis de acesta pe data de 8 februar și care se preumblase deasemenea pe aceleași căi ca primul, ceva mai rapid, dar cu acest drum în plus, întrucât instruisem pentru orice nouă eventualitate pe Bielle și Paulina să-l trimită pe proximul curier militar la palat. Bărbăcioanu a remis și acest bilet C.M. cu ordinul său verbal de anularea lui la M.St.M., întrucât acesta nu fusese avizat de C.R. că mobilizarea mea pentru luna ar fi expirat, așa că și acest ordin de chemare era revocabil, nul și neavenit. – Șeful Bir. Mob. al M.St.M., colonelul Ion Borcescu (a nu se confunda cu col. Borcescu de la S.S.I.), o veche cunoștință de a lui Tonci și mai ales a administrației domeniilor și întreprinderilor Mocsonyi, care-l ungea gras pentru aprobările anuale de scutiri ale protejaților ei, om șmecher care voia să fie bine văzut de stăpânirea prezentă, dar și de cea viitoare ce o presupunea a fi a R. Mihai, primind ordinul telefonic de la Pres., făcuse dinadins greșeala de a emite un ordin de chemare înainte de anularea celui de mob. p. l., și a-l adresa Externelor, aflând chipurile că eram transferat de zece luni la palat, ca să-mi dea și el răgazul de a-mi clarifica situația cu ei, știind că mai toată funcționărimea Ministerelor că eram în bune relații cu aceasta. Când însă Codreanu, între timp prevenit de vilă, în loc să ceară – cum era datoria sa, din moment ce absolut tot personalul C.R. și al D.C. și moșiilor regale era scutit din 1.O. de orice concentrări – printr-o adresă către M.St.M. anularea ordinului de chemare invalidat de scutirea permanentă, i-a telefonat lui Borcescu spre a-i cere dimpotrivă avizarea mea prin C.M. a ridicării mob. p. l. și a chemării mele la unitate printr-un al treilea ordin cu aceeași dată și un nr. de ordine următor, ca să fie valabil, acesta n-a mai putut tărăgăna executarea acestei dispoziții mai mult decât o zi, deși ar fi trebuit spre descărcarea sa s-o ceară în scris, "reputând presupune" (sancti) – în principiu desigur, dacă nu de fapt pentru cazul în speță – că S.C.M. nu lucrase din 1.O. când ceruse telefonic mobilizarea M.C. care era șeful său", mai cu seamă după ce tot el ceruse în scris M.St.M. scutirea de concentrări ale tuturor Înalților Demnitari, Demnitarilor, funcționarilor și împiegaților C.R., D.C. și Dom. Part. pe un tabel kilometric în capul căruia figura M.C., cu rangul de Min. de Stat, beneficiind deci ipso facto de imunitatea "parlamentară". Așa dar, sosind la Birou în dimineața următoare, m-am pomenit pe el cu o adresă internă adresată mie personal de către C.M. și semnată de Codreanu, anunțându-mi anularea scutirii mele și chemarea mea la unitate cu cele două ordine originale ale M.St.M. transmise în anexă. De la faimoasa mea scenă cu el, S.C.M. nerecunoscut de S. deci nici de mine, mai pusese o singură dată picioarele în biroul meu și anume în preajma plecării noastre în Bucovina, când îmi ceruse să-l primesc și venise să protesteze contra neparticipării la călătorie a unuia din Adj. Reg., pe motivul că guvernământul Bucovinei, ca și al Basarabiei, avea o administrație deosebită de restul țării, mai mult militară, ceeace implica ținerea contactului cu autoritățile militare, rol ce revenea C.M. și nu putea fi efectuat în condițiile cerute de către Cm. Bat., întrucât acesta era îndatorat cu paza R., trebuind deci să nu-l părăsească nici o clipă. Îi răspunsesem și politicos că situația juridică a acestor două provincii era exact aceeași ca a centrului țării și că îndepărtarea frontului la mii de Km. făcea că nu puteau și nici nu [illegible]

Ioan Mocsonyi Styrcea

zone militare; că S. fixase de mult personal participarea la această călătorie și șederea neoficială, ca mergând ca persoane particulare, deci absolut incognito și cu scopul exclusiv al unei vizitări la unități militare, așa că n-aveau să fie contacte cu oficialitățile nevizitate și nu exista nici o nevoie de reprezentanți militari ai C.R. Iar afară de cei însărcinați cu paza trenului regal, cum nici demnitarii civili nu însoțeau pe R. în călătoria lor oficiali ci ca invitați la vânătoare și pescuit indispensabili, dacă totuși voia propune M.S. alegerea unui Adj. în haină civilă, care însă va avea neplăcerea să nu poată participa printre vânători. Aflând de pretenția lui Codreanu, Mike, care se gândise la eventualitatea de a-l lua pe Olteanu fiindcă știe nemțește, era f. prezentabil și se adapta la această deoarece [illegible] fusese la Sibiu, și-a menținut decizia de a renunța la ambii adjutanți comunicându-o lor direct, întrucât intervenția lui Codreanu i se păruse suspectă; iar eu — ca să nu-l las pe acesta fără de răspuns — îi telefonasem în ajun menținerea hotărârii M.S. — Acum, la citirea adresei semnate de el, l-am poftit în biroul meu unde a venit radios și triumfător, ca să-mi spună fără introducere și înconjur relativ la adresa de asupra căreia-i cerui explicații că, prezentându-mi-se imediat, nu mai rămânea acum nici o pedeapsă pentru întârzierea cu care m-aș fi prezentat înainte, întrucât acest al treilea ordin de chemare purtând data zilei curente era timpul valabil totodată vrând să-mi dea a înțelege că intervenției sale decisive în acest scop pe lângă MStM îi datoram scutirea de eventuale neplăceri cu procedura mea la unitate. I-am mulțumit f. serios și amabil pentru "delicata lui atențiune", întrebându-l însă dacă S. fusese ținut în curent cu această anulare, invalidă dacă nu emanase de la C.M., întrucât C.R. comanda Marelui St.M. iar nu vice versa. A început prin a-mi face teoria chibritului tipic militărească cum că un ordin de chemare ulterior celui de scutire respectiv mob. pe l. îl anula automat și că numai față de palat se fixa, mai mult ca o curtoazie, formalitatea de a pretinde aprobarea acestuia, adică avizarea lui de anularea scutirii, înainte de a se emite un ordin de chemare a unui membru al C.R. scutit. L-am întrebat cum se făcea atunci că primisem totuși două ordine de chemare fără să fi existat la M St M avizul C.M. pentru anularea scutirii mele, la care mi-a răspuns că, în cazul regimentului, se putea să nu fi știut că fruntașul T.R. "Mociony Stârcea Ion" (căci armata n-a reușit nici odată să-mi ortografieze nici numele nici prenumele corect) era mobilizat la palat ("inepție — i-am retorcat — căci în acest caz m-ar fi concentrat cu zece luni în urmă"), iar în acel al M.St.M. era "o altă [illegible] pe care d-sa n-avea de unde s-o cunoască!" L-am întrebat apoi dacă palatul cerea sau mai bine zis anula pur și simplu Marelui St.M. scutirile personalului regal din inițiativa Șefului C.M. sau după aprobarea M.S., la care mi-a replicat prompt că natural din I.O. primit printr-o prealabilă Înaltă Aprobare a [illegible]. Atunci i-am repetat prima întrebare, anume dacă R. dăduse C.M. un I.O. de anulare a scutirii mele, la care s-a fâstâcit găsind că nu era încă în măsură să știe precis dacă nu cumva unul din A.R. primise

„deslegarea M.S." Acum, văzându-l bine încolțit, l-am întrebat, tot f. curtenitor, cum a putut d-lui să-mi adreseze semnând-o personal adresa de față, fără să fi știut precis dacă S. dăduse sau ba, nu „deslegarea", nici aprobarea, ci I.O. în acest sens. Cu creierul său de hulub, n-a mai știut ce să replice și a tăcut, dar nu jenat, ci așa cum face pungașul prins asupra hoției și întrebat dacă a furat. Cum Tonci aflase deja de la Borcescu că-i ceruse Codreanu anularea scutirii mele, iar Mike știa de ambele ordine, dar aștepta să vadă reacția C.M. pentru a dibui și demasca eventuala ei complicitate cu Pres. și M.H. M., i-am spus f. calm: „D-le Colonel, convorbirea dv. telefonică de ieri cu Borcescu a fost interceptată, așa că n-are rost să mai negați sau să ascundeți printr-o tăcere inutilă faptul că ați comis conștient a treia încălcare a unui I.O. dintr-un alt ordin pe care mâine, poimâine degeaba veți căuta a-l tăcea sau nega!" Cavalerul M.V. se făcuse din nou alb ca în ziua bătăii cizmarului, spunând abia auzibil: „Nu înțeleg ce insinuați." – „Nici nu-i nevoie să-nțelegeți acum – veți înțelege mai curând decât vă-nchipuiți, dar atunci va fi prea târziu!" i-am spus sculându-mă și părăsind biroul cu adresa lui ca s-o aduc M.S. la C.N. – Regele a scris pe ordinul de chemare cu mâna sa: „Fruntașul T.R. Mocsonyi-Styrcea Ioan este Mareșalul Curții Mele Regale mobilizat de Mine în serviciul Meu pe care nu-l va părăsi până la noile Mele ordine – Mihai R." și l-a chemat pe Brătianu căruia i-a înmânat cele trei documente cu ordinul de a face imediat adresa către MStM de transmitere a originalului rezoluției regale reiterată-n textul adresei poruncind anularea concentrării, avizarea unității și scutirea mea de mobilizare fără termen. Și de această manieră declarația de război făcută de M.A. prin concentrarea mea fără prealabila învoire a șefului suprem a fost acceptată de acesta tot printr-un ~~act~~ document oficial care a făcut cu atât mai mare vâlvă cu cât era oficial, personal, irevocabil și neanulabil, constituind totodată primul act de autoritate a tânărului monarh mult mai curajos decât adversarul său, întrucât prin acest gest de sfidare a regimului de dictatură antonesciană nu se ascunsese după anonimatul formelor birocratice și secretul convorbirilor telefonice, ci lovise direct, sincer și deschis, lipsindu-l de putința de a se mai război legal pentru a câștiga această bătălie ce prin urmare mârșavul inamic va încerca s-o dobândească prin acte ilegale de forță abuzive. Semnând rezoluția sa pe care nimeni nu i-o sugerase sau formulase, Mike spuse: "That's that and now we'll have it out, but be on the look-out, for the swine will try to lay hands on you!" (O făcurăm și acum începe lupta, dar fii pe veghe căci porcul va încerca să pună mâna pe mata!) Eu nu crezusem în instinctul, mai bun decât al meu, al vlăstarului unor neamuri ce aveau tot atavismul tradițiilor evului mediu în vinele lor și-am continuat a-mi vedea de treburi fără să iau măsuri de pază excepționale, ca să mă trezesc a doua dimineață cu două mașini ticsite de civili vizibil [illegible] cu domnii de la Siguranță manevrând în jurul casei părintești, una oprindu-se la ieșirea de pe poarta [illegible] 61

Ioan Mocsonyi Styrcea

și celelalte blocând porți ~~intrări~~ de la nr. 3 din Pictor Mirea, iar agenții în număr de opt intrând simultan pe toatetrele intrări de pe stradă cu cererea de a-mi vorbi personal. În timp ce majordomul tatălui meu, vestitul lui cel mai fidel și intim om de încredere, Florea Tănăsică zis Mănățuică, într-o parte iar Bielle și Paulina în cealaltă parlamentau cu acești indivizi cam obraznici, eu am telefonat lui Buzea să vină în mașina sa în fața porții de intrare dinspre Bd. Filantropiei la grădina casei Karmitz și am zbughit-o peste zid la vecini în dreptul laboratorului farmacistului Mihăescu iar de acolo prin zăpada mare peste gardul lui Karmitz la portarul acestuia, explicându-i necazul, întrucât "colaborasem" deja pe vremea legionarilor, ce și păzise Buickul verde al lui Buzea și-mi dete drumul pe poarta grădinii. Cum zăpezile care în ultimele zile și toate străzile aveau un strat de 10 cm de omăt înghețat, iar Buzea era un șofer lamentabil, n-a știut să urnească mașina din loc, așa că am trecut printr-un moment de mare emoție când una din mașinile Siguranței a apărut la colțul străzii în căutarea mea după acea zadarnică în casă. Pe semne m-au recunoscut când împingeam în talie, împreună cu portarul, Buickul ce le era bine cunoscut a fi al lui Buzești, căci au accelerat viteza, dar și noi pornisem și acum Buzea și-a reparat reputația de prost automobilist, luând-o la goană mare spre piață și apoi pe calea Victoriei în jos, cu mașina Siguranței după noi la câteva lungimi dar incapabilă să ne depășească și stopeze, iar la colțul Hotelului Splendid spre poarta Batalionului ce a fost din fericire deschisă, astfel încât m-a condus până la Casa Nouă unde amândoi i-au surprins pe Mike și Ioana cu vestea aventuroasei mele escapade. Regele s-a dus imediat cu Ioana la mine acasă unde au ajutat pe Bielle și Paulina să facă bagajele menajului invitat de MMLL a locui la Casa Nouă până la asigurarea securității mele în interiorul palatului și luând cu ei tot arsenalul meu cu muniția aferentă. Amuzamentul lor a fost să și pună pe agenții Siguranței palatului a căra cu Florea tot calabalâcul acesta la automobile ~~mașini~~ sub ochii celeilalte mașini a Siguranței rămasă ca să păzească ieșirile din "casa Stârcea", agenții acesteia fiind extrem de mirați a-l vedea pe R. participând personal la mutarea mea. Cea mai excitată de aventură a fost R.-M. care s-a apucat imediat să reutileze dormitorul conjugal în budoarul ei de la etaj unde avea să doarmă timp de trei săptămâni, ~~toate~~ zilele de luptă cele mai intense pentru împiedicarea arestării mele. Primul pas în direcția aceea a fost chemarea lui Anton la București cu grosul efectivelor Batalionului și ordinul expres personal al M.S. de a nu mai executa nici un ordin altul decât cel verbal al Său și a organiza apărarea palatului contra unei eventuale încercări polițienești sau militare guvernamentale. Apoi Dobrescu a fost convocat și instruit în același sens, cu însărcinarea suplimentară de a ne informa prin legături cu Biroul de mișcările Pres. și Georgescu. Acum luam toate mesele cu Suveranii și aveam să primim în decursul zilelor următoare serie mare de audiențe ale aliaților Coroanei pe de o parte și ale dușmanilor ei pe de cealaltă, reprezentați de vre-o câțiva sau de către avocații lor de frunte: Mihai Anton

Ioan Mocsony Stârcea

La prânzul acelei prime zile de sejur la Casa Nouă au fost invitați Fipi și Tinci [illegible] de Ioani și Nelly, adjutanții mei, mâncând la masa regală până hăt târziu, după [illegible] inte-grul al crizei [illegible] care izbucnește acum din plin și în cursul căreia ei au jucat pe cartea cea greșită a guvernului, fiind-ne altfel tineri, deștepți și [illegible], [illegible] la C.R. de [illegible]. Fipi a fost informat de toată evoluția ei și pretins viitor în [illegible] jinul regalității contra rebeliunii de [illegible], aspirant la uzurparea regii Statului. A doua zi am sculat cu primirea unui nou ordin de chemare de la regiment, adus de un curier de la M.A.N. cu o adresă explicând [illegible] ce mă așteaptă pentru nesupunerea la chemările anterioare și eventuale noui întârzieri, pe care Mike a semnat aceeași rezoluție fără comentariile "[illegible] de mine în serviciul meu" și l-a remis din nou A. de S., Oltean, care a primit ordinul cu rezerva că nu putea decât să-l transmită Ș.C.M., singur în drept să-l expedieze, la care R. a [illegible] serios precizându-i în vedere că I.O. personal [illegible] asupra oricărui [illegible] și că va face bine să expedieze singur adresa semnând-o, dacă nu vrea să fie privat pe loc de conducerea serviciului de A.R., iar în dimineața celei următoare generalul "Pichi" Vasiliu m-a chemat la telefon ca să mă roage a veni la el într-o audiență pentru "vidarea diferendului iscat între organele Internelor și acele ale Palatului din cauza unei greșite interpretări a vizitei private la domiciliul meu", la care i-am răspuns că, fiind numai [illegible] lui în ordinea de precădere în Stat, datoria trebuia să vină la mine dacă avea (ceva să-mi comunice). M-a rugat insistent "a nu-i crea dificultăți cu C.S. de la care primise ordinul precis de a mă conduce la Interne", la care i-am replicat că regretam a nu putea ieși din Palatul Stat pentru a-i ușura misiunea ce o primise de la M.A. și repetat că-i [illegible] o audiență la Palat. După un ceas [illegible] la [illegible] și a trecut cu patru ofițeri care nu au fost [illegible] să-l ur-meze la biroul [illegible], ci opriți de către jandarmii de zi și duși [illegible] interioare a aștepta la [illegible] acolo [illegible]. Subsecretarul de Stat, în uniformă, a fost primit de mine – [illegible] și cu Ioani [illegible] în biroul vecin – în biroul M.C. unde a vorbit [illegible] [illegible] de [illegible] pentru a mă [illegible] să-l urmez la Interne și a mă ține arestat, întrucât M.A. l-a amenințat cu destituirea din postul ce-l ocupa dacă nu reușea să mă aresteze în 24 ore. I-am răspuns [illegible] că regretam sincer pentru cariera lui [illegible], în prezentul [illegible] de [illegible], întrucât războiul nu putea să mai dureze multă vreme, dar că R. [illegible] privirea [illegible] de la Palat, iar pentru a-i demonstra că nu-l [illegible] în [illegible]re, având în vedere că era vorba de o problemă personală, l-am chemat pe Ulea și i-am spus în fața lui Vasiliu că [illegible] să mă [illegible] din ordinul personal al C.S. și că, pentru a nu crea un motiv de [illegible] între Coroana și conducerea, eu eram gata să mă las arestat după primirea autorizației M.S., [illegible] la C.R. ca să ne aducă răspunsul Suveranului. Ulea a revenit în câteva minute, [illegible] ca o [illegible], dar [illegible] mortificat și plin de [illegible] să-mi comunice mie, iar [illegible] lui Pichi Vasiliu, că R. era absolut furios de obrăznicia "guvernului" și-mi ordona [illegible].

69

comediez pe loc pe Subsecretarul Internelor care cutezase să vină la palat pentru a propune o măsură ilegală îndreptată direct contra Capului Statului, drept care va avea să răspundă personal față de aceasta. Generalul se făcuse roșu și pe un ton destul spășit: "Am auzit cum știți să [illegible] și vă sfătuiesc prietenește să vă reparați greșeala [illegible] în viitorul dv.", la care [illegible] răspuns: "D-le Mocsonyi, vă rog să comunicați M.S. că am fost împins contra voinței mele la această extremă și voiu ști să trag consecințele greșelei mele de a nu fi refuzat executarea unei măsuri ilegale, demisionând imediat și că, în calitatea mea de general al armatei regale, rămân al M.S. supus și plecat slujitor." Ullea, care-l cunoștea și pe acest eșantillon de [illegible] [illegible] a [illegible] armatei, i-a spus: "Măi Pichi, ia mai povestește pe Jac (Popescu, Ministrul Internelor) să-l poftească afară pe șeful vostru, căci ne facem de râs față de străini!" – Înainte de a părăsi camera, mi-a spus că-mi dădea cuvântul său de ofițer (devenise formula "à la mode" lansată de M.A.) că atâta vreme cât el va mai fi la Interne (ceea ce arăta cât de puțin dorise [illegible] să-și prezinte demisia!) nu voiu avea a mă plânge de nici o urmărire a forțelor polițienești, la care i-am luat pistolul și i-am răspuns: "Eu să vă previn că orice act de violență ar întâmpina [illegible] meu [illegible] și că nu-mi prea [illegible] ținerea de obiceiul." Ullea i-a [illegible] la ieșire ca să-mi spună la întoarcere că Pichi îi destăinuise că el făcea parte din acei membri ai guvernului care țineau mai mult cu Ică decât cu Ionel și că atare [illegible] [illegible] într-o acțiune anti-regală. Era însă o lichea sinistră – după expresia lui Bazil – căci Tornea avea să afle după câteva zile prin [illegible] că nu-și dăduse deloc demisia, ci raportase C. [illegible] tot ce se spusese la palat. – A patra zi, Ică a cerut să fie primit "în audiență regală de urgență" insinuând la telefon lui Ullea că situația era gravă și că S. avea tot interesul să-l vadă imediat. Tocmai de aceea, Mike l-a convocat abia pentru orele 18 ca să-i arate ~~[illegible]~~ că nu se lasă impresionat de [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] a nu [illegible] nimic despre descinderea la domiciliul meu, nici de încercarea infructuoasă a lui Pichi Vasiliu de a mă aresta la Interne sau la palat, dar scopul audienței era de urgent [illegible] a [illegible] colosale ~~forțat~~ [illegible] convingă pe S. că și [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] din cazul unei persoane o problemă ~~[illegible]~~ de Stat și să-i propună în numele C. o soluție [illegible] și anume ca să-mi acorde un concediu de boală în care timp a-și sta la țară sau la o clinică, pe cuvântul de onoare al lui Ionel că nu voiu fi nici arestat nici concentrat, ci trimis la unul din "legațiile neutre", la alegerea mea între Berna, Lisabona, Ankara, Stockholmul și Copenhaga sub pretextul unei schimbări de climă sau îngrijiri medicale. Regele a refuzat categoric propunerea pe motivele că, întâi de toate, nu mai avea nici o încredere în cuvântul M.A. după cele întâmplate – concentrarea și încercarea de a mă aresta ilegal – (violarea domiciliului) apoi fiindcă el vedea o problemă de Stat din principiul său personal și înfăptuia cerea cu acest prilej intrarea în legalitate, adică respectarea integrală a prerogativelor regale și drepturilor [illegible] prin [illegible] imediată a C.R. de elementele ostile Coroanei și care-i [illegible] [illegible] [illegible] I. O. și înlocuirea lor cu persoane alese de șeful [illegible] al armatei. [illegible]

Ioan Mocsonyi Styrcea

Văzînd că nu reușea să-l intimideze cîtuși de puțin pe regalul său interlocutor, devenit, de cînd cu atacurile directe contra C.R., deodată intransigent, războinic și neîmpăciuitor, Bijlet a încercat violentul amenințărilor, la care R. i-a tăiat piuitul spunîndu-i că era sătul de veșnica tendință ca acel ce avea mai mare nevoie de schimbare de climă și îngrijire medicală decît acei care i-o recomandă și că n-avea decît să-ncerce a se ocupa de Coroană ca să-și vadă bine de [illegible], deoarece și țara și străinătatea erau suprasăturate de "nebuniile" lui, iar dacă locotenentul lui se solidarizează cu ele, să nu se mire dacă, pînă la urmă, ciuda va fi f. neplăcută pentru d-sa. La eșirea sa din biroul regal, a dat în hol de Bielle și mine și ne-a salutat făcînd apoi o frază în sensul că știe că lucrăm aci. Regele, ținîndu-ne conversația, a eșit din birou și i-a spus: "Ar trebui să-i fie rușine de a mă obliga să cetesc în budoarul mamei pe menajul primului meu demnitar pentru că a ajuns în România condusă de el a nu mai respecta drepturile fundamentale ale cetățenilor." (Toty fusese la dejun și ne lămurise bine asupra acestora.) Ica i-a răspuns că era perfect de acord cu S. și nu avea nici un amestec în ordinele date (personal de M.A. poate capul lui) Miniștrilor de Război și Internelor, la care Mike i-a replicat: "Sînteți interimarul Pres. și V.-P. ~~guvernului~~ consiliului!" Cum Bijlet nu era nici odată lipsit de răspuns prompt, a retorcat umflîndu-se în pene: "Iar dacă nu ~~[illegible] în~~ ocupam aceste posturi, țara ar fi ajuns de mult într-o situație infinit mai gravă!" —

Urmară două zile de liniște la palat, dar de intensă activitate și agitație la Pres. și Vilă, Ica ținînd un consiliu de miniștri secret pentru a pipăi pulsul colaboratorilor săi, cu rezultatul că cei devotați lui au considerat vrednele sale merite a dibui dacă putea conta pe ei în sprijinul său contra cererii noastre de a-l elimina de la conducerea guvernului și au răspuns pozitiv apelului, cu credința că era solidar cu palatul, din moment ce nu-și putea închipui ca declarațiile regale să nu fi fost aprobate lui, iar ceilalți, dușmani vechi ai ~~[illegible]~~ [illegible] șef, n-au înțeles să încep o opoziție critică față de Coroană, ci mai degrabă atît de politica de duplicitate a responsabilului Externelor; pe cînd Ionel i-a convocat rînd pe rînd generalii din guvern și de la comandamentele mari teritoriale și locale ca să-și dea seama cum ar privi "sacrificarea" vrednicului a Guvernului pentru a da Führerului o satisfacție răsunătoare, a eși din impasul neîncrederii acestuia față de conducerea țării și a consolida definitiv poziția regimului și guvernului", ca să descopere că nu făcea simpatizanți acelei idei învederată de mai toți ca o concepție excesivă, o sfidare prea radicală a așezămintelor consfințite de atîta vreme și o sabie cu două tăișuri, întrucît popularitatea Coroanei dădea regimului și guvernului o bună parte din girul opiniei publice care nu știa de disensiunile dintre ea și conducere și s-ar fi temut de o asemenea răsturnare. Doar Șteflea și Jienescu [illegible] [illegible], primul fiind specialmente indignat de "rezoluțiile provocatoare scrise de mîna M.S. pe ordinele sale de [illegible], ce-i creiaseră în fond M.St.M. o atmosferă insuportabilă" (întrucît majoritatea "brevetaților" erau conștienți și nu-i agreau deloc pe șeful ce le impusese M.A., știindu-l mult inferior ca intelect și capacitate militară și în plus prea de tot infatuat, ambițios și slugarnic față de acesta), [illegible] de al doilea, caracterizat de calitățile proaste ajunse aviator, avînd cu decalajul respectiv al anilor în mic cam aceleași veleități autoritare și aspirații politice ca idolul său, căruia [illegible] pe urmele căruia spera și el să facă o ascensiune asemănătoare în conjuncturi mai favorabile ce le-ar oferi desigur un Stat întemeiat pe concepții mai puțin tradiționaliste, de tip revoluționar; pe cînd, în schimb, Dobre, altfel cîștigat de acord cu patronul, mai ales cînd acest acord era perceptibil a-l domina sau subaltern pe secund, frînase ardoarea bulversatoare a primului, încercînd a o canaliza înspre reluarea conducerii efective a guvernului pentru a controla politica lui generală mai îndeaproape și a evita în viitor repetarea unor asemenea impulsuri ce le punea numai în cîrca secundului ale cărui puteri dorea a le vedea reduse substanțial; cît despre Jac, Stoenescu, Pantazi, Niculescu, Leoveanu ș.a. generali de diverse categorii de funcții în Stat și armată, pe care-i vizitase tot în zilele acelea, Biji a rămas impresionat de lipsa lor de dinamism relativ la chestiunea pe care dînsul o socotea dintr-odată cea mai urgentă, primordială și imperios necesară pentru binele național. Cel care-l depășise însă peste măsură fu Coty pentrucă cutezase a [illegible] la palat tocmai acum, demonstrativ, în plină criză a guvernului cu acesta și cînd era abia numit și ultimul Ministru din guvern, nu în ordinea importanței departamentelor, dar în aceea a vechimii mandatarilor lor. Fusese ales de C. la Justiție pentru a reda acesteia prestigiul ei de odinioară, f. știrbit de doi ani de legislații mai toate anti-constituționale și care pe deasupra creiaseră inextricabile complicații și confuzii întrucît cele anulate își se băteau cap în cap, dar în realitate îi fusese f. abil impus printr-o adevărată conjurație a Coroanei, a șefilor opoziției cu Știrbey, corpul avocaților, judecătorimea și universitatea plus multe alte proptele ale Cabalului și a antourajul vilei, în influențarea cărora nu lipsise, mai mult decît probabil, nici mîna lojelor [illegible], nici cea a I.S.-ului și în orice caz nu a mea, deoarece numirea data încă din acea [illegible] din frumoasa epocă în care relațiile noastre cu Iei fuseseră excelente, iar Coty n-ar fi acceptat oferta dacă R. n-ar fi tratat mult și bine, direct, prin Bazil și prin mine ca nu cumva s-o refuze de frica de a se compromite cu dictatura anti-aliată antonesciană pentru ziua de mîine, căci el Guvernul și șefii opoziției îi garantau [illegible] celor ce n-ar crede că fusese [illegible] de ei în acest post ca figura garanță a legalității și singurul reprezentant adevărat al M.S. în guvern. Coty nu se sfiise deci să se certe violent cu C. pe chestiunea mobilizării și arestărilor „total arbitrare și ilegale” și a-și pierde tendința de a împinge criza spre un deznodămînt rapid, neașteptat și brutal. Abia vara, Biji fusese relegat la alte noi încercări de a-și impune totuși soluția preconizată prin două subterfugii autoritare menite a contracara greutățile întîmpinate prin reticențele manifestate de înșiși colaboratorii săi și a-i pune, împreună cu tot restul opiniei publice ostile lui, în fața unui fapt împlinit mult mai mare! și important decît acel al declarațiilor [illegible] și care-i mai reușise odată din plin la 44 cînd nu [illegible] decît [illegible] și [illegible] tehnice ale lui Iei: primul fiind [illegible] de acesta, cum Coty [illegible] prin Bazel la [illegible] al prima săptămînii de [illegible], dar fără un [illegible] acum cel de a proceda la al treilea plebiscit al regimului prin care [illegible] [illegible] la două întrebări astfel formulate încît nu numai unul negativ ci chiar şi abstenţiunea de a răspunde să fie deadreptul imposibile, ba un act de curată erezie, şi legate inseparabil una de cealaltă, aşa că răspunzînd la prima ai fi necesarmente silit să răspunzi şi la a doua care ar constitui un element extrem de abil camuflat ce ar înşela toţi partizanii restaurării monarhiei. Prima întrebare se referea la recunoaşterea realizărilor efective ale conducerii — readobîndirea Basarabiei şi Bucovinei, administraţia românească exemplară a Transnistriei, glorioasele victorii ale armatei române comandate de C.S., gospodărirea chibzuită a avuţiei naţionale, mulţumită căreia, ţara nu ducea lipsuri ca celelalte State beligerante deşi se afla la capătul celui de al treilea an de război şi grija deosebită a guvernării pentru ocrotirea socială, ajutorarea orfanilor şi văduvelor de război şi sănătatea publică, cum nu avusese nici unul din guvernele din trecut etc.. — pe cînd a doua

a2 — cele confirmarea la încrederii în capacitatea conducerii de a înfăptui mai mari realizări în folosul poporului dacă oprea pe duşmanii acestuia şi trădătorii neamului a-l lovi mişeleşte pe la spate ca să-l ducă la pieire; iar al doilea subterfugiu fiind pe linia sa tradiţională militaro-poliţienească a înscenării unor crime odioase, atribuite domnului urmaş al ~~[illegible]~~ părintelui său pictor, adunate şi ~~[illegible]~~ într-un dosar dresat cu socoteală pe baza tuturor codoşlîcurilor ale numeroaselor iscoade, drept act de acuzare, atît de voluminos, impresionant şi distrugător încît să-l determine pe acesta să renunţe la apărare şi apel, mulţumindu-se cu o graţiere condiţionată de abdicarea şi plecarea sa în condiţii onorabile şi avantajoase. În acest scop, Codreanu petrecea acum mai mult din timpul zilei la vilă decît la post, Monfer a fost deasemenea chemat să dea lămuriri mult mai detaliate decît dorise să le aştearnă în raportul său despre agitaţiile regale ~~[illegible]~~ subversive în sucursala secţiunii exploatate bucovinene, iar A.R. erau şi ei convocaţi în zilele de repaus pentru a corobora datele mai vagi ale S.C.M. cu ale lor amănunţite culese pe viu în timpul serviciului la ~~regat~~ — ~~Şi cum~~ tot Cabinetul Militar al C.S. lucra de f. multă vreme în strînsă colaborare cu prietenul Codreanu la redactarea actelor într-o formă cu totul alta decît cea a dosarului Vergotti, corespunzătoare rangului înalt al implicatului şi că Bijlet avusese încă din ziua hotărîrii sale de a mă separa de S., fiindcă-şi dăduse seama, pe de o parte, că devenisem periculos pentru el în preajma acestuia şi, pe de altă parte, trebuia să găsească un ţap ispăşitor pentru a nu risca să rămînă dînsul sacrificat din cauza ~~[illegible]~~ declaraţiilor ce mi le redactase, dar nu fusese suficient de vigilent ca să le cenzureze radical sau să le refacă integral, ceea ce ar fi fost mai uşor şi mult mai prudent, împiedicîndu-l de a desbina dosarul M.S. de toate piesele ce-i diminuau valoarea şi să le introducă în schimb în al meu, acesta a fost gata mai de vreme şi a putut deci să fie valorificat în curînd drept act introductiv al marelui proces final cu care urma să se soldeze lupta între cele două puteri cu atît cu vederi, tendinţe şi ambiţii incompatibile, abia în clipa de canonică oportunitate, cînd rezultatul consultării populare va fi justificat pe deplin cea de a doua salvare a naţiunii de prăbuşire în prăpastia la marginea căreia se aflase din nou.—

În dimineaţa următoare aflării vestei despre proiectul plebiscitului, Tonci venise tot ca ea la C.N., pentru prima dată, de cînd îl cunoşteam, lipsit de calmul său obişnuit, deoarece o ofițer întîmplător pe stradă de la Lugojanu în drum spre club, drept informație sigură de la comandantul său Mihai Popovici care o căpătase drept de la Maniu cînd a Buzești i-o comunicase în după amiaza din ziua înainte de votări și ne-o dea la C.N. unde Toni îl adusese într-un S.R. pe jos la orele 22, și era agitat fiindcă socotea că n-avem timp de pierdut pentru a contracara acest plan înainte ca să poată fi aplicat și anume de preferință pentru a-l face pe C. să renunțe la înfăptuirea lui de teama de a se alege cu-n eșec total care i-ar clătina poziția mult mai serios decît declarațiile regale. În acest scop cerea MML și mie părerea și aprobarea încercării de a sesiza despre nesăbuința manevrei și consecințele ei incalculabile pentru Reich pe Gerstenberg care, cu toată simpatia lui pentru Antonescu din afinități de castă, considerente de ordine militară și pentru-i doborîse pe legionari și nu împiedicase persecuția evreilor de [illegible] a [illegible] vieții economice, era mult prea conservator și rafinat în pendularea sufletului ca să nu se alarmeze de această bulversare primejdioasă, cu atît mai mult cu cît era cel mai bun cunoscător dintre toți membrii misiunilor germane al mentalității românești și pulsului opiniei publice, așa că ar fi cu siguranță uzat de curînd a uza de influența sa destul de mare la O.K.W. pentru a cere o intervenție promptă a Führerului în vederea potolirii acestei de nebunie a comandantului său în megalomanie, pe care acesta nu prea o aprecia la alții și n-ar tolera-o nici cum deci ar fi încredințat că ar putea să-i creeze complicații grave în Hinterlandul imediat al frontului la un moment cu totul nepotrivit ales pentru orice rău imediat și în plus fără nici un folos pentru cauza germană, ba dimpotrivă mult mai dăunător spre paguba acesteia, din moment ce încrederea sa în trăinicia și construcția M.A. era destul de zdruncinată de cînd acesta se solidarizat cu teza lui Ică relativă la declarațiile ~~rele~~ de A.V. - N-a fost nevoie ca să insiste pentru a ne convinge de utilitatea demersului, întrucît el și propunerea venită cu Buzești cu care se mai discutase o altă intervenție și mai necesară, atît după părerea subsemnatului care o stabilisem cît și acea a lui Buzești care cerea însă ca să nu fie întreprinsă fără asentimentul prealabil al șefului opoziției, pe care spera că-l poate obține în cel mai scurt timp: apelul M.S. către legionari pentru colaborarea lor cu celelalte partide de opoziție întru lămurirea opiniei publice asupra adevăratului scop al plebiscitului. Cum eram sigur că Maniu va fi nu numai de acord, ci încîntat de a fi scutit să apeleze direct la contribuția legiunii, pe organizația și eficacitatea acțiunii căreia punea mai mult temei decît pe acele ale propriului său partid, din experiența alegerilor din 1937 și tuturor ocaziilor numeroase cu care recursese la ajutorul ei, apelul M.S. avînd șanse pe deasupra mult mai mari șanse a fi ascultat decît al lui, și chiar dacă prin imposibil șeful opoziției nu și-ar da consimțămîntul eram ferm hotărît a face pasul pe cont propriu, l-am rugat pe Toni să-mi aranjeze o întrevedere cu Georges Manu cu care el era bun prieten iar eu în relații mai intime decît cu oricare alt comandant legionar prin faptul că este vărul bun al cumnatului meu Ion Florescu în casa căruia îl întîlnisem încă din primii ani ai căsătoriei surorii mele. Pînă cînd Toni mi-a fixat întîlnirea, seara și răspunsul afirmativ al d-lor Mihai și Vintilă, astfel că prima mea ofensivă clandestină din palat a fost la garsoniera (primii la dreapta

Ioan Mocsony-Stârcea

intrării în Bdul Brătianu) a doctorului Hodoș, soțul legionarei Delphinei născută Balescu, secretara cea mai de încredere a lui Cretzianu (rămasă și acum prima secretară a lui Gheorghe Davidescu la Cab. Ext.), unde i-am găsit pe amândoi, făcând astfel cunoștință cu Nicolae Hodoș despre care auzisem multe dar nu-l întâlnisem nici odată până atunci. El s-a retras lăsându-mă cu Georges căruia i-am expus pe scurt toată situația, fără a-i destăinui însă că declarațiile regale erau de fabricație "casnică", nici că fondul luptei între Coroană și ~~conducere~~ era incompatibilitatea ideologiilor celor două mari tabere în război, din care firește că legionarii n-ar fi ezitat să se solidarizeze cu acea în care mă feream să-l situez pe Antonescu, prezentându-i în conflict deschis atitudinea ca una de pretendent la întâietatea și exclusivitatea factorială politică în Stat, așa că regalitatea și mișcarea lor se aflau față de el ~~nu~~ chiar pe aceleași poziții, dar în exact aceeaș opoziție. Mama era vizibil încântat de această primă apropiere între fiul aceluia care împinsese persecuția legiunii până la distrugerea fizică a membrilor ei și ceeace mai rămăsese din ea liber în țară azi când, în conjunctura politică externă, ar fi fost normal să dețină puterea și când era dimpotrivă mai persecutată, diminuată, răzlețită și împărțită ~~decât~~ ca oricând: că factorii constituționali — Coroana și marile partide istorice — apelau chiar și în această, cea mai nenorocită ~~[illegible]~~ ei situație, la ~~legionari~~ mișcarea era neîndoelnic cea mai bună dovadă și totodată recunoașterea legală a valorii, importanței și puterii, dar mai presus de orice a dreptului ei la existență. Ea nu ceruse, nici nu cerea și nu primise nici odată sprijinul și ajutorul nimănui, care în schimb îi fuseseră solicitate ~~ei~~ în repetate rânduri și pe care-i acordase ~~ea~~ neprecupețit ori de câte ori interesele superioare ale neamului impuseseră sacrificii pe care ~~legiunea~~ n-a ezitat nici când a le aduce pentru folosul altora, câștigând alegerile lui Maniu și aducându-l la putere pe acest nemernic de general parjur, trădător și susținut pe [illegible] de masoneria internațională condusă de Cahal. Georges a ținut deasemeni să-mi arate că nemții-l prețuiseră și-l prețuiau pe C. legionarilor numai ~~[illegible]~~ fiindcă aceștia fuseseră mai rezistenți decât el, neînțelegând să accepte pretențiile exorbitante ale Reichului pe tărâmul economic nici situația de țară ocupată și ciuntită, iar cei care-și salvaseră viața, refugiindu-se la [illegible] permanent în Reich, totuși erau revoltați contra politicii acestuia și într-o situație de prizonierat, mai mult decât de azil cum Antoneștii încercau să le-o prezinte. El personal se declara absolut de acord să dea R. tot sprijinul cerut, întâi de toate pentrucă dogmele legionare erau întemeiate pe tradițiile voevodale istorice ale neamului românesc și deci eminamente monarhice — garda de fier fiind anti-carlistă ~~[illegible]~~ tocmai fiindcă fostul monarh compromisese ~~[illegible]~~ principiul monarhic și știrbise grav prestigiul Coroanei și al dinastiei —, apoi deoarece, în cazul de față, cauza regală era conformă cu interesul Statului pe când ambițiile personale ale monstrului sifilitic, megalomanului nebun și periculos pentru națiune, ar [illegible] fără îndoială în prăpastie la marginea căreia se afla de când el a fost pus de nemți s-o conducă [illegible] în încheiere, iar în fine pentru motivul f. ușor de apreciat că legiunea avea [illegible] de regăsit cu ~~[illegible]~~ Mama nu putea face [illegible] mișcarea, nefiind întocmai cu conducerea ei internă, persoana competentă fiind Radu Mironovici cu care ar fi cel mai nimerit să iau legătura direct. După cîte am înțeles, acesta trăia ascuns și întîlnirea cu el prezenta complicații și pentru Georges, astfel încît l-am rugat să ne evite și lui și mie riscul unei eventuale greșeli ce l-ar putea deconspira pe ~~reprezentantul~~ locțiitorul lui Sima în țară și să se facă el purtătorul apelului regal, întrucît nu mă-ndoiam că poseda toată-ncrederea șefului său, iar dacă răspunsul era afirmativ — lucru pe care iarăși nu-l puneam la îndoială — să-mi comunice fie direct prin Tomi, fie prin Despina — Buzești "că afacerea s-a încheiat" și numai în cazul contrar să-mi fixeze prin aceleași căi o nouă întîlnire. — După nici 48 de ore am primit răspunsul afirmativ via Despina-Buzel-Ioani și, după cum aveam să aflăm ulterior de pretutindeni, ajutorul legionarilor a fost cel mai prompt, efectiv și decisiv: în mai puțin de două săptămîni, toată țara zbîrnîia de știrea că Antonescu căuta să-l detroneze pe Mihai printr-un plebiscit cu întrebări în dublu sens cărora absolut toți alegătorii trebuia să răspundă nu și nu, indiferent de ceea ce ar scrie acolo. Vîlva și agitația au fost atît de mari și fățișe încît Președinția avea să fie bombardată deja după vre-~~o opt~~ zece zile de rapoarte alarmante oficiale și secrete ale tuturor organelor statului în sensul că toată opinia publică era informată de intenția guvernului de a face o consultare populară cu scopul deghizat de a răsturna monarhia și era hotărîtă a vota contra, oricum ar fi formulate întrebările, spre a-și manifesta limpede neîncrederea în conducerea antonesciană. Furia bătrînei bestii — căci din Bij redevenise "Beast" la C.N. pînă mult după sfîrșitul crizei — va fi de-a dreptul indescriptibilă: specialistul german pentru lunatici, abia sosit la vilă, vrînd să-l supună unui regim ce nu i-a convenit tocmai în zilele acelea în care nu trebuia dar vroia să joace cartea cea mai mare a întregii sale cariere de condottiere politic și vrînd să continue a-i face o serie de injecții cu efect calmant dar și ramolisant, a fost reexpediat în Reich la iuțeală pentru a fi rechemat abia după șase luni în plină nouă criză, dar nu politică de astă dată, ci a sănătății fiarei suferinde grav, drept reacție la încordarea nervoasă excesivă cauzată de eșecurile sale primăvăratice și în urma căldurii clocotitoare a lui august 43; Ică și toți acoliții lui suspecți din guvern au fost acuzați de trădare iar, cum și vechea gardă de fideli și anturajul intim al vilei începuse să șovăie și să-l frâneze din ce în ce mai hotărît și imperativ de frica unei catastrofe pentru-n regim ce le dădea atîta avantagii, monstrul a simțit pentru întîia oară de cînd ajunsese mare și tare pămîntul fugindu-i de sub picioare și într-un ultim acces de turbare impotentă, în ajunul plecării sale la O.K.W. unde fusese chemat de urgență și știa că nu-l așteptau laude și încurajări ci reprimande și mustrări pentru încercările sale "putchiste", a răcnit timp de cîteva ore fiare cu sînge crezînd speriat că i se apropia sfîrșitul. Dar pînă atunci, noi am mai avut de suportat alte vomitări de ale "dihănii apocaliptice" — cum avea să-l desemneze confesorul M.S. — acele ale focului de injurii, invective și violențe nebunești verbale și gesticulatorii proferate și schițate de balaurul pătrans în dimineața celei de a treisprezecea zile de război intervilan, socotit din ziua de 13 februarie cînd am fugit de acasă (ziua de naștere și noroc al tatălui meu și, cum îi spuneam din copilărie, de ghinion pentru mine, așa că superstițiile au valoarea lor!), la palat și căderea de Codreanu și Ottescu la C.N.

unde, singur cu M.S. de la 9 și 15 până la 10 și jumătate, iar a doua oară și jumătate în prezența R.-M., venit în ajutorul lui Mike, a zbierat aproape neîncetat de așa manieră încât Bielle, Ioana și cu mine am putut auzi aproximativ tot ce a debitat în materie de năstrușnicii incongruente, inepții incoerente, minciuni sfruntate, acuzații nedrepte și insulte obraznice care nu meritau altceva decât, nu 25, ci 99 de lovituri la fund cu "pisica cu 9 cozi"! - Iar venise în ajun, ziua primirii răspunsului pozitiv al legionarilor, care ne dăduse un supliment de încredere în victoria noastră destul de substanțial ca Vodă să-l oblige pe V.-P., venit în trombă, rău intenționat și încercând să creeze o atmosferă de panică drept "punere în temă" a venirii C. ce trebuia să aibă un efect nimicitor asupra MMII și antourajului de "răzvrătiți contra regimului" și să ne reducă la capitularea fără de condiții, a tolera prezența mea la audiență sub cuvântul că, fiind direct vizat și personal interesat în apărarea drepturilor mele, țineam ca de acum încolo să particip la desfășurarea tuturor discuțiilor relative la problema mea "ridicată ca pretext de M.A. numai pentru a-l lipsi pe S. de omul său cel mai devotat și de încredere"! Bițul nu avusese încotro și cu toate că prezența mea îl jenase mult fiindcă replicile îi au fost date mai mult de mine decât de Mike, nu cutezase a-și menține pretenția de a vorbi între patru ochi cu acesta și se obligase chiar să-l prevină pe Ionel că va fi primit a doua zi tot împreună cu mine, plecând dealtfel de la C.U. iarăși întors pe dos de rezultatul nostru colectiv la care contribuise și a doua jumătate a audienței destul de mult și atitudinea R.-M. față de care avocățelul avea totuși un complex al inferiorității fizicului său de "tiș biși" — cum îl numise în derâdere Maniu la Sărpun și îi plăcea Elenei să-i spună când acesta încerca să-și dea aere marțiale, impunătoare ce nu reușeau s-o impresioneze — și păstra totdeauna respectul prestației ei regale și menajamente ce nu prea le avea față de Vodă, nici patronul său față de Regină. Mareșalul nu acceptase această capcană și-l pusese pe secundul său să telefoneze M.S. târziu în seara de ajun că nu tolera prezența nimănui la întrevederea cerută drept care nici "Primul Ministru" nu-l va însoți. Când însă în cursul acesteia, de la începutul acelei cele mai furtunoase dintre toate duelurile între vârfurile puterilor opuse în Stat, Biș scoase dintr-un port-hart Djaburov din porc natural ("pielea rudelor lui cuadrupede" cum Hellen avea să ne-o descrie la plecarea gâgâzaului) dosarul "Mocioni-Stârcea", Mike sunase pe lacheu și-i poruncise la intrare ca să mă cheme, la care balaurul țipase în fața secretarului: "Să nu îndrăznești să apari sub ochii mei decât îmbrăcat, nesupus la încorporare" - iar când așa se-ntâmplase după retragerea "bătrânei" speriate - "până ce nu-ți va fi luat pedeapsa și executat stagiul pe front!" țipând Mihai i-a răspuns, așa de tare că au auzit-o din birou: "Atunci n-o să-l mai vedeți nici odată pentrucă nu merită nici o pedeapsă și nu va pleca pe frontul *rusesc*." - Dosarul meu, pe care l-a lăsat M.S. și avea să fie studiat de noi toți cu prilejul în zilele următoare, conținea vreo trei sute de pagini neomogene, scrise pe hârtie de diverse formate și cu diferite mașini, cuprinzând o adunătură de rapoarte scrise de Codreanu la cea mai mare parte, de amândoi adjutanții și de Zenfalia-Hatte plus multe mai scurte, dar cu atât mai plastice, mincinoase și insultătoare, ale S.S.I.-ului și Siguranței, cu descrierea activității mele criminale, începând dela "atriștile" prin care ~~[illegible]~~

62

îndepărtarea de la putere a generalului [illegible], d-lui Teodor Rosetti-Solescu, d-lui [illegible] (care și el a dat relații contra mea, [illegible] dar [illegible] cu motivări pentru calitățile "[illegible]" în care a fost [illegible] [illegible]) și generalului Condiescu (Bibliotecarul C.R. pe care-l înlocuiam cu domnișoara Elena Tudori, bibliotecara facultății de Economie Națională și o rudă și prietenă intimă a d-nei Magearu), trecând apoi prin încercarea [illegible] inspecției regale a [illegible], a regulamentului armatei ([illegible]) și a funcțiunii normale a C.M. (boicotul lui Codreanu și cel relativ al A.R. și C.B.G. [illegible] la vânătorile regale și multe alte ocazii la care ar fi avut dreptul și obligația să participe [illegible] M.S.) și terminând cu o recapitulare generală a atitudinei mele politice anti-axiste și anti-antonesciene prin care am [illegible] [illegible] de Solescu, [illegible] și influențat [illegible] pe MMC — lucrând ca instrument al "bătrânului Mocioni" [illegible] cu acest prilej și aprecieri [illegible] relative la [illegible] [illegible] în acest [illegible] drept model al adoptării mele — + și [illegible] ~~[illegible]~~ popular că ne interesat deciziile de A.V. "după [illegible] mele din [illegible] a d-lor C. al S. și P.M. [illegible] din 26 ianuarie a.c.", la care se mai adaugă cea mai recentă gravă [illegible] la [illegible] de conformism politic: călătoria bucovineană, prezentată de [illegible] în colaborare cu [illegible] de [illegible] Secției II, specializată în redactări [illegible], drept "turneu propagandistic regalist de ațâțare la rebeliune împotriva regimului de alianță cu Marele Reich german". — Toată această literatură, de [illegible] de calitate inferioară, era [illegible] chiar și de [illegible] marginale ce n-a lipsit să [illegible] [illegible]. Se [illegible] de [illegible], relativ la [illegible] [illegible] la vânătorile regale, [illegible] pe sentimentele pro-antantiste ale lui N. Lahovary, G. [illegible], [illegible] (Vișoianu lipsindu-le cu [illegible] de pe [illegible] cu caracter politic), lui C. [illegible] etc... cât pe [illegible] de nobilime ce și le [illegible] "în mod [illegible]" boierii bucovineni [illegible] — care umplea filele cu [illegible] tipice ale [illegible] și în [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] cel puțin un [illegible] din [illegible] ~~[illegible]~~ pentru [illegible] conducătorul de Stat ~~[illegible]~~ ce să scrie un paragraf [illegible] de zece fraze [illegible] pentru a [illegible] aceste pseudo-[illegible], [illegible] în special de [illegible] de [illegible] și [illegible] mele, cum [illegible] de [illegible] cu tz în loc de ț și [illegible] de Cavaler [illegible] — cum [illegible] Carol, care nu era [illegible] și [illegible], dreptul de a purta titlul [illegible] nu era [illegible] și [illegible] pe [illegible] de pe [illegible] [illegible] Flondor [illegible] "[illegible] cavaler de Flondor". Cum rapoartele lui Codreanu [illegible] o [illegible] de [illegible], [illegible] prezentate sub forma [illegible] de informații [illegible] personalul inferior și [illegible] în [illegible] [illegible] și în plan [illegible] la [illegible] MMC, Mihai l-a chemat a doua [illegible] și i-a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] în [illegible] [illegible] că era un [illegible].

[illegible]

6

un mincinos, perjur, trădător, nedemn de a mai purta M.V., o rușine pentru aviație și o batjocură a bătrânei binefăcătoare și pe deasupra prost și incult ca și idolul lui cel desemnat ca locotenent servindu-i în întreprinderea lui zadarnică de a știrbi prestigiul Coroanei. Deși eram în biroul întelegându-se în fond M.S. nici unul din noi nu l-a mai salutat, nici măcar în ziua când a înaintat și-și în [illegible] Bun de la foștii săi colegi civili din C.R., cu excepția lui Vetty care nu l-a mai frecventat și nu-i vorbea, dar îi primea salutul, pe când R.-M., Bettie, Yorni, Ioja (înaintat și el în ra- portul ~~[illegible]~~ lui cel mai lung) i-au întors spatele ori de câte ori avea să-i zâmbească; Tracci i-a spus când a venit "să-i explice cazul": "N-ai ce-mi explica, pleci din fața mea, pițiculé!" iar eu i-am spus următoarele ultime cuvinte ce le-a auzit de la mine: "Ascultă, bă, de n-ai fi un vierme infect de care mi-e scârbă să mă ating, ți-aș trage o bătaie vecină cu moartea; ieși afară!" când a venit, după victoria noastră, să-mi bată politicos la ușa biroului "ca să-l primesc pentru o explicație a raportului său". – Rasele și Rezian-Mauri au fost într-adevăr în Tribunalul [illegible] lot în acea celebră audiență din amurgul C.N. – care va contribui definitiv la hotărârea M.S. de a-l arunca în pulbere și bâjba în afara cuțitului Eschedra, ca un "bandit ordinar ce nu merita a fi tratat ca gentleman" – spunându-i de această dată înfățișat tot ce avea pe suflet de atâta vreme împotriva "bătrânului ce se credea zmeu": că era un biet bolnav de nervi, minat de bacilul unei boli rușinoase, că tot poporul își bătea joc de nebunia lui, că era un impostor, parvenit, incult, incapabil, fără "Kinderstube" și murdare R.-M. în fața iar Mihai a ~~[illegible]~~ tradus spunând "fără nici șapte ani de acasă", că nu era nici măcar competent în meseria lui, căci toți generalii buni au dovedit că strategia lui de la Oituz ~~[illegible]~~ fusese lamentabilă, că pentru glorie și personalități mincinoase toate de mii de bărbați viteji și că el merita să fie trimis în prima linie la pedeapsă, în locul lor, dar câte nu mai spune altă dată în fața sa cu obrăznicie și minciunile sale spurcate și abjecte. Vociferările celor trei s-au și putut auzi până-n Știrbey Vodă deși toate ferestrele erau și fost închise din cauza frigului mare și zgomotul cumplit, iar când n-au mai avut ce să-și spună, R.-M. a ieșit fără să-l salute spunând fiului: "I have enough of it; come along: tell him to quit!" (M-am săturat; hai vino: spune-i să plece!) iar Mihu a urmat-o în câteva minute, lăsându-l singur în sala, când a simțit că Bij se pregătea de o plimbare improprie, spunând: "Eu mă retrag și nu adaug nimic la ce ai spus, bună ziua." A doua noapte și-i dădu pe servitorii seria după d-l colonel Cădăreanu care, neștiind unde să se aștepte la C.N. se întâlnise cu Marcel în biroul său, așa că Yorni l-a dus în hala ca să-l petrecem pe Bij vecerile în palat, însoțindu-l până la treptele de intrare în casă, unde abia au dat de cei doi colonei – lui Yorni, ~~Bij~~ i-a spus numai: "Și astăzi ca ziua de azi va avea grele urmări; M.M. își vor regreta atitudinea neînțelegătoare!" Pierdere mai mi-pație fulminant decât crize, extrem de surprins de rezistența întâmpinată; de curajul adversarilor ce nu și-l putea explica deodată manifestat cu atâta dârzenie, violență și agresivitate și până ce n-a obținut absolut nici un rezultat și cum nu se aștepta de loc la o asemenea înfrângere,

Ioan [illegible]

a ieșit din întâlnire mai nehotărât, descurajat și clătinat în convingerile sale decât intrase în lupta sa contra dinastiei. Dar mai surprinși au rămas membrii C.M., care se așteptaseră la plecarea sa în chiar ziua aceea, ca să afle prin informatorii lor în cursul după-amiezii că HMU „l-au dat afară pe M.A." — În preajma întâlnirii, se hotărâsem deja o re-mutare din C.V. în apartamentul M.C. din palat, dar-i atrăsese vederea un soldat cu-n dejun și o [illegible] de [illegible]; dar în urma scenei atât de violente suite R.-M. s-a retras înainte de „Luncheon" (prânz) ca să plângă de reacțiunea nervoasă iar Mike n-a putut mânca în modul obișnuit, bând în schimb pahar după pahar de grefasul Bordeaux al de Segonzac, am amânat mutarea pe ~~[illegible]~~ zile mai senine întrucât HMU se tot temea de „Kidnappers" [illegible] organizați de C.M. în interiorul palatului și pentru (croise și [illegible] această eventualitate întrucât) decise a ne lua cu ele în caz de abdicare și plecare din țară. —

A doua dimineață, Ici a cerut o nouă urgentă audiență și la vederea mea s-a încruntat serios spunându-mi: „N-aveți dreptul să-i mențineți pe Suverani a întrece limita răbdării cetățenilor... de acum încolo eu nu mai prezint nimic, căci l-ați împins timpuriu pe C. spre soluția extremă pe care eu m-am străduit mereu din răspunderi a o evita cu prețul prieteniei mele pentru el." A stat două ore, în cursul cărora, în privința cu R.-M., s-a rediscutat și cunoscut tot ce făcuse obiectul dispuțelor din ajun și nu merită a fi redate în detaliu, căci n-a adus nici un element nou deja în cele descrise anterior, doar că acum Bijlet a prezentat drept ultimă încercare de compromis următoarea soluție: punerea mea în disponibilitate la Externe, ~~[illegible]~~ deoarece eu mă compromisesem prea mult în cursul prezentei crize, prin împotrivirea mea de a mă supune dorinței guvernului de a părăsi palatul, ca să nu mai pot reprezenta în străinătate, întrucât tot C.D. [illegible] era deja în curent cu amănuntele crizei pe care demnitarii civili ai C.R. le-ar fi răspândit în oraș, așa că și străinătatea le va cunoaște în curând; plecarea mea imediată la Berna cu atribuții suficiente de la Stat pentru a putea trăi acolo pe [illegible] [illegible] spre [illegible] și propunerea [illegible] cu [illegible] și a [illegible] legitimate [illegible] oficioase pentru rezolvarea [illegible] către [illegible] războiului; și înlocuirea întregii C.M. cu persoane alese de S. dar acceptabile pentru M.A., ș.C.M. în grad de general de divizie [illegible] front M. al C. — [illegible] unei consultări populare care să hotărască dacă [illegible] mai are încredere în conducerea regimului [illegible] în [illegible] pe care M.S. ar dori-o [illegible] potrivit [illegible] de A.U., iar în cazul când țara s-ar pronunța pentru prima ipoteză, abdicarea și plecarea M.S. în Elveția, unde putea să ne ia și pe noi dacă dorea. Oferta ar fi fost [illegible] dacă s-ar fi putut [illegible] încredere în faptul că M.A. [illegible] pe [illegible] și colaboratorii [illegible] de R. la [illegible] aceasta, dar fiindcă HMU o socotea doar ca o nouă capcană pentru a le reduce la o mai mare izolare ~~[illegible]~~ decât în trecut și să, pe de altă parte, Mihai ceruse în mod expres ca S. să [illegible] plecarea mea de la palat, Mike i-a răspuns lui Bijlet că M.A. [illegible] decât să [illegible], deoarece în [illegible] ce el s-ar pronunța împotriva sa, să [illegible] încerce o [illegible], fiindcă astfel ar arunca-o într-un război civil, deoarece el, R., nu se va opri a duce lupta în inte-

(65)

reală poporului cu riscul ocupării ~~[illegible]~~ efective a țării de către nemți și chiar cu scopul de a produce ~~[illegible]~~ deschiderea celui de al doilea front european atît de mult dorit de C. și d-lui ([illegible]), deși aceștia [illegible] poziție cu guvernul contra Coroanei: Bișlet a pledat în ce mă [illegible] și [illegible] pentru ca HMLL să accepte propunerea atît de avantajoasă a ~~[illegible]~~ conducătorului pe care-l jignisem ~~[illegible]~~ foarte prost în ajun. Regina a. probabil energic contra acestei [illegible] l-ar fi jignit, speriind că ei ~~[illegible]~~ fuseseră prea [illegible] și [illegible] de temeri fantasmagorice pînă [illegible] decît să-i răspundă pentru prima oară [illegible] de mult. Eu nu m-aș [illegible] aproape deloc în convorbire ~~[illegible]~~ deoarece [illegible] ~~[illegible]~~ pe la mijloc posibilei dileme, dar [illegible] să-l dezvolt pe d-l Pelin relativ la efectul real al influenței din ajun, ~~[illegible]~~ fiindcă mi se părea că toți ~~[illegible]~~ conducerea afla mai mult decît ~~[illegible]~~ Codreanu într-o poziție ~~[illegible]~~ încercată din care [illegible] fără a-și pierde complet prestigiul și autoritatea în Stat. [illegible] a [illegible] pînă cînd [illegible] a venit să anunțe serviciu [illegible], [illegible] a fost [illegible] și ar fi vrut mult să o accepte, dar a preferat să trebuie [illegible] să [illegible] în [illegible] unde răspunsul HMLL era așteptat cu nerăbdare. L-am [illegible] pînă la [illegible] politice, militarii [illegible] de mine cînd ne-au văzut vorbind cordial în drum și neînțelegînd de ce rîdeam cu poftă: perfid cu [illegible] care a alcătuit-o pe prima pagină în primul pasaj al [illegible], Bișlet mi-a confirmat că, la [illegible], Ionel acceptase să mi se plătească [illegible] în iulie 41 (adică două sute de mii de fr. elv.) întrucît viața în Occident și mai ales în Elveția ar fi devenit [illegible] Primul Ministru făcuse [illegible], în dorința de [illegible] pe ~~[illegible]~~ HMLL și pe mine, fiind convins că spectrul plebiscitului ne va [illegible], pretinde de a vorbi despre el fără [illegible] patronului care-l [illegible] drept [illegible] secrete [illegible] și [illegible] cu atît mai [illegible] pe secund cînd a aflat [illegible] perspectivă [illegible] pe adversarii [illegible] totala întrebării. Așa dar, a doua zi, Ică a revenit pentru a patra oară [illegible] "Dezlănțuirii războiului" și a cerut de cînd [illegible], la C.M. spre a-i [illegible] pe Suverani să se [illegible] pentru nimic în lume chestiunea cu plebiscitul, întrucît ar fi reușit să-l convingă pe Ionel a renunța la această idee (dacă nu știm prin Ionel de la [illegible] [illegible] precedent la formularea întrebării), dar nu-l putea opri să profite de toate mijloacele pentru [illegible] decît [illegible] de opoziție față de conducere.—

X Vestea plebiscitului răspîndindu-se iute ~~[illegible]~~ ca focul în oraș, Maniu, Brătianu, Gh. Brătianu, Președintele al I.C.C. Lupu, Patriarhul și Mitropoliții au început să se agite cerînd audiențe la Palat și la Președinție, Codreanu mobilizase pe legionari, iar L.P.S.S. pe fețele bisericești, [illegible], cu toți [illegible] care [illegible] în ultimele zile, cu [illegible] de la [illegible] unde [illegible] Goga, [illegible] cu el, [illegible] să fie primit [illegible] "pentru a fi [illegible] în conflictul ~~[illegible]~~ între guvern și C.R. pe o chestie [illegible] ce trebuia să [illegible] și [illegible] să se sesizeze de problemă". [illegible] fără [illegible] din [illegible] C., a [illegible] mai repede decît [illegible] că atmosfera țării era [illegible] și [illegible] de favorabilă Coroanei. [illegible] era prea greu de ghicit dacă nu se pierdea din vedere că tocmai în zilele acelea încercuirea armatei generalului Paulus era pe punctul de a se desăvârși complet, iar Hitler, în întregime [illegible] schimbase radical aspectul din afară printr-o [illegible] de o neașteptată apariție superioară armatei sovietice, noi apărute [illegible] de [illegible] cu trupe de șoc, de elită, înzestrate cu un armament superior, [illegible] [illegible] și o putere de foc necunoscută până atunci în studiile armatelor noi, declanșând în plină iarnă acea contra-ofensivă, prima și ultima a întregului război câștigătoare, care de nimic și puternică ce a fost, nu avea să se mai oprească până la Berlin, astfel încât [illegible] zbârnâind și clocotind de ecoul ce trezea peste tot comunicatele atât sovietice cât și germano-române ce nu aveau cum să mai ascundă întinderea ~~[illegible]~~ mărețe a tot războiului european. Și deși eu era prost [illegible] n-aș fi dat semn că acțiunile [illegible] erau în rapidă creștere față de cele anterioare cu fiecare zi ce venea pe care trupele noastre dar și cele germane le făceau acum în [illegible] întors, ~~[illegible]~~ fugind de rușinea ghețurilor. Evenimentul era atât de senzațional, "colosal" – cum le plăcea nemților să numească deseori performanțele [illegible] – sfârșitul sovietic atât de surprinzător pentru față de cele [illegible] ale [illegible] Luftwaffe Wehrmacht, iar Stomovicenko atât de activ, în plin viscol și ger năprasnic, încât de la un capăt la celălalt al globului toate celelalte vești păreau și deveneau insipide, pe când tot Occidentul nu asculta la emisiunile americane și britanice decât reportajele pasionale de pe frontul de la Stalingrad. Deja la [illegible] de Craiova, [illegible], plimbându-mă cu Grete și Puffy în parcul de la Bibescu, pe un tânăr aviator german cu care intrasem în vorbă datorită [illegible] a câinelui nostru și care ne [illegible] la plecare spre oraș. Era în concediu de [illegible], după 3 ani fără nici o permisie și făcuse [illegible] în Luftwaffe cu specialitatea pilotajului în Stuka (Sturzkampfflugzeug) cu toate că [illegible] încă la vârsta de 25 de ani. Ce ne-a povestit despre lupta [illegible] de deasupra Stalingradului ne-a impresionat atât de mult încât [illegible] povestea cu [illegible]. Pe scurt, spunea că el și toți camarazii săi din Luftwaffe preferau să facă orice misiune – "chiar de se [illegible] fără parașută" – decât să mai fie [illegible] a continua sacrificarea inutilă de a bombarda Stalingradul în [illegible] din [illegible] ~~[illegible]~~ raid [illegible] decât 20-25 % din avioanele angajate, din cauza [illegible] mai [illegible] în tot războiul. Deși era un [illegible], decorat cu o [illegible] de medalii pentru [illegible] de bombe [illegible] asupra [illegible], nu se [illegible] de [illegible] când [illegible] ce să facă pentru [illegible] "In die Hölle um Stalingrad" ([illegible]) – Povestirea [illegible] tot ce ne [illegible] atât de [illegible] lupta și totuși atât de [illegible] de ceea ce [illegible] recent pe frontul rusesc și [illegible] concluziile [illegible] care erau cu mult mai pesimiste decât [illegible] (că războiul cu Sovietele era iremediabil pierdut 100 %, că în scurt timp armata roșie va ajunge la granițele noastre, că [illegible] chiar a Luftwaffei, arma cea mai favorizată și [illegible] de regimul nazist, era la pământ și că toți sperau într-un singur lucru: o pace de compromis cu anglo-americanii înainte de ajungerea trupelor sovietice la frontierele Reichului), fără să ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] tot ce ar [illegible], [illegible] părerile lui ca izvorâte dintr-un șoc nervos. Dar acum, înțelegeam mai bine [illegible] el, dar [illegible], [illegible] pe care [illegible] Stalingrad [illegible] le [illegible] abia acum "post festum", prea târziu și [illegible]. Astfel, [illegible] ca în zilele [illegible] un aspect [illegible], [illegible] recunoșteam [illegible] că [illegible]

[illegible]. [illegible] [illegible]

(67)

după abdicarea R. și plecarea familiei regale. Deci aceasta nu se impunea soluției [illegible] și nu accepta acum o și mai totală izolare și sechestrare" spre a nu se mai putea repeta în viitor catastrofa dezlănțuită [illegible] de A.V.", nu produce chiar atâta condamnare cât ar fi nimerit în alte împrejurări, dar totuși [illegible] să-i creeze reputația prezentul său oficial de ostilitate, indiferență și contrazicere aceasta de când exista, nu numai în opoziția politică, ci chiar în rândurile largi ale opiniei apolitice a țării. Nu eu am zis, ci doar cu trei luni înainte, ~~ambițioasa~~ și intriganta Veturia, care până mai deunăzi nu făcuse decât să-l ațâțe și ambiționeze pe Ionel contra opoziției și partidului și tuturor acelora ce ar putea să-l concureze în faza finală a războiului, acum dintr-odată a găsit de cuviință să-l potolească și să caute un mijloc elegant de a ieși din impasul în care se băgase singur, iar în acest precedent, prudentul, firește și oportunistul de Mitropolit al Ardealului n-ar fi întârziat să vină direct la cursa războiului ce amenința "consolidarea păcii interne a națiunii", amestecându-se în mai mult decât "obișnuitele sfaturi regălești", chiar în treburile mai mari în care I.P.S. ar fi fost mai îndreptățit a-și predica pastorala împăciuirii în spiritul iubirii creștine," răscolind ape tulburi ajunse la suprafața curentului vieții obștești din simple ambiții vane ale atât de scurtei existențe din lumea lucrurilor trecătoare." – Și culmea culmilor va fi că tocmai acei, de medierea cărora mai ne temeam mai mult, întrucât eram convinși că vor cere o soluție de compromis în sensul plecării mele, dar satisfacerii ~~[illegible]~~ cererii vechi ale Coroanei cu privire la schimbarea C.M. și rezolvarea restului chestiunilor pendinte — anume popii și mitropoliții — vor susține dimpotrivă total și integral teza M.S., pe când Maniu, care recomandase în mod expres a nu se ceda sub nici un motiv o iotă în privința persoanei mele, va veni cu [illegible] la o zi după audiența la Vila sa cu numele ambilor șefi democrați, spre a propune totuși MMLL în prezența mea și a lui [illegible] o tranzacție în care să demisionez numai din funcția de M.al C., dar nu și din cea de S.P. și Dir. al Cancelariei Mareșalatului, pe motive de sănătate și necesitatea unui tratament special la Geneva unde să plec pentru șase luni, maximum un an, "respectiv până ce se vor fi calmat spiritele", spre a mă-ntoarce apoi iar la post pentru perioada în care prezența mea va putea fi de mare folos, cu condiția ca firește noul M.al C. să fie o persoană aleasă de M.S. și un om de toată încrederea a Coroanei și opoziției. Natural că nu eu puteam să mă opun acestei sugestii, remarcând doar că R. reținuse atât de dârz și categoric numai din cauza cererii exprese în acest sens a celor doi șefi ai op. dem. și că ar fi mai consult, în cazul că de a-mi prezenta demisia, să fie găsită acea persoană și numită simultan, ca nu cumva să se producă un "hiatus" care apoi să se prelungească spre a se eterniza eventual, deci M.A., în care nu se mai putea acum avea încredere, ar găsi un [illegible] obiectiv de opoziție [illegible] M.S. – Spre a-mi dovedi lipsa totală de interes personal în a mă agăța de funcția supremă ce o îndeplineam cu multă tragere de inimă, dar dorind o viață care era departe de a fi aceea pe care Lilly și cu mine ne-o doream — libertatea noastră, sport, lectură, teatru, conferințe, concerte și cinematograf, plus frecventarea cu lumea intereselor noastre intelectuale în locul celeia în care ajunsesem sclavii unor preocupări și ocupații, din care doar

Ioan Mocsonyi Styrcea

68

vizitatorii era o destindere și mare plăcere pentru mine, dar ~~un~~ chin pentru aceștia — la sfârșit pe propunere, insistând ca să procedăm imediat la alegerea succesorului, care trebuia să fie în orice caz un civil, deoarece chiar dacă Sănătescu ar fi acceptat de C. la șefia C.M., [illegible] mi se părea probabil din moment ce era general de armată, ajuns acum cu reputație mare de când raportul lui cu prevederile sinistre îl ștampila drept profet și în plus nu era chiar prea bine văzut de Hitler, ~~și~~ un Ministru ~~[illegible]~~ și MMG el nici o experiență politică și dezolat de a lăsa lucrurile să meargă și de la sine, având deci nevoie de un diplomat ca secretar general sau șef. Aici lucrurile au început să se complice, fiindcă Mihai a încercat nici să vorbească de Stoica iar Bazar — care de fapt nu dorea nici un diplomat mai mare decât el într-o poziție în [illegible] aceasta putea ~~[illegible]~~ deleaga conducerii a întregii conduceri și trecerea de epoci politice — ~~[illegible]~~ s-a opus categoric alegerii lui Filotti și, la întrebarea M.S. despre Vasile Grigorcea și a R.M. despre Constantin Antoniade, a răspuns ~~[illegible]~~ că primul nu va accepta în nici un caz, iar cel de al doilea nu putea intra în considerare pentru că ~~fiindcă~~ a fost cel mai rădical dintre toți ostilii numiți de Titulescu în C.D. și omul care, după ce acesta până la fost în [illegible] Italiei, era o bazată [illegible] pentru fasciști și hitleriști. Vera Rosetti [illegible] nu [illegible] [illegible] [illegible] și mai [illegible] a credere că, la complexitatea situației în care se ajunsese pe plan politic, dânsul ar fi de mare folos, astfel încât nu ne rămânea decât Raoul Bossy și Radu Cretzeanu, dar și față de ambii Bazar a găsit piedici de invocat, primul dovedindu-se prea înfricoșat de criza ce o găsise la București când încă nu fusese decât în faza ei cea mai incipientă, iar Radu — care după părerea mea ar fi fost cel mai indicat în lipsa lui Grigorcea — nu-i convenea fiindcă era atât de intim cu Pichi încât Bazar ar fi fost pus în minoritate în [illegible] [illegible], așa că i-a fost rechemat "adagio" că ~~a~~ com[illegible] ~~totul~~ la Berlin din lipsă de clarviziune politică fiind întotdeauna în contrapunct cu cerințele momentului, dintr-un spirit pronazist, negativ și re[illegible]. În plus, nu întâlnea simpatia d-lui Președinte, ~~[illegible]~~ deoarece [illegible] și el până la orele 12 fără 5 un contact înfocat. Când am [illegible] ideea rechemării lui Brutus Coste, Paul Zarifopol, Sile Anastasiu, Bob Negulescu, Eleftheriescu, Cotlarciuc sau numirea lui Fred Nanu, [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ etc. care lucrau în Centrală, Bazar s-a opus de-a binelea, spunând că, în aceste condiții, el își declina orice răspundere pentru [illegible] [illegible] din momentul ce [illegible] [illegible] — Coste — era tot atât de prost văzut de nemți ca el însuși și, în plus, nu era acolo unde trebuia. În consecință, l-am întrebat pe d-l Mihai dacă d-lui ~~[illegible]~~ are ~~[illegible]~~ un candidat, la care a răspuns că nu, dar că de va fi vorba de probleme care desigur ar trebui să fie rezolvate, [illegible] un [illegible] și un [illegible] [illegible] [illegible] un profesor [illegible] [illegible] [illegible] politică, cum să corespundă cerințelor. Bazar i-a promis atunci să-l [illegible] pe [illegible] său șef, spunându-i că el și Popescu [illegible] de mult problema și nu ajunseseră să găsească decât pe un singur avocat potrivit, pe Coty [illegible] care, fiind un [illegible] în [illegible] unde abia se [illegible] cu [illegible] [illegible], ar fi fost [illegible] mai bun decât orice diplomat disponibil, dar că d-l Președinte va vedea că problema era [illegible] [illegible]".

mai complexă decât părea să fie la prima vedere; desigur că existau mulți aroganți cu talent și forță, dar puțini oameni cu caracter și capacitatea morală ce se cerea pentru a rezista tentației de a juca pe două tablouri. Se gândeau la Mișu Antoniade, fratele lui Const., era notoriu de o comoditate și lipsă de disciplină proverbiale, procesele lui fiind câștigate numai când colegii săi, colaboratori, se ocupau de ele. Pe deasupra, el, Bazil, era foarte convins că M.A. va fi silit să cedeze total în scurt timp, când va vedea că șansele de a câștiga au probabilitatea mare și că numai voința agitată a ultimei săptămâni extrem de dinamice interesele lor, în clipa în care problema salvării armatei Paulus și rezistenței frontului a devenit vitală pentru toată evoluția operațiilor militare rezistența ale a.c. și a războiului general. Eu mi-am permis să adaug că prințul Albrecht, care în anul trecut fusese încă impermeabil la orice aluzie critică față de C. și (și încă doar cu multă reticență) nu-l ataca decât pe Ică, își permitea acum să mărturisească fără menajamente că se știa de mult în Reich că bătrânul nu era normal, pe când interimarul era socotit de-a dreptul periculos de suspect, că Langenhahn – deși ar fi trebuit să aibă o atitudine de mare neîncredere și ostilitate față de MMLL și anturajul lor după mustrarea aspră încasată la Berlin de la Himmler din cauza declarațiilor sale total reprezentate de el în urma dezinformării lui științifice de la cercurile R.-M. pe impresiile cărora își întemeiase rapoartele prea optimiste despre atmosfera din România și soliditatea alianței cu Reichul – totuși a citat din nou în mesajele noastre, părând absolut convins de nevinovăția M.S. și vinovăția exclusivă a V.-P., cu o oarecare complicitate a M.A. și că Gerstenberg a rămas profund impresionat de cele aflate de la părinții săi [illegible], promițând a lămuri imediat cercurile competente berlineze și M.C.G. – Era adevărat că Bossy nu-i considera pe amândoi în măsură să facă acelaș lucru mai mult decât prețuiau ocupanții guvernului pentru a încerca să-l elimine pe Ică și a-și face [illegible] față de o viitoare vizită a C., dar atunci nu se punea pentru ei decât problema unor eventuale (preliminarii ale) voltei în politica noastră, în urma eșecului de la Stalingrad, pe când acum noua turnură a evenimentelor din România le putea părea suspectă din oricare unghiu ar fi susceptibilă a o privi, căci în afară de cei mai mai existau și alte ipoteze de explicare a subitei dorințe de a scăpa de M.S., chiar și aceea de a nu-l expune personal eventualului eșec al loviturii ce ar pregăti-o Antonescu pentru a se descotorosi [illegible], pricina ar înclina să explice urgența cu care încearcă să se desbare de monarhie, știind că în tine le crea o situație prea periculoasă pentru a nu înfrunta riscul de a fi siliți să pună în practică amenințările față de guvern, așa că socoteam intervenția lor iminentă, iar deși am reușit să rezistăm ca bine aproape o lună de zile, amplificându-ne [illegible] față de guvern, nu vedeam ce ne-ar permite să [illegible] rezistăm încă o săptămână, în cursul căreia poziția noastră avea multe șanse de a se înrăutăți și mai mult, căci tocmai până să încerce Mareșalul ~~[illegible]~~ Antonescu, care dădea vizibile semne de oboseală și tangaj. ~~[illegible]~~ Conducătorul nu se aștepta nici la discursul MS, nici la reacția pro-regalistă promptă a opiniei publice și viziunea spiritului ale noastre.

Ioan Mocsonyi-Stârcea.

Atunci Mike a dat o mică lecție de rezistență d-lui Maniu, spunându-i că [illegible] el nu înțelegea să se joace cu cuvântul său: din moment ce adoptase ferm, hotărât și categoric un punct de vedere și o atitudine datorită cărora ajunsese să scrie cu mâna sa rezoluția clară că nu accepta concentrarea mea întrucât avea nevoie de mine în serviciul său, ordin ce era de acum cunoscut și comentat în toată armata și care pe deasupra îl expusese la violențele nemaipomenite ale M.A. cărora și el și R.-M. rezistaseră ca niciodată servind insolentului la rândul lor "verzi și uscate", era deci să rămână consecvent cu el însuși ca să dovedească tuturora că R. era rege și nu o păpușă de care toată lumea putea să-și bată joc; se mira mult că d-l Președinte își schimbase atitudinea la primul contact cu d-l Antonescu, constatând că MMU avea un mai mare "antrenament" în lupta cu acesta și nu se mai lăsa intimidat de amenințările unui dezaxat. Cine știa dacă nu era momentul cel mai favorabil pentru a profita de criza de neîncredere a Führerului față ~~de~~ ambii Antonești pentru a scăpa de regimul lor și a-l înlocui cu un guvern militar prezidat de Tătăranu căruia Hitler i-a trimis un avion special pentru a-l scoate din încercuirea de la Stalingrad și pe care Antonescu, furios de a-l vedea scăpat de prizonierat pe acest favorit al nemților și deci concurent periculos pentru el, l-a trimis înapoi, dar generalul n-a mai putut sosi acolo fiindcă avionul nu avusese unde să mai aterizeze. Dacă n-ar fi atât de bolnav de Parkinson, cum Tonci îl găsise recent la întoarcerea lui, ar fi omul ideal, întrucât era absolut devotat Coroanei, un convins aderent al cauzei democrate și un dușman neîmpăcat al Conducătorului, dar totuși reușise să se facă popular printre generalii nemți și apreciat de Hitler mulțumită calităților sale excepționale militare și caracterului său deschis și simpatic. Dealtfel, oricare general ar fi preferabil lui Antonescu pentrucă niciunul n-ar cuteza să ia atitudinea lui rebelă și eminamente anti-monarhică și nici nu se va opune — cum acesta va face cu siguranță — ordinului Coroanei de ieșire din războiul alături de Reich la momentul oportun. Buzești a vorbit mai potolit și diplomatic în același sens, așa că până la urmă Maniu și-a retras propunerea acceptării compromisului oferit de C. drept ultimă condiție de rezolvare pașnică a conflictului ce-l provocase. Cam indispus de eșecul medierii sale și mai ales de a fi fost nițel atins în amorul propriu de către curajul tinerilor săi aliați, din care numai Factorul Constituțional avea de fapt calitatea să se opună formal dezideratelor sale, "Marele Maniu" a plecat la miezul nopții de la C.N. după două ceasuri de discuții sterile, însoțit de locotenentul său, azi cu aliații nițel prea independenți după gusturile dictatorului democrației românești, iar când l-am ajutat să-și îmbrace mantaua îmblănită, dar ponosită, pe care m-a rugat să i-o țin așa să nu se rupă căptușeala, din burți de vulpi jigărite bătrânicioase — căci trimisesem servitorii la culcare din casa lui Buzești — mi-a spus că spera să nu mi fi supărat ~~prin~~ de respingerea ofertei M.A., dar că socotise cam primejdioasă situația în care ne-am afla dacă acesta se apuca să-și pună amenințările în aplicare, la care i-am răspuns că nici nu putea fi vorba de vreo supărare din partea unuia care din capul locului am fost gata să plece spre a nu periclita securitatea M.S. și a compromite pe veci o cauză mult prea scumpă.

71

ca să ne fie permis a ține cont de susceptibilitățile personale a nici unuia dintre noi, ~~și~~ că speram că nici d-lui nu era supărat de faptul că sugestia sa nu a întâlnit asentimentul M.S.- Bazel îmi făcuse semn cu ochiul ca să-l las în pace, dar eu pe vremea aia nu mă obișnuisem încă să ratez o singură ocazie de a plasa o poantă-nțepătoare când interlocutorii mei își descopereau vre-o latură vulnerabilă. Ranchiunos și meschin cum avea să se dovedească ulterior la diferite prilejuri bătrânul jenuit când era vorba de asemenea mici afronturi sau numai vagi atingeri la amorului său propriu excesiv, pentru care avea o memorie excepțională, nu mi-a uitat această frază nici altele mai tăioase, tot în decursul celor cinci ani cât aveam să mai am ~~de~~ a face cu dânsul.-

Bătrânul Lupu, om cu o tinerețe și suplețe spirituale mult superioare celuilalt președinte, a luat-o invers, venind — bine pregătit, îndoctrinat politicește și montat împotriva C. de către prietenul lui mai tânăr Coty — întâi la palat, într-o audiență de trei ore urmată de prânzul regal la care a fost reținut, în ultima zi a lunei. Văzând dosarul meu în care a descoperit imediat o mulțime de infracțiuni la prerogativele și drepturile regale astfel cum rezultau chiar și din "situația constituțională întemeiată pe actele din 6 și 7 sept. 40", l-a cerut M.S. pentru a-l studia pe îndelete înainte de a-l "vizita" pe M.A.- Era literalmente ultragiat de teza, atitudinea, manierele și pretențiile antonesciene decurgând din această literatură, fără să fi fost necesar a-l mai lămuri cu privire la violențele și aberațiile verbale ale C.S., așa că a sfătuit pe MMLL să nu cedeze nici un deget din drepturile lor ci să rămână neclintite pe pozițiile adoptate, refuzând categoric plecarea mea, cerând imediata schimbare a C.M. și nemai tolerând în viitor nici un amestec în treburile interne ale C.R. pe care aveau dreptul s-o stăpânească chiar și în contra voinței guvernului. Amintindu-mi că Stârceștii și Lupuleștii erau rude îndepărtate dar de sânge și că neamurile noastre colaboraseră totdeauna în sprijinul scaunul domnesc încă din vremile primilor ~~domni~~ voevozi ai Moldovei, mi-a spus că făcusem foarte bine să apăr cu dârzenie cauza regală în toate domeniile împotriva acestor "obraznici grecotei argeșeni, lipiți de frumoasele tradiții naționale ale moșnenilor din județul lor, cu care se fălesc degeaba dacă nu știau să-și respecte stăpânul, fiindcă li se urcaseră la cap dregătoriile prea lesne și repede ajunse, ce nu se dovedesc a le fi meritat, întrucât nu le îndeplinesc rostul spre binele neamului" și că era hotărât să mă susțină "strașnic pe tipul hatmanului ăsta năzdrăvan" și nerespectuos de orânduirile țării și cu dosarul în mână să-i arate nelegiuirile lui și să-l poftească a intra în legalitate. Și, moșneagul cu părul alb ca zăpada, mult mai în vârstă decât unchiul Iuliu, dar mult mai verde și luptător decât el, deși era decanul legislatorilor și al jurisconsulților și un leader politic specializat în permanentă opoziție, a fost acela care i-a pus la punct pe amândoi Antoneștii în prezența și cu ajutorul lui ~~Vaicoianu~~ numai pe baza actelor din dosarul meu, cu toate încercările zadarnice ale vicepreședintelui de a-i catarisi pe cei doi stâlpi ai Justiției acasă pentru considerații politice, de au [illegible] Coty avea să râdă povestindu-mi scenele cu o poftă juvenilă. Fără mult timp după aceea C.S. fiind silit de a nu-și depune și acest dosar guvernului [illegible] al ~~[illegible]~~ lui [illegible] mai mergând de a-l fi lăsat în mâinile lor, i-a cerut Președintelui ca să-l retragă, la care acesta, cu o sprânceană albă și stufoasă, de un polar mai degrabă decât de lup, ridicată așa cum avea obiceiul s-o arcuiască atunci când provoca o zeflemea, i-a răspuns cu o intonație calculată pentru a-l [illegible] pe răzvrătitul [illegible]: "L-am primit din mâinile stăpânului nostru și trebuie deci să i-l restitui tot M.S. Întrucât nu pot ști ce intenționează a face cu aceste acte acuzatoare pentru guvernul d-ta." — Un proces al Coroanei contra conducerii [illegible] nu i-ar fi surâs deloc cinicului rasa, așa că din clipa-ceea a schimbat [illegible] de [illegible], renunțând total la atacul împotriva mea pentru care i se dovedise că n-avea nici un temei juridic, iar pe [illegible] să-i epureze [illegible] regală de orice element interpretabil ca anti-constituțional, păstrându-i numai esențialul, lipsit de [illegible] ce atacă strict politice, [illegible] și fără nici o valoare propagandistică pentru mase, întrucât n-avea cum să-l acuze a fi dezvăluit un raport curat neaprobat de acea a cărei politici o continuase și continua s-o aplice față de Marele Aliat [illegible] de a deslușí cauza profundă a acei prea lungi și păgubitoare crize izbucnite în momentul cel mai important și de aceea suspectă, tocmai când frontul se afla acum [illegible] în [illegible] inamicului, retrăgându-se cu fața de [illegible] spre a nu se prăbuși și lăsând în urma lui o [illegible] total [illegible] și pierdută, plus alte multe [illegible] greu recuperabile, prin [illegible], disproporționate cu scopul lor.-

De-a dreptul înnebunit de furia neputinței sale, Ionel — după primirea [illegible] regal transmis verbal de păzitorul legii — vroise să precipite deznodământul crizei în chip brutal, mergând pentru ultima oară [illegible] la palat ca să-i smulgă Regelui, citindu-i doar actul de acuzare, [illegible] al cărei text fusese redactat de [illegible] încă în ziua demiterii fostului Mareșal, care însă nu-l acceptase — precum am arătat la începutul [illegible] — și a cărei formă a fost acum modificată de autor doar ~~[illegible]~~ ca să acopere și vulnerabilitatea celui precedent, [illegible] de Mircea de atâta vreme încât putuse fi invocat de Carol de [illegible] la Lausanne. Dar ~~[illegible]~~ Stoicescu adusese Coroanei încă un serviciu [illegible], rugându-l pe decanul [illegible] a-l vizita neîntârziat pe I.P.S. Nicodim pentru a-i lămuri dreptatea [illegible] a casei regale, a-l determina prin urmare să nu se facă purtătorul nici unei propuneri de compromis, [illegible] și [illegible] său de înalți prelați a păstra aceeași ținută și a nu veni la C.R. [illegible] de a fi reușit a-l constrânge pe nedreptul acuzator să-și retragă total orice pretenții și a renunța la orice altă acțiune decât împăcarea M.S. și împăcarea cu Casa Domnitoare, arătându-i totodată cum izbutise [illegible] a-l [illegible] pe terenul juridic, astfel că acum [illegible] sufletească, de conduita păstrătorilor preceptelor creștine, nu putea fi prea greu de pătruns de către forul moral cel mai înalt al națiunii. Astfel, reprezentanții [illegible] ai [illegible], care i dăduse deja [illegible] rebel, fusese la timp contrabalansați în mod [illegible] de [illegible] bisericești în cap cu Patriarhul care, după ce la rândul se pusese de acord cu mai micii săi, [illegible] a fost primit în 3 martie la [illegible] împreună cu [illegible], [illegible] de "[illegible] apelul la înțelepciunea Conducătorului [illegible]", [illegible] să-i [illegible], cu gândul de a îndrepta [illegible] mai puțin [illegible], până ce [illegible] Președintelui neintervenție și eventual chiar de neutralitatea binevoitoare a misiunilor germane. Țara era în contra sa, deci trebuia să-și asigure cel puțin parțial sprijinul străinătății și în acest scop fusese sfătuit de Ică a-și crea alibiul față de Hitler de a nu fi acționat într-o chestiune atât de importantă fără să-l fi măcar prevenit, ceea ce nu putea pretinde a fi fost pus de [illegible] în fața unui fapt împlinit în cazul reușitei, dar mai ales pentru acel în care lovitura s-ar solda cu eșecul [illegible] locale de genul celei din timpul rebeliunii, ce nu puteau fi totalmente excluse din calcul. Așa dar, rolurile fuseseră împărțite, Ică urmând a prezenta, respectiv [illegible] de [illegible], a obține acceptarea condițiilor de abdicare și plecare – pe care ~~[illegible]~~ ambii Antonești au fost destul de [illegible] și [illegible], întrucât [illegible] ofensă [illegible], până la stabilirea cu Vasile Vasiliu a contravalorii exacte și echitabile a bunurilor globale regale, era rezolvat de asemenea: una duzină de milioane fr. elv. de virat direct din contul Statului român la Credit Suisse-Zürich în acel ce avea să-l deschidă "Mihai Cărăiman" sau cu orice alt nume de familie ar dori să-l aleagă în afară de "România" – trenul regal să fie comandat gata de plecare de către M.A. personal care, în timp ce [illegible] va parlamenta la C.N. sub presiunea locomotivelor trenului [illegible], dar primi pe Freiherr pentru a-i face cunoscută hotărârea de a pune capăt existenței viespariului și a veșnic deschisului izvor al tuturor comploturilor anti-axiste, fără să-i ceară explicit avizul Führerului, ci doar cu titlu amical, de informație între aliați. Dar, cum se-ntâmplă de cele mai multe ori în lume, socoteala de acasă nu s-a prea potrivit cu cea din târg, căci pe de o parte Bijlet nu mai avea prestigiul său din 1941 în sânul C.R. care-i cunoștea slăbiciunile și tacticile pe toate capitolele și nici el nu [illegible] rolul cu siguranța celui stăpân pe situație, iar, pe de altă parte, Bij nu pregătise câtuși de puțin condițiile necesare succesului întreprinderii sale [illegible] în sfera politicii externe. Neștiind nici ei exact ce, cum și când urmau să facă, ambii Antonești neglijaseră total în ultima vreme contactele cu cei doi șefi de misiuni ale partenerilor Axei: Bova ceruse de trei ori în cursul ultimelor zece zile a fi primit de Ică pentru a se lămuri cu privire la zvonurile extraordinare ce umpleau saloanele diplomatice ale capitalei; dar fusese delegat a-l vedea pe Gh. Davidescu care nu-l putu elucida defel, întrucât nici șeful departamentului încă nu era în clar cu teza ce urma s-o prezinte, drept explicație a ceea ce avea să se-ntâmple și nu putea fi prevăzut precis, celuilalt partener a cărui reacțiune era cea importantă, crucială; iar nici acesta nu se alesese cu nici o desluşire a situației complexe ce se dezvolta în jurul său, fiindcă se-ncăpățânase a nu-l mai frecventa pe informatorul a cărui demisie o ceruse și nu o socotea definitiv respinsă, cerând a fi primit de C. care tot amânase satisfacerea legitimei curiozități cu promisiunea de a-l primi îndată ce va fi în măsură să-l informeze complet despre rezolvirea definitivă a problemelor ridicate în demersul lui. Între timp, amândoi miniștrii plenipotențiari și mai ales acel din urmă [illegible] suficiente informații oficiale, oficioase și secrete din cele mai diverse surse despre teza C.R., a opoziției și a cercurilor guvernamentale și militare românești ca să-și fi putut forma o idee despre cele urmărite de C., [illegible] ce a produse[illegible] în spiritul public și

7 chiar în fruntea armatei aliate, pentru a fi simțit nevoia de a se întoarce și calcula aproape militar, a-și corobora informațiile și impresiile și a le comunica permanent centralelor lor respective. O altă greșeală a C. a fost aceea de a nu-l fi rechemat pe Toto de la M.C.G. al Führerului unde funcționa de mult și era extrem de bine cotat, fiindcă-n lipsă totală de informații, acesta susținea mereu cu înverșunare păstrarea încrederii în M.A. și reușise astfel să polarizeze rezervarea lui Dolfi așa de bine încât O.K.W.-ul se mulțumea cu cele din urmă să aștepte convocarea anunțată lui Killinger de C. cu promisiunea clarificării întregii probleme pendinte și a situației aproape îngrijorătoare, dar pe care M.A. părea să caute a o soluționa în spiritul cererilor germane. După ce Gerstenberg îl mobilizase și pe generalul Hansen în urma convorbirii cu Ica și contând pe sfatul șefilor M.M.G. se hotărâse să alarmeze pe cont propriu, fără a-l consulta pe Killinger și aștepta lămurirea promisă acestuia de către C., anturajul militar al Führerului, acesta — care și așa voia neapărat să-l vadă pe acesta pentru a-i lua comanda și a pune toate armatele noastre sub comanda directă germană din cauza breșei formidabile făcute de sovietici în sectorul nostru al frontului, căreia M.C.G. atribuia înverșunarea totală a armatei Roșii și imposibilitatea redresării situației acesteia — și-a trimis avionul personal la București cu invitația promptă ca să se-ntoarcă a doua zi" cu M.A. fără întârziere (înțelegându-se prin aceasta că Ica trebuia să-l însoțească"), Killinger, Hansen și Gerstenberg." Nu știu dacă Toto a fost trimis cu avionul de această dată ca să-l aducă pe acel ce-l reprezenta la M.C.G., dar știu precis că cei trei nemți au primit radiograma în ziua de 4 (sau 5?) martie, cerând a-l vedea imediat pe C. în numele Führerului [illegible] de sosirea la Biroul aeroportului, astfel încât primirea simultană a Freiherrului cu Bova-Scoppa ce le fusese anunțată pentru aceeași dimineață — cred că pentru orele 11 — a fost brusc contramandată [cu toate că plecarea la M.C.G. nu urma să aibă loc decât a doua zi, Bijbijleții nemți întârziind să dea lovitura în ajunul ei, timpul pentru perfectarea [illegible] întreprinderi fiind în adevăr cam prea scurt] dar nu și audiența lui Ica la C.N. cu scopul de a pregăti terenul fără a împinge însă operația la limita extremă, în așa fel încât în cazul acordului german, totul să fie pregătit pentru o cât mai rapidă plecare, în acel al unei șovăieli datorite temerii că abdicarea ar putea să producă tulburări, să existe proba contrarie bazată pe acceptarea de principiu a soartei sale de către R. Mihai fără încercarea de a recurge la un apel către țară respectiv reprezentanții poporului ai alegătorilor de odinioară, iar dacă Hitler i-ar opune categoric, Ica să-i poată prezenta alternativa [illegible] toată "neamului intimidării lor" drept tehnică ce o folosise C. pentru a dovedi Führerului până unde mergea hotărârea sa de a curma orice veleități deviaționiste de pe linia alianței definitive și totale cu Reichul, cu scopul de a-i redobândi toată încrederea și a salva atât intangibilitatea Coroanei cât și a celuia care-și impune efectul politicii ei [illegible] cu declarațiile regale. ~~de [illegible]~~ Aceste amănunte complexe și de o subtilitate tipic orientală, izvorăsc desigur mai departe din creierul machiavelic al V.-P. chiar din acel spațiu fertil al prozatorului său, urma să se fie misterioase, dar cu sigur de a-l

(85)

denigra [și discredita] pe aceștia atunci când va căuta să-i câștige pe Severeanu pentru răsturnarea și înlocuirea lui prin persoana sa, prezentându-l pe el ca autorul acelui plan perfid țintind de fapt eliminarea monarhiei și înființarea [unei] în caz de republică drept ~~a~~ instrument pentru a o întări, de [illegible] rul lui adevărat la vreo două luni după victoria noastră și întărirea gravă a prestigiului regal în țară și în tabăra Aliaților, dar, oricât de ciudat ar putea să pară, și în [illegible] a Mareșalului [illegible], pentru simplul motiv că [acesta] căuta să exploateze popularitatea R. Mihai, crescândă în populația civilă dornică de pace și în acea a combatanților istoviți și sătui de urmările războiului, pentru a-l face să apeleze la rezistența [ultimă] în spiritul sacrificiului total până la ceasul pierderii de viață între apărarea teritoriului național când invazia va fi ajuns la hotarul

urmă

lui pe Nistru. In dimineața aceea [însă], când Ică a venit la ora zece la palat, nu ca de obicei în vestă neagră și pantaloni vărgați, ci într-un costum negru ca de ceremonie, fără rozeta "Marei Cruci a Coroanei României" la butonieră, ce o purta numai când venea la Curte, în semn de [illegible] față de simbolul ei viu, cu o geantă neagră-n piele de "chagrin" ce o comandase la Djuvara [în imitația celei ce o confecționa lui Titu și care-i bătuse-n ochi] din care a scos actul redactat de el însuși, semnat de C.Ș., în numele căruia cerea să-l [illegible] HHH în lipsa mea, căci reprezentantul [deosebit] [illegible] "a mai luat act de prezența [lui Stârcea] ~~[illegible]~~ la palat" și-mi făcuse [illegible] public față de Ullea și Brătianu de a nu-mi primi [illegible] și a trece [illegible] de ei spre C.V. cu un [illegible] de Calea Ciano ajuns [illegible] ca [illegible] al său Serrano Suñer, nici Severeanu [illegible] nici [illegible] de [illegible], când au aflat după plecarea lui cu ce bombă venise, nu ne-am putut închipui că salvarea și victoria noastră erau atât de apropiate, nici că ultimul act al celui [illegible] avea să poată fi interpretat ulterior ca o [illegible] vizând simplamente și exclusiv câștigarea bătăliei noastre [illegible] către străinătate", cum [illegible] Ică avea să mi-o [illegible] deja la [5] aprilie [illegible] pentru [illegible] exact, cu o lună-n urmă, [illegible] în condoleanțele sale pentru decesul victimei aceleiași crize, Titu, care nu avea să se refacă de emoțiile ei [illegible] ca noi, ci să se bucure ~~[illegible]~~ nici o lună-întreagă de victoria regală și n-avea cum să bănuia că dușmanul atacă [illegible] cel mai tare în preajma capitalei sale, deoarece nu știam nici măcar [tocmai] că dușmanul omenirii - acel pentru moartea căruia se ruga pe față ~~drept~~ credincioasele bigote [illegible] ale lui [illegible] — ne salvase nu numai [illegible] personale, ci [illegible], [illegible] și [illegible], [illegible] după [cronicarul] ~~[illegible]~~ public

intern

nr. 1 [illegible] la aceeași oră, căci [illegible] de Bijlet n-a suflat nici un cuvânt despre [illegible] cel [illegible] speriindu-l bine în [illegible] zilei — [illegible] Mike n-avea să-i ierte nici până la sfârșit pentru că [illegible] pe [illegible] [illegible] lui de atunci ca [illegible] cel mai [illegible] [illegible] [sale] că adversarii [săi] [illegible] vor înclina ~~[illegible]~~ să capituleze ~~[illegible]~~ și că [illegible] [illegible] să le obțină eliminarea, astfel mai lesne decât [illegible] [illegible] că prin [illegible] [illegible] toată [illegible] se putea [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] — [illegible] am aflat-o abia târziu în seara zilei de maximă tensiune, prin [illegible]

Ioan Mocsonyi-Stârcea

serviciul lui informativ israelit — a devenit enigmă pentru noi cum au reușit evreii să știe atât de rapid o lucru pe care C.D. și ministrul nostru al Externelor au aflat-o abia a doua zi, când avionul și plecase îndărăt — cu o oră înainte ca Iorga să dovedească ca ea în fapt, primul din vreme la București; aparatul mulțumită de agenți [illegible] și de a putea lucra C.N., care descoperise că astfel-n plus Iorga i-o lua înainte. — Când I.A. a refuzat prezența mea atât de categoric și imperativ, MHC au simțit că situația lor nu mergea a bine și au mai insistat prea mult în sens contrar, R. fiind însă ferm hotărât a nu lua nici o decizie, a nu semna nimic și a nu da nici un răspuns ce l-ar putea angaja într-o direcție alta decât cea dinainte trasată, fără a mă consulta, iar când acesta a scos documentul fatidic mărețiilor, după o introducere menită a le dovedi că era irevocabilă chiar dacă acum ar continua să cedeze pe chestiunea mea ce nu mai era relevantă, Viața fiind însă exclusiv înstrăinarea lor din tot timpul mizei, a fost oprit să-l citească concomitent de ambii ascultători după prima frază prezentată pe motivul că nu-i interesa deloc să mai audă "stupiditățile cabotine și melodramatice literare ale domnului Ion Antonescu" (căci Regelui îi făcuse morală iar, în caz de abdicare și republică, nu mai era nimic) și că n-avea decât să le lase [illegible] ce ar citi-o mai târziu, dar că dorea să știe dacă d-l prof. Mihai Antonescu mai avea altceva de comunicat. Acesta a mai insistat pentru a relua lectura, dar complet în zadar, deoarece R.-M., enervat, a spus să lase mai citirea a [illegible] se aceasta și plece iar d. a [illegible] după documentul spunând: "Bine, memoriul ce mi-e adresat, lasă-l aici." Dar Biletul, cum continuase, a obiectat că era doar o notă-verbală ce putea fi, dar nu era obligatoriu să fie înmânată și că M.A. nu dorea s-o depună în palat. Regele i-a răspuns: "Atâta știu și eu despre uzanțele diplomatice, domnule Antonescu, că notele-verbale sunt tocmai scrise și se depun fără a fi citite. Deci, dacă nu vrei să mi-o lași, poate să ți-o retragi, căci atunci nici n-o ascult nici n-o citesc." Neștiind ce să-i răspundă, I.A. a început să le explice, cu argumentare nemaipomenită, faptul că incompatibilitatea între concepțiile și aspirațiile politice atât externe cât și mai ales interne ale regimului instaurat prin actele din 6 și 7 sept. 40 și acele ale reprezentanților Coroanei le accentuaseră în decursul celor doi ani trecuți în loc să se atenueze cum ar fi fost normal și era de pildă cazul în Italia prin concesii de ale Fuhrerului Constituțional și nu ale conducerii care reprezenta tendința firească și interesele directe și imediate ale națiunii, obținând acum la un impas și o criză din care nu se putea ieși decât prin capitularea unei părți în favoarea celeilalte. Ori, chiar dacă ar fi nevoie a se consulta opinia publică, era evident că în momentul politic actual România nu putea duce o altă politică decât acea a guvernului, orice deviere de pe această linie a alianței cu Reichul, până la noi posibilități, dacă acestea se vor prezenta și însfârșit tot pentru binele poporului, însemnând o sinucidere și catastrofă națională. După concepțiile pur democratice, s-ar putea susține că poporul ar trebui să fie chemat să aleagă între Coroană și Conducerea dictatorială guvernării, între alianța cu Reichul și aliații vechi. Dar această concepție era constituțională un non sens din punctul de vedere al realismului politic, deoarece la [illegible] rea sa, întrucât poporul ar alege desigur, din tradiție și sentimentalism, regalitatea și aliații ce

Statele care au contribuit la făurirea României Mari și-i garantaseră hotarele, [illegible] [illegible] [illegible] act ar fi fost și ar fi fi acum războiul cu Germania și distrugerea [illegible] [illegible] fără de realitate ca în cazurile Poloniei, Iugoslaviei, Greciei și Albaniei pe de o parte și pe de cealaltă ale Austriei și Cehoslovaciei. Politica regimului [illegible] [illegible] poporul român la [illegible] bele aceste soarte tragice fără să înțeleagă [illegible] la Croația [illegible] Slovacia [illegible] [illegible] cum a [illegible] [illegible] Iugoslavia, văzând-o în relație de o anexiune [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de foștii Aliați a făcut-o [illegible] în perfectă înțelegere cu partidele democrate, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aceste negocieri [illegible] nu au putut [illegible], [illegible] [illegible] guvernului. Prin [illegible] regele, pe care l-a hotărât [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] în aceasta consta marea vină a [illegible] iresponsabili din anturajul M.S. și în special a mea — ceeace avea să se dovedească în [illegible] [illegible] nu [illegible] decât acea prea respectuoasă de [illegible] [illegible] C.R. din 26 ianuarie — Conducerea Statului și guvernul său au fost puse într-o situație în care independența fizică era grav amenințată. Mareșalul Antonescu (totuși) nu cerea decât [illegible] culpabilității pentru un [illegible] de [illegible] pe front și îndeplinirea lui de [illegible] [illegible] elegantă și [illegible] pentru toți, fără să se lase [illegible] de persoanele [illegible] care erau [illegible] cu această acțiune, [illegible] [illegible] opoziției, în detrimentul stabilității guvernului și [illegible] [illegible]. In loc să fie înțelegătoare, [illegible] [illegible] opus, printr-o atitudine [illegible] și de [illegible] a [illegible] conducerii, oricăror [illegible] aplicare a [illegible] [illegible]. De o lună de zile, [illegible], Primul Ministru [illegible], [illegible] în [illegible] [illegible] de a fi [illegible] pentru un act de [illegible] a [illegible]; totuși [illegible] cu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] la aplicarea a întregei [illegible] fără nici o [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible], chiar până în zilele [illegible] la [illegible] M.S. [illegible] unei [illegible] de [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] a [illegible] această situație, [illegible] și [illegible] [illegible] [illegible]. In [illegible] tuturor acestor [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] C.R. au [illegible] tot [illegible] și toată [illegible], [illegible] politică și [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] M.A. Nu era deci de mirare dacă în ~~[illegible]~~ asemenea condițiuni, ~~[illegible]~~ aceasta se vedea acum ~~[illegible]~~ silit a pune capăt [illegible] în mod [illegible] și fără [illegible] pentru acțiune, unei situații care a durat deja prea mult și care [illegible] în [illegible] să se [illegible] de [illegible] [illegible] de care ne mai Basarabia și care trebuia [illegible] cu orice preț pentru a se putea [illegible] la [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fără [illegible] fără [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] omenești și [illegible]. Prin [illegible], [illegible], [illegible] ar fi putut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], în [illegible], în condiții [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ar fi [illegible] [illegible] a C.R. tot atât de [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cu [illegible] și [illegible] să fie [illegible] decât [illegible] la [illegible]. Acum [illegible] [illegible] a devenit public și rapoartele sosite din toate provinciile arătau o stare de agitație pe [illegible] [illegible] de plebiscit, dintr-o inexplicabilă [illegible] a [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] în [illegible] mare. Încă o [illegible] de câteva zile și [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] și [illegible].

de rebeliune care ar obliga guvernul să răspundă brutal, iar în cazul unor turburări mai serioase pe tema disensiunii publice între guvern și regalitate, în conjunctură și presiunea opozițiilor de pe frontul Sud, nemții ar fi perfect capabili să procedeze la ocuparea României fără să fi nevoiți să intervină cu multe forțe proprii, ci folosindu-se de armata ungurească absolut intactă care nu așteaptă decât un semn pentru a se arunca asupra granițelor noastre ce nu erau în măsură a le apăra. În consecință, dacă M.S. își iubea într-adevăr țara și poporul, trebuia să știe a le aduce la rândul său un sacrificiu greu dar necesar.- Ajuns la acest punct, Bijlet le-a descris ~~[illegible]~~ în culorile cele mai senine și simple o abdicare cu mult mai onorabilă, patriotică și meritorie decât aceea a fostului Suveran și o plecare cu tot ce vor dori să ia cu ele într-un tren cu toate bunurile de siguranță și cu o sumă provizorie stabilită pentru ca să nu subziste nici o suspiciune asupra la vre-o ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ intenție de ~~a guvernului~~ de a știrbi drepturile personale ale Membrilor Casei Domnitoare.—

Suveranii nu-l întrerupseseră aproape deloc pe înflăcăratul orator care se depășise ~~[illegible]~~ azi în fraze abil înșirate și legate între ele, astfel că-l lăsaseră să ajungă la concluzia finală ce-i preocupa și erau curioși s-o cunoască dintru început. Regina se cam emoționase la auzul cuvântului abdicare și proferase câteva exclamații de indignare la adresa C., [illegible] fiului care i se părea prea apatic, întrucât asculta fără a crâcni, dar cu fața crispată într-o expresie de calm ~~[illegible]~~ pur aparent, potopul de cuvinte ale avocățelului, scrutându-i fața cu o deosebită atenție și intenția de a discerne cât bluf și cât adevăr se ascundea după obișnuitul lui verbiaj și concluzând — cum avea să mărturisească până la capătul relațiilor sale cu acest individ insezisabil, fiindcă era atât de versatil încât nu putea fi nici odată absolut sincer nici total nesincer — că de această dată se exprimase cât mai aproape cu putință de realitate și adevărurile sale și de sincerele sale sentimente: "The dirty swine — I always thought him capable of this — but he'll get it in the neck sooner than he expects!... ridiculous, preposterous... monstrous,... the beast!" (Porcul infect — totdeauna l-am crezut capabil de așa ceva — dar o va păți mai devreme decât se așteaptă!... ridicol, fantastic,... monstruos,... bestia!) Iar tresărise la cuvintele ce le putuse înțelege (swine — ridiculous — monstrous — beast), dar nu se oprise din efluviile sale oratorice, iar la sfârșitul lor tăcuse brusc înainte de a menționa cuantumul sumei ce-l rezerva ca desert irefuzabil, de dulce ce i se părea perspectiva lui, ca să vadă efectul pledoariei sale. Regele l-a decepționat însă mai mult decât oricând, replicând încet și lipsit de orice nerv în mod aproape exasperant chiar și pentru maică-sa însăși: "Decizia nu depinde de mine. Am vrut să plec cu tata în '40, dar factorii politici responsabili nu m-au lăsat. Ei trebuie să hotărască. Eu sunt dator a mă ține de cuvânt. Dacă într-adevăr vor socoti că țara nu poate fi consolidată și vor lua asupră-le răspunderea pentru abandonarea monarhiei, eu nu mă voiu opune. Nu înțeleg însă ce s-a întâmplat atât de extraordinar în ultima săptămână pentru ca pretenția guvernului să fie justificabilă. Nu pricep nici cum dumneata, care m-ai asigurat în repetate rânduri că mă vei susține chiar contra domnului Antonescu, poți veni astăzi dintr-odată să-i susții cererea [illegible]. Când ai fost sincer — atunci sau acum?" Bijlet a profitat atunci că reproșurile [illegible] din provincie alarmează pe M.A., pe el şi tot guvernul, deoarece pentru prima dată din ianuarie 1941 încoace toată populaţia ţării era agitată, acum însă, de conflictul între Coroană şi guvern şi, pe când în preajma rebeliunii numai legionarii se pregăteau de luptă şi pe ascunselea aşa că tot restul opiniei publice nici nu se aştepta la ciocnire, acum toate partidele de opoziţie, de stânga şi de dreapta, dela comunişti şi până la legionari, erau mobilizate şi duceau o intensă propagandă anti-guvernamentală, astfel încât populaţia a început să ia atitudini făţişe de revoltă contra autorităţilor de Stat. Cât despre atitudinea sa personală, astfel îndeamnă sincer cum era şi acum, dar MMLL nu trebuia să uite cât de mult stăruise cu prilejul ultimelor sale patru audienţe ca să-i asculte sfaturile, iar la cea din urmă sa venire la C.N. le atrăsese limpede atenţia asupra pregătirilor C. în vederea abdicării, dacă mai persistau în intransigenţa lor absolută. Oricât ai vrea să salvezi pe un om de înec, dacă se aruncă cu capul înainte în fundul anaforului, nu mai aveai cum să-l scapi! Şi acum sfatul său era cel mai judicios, dezinteresat şi avantajos pentru Suverani: exilul obţinând sume enorme – tot disponibilul actual al Statului, existent în Elveţia – ce le va permite să trăiască din venitul ei pe un picior echivalent cu cel din ţară, cu 30 – 50 de mii de fr. elv. pe lună dacă banii vor fi plasaţi aducând o dobândă de numai 3-4 % pe an, ceeace era enorm pentru două persoane fără de obligaţii oficiale de reprezentare. MMLL vor fi cu mult mai fericite decât au putut fi vreodată înainte-n viaţă, fără grelele răspunderi, grijile, necazurile ultimilor ani şi marele risc ce-l vor trebui să-nfrunte cei chemaţi a salva ţara la sfârşitul sumbru ce se prevedea pentru ea, al războiului din Răsărit. Totul contrar aşteptărilor sale, nici Mike nici Helen nu s-au oprit asupra acestor consideraţii, astfel că fusese constrâns a reveni la problema urgentei hotărâri lor ca să nu compromită printr-o nouă fază de rezistenţă inutilă ultima şansă a unei soluţii paşnice şi atât de fericite pentru MMLL şi toată lumea, pe când încercarea de a apela la şefii opoziţiei şi alte elemente susceptibile de a se opune, tot în zadar fiindcă nu aveau puterea decât să producă dezordini ce s-ar solda fără-ndoială cu ocupaţia maghiară, cea mai dezastruoasă pentru poporul nostru, ar obliga pe C. să rezolve problema brutal, brusc şi fără menajamente şi consideraţii pentru interesele particulare ale persoanelor sacrificate. – Totuşi, Mike a răspuns imediat că însuşi generalul Antonescu se angajase pe cuvântul său de onoare faţă de Regele Carol şi de d-na Maria şi Brătianu a nu se atinge de Coroană, ci dimpotrivă a face orice sacrificiu pentru a o menţine şi apăra, aşa că n-avea nici un drept şi nici o scuză pentru a refuza consfătuirea cu şefii opoziţiei democrate, fără asentimentul cărora el, Mihai, se opunea categoric şi cu orice risc să semneze abdicarea, fiind obligat prin promisiunea formală ce i-o dăduse totodată la plecare a-l chema la Stat şi pe Tătărăscu într-un caz de forţă majoră. Ca specialist el îndrituia pe d-l prof. M. Antonescu să aducă la cunoştinţa şefului său că abdicarea trebuia remisă Preşedintelui I.C.C., singurul îndrituit a judeca diferendele între Coroană şi Stat, şi că aştepta răspunsul oficial al guvernului relativ la cererea sa convocării unui Consiliu de Coroană restrâns şi secret compus din aceştia, şefii ~~tuturor~~ partidelor, fo-

Ioan Mocsonyi Styrcea

triarhul și Președintele Camerei, eventual și comandanții Corpurilor armate staționate pe teritoriul național. Dacă, în urma convocării Consiliului Coroanei, cererea guvernului va întruni sufragiul majorității simple a ~~membrilor~~ acestuia, M.S. va accepta să abdice, dar semnând numai un act redactat de el cu ajutorul Președintelui Lupu și al Ministrului Justiției Stoicescu, întrucât ținea ca poporul să știe că nu-i trăda interesele abandonându-l unei soarte vitrege, ci că se retrage numai pentru a-l scuti de suferințe mai mari. – Îi a început atunci să-i bată pulsul în retragere, abia perceptibil, dar destul de lămurit pentru Mike care-l studiase bine și-i cunoștea de minune toate reacțiile, spunând că nimeni, în afară de ~~[illegible]~~ Suverani, M.A. și el, nu știa absolut nimic despre demersul său și că pentru moment era imperios necesar ca să rămână un secret riguros păstrat de aceștia, întrucât orice ebruitare prematură ar putea să creeze Statului dificultăți incalculabile și ireparabile, iar MMLL numai ponoase. D-sa avea să comunice aceste condiții în care M.S. era de acord să abdice M.A. care ar putea să aibă interesul a le accepta pentru a se ține de cuvântul dat nu (R. Carol care și-l cerise conținând abdicarea sa, ci de) d-nii Brătianu și Maniu și a nu lua asupra toată răspunderea actului, dar nu va "tolera" în nici un caz să fie chemați la C.C. d-l Tătărescu și ceilalți șefi de partide nici reprezentanții bisericii și ai magistraturii, deoarece ei n-ar face decât să complice problema care era una pur politică, drept care nici generalii n-aveau ce căuta într-un C.C. restrâns (armata fiind reprezentată deci) iar textul nu va putea în nici un caz să conțină elemente ce ar pune față de națiune conducerea Statului într-o lumină nefavorabilă, proiectul fiind dealtfel gata întocmit chiar de d-sa personal. Spunând aceste cuvinte, Tajret a scos din portvizitul negru actul abdicării și l-a înmânat M.S. rugându-l a-l citi și semna. Văzându-l, Mike a recunoscut imediat prima frază a textului propus (de S.A. tatălui său) și nici n-a terminat să-l citească restituindu-l cu cuvintele: "Este chiar la fel cu acel pe care tata l-a respins categoric, făcându-l pe al său propriu, așa că nici eu nu-l accept, ci voi face pe al meu." Regina, care-și revenise din emoția inițială și, văzându-l pe Mike atât de calm și demn, se liniștise și ea, a ținut să-l mai rețină pe Tăi pentru a face un apel și o propunere ultra-secretă personală de a ei și începuse deja să-i spună că Mike și ea aveau toată încrederea în inteligența și loialitatea lui și erau gata să-i încredințeze lui conducerea Statului dacă ar face totul să rezolve criza prin menținerea monarhiei și plecarea M.A. în Elveția pentru a se îngriji, cu toate mijloacele financiare pe care Statul i-ar acorda în modul cel mai liberal în acest scop. D-sa ~~[illegible]~~ prinse din zbor ideia la primele ei cuvinte, dar respinse glacial mâna ce i se întindea, spunând pe un ton de mândrie jignită de presupunerea că l-ar putea trăda în acest fel, nu pe un prieten, ci pe acel cu care se solidariza acum fiind convins că reprezenta mai just decât MMLL interesul țării: "Sunt așteptat cu nerăbdare de C. și membrii cei mai de seamă ai guvernului la Președinție, fiind deja publicat; rog deci pe MMLL să mă scuze" și dând să se scoale ca să-i oblige pe Suverani a pune capăt audienței, aceștia s-au ~~[illegible]~~ ridicat și l-au lăsat să plece înclinându-se mai puțin reverențios ca de obicei, întrucât R-M. nu-i întinsese mâna și atunci nici lui nu dădese, și sperând că tot dânsul va aduce răspunsul C. în 48 de ore, cel mult trei zile, și că până atunci amintea M.S. că nu avea dreptul să vorbească cu absolut nimenea despre [illegible] de azi. Regele i-a răspuns că nu se sfiește a nu vorbi cu aghiotanții săi intimi, tot cum nu putea să-l oblige pe Primul Ministru să nu facă la fel, dar că vede nu se va [illegible] în nici un caz de către C.R. - Fapt e că imediat după plecarea interlocutorului, MMU m-a chemat împreună cu Tonci, care se afla cu mine, la Mareșalat [illegible] de inițiat [illegible] al afrontului [illegible] făcuse aceasta, precum și de ~~[illegible]~~ agentul ~~de~~ Directorul T.R. că M.A. îi dădese ordinul personal secret [illegible] intermediul generalului Orezeanu de a pregăti garnitura completă pentru plecarea Suveranilor la Florența.

Nici Suveranii nici Ioani nu ne îndoiserăm că toată convorbirea lor putea să fie cum a și fost ascultată de "biserică", din sufragerie, și în parte și de Brătianu care rămăsese să-l aștepte pe acesta în hol, ca să nu se mai întâmple ceeace se petrecuse la plecarea lui Bij: dorința fiind ascultarea subit și radical schimbată, mai adăugai și totodată împrejurările sau realmente afectate a întregului personal și aceasta încă nemanifestată până atunci a tronului intern al C.M. față de stăpânii și de toți funcționarii civili bănuiți sau știuți a fi trup și suflet credincioși dinastiei. Ne-am instalat pentru primul Consiliu cel mai restrâns al Coroanei (unde Bietze, [illegible] și Ioani așteptară rezultatul audienței) în biroul M.S. cu ușa deschisă către dormitorul regal, ca cel puțin planul nostru de apărare să nu fie raportat vilei de la Băneasa și s-a hotărât, după ascultarea relatării întregului discurs viceprezidențial, ca Tonci să plece imediat la Timișoara pentru a-l preveni de situație pe Potopeanu ca să pregătească totul în vederea eventualității neacceptării abdicării de către opoziție și deci a rezistenței regale sau unei lovituri de forță a guvernului în care caz trenul regal trebuia oprit și luptele pornite din Arad, după care se punea problema rezistenței regale de [illegible] dacă Banatul nu [illegible] socotit prea expus chiar la primii pași în cazul intervenției germane alături de Guvern iar Banatul în acel al prefecturii Hondolului pe valea Mureșului, iar Ioani să-l ~~informeze~~ avizeze pe [illegible] ca să-i anunțe pe Maniu-Brătianu, prin [illegible] Hodoș pe Georges Mania și prin Coty pe Lupu și Petrescu, după care eu am să-i avertizez pe toți generalii aflători în capitală sau la Buzău și să ne asigurăm seria de apărare [illegible] în interiorul căreia i-am avea pe cei patru [illegible] toți se ajungă la luptă și ei ar fi chiar cu toții [illegible] de trădare. Acum nu mai conta riscul de a fi detestat, ci doar arestat, după ieșirea de la palat, așa că l-am mai rugat pe Tonci să-mi aranjeze imediat o întrevedere la generalul Tătărăscu să-mi dea [illegible] pentru [illegible] și [illegible] în centrele armatei, ce nu-i zicea pe lista mea (ofițeri aliați ai) a ofițerilor Coroanei: Paul Teodorescu, Vârtejanu etc... Cum Tonci nu putea telefona la Timișoara ca să se informeze dacă Potopeanu era în post sau nu, ghicind lui — cum l-a socotit atunci, pe care voia să fie regal [illegible] până la armă [illegible] — a fost ca a plecat degeaba, căci ~~[illegible]~~ rapid în seara aceea generalul venea [illegible] la București pentru supliment de informații în urma [illegible] împreună de răspuns [illegible] Banatului, sosind ca să afle de chemarea C. la Viller și ~~[illegible]~~ [illegible] al propunerii guvernului și de victoria [illegible] regale. Dar deplasarea lui Tonci [illegible] să fie cu totul inutilă, fiindcă [illegible] a ordonat pregătirea [illegible] pentru [illegible]

82

C.R., așa că după decesul lui, când ne vom instala cartierul general acolo, vom găsi cămările tixite de provizii excepțional de mari și prețioase, iar castelul încălzit bine de focul ce se făcea simultan iar nu pe rând, ca de obicei când nu era locuit, în toate ~~[illegible]~~ căminele și sobele în tot decursul lunii martie, până când cu prilejul înmormântării lui s-a ajuns la totala deschidere și un început de înțelegere între Palat și Președinție așa că au fost socotite de atunci inutile pregătirile în vederea unui eventual exod înspre Sud-Vest. - Alarma noastră, cauzată de intervenția lui Ică, n-a fost destăinuită multor nici la București, deoarece cu acest prilej am putut verifica, exact ca la manevre serioase, pe cine se putea conta la o zi "adică" și care dintre așa zișii toreadori trebuia șterși de pe listă: au răspuns la apel prompt și gata de acțiune dintre toți generalii rezerviști și mari pro-coroniști numai doi - Mihail și Aldea - ceilalți dând doar păreri negative, de conciliere și concesii până la un moment mai favorabil pentru acțiune; din rândurile oastei doar Potopeanu și Tătăranu (căci Iacobici vizitat de Tonci în Banat - deși fără comandă, încă în disponibilitate dar neșters din cadrele active - n-a vrut să creadă în seriozitatea demersului, V.-P. ce-i drept după întoarcerea C. când a fost ușor să spună că era în orice caz de prevăzut că Hitler nu va tolera plecarea R. Mihai de care va avea nevoie pentru a galvaniza spiritul combativ în faza defensivă a războiului, dar fiind altfel împotriva limbajului prea deschis al declarației regale și de acord cu principiile enunțate de M.A., pe când Niculescu ar fi răspuns emisarului d-lui Maniu - cred, dar nu pot afirma precis, lui Aurel Leucuția - că la un apel al Coroanei preconizat de opoziție nu va ezita să se raliere cauzei regale, dar că trebuia evitat cu orice preț, prin puternice presiuni ale tuturor oamenilor politici asupra guvernului, ajungerea la un război civil, întrucât acesta ar provoca, înainte de a putea fi câștigat de M.S., ~~[illegible]~~ ocuparea efectivă a țării, Transilvania întreagă de către unguri iar restul de către nemți), acesta din urmă, vizitat de mine a doua dimineață, când se știa deja de plecarea lui Antonescu cu cei trei nemți la M.C.G., liniștindu-mă mult cu privire la rezultatul întrevederii de acolo, întrucât era el convins că Führerul nu mai avea nevoie de C. [illegible] în care-i trebuia liniște în Hinterlandul Ucrainei și afirma [illegible] în numele căreia va fi făcută propaganda pentru războiul de apărare a teritoriului național. Cu toate acestea în parte și starea sănătății șefului precară - de când îl văzusem la o vânătoare în april, Parkinsonul lui se accentuase atât încât tremura fără încetare și vorbea aproape bâlbâit - a luat asupra sa căutarea lui Stefan și a subsecretarului de la Uscat (al cărui nume-mi scapă) urmând a le promite ~~[illegible]~~ ministere deci [illegible] cauza Coroanei, dar numai ~~[illegible]~~ în ultima clipă, deci la întoarcerea C. va mai fi necesar, iar între timp vorbind cu toți acei de la M.A.N. și M.St.M. pe atitudinea și disciplina cărora ~~putea conta~~ în legătură cu pentru eventualitatea în care vor trebui demisionați cu silă șefii departamentelor. ~~[illegible]~~ Tătăranu acestea, mi-a spus că nici Pantazi nu mai era de acord cu politica Antoneștilor și urma de a fi captat sau în orice caz neutralizat, căci nu credea că ar lua poziție activă contra Coroanei, pe când Jienescu - ce-l lua drept lichea arivistă - ar trece imediat de partea M.S. - Petrescu captat efectiv dacă i s-ar oferi un post grav remunerat, de guvernator ~~[illegible]~~ pildă, cu V.-P. ce nu i se putea da și deci ar vedea că n-are de luptat cu Luftwaffe, iar pe Pichi

Vasiliu îl situa în aceeaşi categorie. Merită menţionat că Tătărescu a ţinut să mă asigure că era gata să înlocuiască pe oricare dintre comandanţii de Corpuri teritoriale care nu s-ar ralia Coroanei sau dintre responsabilii departamentelor, dar numai până la reinstaurarea ordinei interne, deoarece sănătatea sa total distrusă de bombardamentele sovietice asupra Stalingradului nu i-ar permite să păstreze un serviciu pe o mai lungă durată ~~[illegible]~~ până ce ~~nu~~ ar reuşi să-şi amelioreze starea nervilor. Tot el e primul care l-a sfătuit atunci pe R. să-l pună pe Mihail la MStM în caz de luptă, fiind cel mai capabil strateg şi tactician din toţi ~~[illegible]~~, iar apoi la conducere, cel puţin la V.-P. ce o mai avusese sub [illegible], iar pe Potopeanu tot într-un post de răspundere, fiind mult mai "tare" decât Aldea şi bine văzut de nemţi. – Cât despre reacţiunea civililor la apelul M.S., o întrevăzuse în chiar dimineaţa aceea, a plecării M.A., la prinţul Ştirbey, a dovedit, dacă aceasta mai era necesar, că adevăratul cap sau mai bine zis creier – căci a preferat totdeauna să stăpânească din umbră – fără să preia conducerea oficială decât într-un guvern de două luni – al marelui partid liberal neciopârţit de odinioară, dar şi al coaliţiei actuale [illegible] şi era încă acum Barbu Ştirbey, care s-a opus categoric ţinerii vreunui Consiliu de Coroană (în care capitul de rege ar apare în inferioritate faţă de C. iar majoritatea membrilor până la urmă nu se vor ralia părerilor d-lor Brătianu şi Maniu) a preconizat [illegible] direct de către toţi şefii de partide, în cap cu aceşti doi, la Preşedinţie respective la vilă, [illegible] direct pe C. cu războiul civil dacă nu renunţă imediat la orice încercare de a se abate de Coroană. Starea de spirit generală anti-guvernamentală trebuia exploatată până când nu se va fi potolit de la sine, iar [illegible], faptul că şi Antoneştii erau ameninţaţi în cazul unei intervenţii armate germane era după părerea lui arma cea mai puternică de şantaj, dar şi de folosit efectiv pentru cazul extrem, întrucât opoziţia ar deveni total neputincioasă şi incapabilă a păstra ordinea (atunci când Antoneştii nu vor avea încotro poate şi totuşi va trebui ţinut cu orice risc contra lor) fără Coroană, singura în stare să ordone armatei şi aparatului administrativ al Statului cu voinţă de a fi ascultată imediat, fără şovăire şi discuţii, încetarea focului şi ieşirea din război. D-nii Maniu şi Brătianu nu trebuia să priceapă din vreme că ~~[illegible]~~ trădarea-l pe Antonescu şi [illegible] această linie, când vor juca a doua, el va avea mai multe şanse decât ei s-o ia şi pe aceea şi încă "moartă"! – La şi în săptămâna trecută, [illegible] şi Lupu au dovedit a fi [illegible] cei mai energici şi dezinteresaţi ai dinastiei, oferindu-se aproape pe faţă pentru a-i determina pe [illegible] să ia şi ei, ca şefi opoziţiei, o atitudine mai împăciuitoare, ci agresivă faţă de C., dacă la întoarcerea ea va dovedi a fi primit mână liberă pentru a rezolva problemele interne româneşti după voinţa şi puterea ei. – [illegible], Mike a avut

? ocazia să cunoască diferenţa de stofă între [illegible] şi [illegible] prof. Tăpeanu-Simonescu şi unul din reprezentanţii mult lăudaţi ai tineretului general de intelectuali ~~[illegible]~~ [illegible], profesorul Octavian Neamţu: pe când acesta a plecat într-o inspecţie a căminelor culturale "R. Mihai I", ~~[illegible]~~ numai când fondatorul lor era ameninţat cu detronarea, acela a fost să vină la palat pentru a cere voie de a întruni la F.R. Carol I pe toţi profesorii universitari din ţară cu scopul [illegible] atitudinii guvernului faţă de Coroană şi votarea unei moţiuni pencare toți [illegible] cu capul cu corpul [illegible] ~~[illegible]~~ și pe chemați a lua poziție [illegible] în mai pentru a-și demonstra atașamentul și dragostea pentru monarhie, dinastie și regalitate. De fapt, pornite la o vânătoare propagandă înainte de a veni și cere dezlegarea pentru operarea sa, așa că M.S. și cu mine am trebuit să-i potolim și să-i rugăm a temporiza cu acea acțiune până la întoarcerea dictatorului mic de la raportul dat celui mare care s-ar putea bine să-l fi dejachemat la ordine la ora la care vorbeam cu [illegible] și bătrânul [illegible] în biroul mic al [illegible].

Din fericire, toată agitația noastră și a aliaților noștri nu a ținut nici 72 de ore, căci și așa ne-am descoperit ceva prea mult legăturile conspirative cu aceștia, față de agenții d-lor Eugen Cristescu, Pichi Vasiliu și ai Secției II de la M.St.M., ceea ce părea să producă în curând o serie de schimbări, mutări și plecări pe front sau în Transnistria (în sânul armatei) și un filaj mult mai intens și eficace al celor rămași pe poziție, din care pentru prima oară ~~[illegible]~~ era socotită de "servicii" a face parte și Principesa Elisabeta și respectiv administratorul ei general, Scanavi, deoarece Tonci se dusese și la Banloc pentru a o avertiza de posibilitatea folosirii reședinței ei drept ultim refugiu regal pe teritoriul țării ~~în~~ eventualitatea retragerii forțelor noastre monarhiste către Munții Negri ai inimei Regatului Unit al Slavilor de Sud. În exact 60 de ore de la invitația impromptu a Conducătorului mic – ajuns acum și mai micșorat – de către cel încă destul de mare, avionul lui personal a aterizat la Băneasa de unde "Ionică gramofon" n-a avut decât încă un minut până ce a putut destăinui la locuința sa f. nervosului său secund omonim singura veste ce-l interesa pe acesta și care era totodată și pozitivă, din toate celelalte negative cu care revenise [illegible] zburător de la [illegible]derea sa cu îngratul său [illegible] străin. Nouă ne-a trebuit în schimb ceva mai mult timp ca să aflăm că ea făcea de-a dreptul un "fiasco" pentru el și o mare victorie pentru MMLL, cu toate amănuntele pe care aveam să le ~~[illegible]~~ sorbim treptat atât din sursele destul de numeroase de care dispuneam ~~[illegible]~~ pe la militarile germane și anturajul lor, cât și la acele din sânul și din jurul vilei cu ale Cabinetelor prezidențiale și al Externelor, dar – deși al interimar nu s-a ținut de promisiune și n-a venit nici după 48, nici după 72 și nici ~~[illegible]~~ în 240 de ore să-i aducă M.S. vreun răspuns relativ la problema întrevederii C. de C. și nici n-a mai fost posibil la C.N. pentru a-i satisface curiozitatea privitoare la versiunea mărturisibilă a guvernului despre chemarea bruscă a rebelului său patron la raport, la ordine și la ordinele stăpânului suprapatron de care amândurora le era teamă – am știut f. rapid, chiar în decursul dimineții următoare reîntoarcerii seara a celor patru călători aerieni, că criza se aplanase ca prin minune și deci nu mai aveam nici un motiv să ne mai agităm și îngrijorăm. Primul semnal în acest sens ne-a fost dat de Coty care a fost primul să cunoască prin ecourile sale de la Președinție rezultatul exact al vizitei la M.C.G. și să ni-l comunice prin Buzel cu sfatul de a nu avea victoria arogantă ci a-i ierta pe nemernici printr-o regală grațiere și suverană atitudine de indulgență și toleranță superioritate pentru a nu împiedica putința unei împăcări și destinderi, dar tot cu scopul de a obține satisfacerea [illegible] desideratelor Coroanei, acum când momentul era neașteptat de favorabil ei. – Tot Stoicescu e acela la care Antoneștii au recurs pentru găsirea unei "elegante soluții de reconciliere cu palatul" pentru care a fost ales Mitropolitul Bălan fiindcă fusese [illegible] cel mai diplomat dintre prelați și avea pe deasupra girul Vaticanului și prin urmare [illegible] sobită a lui Ionel şi Mariei. Prea Sfinţitul Episcop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului a cerut în consecinţă a fi primit de Augustul său Suveran după acele câteva zile cât le-a trebuit locuitorilor vilei din Bărcăneşti ca să-şi revină din emoţii şi să-şi reorganizeze minţile spre a găsi căile cele mai potrivite de a explica guvernului şi celorlalte mărimi ale regimului, pe cât avuseseră imprudenţa a le atrage prea devreme în complotul urzit contra Coroanei, noua lor situaţie radical schimbată faţă de cealaltă, din ordinul expres şi imperativ al Führerului, şi a-şi drege încrederea şi pe nesimţite prestigiul şi autoritatea puternic ştirbit şi reputaţia zdruncinată într-o ţară ostilă şi pe lângă un aliat nemulţumit, neîncrezător, critic şi vigilent ca să nu se mai repete devieri fanteziste de pe marile directive trasate şefului guvernului român de către conducerea taberei Puterilor continentale, ce ar putea periclita interesele superioare ale acesteia, în lupta ei pe viaţă şi pe moarte cu acea a Statelor duşmane Europei şi pusă pe distrugerea civilizaţiei şi culturii ei bi-milenare. Dat fiind că n-are rost să mai descriu cum, când şi cât am aflat individual cu fărâmiţa de la ~~fiecare din~~ toţi nemţii şi românii

scena care, deodată total schimbaţi la faţă vis-à-vis de Suverani şi anturajul lor intim, afabili, măgulitori, prietenoşi şi "empresaţi" a câştiga graţiile acestora, dându-se peste cap pentru a-i servi şi a-i linge pe la spate, vor veni să arate şi pretindă fără excepţie că numai lui se datora dictatul salvator al Führerului care, dintr-un singur magic cuvânt, pusese capăt crizei, agitaţiei şi încercării interne rezultate de a se atinge de cel mai leal şi sincer prieten al Reichului dintre toţi şefii dinastiilor teutonice europene, "Michel Hohenzollern-Sigmaringen von Rumänien" (contele Wildstein deconspirându-se totuşi cu acest prilej, spunând mulţumită căsătoriei frumoasei de pastor al [illegible], din preajma Volkswagenului la Sedan, Adolf fusese pe deplin încredinţat de solidaritatea şi fidelitatea germanică a tânărului său aliat regal) — începând cu cei doi "unchi" şi terminând chiar cu Balaurul zburător, fără a mai vorbi de cei trei zmei ce-l încolţiseră, care vor fi invitaţi şi ei rând pe rând la dejunurile şi serările C.N. şi beneficiind fiecare în parte de gratitudinea şi simpatia Capetelor Casei Domnitoare —, mă bornez a condensa totul, reducând la punctele şi faptele esenţiale: verdictul Führerului, deznodământul intern al crizei monarhice şi rezultatele practice ce au decurs din aceasta pentru cauza mare ce urmăream.—

Conducătorul fusese primit f. prost de Hitler, Himmler şi von Ribbentrop plus şefii militari, comandanţii şi şefii de St.M. ai celor trei sectoare principale ale frontului intern şi acuzat, fără a fi consultat şi lăsat să se apere şi dezvinovăţească, pe baza unui noian de informaţii din cele mai variate izvoare oficiale, oficioase şi secrete militare şi civile, de trei crime principale: 1) incompetenţa, neglijenţa şi rea credinţa a comandamentului armatei române, cărora se datorau dezastrul ei din cotul Donului, ruperea frontului său şi încercuirea totală, nedespresurabilă a armatei generalului Paulus; 2) duplicitatea dovedită de A.N. menită a-şi crea merite în tabăra duşmană prin afirmarea unei atitudini independente faţă de Reich şi pe de altă parte a falsei poziţii pricinuite de complicaţii militare ale acestuia pentru a-l şantaja cu rezolvarea pretimpurie şi complet inoportună a problemei Ardealului, iar 3) încercarea conducerii politice române de a-şi consolida o poziţie total inamovibilă prin desfiinţarea, fără nici un rost, a singurei garanţii de stabilitate şi linişte interne, monarhia, pe temeiul unor realităţi false şi nedrepte aduse unui rege respectuos de îndatoririle sale, care nu se amesteca câtuşi de puţin în politica externă, militară şi internă a ţării sale, neacceptând a face jocul nici unui partid şi neadmiţând la C.R. nici o intrigă împotriva regimului şi alianţei cu Reichul.

și pe deasupra extrem de popular în toată opinia publică română și germană și în special în rîndurile armatelor germano-române de cînd cu înfrîngerea de pe frontul de Sud. Apoi fusese lăsat să se explice pe larg, dar contrazis tot timpul iar explicațiile nu convinseseră pe nimeni ci menținînd în ansamblul lor acuzațiile după care-i fuseseră pur și simplu comunicate hotărîrile irevocabile ale Führerului drept soluții reparatorii ale celor trei principale capete de acuzație: 1o) armata română trecea sub comanda directă germană; 2o) prof. Mihai Antonescu era înlocuit la V.-P. și Min. Externelor, putînd rămîne la Prop., iar noul responsabil al politicii externe trebuia să anuleze efectul declarațiilor de început deja prin altele de totală solidaritate cu axa a Reichului confirmate de Ministrul Prop. și al Presei dacă ține să se reabiliteze și 3o) conducerea statului și guvernul să-și anuleze imediat și definitiv orice propagandă și acțiune politică anti-monarhistă și anti-dinastică și să stabilească bune relații cu R. Mihai și R.-M. Elena căutînd dimpotrivă să le dea mai multă importanță, să-i pună în valoare și atragă în făgașul politicii de alianță și solidaritate cu Reichul prin manifestații oficiale în acest sens. Toată după masa fusese consacrată discuțiilor militare și aplicării condițiilor de la punctul 1, iar seara celor de la punctul 2, singurele în care M.A. a opus o rezistență dîrză, obținînd în cele din urmă acceptarea menținerii V.-P. în toate portofoliile lui pe garanția formală a C., sub rezerva revenirii asupra acestei concesii la prima nouă deviere și cu condiția expresă ca guv. rom. să renunțe la orice încercare de a ridica problema Ardealului înainte de pacea finală și să-și anuleze în consecință orice propagandă internă și externă pe acest subiect, iar în dimineața următoare Hitler a revenit personal la discuția punctului 3 insistînd asupra dorinței sale de a se pune capăt imediat și definitiv ostilității față de regalitate și oricăror agitații politice interne anti-monarhice, dar fiind din contră a și-l apropia pe R. Mihai, a-i ridica prestigiul și a-i da toată importanța cuvenită, recunoscînd M.A. utilitatea de a se folosi din ce în ce mai mult de popularitatea Coroanei și a lui personală ca factor propagandistic pentru faza cea de a doua a războiului, de vremelnică defensivă, pînă la lichidarea celui de al doilea front care urma să fie deschis în cursul anului și pînă la punerea la punct și fabricarea în ~~număr~~ cantități suficiente a armelor noi secrete. Ca amenințare, fluturată de două ori în cursul dezbaterilor aprinse pentru obținerea cuvîntului M.A. de conformare și respectare întocmai a cerințelor de mai sus ale Führerului, aceste aluziuni destul de străvezii la pericolul la care s-ar expune conducerea actuală a Statului român de a fi înlocuită cu una legionară în caz de noi devieri și derogări de la angajamentele luate iar țara riscînd de a pierde și Ardealul de Sud dacă ar încerca să se lanseze într-o politică anti-Reichului. Pentru detaliile relative la contribuțiile militară și economică română aferente anului în curs, două comisii de experți urma să sosească la București încă în cursul lunii curente. E de interesant de reținut că, în legătură cu problema regală, Hitler indica C. tendința sa de a-și revizui atitudinea față de curentele monarhice în toate statele lagărului Axei, renunțîndu-se în favoarea lor preceptele prea revoluționare ale doctrinei naziste de la începuturile preluării puterii, întrucît, în lupta creștinismului [illegible] contra comunismului ateu, Europa nu se putea lipsi de aliații și contribuția [illegible] a puterilor tradiționale ei "bi-milenare".—

Deznodămîntul crizei poate fi caracterizat cel mai adecvat prin celebrul adagiu franțuzesc și acesta: "Le combat cessa faute de combattants." (Bătălia încetă din lipsă de luptători) Într-adevăr, în locul dușmanilor și adversarilor de ieri, aliații ieri, găsirăm în fața noastră doar numai amici, aliați și aderenți, dar natural că aveam să fim f. circumspecți, prudenți, rezervați și neîncrezători în cei mai buni parte din aceștia. În ziua în care Bilca a doua [illegible] delmășirii ~~[illegible]~~ [illegible] vită în C.N. și, după laborioase descrieri, lămuriri și confirmări neîndoielnic sincere și adeverite cu privire la revirimentul radical al atmosferei din sînul clanului Antoneștilor și al sentimentelor acestora nu numai față de Suverani și dinastie, ci și față de Mocionești și în special de mine despre care speram acum că fuseseră tendențios și greșit informați și după o mai potrivit de apelanți pentru primirea voluminosului său ecleziastic al păcii care ne-a afirmat și dovedit cît de sensibil era la formulele rafinamentului culinare, mă asigurase în mod insistent că fiul adoptiv iubit al tuturor românilor ardeleni și bănățeni ortodoxi și ~~protestanți~~ calviniști ca soție, care era desigur și trecea în curînd la religia dreapt-credincioasă, ~~și~~ a căror prezență în preajma domnitorului era o chezășie și mîndrie pentru tot natul țării lor de adopțiune, nu mai avea nici un motiv să se teamă pentru siguranța lor și să mai stea de[illegible] refugiați în palat, ci trebuia neapărat să-și reintegreze domiciliul și să apară curînd în lume ca să-i dovedească faptic că toate zvonurile despre pretinsele neînțelegeri fuseseră exagerate și se cuvenea înmormîntate, ne-am mutat înapoi, pentru încă o săptămînă de totală clarificare a situației, în apartamentul confortabil al M.C. de la et. II. al părții drepte locuibile a palatului, cu ferestrele cînd exact către acea a biroului C.N. astfel încît ne făceam semne și vorbeam cu Ioana ~~pe~~ pe [illegible] cînd nu puteam să folosim telefonul interior susceptibil de interceptări indiscrete, luam prînzul la C.N. și cinam zilnic după masă în [illegible] M.S. din oraș, înspre vre-un "nou colț" încă necunoscut [illegible] și zona din pădurile din jurul capitalei, la lungi plimbări pe jos, pînă la cazinoul amintit acum pe ora ceaiului și uneori late, dar seara cinam în oraș. Încă mai mult în familie, la prieteni și cunoștințe românești, înainte de a ne ~~[illegible]~~ și întors (după [illegible]) acasă, a primi și accepta invitațiile C.D., firește extrem de curios de a ne descoase asupra adevărului celor întîmplate, pe care evident că nu l-am ascuns celor în drept a-l cunoaște sub sigiliul secretului, dar dînd versiunii(le) cercurilor diplomatice minimalizau toată afacerea la nivelul unei neînțelegeri ivite doar între Antonești și [illegible] lor aliați relativ la discursurile regale, cu firești repercutări nepotrivite, dar nu atît de grave cît le zvoniseră asupra C.R.-

Contra [illegible] lui Coty, nu am blocat rezolvarea ~~[illegible]~~ regelui regale, lăsînd pe Antonești să facă primul pas spre reconcilierea și destinderea efectivă cînd, fiind că fortăm nota ca să-i umilim, am căutat să obținem însă de toate plecarea celor patru membri ai C.M. și numirea unora noi de alegere pură a M.S.-

Primul funcționar al C.R. care a fost direct îndepărtat de reviriment este Dr. Tran-Rep-Chemist în chiar seara plecării M.A., de către Groza, acesta l-a pus la vedere, tot atît de secret, că nu se mai poate pretinde nici unui "călător regele în Italia", angajîndu-l personal a depune toate diligențele pentru a șterge efectele ce le-ar fi putut produce în rîndurile personalului inferior mobilizarea lui pe neașteptate neobișnuită dintr-o neprevăzută urgență a unui funcționar al Președinției. Dar, totuși cum această intervenție nu putuse rămîne secretă și fără de rapidă răspîndire printre tot personalul C.R. și prin familiile lor și în afara palatului, nici a [illegible] ordinului, ba chiar și mai puțin, nu a putut lipsi să-și creeze [illegible] în fața la pridvorul de brazi pînă la ultimul personal a funcționarilor inferiori [illegible] din [illegible]

[illegible]

(88)

dependință a palatului de pe "Splai", clădită de gospodăria Adm. al Bun. Part. ale fostului suveran, col. Stavăr, unde R.-M. căutase în zadar să-mi instaleze cel mai frumos dar mult prea mare apartament când devenisem S.P., fiindcă nu ne plăcea confortul vecin cu Malmezonul, de pe atunci de proastă amintire pentru noi, deși nu fusese încă decât cazarmă, dar nu și pat casa mea. Se înțelege cât de fulgerătoare și totală a fost noua schimbare în fața a întregului personal casnic, [illegible] atât de respectuos, atent, amabil, simpatizant și doritor de a reintra măcar în grațiile mele și nevestei-mi, dar și ale colaboratorilor demnitari civili în cap cu Iorga (care se cam resimțise de lipsa sa de autoritate în săptămânile noastre de restriște), încât nu mai știam cum să scăpăm de manifestațiile de gentilețe ale lor care ne aduceau acum din când în când și cafele recomandate doar ca să-și arate devotamentul integral nealterabil față de Coroană. În schimb, nu știau unde să se mai piteleze cei patru ciumoți ai C.M., deși din tot adinsul eu am dat tuturor colegilor mei civili consemnul a nu le arăta acum mai mult dispreț decât în toiul crizei, ba dimpotrivă a căuta să marcăm că nu eram la nivelul lor, ci doar tot atât de mirați ca [illegible] de faptul că putuseră să cadă atât de jos. Nici unul dintre ei n-a îndrăznit să-mi aducă personal noul ordin trimis, fără să fi fost cerut, de M.St.M. la C.M. pentru a mă "recomanda" f.f. urgent", cum că eram mobilizat permanent ca prin Mare-Demnitar exempt de orice concentrări, în serviciul personal al ~~[illegible]~~ Comandantului al Armatei, care în consecință mi-a fost trimis de simpaticul scrib plutonier-major al biroului G.C.M. cu-n larg surâs și respectuos să cer ~~mai~~ acum a fi avansat inferior în gradul de sergent, ceea ce natural am respins cu indignare întrucât consideram a nu-l fi meritat nici pe cel de fruntaș la care fusesem ridicat la terminarea fericită a celor șase luni de serviciu militar efectiv făcute în armata română – pe când după un an de liceu militar în Elveția ajunsesem caporal la vârsta de 14 ani. – Toma se întorsese din Banat, unde toți pomii începuseră să înflorească, în același fel voioși, abia la început de mocirlă, așa că prinsese efectiv un adevărat guturai împrejurarea primului dejun regal la care Iuri a fost poftit în urma cererii lui f. tardive de audiență de după mijlocul lunii și la care dinadins nici eu, nici Toma, nici Iorga și nici măcar Ullea nu am participat, cu acordul M.S., ci doar Olteanu, Nelly și Alice Sturza, iar la sosire, din ordinul meu, nici un demnitar civil nu l-a primit, pentru a-i marca net că trebuia în primul rând să se scuze față de mine pentru insulta sa din 4 ct. – După descrierea H.M.L., era cu totul plouat, umil, trist, jenat și atât de îmbufnat încât, în afară de această povestire numai M.S. – căci și R.-M. a socotit sub demnitatea ei să participe la audiență, făcându-se că nu era curioasă a cunoaște versiunea autentică despre misterioasa întrevedere la M.C.G. și miraculoasa liniștire a periculoasei agitații a opiniei publice, concomitentă cu din întâmplare cu aplanarea crizei externe și interne – cu privire la rezultatul fericit al "vizitei la Führer" mulțumită căreia C. reușise" a scoate pe Suveran total din criză și a-l salva temporar și pe el, D-zeu știe pentru câtă vreme, căci refuza categoric să anihileze declarațiile M.S. prin altceva decât diversiuni cam mai favorabile presei germane cele ce ține în cadrul Consiliului de Miniștri și ~~[illegible]~~ normative mai pe capitolul celor date de Goebbels presei naziste, așa că fusese dinadins a nu se preciza la [illegible] imediat după întoarcerea M.S. ca să nu dea [illegible] de bănuit că totuși R. era de acord cu politica de duplicitate a Min. Ext. și că amândoi se bucurau prea mult de [illegible] manevrei guvernului, întrucât în fond tot Hitler mânuia firul, din moment ce [illegible]

[illegible]

cîștig ce-l obținuse — comanda armatei noastre din Ucraina, care în schimb intra sub subzistența Wehrmachtului ceeace ne degreva mult contribuția (în ~~ceeace~~ ce minte sfruntat, căci ~~se angajase~~ M.A. se angajase a plăti cu aur și tradus acea subzistență!) — nu schimba decît din punctul de vedere formal situația care de fapt era exact aceeași și înainte, Mareșalul neacceptînd nici odată ideile M.A.—Regele pricepuse imediat cum încercau acum Bijbijleții să-ntoarcă macazul, dar cum nu trebuia să le bage seama în propriul lor rahat, se făcuse că plouă, astfel încît de această dată Ică nu adăugase [illegible] și pentru generalul său nemaipomenit, vechi doar de o duzină de zile, decît că "manevra M. de a face pe toți să creadă într-o reală criză monarhică și adevărată neînțelegere între guvern și palat fusese o abilă și reușise complect, drept care nici nu era de dorit o reconciliere azi-mîine, pe care acum și H. o dorea fiindcă se speriase de agitația ~~[illegible]~~ efectivă ce o stîrnise-o fără preocupare criză internă, să pară precum din cele afară de lucru și lene realizată și în nici un caz MHII și C.R. să nu deie de bănuit nimănui că generalul cu cererea abdicării n-ar fi fost serioasă." Dar nici de răspuns, în semnul unei mari bucurii de a fi descoperit subit că toată încordarea și mobilizarea trenului regal etc... nu fuseseră decît un joc abil pentru a-i duce de nas pe nemți, nu-i fusese cu putință lui Mike, prea dezgustat de ipocrizia ambilor bedici, așa că tăcuse gînditor pentru a încerca să vadă dacă tăcerea va îl va jigni profund pe interlocutor sau va fi înțeleasă de el ca o f. plauzibilă reacție a celuia ce totuși nu era dispus a înghiți pe stomacul gol chiar o asemenea gogoașă. Și Bijlot — cu toată smecheria sa avocățească — n-a știut să joace cartea ca un adevărat și mare pokerist, căci a trîntit-o moartă, luînd încă și față de R.-M. un aer de martir melancolic și amorezat de "soarta ingrată ce-i revenise de a fi fost silit prin împrejurări atît de vitrege și complexe pentru toți românii să le facă iubiților săi stăpîni atîta sînge rău și nopți de insomnie chinuite", am avea să le spună la proxima ocazie. — La auzul acestei năstrușnice explicații, pentru găsirea căreia îi trebuise 11 zile perfidului gangster grec, Ionel ne-a spus cu umorul său sec și mutra sa lipsită de nimic: "Ce ar fi să-i cerem Mike cele douăsprezece milioane ca dă Styrcea două sute de mii de elvețieni și s-o ștergem la Monte-Carlo, ca să le facem figura și lui Dolfi care trebluiază pe firma regală pentru aspiranta petrolului și bandiților ăstora, dar să revenim apoi travestiți la ora H pentru a-i da peste cap pe tustrei?!" drept care ne-am prăpădit de rîs, dar totuși mai mult de bucurie și certitudinea că, de fapt, tustrei mîncaseră (efectiv deja) marele hap de a fi trebuit să-și aghite declarațiile regale ținute de Buzești și nerestrictate de H.S. (nici comunicate și retractate) (care) — indiferent ce va mai scoate Bijlot ca dezmințiri reportorii, care-l privea pe dînsul personal — fără nici o repercusie alta decît o lecție de emoții. Și atunci nu m-am putut împiedica să spun nemții MHII și lui Ionel — jumătate serios și jumătate în glumă: "Și cînd vă voiu explica odată cum de am reușit să-l ipnotizez pe dl. interimar ca să-mi parafeze declarațiile, abia atunci o să vedeți de cei trei dictatori păcăliți, cu adevărat poftă!" Natural că n-am mai fost ținut în prea puțin ce am promis, dar abia după grele jurăminte de păstrarea secretului pînă la "prea fin mîna", numai celor trei și lui Brelle, care au fost atunci prezenți, cum le plătisem și lui Puj și lui Bijlot înalterațiile lor cu Tolo și legea Funcționarilor Regale. —

Sărmanul Tomi avea să moară însă fără să fi aflat că fiul său adoptiv devenise un falsificator în acte publice și cred că a fost mai bine așa, fiindcă era deja destul de întristat de evoluția gangsterească a moravurilor internaționale și publice interne ca să-l mai deziluzioneze și asupra concepțiilor mele de etică politică. Dar nu răceala contractată la întoarcerea sa din altfel veșnic însorit al țării, al [illegible] sale către care trăgea mereu în ultimele zile ale bătrâneții (sau mai bine zis ale vieții, căci n-avea decât 61 de ani, ceea ce nu-i o vârstă mare pentru un vânător care-și petrecea, în ultimii tot anii, aproape jumătatea zilei în aerul liber) avea să-l ducă-n mormânt, cu toate că nu i-a pierit deloc de gripă, decât pentru a-l evita pe Ică pe care nu-l putea mirosi de fel (la figurat și la propriu, deoarece acesta se parfuma ca o muiere) căci imediat ce Basile a venit să-l anunțe că valul de călduri frumoase a făcut să sosească rațele în stoluri numeroase din Egipt și să migreze [illegible] în "Fundul Lupilor" și pe Boian, s-a apucat de reconsiderări personale cu Jaga și cu mine, înainte de a se decide să-l sfătuiască pe Mike să-l accepte "monseniorul de bălți al primăverii" și a profitat de prilej pentru a-l invita pe Gordenberg la vânători pe bălțile mai mici din preajma Bucureștilor, ca să-l descoase despre evoluția H.C.B. și a-l răsplăti totodată pentru promptul lui intervenție ce contribuise fără îndoială și ea la reabilitarea neașteptată a prea autoritarului Conducător. – O bucurie mare ce o avusese, în afară de victoria repetată pe tărâmul politic, la începutul ultimului său an fusese achiziția Șivițanului. Aceasta se perfectase deja prin ianuarie în modul următor:

Contele Hunyadi ceruse inițial, când moștenise Șivițanul și pădurea era deja mult suprexploatată, prețul exorbitant de 5 milioane fr. elv., calculând cam peste o mie hectarul la mia de fr. – (Nu sunt decât 4.995 ha și câteva are, din care însă terenurile de construcție și via valorau mai mult, iar castelul și toate dependințele figurau cu sume modice, simbolice, la totalizare în vremea aceea.) Estimația materialului lemnos făcută de Adm. Dom. Moșiilor cu cea a Soc. Casinul și confirmată întocmai de experții elvețieni și D.C. și Ban. Nat. ale M.S., ridica 66 și jumătate de milioane lei 1942/43, adică aproximativ numai un milion de fr. elv. la negru sau real și doi milioane fr. elv. la cursul oficial al [illegible], întrucât de la moartea bătrânului conte, Casinul tăiase mult peste posibilitățile anuale normale care ~~[illegible]~~ erau de 30 ha (deci masivul ar fi fost în situație economică a regimului de codru exploatabil abia la 100 de ani, adică cu 100 de parcele a 30 ha cu vârstele crescând repartizat de la 1 până la 100 ani, ceea ce nu fusese deloc cazul) astfel încât trebuia așteptat cam 25–30 de ani până la reluarea exploatării ~~[illegible]~~ clasice, ceea ce nu supăra câtuși de puțin pe S. care nu căuta pe acest domeniu o sursă de venit ci un teren de vânătoare ce avea tot interesul să-l cumpere cât mai ieftin și să nu-l exploateze deloc în timpul vieții sale spre a nu deranja vânatul. – De fapt, administratorul statului mai mult, cel puțin [illegible] de milioane de lei, dar estimația fusese făcută cât mai jos, profitându-se de situația [illegible] a exploatării și obligației celei lungi perioade de așteptare până [illegible].

la posibilitatea de a-i scoate un randament, numai pentru a reduce la minimum investiţia sa. într-un obiect de lux, din momentul ce, timp de cel puţin un sfert de veac, nu putea să-i aducă nici un venit, dar, în schimb avea, costa aproape încă odată pe atât pentru renovarea clădirilor, mo-dernizarea instalaţiilor de apă și electricitate, calorifere etc. și întreţinerea lor, drumuri carosabile etc. etc. și pentrucă S. nu dispunea decît de 40 milioane lei lichide (cele 30 [illegible] de [illegible] într-un seif, plus cele din acţiuni realizabile la scurtă scadenţă) pe care le-a plătit lui Tonci (urmînd a-i achita restul în rate cu o dobîndă de 7%, cea oficială a B.N.R.) la cumpărarea (numai a activului) Corvinului fără pasiv, dar el care-l cumpărase cu pasiv, iar în activ cu acţiunile Hunyadyi a Fabricei de Lacuri și Vopsele de la Timișoara și alte acţiuni de industrii mici ardelene și bănăţene neglijabile, ce fuseseră defalcate din activ la a doua vînzare-cumpărare între Tonci și R. care urmărea numai posesiunea Sîrbișorului și fiind exempt de orice taxe, ce incumbă numai cumpărătorului, nu mai avea nici o altă cheltuială, pe cînd la prima tranzacţie între Hunyadyi și Tonci, acesta trebuise să achite taxele fiscale pentru întreg activ-pasiv al Corvinului, în România, fără să-i rămînă portofoliul acţiunilor defalcate, întrucît Directorul General al Dom-Maerny le vînduse Avocatului Bárán, mare afacerist evreu liberal din Timișoara, pe un preţ de nimic în contrabalanţa Corvinului, luînd el cel mai drept comision pentru munca sa de estimaţie a Sîrbișorului și de negocieri cu Budapesta. Or, Contele Hunyadyi, care n-ar fi vîndut nici odată Sîrbișorul pe 66,5 milioane lei care pe zi ce trecea se devalorizau, astfel încît pînă ce reușea eventual să le transfere clandestin în Ungaria (cu care România nu făcea nici un fel de schimburi comerciale) nu mai realiza nici milionul de pengő, vînduse lui Tonci acţiunile Corvinului numai cu condiţia de a primi la Pesta contravaloarea lor netă, fără a plăti nici o taxă, în pengő la cursul de schimb oficial, adică vreo două milioane și jumătate, respectiv 2 milioane de fr.elv. transformate în pengő la cursul oficial; iar lichidităţile majore ale lui Tonci nu atingeau o atare sumă, întrucît tot portofoliul său de acţiuni era compus dintr-acele mari internaţionale (Suez, Canadian Pacific, Standard Oil of New-Jersey, I.T.T., CHADE etc...) ce nu se puteau negocia ușor și convenabil la Bursa Pestei în timpul războiului, așa că se văzuse constrîns a-și vinde ultimul mare imobil din cele șapte moștenite din inima Pestei, un bloc imens înconjurat de patru străzi, din care una este Váci-ul, în centrul comercial al orașului. Cum eram atunci în plin început de criză și în plus Tonci nu se simţea bine și nu era deloc dispus să-i suporte mutrele acide ale multiplelor sale rudenii, cunoștinţe și ale fostilor săi prieteni din societatea maghiară pe care nu o mai frecventase din 38, care era acum mult mai montată împotriva noastră decît atunci, cu tot succesul de la Belvedere, din cauza tensiunii mai româno-ungare și pe deasupra prin înfierarea acelei care îl desmoștenea total pe nepotul său Bubi Teleki (fiul contelui Jennö Teleki și al Tincăi Mocsonyi de la Căpâlnaș) pe care voise să-l înfieze după moartea accidentală a unchiului acestuia, Ionel Mocsonyi (în 1934) dar cu trei condiţii ce fuseseră toate refuzate de părinţii minorului (de a lua numele de Mocsonyi-Teleki de Foen, de a trece de la calvinism la ortodoxie și de a face bacalaureatul și liceul în România, devenind român sadea iar nu, cum era, simplu partizanul minorității maghiare), drept care mă adoptase pe mine în 1935 după expirarea termenului ce un an lăsat lui Tiny pentru acceptarea tustrelor condiții, dar totuși, în testamentul său făcut concomitent cu adopțiunea mea la 15 iulie 1935 la Arad, ce nu le era însă cunoscut Telekilor, și lăsase lui Bubi „casa mare din Budapesta” care atunci erau însă la numai a de trei sau patru și pe care ulterior, văzând că Bubi era educat spre a deveni 100% maghiar la liceul Piariștilor din Budapesta, le vânduse în schimbul cu casa din Timișoara, Fabrica Hertz etc... până la această ultimă și cea mai valoroasă, astfel că a preferat să-l trimită pe Directorul Dom. Mosagi la Pesta pentru vânzarea ei cu scopul achitării lui Hunyadi. Cum, pe de altă parte, nu numai acesta ci și mandatarul contelui, avocatul izraelit Simon Mihaly Pal erau amândoi excroci notorii de mare anvergură, au vândut imobilul pentru vreo 5 milioane pretinzând că obținuseră numai 3, plătiseră cele vreo 2 și jumătate contelui, taxele în valoare de vreo 400 de mii și dăduseră [illegible] restul de un sută mii pengő, drept lichidare pentru serviciile lui, bătrânului adm. al imobilului Telar Ödön, fostul prim servitor al lui Tonci până-n 1918, cu care făcuse împreună primul război mondial participând la ordonanță. Așa dar, Tonci își vânduse ultima din celebrele case moșierești din Pesta pentru nici 20% din valoarea ei, căci în acel moment francul elvețian era la paritate cu pengő la alb și negru, ba chiar câteodată cu câteva centime sub el, pe când, după dezastrul din cotul Donului, nu-l găseai decât cu 80 de lei ~~francul elvețian~~ iar spre sfârșitul anului cu sute. Dar, precum se va vedea în cele ce urmează, de fapt nu va fi încasat nimic pentru ea, ci dimpotrivă îl va fi costat o pierdere în plusul casei, căci cele 40 milioane plătite de Adm. Casei Regale celei a Dom. Mosagi au fost furate de Directorul General al acestora, restul de 26,5 vor fi blocate de fisc la C.R. până la plata taxelor succesorale, astfel că atunci când le va încasa vor fi și devalorizate, iar prin faptul că pădurea Soc. Cărvinului a rămas în seama mea ca moștenitor al lui Tonci, urmând a fi achitat de aceasta în România și restituit ulterior de Hunyadi, am plătit pentru aceasta până la arestarea mea contravaloarea a un milion de fr. elv. pe care mi le-a rămas dator. Culmea era însă că chiar eu am fost acela care ca M. al C. am insistat contra avizului juriștilor, cum că nu puteai cumpăra numai acțiuni fără pădurea unei acțiuni, obligând pe Dir. Gen. al Dom. Mosagi să ia pădurea Societății în arenda Vânzătorului pentru a feri C.R. de tranzacții directe cu Hunyadi, crezând că Tonci va ști să se descurce cu aceasta și mi-am luat astfel singur belea pe cap, neputând bănui că va muri peste două luni și că Hunyady va fi ruinat de regimul comunist maghiar cu trei ani înainte de confiscarea averii mele. – Și, cum din fericire numai Atotputernicului îi este dat să cunoască viitorul, [illegible] n-a existat timp în absolut, MMCC, Bietta, Nelly, Tomi, arhitectul italian Stoppa și cu mine am plecat în 20 martie pe trei zile la Săvârșin tot fără adj. și Mășer cu trenul regal în care am locuit în acest răstimp, fără să prevedem nici una din catastrofele viitoare și în culmea fericirii de timpul minunat găsit acolo și de activitatea noastră pasionantă: planul pentru restructurarea totală a interioarelor castelului și dependințelor și amenajarea parcului. Fury nu rectificase din toată celebra colecție de trofee de vânătoare ale bătrânului său decât primul și al micului căprior, primul și al sutelea cerb ai acestuia, primele și ultimele sale coarne, plus recordurile, ~~celebrul~~ fazanul unic împăiat de un neuitat, [illegible] bătrânului [illegible] și cartea bătrânului care făcuse o [illegible] pădurii [illegible] pe domeniul său în patruzeci de ani de vânătoare zi de zi, apoi mormintele părinților care dominaseră [illegible] și câteva puține mobile vechi de familie, dând tot restul prietenilor săi din țară – lui Nicky Kovácsy, Telekilor de [illegible] și lui Tonci toată [illegible] cu Tokay-urile [illegible] de peste [illegible] de [illegible] și vinuri [illegible] din toată via Hunyadi dela Miriș și cea dela Sinaia — și personalului său, propriu de Dr. al Dr. Mocsonyi alegându-se cu [illegible] peste toate [illegible].- Am fost prea ocupați cu Sinaia ca să mergem la Balci care ne aștepta în zadar cu un dejun, iar Suveranul ne-a [illegible] să [illegible] ca să poată sta la [illegible] pentru a supraveghea personal lucrările de reconstrucție dela Sinaia.-

La întoarcerea noastră la București, [illegible] era în cele trei [illegible] și M.H. nu se instala la [illegible] nici măcar încă de 10 zile, privind pe [illegible] Prahovei fiind f. [illegible], au început tatonările relative la alegerea noului Ş. al C.M., Ică venind a doua oară la dejun, tot fără [illegible] și participare [illegible], M.A. neplăcând încă nici un gest personal de "mea culpa", dar punându-l pe Secund să pipăie terenul cu privire la această problemă ce părea acum a se simți dator s-o rezolve singur, după cum Bijlea dădea a înțelege, spre a-și arăta bunăvoința și a crea prin această concesie bazele [illegible] sale și ale unei noi apropieri [illegible], dar fiind totodată îngrijorat ca nu cumva generalul cerut de el să fie un element periculos pentru el și deci inacceptabil. Elena, pe de altă parte, îl pisase din nou dinamic pe Mike să [illegible] că nu ar ajunge candidat să-i ceară pentru repunerea pe ~~[illegible]~~ nicovală a colonelului Vergotti, dar împăratul copil, altfel de marea contribuție a mamă-sii la victoria reportată (căci ea îl afișase și sprijinise cât cel mai mult dintre noi toți a se întoarce și aduse deasemeni aportul [illegible] în câștigarea grației Führerului prin folosirea [illegible] cumnatului ei german), ținea mai mult la bătrânul general [illegible] pe care abia îl cunoscuse din fuga noastră de sub [illegible] grădiniței din inima Ucrainei decât la tânărul locotenent de jandarmi din care mamă-sa hotărâse a-i face prietenul cel mai bun, punând problema politică cea mai importantă, a redobândirii puterii regale, înaintea celei sentimentale de a-și vedea mama complet fericită prin satisfacerea dorințelor și lichidarea [illegible] și prerogativelor femeiești; iar eu — trebuie să recunosc — nu numai că-i dădeam dreptate, dar îl și încurajam foarte în această preferință, [illegible] de asigurările date lui Ică la plecarea lui dela [illegible] cu Tânărul Vodă și nu-l uite, privind în permanență evidentă cererea recuperării postului de ordonanță regală, ce-i rămăsese astfel rezervat, vacant. Cu aceeași consecvență, H.M. decise a rămâne invariabil la alegerea făcută asupra lui Sănătescu, rugându-mă în consecință a-i da de veste acestuia despre ~~[illegible]~~ regala dorință ca nu cumva să se lase influențat de camarila, tânărul și prietenul său mai mare [illegible] a refuza postul sub un pretext oarecare pentru a nu-l indispune pe acela. Neștiind că Sănătescu se afla tocmai de câtva timp în țară într-un concediu medical a-și clarifica situația la urma cererii sale de a primi o altă însărcinare și, [illegible] ce o nutrise în relațiile cu Muc, care nu o putea administra fiind dela rebeliune [illegible] la [illegible], era tocmai în Capitală ~~la București~~, mi-a cerut ca o scrisoare pentru el la Tăbăcaru, cu care era f. prieten, [illegible] să i-o transmită pe front prin mijloc sigur, dar aflând dela acesta că-l putea întâlni oricând la el, am [illegible] un dejun cu el la Tăbăcaru peste două zile și astfel nu am putut obține cu mult mai bine [illegible] de [illegible] asigurarea acceptării sale, prevenindu-l că R. dorea să aibă patru în loc de doi A.R. dintre [illegible] doi să fie Udrițchi și Ionescu [illegible] iar ceilalți doi dela marină și din aviație; totuși el reprezenta cavaleria iar Com. Rot., ce aștepta să-l recomande, trebuia să fie din [illegible] și [illegible], cu [illegible] de munte; eu [illegible] să-l propună pe Robert Bossy din infanterie, fiind am avea astfel o legătură neîndoielnică cu Raoul și să-l cunoască bine pe Robert a cărui soție era [illegible] lui Iorga și prietena cea mai intimă a soră-mea.-

Singura problemă delicată era aceea cu el, care putea să-mi fie tată și ajunsese la gradul cel mai înalt din cariera militară - general de armată, căci cel de mareșal era la noi de fapt mai mult o demnitate onorifică decît un grad efectiv, pînă la Antonescu care fusese să-l aibă numai pentru a trece peste înaintarea generalilor de armată mai vechi decît el -, să accepte a fi subalternul meu, dar aici Sănătescu fără să aibă mentalitatea de democrat anti-militarist și reformist de tip [illegible]. Pentru a nu-l obliga pe S. să cedeze față de Antonescu asupra întîietății mele la conducerea C.R. și a-i da totodată acestuia și ordonanței lui de Podeanu, pe care nu-l putea suferi și-l acuza de trădare față de M.S. și de a fi [illegible] de rău cariera în ochii lumii cu pretenția că păstrează la palat o lecție de bună cuviință și respectabilitate de Coroană și dotările ei, fiind să nu fie decît S.C.M. și nu și M.C., post politic cu care nu avea să aibă nimic de a face, iar cum acesta era vacant, întrucît nu mai ființa decît funcția dar nu ocupantul efectiv pentru, cerea doar ca să nu primească I.O. prin mine, ci direct de la R., fiind deci răspunzător de toată Armata militară, iar la ceremoniile militare, cum era 10 mai, să aibă întîietate față de toți demnitarii civili. Cît despre colaborarea cu mine pentru coordonarea chestiunilor militare cu aspectul politic al problemelor și programul general oficial al M.S., eram foarte convins că ne vom înțelege și potrivi în perfecție. I-am pus însă în vedere că la anul nu trebuie să fie M.C., altfel încît atunci, cînd vom vedea că ne apropiem de victorie, va fi numit și M.C. la fel, pe cînd pînă atunci ar fi chiar mai abil față de Killinger să apară într-o poziție mai ștearsă, strict militară și total apolitică, tocmai pentru a nu trezi bănuielile nemților că palatul ar fi devenit prea puternic și cu veleități de conducere politică. Generalul a fost încîntat de aceste combinații ne[illegible] sportive și înțelepte a noului lui împuternicit și acum așteptam doar momentul cel mai prielnic pentru a-l trece pe [illegible] de alegere. - Pentru Comanda Bat. de Gardă, Sănătescu avea în vedere pe un bărbat bun, expeditiv și devotat mie, colonel de Vîn. de munte, ce-l avusese sub ordinele sale pe front, anume Negulescu, actualmente la Bacău, ce-l va propune M.S. prezentîndu-l la primul prilej. Mi-a dat a

2. înțelege că acesta era unul antantofil, și anti-nazist și anti-antonescian, deci tocmai ce-i trebuia M.S. "pentru orice eventualitate" ce se punea la sfîrșitul războiului; cît despre Bossy era perfect de acord, iar [illegible] trebuia ales numai de Vodă, căci pe ăia nu-i cunoaște deloc.-

Foarte de veseli la aceste favorabile perspective, Mike și vizitatorii C.R. se [illegible] la țară către sfîrșitul lunii pentru a profita din plin de condițiile excepționale ale vremii calde și senine create de încheierea vizitelor lor și ~~[illegible]~~ - Mike, Ioani, Jorja Basile și cu mine - a treia oară, de la intrarea ~~[illegible]~~ din livezile, la Miroslava, către ora ceaiului, pentru a ne afla pe bătrîn la pază de seară și ~~[illegible]~~ a face apoi din dealuri vînătoare, plecînd de această dată fără Ioani care se ducea grăbit să se întîlnea ~~[illegible]~~ prea obosit pentru a sta cu orele la pîndă și a trage mutre de [illegible] și preferă să rămînă mai puțin aici la Mogoșoaia unde Marthe Bibescu îl invitase la prînz. În ajun cinase la Leg. Italiei și se alesese cu o intoxicație ce spera să-i treacă ca dejunul [illegible] f. ușor și [illegible] la Mogoșoaia, întrucît Marthe avea un bucătar francez, iar Ioani era [illegible] la [illegible] - [illegible] de Cas. Roja - și nu voia să se [illegible] [illegible], excepție de [illegible] la ultima clipă. La pază de seară vînătoarea excepțională de [illegible], cu o [illegible] [illegible]

Ioan Mocsonyi-Styrcea,

95

pați și pierdută, nici cu alt rotor și 58 bucăți în ciorchine, Mike ~~[illegible]~~ fiind încă 63 [illegible], dar Joga și
Bosarte nici [illegible] și la ceas excelentă și [illegible] luasem hotărârea de a-mi bate recordul dimi-
neața și pe cât posibil pe compuneață. Și, într-adevăr, a doua dimineață, aflându-mă cu Mike în "Copi-"
[illegible] — pe două "echinuri" [illegible] și bălți, spate în spate, separați de câteva zeci de lectrice de stuf și găsindu-mi
un loc minunat pentru lucire, o baltă mică, [illegible] înguști, mobilă și rapidă, sub niște sălci bătrâne scu-
fundate pe o treime-n apă, ajunsesem de la plecare pe la 5 [illegible] [illegible] stuf și până la 11
fixe să culeg 111 rațe de toate felurile, 2 erați, 1 [illegible] și 9 cormorani, trăgând în total [illegible]
minus un [illegible] – adică 124 de focuri – cu alice și vre-o duzină cu glonț în băltoaci, ceeace
devenise recordul meu relativ, la rațe, ce nici nu l-au bătut de atunci și mă bucuram la gândul
de a găsi prilejul dacă mai luam vre-o duzină – două până la întoarcere și repetam ~~[illegible]~~ doar. Tacii nu
venise ca să-l fi bătut și pe el, când deodată o luntre apăru eșind din stuf pe unde sosisem și tra-
versă "echinul" grăbit în plin mijlocul lui cu un paznic în barcă strigându-mi [illegible] că trebuie
să plec pe loc întrucât M.S. Regina-Mamă ~~[illegible]~~ telefonase personal ca să-mi anunțe că d-l Mocsonyi era f.
+ grav bolnav și de urgență să vin imediat la căpătâiul lui. Am plecat la [illegible] cu gândul că putea să fie o
[illegible] de a lui [illegible] pentru a mă [illegible] [illegible] și-mi [illegible] "Mauserleia" cu-a [illegible]
[illegible] de 50 de gloanțe – ce mi le făcusem toți la Colțunea la [illegible] –, dar [illegible] [illegible] nu era nici
o speranță [illegible] la ~~[illegible]~~ d-na Popescu, care vorbise personal cu R.-M., mi-a confirmat tristă știre, așa că am
plecat [illegible] rapid la București ca să aflu amănuntele. După [illegible] [illegible], Tacii fusese [illegible] pe
[illegible] și [illegible] 4 zile, dar [illegible] se [illegible] [illegible] și plecase acasă pentru a lua niște pilule calmante ca
să-i oprească durerile de stomac și intestin. I se oprise digestia, dar nu putea nici vomita nici ~~[illegible]~~ defeca
fiind deasemenea constipat și fără scaun de două zile, așa că-și făcuse un clistir fără rezultat iar, cum
era încăpățânat rău cu privire la refuzul de a-l consulta pe medicul său fiindcă acesta-i prescrisese
regimuri de care nu se ținuse, ~~așa că~~ băuse coniac și plecase la club sperând că partida de bridge
o să-l facă să uite de dureri, dar se-ntoarse (mai rău) acasă ca să-și mai facă încă o clismă înainte
de a se ~~[illegible]~~ împrica pentru cina spaniolilor. ~~dar~~ Nu reușise nimic nici acum, așa că trebuie să telefo-
neze că nu putea veni fiind bolnav și se mai îndopase cu calmante contra durerilor în loc să-și
cheme doctorul, iar la 3 dimineața o chemase în fine în ajutor pe Bielle (la telefon) spunându-i
că se simte pe moarte. Când ~~Bielle~~ a sosit în Columb 3, sărmanul Tacii avea burta total umflată și
tare și nu mai putea de dureri, ~~[illegible]~~ ea i-a ~~[illegible]~~ adus rapid pe Dr. Cohane care i-a pus pe loc
diagnosticul ~~[illegible]~~ ocluziunii intestinale, recomandând încercarea de a-l interna la Elias – rechi-
ziționat de M.M.G. unde se afla un chirurg renumit pentru această specialitate – ~~[illegible]~~
Însă — n-a reușit, directorul refuzând să ~~[illegible]~~ primească pe un român și civil, ~~[illegible]~~ așa că l-a dus la
St. Vincent de Paul unde Hortolomei, Burghele și un asistent l-au operat, dar abia pe la 6,
găsindu-i intestinul mic descompus în așa fel încât au trebuit să-i taie 2/3 din el cu
speranța că treimea rămasă va fi destul de suficientă pentru a se repune în funcție,
ceeace nu s-a întâmplat însă, fiind și el prea lezată de efectele ocluziei. Totul a rezistat
șase zile, în decursul cărora n-a mai fost lucid decât în rare și scurte clipe în care

Ioan Mocsonyi-Styrcea .

n-a vorbit decât de vânătoare și cărți, iar când durerile m-au prevenit că nu mai erau speranțe, întrucât toate încercările de a-i pune mațele în mișcare se dovedeau infructuoase iar injecțiile nu-l mai puteau menține mult, i-am propus când s-a trezit o clipă din letargie să-i chem pe un preot întrebându-l care i-ar fi cel mai simpatic, la care Tonci s-a opus categoric spunându-mi: "N-am ce spovedi și nu mai primesc cuminecătura de 40 de ani – vreau să mor cum am trăit și sunt sigur că tu mă înțelegi și ai să faci la fel: oamenii nu au nevoie s-o știe." A mai trăit după aceea o zi întreagă, și când atâtea bine trăit Bietele și cu mine am început iarăși să sperăm de vedea a-l ... cerea să bea un coniac, și fumeze o havană de ale lui speciale și provocându-mă la un "écarté", toate fiind aprobate de doctor, am jucat cu el o oră, la sfârșitul căreia, spre înserare, s-a stins cu țigara-n gură și ultima revistă, ce mi-o luase, în mână, fără nici o durere și nici un cuvânt. Îl vizitaseră în zilele precedente conu' Georgică, Iosefa, Bazile și partenerii de partidă pe care cerule a-i vedea mai des, iar o sumedenie de prieteni și prietene pe care însă nu le mai recunoscuse. A fost îmbălsămat și expus în casa lui, Dir. Dom. M. sosind cu soția înainte de moarte iar menajul Teleki din Budapesta în seara următoare de 4 april. În 5, MMCC, Ici din partea guvernului și toți românii și străinii cunoscuți l-au vizitat depunând coroane, iar în 6 i s-au făcut funeralii naționale la Timișoara și a fost depus în mausoleul de la Foeni, ca să fie desgropat cu ceilalți 32 ai celor 8 generații de Mocionești înmormântați pe domeniul primit împreună cu cavaleria și predicatul "de Foen" de la Leopold I, de către comuniștii din Timișoara, după 5 ani de "odihnă veșnică" și exact 100 de la anul celei de a doua revoluții europene ce-i fusese atât de odios – 1848 – în căutarea săbiei cu mânerul aurit cu care fusese îngropat și celelalte obiecte de preț – inele și dinți de aur – presupuse a putea fi recuperate de pe schelete. – În mașină pe drumul către Foeni, Tinca Teleki, extrem de amărâtă la aflarea din testament că fiului ei fusese lăsate explicit "casele din Budapesta" iar nu averea din Ungaria, deci că nu moștenea nimic, mi-a spus cu ură: "Să știi că averea Mocioneștilor nu le-a adus noroc și aruncă nenorocirea pe toți acei pe care-i atinge, așa că n-ai să te bucuri de ea!", la care i-am răspuns că totuși speram că va accepta pentru Bubi tot portofoliul acțiunilor din Pesta, la care renunțam deși îmi revenea de drept, ca o compensație pentru ultima casă vândută din vina mea indirectă fiindcă eu influențasem pe R. să cumpere Sânmihaiul. – Firește că oferta n-a fost respinsă iar în decembrie, când aveam să plec cu Dir. Cont. B. Rom. Gheorghe Marezu și avocatul meu bătrân Miron Butariu la Pesta pentru deslocotiri cu C. Hangelyi, aceștia aveau să-i mai cedeze lui Bubi din diferența între suma fixată și cea realizată de vânzare a casei, ce fusese mult mai mare decât crezusem, vreo [illegible] de mii de pengő. Astfel evitasem procesul cu rudele mele adoptive, ce le fusese sfătuit de avocați proști și interesați, pe care evident că eu nu-l puteam pierde, dar ar fi costat bani pentru avocați, timp pierdut și relațiuni de dușmănie cu oameni cu care aveam împărtășit dispoziții din ce în ce mai mult. – Dar deci intrarea în posesia a moștenirii lui Tonci nu-a dat noroc mai și mie marea bucurie de a ne indica cartierul general – socotit permanent – la

Ioan Mocsonyi Styrcea

97

Bulci pe care amîndoi l-am îndrăgit peste orice pentru că e într-adevăr un loc adorabil și o stațiune dintre cele mai simpatice, din cauza atmosferei sale cosmopolite create de cocktailul multi-național al populației, țîșnite din pîntecele Benedictinilor italieni, francezi, nemți și cine știe din ce alte neamuri care clădiseră în 1212 pe marele Ostrov al Mureșului vestita "Monastero Sancta Virgo in Insula" (cu clopotul în al șaptelea par de mărimea omului și icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni, "care de două ori n-a vrut să ardă în biserică" și azi e la Radna, păzită de Franciscanii mai dinamici și buni exploatatori de minuni), alungați și distruși de turci abia după căderea cetăților de la Lipova, Șoimoș și Deva la vreo trei ani după dezastrul de la Mohács, la care s-au adăugat treptat români, sîrbi, unguri, croați și [illegible], slovaci, șvabi, cehi și austrieci, așa că Biette era a treisprezecea națiune reprezentată, dar prima protestantă, căci toți bulcenii în afară de patroana bisericii sînt romano-catolici, pe de altă parte nu-i mai puțin adevărat că afurisenia sau numai maledicțiunea [illegible] și-a produs rapid efectul întrucît problemele izvorîte din succesiune n-au putut fi rezolvate nici pînă la sfîrșitul anului 1947, ci doar prin naționalizarea totală a bunurilor mele în 1948. Iar dacă din pricina favorurilor oficiale și deferențelor prezentate cu acest prilej, prin care [illegible] [illegible] toți [illegible] de gît [illegible] pe Biji ridicînd în slăvi meritele naționale ale neamului Mocioneștilor, tradițiile lor aristocratice și fericita alegere ce o făcuse altădată [illegible] oferindu-mi pentru a le [illegible], Antoneștii au trebuit și ei să-mi arate pe față de ochii lumii, prin condoleanțe sincere și verbale, sentimente de simpatie cordiale și aproape afectuoase, în schimb tot ei, dintr-un resentiment natural pentru că le rezistasem cu succes, dar totuși meschin și penibil pentru oameni ce aveau pretenția să fie mari conducători, au fost primii să mă lovească iarăși, chemîndu-l pe generalul Dobre, Min. de Finanțe, pentru a-i spune – Mareșalul – că "averea Mocsonyi e una de miliarde și trebuie deci impusă exemplar la succesiune iar nu, cum se-ntîmplă de obicei, să scape ieftin cu co-interesarea taxatorilor" făcîndu-l personal responsabil de alegerea unor inspectori financiari integri și cunoscuți ca necruțători, iar Ica adăugînd că pînă la achitarea integrală a taxelor succesorale averea și veniturile să-mi fie blocate ca să fiu constrîns a plăti cît mai rapid și să nu pot profita, prin tărăgănări și eșalonări, de scăderea constantă a leului pentru a plăti în lei devalorizați. Mie personal mi-a propus, în schimb, bunele sale oficii pentru lichidarea întregii probleme într-un timp record și în condițiile cele mai neoneroase pentru mine dacă-l [illegible] pe ~~[illegible]~~ ca avocat, expert în această materie, pe colegul său Aur. Zăhărescu (cofinanciarul, o fată [illegible] de abia 16 ani, ne având interes că biletul ar fi fost cum zic francezii "au dernier mieux", adică în ultimul grad de relații optime) și donînd "Patronajului" Băile Vața ca să mai diminuez astfel averea personală impozabilă, percepțiunile nu intrau decît în calculul global pentru fixarea ~~[illegible]~~ coeficientului de favoare ce i se aplica, potrivit frumoasei legi "socialiste" a lui Titulescu, Episcopiei Timișoarei, Aradului și Caransebeșului – dar în special bunului [illegible] care vorbise așa frumos la slujba prohodului – extrem de mișcată, sensibilizată și afectată de faptul că pentru prima oară o vizitase de membri ai familiei Mocsonyi care întemeiaseră și dotaseră ~~[illegible]~~ ortodoxe pe vremea luptei naționale ~~și~~ pe acest teren și cu acest mijloc, ca testament de al acestora și încă al celui din urmă (pe care tustrei speraseră să-l moștenească integral în 1933 la moartea lui Ionel Mocsonyi și-l acuzaseră ca să nu zicem înjuraseră greu în 1935 pe "necredinciosul" Vodă de a-l fi influențat pe Toni ca să mă înfieze - ceeace nu era decât parțial adevărat deoarece Carol îl sfătuise doar să nu lege, cum se zvonea că Toni ar intenționa, toată averea lui bisericii, întrucât opina că aceasta administra prost și nu știa opere utile cu veniturile ei, iar Andreiescu îi dăduse a înțelege că "se spera că-și va lăsa cea românească elevului său de vânătoare sau cel puțin căminelor culturale") nu conținea nici un "legat bisericesc", îmi cereau deasemenea, fără menajări sau jenă, să le dau imediat, iar nu după plata impozitului succesoral, Foeni, terenurile de construcție din Timișoara și respective Băile Vața, cică tot ca să scap de o dublă impunere și să reduc baremul procentajului la global, din moment ce nu-și puteau închipui că nu li le voiu dona ulterior "între vii" ca să repar omisiunea testamentară datorită desigur împrejurărilor vitrege ale decesului și nu prin legat postum prin care biserica ar pierde beneficiul material a unei generații de Mocioneşti. Toni percepuse încă de mult - fără să fi avut nevoie de sfaturile atotcapabilului monarh - cum erau gospodărite și la ce scopuri folosite dotațiile testamentare episcopale ale predecesorilor săi și ajunsese la concluzia că ajutoarele bănești permanente din venitul averii sale, împărțite cu scepsis printre nevoiași, precum și "Casele Culturale A. Mocsonyi" - ce le intenționa înainte de existența căminelor regale - erau mai adecuate contribuții sociale decât tendința înființării unui nou "Fond Bisericesc" de felul celui a Bucovinean, adevărat "Stat în Stat" care, deși excepțional de bine administrat grație tradițiilor sale austriace, nu pricepea la industrializări și ne-ridicând în consecință standardul de viață a regiunilor respective în măsura posibilităților sale și-mi lăsase deci mână liberă în această privință, nestipulând direct nici o obligație testamentară în afara legatelor personalului său ce le-am achitat imediat revalorizate și luând asupra mea impozitele aferente, deși nu fuseseră stipulate, interpretându-le ca trebuind să fie nete.-

Dar nu acestea aveau să fie marile mele bucluci - căci am publicat în extras testamentul, din 15 iulie 1935, spre a le dovedi fețelor bisericești că testatorul premeditase desmoștenirea lor, lăsându-mi grija să veghez la îndatoririle de ordine socială după spiritul vremii și imperativele sale practice și le răspunsesem tot atât de direct și fără nici o jenă că bisericile necesare vor fi clădite de "Domenii", dar că înaintea lor veneau piscinele, băile și dispensarele, urmate de cluburi organizate pentru odihnă, lectură și sport, cu terenurile de joc aferente, ceeace a fost răstălmăcit apoi prin răspândirea zvonului că le-aș fi spus că sportul trecea înaintea rugăciunilor și fericirea materială înaintea celei spirituale, iar eu n-am dezmințit decât a doua, fiind de acord cu prima declarație, ce nu figura încă nici pe aceea - ce necazurile cauzate în urma formidabilelor escrocherii și pollogării ale "Directorului General Domenial", Remus Rafiroiu. N-am fost surprins peste măsură, știind că știam despre ele din denunțurile și informațiile ce-mi parveniseră din toate părțile de ani de zile, până la Geneva, dar totuși adeveririle fură cu mult depășite. Când i le-am [illegible] lui Toni, îmi răspundea invariabil: "N-ai decât să preiei tu administrația, renunțând la politică"; eu sunt prea bătrân ca să mă fac contabil și descifrez [illegible] dar, din nefericire, nu se exagerase deloc, ba dimpotrivă, se subestimase mult averea eroului, după cum avem să descoperim în curînd.

Adevărul era că, orfan de tată încă din adolescenţă, Toni fusese crescut în puf de cam bătrîioara sa mamă (născută baroneasă Maria von Fischer de Nagy-Zsolatna, romano-catolică, văduva a doi soţi bogătaşi, primul, contele Sztáray de la care avea doi copii – Tasilo şi Agatha, măritată cu un industriaş ceh Schudowa – fiind tot frate vitreg, din aceeaşi mamă născută baroneasă Bruderm, cu cel de al doilea, Zeno Mocsonyi, tatăl lui Toni) şi moştenise în 1906 la majorat – căci în Austro-Ungaria erai major abia la 24 de ani – o avere imensă (Tonii avînd atunci vreo 30 de mii de iugăre arabile, Sîn Paul – Sînt-Ana cam jumătate, iar Bulciul arabil tot atît, o vie imensă la Tokay, 7 imobile mari la Pesta şi mai multe în provincie, plus terenuri de construcţie şi circa trei duzini de milioane de coroane aur, prea mult lichid, dar şi în acţiuni bancare, ~~şi~~ industriale şi rente de Stat) pe care n-ar fi putut s-o pape sau piardă la joc, în vechea orînduire central-europeană, nici într-o viaţă din cele mai extravagante nici prin cea mai proastă administraţie şi că, în plus, se socotea nedemn ori cel puţin inelegant ca un magnat să-şi bage nasul ~~personal~~ în propria-i gospodărie şi cum pierderea aproape totală a bunurilor sale mobile la prăbuşirea coroanei şi a celor imobile funciare, arabile, prin exproprierea românească încă nu-l afectase ~~de~~ de manieră a-şi schimba modul de viaţă, nu judecase nici acum necesar să se ocupe personal de interesele sale, ci reînnoise la moartea bătrînului său preceptor şi "fac totum", părintele Jonaş, mandatul în alb de administraţie şi dispoziţie al acestuia urmaşului la direcţie ce i-l indicase acesta ca cel mai dinamic dintre tinerii funcţionari; dar pe cînd atît Jonaş cît şi

? predecesorul lui, nemeşul Gaat von Jégodics, lovit de "şlag" (atac de apoplexie) căzînd sub masa praznicului din prea multă slănină şi răchie, fuseseră oameni de o cinste exemplară, dar gospodari cam demodaţi, Rafiroiu din Arad (Braşov!), fiu de chiabur cu prea mulţi copii flămînzi de avuţie, era un pungaş născut, care reuşise să-i arunce praf în ochi lui Toni descoperindu-i rapid slăbiciunea pentru ordinea şi disciplina aparentă de tip militar (cu văruirea bordurilor de piatră şi rapoarte date cu "Să trăiţi, excelenţă!" în poziţie de drepţi şi formula lapidară "Secţia cutare se prezintă cu un efectiv de X porci, scroafe fătătoare, vaci sau mistreţi etc... fără lipsă şi în perfectă ordine") şi doritor de a deveni mare industriaş în locul marelui proprietar de odinioară, drept care-i distrusese pădurea şi-i lichidase cele mai multe din imobilele şi terenurile de valoare ca şi acţiunile bune pentru a cumpăra şi creia industrii falimentare, demodate sau prost concepute cu singurul scop de a face la fiecare tranzacţie o părticică proastă din valorile schimbate şi a primi în acelaşi timp cîte un bun oficial pe numele său drept răsplată pentru "afacerea mare" ce o ~~făcuse~~ realizase chipurile în folosul stăpînului. Fiindcă ştia că n-ar putea figura în testament cu un legat în valoarea donaţiilor între vii şi pentru care ar fi trebuit să plătească impozite mari din lipsa oricărui grad de rudenie, pe care succesorul nu i le-ar plăti, obţinuse în

dar treptat ferma de la Sîn Paul, adică ceea ce rămăsese din fostul mare domeniu, vie mare-nată cu casă mare de la Măderat; o casă splendidă, construită în 1934/35 de fratele său, arhitectul Silvestru Rafiroiu, pe malul Mureşului la Arad şi una tot atît de ma-

Ioan Mocsonyi Stîrcea

derată și luxoasă în cartierul elegant al Timișoarei, dar nu se mulțumise cu atât ci încercase să-l convingă pe Tonci a-i dona și cele 36 iugăre de teren de construcție de lângă gara "Fabrica" spre Casa Verde, ce se-nvecinau, apoi pentru nutrețul porcilor de la îngrășătoarea din Fratelia, drept fermă menită a-i aproviziona gospodăria casei timișorene; ~~dar~~ Tonci îl refuzase îndată net, știind că aceasta valora cât o treime din avere. În anul adopțiunii, pescuind păstrăvi cu Tonci pe valea Stegheșului, descoperirea efectul grozav al apei minerale de la Vața de Jos și-i sugerase lui Tonci cumpărarea Băilor, care erau într-un hal fără hal, modernizarea lor, cu o piscină nouă, cabine, dușuri, case etc. și un hotel cu lume: drept fond de pensie al funcționarilor "Dom. și Într. M.", întrucât era, după concepțiile mele occidentale, inadmisibil ca un concern de asemenea mărime și prosperitate să nu posede nici un fond, iar acesta să nu fie alimentat dintr-o sursă cât mai sigură cum sunt băile bune, frecventate tot anul. Ele aparținuseră fraților Berkovits din Arad, care atunci preferase a nu le vinde deși n-aveau mijloacele pentru a le dezvolta, dar în sept. 40, la instaurarea regimului de teroare legionar, veniseră să le ofere. Tonci n-a vrut să le cumpere ca să nu se spună că profita de ~~[illegible]~~ împrejurările politice în care evreii erau constrânși să lichideze în condițiuni ~~nefavorabile~~ dezavantajoase, ceea ce nu făcese cazul între 1935 și 1938 cu "Palatul Weiss" și Fabrica Herz din Timișoara cumpărate amândouă extraordinar de ieftin, dar eu l-am încurajat ca totuși să le cumpere la valoarea lor reală care va dovedi oricând că nu profitase de conjunctura proastă pentru evrei, iar cum Aladar Berkovits ne implora să nu-l lăsăm confiscat, le-a cumpărat în condițiuni excelente pentru vânzători plătindu-le în lei contravaloarea a circa 300 de mii de fr. elv.; dar Rafiroiu, cică doar ca să-l camufleze pe Tonci, le intabulase pe numele său și investițiile făcute în ele la decesul acestuia de două ori cât costaseră, din banii moșierești, printr-o contabilitate unică în lume, ce o practica deopotrivă și pentru Vila de la Mălerat, în care toate cheltuielile erau plătite de Tonci iar toate veniturile încasate de Rafiroiu, demontând în plus caloriferul din castelul Balici pentru hotelul de la Vața și mobilându-l deasemenea cu mobile de la Balici.–

Când am intrat la palat, Rafiroiu a încercat în repetate rânduri să mă determine a interveni pe la ministere pentru interesele "Domeniilor M.", în special însă mai mult pentru ale lui, întrucât socotea Băile Vața drept ale sale și cum refuzam categoric orice intervenție și în plus cerându-i lui de a-l propune M.S. ca administrator al moșiei regale Săvârșin prin care ambiționa să ajungă deputat Adm. C.R. și al Bun. Part., eventual chiar la D.C., unde spera să poată fura mult mai mult decât la Mocsonyi pe care-l dovedise deja la refuz, relațiile noastre ajunseseră la tensiune, iar într-o zi la un dejun cu Biette, tatăl meu, unchiul ~~meu~~ Baronul Constantin Hormuzaki (văr primar al tatălui meu, de aceeași vârstă și crescuți împreună), Tonci și Rafiroiu, ridicasem problema Băilor Vața, întrebându-l pe Tonci dacă intenționa să le doneze efectiv lui Rafiroiu sau să rămână destinate, cum fusese vorba, ca fond de pensie a funcționarilor concernului. Tonci răspunse atunci că nu le donase lui Rafiroiu care-i dăduse deasemenea reversul prin care recunoaștea că aparțineau de drept lui Antal de Mocsonyi, la care Rafiroiu începuse să plângă lăsându-se de ciomăgit de a fi fost bănuit de mine cu intenții incorecte și părăsise masa, spre deosebirea lui Tonci care mi-a spus [illegible].

«Vezi ce ai făcut – l-ai jignit profund, acuzându-l pe nedrept, din informațiile tale greșite!» l-am [illegible] pe Tanti, care era încă atât de [illegible] nu răspunse nimic la cele de fier ale Adm. Pentru ce din Timișoara". Eu am replicat râzând: "Atunci tot cu nimicurile lui Rafiroiu, că tot să fie la Tine" – la care Tanti rămase perplexă fără să mai spună nimic. În acea casă de fier erau și bijuteriile mamei lui, ~~[illegible]~~ care Tanti le oferise la adopțiune, dar nu-i dăduse de dorul lui Puiu și poate nici nu avea, cât mai era Fănică îi confiscase [illegible], iar partea raportată pe noile ei [illegible] aici, total neinventariat niciodată și sub cheia lui Rafiroiu, și mai curând decât bănuitor apprehensiunile mele aveau toate să se avereze perfect justificate.

Cerusem M.S. o săptămână de permisie pentru aranjarea chestiunilor celor mai urgente privitoare la preluarea averii după înmormântare, Ultima urmând a mi supune cerut pentru la lucrările curente, ca de obicei și MM.LL ne spuseseră să stăm la Bran cât va fi nevoie, întrucât ele ne avertizaseră de mult despre neîncrederea lui Rafiroiu din ceea ce aflaseră la Balcic de la Pr. Elisabeta, așteptându-se la mari surprize neplăcute pentru noi și refuzându-se și [illegible] Rafiroiu pentru [illegible] lor imediat după 10 mai. Regele reprezentat pe S. cu Stroiescu guvernul la funeralii, ceea ce făcea norocul meu fiindcă puteam să-l rețin două zile la Timișoara pentru primele operații de preluare și dispoziții administrative cu caracter juridic. Încă din 1935 la Evian unde venea anual să facă tratamente cură pentru rinichi cât eu mă duceam ca să joc chemin de fer la cazinou și ne revedeam astfel în fiecare vară, el venind la sfârșitul curei să ne vizitează la Geneva, Coty îmi făcuse servicii însemnate personale de ordine juridică (două testamente ale tatălui meu, Stinca, de înainte și de după adopțiune, ce fuseseră prost făcute de avocatul bătrânului, T. Niteanu, și altele relative la interesele viitoare ale nevestei-mi) refuzând categoric orice plată dar promițând a-mi fi avocatul permanent remunerat când mă voiu ocupa de averea Macioagi și acum, deși M. de J., se ținuse de cuvânt: luase testamentul original și-l depuse la Trib. Timiș ca să-l deschidem și perfectăm toată procedura la București pentru evitarea taxelor de notari publici și avocați provinciali și mai ales [illegible] complicate [illegible] din provinciile alipite; [illegible] toate cu Dobre, [illegible] Inspectorului Financiar Eugen Demetrescu ca care [illegible] multe [illegible] în condiții perfecte, între altele cea a lui Nicolae Ghica Comăneșt (de 100 de mii la pătrare), iar la George Cretzianu de la Bc. Rom. ca să-mi [illegible] până la sfârșitul [illegible] și eventual definitiv pe din cont. [illegible] și după cele se [illegible] mai [illegible] expert contabil [illegible]. Așa dar, la 7 aprilie, ca să ne [illegible] [illegible] și să-l [illegible] astfel la mâinile dibacise, trecusem împreună la "Centrala" [illegible] pentru a lua act de bibliotecile și inventarele Domeniilor (în care figura ca mare [illegible] și Mădăratul), S.I.A.B., Herz și Crișul și să cerem [illegible] complecte într-un [illegible] de Coty pentru simplificarea [illegible] prin [illegible] constatarea lipsei celebrului document de recunoaștere a proprietarului real al Băile Ugli și a tuturor bijuteriilor de valoare, dar Coty mi [illegible] o face [illegible], pe motiv că n-aveam dovezi și trebuia să le plătim [illegible] cu moștenitorii tatăl meu, Coco Hurmuzachi, [illegible] și cu mine [illegible] [illegible]. Prin urmare, Rafiroiu trebuia să-și [illegible] ca la [illegible] de [illegible] mai departe, până ce l-am [illegible] Însă tot. Așa dar, la [illegible] [illegible] contractul și mă [illegible] [illegible] intrebarea să-l [illegible] departe în [illegible], [illegible] n-avea nici o altă [illegible] decât [illegible]

(102)

de la Cap Verde pe care E.S. i-l promisese formal dar el nu se fudise să-i ceară semnătura pentru actul de vânzare-cumpărare iar la spital sosise prea târziu, eu l-am asigurat că nu aveam nici o intenție să-l schimb dacă înțelegea să colaboreze cu mine în mod leal și cinstit ca o echipă în care eu aș fi căpitanul, dând directivele generale principale dar neparticipând la lucrările de amănunt ca să-mi pot păstra mai departe ocupațiile de ordine politică fără a fi silit să-mi abandonez cariera, iar d-lui ar fi responsabilul aplicării acestor directive prin continuarea activității sale administrative pe teren. El a fost foarte bucuros să fie menținut, promițând în prezența lui Stoicescu "a nu-mi face nici o dificultate pentru intabularea directă a B.V. pe numele meu, spre a se evita trecerea lor în succesiune, (recunoscându-i totodată funcțiuni complicate și dezvoltate exclusiv din averea defunctului) în clipa în care îi voiu semna actul de donație a celor 36 iugăre!" Sondajul era fantastic fiindcă terenul de construcție valora de cel puțin douăzeci de ori cât băile cu investiții cu tot, dar că Stoicescu a relevat că nu era indicat pentru poziția mea să lipsească un singur ban ce ar putea fi socotit sustras din succesiune spre diminuarea cotei în global, refuzând deci a face actul de recunoaștere a B.V. ca făcând parte din averea succesorală; iar terenul nu-i putea fi dat înainte de a fi porecluit, cu taxele succesorale achitate, depinzând de bunăvoința ce eu aș avea-o ulterior în această privință; avertizându-l totodată că eu eram decis a face estimații absolut reale ale întregii averi din care nu trebuia să lipsească nimic pe inventare pentru a da exemplul cinstei ca M. al C. și adăugând că dăduse Administrației diviziei ordine speciale în sensul de a mă prinde cu vre-o estimație incorectă și mă pândesc cu scopul de a se putea răzbuna pentru cunoscuta criză forțându-mi să mă retrag din postul mare de la palat în urma vre-unui proces infamant.- Rafiroiu mi-a refuzat atunci să-i dau cuvântul meu de onoare că-i voiu da terenul dacă făcea actul de intabulare a B.V., la care i-am răspuns că aceasta va depinde de felul cum va decurge preluarea întregii averi. Voise să-i reînnoiesc exact același text de mandat prin care putea să dispună fără alte mandate speciale de vânzarea oricărui bun mobil și imobil, la care Coty i-a dat nou mandat pentru pregătire, de simplă gestiune limitată și ar fi condiționat de aprobări scrise. Nu-i plăcuse firește dar a înghițit-o cu speranța de a se descurca totuși ulterior într-o administrație atât de complicată încât d-l Mih. Stoicescu nu va putea să-l prindă cu chițibușurile contabile.- Apoi îi ridicasem salariul de la vre-o 60 la 200 de mii de lei lunar, adică mai mare decât al meu de la palat, dând însă totodată ordinul încetării pe aceeași dată a întreținerii lui și a întregii familii pe contul Dom. și separării contabilității averii lui personale complet de cea a Dom.- Până atunci tot costul vieții sale și al familiei, toate cheltuielile casei lui (sub pretextul că Tacu locuia la el când stătea în Timișoara, lucru pe Rozalia ca bucătăreasă, pe fratele ei Mihai Bligoi ca servitor, pe șoferul Cornel Secară și pe Nicolae "Lupu" cu soția ca al doilea servitor și servitoare — toți de la Buziaș în sarcina Dom., folosind benzina și Lincolnul Nr. 2 exclusiv pentru el) fuseseră achitate în contul "Casei Timișoara întreținută de cinci ori cât," contul personal al E.S."- La 8 apr. Coty fu întors la București iar Rotte și cu rezerva noastră la Buziaș unde au dat de alte belele mai mărunte, dar care au înfuriat-o din cale afară pe nevasta-mea: toată lenjeria nouă a întregului castel, o parte din argintărie și bibliotecă și 99% din proviziile care fuseseră ridicate din ordinul doamnei Rafiroiu la Lodorita în ziua de 5, căci la aflul că aveam să trecem după funeralii la Buziaș, socotise prudent să nu le mai găsim pe inventare. Apoi

(pe data de 1 aprilie

Vezi urm.

că toți funcționarii și servitorii — care-l urau pe Rafiroiu fiindcă salariile lor erau disproporționat de mici față de al lui, că știau toți de majoritatea potlogăriilor și că pe deasupra erau terorizați de dânsul care se purta cu o brutalitate nemaipomenită față de ei bătându-i și concediindu-i dacă-ndrăzneau să se plângă direct lui Toni, ceeace toți renunțaseră de mult să mai facă deoarece numai Mircea Bistolicu o făcuse cu succes și fără consecințe — aflasem cu tristețe că noul stăpân îl reconfirmase pe tiran majorându-i salariul la suma ce figura în testament drept legatul unuia dintre vechii servitori care-l slujisem pe defunct o viață-ntreagă, avuse efectul deplorabil că n-am putut afla decât cu [illegible] și mult mai târziu toate nenorocitele lui matrapazlâcuri. Eu sfătuisem pe Tinette să nu se ambaleze, fiindcă interesul de a recupera lucruri mult mai valoroase cerea să se prefacă a nu ști nimic despre flecuștețele acestea, promițându-i a dota castelul cât mai curând cu o lenjerie franțuzească mai frumoasă decât cea celei pierdute, ca și repararea măcar cărțile care din fericire erau trecute în cartotecă pe care nu se gândise tocmai s-o distrugă, dar elvețienele nu știu de glumă când e vorba de necinste și mai ales lipsa lor de obiectele casnice necesare gospodăriei, așa că m-a făcut laș, a declarat că atunci refuză să primească pe Suverani, că nu pleacă într-o lună de la Tulucea și l-a luat la telefon pe Rafiroiu la rost, calmă dar fără drept la scuze sau apel, somându-l a trimite tot ce se ridicase din castel în 48 de ore, iar Rafiroiu, făcându-și desigur același calcul ce-l făcusem eu de a prefera să nu riște interese mari pentru micile potlogării ale nevestei-si, a restituit jumătate din provizii spunând că restul se consumase la banchetul dat cu prilejul înmormântării, vreo două treimi din rufărie argumentând că treimea lipsă îi fusese dată de E.S. pentru casa din Timișoara, toate cărțile, dar nici un obiect de argintărie jurându-se că avea martori cum că acestea îi fusese dăruite de mult. Cum Bulciul avea mult prea multă argintărie, pentru vreo sută de persoane, n-am insistat, deși Tinca o cerea tocmai pe aceea, deoarece fusese destinată defunctei Jenny Mocsonyi, sorei sale și ar fi vrut-o a ei, în amintirea ei. — Puștile și muniția nu lipseau și aceasta era esențialul pentru mine. —

Întors la București, am avut mai mult succes cu câștigarea unuia din punctele practic cele mai importante din interesele stăpânului decât înregistrasem până-acum cu ale mele: Bijot redevenind din nou cel de odinioară, curtenitor, afabil și plin de bune intenții pentru S. și Curtea lor, a pledat cu atâta convingere alegerea generalului Sănătescu, pe lângă Biş, încât acesta l-a chemat ca să-l întrebe dacă postul i-ar conveni, iar generalul, șmecher, s-a arătat cu prea convins să se-ngrămădească la palat, dar spre a-i face prietenului acest hatâr a spus că n-ar refuza acest loc de onoare cu condiția ca eu să mă ocup mai departe cu "chestiile civile, diplomatice, protocolare și administrative" cu care nu voia să aibă nici un amestec, dar nici să folosească intermediari între el și cei doi factori principali "în toată treaba": Regele și Conducătorul; sfârșea numai dacă "Vodă" l-ar accepta. Mareșalul, căruia Ică i-ar fi prezentat propunerea — dacă nu mințea spunându-ne-o — drept o concluzie la care ar fi ajuns cu Vodă examinând împreună lista generalilor și oprindu-se la acesta fiindcă le plăcuse amândurora mai mult decât ceilalți întâlniți în vizita frontului și că el se lăudase cu prietenia cu

Ioan Mocsonyi Styrcea

vorba cu M.A., îl asigurase pe tizul său mai tîrziu că "va aranja el chestia cu primirea", iar aceasta s-a prezentat în curînd sub forma primei "audiențe" cerute de Bij de cînd era Conducătorul Statului, altcuiva decît lui Hitler, telefonînd personal M.S. care, știind deja despre ce va fi vorba în audiență, l-a întrebat f. direct dacă n-ar prefera, întrucît era atît de ocupat din tot trebuia să mănînce, să vină cu d-na Mareșal și cu "Ica" la dejun, fără prezența curtenilor ca să se poată vorbi de toate fără jenă și, natural, ~~cu~~ foarte "bestie" a primit invitația cu plăcere. Bazîndu-se pe vorbele lui Bijet, MMLL i-au pus reabilitarea lui Sănătescu în cărți și Bij n-a putut minți cînd a fost întrebat de ele dacă-i adevărat erau de vechi și buni prieteni, spunînd că-n toată armata n-avea unul mai bun și sincer, la care R.-M. a spus surîzătoare: "Ce păcat că nu ni l-ați propus încă din 40; am fi evitat toate certurile noastre mici stupide: dar bine că-n sfîrșit am găsit soluția care ne va scuti de acum încolo de orice neînțelegeri!" Bij însă i-a răspuns f. natural că avusese nevoie de el în sectorul cel mai greu al frontului, dar că acum merita și el o viață mai liniștită fiind prea bolnav de rinichi și că se bucura că acceptase sarcina sa. Se vorbise un ceas întreg despre boli, doctori și spitale în urma afirmației R.-M. că ea va avea grijă să-l vindece pe Sănătescu punîndu-l la regim, iar Bij răspunse că ar fi o adevărată minune întrucît nici soția nici fiica lui nu reușiseră să-l împiedice a bea țuică și a mînca sărat și piperat. Așa dar, pentru prima dată din iulie se restabilea din nou o atmosferă aproape similară celei a "înțelegerii cordiale" de la prînzul din 5 la Foișor și pentru a o exploata rapid la maximum, Mike a propus pe loc un dejun în 6 cu Sănătescu rugîndu-l pe Bij să-l aducă și să-i fixeze data. Acesta a avut loc după cîteva zile într-o duminică și a fost un succes deplin astfel încît Bij, pentru întîia oară mai destins și aproape glumeț, și-a permis să-i invite pe Suverani la el pentru duminica următoare ca s-o cunoască și pe d-na general spunînd cu haz că era mult mai bine decît soțul care nu merita așa soție căreia-i făcuse multe necazuri în tinerețea lui. Cum protocolul cerea însă ca dumneaei să fie prezentată MMLL la Curte înainte de a le primi într-o casă particulară, d-na Sănătescu a fost invitată pe loc la ceaiul R.M. fără soț "ca să le poată vorbi MMLL despre păcatele noului Ș. al C.M." – La dejunul de la vila din Bizanț, Veturia făcuse a opta persoană, făcînd pereche cu Ica pentru simetria mesei dreptunghiulare și se arătase de o excesivă gentilețe față de R.-M., ceea ce iritase pe biata Marie, îngrijorată a nu pierde și pe aceasta atît de intimă curteană de a ei. Abia la acea masă veni vorba despre moartea pretimpurie a lui Tani, Veturia insinuînd că se părea a nu fi fost normală, lucru pe care R.-M. îl auzise deja de la unul din prietenii ei, doctor, sub sigiliul discreției absolute, fiindcă nici Hortolomei nici Angelescu nu afirmaseră nimic precis, concludent. Regele observa că de mult Tani nu se simțise bine și dorea repede a veni în București la vizitări pe care în alți ani nu ar fi evitat să le patroneze. Cu acest prilej, fusesem menționat și eu pentru prima dată în conversațiile dintre Suverani și Biji, dar

Ioan Hossu-Longin

D-na Goga ațîțînd subiectul cu observația că tot clerul "de dincolo" era alergic de lipsa oricărui legat și vre-unei donații post-testamentare reparatorii a regretabilei omisiuni, la care Biji a remarcat: "Lasă că-i bine – așa le trebuie ăstora – de ce tot ei și nu acei care duc lipsuri reale – să termine odată cu cerșitul ăsta nedemn de o instituție de Stat – au lefuri bune și venituri mari, neimpuse, ce nu le merită pentru cît au fost și fac: niște trîntori care se bagă unde nu le fierbe oala și atunci cînd nu-i chiamă nimeni să-și dea cu părerile, dar cînd ai nevoie de concursul lor, se ascund după prepozi și catehisme și ascultă de ordine străine, ca să nu participe la Încoronarea Unirii; o să-și piardă ei barfile în curînd, dacă vor continua să tragă sforile de grija menținerii privilegiilor anacronice, iar cînd e vorba să lupte pentru adevăratele principii ale civilizației europene bi-milenare și împlinirea imperativelor vremii mari ce avem cinstea s-o trăim, fac pe pacifiștii, adică pe neutrii, trădîndu-și turma și apoi se mai miră că lumea devine pe zi ce trece mai necredincioasă; ce să mai creadă omul simplu cînd îi vede pe șefii săi spirituali cochetînd cu dracul!" – De aci a pornit o discuție în care Ica și-a apărat indirect declarația de A.N., aducînd elogii papalității care, spunea ea, va supraviețui tuturor războaielor ideologice, ~~prin~~ dacînd cea mai înțeleaptă politică și abilă diplomație dintre toate, pe cînd Veturia a protestat că nu vorbise de papistași; iar atunci d-na Sîmăleanu (fervenți catolici de recent transfugiu – poate în urma decepțiilor îndurate cu micul Ionel) a sărit în apărarea vlădicilor ardeleni, oarecum ca s-o cheme la respect pe d-na Goga pentru insinuarea că episcopii ortodoxi ar fi mai intrați în vene decît colegii lor uniți. Toți pricepuseră ce-l făcea pe marele Ionel să le ocărască pe venerabilele și bălăite de sfințenie "fețe" noastre bisericești care avuseseră mai recent curajul, ce nu voia să le recunoască, de a fi înfruntat pe încruntatul despot al puterii laice în folosul unor privilegii și tradiții cu mult mai tinere decît ale lor, dar deviaseră mesenii de pe calea subiectului principal ca să nu se riște desgroparea, din cimitirul așa părăsit al zizaniei, a unora mai spinoase din sarcofagiile mausoleului cu acesta interzis de mai marele bonz al cultului wotanic, în preajma ~~orei~~ ceasului fatidic al digestiei defectuoase a mandarinului doctrinei personale, știindu-se că acesta avea obișnuita predilecție să-și desvolte tocmai atunci principiile printr-o din cele în ce mai capază, violentă și apodictică monolectică cu care se autoexcita pînă la paroxism. Dar mandarinul isprăvise ce avea de enunțat privitor la biserici și, cum nu le [illegible] apoi firul genialelor gînduri monologate, continuă: "Statul va încasa mai mult și asta mă bucură; numai să nu-și închipuie sfintele că va scăpa mai ieftin datorită lui Stoicescu, căci se știe că e o avere de vre-o 15 miliarde ce trebuie să intre la plafonul acesta, așa că n-o să-i rămînă decît o treime sau un sfert, ba poate chiar mai puțin, după cum crede Dobre – știe el mai precis – astfel încît ar face bine să nu se încăpățîneze, ci să le mai lase și rudelor adevărate un ciolan, care s-au plîns lui Davidescu că au fost frustrate cu schimbul bîrăvinului de niște case mari în centrul Pestei, iar ăsta-mi spune că băiatul nu s-a lăsat deloc maghiarizat de [illegible], ci se simte român și e f. popular în țărănimea noastră [illegible]; Stîncea n-o să fie cu exteriorul și accentul său de englez." – Ica a relevat că afinitatea nu se împăcau la [illegible].

succesiuni, fiindcă impozitul se preleva anual și pe bilanțul societăților anonime și pe venitul acționarilor, dar că valoarea acțiunilor intra în cea globală a bunurilor succesorale, sporind-o însă prea puțin ca să atârne greu în calcul, deoarece toate bilanțurile erau fictive pentru a eluda fiscalitatea excesivă a Statului pentru industrii și inexistentă pentru cei 75 % de mici agricultori, drept care țara se industrializa atât de lent, pe când în Apus Statele hiperindustrializate ajunseseră la această [illegible] mulțumită unui secol fără de impozite mari. Cât despre rudele maghiare ale Bătrânului Mocsonyi, refuzaseră oferta lui de înfiere a micului Teleki cu condiția să-i poarte numele, să treacă la ortodoxie — în aceea de ce să se plângă deci — credința națională și originară a majorității românilor — și să devină sută-n sută român, [illegible] le-a plătit-o vânzând dinadins casele din Budapesta ~~[illegible]~~ ca să transfere sistematic toate averile maghiare în România, pentru a-l feri pe Stârcea de complicații cu o avere investită în Ungaria și de atracția vieții aristocratice din capitala ei, iar el făcea mai mult decât îl obligase testatorul donându-i băiatului fără nici o obligație juridică averea lichidă ungară ce nu-i fusese dedicată nostrum, fiindcă era impartibilă oricând. (Bijet știa aceasta de la mine la care se informase după aceea, [illegible] la viața povestită de Col. Davidescu care se-nspăimântase când a fost at. mil. la Pesta cu Tisza [illegible] pătrunderea în societatea exclusivistă a magnaților unguri și deci le [illegible] fiica Telekilor ~~[illegible]~~.) Bij a reținut numai din toate explicațiile lui Ică faptul că un cetățean care nu moștenea decât acțiuni, chit că reprezentau o avere uriașă ca cele ale lui Auschnitt, Neuman, Malaxa etc., nu plătea nici un impozit altul decât o taxă minimă [illegible] mai mult de registratură — de când tot dânsul ~~[illegible]~~ decretase legea obligativității nominalizării tuturor acțiunilor, complet absurdă, polițienească, întrucât reducea substanțial intensitatea operațiilor de bursă ce aducea Statului un venit frumos, ca și valoarea acțiunilor greu transferabile, diminuând însă firește și jocul de bursă speculativ care, cu toate inconvenientele mult criticate de apostolii niciodată mai mult sau mai puțin fatale a stării materiale a populației ~~[illegible]~~ necondiționate, constituie de fapt chintesența liberalismului și esența inițiativă a capitalismului, adică a sistemului uman cel mai firesc și dinamic producător de bunuri și aducător de progres — și a vociferat [illegible] că va decreta pe loc o lege care să pună capăt acestui privilegiu nedrept, imoral, abuziv și absolut scandalos al „cavalerilor de industrie", la care Mike — care asculta f. atent toată conversația ~~[illegible]~~ pentru a mi-o putea reproduce întocmai, deoarece mă privea direct și știa că m-ar interesa s-o cunosc pentru a-mi lua precauțiile eventuale față de ori-ce nouă măsură de a [illegible] — a spus: „Nu credeți ~~[illegible]~~ că există oameni în țară care să n-aibă decât acțiuni căci orice bogătaș fie că posedă ~~[illegible]~~ case, ferme, moșii, uzine, vile și terenuri ce nu fac parte din societățile pe acțiuni, cât mai ales industriașii aduc Statului mai multe venituri decât cei 75 % de mici agricultori, așa că trebuie bine studiată de specialiștii financiari o asemenea lege înainte de a se decreta ca s-o retragem apoi după un an sau doi de pomină, dar în orice caz nici eu nici Ștefan nu mai semnez nici o lege cu efect retroactiv, fiind o negare a înseși bazei oricărui principiu de drept — [illegible] și [illegible] pentru a [illegible], [illegible] orice faptă ce le știu, pentru că erau perfect legale atunci când [illegible] — [illegible] chiar dacă se va decreta legea impozitării acțiunilor la moștenire, nu [illegible]."

Ioan Mocsonyi-Styrcea.

plânge pe Moclonyi."- Erau deja la cafele și coniac "Wehrmacht" franțuzesc, la ora fatală a "slogului" celor hipertensivi expuși congestiilor cerebrale, ceeace-i scăpase din vedere M.S., observînd prea tîrziu cum fiii mei (căci și pe mine mă cheamă Ionel chiar legalmente, fiind astfel botezat și trecut pe actul de botez cu Ioan în paranteză, deoarece forma aceasta moale moldovenească de înrîurire slavă, tradițională la Știrbești, nu-i plăcea mamei mele, pe cînd diminutivului nu-i lipsește decît prima literă, ce poate fi socotită eliptică muiată ca la iepure în loc de lepure, pentru a fi identic cu franțuzescul și englezescul Lionnel sau Lionel, iar MMU se refeririseră astfel la mine fiți de Antonești cu alte ocazii, pînă ce descoperiseră că-i încurca din cauza marelui Ionel) îi se umflaseră vinele pe tîmple înfruntîndu-se dintr-odată pe tema tendințelor socialiste ale regimului antonescian, tutracul Biji izbucnise pe chestia retroactivității ilegale și anticonstituționale a multora dintre legile lui Ică — dezdreptare revoluționară și socotite abuzive de Caroke și toată magistratura necunoscînd de spiritul epocii sau simplamente dată pe brazdă din oportunism și ticăloșia zis realism politic — știind din nou că era o aberație chițibușerească legislativă demenți, reacționară și decadentă (care dusese Franța la ruină cu spiritul juridic împins la exces și în plus un lucru absolut imoral și ridicol să pui dreptul deasupra dreptății, făcînd din el un idol mort și fetiș) de a-l vedea pe Ion pentrucă moștenise ieri sau alaltăieri, dar să-i taxezi lui Gheorghe achizițiile făcîndu-i mutra mâță azi sau mîine, iar [illegible] ridicase în schimb o latură a problemei delicate ce-l scotea totdeauna din țîțîni pe tatăl său major, spunîndu-i: "Mă Ioane, eu nu te înțeleg: pe de o parte, le reproșezi popilor că nu sfîrșă lupta destul împotriva bolșevicilor și colaborezi deja cu dușmanii distrugătorii civilizației și culturii bi-milenare a sfîntului Imperiu european german — și aceasta pentrucă-s mai șmecheri decît tine și au văzut de mult că ăia vor fi victorioși — iar pe de altă parte, te-ai complicat întotdeauna și devii pe zi ce-ntrăiește tot mai ahtiat în loc să te potolești în a urmări distrugerea puterii claselor ce stau la temelia orînduirii pentru salvarea căreia tu ai pornit războiul de care nu era nevoie pentru a redobîndi Basarabia și Bucovina ce ne-au fost oferite de Kremlin pentru a-l evita și ai trecut Nistrul neinvitat de nimeni și tușind dîndu-ți de Hitler planul ofensivei permanente și generale pe toată lungimea frontului și cu toate rezervele Europei, pentru lichidarea integrală și definitivă a armatei roșii și a regimului comunist rusesc. Prinții, boierii, bancherii, industriașii, comercianții și toți bogătașii și oamenii mai avuți, inclusiv prinții tuturor bisericilor cu toate fundurile lor episcopale, sînt aliații tăi firești și cei mai interesați a te sprijini, ajuta, arma și vedea biruitor, natural cu condiția de a fi asigurați că nu vor plăti în urma mi-piei lor de a fi trimis un fagure la tîrul lor, pe cînd aceia ce vor să-i sprijinească și să-i bârfească, o să te urce și pe tine cu limba scoasă în pomul cel mai înalt, chiar dacă vei căuta să le dovedești că ai fost un revoluționar și egalizator de bunuri pentru țara ta, să nu-ți faci nici o iluzie că ți-ai putea crea vre-un merit în ochii comuniștilor și nici ai socialiștilor occidentali, făcînd pe marele reformator la ora 11 și jumătate, în loc să ncerci a-ți salva pielea și a noastră a tuturora soluționînd înainte de ceasul amiezii problemul mare al eșirii Romîniei din război!" – Ică a sărit repede tăindu-i patronului, cameleonizat în culoarea de care era acuzat a aparține, altfel inevitabila-i explozie de mînie, cu o abilă și destul de justă rectificare explicativă a poziției "mijlocii" salazaro-francoiste ideologico politice a clanului antonescian, evidențiind însă concomitent și teoria socialistă moderată apuseană, răscunoscută din clișeul cam uzat al jurnaliștilor de mîna-doua cum că, pentru a salva de moarte pretimpurie (dar totuși de moarte pînă la urmă – pe care Salazar și Franco nu o acceptau și nici n-o prevedau vre-odată pentru concepțiile de viață ale unui caballero dago și hidalgo spaniol de extracție iberică și de crez prea-catolic) un arbore cam găunos și tînjind sub povara multor crăci uscate, acestea trebuia retezate cît mai aproape de trunchiu, scorbura curățită, umplută cu "clăpici" sau "chirpici" – după regiune – și bine bandajată, rădăcinile udate cu poloboace-ntregi de apă moale, încropită și aerisită, iar nu cu apa de izvor sau dintr-un puț adînc și rece, așa că balaurul și-a recameleonizat rapid căpățîna în "sangro y oro" (sîngele și aurul culorilor drapelului spaniol) fără să mai scuipe flăcări, achiesînd doar cuvintelor companionului salazarian cu: "Așa-i, chiar așa cum ți-a spus-o; mă mir că n-ai putut descoperi acestea singur mai devreme!" – Dar neconvins de fel prin prolixul verbiaj avocățesc al interimarului pe caracterul căruia nu dădea doi bani, generalul nu i-a rămas dator răspunsul și totodată ultimul cuvînt, căci augustii mesafiri dăduseră semnul plecării (discuția fiind evident mult mai lungă și bogată decît am reprodus-o aci redusă doar la cele cîteva fraze ce i-au plăcut S-lui și repetîndu-ni-le deseori le-am reținut și eu), replicînd că Franco părea să-l țină în cea mai mare stimă pe Ducele de Alba, de șapte ori și primul "grande" și cel mai mare latifundiar al Spaniei și să nu se gîndească a face vre-o expropriere nici să le ciupească granzilor la fiece moștenire trei sferturi din averi, pentrucă altfel n-ar mai fi avut nici un rost cîștigarea războiului civil ce i-a costat pe hidalgi două milioane de poporeni. N-am știut cum s-a soldat dezbaterea între locuitorii cuasi permanenți ai vilei, nici ce vor fi spus despre alianța ideologică atît de iute înfăptuită între Vodă și noua sa achiziție militară, căci acesta și blînda lui consoartă – profund jigniți de afirmația V.-P. că bisericile greco- și romano-catolice n-ar fi naționale – fură conduși acasă personal de Mike care cu mama lîngă el a venit apoi iarăși fără Siguranță (în pană pe undeva) să-i claxoneze Paulinei la geamul bucătăriei din pictor Mirea 3 ca să ne scoată la plimbarea de digestie în cursul căreia această veselă pereche regală ne-a "prelungit dejunul" umblînd prin pădurea din jurul lacului Scroviștei în căutarea pescarului cu luntrea cea mai rapidă și bine echilibrată, cioplită absolut toată cu băncile cu tot dintr-o singură bucată de plop scobit cu mare măiestrie așa cum ne promisese a ne face pe comandă specială, ușurică și tare scumpă, cîte una pentru Mînăstirea unde lotcile late cătrănite intrau greu în canalele înguste și ne deranja mult vîslatul.-

(109)

Venind vorba cu prilejul acestei plimbări și al ceaiului-cină ("high-tea") excepțional de târziu ce i-a urmat la C.N. unde Nelly și Ioana ni s-au alăturat, în legătură cu discuția despre fețele bisericești, MMLL ne-au spus că se reținuseră cu greu și numai pentru a nu tulbura pacea interviului abia cârpită cu ață cam subțire, ~~cum~~ precum se vizase după violența vehemența și fanatismul cu care ambii Antonești își desvoltaseră doctrina șubredă, a le spune cum s-ar fi cuvenit, având în vedere că Patriarhul mai cu seamă se dovedise a fi într-adevăr un caracter și un om de onoare ("a fine man and a decent fellow"), căci nici nu-i venise-n minte să-mi reproșeze, cum ar fi fost f. firesc, arderea autodafeică a splendidei sale pisanii ce continuse exact ideile și cuvintele care i-ar fi încântat atât pe Dolfi cât și pe Ionel, nici să lepede a integral asupra-și textul ce-i fusese impus de palat și de forma căruia fusese înveselit mai mult decât de fondul tezei, iar și solidarizarea acelor totale preluări neprecupețită, promptă și energică cu Coroana fusese un gest de curaj și abnegație ce le făcea onoare, întrucât instituția monarhică era mult mai vulnerabilă și expusă față de spiritul revoluționar al secolului decât cea bisericească și aceasta nu avea prin urmare nici un interes a face cauză comună cu principii de orânduire laică, de menținerea cărora nu era deloc dependentă existența ei, cum se adeverise în lumea-ntreagă unde republicile erau mult mai numeroase și puternice decât regatele, iar ea totuși continua să joace un rol, nu chiar atât de important ca în evul mediu, dar ~~totuși~~ incomparabil mai mare și durabil decât reminiscențele structurii nobiliare ereditare izvorîte din el. Le povestii atunci stăpânilor ceea ce uitasem să le mai relatez în toiul crizei cum, reconducându-l pe I.P.S. Nicodim de la C.N. spre curtea palatului, i-am narat scena cu Ică din noaptea de Sf. Silvestru când a pretins că dânsul îl determinase pe Patriarh să-și schimbe radical cuvântarea și s-a lăudat a fi astfel salvat pe R. de cea mai fulminantă exortație pro-nazistă ce ar fi fost pronunțată vre-odată de un reprezentant de frunte al oficialității române, la care călugărul bătrân îmi răspunse indignat cam ceea ce Papa îi spusese lui Napoléon Ier la ultima lor întâlnire ("Comediante"): "Cum poate un Prim-Ministru să mintă în așa hal?! Nu-i demn de posturile mari ce le deține: e un măscărici!" Dar apoi s-a răsgândit întrebându-mă dacă nu cumva a știut că șeful său de cabinet (Buzești, al cărui nume nu-l reținuse) și cu mine redactasem ~~am redactat~~ textul și prin urmare a considerat că tot d-sa era autorul lui moral, dar când i-am explicat că nu trebuise și nici nu putuse afla nimic — căci altfel n-aș fi insistat atât de mult pe lângă I.P.S.S. ca să ne păstreze secretul — a râs de i-au tremurat fălcile și barba, adăugind: "Un mare pezevenchi și asta!" — Bételle care-l întâlnise la dejunurile de la C.N. din timpul crizei și rămăsese impresionată de personalitatea lui și cu atât mai scandalizată de scena mea cu el când [illegible] a plâns din cauza autodafeului, ca și de faptul că de Paști, cu R. la marea slujbă nocturnă de la Patriarhie, mâncasem fără a crâcni sfânta anafură și băusem o [illegible] bună de sânge de al Mântuitorului fără să fi spovedit nici un păcat și primit absolvirea multiplelor ce mi le [illegible] și le ștersese contabilitatea (natural numai pe bănuieli privitoare la "fufe", dar nu și de natură politică de genul veșnicelor minciuni "ce-mi erau iertate-n cer din cauza scopului moral ce le determinase"), iar pe de altă parte de farmecul slujbei de la Domnița Bălașa la care ea asistase, ne-a mărturisit cu ocazia aceasta că abia acum pricepea din ce în ce farmecul naturaleței, sincerității, toleranței și omeniei mai [illegible]

[illegible].

ale bisericii orientale decît ale celor apusene și înclina în consecință tot mai mult a se hotărî pînă la urmă a deveni ortodoxă, mai cu seamă de cînd Mike ne spusese f. serios că-i păruse f. rău a fi trebuit să se certe atît de tare cu alți oameni, care aveau și ei dreptatea lor și părți bune și frumoase în caracter și purtare, căci chiar și Bij spunea și firea tot ce-l prezenta adeseori într-o lumină atît de urîcioasă contrariu de justețea și nobilitatea cauzei sale, tocmai în preajma sărbătorilor Paștelui care simbolizează pentru o omenire întreagă spiritul sacrificiului de sine, al iertării și iubirii aproapelui tău; și firește deci-n acea mînăstire în care s-ar retrage la bătrînețe va fi primită (de celelalte maici) cu [illegible]

Prînzul de la vilă fusese precedat cu nici o săptămînă-n urmă de o frumoasă și reușită vînătoare la dropii în Bărăgan ce n-are rost s-o mai descriu — cum n-am pomenit nici de felul extrem de simpatic în care a fost sărbătorit Paștele la C.R. cu ouăroși pentru ciocnire și un dejun cu meniu pur rusesc tradițional (după vechile rețete ale Romanovilor moștenite de R. Maria și păstrate cu sfințenie în cartea mare a bucătarilor) — decît pentru a remarca că și aci "Superexpresul" lui von Hofe s-a dovedit superioritatea față de toate celelalte forme balistice de mic calibru folosite, spre deznădejdea celora care le rămăseseră fideli, dar și acea a bucătarilor și bucătăreselor pe care le-am necăjit cu frăgezirea cărnii acestei stranii păsări gigantice fără de cadență și cu-n regim alimentar ce i-o face a fi cea mai vîrtoasă, uscată, cauciucoasă și insipidă dacă n-ar avea în plus și un iz de lișiță și rață pescărească ce-ți strică totentuziasmul de a-i mai concurența pe vulturii hoitari și cei doi mici cîini de stepă în decimarea unei specii ajunse suficient de rară ca să merite a fi cruțată-n viitor de om; iar de urmat a fost de plecarea — în condițiile deja pomenite, penibile dar bine meritate — a colonelului Ion Codreanu (avansat de Bij în cursul din ~~[illegible]~~ ultimii ani ~~[illegible]~~) demisionat pe motivul că trebuia să-și pregătească examenul de general și primit într-o audiență de plecare de un minut, numai de R., ținut în picioare și în care acesta, în loc să-i dea mîna, i-a înmînat dosarul meu spunîndu-i că nu mai interesează C.R., ca să-l poată păstra sau remite acelui căruia i-a fost destinat, iar că pentru predarea din a doua zi a C.M. Generalului Stănilescu nu mai era nevoie să stea, întrucît acesta va fi primit și introdus în secretele noului post de către Adjutanții Regali pe care-i va păstra pînă la totala sa aclimatizare la palat. Dejunul ~~[illegible]~~ de recepție a noului Ș. al C.M., cu demnitarii "in corpore", a fost f. simpatic și excepțional de vesel, generozitatea ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ într-o doară atitudinea celor trei vechi membri ai ei și chiar toată atmosfera la palat în schimb, la cel de al doilea prînz, din 6 mai, cu toate soțiile, nici la prînzul de 10 mai urmat de marele dejun festiv cu toți Adjutanții și ambele suite, Bielle și cu mine n-am avut plăcerea să participăm, fiindcă-n ziua ~~primului~~ ne-am instalat la Balcic unde prezența mea devenise necesară nu numai pentru ~~organizarea~~ preparativele primirii MMLL cu Nelly, Jorj, arhitectul Stoppi, cîte unul din A.R. (care se vor schimba săptămînal pentru a primi și reexpedia printr-un curier militar zilnic toată corespondența, ziarele, bulenele, revistele, pachetele etc... personale ale MMLL, "situația frontului" și scriptologia civilă și militară ce necesita fie apostila rapidă fie redactarea sau rezolvarea mea și ca să vegheze la organizarea pazei M.C., în locul lui Moșer și Anton și în lipsa agenților Siguranței, astfel cum aranjasem cu Sănătescu organizarea cea mai simplificată și practică a C.R. la Bulci care avea să devină reședința rapidă semi-permanentă toată vara și toamna 43); cameristul Gheorghe Olteanu din Apold, ex SS I-st, cum avea însuși [illegible] în anchetele mele din 1955 la M.A.I.; personal al M.S.; faimoasa bătrână grecoaică, subretă a R.M.; trei șoferi-mecanici pentru deservirea numeroaselor vehicule ale stăpânilor și asigurarea independenței circulației lor și a suitei; Bălă pentru armament și vânătoare și 18 soldați cu 3 subofițeri, adică în total 33 de "străini" permanenți la care avea să se adauge la fiece sfârșit de săptămână prelungit de vineri pe luni sau sâmbătă pe marți — din cauza călătoriei lungi, după care făceau și practic vara pentru a se și odihni nițel, mai ales când n-aveau prea mult de lucru — pe rând sau câte doi, dacă se impunea, Sănătescu, Nepel, Vasile și Iorga, pentru rezolvarea problemelor lor speciale cu R. sau R.-M. și "păstrarea contactului" cu patronul, întrucât toate informațiile ce nu le puteam afla prin cele cinci aparate de radio, cu care prindeam ~~seara~~ concomitent mult mai multe posturi occidentale și auzeam mult mai clar decât la București și Sinaia, ne interesau firește în gradul cel mai înalt considerând [illegible] deschiderii celui de al doilea front european în Sicilia și apoi în vârful și tocul cizmei peninsulare italice. Și, în afară de Curte, aveau să fie totdeauna o medie de patru invitați aleși de noi după matură chibzuință și consfătuire cu MMLL în interesul cauzei finale urmărite, adică camuflați prin alții total inofensivi și ~~[illegible]~~ nesuspectabili dintre persoanele pe care stăpânii doreau să le cunoască sau aveau plăcere a le revedea, primindu-se constant pentru ședere variind între câteva zile de sfârșit de săptămână când era vorba de diplomați și oameni cu slujbe sau profesiuni astringente și săptămâni când erau dintre acei fără de ocupații fixe sau în vacanțe. Se-nțelege câtă bătaie de cap dau astfel recrutarea, armonizarea și coordonarea satisfacerii dezideratelor individuale ale acestui batalion de capete, dacă se socotește că, pe lângă toți mosafirii de diverse categorii, personalul casnic însuma încă 14 inși absolut indispensabili pentru a face față necesităților serviciului: 2 bucătărese, 4 servitori, 4 servitoare, un ajutor de bucătar, rândașul și cei 2 [illegible] care locuiau și mâncau și ei la castel, astfel încât am ajuns la o menajerie [illegible] — ajungând deci la cifra rotundă de 54 (adunate dau 9 și multiplu de 9!) înglobând și pe noi — pentru ca Bietti, nu prea robustă și neobișnuită cu un asemenea "tren de casă" mult depășit decât menajul, să se ajungă la Mărila și să aibă răgazul și plăcerea de a participa la viața agitată și distractivă a menajeriei ei. Până la gâtul menajeriei, Bietti fusese ajutată de prea tânăra și frumoasa fiică a administratorului castelului și secretară a Adm. Dom.-Bulci, care o slujise fără mai mult decât să-i fie de sprijin, fiind în climatul, peisajul, ambianța și atmosfera bulcene romantice și particularmente îmbietoare la înclinații amoroase — drept care toată lumea o cunoaște e renumită pentru complicitățile ei sentimentale interne extra-conjugale și [illegible] ce o priveau bine și pe tânărul și frumosul duhovnic romano-catolic, de când [illegible] predecesorul lui, bătrînul și austerul părinte austriac Kern care ținuse mare rînduială în preferință printre toți enoriașii săi, lovindu-le pe fetele prea drăgăstoase peste pomeți cu cu noduri bastonul lui se-nvîrtesc în jurul bisericii și al curiei în preajma numeroaselor slujbe zgîindu-se la băieți — era mereu indispoziți și acum își pierduse capul de atîția bărbați tineri și străini care o mîncau din ochi și fiindcă și H.M. se uita lung după ea. Iar menajera avea să facă un veritabil "fiasco" din această cauză, amorezîndu-se atît de violent de camerierul H.S.-ei cu succes, încît a spart trei piese rarisime din figurinele ornamentale "vînătorești" de Saxa" din celebra colecție de porțelan scumpă lui Tasi ce era indiscutabil podoaba de frunte a frumuseților mobiliare ale castelului și ceea ce moștenisem de mai prețios și invidiat de Mihai și toată lumea, căci Tasi fusese un pasionat de porțelanuri, mare cunoscător și colecționar, cheltuind o mică avere pentru tot ce-a adunat peste ceea ce moștenise și încă mai mult pentru fabrica de lichioruri CRINUL — singura greșeală pur personală de a sa în materie de investiții industriale — drept care o săptămînă întreagă se mută la Bulci, la prînz, ceai și cină, în alte servicii, avere mai rare decît celelalte. — Primele mele griji au fost însă ceva mai importante decît dramele acestei menajere ale nevestei-mi, deoarece întreținerea Bulciului de acest palat de măsuri fastuoase și exigențe, f. costisitoare, mi-a creat îndată serioase probleme financiare, ca toate că Stoicescu obținuse neîmplinirea disponibilităților concernului, curente ale Dom., [illegible] și a creditelor de rulment ale industriilor pentru a-și paraliza producția normală, întrucît Rafiroiu ținuse să dispară orice lichiditate din casele de bani ale Dom. și întreprinderilor, așa că, pentru a plăti operația, sanatoriul francez, înmormîntarea și primele cumpărături strict necesare pentru amenajarea Bulciului în vederea vizitei regale, fusesem constrîns a-mi vinde singurele acțiuni personale ce le cumpărasem la țară din economiile lefurilor mari ce le avusesem la Geneva și, pentru că nici contravaloarea acestor cîteva note de Titan-Nădrag-Călan nu ajunsese nici pe jumătate a-mi acoperi cheltuielile, am fost apoi nevoit să contractez un "împrumut de război" de la Babalîcul meu, destul de amuzat că noul patron de fiu trebuie să-l țepeze pe "sărmanul său părinte", dar cam îngrijorat de știrile economice inadmisibile de care aflam acum pe zi ce trece cu mai multă stupefacție și indignare. Într-adevăr, cu preparativele de la Bulci mă hotărîsem să plec în Banat încă de la 10 mai, căci dosarul "situației averii succesorale" primite de la Adm. Centrală ~~din Timișoara~~, căci la primul examen superficial al inventarelor și bilanțurilor încheiate pe 1 april se desprindea că, în afară de [illegible] (ce tot nu figura printre bunurile defunctului) Rafiroiu își însușise, făcîndu-le nedocumentate dispărute, cele 40 de milioane de lei plătite de C.R. prin februarie drept primă tranșă a prețului de cumpărare a Concernului, toate acțiunile moștenite ale industriilor textile italiene ROMITEX și BANATEX din Timișoara iar, după o analiză contabilicească mai aprofundată făcută de Riurean, alte [illegible] 18-20 milioane cîștigate încoace și care explică lipsa totală a oricărei fonduri trecute între zilele de 4/6 și 9/30 aprilie, prin mai multe operațiuni [illegible]!

(spre a fi acoperite de vechiul mandat) (115)

în special în acele 3 zile între deces și înmormântare, în care acest șnapan neobrăzat împinsese neobrăzarea și nerușinarea până a transporta cu vagonul sicriului stăpânului din depozit, care-l ridicase de la o pereche de pantaloni desfundați până la zeci de milioane peste în 19 ani de muncă mai mult delapidatorie decât constructivă, un tractor Lanz nou cumpărat în contul regiei Foeni și trecut rapid pe numele unuia din nepoții săi frați pentru a-l declara mecanic-tractorist mobilizat pe tractorul propriu ca să-l scutească de concentrare și (a comite) o sumedenie de alte falsuri contabilicești cu mult mai grave din care cel mai neînsemnat intra în plin cod penal și l-ar fi costat ani de pușcărie în dreptul comun, dar o frază din testament nu mi-l recomanda păstrării mai departe la conducerea intereselor materiale ale averii mocionești drept cel mai capabil, cinstit și credincios slujitor al familiei.- În afară de operațiile orchestrate cu complicitatea întregii direcții și a șefilor-contabili ai diferitelor întreprinderi, pe care-i cointeresa pentru a le cumpăra tăcerea și apoi ulterior să-i facă (pe unii dintre ei) părtași cu mărturii false în procese, Răfiroiu mai comisese și acte pasibile de justiție pe baza noului mandat ce nu le acoperea, iar cum gestiunea sa devenise de-a dreptul periculoasă pentru integritatea fondului averii, Cretzianu mă sfătuise a-l da afară de curte și, cu sprijinul incontestabil de valoros al lui Rîureanu, să-i imputez toate escrocheriile acum când erau proaspăt săvârșite și a-l lichida în modul cel mai riguros și cât se putea mai prompt pentru a nu risca ulterior pierderi ~~cu~~ mult mai grele și ireparabile.- Astfel, prima sosire a mea la Bulci coincidea cu toate acele preparative savant montate de Coty și stratagemele insinuate de Rîureanu fiscale de a prinde în flagrant "fals" și absolut imprevizibil pentru avocat, cerându-mi ~~se~~ (trimite) doar explicații scrise la ~~numite~~ puncte, prin care acesta se-abate personal și mai rău. În așteptarea ofensivei, Bulle fusese prima să profite mai direct (decât mine) ~~de~~ una din trecutele abuzuri răfiroiești, acel de a se fi servit de personalul castelului în casa de la Timișoara, întreținut ~~cel~~ bucătăreasa Rozika, amorezul ei soțiorul Csaba Lecsi, fratele ei Mihai Bijoi și Iosif Miclos Lupu - și fiind și mama sa ca bucătăreasă la Răfiroiu - îl părăsiseră fără nici un preaviz la chemarea noastră (când au văzut) ~~și văzând~~ că castelul se redeschidea și Bulciul, părăsit în anii din urmă de stăpâni, reînflorea mai splendid ca-n trecut, prevăzându-se de contracte cu (proprietarul) ~~stăpânii~~ și nu cu (administratorul) ~~direcția~~ întreprinderilor. Mai avusese și bucuria de a-i da Paulinei o muncă mai ușoară ca-n trecut, nemaiavând a servi la toate ~~ci~~ (a se ocupa) numai de serviciul personal ~~al~~ ei și satisfacția rolului (special) de răspundere și căutase de a conduce și controla activitatea întregului personal feminin, precum și de a-l angaja insistent după făgăduiala de mult făcută pe celebrul rândaș al lui Buci Brătianu, Mihai Breban, cu care se face toate Ispasile Bulcilor pentru a ține (până la urmă) ~~înfrânți~~ patru vaci într-adevăr campioane elvețiene, doi Simmenthal și doi freiburgheze noi, care să dea gospodăriei castelului tot anul cel puțin suta de l. zilnic de lapte praz și o bivoliță pentru ouăle locale de lapte gras de smântână, plus o pereche de porci pentru trimisul cu carne va începe rîndurile în toate camerele din casa domeniului între defecțiune și așteptarea botezurilor și revoluțiilor, organizînd în cel mai scurt timp datorită marilor stocuri ale fiscului [illegible] o pro[illegible] la castel și consultațiile ~~[illegible]~~ idem ale doctorului familiei, dr. Fișer, care în acest scop va fi la Bălți al 55 lea de la prima de [illegible] pînă la cît de [illegible] în fiecare săptămîni. Ca să [illegible] și pot restabili lista-ntreagă a invitațiilor din vara și toamna aceea, ce se găsește [illegible] abia [illegible] complectă în cartea casei ("House Book") în care chiar și vizitatorii de peste zi se semnau, deși în principiu acest privilegiu era rezervat numai celor ce petreceau cel puțin o noapte în castel, aflîndu-se la M.A.I. cu toate arhivele contemporane a fost ridicată la Bălți în urma precizării mele. – Printre primii musafiri din capitală, profitînd atît pentru plăcerea de a-i vedea cît și în scopuri interesate, au figurat firește: Coty; apoi simpaticul meu Răureanu, ofițer [illegible] iar el un tip colosal de simpatic, [illegible] și cîntăreață romînului ~~[illegible]~~ desert, într-adevăr "spirit" și de calitatea [illegible], a populației acestui colț al țării care i-a dat atîta oameni remarcabili, ~~[illegible]~~ el însuși [illegible] pe terenul politico-juridic ci acel economico-financiar, cu-a talent nativ pentru complexitățile contabilicești, drept care aveam și mă-mprietenisem cu el rapid la cafenea; Buzel, evident deseori și [illegible] celorlalți băieți de la Externe, printre care Michel Romniceanu (fost ministrului liberal numit în 3 ianuarie 46 cu Emil Hațieganu ca observatori în guvern) va veni să-și viziteze logodnica, Jacqueline d'Hamières, care va sta de multe ori la noi cu apartamentele, atît în timpul verii cît și în lipsa MMU și a lui Jacques Truelle, pe cînd Dimi Popescu, vărul lui Pichi, "în concediu" la București, sosit cu tile de la Ankara pentru a-i aduce lui Buzel un aparat de emisiune și rapoarte clandestine ~~[illegible]~~ ale lui Alexandru, va profita de prilejul vizitei lui Ică ~~[illegible]~~ (~~fiindcă~~ care a venit la Bălți fiindcă nu-l mai putea găsi pe R. la firmă pentru semnarea unor decrete ale M. de Justiție și altele de legi pe care deslemeni acesta refuza din tot sufletul să le aprobe) ~~pentru~~ ca să-i aducă personal rapoartele oficiale, și cazurile delicate pe S. și să-l "contra-informeze" în sensul corect din judecarea lui Buzel despre mesagiile reale de la și către Cretzianu; apoi mesajul Hauser și "Spitz", iar ca persoane Grégoire și Germaine Starza – renumiți progermani și admiratori ai Antoneștilor – și mai tîrziu nepotul acestuia George cu soția lui norvegiană Grete, tînăr [illegible] sportiv și apreciat de MMU care-l vizitasem la Popești în Iași în vara 41, apolitic dar totuși de sentimente pro-aliate și certat cu Grégoire atît pe acest subiect cît și pentru probleme familiale; plus prieteni de-ai R.-M., medici, membrii de-ai familiei mele și o mulțime de provinciali dintre autorități (în afară de Col. [illegible], prefectul jud. Severin, prieten intim al M.A. și îndoctrinat de acesta împotriva mea, astfel încît nu ne-a vizitat aici odată, [illegible] ca eu să-l vizitez primul, ceea ce natural [illegible] a-a fost aici cînd [illegible] M.C. după 1 mai al [illegible]), clar și funcționarii mei veniți de acum încoace [illegible] la rapoarte personale peste capul Directorului General. – Eram crescut la minimum 12 la masă, dar deseori 16-18, iar într-o săptămînă de record 24-26, ceea ce dădea

'[illegible].

pe stăpâni mai ales din cauza atmosferei absolut neformale ce domnea la ele ca şi în tot decursul zilei şi a neprevăzutelor continue a vieţii la ţară în care pentru odată nu se mai ~~simţeau~~ credeau obligaţi a menţine nici un fel de protocol jenant, căci oamenii de rând, se simţeau liberi să se manifesteze şi să petreacă neobservaţi, necriticaţi şi nestingheriţi de nimeni. – Un fapt divers care a creat vâlvă şi a rămas marele haz cu care Nelle avea să fie tachinată multă vreme a fost acela că, pentru a economisi o cameră de serviciu din aripa acestora, ea ca-venise cu noi/marea prietenă Rozalia ca aceasta să doarmă în aceeaşi cameră cu Cornel, din moment ce pusese drept condiţie de a veni la Bulci, unde-şi avea copiii trăind la soţul ei Ştefan Miclos, primarul catolicilor al comunei (deşi anglofil pentrucă fusese prizonier în Anglia în cursul primului război mondial), ca să vină şi Cornel cu care tot satul ştia de ani de zile că trăia în concubinaj oficial şi s-ar fi măritat ~~acel~~ dacă ar fi putut divorţa ceeace nu-i permitea religia catolică şi soţul ei doar ca să-i facă mizerii. Aflând că d-na baroană ordonase ca Rozalia şi Cornel să stea de acum încolo în aceeaşi cameră, dat fiind că tot dormea întotdeauna în acelaşi pat, aşa că acela al lui Cornel rămânea veşnic nefolosit iar camera sa goală", venise f. vexat să-mi ceară o audienţă urgentă pentru a protesta împotriva desvăluirii şi consfinţirii faţă de opinia publică a situaţiei sale de a fi un soţ încornorat, toată comuna bătându-şi joc de primarul ei. Părintele, fiind şi ~~prea~~ cu multe ~~mult~~ păcate ascunse (fiindcă se ştia că trăia şi mai "trăia" din când în când cu o frumuseţe de fată din serviciul nostru pe care o avea în grijă fiind unul dintre fruntaşii comunei, drept care el era atât de "nervos şi agitat" la gândul de a se răzbuna acum) ca să-ndrăznească a veni şi el să protesteze în numele moralei creştine, se eschiva de cererii primarului de a se alătura la demersul ~~lui~~, dar îi promisese că va vorbi şi el cu baroana d-na dacă el nu va reuşi să pună capăt acestei sfidări a moralităţii creştine. Complicată problema, întrucât ştiam şi eu că ne lipsea o cameră pentru cazarea satisfăcătoare a tuturora şi nu puteam supăra menajera, spre a nu-i ştirbi autoritatea şi aşa contestată asupra personalului casnic ~~care nu era~~ prea mulţumit de nemţoaica adusă pe capul lui ca să-l controleze, a-l primi oficial în camera ei pe camaradul H.S., care-şi petrecea nopţile la ea (tot catolică fiind "nemăritată-n casă") am chemat-o pe Nelle în bibliotecă unde-l primeam pe primar cu tact mult – fiindcă-i cunoşteam străbunicul încă din copilăria mea când fusese ~~[illegible]~~ servitor la Tonci la Bucureşti şi venise a fi ca-atunci la noi la Vileni în timpul unei ~~[illegible]~~ croaziere a stăpânului său în apele arctice de-a lungul fiordurilor norvegiene – cu speranţa unui compromis. Calvinista mea spuse astfel să-l determine a-i da Rozaliei divorţul şi l-a întrebat de ce nu vroia să consimtă la aceasta din moment ce el era convins de ~~pasiunea ei~~ domiciliul lui fiindcă ~~[illegible]~~ privise ~~pe Ştefan~~ cu sora ei mai mică şi mai puţin frumoasă, dar primarul i-a explicat că nu se admitea la Catolici divorţul, ci doar "separaţia de corp", ~~[illegible]~~ ilicit Papa le interzicea ruperea căsătoriei. Atunci Nelle l-a întrebat de ce îl supăra pe el că Rozalia era fericită a putea sta "ca şi cum ar fi măritată" cu Cornel pe care-l iubea de atâţia ani, când dânsul, Ştefan, dormea în casa sa cu sora ei, tot văzând copiii săi care erau de 12 şi 14 ani şi pricepeau f. bine situaţia, la care Ştefan i-a răspuns că ceeace fiece în casa sa nu priveşte pe cei de afară, căci a-avea

Ioan Mocsonyi-Styrcea

nici o dovadă, vorbele copiilor nefiind valabile întrucât erau minori şi nu puteau fi martori faţă de tribunalul civil nici de cel (ecleziastic) parohial, pe când ceea ce se-ntâmpla în castel ştia a doua zi toată camera, iar ne rugau ~~pe noi~~ să-i separăm imediat trimiţându-l pe Cornel să doarmă la Ferma Rotonda unde mai erau multe camere nelocuite, până ce au plecat musafirii şi lumea va uita de incident. Mai exista soluţia de a trimite pe cele (două) fete servitoare care dormeau în această cameră să (petreacă noaptea) acolo la părinţi până ce s-o (mai goli) ~~[illegible]~~ aripa servitorilor, dar Bielle a evocat argumentul că ele se temeau să circule noaptea pe afară din cauza fricii de ce le-ar pândi în drum, căci erau fete serioase; dar adevărul era că ele imploraseră pe Bielle a nu le trimite acasă, fiindcă seara în sufrageria servitorilor era distracţie mult mai mare decât în restul castelului, aşa că a adăugat şi propunerea părinţilor de a fi însoţite de părinţi la întoarcere acasă, sub pretextul că drumul le-ar obosi având deşi de fugit toată ziua prin coridoarele castelului. Ştefan a plecat mulţumit până a doua zi şi era bucuros de tot ce bine în cursul lungii convorbiri, obligat fiind să se vadă o soluţie pentru mutarea lui Cornel din camera Rozaliei şi soluţia a fost că Brebu l-a primit (chipurile) în camera sa unde Cornel şi-a mutat patul şi catrafusele dar a continuat noaptea să doarmă la Rozalia care altfel ne-ar fi ţinut nemulţumiţi! Povestea a fost (însă) (supusă) în ~~public~~ unui "consiliu restrâns al Coroanei", deoarece (altfel) Bielle nu s-a mulţumit a cere (şi a cedat) ~~[illegible]~~ din cauza prezenţei MMII, sub înaltul patronaj al cărora nu le convenea să castreze la rândul nostru în mod oficial şi exemplificator respectul dogmelor creştine prohibitive în deciziile regale de A.N. - se înţelege lesne că ilaritatea a fost provocată de ceea ce toţi am definit drept o dovadă că Bielle totuşi era o adevărată protestantă şi nu ar putea nici odată accepta să se supună ideologiei catolice pentru specificul ipocrit al căreia avea dimpotrivă o pronunţată aversiune ideosincrazie. Atunci cu toate că eram departe de a fi mortificaţi din cauza doliului atât de proaspăt, Bielle şi cu mine, purtându-l şi exterior în mod riguros, ne-am abţinut pe cât se putea, fără a le strica musafirilor buna dispoziţie şi veselia, de acele manifestări ce nu cadrau cu sentimentele de reală tristeţe ce le resimţeam în acest cadru care era încă îmbibat de mirosul havanelor bietului Tâmi şi în care fiecare colţişor al vizuinii lui adorate şi pe care şi-o aranjase cu atâta dragoste şi un gust perfect şi ultra rafinat ni-l aducea aminte, reliefând atât de izbitor personalitatea unui om cu mari calităţi, pe care-l îndrăgiseam din ce în ce mai mult în ultimii ani când ne-am apropiat mai mult de el şi căruia-i datoram atâta recunoştinţă pentru fericirea ce a vrut şi ne-o creieze şi avea să ne-o dea pentru atât de scurtă vreme — Aşadar, (de pildă) nu se dansa şi nu făceam muzică uşoară gălăgioasă. În schimb, campionatele de ping-pong (tenis de masă) se ţineau tot la (aperitivele) ~~ora~~ prânzului când ne adunam după primul gong pe terasă iar după cină în sala de biliard (drept care căluţii lui Bielle fuseseră botezaţi Ping şi Pong), fiecare dedicând dintr-un alt colţ al regiunii, domeniului, parcului sau casei, căci nimeni nu-şi impunea celorlalţi programul său: R.-M. fiind ocupaţi zilnic aproape exclusiv cu (supravegherea reconstruirii) [illegible] şi (continuând) discuţii despre cele dispuse, criticate, corectate, modificate sau descoperite ca noi idei şi plănuite la faţa locului, cu o energie şi un entuziasm (...) mult după întoarcerea, care-l omorau pe bietul Stoppa şi o făceau şi pe ea să [illegible] deodată un ţipăt pentru a mai vorbi şi de altceva, iar pe la orele 11,30-12 p.m.

[illegible].

să cadă de somn și să se retragă primul (ca să doarmă bine cum nu reușea nici odată la București și Sinaia) iar fiindu-i aleasă de această dată camera mare, de peste pivnița de vin, chiar alăturată celei de biliard — ceea ce n-avea să repete la șederile ulterioare din sentimentalism pentru prima lor vizită la Bulci cu Carol, lăsând-o celor ce se culcau la orele mai mici — noi ne retrăgeam în salonul mare sau în cel mic pentru a ne [illegible] cu jocul, gălăgia discuțiilor, râsetele și zgomotul bruiajului infernal german al emisiunilor aliate; Mike petrecând și el o parte a zilei ~~la~~ (castelul din) Săvârșin dar nu ca [illegible] chiar toți, căci mergea deseori, ba acolo, ba în pădurile mele, dar mai mult la pânda de seară decât la cea de dimineață când se scula foarte târziu, la câte un țap [illegible] iar ziua la pescuit de [illegible], căci apa Mureșului era încă nițel prea rece pentru scăldatul care se începe abia la a doua ședere în iunie pe iulie. — Adjutantul ne deranja prea puțin, locuind la Casa Nouă (cum se chema și la Bulci clădirea în baroc bavarez de la intrarea în parc) cu Stoppa și colegii în căutarea de aventuri, din ~~care~~ mătușa Jorja și chiar Ioana vor face parte spre a ne descongestiona apartamentele din castel pentru menajele și oamenii bătrâni sau așezați. — După ce lucrările de vinificare au început să meargă strună fără să mai necesite zilnice supraveghere și inspecții, R.M. s-a apucat de călărie cu Bielle pe "Fulger" și "Bubi" (singurele [illegible] de la sovietici ne-au [illegible] cu prilejul trecerii unui regiment de cazaci în 1944 care ne-au plătit prea mult ca să-și completeze lipsurile de cai în drum "nach Berlin", ceea ce s-au regretat [illegible] când pleca la o treabă [illegible]) și la lungi plimbări pe malul Mureșului în întâmpinarea pescarilor; sau condusă de mine la inspecția fermelor unde o plăcea să controleze, cu destulă pricepere, ceea ce era bine sau prost organizat, crescătoria de porci, cu sale de scroafe și mici de purcei admirabil îngrijiți sub oblăduirea inspectorului Bitdrichu, veche cunoștință a Marelui Voevod de altă dată și care venea și el cu soția să dejuneze la castel în zilele de raport sau de lucru la cancelarie; sau, în sfârșit, în plimbarea de până de la Tela ~~[illegible]~~ori/pe valea Frasinului în sus spre vizitarea "pădurii de tapițerie". Cu aceste ~~[illegible]~~ ocazii, ca și în apartamentele noastre a MMLL în apartamentele lor la castel, am ajuns să vorbim despre o mie și una de detalii (și multe lucruri) interesante de aflat pentru noi din trecutul lor [illegible] zbuciumat, dintre care povestea vizitelor lui Mike în Anglia și la Sigmaringen, apoi cea în Cehoslovacia ne-au fost relatate cu mare lux de amănunte. Dar descripția cea mai pasionantă pentru mine a fost aceea a întâlnirii fostului monarh cu Hitler în 1938 cu o zi înainte de executarea lui Corneliu Zelea Codreanu împreună cu ceilalți 13 ai săi ai vechii gărzi de fier. Am regretat însă amarnic să nu mi-o povestească înainte de moartea lui Tanti care asistase la o parte din convorbire și-mi relatase tot episodul mult mai sumar decât H.M. — Cred că această poveste merită a fi reprodusă aici așa cum o mai rețin că am auzit-o din aceste două surse, Mihai cunoscând-o din gura lui Deddy iar Tanti chiar "de visu", întrucât rămâne pentru noi o pagină de istorie ce explică destul de limpede deznodământul crizei din sept 40 și pe care

Ioan Mocsonyi Styrcea

cred că nici Carol nici Mike nici Ellen (care nu consemna în jurnalul ei zilnic decît cele trăite dar nu auzite) și știu că nici Tocci n-a notat-o nicăieri, astfel că riscă să fie pierdută pentru posteritate în orice caz versiunea românească a acelui eveniment, dacă nu o redau cu prilejul de față în mod fidel și amănunțit.-

Nu știu dacă am arătat în cele ce preced destul de clar și deci repet aici mai lămurit, întrucît și în lumea mare, că revendicările ~~teritoriale~~ maghiare, mai mult decît cele bulgare, îl frămîntase ~~și~~ foarte mult pe Carol și că, pornind de la premiza necesității și posibilității de a le satisface independent de celelalte conflicte de interese continentale și extra-europene, mult mai mari, acute și îngrijorătoare pentru pacea lumii, pornise — fără știrea lui Titulescu nenumărate și serioase încercări cu ani de zile înainte de a-l debarca — la acele faimoase inițiative personale de captare a cumnatului său Alexandru al Iugoslaviei și de continue sondări la Hradcin și Palatul Czartoricki întru închegarea așa zisei sale politici de neutralitate, contrară principiilor Covenantului și mai ales ale rezoluțiilor din 1921 interpretative ale art. 16, ce împiedicau obligațiile decurgînd din aplicarea sistemului securității colective la automatismul sancțiunilor, ca și în opoziție cu spiritul de excesivă intransigență în menținerea rigidă a „status quo"-ului ce originase M.I. și I.B., preconizînd dimpotrivă rezolvarea problemelor ungară și bulgară dacă se putea în cadrul acestor blocuri regionale, dar la nevoie și în afara lor, cu prețul unor concesii chiar substanțiale generale în primul caz și numai românești în cel de-al doilea, atunci însă cu condiția — [illegible] preferată de el — a uniunii personale a Regatelor român și ungar și bineînțeles, în ambele cazuri, cu scopul pacificării definitive a regiunilor nevralgice dunărene și transformării lor într-un bloc viabil de State neutre. Era, în consecință, firesc — în paranteză fie zis — ca să nu se fi putut înțelege cu vîrfurile partidelor istorice, din moment ce se aflau la antipode în problemele fundamentale ce depășeau cu mult cadrul divergențelor pe acele interne care nu erau decît o consecință a concepțiilor lor diametral opuse pe planul extern pe care Brătienii și Maniu nu puteau face nici o concesie și cu atît mai puțin Nicolae Titulescu căruia Vodă nu i-a iertat niciodată faptul că trîmbițase pînă peste hotare anumite vorbe și fapte în legătură cu aceste planuri ce pînă atunci le desvăluise numai lui [illegible] nu era nici de mirare să manevreze către destrămarea și să urmărească apoi consecvent distrugerea partidelor politice atît de stînga cît și de dreapta, după care integral ~~toată~~ puterea și bazîndu-se exclusiv pe forța politicii personale ce trebuia să i-o dea indestructibila aureolă a popularității, iar în tron, armata și poliția ce și-le va fi [illegible] la exces și să ajungă astfel tocmai la Constituția din 1938 și politica externă de oportunistă duplicitate a dictatorului regal.-

Dar dacă în interior toate planurile sale i-au reușit în bună parte, în exterior toate i-au ratat total, cu singura excepție iugoslavă, dar abia după moartea cumnatului din cauza [illegible] lui și instaurarea pentru scurta perioadă de 7 ani de regim pentru sîrbi a dictaturii fostului său cumnat, f. influențat de el ca și ministrul lui de externe, pentru a obține la acesta fiasco [illegible] lună după lună.- În toamna 38, cînd a chemat la Londra via

Stoiadinovici

Deci, nu rămânea încă decât Austria şi Carol tot mai apăsat într-o rezistenţă atât de dârză franco-britanicilor pe problema cehă şi una mult mai moale pe cea poloneză încât Hitler se va mulţumi în cazul cel mai bun — pentru M.I. se-nţelege — cu rectificarea graniţei istorice a Boemiei dar întru desfiinţarea liniei "Maginot" cehe şi, în cel mai prost, cu întregul Sudetenland, dar ~~apoi~~ consecutiv va rămâne tot interesat să nu-şi slăbească unităţile "rapide" şi reduse fără suficient folos potenţialul militar armat prin înglobarea în Reich, ~~[illegible]~~ respectiv ocuparea efectivă a Boemiei, Moraviei şi Slovaciei cu o populaţie de peste o duzină de milioane de slavi net ostili germanismului, riscând războiul general şi, chiar dacă nu imediat, stricându-şi în orice caz definitiv şi iremediabil relaţiile cu Puterile apusene, când putea, prin rezolvarea paşnică a chestiunii "Coridorului de la Danzig", poate şi a cedării Pomeraniei şi Poznaniei întregi, cu o Polonie abandonată de Occident — din propria ei vină —, izolată şi prin urmare nevoită să accepte, în locul înfrângerii sigure (în care ceşti megalomani conducători leşi nu credeau!), împărţirii şi catastrofei, colaborarea cu Germania împotriva Un. Sov. cu perspectiva de mari compensaţii teritoriale pentru concesiile apusene teritoriale, şi anume, poate chiar să evite tustrele celelalte inconveniente ce le-ar putea ~~[illegible]~~ iniţiativa oricând ulterior, ~~[illegible]~~ odată ce va fi ajuns stăpânul Răsăritului, deci implicit al restului Europei centrale şi sud-estice şi astfel într-o situaţie atotputernică ce-i va permite să-şi impună apoi interesele spre Apus, fie printr-o înţelegere fie printr-un război mondial atunci însă desigur victorios, dominând continentul întreg, drept premiză indispensabilă a celei mondiale, finale. Cucerirea Basarabiei, promisă celei a U.R.S.S., nu i-ar impune drept condiţie "sine qua non" pentru Adolf decât dacă n-ar putea totuşi conta cu certitudine pe toate produsele de petrol românesc şi neutralitatea lor binevoitoare. Acestea trebuia să-i fie oferite şi asigurate cu orice preţ pentru renunţarea sa la primul pas al acelei campanii preliminare ce era ameninţarea Pragăi, iar aceste oferte şi eventuale garanţii urmau să fie înfăţişate Parisului şi Londrei ca o simplă temporizare menită a canaliza expansiunea teutonică direct înspre Est unde ciocnirea cu Sovietele s-ar face forte, după care blocul sud-estic şi-ar schimba treptat atitudinea din binevoitoare în strict neutră strângând din ce în ce garanţiile livrărilor de petrol şi cereale până la punctul stabilităţii clipei intervenţiei la încercuirea Reichului de către Puterile Aliate ~~neînarmate~~ şi gata de luptă: menite a-l zdrobi, ocupa complet pentru un efort de zeci de demilitarizare şi dezarmarea totală şi reduce la frontierele de la Versailles sau chiar mai ~~[illegible]~~ corectate, asigurate însă de astă dată printr-o pace fermă impusă care permanent apreciate dezarmării şi organizarea militară practică, iar ~~[illegible]~~ juridică, a securităţii colective.—

[illegible]

Vizitele la Paris şi Londra fuseseră ţinute secrete până-n ultima clipă, iar despre cea la Führer n-a ştiut decât anturajul intim al acestuia şi al lui Carol, dorind fiind să fusesem invitat de tata a petrece cu el o săptămână la Paris după vizita londoneză, dându-mi a înţelege în treacăt ... ar fi primit prin curier că stăpânul ~~[illegible]~~ ce întâlnea acolo incognito şi că vin ... să-l văd, drept care trebuia să stau anunţat ... complet depăşit de evenimente şi să vin nepregătit cu un P.S. că Tata nu participa la vizita ~~[illegible]~~ fiind "verkühlt", adică în dizgraţie ("răcit"). — Comunicasem lui Walter deja posibilitatea audienţei, promisă ~~[illegible]~~

[illegible]

nesocotiți în calculul zilelor de concediu anual, întrucât urma să mi-o treacă ulterior ca "foreign work" achitându-mi spezele călătoriei și șederii. Cum însă nu se fixase sesiunea ordinară a C.I.A.S.N., având de lucru peste cap, nu mă gândisem să mă-nfățișez cu câteva zile înainte de data indicată, "pentru orice eventualitate", ca terminasem conferințele — dintr-un exces de scrupulozitate dar și de pedanterie care m-a costat mult în viață și totuși nu-l pot corecta — și-mi lichidez toate hârțoagele, ca să mă pot distra la Panama (unde Biette nu fusese invitat explicit din cauza atmosferei de bârfeli ce va domni în preajma incognitului!) fără remușcări și sentimentul lucrului lăsat neisprăvit, pentru ca, sosit acolo, să-l găsesc pe Babilic Hârgur — în afară de bătrânul Pavelescu, Directorul Trezorilor Regale, pe care Vodă, extrem de satisfăcut de rezultatul celor două vizite, după cum mi se spunea, căci nu l-am mai apucat, îl învestise mulțumindu-se cu Subdirectorul — și în mare formă: primise a treizecișitreia (ce m-a făcut să-i spun că-l bănuiesc a fi un mare bonz mason bine camuflat al "Marelui Scoțian") și ultima sa mare cruce, a ordinului Victoria, ceeace îl bucura colosal spunându-mi că ține la această decorație ca la aceea a ordinului Leopold I; ambele vizite, pe care mi le-a descris în amănunt, fuseseră încoronate de un deplin succes, în special cea la Buckingham Palace unde pentru întâia oară Carol a fost primit într-adevăr cu brațele deschise, dovedindu-se astfel că politica M.S. română totuși era cea justă (la care am protestat spunând că era doar o dovadă că aveau nevoie de noi, ceeace era un semn de slăbiciune, f. prost), iar când l-am descusut mai bine despre fondul chestiunilor ce făceau obiectul vizitei și discuțiilor cu Neville Chamberlain, Eden, Vansittard și firește cu vărul său britanic, Vodă n-a știut sau n-a vrut să-mi spună decât că fusese întrebat de reacțiunea României în cazul atacului Cehoslovaciei și declarației de război consecutive a Franței și Angliei, la care Vodă a răspuns clar, ceeace dăduse a înțelege de ani de zile repr. M.-B. la București, că atât România cât și Iugoslavia ar rămânea neutre atâta timp cât Ungaria nu mișca, dar cum aceasta era cu totul improbabil, Dr. Beneš era asigurat a putea conta pe intervenția noastră promptă și posibilitatea ~~pentru~~ armatei cehe de a se retrage nestingherite de unguri pe teritoriul ~~nostru~~ pe liniile ~~române~~ noui defensive care erau terminate, adăugând însă că atacul german trebuia evitat cu orice preț, adică cu acel al cedării chiar a întregului teritoriu locuit de Sudeți, între salvarea integrității restului republicii, întrucât rezistența M.I. și chiar a I.B. în cazul intervenției bulgare, nu puteau fi de durată dacă Polonia și URSS rămâneau neutre iar Puterile Aliate nu erau în măsură a duce un război ofensiv și nici a ne da un ajutor efectiv pe frontul balcanic. A insistat asupra necesității imperioase de a-l sprijini la maximum pe Beneš intervenind direct între rezolvarea pașnică a problemei Sudeților, dar împiedicându-l să provoace războiul mondial printr-o intransigență absolută în conjunctura ~~actuală~~ nefavorabilă pentru Puterile Aliate insuficient înarmate, anunțând în concluzie intenția sa de a-l vizita și pe Hitler la întoarcere cu scopul de a-i potoli veleitățile de expansiune "războinică" înspre Balcani unde putea fi asigurat a primi toate materiile prime de care avea nevoie pe căile pașnice, pe când dacă ar încerca să cucerească Sud-Estul Europei s-ar lovi de rezistența unită a A.B.I.

I.B

Mare admirator al genialui M.S. ce era și știind prea bine spre regretul său în ce ape mă scăldam, tata a minimalizat faptul că anunțul vizitei la Hitler produsese un efect deplorabil la Londra, indispunînd mai ales pe Eden și Vansittard, mult mai puțin pe Neville care intenționa și avea dealtfel f. curînd să aibă un trist prilej pentru a-și realiza intenția – la Goddesberg și apoi cu Mussolini și Laval la München – a-l vizita și el pe neastîmpăratul anexionist și nici nu mi-ar fi menționat evenimentul ținut în taină și la Paris de către Quai d'Orsay spre a nu alarma presa de stînga și demoraliza opinia publică căreia vizitele dela Paris și Londra fuseseră prezentate de "Le Temps", Journal des Débats, Figaro etc... drept dovadă a chezășiei strîngerii alianței cu România, dacă în dimineața următoare sosirii mele nu l-ași fi aflat din presa pariziană, neagră de litere groase despre senzația ce a creiat-o această "lovitură joasă". Aveam să aflu într-a patra zi întîi de la Walters și Avenol (care a ținut să mă cheme și el ca să afle personal cum explicam și judecam atît vizita dela Obersalzberg cît și răspunsul prompt ce-i fusese dat la București în prejur nu se știa cărei cereri hitleriste) iar ulterior dela mai toți membrii ai serviciilor britanice oficiale și secrete din Elveția că Downing Street fusese f. surprins și-indispus de a treia vizită și împicat abia la aflarea răspunsului. În schimb, înseși cele de mai sus dovedesc cu prisosință cît de falsă a fost și mai este versiunea, acreditată tot de I.S., cum că Londra nu fusese informată și cu atît mai puțin consultată de Carol despre ea și oportunitatea ei, căci acesta revenise "incognito" la Paris nu numai pentru a-l invita și pe bătrînul meu să vadă la "Folies Bergères" și la Tabarin 437 de femei goale și cele mai nostime nudiste la Casino de Paris – pe care tata a trebuit firește să "mi le arate" și mie – ci mai mult pentru a primi pe "Pierrot" (cu numele de familie ce se citește la fel și pe dea-ndoaselea) la Ambasada noastră recent înființată și cumpărată dela un vechi nobil francez și a-l pune pe Tată să-i primească simultan pe d-nii specialiști ai Q. d'Orsayului – Alexis Léger și Bargeton – ca să le explice cum de nu le vorbise înainte cu ocazia vizitei sale pariziene oficiale despre cea dela "Munich": aceștia nesupărîndu-se prea mult că Londra fusese prevenită dacă nu și consultată prima, întrucît de vre-o douăzeci de anișori încoace se obișnuiseră din ce în ce a fi socotiți chiar și de aliații lor direcți care nu erau decît indirecți pentru Anglia, a juca partitura viorii cei de a doua, și nici nu vor avea inelegența să pretindă că nu fuseseră și ei "consultați în prealabil".

Fratele meu, care era atunci de peste un an la Londra și avea deja multe relații extrem de bine informate, avea să-mi confirme impresia, dobîndită la aflarea "masacrului de la Jilava" – care precum se știe avusese loc nu acolo ci prin strangulare în autodubă–

Într-una din numeroasele sale scrisori ale corespondenței noastre permanente politice, că toată montarea vizitei la Führer i se părea cusută cu ață de Manchester respectiv bătută-n ținte de la Sheffield, iar cînd va veni în vara 39 să dea la noi în vizită, la Geneva, vom ajunge să conchidem coroborîndu-ne informațiile că Vodă Carol lucrase-n perfectă colaborare cu Whitehall în interesul comun al celor două Coroane și — ca să nu zicem, cum ar spune atît legionarii cît și comuniștii, ca un agent britanic, ceeace ar însemna să simplificăm în mod comod dar inexact datele și situațiile cu mult mai complexe — a făcut o treabă pe care în momentul acela nici un I.S. n-ar fi putut-o îndeplini mai curățel și satisfăcător. Giol însă n-a știut ori n-a putut sau nu a găsit necesar să-mi destăinuiască nimic din toate acestea, ci mi-a prezentat ocolul bavarez, sau mai exact linia dreaptă ce putea fi ocolită cum fusese la venire, ca o abatere la inițiativă voevodală ~~menită~~ destinată să atenueze efectul celorlalte două vizite, chiar cu acel avantaj conferit ultimului vorbitor de a ști ce au spus protoșii înainte și a putea deci face punctul ca cel din urmă orator, să-l asigure pe acesta că nu se luase nici un nou angajament, că despotul Valahiei ținea să fie și rămînă neutru, ba mai mult de acea neutralitate care cîntărea mai greu pentru Germania decît o scrisoare de dragoste sentimentală cum era tratatul nostru de prietenie cu francezii, care nu comporta ~~[illegible]~~ nici un fel de obligație practică, plus desvoltarea temei mai sus pomenite ce o va recita în toate gamele, amplificată și înflorită prin variațiuni. În schimb a recunoscut, nițel îmbufnat, că Tonci n-avea nici un guturai, ci doar o preferință, datorită unor sfaturi medicale regale preventive, pentru aerul Alpilor bavarezi ~~care~~ să-l ferească tocmai de aneroizii capitalelor apusene, doctorul nevrînd să-l expună la contagiunea ~~[illegible]~~ lor. Răspunsul se lăsase mult așteptat și în principiu și în fapt, data nefiind fixată încă nici la plecarea de la Curtea lui St. James, astfel încît se decisese a-l aștepta în cadrul primitor al Parisului unde crezuse că va putea sta mai mult, dar fusese chemat dintr-odată imperios să-și scurteze vizita oficioasă în citadela plăcerilor pentru a se prezenta de urgență la raport. Cel mai puternic potentat al Europei ținuse să-i arate celuia mai slab, ce-l trata de mult în vasal considerîndu-l prinț german, că-i făcea o cinste deosebită binevoind să accepte a-l primi și-l mai lăsase să aștepte ca să-l cheme deodată a sosi pe loc ca pe un subaltern, pe semne în virtutea tacticei în care elementul surpriză era menit să impresioneze și intimideze, atingîndu-și dealtminteri întrucîtva scopul deoarece Vodă plecase indispus, nervos, vexat de manierele oaspelui și cu vizibile aprehensiuni, cu toate că venea de la Paris și Londra unde primirile neașteptat de călduroase îi insuflaseră o doză bună de încredere în sine și curaj. Dealtfel, în a doua zi a invitației mele pariziene, tatăl meu era încă ferm convins că genialul său stăpîn va fi reușit să-l vrăjească și pe sudetul zugrav de la Braunau, despre care vîrstnicul Cancelar și Președinte General-Feldmarschall von Hindenburg întrebase odinioară pe secretarul său Meisner: "Was will denn schon von mir dieser hergelaufene Tschechoslowake?" (Ce mai tot vrea de la mine ~~această~~ haimana cehoslovacă?) Totuși nu-i prea plăcuse comunicatul D.N.B. laconic, rece, necurtenitor, marțial și dur, prin care ~~[illegible]~~ aflaserăm că nu fusese primit la München cu alaiul cuvenit unui suveran, ci ca un oarecare, în vîrful dealului într-o cabană și nepoftit să stea nici peste noapte în țara oaspetelui. Dacă Lecca ar fi putut bănui cît de grăbit a fost domnul său frate s-o șteargă din țara sa de ~~origine~~ obîrșie, nu s-ar fi indignat de scurtetea neprotocolară a celei de a treia lui vizite oficiale din acel an și totodată ultima regală ce avea s-o facă-n zbuciumata-i viață. Dar cînd, în a treia mea zi de vizită la tătuc, acesta și-a deschis ziarul Le Matin după o cină "mirobolantă" la Fouquet's, o piesă bună la Michaudière și un supeu clasic dar cam tîrziu pentru vîrsta sa "Chez Maxim", ca să citească știrea ce a făcut senzație chiar și la Paname, nu i-a mai fost poftă de al treilea cornuleț cald din aluat foios cu unt topit, ci l-a trezit la telefon pe moșul Pavelescu pentru a-i cere mersul trenurilor și a-l întreba dacă el mai rămînea locului după vestea nemaipomenită ce o aflase acum din gura sa. Eu i-am calmat pe amîndoi cu părerea că era preferabil a vedea de la Paris ce s-o mai întîmpla și a mai aștepta nițel pînă ce Bucureștii s-or calma. După altă zi, simțindu-se jenat față de domnii de la "Sureté" ce-l tot însoțeau f. discret dar perceptibil pentru amîndoi, fiindcă se făceau tot consumatori unde și noi mîncam la mese aproape vecine făcîndu-se a nu ne observa, nu l-am mai putut reține să ia Arlbergul spre a se opri o zi-două la Meisl und Schadn ca să-i poată aduce stăpînului ecoul Vienei ~~despre~~ stîrnit de eveniment și astfel am plecat și eu acasă după patru în loc de șapte zile vesele, dar nu înainte de a mă fi putut convinge, prin intermediul părintelui mitturită raporturilor lui excelente cu Guță, că acesta era tot atît de nelămurit ca el.

Cînd l-am reîntîlnit, abia în sept. 40, în împrejurările descrise în paginile primului capitol al prezentei declarații, atît d-lui cît și adoptivul mi-au pictat tabloul întrevederii în vii culori și amănunte secundare, primul producînd viziunea Urdăreanu acoperitoare a umbrelor portretului stăpînului iar ultimul ceeace văzuse fotografic din peisagiu, evitînd interpretarea subiectului fiindcă nu-l înțelegea nici el perfect, dar altfel decît îl judeca bătrînul pe care nu vroia să-l contrazică, totuș nu-l și credea ceeace vroia. Cînd însuș fiul modelului mi-a conturat mai precis trăsăturile principale ale compoziției, fotografia moartă s-a transformat în film viu, colorat și cu-n relief atît de plastic încît am priceput nu numai jocul aparent al actorilor, ci și enigma echivocului dezlegabilă într-un singur sens.—

Carol se aștepta a fi primit la München, așa cum și Legația informase pe Tonci la ultima lor convorbire telefonică înainte de a se sui în tren la granița elvețiană, pentru ca sosirea-n Reich să fie dintr-o țară neutră și nu de la dușman. În cursul dimineții, cînd ocupanții trenului încă dormeau, ruta i-a fost deviată spre Berchtesgaden pe o linie secundară de rocadă fără prevenirea șefului escortei, astfel încît la deșteptare Vodă și suita sa au luat cunoștință că Führerul îi aștepta la reședința sa alpestră de pe muntele magic al ochilor evului mediu de unde privea "Locul Regelui" și Episcopatul Cetății Sărurilor, urmînd să coboare la 9 fix la stațiunea personală. Trenul n-avea firește pe-atunci decît o pază civilă, dată de numeroși și selecționați pe sprînceană de Moruzov, dar trebuia la intrarea în Reich să primească o escortă mult mai importantă din Waffen-S.S., ceeace se soldaţe prin invazia disciplinată, tăcută, dar nu mai puţin indiscretă, intrusivă, demonstrativ impresionantă şi ameninţător de arogantă, deci fundamentalmente neplăcută a unor vlăjgani triaţi de Kaltenbrunner unul şi unul după aceeaşi înălţime şi lăţime milimetrice depăşitoare ale celor regale cu două bune palme şi de acea complexiune albinoasă septentrională ce aduce a dog regal danez, ce se urcaseră liniştit după un plan "dinainte stabilit" şi vădit calculat între timoraţii musafirilor, fără nici o invitaţie prealabilă, în mai toate vagoanele cam câte unu-n dreptul fiecărui geam şi tuturor ieşirilor normale, ca şi cum ar fi vrut să împiedice sau respectiv să preîntâmpine autodefenestrări sau de ale involuntare. La Berchtesgaden: ceaţă, brumă şi sub ele un batalion de Hanoverieni, judecând după talie, aliniaţi în rânduri multe largi şi dese, chiar atât de impenetrabil încadrate încât n-ai fi putut să te strecori pătrunzând printre ele întrucât acopereau peronul majestuoasei gărişoare practicabile tălpilor fiecare centimetru pătrat, cu excepţia coridorului îngust de-a lungul trenului încadrat ca şi cum ar fi fost capturat şi prizonier şi a celui de ieşire către clădirea gării bordat şi el de aceleaşi ziduri umane reci, mute, imobile, rigide, inexpresive dar ostile, între care, postate ca plantoane, cele două plutoane uniformizate şi greu decorate ai comandanţilor Reichului, cel al guvernului partinic şi celălalt al ambelor armate – S.S. şi Wehrmacht – împărţeau gura coridorului la capătul covorului descinderii, ca Scylla şi Carybdis, înghesuind, sufocând, dominând şi copleşindu-l pe bietul nostru Ulysse regăţean pe care Goering îl salută fără vorbe iar Baldur von Schirach şi generalul von Kleist îl ~~încadrară~~ flancară pentru a trece, nu în revistă rândurile, ci între ele prezentând armele [illegible] ca statuile până la trecerea prin sala albă centrală a clădirii, umplută idem de cămăşi brune cu crucea-ncârligată neagră pe banderole albe, către platforma largă de lespezi sure lucioase din faţa ei unde o companie a regimentului de gardă al trupelor reputate, de vânători alpini, i-a dat onorul pentru care nu s-au oprit ci au coborât suita de trepte largi către şirul duzinei de Mercedes-Benzuri cu compresor, lungi, negre, grele şi închise şi toate absolut identice, într-unul de la centrul [illegible], iar nu acel din frunte, Carol a fost poftit a lua loc cu Goering, tot fără muzicile [illegible] concomitent şi plecând la timp şi nici interstiţii în sunetele lui Horst Wessel Lied, fără imnul regal şi Deutschland über Alles nici defilare sau vreo altă formă de paradă statică de stilul Parteitagului de la Nürnberg. In drum către Obersalzberg pe o autostradă de-a dreptul imperială şi netedă ca o masă de biliard, au accelerat rapid viteza goană deja după câteva minute cu 130 în vuietul asurzitor al sirenei compresorului pus ca să urce pantele din ce în ce mai accentuate, fără pierdere de viteză, întrucât erau aşteptaţi şi la vila Evei Braun la secunda din minutul fixat pentru sosirea nesupusului regişor german balcanic, ~~[illegible]~~ aşa că n-a fost chip de conversaţie multă, Goering întrebând din politeţe cum fusese călătoria iar Carol, vrând să înţeleagă că vorbea de vizite, i-a răspuns că era f. mulţumit şi când au dat pe munte de zona omătului proaspăt şi de o ninsoare fină ce se bătea în geam iar, în virajele scurte ale urcuşului din ce în ce mai greu, vehiculele mastodonte şi-au încetinit goana nebună, au fost admirate câteva fraze (pe muntele magic

fără nici o legătură cu scopul călătoriei vesteuropene a celui așteptat la o oră atît de matinală pentru vizitele obișnuite chiar în lumea modestă a muritorilor de rînd, ci despre condițiile atmosferice și clima acestei regiuni muntoase în comparație cu cea de la Sinaia, locuințele preferate ale celor doi șefi de State aflîndu-se la com aceeași altitudine, faptul că ambele masive ajunseseră sărace în vînat din cauza turismului, Goering exprimîndu-și preferința pentru pădurea de pini în care-și instalase reședința unde cerbii mișunau în jurul ei, întrebînd de rezultatul boncănitului regal ~~din anul acela~~ al anului, dînd pe al său cu o aluzie la superioritatea cervideelor carpatine din care încă nu vînase și regretînd că musafirul nu se va putea bucura de vederea frumoasă de pe vîrful de munte, cînd au ajuns către sfîrșitul drumului, din cauza ceței de la poalele lui. Primiți au fost de statele majore ale armatelor Reichului, înșirate la intrarea vilei mari, nepretențioase ca aspect, în stilul clasic al caselor țărănești din Alpii Bavariei, iar în holul simpatic al acesteia unde ardea un foc de lemne rășinoase, într-un mare cămin deschis, de către statul major personal al Führerului, azi prezidat de Rudolf Hess, și printre care se aflau Goebbels, Hjalmar Schacht, Bormann și baronul von Papen, astfel încît în orice caz Vodă nu se putea plînge de a nu fi primit de absolut toate figurile marcante ale conducerii partidului, guvernului și forțelor armate ale Marelui Reich german. Încăperea este destul de mare pentru ca să nu fi părut strîmtorată de afluența celor circa treizeci de comparși și celorlalte 11 automobile din care coborîseră numai 6 români, 3 civili și 3 militari (M.C.R. Ernest Urdăreanu, M.V. al R. Anton de Mocsonyi, Șambelanul M.S. Const. de Flondor, Ș.C.M. Gen. Ilasievici și doi din cei trei A.R., căci prin rulment unul trebuia să stea zilnic la reședința regală, în acel caz trenul regal). Primul afront făcut Regelui României a fost acel de a-l face să aștepte cu toată lumea cinci minute încheiate pînă ce a fost introdus cu ~~toată~~ suita lui și numai membrii guvernului și șefii M St M în marele salon al vilei în care se aflau suita, garda de corp și secretariatul Cancelarului incluzînd serviciul interpreților în cap cu cel personal Ministrul Schmidt, care au fost cu toții prezentați musafirului regal și suitei lui de către baronul von Dörnberg (vechi cunoscut al M.S.) șeful acestui straniu și absolut neuzitat protocol, care făcuse prezentările în ordinea de precădere și în hol, așteptîndu-se și acum alte cîteva minute spre alinierea tuturor prezenților înainte de intrarea lui Adolf Hitler în uniforma sa de caporal de infanterie la ceasul zece-fix. Acesta s-a îndreptat spre Carol care nu s-a urnit din loc, cum îl rugase Dörnberg pentru ca gestul apropierii să fie reciproc, așteptînd însă ca Hitler să-i întindă mîna, ceea ce a făcut, cu surîsul său basedowic al ochilor bulbucați, urîndu-i cu voce tare bun venit în Reich. Apoi, după ciudatul protocol nazist cuasi revoluționar-democratic, suita regală i-a fost la rîndul ei prezentată integral neuitătorului oaspe, în timp ce acela care era însoțit de ea stătea să privească cum unul după altul se-nclina mai mult sau mai puțin aplecat față de mojicul parvenit la dictatura primei puteri militare europene și care prizea atît de mult pe el, singurul Hohenzollern care-și păstrase tronul și devenise acum șeful incontestat al ambelor ramuri ale aceleași dinastii ce ~~domnea~~ pretindea de secole ~~de dominație~~ întîietatea față de toate celelalte și aspira la dominația tuturor Statelor de pe globul pămîntesc. Nu s-a mai stat de vorbă, căci în tăcerea generală Führerul l-a poftit numai pe musafirul regal a-l urma în salonașul său, făcînd însă un semn lui Dörnberg care i-a invitat pe Göring, Himmler, Ribbentrop, Generalul Blomberg, Schacht și Hess a-i urma. Carol a făcut ~~[illegible]~~ la rîndul său semn lui Ernest, Tonci și Vlasievici a-l însoți, dar Dörnberg, văzînd gestul și mișcarea, s-a interpus explicînd aproape pe șoptite M.S. "că se dorea a se vorbi numai cu R.R.", la care Vodă a protestat în nemțește cu flamă, destul de tare pentru ca Hitler să-l audă, că atunci nici el nu dorea să vorbească decît cu Führerul. Acesta s-a făcut a nu auzi protestul, poftindu-l încă odată cu un surîs mic gata a-l preceda în camera de unde sosise, indicîndu-i ~~arătîndu-i~~ cu mișcarea caracteristică a arătătorului ~~indicelui~~ lung al mîinii stîngi ușa deschisă acum de doi gărzi de corp. Regele îmbufnat și-a repetat direct pasul, la care Adolf n-a răspuns, dar în schimb Goering, ~~[illegible]~~ înțelegînd dificultatea, se apropie și propunînd ~~[illegible] propu~~ ambilor șefi de State a-l invita să participe la discuție și pe ~~[illegible]~~-l von Mossoczy. Carol a înțeles că lovitura era îndreptată contra lui Urdăreanu, dușmanul nr. 1 al legionarilor, spunînd lui Goering că ținea tocmai ca acesta să asiste, pasîndu-se lipsa cel mult de general întrucît nu-l însoțise nici la celelalte două vizite în calitate de stat-majorist ci în aceea a postului pur reprezentativ ce-l ocupa la C.R.- Tot Goering și nu Hitler, care nu intervenise cu nici o vorbă dar se uita convingător la musafir cu aerul de a-l ruga a nu insista, i-a șoptit sub nasul lui Ernest care, cam încurcat la față de cînd pricepuse cazul, se-nfipsese obraznic chiar lîngă S., că Führerul nu i-ar putea vorbi în prezența acestuia, rugîndu-l cu o inflexiune călduroasă-n voce a nu se formaliza, "deoarece întrevederea Führerului cu R.R. va fi de o importanță covîrșitoare pentru ambele State și popoare." Tonci făcu atunci stăpînului un semn cu ochii în sensul de a accepta dorința oaspeților, la care Carol le-a spus pe romînește celorlalți doi că atunci cînd va fi cazul îi va chema și însoțit de Tonci iar Hitler de Göring, tustrei s-au îndreptat spre salonașul adiacent urmați de ceilalți cinci în ordinea citată sus. Această încăpere, și era destul de mare întrucît forma exact pătratul lățimii marelui salon, de circa opt metri, era corect numită salonaș deoarece n-avea de loc aparența unei biblioteci, unui birou fumoar) masculin, ci acea al unui "living-room" tipic englezesc cu multe mari fotolii pătrate și adînci, dispuse în completarea celor șase canapele, de trei ori cît ele, așezate spate la spate în fața și pe cele două laturi ale unui imens cămin în care ardeau bușteni uscați cu flăcări mari, tot mobilierul fiind tapițat cu "chintz" (creton lucios) jumătate cu fondul "Bordeaux" iar celelalte de culoarea [illegible] dar același desen de nuferi albi și de culorile inversate ale fondurilor, dar franjele fiind toate verzi dar de două nuanțe degradate spre a se conforma culorii, iar între instalații stilizate mesuțe joase în "Renaissance" necioplit rustic și speciale boluri largi de Nymphenburg minunate pline de flori din serele cîmpiei bavareze, toate ~~[illegible]~~ mobile fiind așezate pe un imens covor pictat aproape de dimensiunea camerei, gros și mițos, trandafiriu, alb, galben și verzui — culori pastel deschise — vizibil nou și de fabricație saxono-sileziană în imitație și cu desenul celor de Smyrna, iar în acel colț al camerei care e și acel al vilei, între ferestrele cu vederile celebre azi învăluite-n negură albă,

se afla - - - - un Bechstein mignon de concert cu două taburete alterabile acoperite tot cu chintz, pe când în colțul opus era instalată de pick-up-radio, o mobilă în nuc masiv lustruit având ca pereche dulăpiorul întredeschis al discotecii (pe care Traian l-a și inspectat găsind firește tot Wagner-ul cântat de orchestra de la Bayreuth dirijată de Furtwängler!) și în celelalte două colțuri, de partea căminului din centrul zidului interior, la înălțimea capului erau fixate etajere de colț simple și lăcuite în fildeș, cu trei rafturi pline de cărți multi-colore și moderne, [illegible], reliefându-se pe culoarea "ou de rață" a zidurilor până la plafonul de lemn pânzelat și lăcuit tot în fildeș, ca o cornișă mici, bune figurine de porțelanuri germane, în timp ce sub etajere de jur împrejurul camerei, la acea înălțime joasă, atârnau cunoscutele gravuri colorate bavareze reprezentând peisagiile celebre și pitorești ale munților, castelelor cu vârf de deal și lacurilor romantice: totul de gust perfect și și pur germanic, vila fiind — cum se știe — mobilată de cea dintre acele două surori gemene, fete de lord, care trăise câțiva ani cu Hitler și era declarată de el prototipul frumuseții rasei germanice albe, nordice, pe vremea când I.S. încercase a pune astfel mâna pe el.—

Adolf s-a așezat vis-à-vis de Carol în colțul canapelei de lângă foc, ~~[illegible]~~ cu fața către salonul mare, Goering lângă Carol, iar Traian invitat de Führer lângă el, în spatele său pe canapeaua alipită Ribbentrop s-a instalat fără să fi fost poftit, iar ceilalți patru pe canapeaua și fotoliile închizând semicercul privind spre șeminee. Fără nici o introducere, Hitler a deschis convorbirea articulând distinct și apăsat fiecare cuvânt: "A sosit însfârșit momentul ca să vorbim deschis. Europa de azi nu seamănă deloc cu cea de la Versailles. De la "Machtergreifung" (dobândirea puterii) partidul național-socialist a transformat Germania, făcând dintr-o republică învinsă un nou "al III-lea Imperiu" care a început să fie și cu forța prin a fi atât învingător 1 A denunțat clauzele militare ale tratatului de la Versailles, a reocupat pct. 2 și remilitarizat, fără a trage nici un foc și călcând în picioare dictatul mârșav de la Versailles, zona renană; Saarul n-a ezitat să voteze efectiv cu o majoritate copleșitoare alipirea la Vaterland; alte provincii apusene germane (Alsacia, Lorena, Eupen și Malmédy) așteaptă cu nerăbdare să fie și ele eliberate de jugul străin; Austria germană a primit cu cel mai mare entuziasm realipirea la marea matcă a poporului de același sânge a fiilor Sfântului Imperiu Roman de națiune germanică de care a fost separată spre nenorocirea ei timp de mai bine de trei secole și nici o forță din lume nu va putea împiedica celelalte regiuni locuite de un mileniu de către nemți să devină și se alipească [illegible] unității de cel de al III-lea Reich pe drumul său de biruință a celora ce au câștigat și căutând zadarnic să-i conteste poziția ~~[illegible]~~ de primă Putere pe continentul european a poporului german, cel mai viteaz, harnic și capabil din lume, rolul de frunte printre marile națiuni creatoare de cultură și de progres al civilizației umane. Trebuie să fii nebun ca să încerci a te opune acestei realități și a vrea, a încerca, a înfrunta, a înjosi și umili un popor de 80 de milioane din care fiecare individ face cât 2, 3, 4 și până la 10 indivizi de alte neamuri europene, fără a mai vorbi de popoarele și triburile de rasă galbenă, brună și neagră, iar cei ce vor rămâne, orbiți de ură, invidie și frica lor, incapabili să priceapă necesitatea de a înțelege pe germani sau a-i face să dispară de pe suprafața pământului, vor fi striviți ca niște furnici sub talpa elefantului, căci de această dată tot neamul teutonic știe pentru ce trăiește, muncește și luptă și nici un neamț nu se va mai găsi să creadă în promisiuni mincinoase ca acele ale lui Wilson și a depune armele înainte de a-și fi biruit pe dușmanii săi de totdeauna. Românii sunt o națiune tânără, bravă, talentată și dornică de progres, iar ceea ce ~~s-a~~ s-a realizat în România de trei sferturi de veac încoace, de când s-a desrobit de lanțurile otomane, a fost în cea mai mare parte opera dinastiei germane și a cărturarilor, inginerilor și meseriașilor germani pe care aceasta i-a chemat în ajutorul ei pentru a civiliza și dezvolta țara și a ridica și educa poporul care au fost cotropite, exploatate și sărăcite de aproape o jumătate de mileniu de către un stăpân asiatic necruțător și barbar. Dacă s-a întâmplat că în războiul mondial Germania a fost silită și nu din vina ei să ducă lupte grele pentru a învinge micul Regat român și a-l ocupa cu prețul multor sacrificii spre a-i impune din cauza Austro-Ungariei și aliaților ei tratatul oneros de la Buftea, aceasta se datorește numai faptului că românii atacaseră pe austrieci deci implicit pe aliații lor germani cu care n-aveau nimic de împărțit și o făcuseră spre a-și putea realiza unitatea națională. Nemții n-aveau nici atunci și nu au [illegible] acum o ură sau răzbunare contra românilor fiindcă le-au fost dușmani, înțelegând perfect legitimitatea cauzei pentru care trebuiseră să se alăture ~~[illegible]~~ Antantei și nici un neamț n-are de gând să conteste drepturile românilor asupra teritoriului României Mari. Azi situația se schimbă însă radical dacă românii nu înțeleg că interesul de a păstra unitatea națională și independența țării lor îi obligă a se alia cu Germania, căci [illegible] le ~~poate~~ pot și garanta efectiv decât ea. Ziua de azi este o dată de importanță istorică pentru toți românii fiindcă le poate aduce siguranța [illegible] de a stăpâni pe milenii țara lor, dacă vor accepta alianța germană ce li se oferă, așa cum poate să le producă înfrângerea, împărțirea și cotropirea patriei de către toți vecinii care fiecare râvnește la o parte din teritoriul României Mari. Într-adevăr, nici Grecia și Turcia, nici Iugoslavia [illegible] Cehoslovacia nu pot opri pe bolșevici să invadeze și ~~să~~ anexeze România, dacă Reichul ar avea interesul s-o lase s-o facă, iar garanțiile franco-britanice valorează mai puțin decât tratatul de la Versailles. Franța este preocupată exclusiv de securitatea ei pentru asigurarea căreia a cheltuit trei bugete construind fortificații pe care Reichul nu se gândește a le ataca vor rămâne pe veci nefolosite, drept muzeu.

a greșelei istorice ce o comit în zilele de astăzi niște guverne ce se schimbă de câte ori pe an și sînt compuse de persoane prea puțin preocupate de adevăratele interese ale Imperiului francez pe care-l vor pierde dacă vor continua să ducă aceeași politică [illegible]. Anglia nu a fost, nu este și nu va fi niciodată interesată de soarta continentului căruia nu-i aparține mai cu seamă de când și-a creat Imperiul peste mări, iar politica interesată ce-a acordă Europei caută numai în dorința de a o împiedica să fie unită și prea puternică față de ea, cu special în domeniul industrial, comercial și maritim, iar în acest scop ea continuă până la urmă să ațâțe Puterile continentale una contra alteia. Nu are măcar nici un corp de armată total expediționar în a garanta frontierele unor statulețe la trei mii de km. îndepărtare de ea contra unor Mari Puteri cu un potențial militar de sute de ori mai mare decât al ei. Dealtminteri, ea nici nu se gândește a pierde un regiment britanic pentru a-și pune la adăpost garanțiile în aplicare, ci contează tot numai pe armata franceză care nu mai vrea să iasă decât din spatele unor munți de beton și exclusiv pentru apărarea propriului teritoriu. Reichul, în schimb, poate și vrea să apere România contra amenințării tot mai mari a Sovietelor, cea de a doua putere militară europeană și a treia din lume după japoneză. Atunci când Puterile centrale au depus armele, amăgite de oglindirea unei păci drepte și din cauza defecțiunii Austriei — compoziție statală hibridă și anacronică în care elementul german era în prea mare minoritate și n-a știut să facă reformele din timp și să-și pună ordine în casă, condusă cum era de un octogenar ramolit, slab [illegible] și influențat de o nobilime reacționară, miopă și degenerată de bogăție, lux și plăceri — acele ale Antantei nu s-au grăbit să le dărâme și pe rând la masa verde, după ce aceștia pierduseră milioane de soldați în încercarea lor zadarnică de a ocupa Viena și Berlinul, conduși și ei de un [illegible], bigot și fricos care nu-și cunoscuse interesul și a lucrat doar în acel al francmasoneriilor pariziană și londoneză fiindcă n-avea nevoie de un partener în plus la împărțirea prăzii și pentru că-i convenea d-lui Lloyd George ca bolșevicii să fiarbă în propria lor zeamă; dar acum, de când Germania s-a ridicat din nou, renăscută din propria-i cenușe, mai puternică decât oricând, rupând lanțurile înrobitoare și gata să pornească la lupta dreaptă pentru a-și relua locul la soare ce i se cuvine, d-nii de la Downing Street și Quai d'Orsay și cei din clubul lor de la Geneva au descoperit nevoia de a-și coopta pe bolșevici ca membri în cenaclul societății lor falimentare, ca s-o salveze scoțându-le din nou castanele din foc. Oare, românii adevărați, nu din acei educați în lojile și cafenelele pariziene și contaminați de ideologia radicală a Lojei Marelui Orient, ca oamenii gen Take Ionescu și Titulescu și alții de teapa lor, nu-și dau seama ce înseamnă pentru ei pătrunderea hoardelor asiatice prin coridorul cehoslovac până-n inima Europei, la Praga care a ajuns cea de a doua Moscovă?! Unde rusul a pus piciorul nu mai [illegible] multă vreme: micile principate române au avut adeseori în istoria lor ocazia să constate acest lucru și să știe că de acolo unde rusul a intrat, nu mai vrea să iasă, iar cei dintre români care au [illegible] istoria contemporană trebuie să-și amintească [illegible] protecţiei acordate de Wilhelm rudei sale, domnitorului Carol, Bismarck l-a forţat pe Gorceakov cu riscul ruperii Conferinţei de la Berlin să evacueze Principatul român, când ordinul de mobilizare armatei Prusiei; şi acei români care au fost copii în 1917 au crezut să fi uitat cum armata rusă, în loc să dea celei române ajutorul făgăduit, s-a revoltat şi a refuzat să lupte contra duşmanului comun, dar a încercat să răstoarne guvernul de la Iaşi ca să pună mâna pe Moldova la care şi acum Sovietele râvnesc spre a le compensa pentru pierderea Basarabiei, la care nu vor renunţa niciodată, cum şi d-l Titulescu a avut prilejul să-i vadă de la prietenul său "Genosse ~~[illegible]~~ Litvinoff." Militarii germani sînt mai în măsură să cunoască dintre toţi străinii ~~[illegible]~~ potenţialul militar ~~al Sovietelor~~. Armata rusă poate să mobilizeze în câteva zile efective echivalente cu toată populaţia României Mari! Bugetele sovietice oficiale şi secrete au prevăzut de douăzeci de ani proporţia cea mai mare, faţă de acelea ale ~~bugetele~~ celorlalte State, în cheltuieli pentru înarmarea şi înzestrarea armatei şi dacă Europa va aştepta încă atâţia ani cu arma rezemată-n pod, dar chiar şi la picior, până când URSS va judeca momentul oportun pentru a desăvârşi opera de subminare a rezistenţei naţionale contra dezagregării comuniste prin propaganda oficială şi subversivă ce o face cu succes în toate ţările din lume care nu s-au trezit pentru a urma exemplul Germaniei, Italiei şi Spaniei, tăvălugul armatei roşii va ajunge până la coasta Atlanticului şi atunci lorzii şi congresmenii vor putea să-şi bată capul mult şi bine pentru a găsi mijloacele de a recuceri Europa din ghearele nihiliştilor mujici conduşi tot de o mafie de evrei care trag sforile ~~[illegible]~~ în spatele secretarilor comitetelor centrale. Nici un popor în afară de cel german nu poate salva Europa şi, în ultimă analiză, toate continentele de pericolul înfeudării lor de către hidra comunistă şi cutropirii ~~[illegible]~~ de către dominaţia barbară asiatică, a celei mai cumplite terori ce a înregistrat-o vreodată istoria omenirii, ~~în afară de cel german~~. Azi România, Polonia, statuleţele baltice şi scandinave sînt primele vizate şi ameninţate de acel tăvălug, ce nu va mai putea fi oprit odată ce s-a fi pornit în drum către Apus. Lupta nu poate fi câştigată defensiv ci numai ofensiv şi ţările ce [illegible] [illegible] să fie gata de ~~plecare~~, iar ~~ofensiva~~ preventiva nu poate porni de la Berlin, la circa două mii de km de graniţele U.S., iar Reichul nu-şi poate permite să aştepte până când bolşevicii vor fi ajuns să-nghită Balcanii şi centrul Europei. Momentul a sosit ca România să priceapă această situaţie şi să acţioneze în consecinţă. Pe când alianţa ei verbală cu Antanta implică alianţă şi acord cu Sovietele şi prin urmare o expune bolşevizării îndată ce va fi silită să accepte colaborarea militară cu aceştia şi intrarea armatei roşii pe teritoriul ei, acordul cu Germania o fereşte efectiv şi nu prin vorbe forte şi zdrenţe de hârtie de orice pericol pentru integritatea, independenţa şi [illegible] ei, căci nici politica externă nici cea internă ~~a~~ celui de al III-lea Reich nu prezintă nici un fel de primejdie pentru aceasta. Germania nu are nimic de revendicat de la români: ea nu le cere decât prietenie, o alianţă sinceră, efectivă, practică şi activă întru colaborarea economică, politică şi militară; cea economică e

~~evident~~ natural cea mai urgentă și va rămâne totdeauna cea de căpetenie, căci Reichul nu duce lipsă de soldați și nu va cere României să-i scoată castanele din foc sacrificându-se în interesul lui, ~~după~~ cum i se cere de către Anglia și Franța, iar colaborarea politică totală pe plan extern nu poate afecta câtuși de puțin ordinea socială și orânduirile tradiționale naționale specifice ale poporului român. Minoritatea germană din Transilvania și Banat, ca și acea din Bucovina și Basarabia, Dobrogea și Bucureşti și multe centre urbane ~~din~~ de provincie, chiar și în vechiul Regat, nu a avut a se plânge și nu s-a plâns niciodată nici la Geneva nici la Berlin de a fi fost nedreptățită prin legi, măsuri sau tratamente ~~efective~~ de-a dreptul discriminatorii, bucurându-se de exact aceleași avantagii ca și poporul în toată țara românească și având chiar un nivel de trai mai îmbelșugat decât populația multor regiuni din Reich, drept care prea puțini Volksdeutschen au emigrat (de când au ajuns cetățeni români) în Austria sau Germania, pe când mulți austrieci și Reichsdeutschen au ajuns să se stabilească în România în urma unei căsătorii cu svabi bănățeni și sași ardeleni, astfel încât nu am încercat, nu încerc și nu voi căuta niciodată să agit și ațâț pe ~~mulți~~ frații noștri din frumoasa D-v. țară contra ("Oberhoheit") stăpânirii (dar și suveranității) Statului român. Puteam ~~propune~~ [illegible] lor noastre aliate – ungurilor și bulgarilor sau turcilor – ~~ceea ce vă propun acum~~ propunerea aceasta și vă rog s-o considerați cu cea mai mare atenție, grijă și seriozitate, întrucât importante consecințe pentru tot viitorul fericit al poporului D-v. ce-o comportă oferta ("Angebot") pe care v-o ~~[illegible]~~ adresez în clipa de față în numele celor 80 de milioane de germani merită o matură chibzuință și f. serioasă considerare, căci de înțelegerea sau neînțelegerea noastră atârnă interesele nu numai ale popoarelor german și român, ci și a tuturor celorlalte."–

Ajuns la punctul acesta, Hitler s-a ridicat de pe sofa ca și cum n-ar fi putut spune ce ~~mai~~ avea de spus mai important și formal decât în picioare și fiindcă toți ceilalți rămâneau în afară de Goering, care făcea un semn R.C. și nu se scula, se ridicaseră la iuțeală și stăteau smirnă în picioare privind spre Führerul lor, [illegible] le urmase pilda, dar Adolf i-a poftit ~~pe~~ ~~[illegible]~~ să se așeze, el preferind să stea mai bine cu spatele la foc și, cu mâna stângă la spate fiindu-se rezemat de canatul drept al ambrazurii căminului (din piatră și faianță germană ce nu crapă la mari temperaturi) și doar o parte a spatelui expusă la foc, deci mai aproape de Carol și uitându-se acum de sus în albul ochilor lui, a spus: că Reichul oferea României garanția integrității granițelor ei – "cu eventuale ~~mici~~ neînsemnate corectări ale traseului celei cu Ungaria în Ardealul de Nord pentru a face să dispară ("aus der Welt schaffen") odată pentru totdeauna problema revendicărilor ungurești față de România, pe care Germania, în nici un caz, nu le va mai susține (săturându-se de versiunile urâte ale magnaților unguri devenite de-a dreptul plictisitoare) și ca cei doi vecini să poată ajunge sub egida Reichului la o pace durabilă și bună înțelegere când amândoi vor fi aliații lui și o aceeași neînsemnată concesie față de bulgari pe granița dobrogeană în același scop, românii urmând a se despăgubi, pentru aceste mici ~~concesiuni~~ cedări, cu vârf și îndesat în Ucraina a cărei suprafață va trebui să fie redusă substanțial." A continuat apoi pe un alt ton mai puțin

Ioan [illegible]

oficial, de conversație, a demonstra lui Vodă – care vruse adeseori să răspundă câte ceva la sfârșitul frazelor, dar fusese rugat de Goering a nu întrerupe expunerea până la sfârșitul ei, iar acum părea plictisit să mai audă ceeace cunoștea pe de rost și știa precis că va urma și din ce în ce mai nerăbdător să-și expună el teza – că tot ce lipsea României exista sau putea fi produs de cea mai perfectă și înaintată industrie din lume, cea germană, așa că n-ar mai trebui să cumpere și să comande nimic în Cehoslovacia, cu o industrie mult inferioară, în Anglia, Elveția, Suedia, Danemarca și în U.S.A. care nu produceau nimic în plus sau mai bun dar în schimb cu mult mai scump decât Germania, ceeace era dezavantajos pentru români cu valuta lor scăzută și lipsa de devize în aceste țări care, în cazul Angliei și Statelor Unite, nu ne cumpărau nimic, pe când Reichul avea nevoie tocmai de toate produsele noastre (lemnul, cerealele, carnea, oleaginoasele) și nici nu se putea gândi să pornească la atacul U.S. fără să fie asigurat 100% de absolut toată producția noastră de petrol care va trebui chiar sporită pe cât se putea cu ajutorul tehnicienilor germani și mașinilor ultra necesare, întrucât în războiul modern combustibilul lua locul calului de altădată, ba era mai important decât praful de pușcă, etc... (Nu am nici o pretenție a fi reprodus nici tot ceeace a spus Hitler, nici cum a vorbit, nici exact ordinea frazelor lui, dar ceeace am pus în ghilimele corespunde aproximativ cu reproducerea cronologică a lui Tonci și ~~a corespuns~~ s-a potrivit cu ceeace știu și Mihai dela tatăl său din convorbirile acestuia despre subiect cu Urdăreanu, așa că le-am redat, fiind sigur că fondul și sensul sunt exact conforme cu vorbele Führerului.) – Un lucru ce-l rețin deasemeni a ne fi frapat pe toți, cărora a fost redată convorbirea, e acela că Hitler a fost atunci atât de sincer și încrezător în discreția aceluia care era în ochii lui prototipul iudeo-masonului, bănuit agent al I.S.-ului și socotit de el capabil de orice înșelăciune, chiar și aceea de a-i preveni pe sovietici de formidabila destăinuire relativ la atacul ce-l pregătea, căci una-i ce declară în chip de propagandă și alta-i negocierea ultra-secretă între capete de state când nu se dau nici odată cărțile pe față. Și în această ordine de idei, trebuie să adaug că de câteva ori, în legătură cu războiul anti-sovietic și apoi când a vorbit tocmai la urmă de lucrul cel mai important, ba chiar absolut indispensabil mașinei de război germane, chiar dacă nu se punea problema războiului la Răsărit, petrolul nostru, a insistat asupra faptului că nu încerca să facă pe diplomatul de școală veche, ci punea punctele pe i, fiindcă ar fi ridicol să le ascunzi pe după degete când fiece copil înțelege și știe că tancurile nu merg cu apă sau cărbune ci cu benzină sau motorină, cum știe și toată lumea că ciocnirea între nazismul și bolșevismul era inevitabilă și mai acută decât între comunism și capitalism în general. Un alt element ce n-am subliniat îndeajuns e forma și fondul excepțional de potolite și neobișnuite în convorbirile lui anterioare (de pildă cu Arthur Henderson, Th. Aghnides, Carl Burckhardt, François Poncet, Comnen, Crutzescu și ale mai puțin cunoscute mie) în care a ~~început fără preambul problema~~ deschis convorbirea în începutul zilei încinse de a ști cum va reacționa Carol față de ideea păstrării României-Mari aproape complect intacte în frontierele ei dela St. Germain en Laye, Trianon și Neuilly sur Seine, nemenționând nimic amenințări pe plan extern sau intern cu prilejul preambulului și anunțului ofertei, dar insistând tot timpul asupra importanței ei cruciale și a momentului în care este făcută. —

Carol a răspuns - după cum Tonci, care altfel nu era dintre admiratorii talentelor lui oratorice și-l critica mereu "d'avoir la longue histoire", adică de a fi prea prolix, "touffue et confuse", vorbind stufos și confuz, a recunoscut de această dată fără rezerve — incomparabil mai convingător și logic închegat decât Adolf, deși nu avea obișnuința jargonului oficial și stilului discursurilor politice germane, traducându-și ideile din românește în fraze nemțești perfect corecte, dar perceptibile de construcție latinească, pentru a-i spune tot ce am menționat deja în materie de argumente perfect valabile în favoarea neutralității României, plus ceea ce l-am schițat la ~~începutul~~ ~~[illegible]~~ debutarea dezbaterii și pe care el îl socotea, pe bună dreptate, a fi cel mai puternic răspuns la mai sus afirmația Führerului că Reichul nu ducea lipsă de soldați, ca englezii și francezii, ci de combustibil și hrană, cum că intervenția noastră lungea frontul disproporționat cu numărul diviziilor de care puteam dispune pentru a face față unui război aerian pe sectorul ce ne-ar incumba să-l ocupăm în această eventualitate, întrucât acel ce pleacă la atac trebuie totdeauna să fie pregătit și de contraatac, iar în cazul în care am fi atacați și apăram singuri granița noastră cu URSS, n-am fi în stare să oprim invazia. În plus, soldatul român lupta grozav în apărarea pământului său, dar nu avea ~~era~~ de loc însușirile ce se cereau unui cuceritor. Temerea că neutralitatea română ar putea fi binevoitoare față de Soviete ar fi ~~era~~ lipsită de orice bun simț și realism. Relațiile româno-ruse au fost cele mai proaste din câte au existat în ultimii douăzeci de ani, atât în timpul lipsei oricăror relații cât și după reluarea celor diplomatice între cele două State și datorită acestui fapt, deși aveam aproape o mie de km de frontieră comună cu "cea de a treia Mare Putere militară din lume", care era bastionul comunismului mondial, nu există o țară pe tot globul pământesc cu mai puțini comuniști decât avea ~~are~~ România, drept care nu fusese și nu era necesară înființarea sau crearea unui partid de extremă dreapta care să lupte contra unei ideologii inexistente și necunoscute la noi decât de o mână de intelectuali care l-au citit pe Lenin. Poporul român era funciarmente anti-rus, așa că indiferent cu ce ideologie rușii încercau să-l ispitească [illegible] religie ce ne este comună, românul va fi totdeauna contra ei, convins fiind că în spatele ei se ascunde intenția invaziei, cotropirii și desfigurării ~~[illegible]~~ țării cu scopul înglobării sale în marea masă slavă spre a-l deznaționaliza și slaviza. Nici românii ardeleni, bănățeni și nici măcar cei din Macedonia, care nu au avut nici odată a suferi de invaziile și cotropirile răsăritenilor și care, în consecință, dușmănesc în primul rând pe unguri, sârbi, bulgari și greci, de când au scăpat de turci, nu simt nici o simpatie pentru slavi în general și pentru ruși în particular, considerându-se, pe drept sau nedrept, urmașii romanilor pe meleagurile lor răsăritene și deci superiori ~~[illegible]~~ neamurilor slave și în special rușilor pe care-i socoteau a fi cei mai sălbatici dintre ele. Regele obiecționase cu acest prilej că dinastia română se ferea a face caz și dimpotrivă avea grijă să facă pe cât posibil uitată ascendența ei romanovă prin bunica paternă a Reginei Maria, mama Ducelui de Edinborough. Cât despre garanția cerută Reichului că absolut toate materiile prime și produsele alimentare românești, de care avea sau va avea nevoie, îi vor sta la dispoziție exclusivă în tot timpul războiului, Carol se porta garant personal, și răspunde Führerului pe limbajul și după concepțiile lui deschise, știind și realitatea că nu tratatele și declarațiile răsunătoare publice erau cea mai perfectă chezășie a unei adevărate prietenii și alianțe efective, ci faptele care o vor pune pe România în conflict sigur cu Puterile Aliate, dar de care nu-i păsa câtuși de puțin când va fi vorba de apărarea intereselor ei fundamentale, existențiale și cruciale în momentul în care problema se va pune în mod imperios și ineluctabil, așa cum s-a pus în 1916 când parlamentul român a hotărât intrarea în război nu din simpatie pentru Antantă ci exclusiv pentru binele națiunii. Românii erau prea realiști pentru a continua să scoată altora castanele din foc și să facă o politică vădit contrară binelui țării și realităților. Evenimentele politice interne și externe ale ultimilor patru ani i-au dovedit clar Führerului și tuturor germanilor că România a înțeles să se smulgă sau să se lase antrenată în nici o aventură ideologică străină intereselor ei. Partidele democrate antantofile și exponenții lor desființate nu mai jucau nici un rol în țară. Dar interesul atât al României cât și al Germaniei era neutralitatea noastră, ceea ce nu înseamnă că n-am putea și eventual chiar trebui să ieșim din ea alăturându-ne pe față și total Germaniei în lupta ei viitoare dacă amândouă Statele vor ajunge la concluzia că va fi sosit momentul cel mai oportun pentru intervenția noastră în interesul lor comun.

Regele respectase dorința oaspetelui său de a nu fi întrerupt în expunerea sa, dar acesta nu a dat dovadă de aceeași manieră curtenitoare în respectarea disciplinei convorbirii, întrerupându-l din ce în ce mai des cu cât ajunsese să priceapă că în fond oferta României era repetată și sub verbalitatea și fățișul său adversar ~~aventurii~~ inițiativa i-a cerut ~~vizita~~ întrevederea ca o măsură preventivă pentru a eluda dilema în fața căreia știa că se va găsi România după întorsătura ce o luase politica europeană în urma Anschlussului. Dezamăgirea, se văzuse cât colo după expresia lui și a celorlalți nemți, cu excepția lui Schacht care păruse sincer interesat de argumentul că România nu ar putea produce în ~~timp~~ stare de război cât producea în timp de pace, din cauza proporției copleșitoare de foarte mici proprietăți agricole create în marea expropriere de după ~~pace~~ război, măsură înfăptuită numai din motive politice, de imunizare a proletariatului rural contra doctrinelor de stânga și extremă stânga, iar nu din rațiuni economice; el dăduse din cap aprobator a celor spuse de M.S. în materie economică și acum Goering nu părea indispus de fraza neutralității binevoitoare carliste. Hitler, în schimb, începuse să țopăie, să gesticuleze și să dea semne de mare enervare din clipa în care S. apărase și neutralitatea M.I. și I.B. și se-ncumetase să-i dea sfaturi privitoare la coordonarea întregii sale politice externe cu planul neutralizării a tot sectorului european cel mai agricol, iar Ribbentrop zâmbea cu aroganță și obrăznicie ironică tot când venea vorba despre inconvenientele dezagregării Statului cehoslovac și interesul major pentru Reich, pentru soarta căruia R.R. se arăta deodată atât de preocupat, de a rezolva cu prevedere problema teritorială pe drumul cel mai scurt între Prusia și Reich, care trece prin inima Poloniei. Așa dar, în clipa în care Carol venise să-și termine, precum știi, de prea numeroase interjecții și întreruperi ce-i tăiaseră firul ei, expunerea în care arătase avantajele forței aeriene, Hitler a reluat cuvântul pe tonul ~~[illegible]~~ și timbrul vocii cunoscut milioanelor de ascultători ai discursurilor sale radiodifuzate, care-i produseseră lui Carol imediat o dispoziție chiar de tuse și îl obligaseră să-și aprindă o țigară, fără a-i cere ~~[illegible]~~ vorbitorului aprobarea de politețe, întrucât nici Carol — mare fumător — nu fumase ~~aprinsese~~ încă nici o țigară și nimeni altul nu părea să fie fumător, în atmosfera în salonul mic al Obersalzbergului: Ministrul de Război și șefii săi de la O.K.W. erau să-i dovedească R.R., așa cum 1+1=2, că participarea tuturor vecinilor cel puțin europeni ai U.S. la [illegible] acesteia, dacă nu neapărat cu forțele lor armate atunci în orice caz prin punerea la dispoziția Germaniei a teritoriilor lor ca "Aufmarschgebiet", era tot atât de indispensabilă cât era vârful sau o pârghie pentru ridicarea unei pietre, arcul pentru tragerea săgeții și țeava pentru pușcarea glonțului. Și Colonelul Beck ar putea vrea să ofere Reichului doar trecerea armatelor germane prin coridor ca să atace U.S. din Prusia Orientală prin Lituania și Letonia, întru scurtarea frontului germano-sovietic și cu lungimea întregii granițe ruso-poloneze! Poate că U.S. confundă strategia militară cu cea navală?! Aceasta era de conceput ca o flotă superioară să-ncerce a pătrunde printr-o strâmtoare într-o mare interioară cum erau Mediterana, Baltica și Marea Neagră, în urmărirea și distrugerea flotei inamice și nici aceasta nu se făcuse în istoria navală modernă decât odată, de Nelson la Abukir, dar de atunci englezii au avut grijă să-și asigure nu numai posesiunea Gibraltarului și Suezului dar și bazele Malta, Cipru și Alexandria făcând nici flota un port de apărare fără aprovizionare, iar în războiul mondial nici nu s-au gândit să forțeze Skagerrackul și s-au ales cu rușine în încercarea lor de a ~~[illegible]~~ trece prin Dardanele. Dar pe pământ, de mult nu mai era valabilă tema luptei de la Termopyle. Unde era metoda lupului de a sări pârleazul stânei pentru a fura o oaie, deși nici el nu stătea să aștepte a fi zmotit de berbeci, ci fugea cu prima victimă la îndemână, iar ursul ar fi [illegible] un dulău oricât de voinic și apoi într-un [illegible] cu o duzină de sobolani: chiar dacă ar rupe să omoare zece, ar muri de rănile primite înainte de a putea doborî și pe ultimii doi. Războiul cu uriașul rus ("mit dem russischen Riesen") nu era o vânătoare, nici o expediție colonială sau una punitivă a unei trupe regulate contra unor bande de răzvrătiți, ci lupta între două armate de cea ~~[illegible]~~ egală forță, întrucât cea germană, care avea superioritatea calitativă, era în schimb ~~cu~~ mult mai inferioară cantitativ, deși trebuia să atace, știind bine că la ofensivă se cerea după toate concepțiile militare valabile până la zi forțe superioare. În plus, Imperiul sovietic stătea călare pe două continente, iar depărtările și resursele sale erau respective a doua și a treia după China și Indiile și respective între Statele Unite și Imperiul Britanic, pe cînd armata sa era poate chiar de valoarea celei japoneze și în orice caz cea mai mare de pe glob. În asemenea condițiuni, Germania nu putea nici să viseze a porni la această întreprindere uriașă fără a se fi asigurat total și efectiv de flancuri, de toate teritoriile europene extra-rusești și, înainte de toate, de spatele ei amenințat de pumnalul cel îndreptat asupra inimii sale. Cît despre neutralitatea juridică a micilor state mai direct vizate de pericolul cotropirii sovietice decît ea, era de-a dreptul suspectă: toate se temeau de ruși dar numai Reichul trebuia să le scape de primejdia ce o reprezentau aceștia pentru ele. Era exact politica Angliei și a Franței care și ele doreau în fond încleștarea între nemți și ruși, între nazism și comunism, pentru ca amîndoi să-și sleiască complet puterea în această încercare iar ele să dicteze o nouă pace de la Versailles. "Der deutsche Michel" (prostul de neamț) a fost naiv pînă cînd i s-au deschis și lui ochii asupra perfidiei dușmanilor săi declarați și nedeclarați. În războiul care în mod inexorabil, nu mai urmărea decît desmembrarea [illegible], căci el avea totală nu numai militar, naval și aerian; arma economică fiind aceea care biruise cel de-al II-lea Reich, iar ~~[illegible]~~ cea orice micșorare de aprovizionare [illegible] marile armate germane nu se vor putea sinchisi de violarea sau respectarea spațiului aerian a micilor state ce vor dori să fie scutite de război declarîndu-se neutre și fiind [illegible] pe spinarea celor ce se vor jertfi pentru salvarea civilizației mondiale de prăbușirea ei totală. Nici populațiile civile, femeile și copiii, nu vor putea fi cruțate, frontul devenind general: extern și intern. Și în această situație, România care se află în răspîntia căilor de invazie, din preistorie și pînă azi, își închipuia că ar putea rămîne neutră! Presupunerea era de-a dreptul ridicolă și Adolf Hitler a rîs cu-n rîs [illegible] și urîcios după ce pronunțase expresia [illegible] comună: "Das kost' mich ein Lacher!" (Mă costă un rîset!) – [illegible] se făcuse cam roșu la față și aprindea acum țigaretă după țigaretă stingîndu-le neterminate nervos și vexat pe o scrumieră mare de porțelan pe care [illegible] se scuzase s-o aducă pentru țigara sa, cînd era pe jumătate scrum, de pe o altă măsuță. Vroia prin purtarea sa degajată și indiferentă față de furtuna ce părea să se ridice, pe cerul [illegible] al relațiilor [illegible] din viața Reich, să învețe stăpînului țării curajul ce-i putea lipsi pentru a declara un punct ce-l prevedea că se apropia vertiginos. Schimbarea privirii [illegible] fără a se mai juca de-a [illegible] mult mai politicos decît mai înainte.–

Dar Hitler nu se opri la considerațiuni generale și politice, ci continuă de [illegible] sincer în ce mai solemn și exaltat, de spiritele [illegible] a celor doi ~~[illegible]~~ stăpîni, să afirme mentalitatea jidovească, negativă, decadentă, ba destructivă pentru toate popoarele civilizate, ~~[illegible]~~ ale acelor capete de state care nu vroiau, din lașitate ce nu și-o [illegible] să valoreze, sau din incapacitatea de a sesiza importanța acestei [illegible] lor (ceeace îi [illegible] să le coste f. scump) și să-i urmărească treptat a [illegible] amenințări fără voalate, apoi ~~[illegible]~~ indirecte, iar pînă la ~~urmă nu [illegible]~~ (directe și brutale).

Bu[illegible]i

~~[illegible]~~

România era, spunea acum, terenul drept al pieselor de şah germane: chiar şi în războiul mondial se dovedise că numai stăpânirea Carpaţilor împiedicase pe ruşi să ajungă-n masele lor ofensive din toamna 1914 şi atacurile desperate ale anilor următori la Budapesta şi Viena; de colţul lor nord-estic se loviseră şi în munţii Bucovinei se năruiseră valurile de ofensivă ruseşti în marea pentru a cuceri bastionul natural ce este "Siebenbürgen"; apărarea Europei de invaziile răsăritene nu era de conceput fără posesiunea acestuia; şi romanii îşi dăduseră seama de acest lucru, dar prea târziu, abia în timpul lui Traian, iar cel de al III-lea Reich nu va porni la război într-o ~~situaţie~~ poziţie strategică mai proastă decât cea a Puterilor Centrale în 1914. Şi, atunci, ofensiva se dăduse pe frontul de Vest iar cel răsăritean jucase unul pur defensiv, pe când acum situaţia avea să fie inversă: cucerirea Ucrainei — care în 1918 nu a fost una militară ci politică, o simplă ocupare paşnică a unui teritoriu ce nu era apărat — fusese doar un preludiu, aproape concomitent cu capitularea României, iar dacă Regatul Poloniei n-a fost în stare să ocupe decât Moscova, nici să-şi menţină stăpânirea la Est permanent, măcar până la Nipru, aceasta se datorase şi atunci "neutralităţii Moldovei" a cărei voevozi ("Fürsten") nu-şi înţeleseseră interesul de a se alia cu polonezii. — Carol profită de prilej spre a-i ţine acelui conducător Führerului mică prelegere pe un ton ce-l stăpânea mult mai bine decât acesta care se pregătea pe seama pentru campania sovietică, răsfoind şi manuale de istorie, spunându-i că la epoca celelalte invazii Europei nu veneau dinspre Est, ci din Sud-Est şi că Moldova a fost cucerită de turci dinspre Sud. Dar Adolf avea altceva de discutat azi decât sfârşitul evului mediu, pe seama prelegerii de istorie întrerupându-l brutal pentru a repeta că ţara dintre litoralul Mării Negre şi Carpaţi era "Aufmarschgebietul" natural al forţelor importante ce trebuiau să constituie aripa dreaptă a frontului ofensiv general în sectorul său sudic care va fi cel principal "fiindcă ţinta primordială a invaziunii nu era nici Petersburg nici Moskau şi nici Kiew, ci grânarul şi câmpurile miniere ale Ucrainei, iar România nu altceva decât baza de plecare şi de aprovizionare a celei mai importante armate germane din tot războiul viitor, acea a frontului Sud sovietic care trebuia să ajungă la Baku pentru a pune Europa la adăpostul lipsei de carburanţi", iar până atunci Reichul avea nevoie de fiecare picătură de "Erdöl" (ţiţei) românesc şi polonez pe care nu le putea şi nu le va lăsa pe mâna unor State neutre care în orice moment ar putea să-şi reconsidere "atitudinea binevoitoare" (wohlwollende Einstellung) faţă de Reich "din interese particulare superioare", la care acesta nu era dispus a se expune. Şi aşa, producţia româno-poloneză nu va putea acoperi decât o treime din necesităţile minimale ale maşinei şi industriei de război "europene", celelalte două treimi trebuind să fie produse prin procedee extrem de costisitoare şi anevoioase pe calea de extracţie sintetică din cărbune, pe care industria germană avea tot interesul a o reduce înlocuind-o pe cât posibil ~~prin~~ cu produsul natural. În consecinţă, România era chemată acum a se hotărî pentru Reich sau contra lui, clar, răspicat, cinstit, durabil şi trainic dar imediat, nu mai târziu, când ar avea cuţitul la gât. Dacă — cum nu se-ndoia — va accepta alianţa oferită, va primi imediat garanţia graniţelor ei actuale, astfel încât reajustările cu ungurii şi bulgarii vor deveni subsidiare şi aceştia obligaţi a-şi limita pretenţiile la minimum, spre a nu rămâne să rămână fără nici un câştig, în cazul menținerii status quo-ului garantat de Germania care, pentru a-și pune pe aliat la adăpostul pericolului unor veleități sovietice agresive, era gata a-i trimite imediat ~~la dispoziție~~ în tranzit prin Ungaria o armată cu ajutorul căreia cea română să fie în stare să reziste unui eventual atac sovietic, purtat probabil în urma [illegible] ce ar caduca și pentru M.S. alianța oficială germano-română. Astfel Reichul va dovedi că știe să aplice efectiv garanțiile sale, iar nu ca anglo-francezii prin promisiuni verbale și semnături ce nu le pot ~~respecta~~ onora. Chiar dacă M.S. înțelegea să renunțe la această clauză efectivă a garanției date, va fi liniștit să-și concentreze absolut toate forțele către apărarea graniței cu Sovietele, întrucât nu va mai avea nevoie de un singur soldat pentru paza hotarelor cu Ungaria și Bulgaria. În schimbul acestei garanții, Führerul [illegible] condiționa [illegible]rile: 1°) retragerea României din S.N.; 2°) denunțarea tuturor pactelor și tratatelor politice oficiale și secrete ca și convențiunilor militare și economice-comerciale contrare spiritului și literei noului tratat de alianță politică, militară și economică [illegible] germano-română care urmăresc pe de-a-ntregul încolo coordonarea întregii politice române externe și interne; 3°) drept consecință a primelor două puncte, având în vedere că nu mai exista nici un motiv pentru a menține în ilegalitate singurul partid care a preconizat, de la înființarea sa, politica la care astăzi Coroana a ajuns a se ralia, aducerea acestuia a legiunii la putere, încredințându-i Căpitanului Gărzii de Fier Corneliu Zelea Codreanu formarea guvernului.-

Acum Carol n-a mai putut nici să stea așezat pe canapeaua confortabilă de [illegible] și nici [illegible] încălzite cât îl ardea subit insuportabil ultima frază a Führerului. Se așteptase, încă de când își ceruse această întrevederea, tocmai pentru a limpezi personal definitiv atitudinea sa față de legionari, înfuriarea lui von Fabricius era pus de Hitler să intervină la palat „în fiecare cinci minute", cu această sau cealaltă grațierea celor condamnați și eliberarea celorlalt de numeroși deținuți în lagăre de la Miercurea Ciucului și prin închisori penitenciare — [illegible] — — 1 —
fără condamnări penale și doar de câtiva ani de zile, din care cei mai mulți erau arestați ~~[illegible]~~ special pentru a determina a-l ~~face~~ să renunțe la susținerea lor împotriva ~~[illegible]~~ sa care ~~[illegible]~~ voia să-i promită colaborarea secretă, cu condiția de a-l accepta pe el ca singurul factor cu care Reichul să trateze și conteze pentru realizarea țelurilor sale politice în România, — dar nu se așteptase chiar la una ca asta! Îi trebuiseră câteva minute pentru a-și reveni în fire și a răspunde formulând și abil frazele la primul punct. Liga era de mult pe moarte, așa că o fire sau o naștere pentru ea nu schimba absolut nimic la politica [illegible] individualiști și realiști ce o duceau fiecare în parte toți membrii ei. Japonia se retrăsese numai pentru a nu expune prestigiul Mikadoului în cazul [illegible], sub presiunea opiniei publice ~~[illegible]~~ democrate ~~[illegible]~~ mai ales în Dominioane și Statele Unite, Baldwin era și insultat de demersurile Ambasadorului american către propunerea expulzării, căci astfel toți diplomații ar fi regretat că pierdeau prin plecarea cea mai bună oază pentru „informațiile lor" în Europa. Germania își putuse permite luxul de a părăsi Geneva fiindcă, pe de o parte, rămânea informată de tot ceea ce se petrecea acolo prin unguri și bulgari, iar în epoca războiului etiopian de către italieni care au avut „inteligența" a rămânea la Geneva tocmai pentru a [illegible]

aplicarea unor sancțiuni efective, ceeace le-a reușit, retrăgîndu-se abia după sfîrșitul cuceririi și anexării unui Stat Membru prin desființarea lui și transformarea în Imperiu italian fără nici o consecință oneroasă pentru ei. Reichul avuse, pe de altă parte, un motiv vizibil și un mare folos din retragerea sa zgomotoasă: torpilarea Conferinței Dezarmării cu consecința practică a denunțării clauzelor militare restrictive ~~ale tract.~~ de la Versailles și pornirea la reînarmare, dînd astfel primele lovituri mortale instituției menite a veghea la aplicarea și menținerea permanentă a unor rezoluții cominatorii și discriminatorii unice față de o Mare Putere, iar pe deasupra propaganda imensă ce și-a făcut regimul național-socialist prin acest act de curaj a întărit enorm popularitatea sa în interior și a contribuit substanțial la cîștigarea plebiscitului din iulie 35 în Saar; pe cînd pentru România, ~~plecarea~~ eșirea din S.N., mai ales înainte ca Ungaria s-o părăsească, ~~nu~~ nu i-ar aduce decît folosul economiei milionului de fr. elvețieni cît reprezenta "pușculița" ~~contribuției~~ cotizației ~~noastre~~ sale anuale, iar în schimb atît ea cît și Germania, cu care va ajunge ~~[illegible]~~ desigur în cel mai scurt timp în raporturi de alianță efective ce însă n-aveau nici un rost a fi afișate și trîmbițate zgomotos în mod prematur, ar pierde astfel un post de observație care-și mai avea încă valoarea. În ceeace privea pactele M.I. și I.B., ele nu aveau nici un scop sau caracter agresiv față de Germania, ci unul strict defensiv și regional privind exclusiv cazul unei agresiuni maghiare și respective bulgărești. Faptul că aceste două State nu erau în ~~[illegible]~~ stare să comită asemenea agresiuni decît într-o conjunctură favorabilă creiată de acele ale unor Mari Puteri în măsură sau susceptibile de a le ~~[illegible]~~ efectua și că ele se aflau în sfera de influență politică a Reichului și "Imperiului" era o altă chestiune: acestea n-aveau nici un motiv și încă mai puțin dreptul a se considera vizate de organizarea apărării Statelor dunărene și balcanice, dacă nu nutreau intenții agresive și posesive față de ele. Ori, ~~[illegible]~~ în cazul contrar, pactele își vor avea efectul numai în clipa în care unul din acești Vecini sau amîndoi ar interveni, neexistînd nici o clauză secretă, expresă sau convenție militară privind vre-o obligație de ~~ajutor~~ asistență mutuală contra unui agresor extern regiunii. Prin urmare, în mod practic, ambele pacte erau sub nivelul obligațiilor decurgînd din acele ale S.N., întrucît nu acopereau toate cazurile de agresiune, dar în schimb prevedeau automatismul asistenței, care lipsea Covenantului, pentru două cazuri improbabile, fiind deci oarecum fictive, însă cu o valoare regională ce ~~[illegible]~~ și-a dovedit [illegible] în ultimii douăzeci de ani, în special în folosul Iugoslaviei care, în lipsa M.I. și I.B., ar fi fost expusă unei agresiuni conjugate italo-ungaro-bulgare, pe cînd așa a dispus de toate forțele ei pe granița cu Italia care, deși nu fusese nici dezarmată ca Germania, nici în totală reconstrucție ca U.S., s-a abținut să atace pe granița f. neprielnică a Carstului armata de un milion și jumătate de soldați sîrbi, croați și sloveni, toți ~~fanatici~~ anti-italieni, pe care Regele Iugoslav ar fi putut să i-o opună. Tratatul de alianță româno-polonez nu prevedea decît cazul agresiunii sovietice, ceea ce era f. favorabil Reichului, întrucît [illegible] pe noi să evităm a [illegible] Polonia în cazul unui conflict armat germano-polonez. Cu Marea-Britanie nu aveam nici un tratat în afară de o convenție comercială care prevedea un volum neglijabil de schimburi iar cu Franța și Italia aveam tratate de prietenie, conciliațiune, arbitraj și reglare judiciară pentru eventualele diferende ce s-ar putea naște între semnatari, conform stipulațiilor respective ale Covenantului, dar nu tratate de asistență mutuală, pe când schimburile noastre comerciale cu aceste State în virtutea convențiilor existente erau și mai reduse decât acele cu Anglia. Prin tratatele de pace dela St. Germain, Trianon, Neuilly și acel special pentru Basarabia, nu numai Marea Britanie și Franța, ci și Italia și Japonia recunoșteau și garantau frontierele României Mari potrivit sistemului de asistență mutuală decurgând din obligațiile Membrilor S.N. al cărei pact face parte integrantă din aceste tratate. Dar la eșirea lor din Ligă, atât Japonia cât și Italia au ținut să ne notifice că nu intenționau să denunțe acele tratate și să repudieze garanțiile date României, care rămâneau valabile în afara Covenantului și independent de hotărârile S.N., iar că ar fi o curată nebunie din partea oricărui guvern român să renunțe de bună voie la avantajul recunoașterii și garanției ale însăși existenței Statului în acele hotare pe care poporul român și le dorea, peste care nu avea nici o pretenție sau aspirație, dar pentru apărarea cărora era hotărît să lupte oricând, cu orișicine și cu prețul oricărui sacrificiu. Aceasta totuși nu însemna practic că excludea eventualitatea și posibilitatea unor rectificări ale anumitor sectoare ale acestora, însă numai în sensul unei reajustări și ameliorări ale traseului lor cu sau fără schimb de populații și cu scopul stabilirii unor relațiuni de veșnică-înțelegere și prietenie cu toți vecinii săi, dar la care nu înțelegea să consimtă sub imperiul nici unei amenințări sau presiuni, ci numai realizat și nestingherit de nimeni în condițiuni de perfectă egalitate și echitate și în spiritul apropierii între vecini și a înfrățirii popoarelor, păstrându-se respectul Suveranității fiecărui Stat. De aceea România aderase și nu intenționa nici să denunțe, nici să violeze pactele Briand-Kellog și Saavedra-Lamas de renunțare la război pentru rezolvarea diferendelor internaționale și de nerecunoaștere a schimbărilor teritoriale obținute prin forță. În consecință, oferta Führerului de recunoaștere și garanție ale granițelor României de către Reichul german, de neagresiune, prietenie, conciliere, arbitraj și reglare judiciară pentru orice diferende sau neînțelegeri ce s-ar putea ivea între cele două State și chiar de asistență mutuală în cazul unor agresiuni calificate, cu convențiuni anexe privitoare la intensificarea schimburilor comerciale și culturale până la gradul cel mai înalt compatibil cu Suveranitatea Statelor, nu putea fi primit decât cu cea mai mare bucurie de guvern și și fericească poporul român care dorea să trăiască în bună-înțelegere cu cel german, cu singura condiție ca România să nu se angajeze prin aceasta a participa la un război de agresiune, cucerire sau cotropire a vre-unui alt popor, drept care era ferm hotărîtă a rămâne neutră în cazul unui război între Germania și vecinii ei sau chiar cu URSS dacă acesta se producea în urma unei agresiuni germane, dar păstrând în cazul din urmă o neutralitate binevoitoare față de Reich și alăturându-se acestuia împotriva granițele române i-ar fi amenințate de U.S., aceasta fiind maximul de concesiuni pe care Regatul român era în măsură și gata a le face în mod absolut sincer și leal.

Regele spusese aceste fraze clar, sucint şi absolut stăpân pe sine, uitându-se ~~mereu~~ la Hitler şi din când în când la von Ribbentrop şi Goering, trăgând totodată cu coada ochiului la Tinci care se postase lângă el şi-l aproba (la sfârşitul fiecăreia cu capul). Goering, von Blomberg şi Schacht îi urmăriseră toate cuvintele cu cea mai încordată atenţie şi fără să pară câtuşi de puţin miraţi sau nemulţumiţi de răspuns. Hess privea fix la Führer, ca şi cum n-ar avea opinii proprii şi aştepta doar să cunoască reacţiunea şefului pentru a i se ralia, iar cei doi reprezentanţi ai politicii naziste interne şi externe îşi manifestau f. vizibil indignarea profundă la auzul unor declaraţii ce le sunau pe bună dreptate a nu se potrivi nici spiritului nici literei propunerilor cuasi ultimative ale Führerului. Când Carol, după ce Tinci îi aprinsese o ţigaretă iar Vodă, oarecum pornit pe răfuială, trăgând câteva fumuri adânci în piept, adăugă repede tăind oaspelui vorba de răspuns la răspuns: "Ich habe noch etwas beizulegen damit wir uns klar verstehen..." (Mai am ceva de spus ca să fim bine lămuriţi...), toţi îl priviră cu mare curiozitate sperând deja o atenuare a fondului negativ al răspunsului regal. Dar spre uimirea lor, R.R. le-a aruncat la toţi o privire circulară şi următoarele vorbe pronunţate încet, distinct şi cu toată demnitatea pretenţiei unui Hohenzollern care-l mai şi domina pe Adolf cu un cap şi jumătate de oase, carne şi piele, dar şi de creier: "Cât despre ultimul punct, Puterile Antantei nu s-au amestecat nici odată în trebuirile politice interne româneşti, aşa că nici de acum încolo nu voiu admite nici o immixiune străină în acestea, nici măcar din partea unui aliat cu care aşi încheia un "Schutz- und Trutzbündnis" (pact defensiv şi ofensiv)!" Începuse să-şi explice afirmaţia în sensul că nu tolera nici un intermediar între el şi Führer, dar acesta nu l-a mai lăsat să scoată un cuvânt până la masa ce a urmat la vreo jumătate de oră la unu şi zece, fiind totuşi ziată din cauza ordinului Führerului din ultima clipă de a fi servit separat in der "Diehle" (în holul mic de la etaj cu porţelanurile unde-şi lua micul dejun şi cina în intimitate) numai cu M.S., Goering şi Hess, toţi ceilalţi mâncând acelaşi meniu, incomparabil mai prost decât chiar mesele cele mai proaste londoneze în sufragerie la o masă lungă prezidată de Miniştrii de Interne şi Război spre a marca întâietatea forţei asupra dreptului chiar şi nazist cea reprezentau Externele şi "Justiţia", cu Tinci la dreapta şi Iliescu la stânga generalului, Urdăreanu şi Flondor flancându-l pe Himmler care n-a vorbit decât cu Flondor întrucât acesta vorbea perfect nemţeşte pe când Ernest nu ştia o boabă. Până atunci, Adolf ţipase cu toată puterea plămânilor săi la ambii mareşali de o manieră indescriptibilă izbucnind într-o adevărată criză de nervi iar atât Carol cât şi Tinci îi dăduseră câteva replici tăioase şi lui şi lui Himmler care se obrăznicise, a-l ameninţa şi el direct pe Vodă. În substanţă, Hitler spusese că tot ce afirmase R.R. era "reine trügerische, lügenhafte Beweisführung" (o argumentaţie mincinoasă), întrucât ştia precis că România avea un tratat secret cu Anglia şi Franţa de asistenţă mutuală automată în clipa în care Pactul S.N. ar fi fost obiectul unei acţiuni militare împotriva unei agresiuni a vreuneia din puterile contractante şi de colaborare pe terenul informaţiilor secrete în exact acelaşi [illegible] rea Statele M.I. de la înființarea în 1933 a "Pactului" de coordonare a celor trei alianțe bilaterale din 1921 și crearea Consiliului ei Permanent cu rotirea președinției aceluia dintre ele care ocupa sediul astfel permanent pentru toatele în Cadrul S.N.; că rămânerea la Geneva și nedenunțarea pactelor amintite echivalau cu refuzul de a recunoaște legitimitatea Anschlussului; că Marile Puteri impuseseră României, încă înainte de înființarea Regatului, capitulații – Comisiunea Europeană a Dunării și împământenirea și protecția evreilor – iar Puterile Antantei condiționaseră recunoașterea și ~~[illegible]~~ garantarea granițelor de la Paris de ratificarea tratatului special al minorităților, deși stipulațiile lui figurau și în tratatele de pace cu Austria, Ungaria și Bulgaria, numai cu scopul de a proteja clientela masoneriilor lor, evreimea, iar ce fusese care prezența unor comisari francezi la B.N.R. și de fapt la Min. de Fin. pentru alcătuirea bugetului Statului și controlul cheltuielilor lui din cauza întârzierilor în plata cupoanelor ~~de~~ unui împrumut de nimic, dacă nu o imixtiune directă și oficială în afacerile interne românești și apoi, datorită colaborării S.S.I.-ului cu I.S. și IIe Bureau, Legațiile britanică și franceză nu numai că știau tot ce se urzea în cercurile conducătoare românești, dar se și amestecau f. direct în politica internă prin "[illegible]" lor, știut fiind că Brătienii și Maniu nu ieșeau din cuvântul Londrei și al Parisului; în atari împrejurări, era absolut firesc și cea mai elementară datorie de onoare pentru Guvernul German ~~Reich~~, partidul național-socialist și pentru dânsul personal, în calitatea sa de Führer al poporului german și Cancelar al celui de al III-lea Reich, să ceară imperios și necondiționat eliberarea imediată a tuturor legionarilor din lagăre și pușcării, grațierea sau amnistierea tuturor celor condamnați, încetarea persecuției lor, legalizarea mișcării legionare, reabilitarea ei în opinia publică, acordarea dreptului legionarilor la întruniri, propaganda scrisă și verbală pentru ideologia și programul ei și, dacă oferta guvernului german nu era respinsă, numirea unui guvern legionar sub conducerea lui Codreanu, singurul Prim-Ministru român cu care Adolf Hitler accepta să semneze alianța germano-română. Aceasta era piatra de încercare a sincerității politicii regale față de Reich și nici care alta, căci trebuia să fi "căzut în cap" (auf den Kopf gefallen) ca să crezi în sentimentele de prietenie și în atitudinea "binevoitoare" ale unui rege și ale regimului său de dictatură personală care persecutau în modul cel mai nedrept, necruțător, inuman, brutal și revoltător tocmai și numai pe acel care a anunțat public că în 24 de ore de la preluarea puterii el va denunța toate tratatele de alianță și obligațiile internaționale vechi ~~ale României~~ și va încheia pacte cu Germania ~~Reichul~~ național-socialistă și Italia ~~Imperiul~~ fascistă prin care România legionară se va alătura total și definitiv taberei acestor Mari Puteri tocmai ~~și numai~~ pe acei care de la primele lor manifestări politice au preconizat prietenia cu poporul german și au propovăduit încă înainte de înființarea N.S.D.A.P.-ului aceeași ideologie și doctrină politică izvorâtă din dorința de a scăpa poporul român de hidra iudeo-masonică și comunistă. Carol, rău de fire, și intrigant încă înainte ca să fi putut relua uneltele confidenții sale: "Drept care [illegible] ționați și de Moscova pentru a creia o stare de revoltă și anarhie în popor și a propaga lozinca economică omul și pogonul!" Furibundul dictator teutonic intră de acum în atacuri personale și amenințări prea puțin diplomatice față de România și aliații ei regionali, spunînd că știa bine toată lumea sub influența cărei persoane din camarila regală", urîtă de tot poporul romîn, "se ajunsese" la dușmănia neîmpăcată contra acelora care urmăreau în primul rînd denunțarea tratatului minorităților pentru a scoate din țară pe milionul de "parciunași" care sugrumau economia romînească și exploatau țăranii pînă la sînge; că refuzul de a rezolva problema legionară în sensul dorit de Reich echivala cu respingerea tuturor propunerilor germane și aceasta la rîndul ei cu o declarație neambiguă ("eindeutig") de ostilitate față de aceasta care va ști să tragă toate consecințele acestei atitudini: R.R. ar face bine să nu uite că nici una din garanțiile la care nu vroia să renunțe în favoarea celei germane, care valora ~~facea~~ de o sută de ori mai mult decît toate celelalte laolaltă, nu-l vor putea salva atunci cînd cei trei vecini dușmani ai Regatului său, care aveau cu el întîmplător granițe de două ori mai lungi decît ceilalți trei aliați ai acestuia, vor profita de acea "conjunctură favorabilă" prevăzută de pactele M.I. și I.B. pentru a se năpusti asupra lui și a-l împărți așa cum a fost Polonia de trei ori în istoria ei; nici că armatele de blindate germane oferite pentru apărarea tuturor hotarelor ~~granițelor~~ romîne puteau să intre pe aceeași cale tot atît de repede în România apărînd însă ca dușmane. Odată pornite, acestea nu se mai opreau, așa că va fi prea tîrziu pentru a regreta așa cum făcea acum d-l Schuschnigg miopia sa politică și faptul de a fi ascultat de sfaturile Londrei, Parisului, Genevei și Pragăi, căci A.H. se cam îndoia că doctorul Eduard Beneș, evreul lui din Hradcin și vajnicii soldați cehi ~~falnica armată cehă~~, pe care R.R. și moștenitorul său i-au admirat nu de mult paradînd la Praga, vor fi atunci în stare să-și onoreze garanția "asistenței mutuale" scăpînd-o ~~salvînd-o~~ de primejdie pe România cînd nu vor fi reușit a se salva pe ei înșiși. Armata germană a mai vizitat odată Bucureștii și s-a purtat frumos cu învinșii fiindcă nu fusese provocată direct de ei, iar Wilhelm al II-lea și mai blînd la Buftea cu rudele sale. El, A.H., n-ar mai avea în nici un caz aceleași duioase menajamente față de un prinț german (deutscher Fürst) care-și renega sîngele și ar trăda neamul obîrșiei și ar fi păcat ca să se facă de vină și să comită marea greșeală de a se-ncrede mai degrabă în fidelitatea și sprijinul evreilor romîni decît în realismul și ajutorul germanilor din România cam tot atît de numeroși și care nu și-ar trăda frații de sînge! – Asistenții Führerului începuseră să-și piardă respectul față de înaltul musafir, Himmler și Ribbentrop comentînd cu voci accentuat vorbele șefului mai drastic decît el și sugestionîndu-l demonstrativ printr-un acompaniament de exclamații făcute în armonie pentru a creia acea atmosferă menită a-l intimida pe Vodă în mod obraznic și vulgar caracteristic nemțesc chiar sub nasul lui, Tani auzind distinctul mai bine decît el care era absorbit de argumentele oratorului de bîlci căruia se pregătea să-i răspundă la primul interval al avalanșei lui de cuvinte: "unglaublich... unerhört... geradezu schändlich!.." (de necrezut, nemaipomenit,... de-a dreptul scandalos!..)

Tocmai ~~în clipa cînd~~ -n clipa-n care Carol, sezisînd prilejul unei respirații în ~~puhoiul~~ ~~torentul~~ șuvoiul neîncetat ~~de cuvinte~~ tătrători ale dulăului feroce care-l mușcase bine de cîteva ori și amenința din ce în ce să-l sfîșie, se opintise a se apăra cu vitejie, unul din prea frumoșii vlăjgani, sublocotenenți S.S. ai gărzii de corp și serviciului personal al caporalului (căci Adolf nu ținea logofeți civili, numai gradați servind și masa!) salvă situația momentan anunțînd prînzul, la care, pe același ton, stăpînul își ordonă separarea meselor, el vrînd să poată continua discuția în timpul mîncării (beim Essen) numai cu Hermann, Rudolf și firește "victima" (îndrăznelii lui de a se fi aventurat a vizita cuibul răpitoarelor teutonice, pe care acum o regreta amarnic), ceilalți putînd să se retragă, ceeace și făcură-n timp ce Rudolf îl conducea pe anchetatul și cam amețitul musafir repede să-și "spele mîinile și răcorească capul de urgență", ieșind pe cea de a doua ușă înspre adevăratul laborator al planurilor de cucerire mondială hitleriste, biroul inhibitului dement, care se băgase acum cu fundul în fîlfîirile Walkallei strigîndu-i generalului peste fotolii și canapele a-și convoca tot statul pentru desbaterea problemelor militare chiar după prînz. – Mike știa despre acesta că se petrecuse într-o atmosferă căreia Adolf se străduise a-i da caracterul unui colocviu intim, oarecum hiper secret conspirativ, între trifoiul elitei conducătorilor teutonice și cea de a patra foaie, germanul prinț renegat pe care tot mai spera să-l determine a li se realipi prin metoda zigzagurilor dușului scoțian – rece cald rece... –, cum la masă fiind rîndul jetului de furtun cu apă clocotită îndreptat asupra lui îndeosebi de jovialul Vice-Cancelar, Mareșal al Aerului prost – cum îi spuneau englezii judecîndu-l după volumul burții – și Mare Maestru al Vînătorii Reichului: România și Germania trebuiau să-și strîngă mîna peste capul maghiarilor și cehilor, mongoli și slavi cu care germanii nu s-ar putea înfrăți nici într-un mileniu pe cînd Felix von Luschan, Frazer, Pittard și toți tinerii profesori antropologi ai școlii noi germane dovedeau clar că geții, dela care descindem noi românii, n-au fost altceva decît goți, germanici get beget, măsurătorile craniene și ale proporțiilor la oasele corpului dînd și acum tiparele de specimene caracteristice ale rasei nordice cele mai pure (!) în munții României iar limba română veche, cum mai era vorbită în popor, dar nu cea franțuzită a boierimii venetice și educate la Paris, avea construcții frazei nemțești și păstra mai mult cuvinte ca plug, bîrlog și atîtea alte ce le citeau cunoscătorii filologi, cum era de pildă distinsul nostru profesor doctor Gămilșeg, ca nepuțînd fi de import prin sașii secolului al XIII-lea, nu că ar fi cea mai mare crimă și absurditate ca să trăim învrăjbiți cînd eram frați de rase și ne completam geo-politicește și economicește atît de perfect uniți împreună – o sută de milioane acum, dar cîte în plus dacă ne apuca seria de [illegible] și nu lăsam copiii să moară la fila mamei precum cea arătau statisticile noastre – n-aveam de ce să ne cuscrim cu slavii, celții și latinii ca să dominăm împreună Europa și pînă la urmă lumea-ntreagă. La soarele-apune n-aveam ce căta, ca furnici ce desvoltă în acea climă umedă și temperată care a scăpat sării moale și [illegible] degenereze pe alemani, franci și batavi. De am fi avut întinderile Rusiei, globul de mult ar fi al nostru. Adolf interveni pentru a remarca în treacăt că Pamirul era leagănul rasei albe și, după cum spunea Haushofer, "Kernlandul civilizației viitoare a omenirii", căci nu insulele mari ce erau Americile, Australia și Antarctica erau să domine [illegible] și mai târziu chiar universul (aici s-a privința menirii omului de la Neanderthal de a ~~domina~~ stăpâni până la urmă toată materia îndumnezeindu-se pe el și pe ea, Rosenberg – prezent aci doar prin teoriile sale – se afla perfect pe linia lui Marx), ci numai continentul euroasiafrican. Evident că mulți politici, fără a mai vorbi de politicienii adăpați la școala dreptului ginților de alte dăți, care își dovedeau cu prisosință senilitatea când mature, la frunte suprem al [illegible] fecundității sale, utopiștii mișcat până la Geneva, iar din nefericire și prea mulți conducători de State „nu vedeau pădurea din cauza prea multor pomi" și judecau prezentul și mai ales viitorul după istoria necățenească de ei, din trecutul care le plăcea să descopere analogii ce nu erau altceva decât în imaginația lor, căci n-au fost două fapte analoage de când e lumea și nici nu vor fi, deoarece toți factorii determinanți ai previziunilor se schimbau mereu în funcție de cel mai important ce se pierdea invariabil din vedere: timpul – progresul – armele noi! Și de aci poate preambulul discuției de după masă, în rezumat: invincibilitatea Wehrmachtului, dovedită cu creionul în mână după datele citate de diverșii generali chemați aci "la raportul Führerului", tocmai în fața lui Carlică bănuit a fi omul "Amiralității M.S. Britanice" (căci în trecut, în orice caz, acesta era socotit a fi furnizor constant pe vechiul S.I.), ce erau de bună seamă destul de impresionante dacă voiai să crezi lucruri necontrolabile cel puțin pentru aceștia. – A fost un timp când am știut toate cifrele ce le reținuse Tanți și mi le confirmase ulterior Mike, care avea plăcerea acestui fel de informații și le ținea notate în scris și în cap, dar n-aș putea acum să le mai restabilesc cu oarecare siguranță. De altfel, realitatea fiind odată bine cunoscută, n-ar mai avea decât interesul de a ~~vedea~~ se constata în cât aceste șefii hitleriști au ori n-au mințit. Unele mi-au rămas întipărite-n minte fiindcă mi-au fost repetate des, acelea pe care Goering le dăduse deja la masă și au fost reiterate după dejun când s-a vorbit în biroul dictatorului la masa lungă peste hărți: 12.000 de bombardiere din care o treime ultra-grele, de ultimă perfecțiune pentru raiduri la mari distanțe și excursii nocturne; de trei ori atâția vânători și încă vreo o duzină de diverse tipuri de aviație – pentru transport, observații strategice și tactice, iar o parte din acestea pentru ~~însemnată de~~ lupte după o tactică inedită, model din care Luftwaffe va dispune de dublul ~~cifrei~~ armamentului lor actual într-un an, cifrele implicând aviația marinei dar excluzând toate aeroplanele construite înainte de 1934, astfel încât față de toate celelalte Puteri Reichul se prezenta cu forțe aeriene utilate de ultim răcnet și într-o cantitate zdrobitoare. Sub pretextul că era civil, Tanți n-a fost admis la discuțiile de dupămasă iar când Vodă l-a cerut însoțit pe Tanevici – nu pentru luminile lui ci ca să aibă pe un martor auricular – Hitler i-a replicat că-i făcea numai lui cinstea destăinuirii unor secrete absolute, la ce nu putu [illegible] făcută responsabilă de vre-o gafă nici o altă persoană decît M.S. - Cert că discuția era propagandistică pentru a-l impresiona profund pe recalcitrantul musafir, dar totuși nu totalmente, pentrucă parte din afirmațiile, prezicerile, insinuările și bravadele amenințătoare aveau să se avereze întemeiate în cîteva săptămîni și luni și după exact un an. Amenințările directe și indirecte vizau numai pe vecinii răsăriteni imediați și mai îndepărtați ai Reichului - cehii în primul rînd și cu o sinceritate brutală uimitoare, polonezii idem dacă nu se vor lăsa convinși să cedeze cererilor legitime ale unei națiuni de trei ori mai numeroase decît a lor, iar apoi și doar în al patrulea rînd sovieticii, ordinea corespunzînd deci realmente cu planul aplicat, de atunci existent - iar despre apuseni a îndrugat de repetate ori că el nu va porni niciodată războiul contra lor dacă ei vor renunța de bună voie ~~să~~ să mențină garanțiile răsăritene ale tratatelor de la Paris, întrucît era convins că va reuși să se-nțeleagă cu ei pe cale pașnică asupra problemelor occidentale cu totul secundare pentru Reich dacă va fi lăsat să-și creieze un "Lebensraum" (spațiu vital) la Est. Ar fi, dealtminteri, o curată sinucidere din partea lor de a-i declara războiul în starea de inferioritate militară prea marcantă în care se aflau față de Germania: firește că în acest caz de miopie nebunească, vor suferi o înfrîngere mai grea decît cea franceză din 1870, ale cărei consecințe dezastruoase de această dată și pentru Imperiile Coloniale n-ar conveni nici neamților care posedau simțul solidarității popoarelor europene față de asiatici, africani și americani și n-aveau nici un interes ca Statele Unite să pună mîna pe Canada, Australia și poate chiar Africa de Sud iar "galbenii" pe Indiile și Insulinda, ceeace pentru moment europenii n-ar fi în măsură a împiedica. - Inconvenientul aparteului ~~regal~~ M.S. cu neamții fără nici un martor de al său avea să-i fie fatal către sfîrșitul desbaterilor militare. Inteligent, suplu și versatil cum era Carol, el se pretase pînatunci la jocul adversarilor, dovedindu-se în primul rînd extrem de competent în aprecierile enunțate asupra așa ziselor mărturisiri ce i se făceau în legătură cu planul general strategic al unei campanii ofensive la Răsărit - astfel că Gerstenberg a repetat adeseori lui Tavi chiar și mult după schimbarea de regim că generalii care participaseră la acea convorbire au rămas impresionați de cunoștințele teoretice și practice militare regale "mult superioare celor ale Führerului" ceeace nu era lucru prudent de relevat chiar peste granițe de către un membru al Wehrmachtului și totodată devotat conducerii hitleriste - dar făcînd cu acest prilej și gafa inadmisibilă de a-și autoanihila toată teza avantagiilor strategice ale neutralității României prin afirmația că cea a Turciei și Persiei ar fi catastrofice deoarece, în lipsa atacului conjunct germano-japonez, pătratul ca și unitatea geografică sovietică erau mai expuse unui atac pe linia mult mai vastă din Sud decît pe cea extrem de lungă și primejdioasă atît ca teren cît și climă dela Vest la Est, la care i s-a și retorcat cu promptitudine că participarea [illegible] şi eminamente dezirabilă, dar nu mai mare decît acea a Romîniei, întrucît Reichul nu-şi putea muta industria de război în Asia Minoră sau Orientul Mijlociu care sînt un ocol pieziş dela aceasta spre Bacu. Nu s-a sfiit nici să-i cînte oarecum în strună prin observaţii judicioase-n chip de sfat, dar şi de sincere avertismente ca de pildă a nu reitera greşeala Kaiserului de a tabla pe abstenţiunea şi neputinţa Angliei fiindcă era dezarmată, nici pe o lungă neutralitate a Americii în cazul atacului Cehoslovaciei sau al Poloniei, prima rejucîndu-se cu ~~[illegible]~~ cuvîntul ei iar cea de a doua nelăsînd-o pe aceasta să piardă un război european, plătindu-i cu acest prilej lui Ribbentrop polita pentru obrăzniciile lui de înainte de masă cu remarca seacă şi-ncurcătoare, pentru dobitocul de fabricant de şampanie care-şi pierduse vremea la Londra neînţelegînd nimic din mentalitatea englezului mijlociu, că devenise proverbială miopia Ambasadei Germane pe lîngă Curtea de la St. James. Fie că Adolf considerase la rîndul său prudent de a-şi închipui că regele musafir era de acum copt şi [illegible], deoarece părea mai dispus a se da pe brazdă după tot ce auzise şi admirase din experienţele senzaţionale ale tehnicienilor germani şi primei armate de pe globul pămîntului, fie că judecase necesar a bate fierul cît îl mai avea în mînă şi a nu lăsa pe cea care slăbea a lui Fabricius grija de a-l reutiliza cine ştie cînd şi cu ce rezultate, ceeace nu era admisibil în probleme mai vitale decît [illegible], ca a petrolului, în orice caz a găsit de cuviinţă a redeschide brusc discuţia ~~problemele~~ întreruptă de dejun în modul cel mai realist posibil, revenind drept la ultimul punct şi tocmai cel mai neaşteptat cu concluzia că R.R. înţelege acum înainte de ce el, Führerul, cerea trecerea conducerii naturale şi cele mai adecuate împrejurărilor – "guvernul prietenilor Germaniei, ai partidului naţional-socialist şi ai săi personali, numit în cel mai scurt timp pentru a demonstra astfel în modul cel mai de la sine grăitor care a fost rezultatul turneului regal triunghiular" – şi se ralia întocmai vederilor pe care le analizasem adineauri în vederea încheierii alianţei propuse pe baza prin celor două puncte, amănuntele elaborării cărora s-ar afla în optime condiţii de către o delegaţie germană politică, economică, militară şi culturală prezidată de însuşi v. Ribbentrop şi compusă din tehnicieni ai tuturor sectoarelor vieţii de Stat, ce ar sosi la Bucureşti cît mai curînd posibil după instalarea noului guvern regal român. Între timp Vodă se studiase mult şi bine cum trebuia să caute a-l convinge pe Führer de utilitatea scindării ansamblului propunerii şi aplicării ei pe etape, începînd cu cea mai urgentă şi vitală pentru ~~Reich~~ Germania şi binevenită şi României – intensificarea schimburilor, reajustarea economiei naţionale române după necesităţile celei germane, sporirea producţiei petrolifere etc... printr-un prea nou tratat comercial [illegible] – pentru care era convins a înlătura şi interesul deosebit al lui Schacht, urmînd a se trece apoi la ~~[illegible]~~ colaborării militare pe un plan mult mai important pentru ambele State, anume apropierea industriei de război germane de viitorul [illegible] prin transformarea şi [illegible] industriei grele române de către tehnicienii şi industriaşii Reichului ~~germani~~, [illegible] fabrici de armament, depozitarea stocurilor etc... Wehrmachtului în România, nebombardabile într-o [illegible]

149

celelalte puncte ale trecerii dintr-o tabără în cealaltă, prin gama intermediară a diferitelor stadii ale unei neutralități mai mult aparente decît reale, să-i fie prezentate tot sub aspectul oportunității unei gradări a denunțărilor de tratate din care unele vor ajunge și așa caduce, chiar dacă ritmul fazelor de apropiere la fiecare scară ar fi cît de rapid și din ce în ce accelerat abutizînd în loc și debutare prin "Gleichschaltung" al regimurilor politice interne, cu scopul nemărturisit de a cîștiga timp pentru toate eventualitățile, inclusiv aceea de a trebui să cîștige dreptul înaintea adversarului care să-și dea seama că are mai mari avantaje să trateze cu Coroana decît cu Legiunea, ceeace i-ar da răgazul pentru a găsi în acest caz un "modus vivendi" cu membrii mai potoliți ai acesteia în sensul de a-i încadra în formula regală a "Frontului Renașterii Naționale" sau, dacă reușea s-o ciopîrțească desbinînd-o cum izbutise cu celelalte partide, să preia el mișcarea fără Codreanu și acei vre-o trei duzini de fanatici comandanți devotați acestuia. În consecință, răspunse încă în prezența ~~[illegible]~~ asistenței anterioare / plus generalii, Goebbels și von Papen (convocat la Obersalzberg cu prilejul vizitei regale) ca propus pentru înlocuirea lui Fabricius, după ce manevrase la perfecție Anschlussul, dar fusese tocmai de aceea respins de Confederație pentru postul Bernei) începînd a-și desvolta contrapropunerea cu o introducere explicativă, apreciată doar de acest fin diplomat și de economist, dar mult prea subtilă pentru ceilalți partizani, precum și particularmente vexatorie pentru șef, întrucît consta într-o critică justă a procedeelor și stilului politicii externe a celui de al III-lea Reich: eroul adevărat și potențial eficace nu-și trîmbița, ci-și ascundea din contră succesele galante ca să nu-și strice șansele viitoarelor victorii alertînd inutil și numai spre paguba sa pe toți tații, frații și soții înșelați, iar dragostea cea mai puternică, intensă, savuroasă și rentabilă era știut a fi tocmai cea clandestină, mai ales cînd era nepermisă și nu cea oficială, contractuală și obligatorie, reglementată de legi; nu avea nici un rost să sperii, să indispui și să alarmezi toată lumea riscînd unirea tuturora contra ta și bătaia lor colectivă, fatală totdeauna pînă la sfîrșit, cînd puteai obține majoritatea lucrurilor admisibile și posibile pe cale pașnică prin bună înțelegere, dacă operai în mod tactic. Ce dorea Führerul: să dovedească lumii că Wehrmachtul era mai tare decît armata română și poporul german mai mare decît cel român? Cine ignora că ~~cele~~ cei 72 și nu 80 de milioane de cetățeni ai Reichului erau exact de patru ori mai mulți decît acei ai Regatului, care în minus nu mobiliza decît 4% din ei, astfel încît avea de 12 ori mai puține divizii decît Wehrmachtul plus S.S.? Dacă la întrevederea de la București, R.R. l-ar aduce pe Codreanu la putere, care era adorat, temut și iubit de mai bine de 3/4 din cei vre-o 18,5 milioane de români, n-ar spune o populație numeroasă cît acea a Cehoslovaciei că M.S. a capitulat pașnic ~~[illegible]~~ în fața unui dictat al Führerului, revoltîndu-se împotriva acestei ingerințe și creînd abia atunci un val de ură contra Germaniei ce nici nu exista acum? Dacă partidul național-socialist și guvernul german urmăreau exterminarea spiritului de rezistență națională a Regatului față de orice încercare de apropiere germanoromânii ~~[illegible]~~ în căutarea de pretexte pentru un viitor război de cucerire și ~~[illegible]~~ pire a ~~Regatului~~ României, atunci propunerea alămanilor pentru își pierdea toată valoarea și era sortită indiscutabil cu efectul dorit de a-i împinge pe români la hotărârea de a se apăra cu orice preț și [illegible]. Dacă, în schimb, d-l Hitler voia să câștige prietenia, alianța și colaborarea poporului român, era exact ceeace nu trebuia întreprins: R.R. își cunoaște bine [illegible] și știe prea bine cum trebuie să manevreze ca să-și păstreze politica țării sale ca în 1800, dar nu într-o zi și într-un an, ci treptat, și [illegible] pe neîmpăcate atât pentru ea cât și pentru aliații ei din 1916. Nu exista pentru români nici o amenințare sovietică prin care să se poată justifica prezența unor forțe germane pe teritoriul român, care deocamdată în plină pace ar fi considerată pe bună dreptate atât ca o știrbire a suveranității Statului român, cât și ca o amenințare directă conjunctă româno-germană a U.S., act care în fața actuală a situației internaționale și a raporturilor de destindere româno-sovietice ar întâlni reprobarea opiniei publice române fiind contrar mentalității populare, tradițiilor istorice și axiomelor politice românești, iar pentru Reich n-ar constitui nici un avantaj, nici măcar acel al unei chezășii de mai mare siguranță că regiunea noastră petroliferă n-ar putea fi ocupată de Sovietici, deoarece armata română era în orice caz în stare să reziste cu trupele până la apropierea celei [illegible] de linia Nămoloasa – Galați, așa că Wehrmachtul ar avea tot timpul pentru a ne veni în ajutor, dar în schimb ar prezenta pentru el marele dezavantaj de a-și dezvălui în mod cu totul prematur intențiile efective și agresive care astfel și-ar pierde tot efectul surprizei. (Acestea sunt mai mult sau mai puțin cuvintele rostite de Carol cu mare franchețe, întrucât fusese întrerupt de numeroase ori, încă de la preambulul replicii sale și pe care le-a reprodus la cina trenului regal din seara aceea după trecerea graniței sale, descriindu-ne convorbirea cele ce preced și ce urmează despre convorbirile sale de după separarea ei de suită.) — Din [illegible] potolit ce fusese de la prânz și până la acest moment chiar și în decursul discuțiilor adeseori penibile pe subiectele citate mai înainte, cu toate că fusese contrariat și vădit contrariat de mai multe din [illegible] M.S., spune – dacă nu s-a lăsat exagerând felul de [illegible] le le va reproduce însă totdeauna identic – fără prea multe menajamente pentru [illegible] oaspetelui, acesta a izbucnit subit într-un nou acces de mânie mult mai violent decât cel de dimineață, proferând și "vorbe insultătoare" (numai lui Mihai i-a destăinuit mult mai târziu că Adolf "împinsese insolența până a-l trata, nu chiar direct dar printr-o perifrază clar inteligibilă, verjudeter Hochadelige – adică magnat jidovit), astfel încât Vodă s-a sculat și a spus lui Goering care-l flanca și după mine: "In solchen Umständen stelle ich jedwede weitere Unterredung ein!" (În asemenea împrejurări încetez orice altă discuție!) Această interpretare textuală împrejurării din adevăr "stricto sensu" reprodus la prezentat prea multe persoane pe care momentul nu ~~[illegible]~~ ar fi vrut [illegible] [illegible] unei lovituri pentru el și ca martori oculari ai evenimentelor [illegible]: "Wir werden das Weitere unter uns abmachen" (Vom aranja [illegible] celelalte între noi) și propunând șefului evacuarea biroului de către asistența inutilă, ca cere Hitler a dispus retragerea membrilor guvernului rugându-l pe Hess a nu pleca. Regele a protestat atunci și el vehement pentru întâia oară, refuzând să discute cu altcineva decât cu Führerul întrucât, dacă era vorba de tratative propriu zise și nu de un simplu schimb de vederi, el nu trata decât de la egal la egal fără participarea nimănui, iar dacă ~~E.S.~~ acesta ținea să fie asistat, atunci și el cerea aceeași asistență din suita sa și va vorbi pe românește urmând pentru ca și românii să-și aleagă [illegible] a fi tradus de către d-l de Mocsonyi, iar d-l Hitler să-și aleagă interpretul, dar [illegible] ședință cu numai 6 persoane, necesare pentru tratative între guverne, nici participanții germani să nu depășească acest număr. Membrii guvernului erau încă prezenți când Führerul, alb de furie, a început să țipe "că R.R. nu trebuie să uite că e pe teritoriul Reichului unde Adolf Hitler dictă", la care Vodă i-a răspuns că "atunci plec pe loc din Reich" și întorcându-se spre Goering l-a rugat să-i cheme suita pentru a-și lua concediul de la E.S. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Gesticulând și țipând că "R.R. va pleca conform programului vizitei cele stabilit de Führer care roagă să mai vadă altcineva decât pe el, care nu va părăsi teritoriul Reichului fără să fi luat angajamentele cerute!" Adolf a ieșit urmat de Goering, Hess și Goebbels pe ușa către apartamentul miniștrilor unde Carol își spălase mâinile înainte de prânz. În timpul lipsei lor, Miniștrii de Război și cel al Economiei s-au apropiat de M.S. pentru a-i exprima, jenați și stângaci, tot regretul lor pentru "peinlichen Vorfall" (penibilul incident) și speranța că lucrurile se vor aranja imediat, pe când Himmler și Ribbentrop s-au ținut la distanță, vădit ostili și vorbind cu vocile scăzute între ei. După câteva minute, Goebbels și Hess au revenit, primul având a înțelege musafirului regal și călduros, respectuos și afabil, că d-sa și Vice-Cancelarul îl convinseseră pe Führer — care era atât de irascibil și nervos pentru că fusese f. dezamăgit în speranțele sale de a se putea înțelege cu M.S., întrucât ținea mai mult decât la orice alt aliat la cea cu România — a relua discuția între patru ochi, rugându-l deci în numele acestuia a se lăsa condus de "Rudi" în apartamentul Cancelarului. În drum, de-a lungul coridoarelor, scării și camerelor trecute până la budoarul Evei Braun, aranjat vizibil de o mână de femeie al cărei parfum stăruia în aer, toate ușile erau ținute de pistoale S.S. cu arme din tren, reliniștind pe Vodă care era absolut fără pardă și își amintise pe gânduri după ultimele cuvinte ale neprimitorului său oaspe. De la capul scării, bărbosul și jovialul Hermann îl relevase pe Rudi și surâzător îl rugase pe S. să nu se supere de prezența lui la convorbire, care era în interesul M.S., întrucât d-sa nu împărtășea întocmai teza Führerului și spera să contribuie la găsirea "des goldenen Mittelwegs" (căii de mijloc aurie). Carol i-a cerut să vină atunci și d-l de Mocsonyi, la care Goering l-a rugat să nu insiste fiindcă Adolf va prefera în cazul acesta să [illegible] la pretextul lui, deoarece n-ar fi recomandabil întrucât amândoi șefii de state aveau prea multe personalitățile și de feluri prea diferite ca să se poată înțelege ușor fără un intermediar potolitor al celuia reprezentând Statul mai mare, așa că R. a revenit la [illegible]. Era aproape de ora 17 când au pornit reluarea discuțiunii, căci mai întâi li s-a servit "Jause" (ceaiul) în timpul căreia nu s-a vorbit politică și Führerul a fost efort considerabil pentru a fi mai amabil chiar decît la prînz spre a repara efectul dezastruos al insultelor sale. Dealtfel, și Carol s-a străduit a se face că nu era omul să se formalizeze pentru atît. De reținut este că Hitler i-a spus, pe un ton de profesor care glumește cu elevii săi în mod nenatural, că tot uitase că avea de a face cu un străin, întrucît pentru el un Hohenzollern rămînea Hohenzollern, oricît de mult ar fi trăit ramura sa pe meleaguri străine și s-ar strădui să facă pe "Wallachen", iar un bărbat german nu se sinchisea de puțină răfuială, la care Vodă îi răspunse, tot de manieră reconciliantă, că de aceea mulți intelectuali români și dintre foștii săi dascăli (referindu-se la Iorga, însă fără a-l numi) cereau schimbarea numelui Casei Domnitoare, dar că nu se gîndea s-o facă pentru a nu contraveni voinței fondatorului dinastiei. Cît despre răfuieli, avusese și avea destule în viața sa ca să nu-i pese de "puțină gîlgîie" și știa că Adolf Hitler se aflase toată viața sa în același caz, făcînd aluzii la faptul că citise (ceeace era adevărat) de multe ori "Mein Kampf". Se vede că acesta s-a prevalat de ~~acestea~~ acele mărturisiri pentru a-și menține integral teza, cu toate încercările - poate fictive în sensul de a fi fost urzite între ei - ale lui Hermann de a-l îmbuna și determina a fi mai conciliant și înțelegător a punctului de vedere al interlocutorului, întemeiat pe realitățile țării lui ce era în măsură a le cunoaște și aprecia mai bine. Pomenirea cărticelei îi dăduse prilejul să evidențieze de unde plecase ca să ajungă unde se afla, cu clasica și cunoscuta urmare că nu putea da îndărăt și trecînd de aci la placa răsuflată, deja atunci în 38, a misticei sale chemări de a salva germanismul și lumea civilizată de "Untergang des Abendlandes" (tîmpita carte a învățătorului semi-doct de școală primară, Oswald Spengler), continuînd firește prin a demonstra ~~prin urmare~~ drept consecință, că germanul din Karl Hohenzollern-Sigmaringen von Rumänien trebuia să iese la iveală și să-și domine pornirile izvorîte din influențe nefaste. Ca neamț adevărat ce era totuși "haimanaua cehoslovacă" a lui Hindenburg, Schickelgruber nu s-a putut abține a face gafa gafelor de a o pomeni și pe "Madam Lupesco", spunînd că "Ein Mann, der einem Weibe hörig wird, ist rettungslos verloren" (un bărbat, căzut în mrejele unei muieri, este pierdut fără putință de scăpare), că-i putea trimite lunar o duzină de fete mai frumoase decît Leni Riefenthal (pe care i-o trimise tot el în 36 și fusese omologată fără urmări) și că nu se putea să nu găsească, în patria femeilor nostime și șirete, o oarecare doamnă de a lua locul jidoavcei care era pricina neînțelegerilor cu Codreanu și nici care alta, nu numai el, A.H., și Germania, ci toată Europa știind precis că tot poporul român plîngea deopotrivă cu Căpitanul și în această privință și în multe altele din care problema ~~evreimii~~ evreiască nu era decît una, dar suficient de importantă din moment ce ținea să ducă la o tensiune în relațiile germano-române, care se va solda cu o catastrofă pentru R.R. și țin să dacă nu ca voi să rezulte de "raison" (în sensul germanizat nu rațiune, ci povețe ce trebuie urmate obligatoriu). Hotărît a înghiți toate insultele Führerului fără a riposta de așa manieră încît să ajungă la ruptura totală — nu a relațiilor diplomatice româno-germane, dar între capetele celor două State — înainte de a fi părăsit teritoriul Reichului, întrucît I.S. îl prevenise de mult iar Moruzov îl speria cuasi permanent cu spectrul suprimării sale de către Gestapo, Carol nu reacționase față de aceste inadmisibile insolențe, din partea oricărui și cu atît mai mult din aceea a unui străin, decît în limitele demnității unui bărbat care nu putea permite altuia să-i critice iubita și să-i dicteze cu cine putea să și cine nu avea dreptul să se culce, replicîndu-i că nu permitea nimănui să se amestece în viața sa particulară și mai ales cea intimă; că nu-i era cîtuși de puțin "hörig" (prins de sex) deoarece nu ducea lipsă de aventuri, avînd sute ce nu-l împiedicau s-o iubească numai pe femeia pentru care-și riscase tronul și suferise persecuția anilor de exil; că ea n-avea nici un fel de influență politică asupra sa și nu se amestecа deloc în treburile publice; că zvonurile contrare acestei realități erau lansate numai de dușmanii săi, exact cum acei ai E.S. și regimului nazist inventaseră pe rînd că Führerul poporului german era homosexual pasiv și masochist, mîncător de blănuri și covoare, hermafrodit, onanist pervers și sadic; dar că el — Carol — știa că toate acestea erau minciuni și că din numeroasele lui aventuri galante se alesese cu una ce părea durabilă, cu Fräulein Eva Braun, ce nimeni în Reich nu-ndrăznea să i-o critice și reproșeze deși moraliștii ar fi putut f. bine să-l acuze de a da pildă concubinajului în locul matrimoniajului cu o persoană de rangul lui din care nu ducea lipsă clasa conducătoare a unui popor de șaptezeci de milioane și că nu i-ar fi venit în minte să-și bage nasul în secretele lui de alcov și să-i propună înlocuirea d-șoarei Braun cu o duzină de românce lunare mult mai atrăgătoare decît ea, fiindcă l-ar influența politicește învrăjbind relațiile Reichului cu România. Hitler se făcuse roșu de ciudă că interlocutorul său nu accepta să se plaseze decît pe un picior de absolută egalitate cu el (care avea pe semne pretenția de a fi superiorul celorlalte capete de State) și-i răspunse vexat că Eva Braun era germană pe cînd Hellene Lupesco nu era româncă; doctrina și programul partidului național-socialist fuseseră elaborate și anunțate lumii întregi cu zece ani înainte ca d-sa s-o fi întîlnit pe dumnea-ei; că nimeni în Reich, nici măcar A.H., nu le putea schimba după bunul său plac și că, dacă nu-i era criticată-n Germania ~~[illegible]~~ legătura, aceasta se datora tocmai faptului că-ntrunise aprobarea opiniei publice fiindcă era în spiritul partidului și conformă vederilor și intereselor germane: el nu se lega de aspectul convențional și de latura creștină a problemei, care-l interesau prea puțin ca și pe imensa majoritate a tineretului german care repudia ipocrizia moralei propovăduite multiseculare de bisericile creștine, noua religie a germanismului și a lumii întregi cu timpul neputînd semăna cu dogmele absurde, depășite, negative și demoralizante ale ultimului profet iudeu și ale tuturor urmașilor lui [illegible] nici măcar n-a spus vre-odată "Alles was diese ihm zugedichtet haben" – o manieră intraductibilă amuzantă de a spune "tot ce aceștia i-au atribuit" și pe care atît Vodă cît și Trici au repetat-o des, de unde a fost cunoscută și s-a răspîndit rapid. –

Dar nu problema Lupeștii avea să producă ultima, cea mai violentă dar și cea mai scurtă scenă penibilă din acea tragică, stranie zi atît de grea în consecințe de așa zisei treia vizită rapidă ce semăna prea puțin cu acest epitet și cu celelalte două splendide primiri ale primului reprezentant al Romîniei: ci o lovitură la care Vodă nu se așteptase de fel și pe care totuși a știut s-o pareze cu mai mult curaj decît avusese vre-odată și avea să aibă în tot restul vieții sale. Dintr-un sertar al unui mic birou baroc bavarez pe care Vodă-l socotise a fi acel al Evei, Adolf a scos o mapă și din ea două foi cu plicuri, toate scrise la mașină, pe care le-a înmînat musafirului rugîndu-l a le citi. Le-a citit rapid: era un schimb de scrisori Adolf-Carol, cea a lui Hitler fiind deja ~~semnată~~ iscălită iar cealaltă urmînd, cum amîndoi oaspeții l-au rugat imediat, a fi semnată de Carol înainte de plecare. In scrisoarea sa, Führerul garanta Romînia contra oricărei agresiuni cu condiția aderării la Pactul Anti-Komintern și cel germano-italian și încheierii unuia germano-romîn de alianță totală politică, militară, economică și "culturală" pe 25 de ani. Prin scrisoarea cealaltă, Carol se angaja în numele Regatului romîn a adera la cele două pacte și a încheia cea de a treia cu Germania denunțînd simultan toate angajamentele anterioare ale Romîniei și pe ăsta S.N. – Textele erau și laconice și fistichii ca formă dar evident clare ca fond, astfel încît excludeau interpretări permițînd menținerea garanțiilor celorlalte Mari Puteri. Regele a spus pe loc că nu semna fiindcă iscălitura sa n-avea nici o valoare în viața constituțională a Romîniei, amintindu-le interlocutorilor săi cazul identic al schimbului de scrisori între Carol I și Wilhelm al II-lea. Pricepuse perfect din toate discuțiile zilei că Führerul îi cerea să se pronunțe de pe acum pentru sau contra alianței totale cu tabăra Reichului și refuza categoric să se mulțumească numai cu o alianță economică totală, perfect compatibilă cu menținerea pro forma a vechilor garanții și tratate, nici cu acea formulă de neutralitate ce i-a fost propusă drept stadiu intermediar. Hotărîrea era una crucială pentru viitorul poporului romîn și nu putea fi luată decît după consultarea lui. Nu mai ținea să repete ceeace arătase îndeajuns în convorbirile după-amiezii și tot ce putea adăuga acum era că personal ~~era~~ rămînea convins de justețea proverbului "Eile mit Weile" (graba strică treaba), ceeace nu-l va împiedica să facă tot ce-i va sta în putință pentru o precipitată trecerea Romîniei în tabăra Reichului, întrucît pus în fața alternativei de a alege între alianță totală cu acesta și cea chiar numai parțială cu URSS, el nu avea nici o ezitare, drept care îl și debarcase atît de prompt pe Titulescu refuzînd a admite trecerea trupelor sovietice nici măcar periferică peste teritoriul romîn fără

Ioan Mocsony-Stârcea

apărarea Cehoslovaciei în aplicarea art. 16 al Pactului S.N. – A urmat o dispută atît de violentă încît Hitler l-a amenințat personal pe Carol cu "Vernichtung" (anihilare) în cazul cînd va încerca să se sustragă cererilor sale, dar deși acesta se simțea sleit de ceaiul cu "rom" din care băuse doar o ceașcă, el a refuzat să semneze scrisoarea și a rămas pe poziția promisiunii verbale de a se purta garant de aplicarea lor pînă la sfîrșitul anului, propunînd totodată ca o delegație de economiști și industriași germani să vină cît mai neîntîrziat la București pentru încheierea prealabilă urgentă a unui tratat economic și de comerț care să satisfacă pe deplin latura principală a problemei relațiilor româno-germane în prezent și așteptarea rezolvării celorlalte în spiritul dacă nu chiar în forma preconizată de guvernul Reichului. Vorbeau în picioare, cu Goering între ei, după ce acesta împiedicase de cîteva ori ba pe unul ba pe celălalt să se retragă fără a se saluta și cînd a pledat insistent "acceptarea cuvîntului de onoare regal drept chezășie echivalentă cu semnătura scrisorii pe care și așa, dacă voia s-o repudieze ajungînd în țară, putea s-o facă pretextînd că o dădea sub imperiul unor presiuni nesuportabile", Führerul i-a (H.) dat mîna spunînd: "Nun sei's auch so – ich nehme an und hoffe nur, dass Sie Ihre Halsstarrigkeit nicht bitter zu bereuen haben werden!" (Acum fie și așa – accept și sper doar că nu veți avea de regretat amarnic încăpățînarea dv.) și întorcîndu-i spatele ca să iese pe ușa prin care intrase în budoar, s-a oprit în pragul ei și a mai adăugat: "Goering wird Ihnen bis an die Reichsgrenze mit beiden Briefen Geleit geben; vielleicht überlegen Sie sich's noch bis dahin und unterzeichnen – ich rate es Ihnen sehr!" (G. vă va însoți cu ambele scrisori pînă la granița Reichului; poate că pînă atunci vă veți răzgîndi și semna – vă sfătuiesc mult ca s-o faceți!") A fost în jurul orei șase cînd au plecat de la Obersalzberg în același lanț de 12 mașini care acum au circulat ca melcii într-o tăcere și liniște de convoi funebru, astfel încît au ajuns la Berchtesgaden în amurg iar trenul a pornit către München abia la 7,30 după salutări de despărțire absolut glaciale din partea membrilor guvernului și comandanților armatei Reichului atît față de Vodă cît și de însoțitorii lui. Pînă acolo, Goering a rămas, la cererea sa expresă, dimpreună cu R. în salonașul vagonului regal, încercînd încă să-l determine a nu-i face Führerului afrontul respingerii scrisorii lui, dar în zadar, cu toate că Vodă a fost impresionat de încetineala cu care trenul avansa către ieșirea din Reich, precum și de numărul exagerat de gărzi S.S. și ofițeri ce se suiseră în el la Berchtesgaden sub pretextul însoțirii Vice-Cancelarului. Acesta n-a mai fost nici el atît de amabil ca pînă atunci, pe semne ca să nu-și trădeze mîhnirea de a reveni la vila Evei cu iscălitura regală pe scrisoarea redactată de Auswärtigen Amt. Carol a găsit de cuviință a-l invita la vînătorile regale mari de după A.N. cînd spunea că va și desăvîrși încheiată alianța româno-germană și a uzat de tot farmecul său libidinos pentru a-l îmbuna pe singurul "nazi" mai tolerabil cu care avusese a trata în acea zi istorică ce era răbdător s-o vadă trecută fără vre-o altă mai mare surpriză neplăcută, argumentînd între altele şi cu teoria, de factură teutonică şi devenită o practică scumpă tuturor guvernanţilor Germaniei, că "zdrenţele de hîrtie" (Papierfetzen cum calificase deja Bismark tratatele) şi semnăturile apuse pe ele n-aveau nici o valoare pentru cei ce nu intenţionau să le respecte şi că faptele vor dovedi că nu fusese nevoie să semneze o scrisoare pe care nici nu o redactase şi ar fi utilizat-o altfel, deoarece un schimb de scrisori atît de importante presupunea cel puţin o înţelegere prealabilă asupra lor, în condiţiuni egale pentru semnatari din care unul, Vodă, nici nu putuse referi despre angajamentul ce-l comporta cu guvernul său şi ceilalţi factori politici ai Regatului, îndrituiţi măcar a-şi exprima părerea despre fondul acestuia. In consecinţă, după acest colocviu de aproape două ceasuri, devenit mai cordial către sfîrşitul lui mulţumită gustărilor româneşti şi multor pahare de "King's Ransome" înghiţite de ambii mastodonţi, cel german n-a mai găsit necesar să-mpingă "politeţea" pîn-la a-l însoţi pe cel român chiar pînă la poalele dealurilor scorbite de linia fortificaţiilor cehe, ci a coborît la München unde Crutzescu, în fruntea Legaţiei noastre berlineze, a putut în sfîrşit să ia contact cu acel pe care-l reprezenta de o manieră din ce în ce mai nesatisfăcătoare pentru tiranul Europei şi a fost poftit să urce în tren pentru a lua locul Mareşalului Aerului chiulangiu, spre a-l însoţi pe stăpînul său pînă la mult ameninţatul viitorul "Sudetengau" şi a cunoaşte de la Vodă rezultatul politic al vizitei dramatice, în timp ce înlocuitul se va grăbi pe un tempo alegro celerato să facă drumul întors spre a încasa o zdravănă bruftuluială de la mai marele său.

Radu nu a fost însă informat de Vodă despre amănuntele penibile şi jignitoare ale întrevederii ce l-ar fi putut edifica în fermitatea rezistenţei sale faţă de obraznicul neguţător de şampanie şi acolitul lui de la Wilhelmstrasse, ci doar despre fondul cererilor hitleriste şi refuzul ce-l întîmpinaseră, fără recunoaşterea promisiunii date, sub intolerabila presiune de care [illegible] regal fusese obiectul, decît în privinţa acceptării unei mai pronunţate înfeudări sistemului economiei autarhice al Reichului. Un amănunt ce merită relevat e faptul că membrii L.R. fuseseră dezinformaţi de autorităţile germane despre itinerariul modificat al trenului regal, intimaţi a-l aştepta la München şi a nu se deplasa la Berchtesgaden, cu scopul vădit de a-l priva lipsi pe regele nostru de asistenţa singurului element politic care i-ar fi putut fi de folos în dezbaterile de la Obersalzberg. Radu era pe deasupra atît de ultragiat de ceeace afla acum în afară de restul experienţelor sale berlineze şi de revoltat de felul cum se-nfăţişa deodată brutal şi fără nici un scrupul aplicarea axiomelor şi metodelor politicii forţei obtuze a Reichului nazist, precipitînd conflagraţia europeană şi mondială tot mai inexorabil, încît a contribuit mult la încurajarea M.S. de a rezista mai departe neclintit pe poziţiile alianţelor noastre tradiţionale, acceptînd numai minimul de concesii economice compati-

Ioan Mocsonyi Styrcea

ție cu neatîrnarea noastră economică de Reich, nevoile apărării militare împotriva ~~[illegible]~~ și interesele efective ale balanței noastre comerciale, Anglia și Franța trebuind imediat sesizate de necesitatea urgentă a sporirii substanțiale a importurilor lor din România cu prețul unor sacrificii financiare din partea lor, pentru a ne permite să eludăm ~~înfeudarea la tutela economică germană~~ dependența pieții românești de către Germania.–

De la München și pînă la frontiera cehoslovacă trenul a parcurs distanța mult mai mare decît aceea de la Berchtesgaden într-un timp mai scurt, inferior chiar celui al expreselor internaționale, Cruțescu coborînd la 11,20 la punctul de frontieră în dreptul Františcove Láznei (Franzensbad). Ca și cu două luni în urmă, cînd la sfîrșitul călătoriei mele anuale în țară, trecînd la dus prin toată Austria și Ungaria cu mașina mea, după vederile de rigoare la Bălți, București și Vălenii, la întors pe șoseaua strategică pe care Carol se obligase – în pofida bărbii lipite Führerului – a o repara, construind toate podurile și podețele pentru trecerea blindatelor grele sovietice pentru 50 t. care erau tocmai în plină lucru drept care trebuisem să o ocolesc parțial rupîndu-mi arcurile, apoi prin toată Cehoslovacia, fiind arestat cîteva ceasuri dar eliberat și poftit dimpotrivă a vizita (fortificațiile) interiorul ei, după o simplă convorbire telefonică cu prietenul meu Ministrul Heidrich, Dir. Pol. al Ext. de la Praga, fiindcă fotografiasem vederi fără să știu că mă aflam chiar pe linia celor și o lăsasem pe Bette în grija doctorului Pokoretzky (recomandat în 1934 lui Bette de [illegible]) ("regele Franzensbadului" care era medicul d-nei Beneș și urît de nemți, sinucidîndu-se la intrarea trupelor germane) pentru cura ei anuală, granița sudeto-bavareză era în stare de război de partea cehă iar în cea germană ostentabil moartă, negăsind atunci decît la vreo cincizeci de km mai în interiorul Bavariei trupe mișunînd camuflate numai în păduri. Cu toate că erau ~~orele~~ trecute 11,30 cînd trenul regal a intrat în Cheb (Eger) – Carol oftînd ușurat cînd trecuse de pichetul graniței și spunînd lui Tomi ștergîndu-și fruntea de sudoare: "Abia acum putem respira liberi

și mînca; și știi că am scăpat de cea mai mare primejdie de a fi suprimați printr-un accident de tren" – a fost salutat acolo de o importantă delegație civilă și militară în numele guvernului cehoslovac. Într-adevăr, Tomi nu putuse mînca și amînase cina regală pînă la intrarea pe teritoriul Boemiei, cînd s-au așezat la două mese unde s-a încins un chef pînă la 4: una cu M.S., Urdăreanu, Tomi și Flondor, iar cealaltă a S.C.M. cu cei trei A.R. – Carol le-a povestit din păr de-a fir toate detaliile necunoscute lor, iar ei apoi tot ce vorbiseră fiecare în parte cu oaspeții, constatîndu-se în general că aceștia reacționaseră bine pe la orele 17 cînd se produsese spargerea consiliului din Berghof și se aflase că Adolf se retrăsese singur în apartamentul său furios de eșecul planurilor sale. Toți avuseseră deasemenea aceeași impresie că se putea aștepta la orice acte de violență incompatibile cu imunitatea unor membri oficiali ca și a unei delegații la negocieri internaționale astfel cel puțin la A.R. fusese considerat de Führer și guvernul său și încercaseră sentimentul pericolului pentru securitatea lor pînă la eşirea trenului de pe teritoriul german. Apoi au început concluziile, Vodă revenindu-şi rapid în fire şi sub efectul unui exces de consumaţie alcoolică, care-l aduseseră gata pe renumitul beţiv de Flondor (suferind deja de mult de "delirium tremens" din cauza alcoolismului său inveterat) aşa că a cerut voie să se retragă cu mult înainte de sfîrşitul sindrofiei, atunci cînd R. i-a poftit numai pe Urdăreanu, Tinci, Radievici şi Flondor, a o continua în salonaşul vagonului său apoi influenţei lui Ernest care i-a sugerat un răspuns drastic de care să-şi amintească prepotentul Führer şi să dovedească limpede tuturor aliaţilor noştri că se puteau bizui pe noi şi rezista cu aceeaşi înverşunare cererilor lui lăsînd pe ajutorul necondiţionat al regimului de dictatură regală român şi cedînd reacţiei fireşti de mînie şi dorinţei de răzbunare pentru toate umilinţele suferite la Obersalzberg, a hotărît în chiar noaptea aceea să-i "coasească" duşmanului buruienile coloanei lui a cincea din România de sub picioarele pentru a-l învăţa să nu mai încerce a-şi băga nasul în treburile interne româneşti." Proiectul său era şi simplu şi întemeiat pe următoarele argumente: 1o) intervenţia drastică a Führerului pentru graţierea, eliberarea şi aducerea la putere a legionarilor dovedea limpede că aceştia erau instrumentul politicii sale în România, deci trădători de neam; 2o) graba cu care căuta să determine pe români a-şi trăda aliaţii şi a trece în tabăra duşmanilor acestora proba intenţia sa de a-i lichida pe cehi în cel mai scurt timp; 3o) la Paris şi la Londra se angajase ferm a-i secunda pe aliaţi în caz de agresiune care ar declanşa războiul european şi prin urmare trebuia şi avea tot interesul a demonstra printr-o faptă răsunătoare preventivă — mai utilă decît defensiva ulterioară — poziţia neşovăitoare pe care era hotărît a se menţine; 4o) chiar dacă, din slăbiciunea Aliaţilor, s-ar ajunge la capitularea şi neutralizarea Cehoslovaciei, aducîndu-ne în graniţă directă cu Reichul, în urma cărui fapt Românii ar fi siliţi să-şi schimbe atitudinea, pe de o parte, aceştia nu se vor putea prevala nici odată la victoria lor finală de trădarea României pentru a-şi retrage garanţiile şi a o abandona Sovietelor, din momentul ce ea-şi va fi dovedit fidelitatea faţă de politica securităţii colective pe care din cauza ei o vor fi trădat-o tocmai obligînd-o a se readapta noilor împrejurări, iar, pe de altă parte, în aceasta, Hitler va fi lipsit de slugile lui supuse legionare prin suprimarea conducerii lor şi obligat să accepte colaborarea cu Coroana în condiţii de respectare a suveranităţii ei dacă nu vroia să riște pierderea petrolului ce putea fi destul valabil pentru a crea o serioasă criză de benzină maşinei de război germane ce nu dispunea de rezerve suficiente pentru a putea declanşa războiul mondial fără a se fi asigurat de producţia noastră petroliferă; 5o) oricît de condamnabil ar putea apare un act de violenţă brutală şi samavolnic, el era perfect justificat de abuzurile de putere mai înverşunate şi ameninţătoare pentru existenţa ţărilor democratice ca le săvîrşise şi se pregătea să continue Reichul hitlerist, aşa că devenea normal întru salvarea securităţii popoarelor ameninţate de catastrofa aceasta, dreptfaptă eminamente conservatoare a păcii și comandament imperativ al ceasului în care se juca soarta poporului român și a tuturor națiunilor iubitoare de pace și de libertatea lor și, în al 6 lea și ultimul rând, decapitarea fascismului românesc de conducerea lui în solda străinătății nu suferea politic amânări dacă nu vroiam să expunem țara într-un viitor apropiat unui război civil de felul celui din Spania, dar în care Garda și toate elementele conservatoare ale suprastructurii românești s-ar afla nevoite a se alia cu extrema stângă, iar cele sovietice, ceeace ar deschide consecințe imprevizibile pentru menținerea independenței noastre naționale oricum s-ar solda această luptă ce trebuia deci evitată cu orice preț. – Urdăreanu era singurul dintre cei trei auditori ai acestei declarații care să fi înțeles toată întinderea măsurii la care declarația se referea implicit dar nelămurit, ~~[illegible]~~ spunând că ea trebuia luată înainte de intrarea pe teritoriul țării, întrucât în lipsa M.S. din țară prerogativele regale și toată răspunderea Coroanei cădeau în sarcina guvernului. Regele îl trimisese atunci pe Ilasievici să se asigure de putința comunicațiilor (directe din tren cu Călinescu) iar la plecarea lui, Ernest observă că nu era necesar ca Ilasievici să fie pus la curent cu "telegrama" ce urma să se dea, spunând și că aceasta nu trebuia adresată lui Armand ci lui Gavrilă care știa ce trebuia să facă. Tonci, înțelegând abia atunci că era vorba de o acțiune premeditată contra conducerii legionarilor, a cerut M.S. lămurirea măsurii la care aluziona, întrucât nu vrea să creadă că Vodă ar preconiza una total ilegală, neacoperită nici de cea mai elementară prevedere legală, la care Urdăreanu a spus M.S. grăbit, înainte ca acesta să fi putut răspunde: "Sire, à bon entendeur salut!" (ceeace ar echivala cu: cine are urechi să audă), prevenindu-l pe semne pe stăpân că nu era cazul să-l lămurească pe Tonci asupra detaliilor măsurii ce erau absolut secrete, din moment ce se dovedea a fi în dezacord cu ea. Totuși, Carol, – azi deslănțuit în ura sa contra naziștilor și acoliților lor din țări pe care Hitler îi cerea imperios a fi aduși la guvernarea ei, stipulând explicit că nu avea încredere decât în prietenii săi români în cap cu Căpitanul și fiind pe deasupra într-o stare de ebrietate înaintată, cu ochii sticloși și limba grea nestăpânită – i-a răspuns: "Ai asistat la scena din salon; cele din birou și budoar au fost cu mult mai violente și lămuritoare a soartei noastre dacă nu accept să mă conformez dictatului de a mă supune integral scopurilor politice ale acestor criminali. Ești de acord că nu le pot accepta, căci dacă l-aș aduce pe Codreanu la putere, viața tuturor celora ce n-ar asculta de ordinele Führerului aplicate de acesta și chiar a celor numai suspectați de opoziție ar fi periclitată grav și permanent. Dacă Franco nu s-a sfiit să-și împuște un milion de adversari suprimând și pe protestanții spanioli bănuiți de simpatii pentru regimul [illegible]leon, iar Mussolini a exterminat ~~[illegible]~~ zeci de mii de adversari implacabili și destinează sute de mii în tabere de muncă și cu construcția drumurilor în Abisinia, În timp ce Hitler gazează sistematic oameni care n-au nici o altă vină decât de a fi născut evrei iar pe dușmanii săi politici îi torturează până la nebunie la care se știe că a ajuns bietul Schuschnigg ascultând ziua și noaptea ultimul său discurs amplificat asurzitor, amenințându-mă acum pe mine cu o soartă mai teribilă dacă îndrăznesc a-i contracara uneltirea României, ași trebui să fiu nebun ca el ca să mai port mănuși „glacés" (albi lucioși) cu slugile lui din țară, care ~~vă~~ ar suprima pe toți acei ce nu l-e-au ~~n-au~~ cântat în strună ~~tot~~ până la victoria lor și le au și pe d-ta pe listă. La ora aceasta nu ne mai este îngăduit a șovăi și a ne încurca cu considerente formaliste: Viața națiunii e în joc și poate să salvez astfel și situația altora amânând declararea războiului cu-n an care contează mult pentru reînarmarea Aliaților." Ar fi [illegible] spus mai multe dacă Ilasievici nu se-ntorcea cu știrea că serviciul radiografic era în legătură cu Băneasa și putea oricând comunica depeșe din tren. Vodă i-a mulțumit și l-a chemat pe Ernest după el în compartimentul său de unde n-a mai apărut apoi decât Urdăreanu după vreo 3/4 de ceas în timpul căruia Tonci rămăsese cu generalul în salon crezând că M.S. se va întoarce, discutând gravitatea celor aflate și ajungând amândoi la concluzia că S. trebuia oprit a lua o decizie pripită. În consecință, Tonci văzând că Urdăreanu înmânase lui Ilasievici o telegramă cifrată cu ordinul de a o expedia numaidecât, îl rugă pe general să mai aștepte o clipă cerând lui Ernest să-i spună R. că dorea să-i vorbească neapărat. Ernest i-a răspuns să-ncerce singur a-l trezi, căci se culcase și dormea deja probabil și ceruse a nu fi trezit decât la orele 11, iar dacă ceeace vroia să-i spună se referea la textul telegramei, putea renunța la intervenție deoarece nu avea nici o legătură cu problema discutată, ci cu măsurile de siguranță generale ce trebuiau luate de la sosirea M.S., considerând tensiunea sporită a raporturilor româno-germane în urma neînțelegerii totale între R. și F. cu care s-a soldat întrevederea lor din ajun. Tonci nu era cu totul liniștit de ~~explicație~~ informație atât fiindcă-l știa pe Urdăreanu un mincinos și jonglator, cât și pentrucă zărise ~~antetul~~ telegramei adresate nu Primului Ministru ci lui Marinescu, așa că i s-a părut neverosimilă explicația cum trasă de păr și cusută cu ață albă. De aceea i-a mai spus: „Vezi să nu mă induci în eroare, fiindcă afacerea e mult prea gravă pentru a putea fi bagatelizată: hotărâri de o importanță istorică ce pot schimba tot cursul evenimentelor și soarta națiunii nu se iau la un chef și în stare de supraexcitație și oboseală după o zi ca cea de azi!" Dar Ernest i-a replicat: „Ați întârziat; ziua primei și ultimei vizite la d-l Hitler a trecut de cinci ore; dar vedeți-vă de treabă și culcați-vă liniștit: vă asigur că nu e cazul să vă alarmați." Ofițerul a plecat cu depeșa la vagonul Siguranței și al „Poștei Palatului" și până la întoarcerea a Urdăreanu a mai cerut o sticlă de Pol Roger 1928 și icre și cum i se făcuse foame și lui Tonci, a mai stat să mănânce până la trezirea generalului [illegible] a fost recepționată telegrama și repetată corect. Atunci Urdăreanu s-a uitat la ceas și a spus: "Sper că vor avea timpul să ia măsurile înainte de trecerea graniței, deoarece sosim la 8 și 15 la Halmeu." – Tonci ceruse lui Gheorghe Neagu (cameristul său care-l însoțise și în această călătorie) să-l trezească tot la 11, fiindcă se-mbrăca mai repede decât Vodă și avea tot timpul să fie gata a-l aștepta în vagonul-salon înainte de a putea fi eventual chemat la el. Și Neagu l-a trezit cu marea veste aflată deja de tot personalul trenului de la agenția Siguranței care o recepționase la emisiunea Radio-București de la ora 10. S-a dus în pijamale la Urdăreanu și i-a făcut o scenă dintre cele mai violente cât avusese cu această lichea, făcându-l mincinos și iresponsabil și încasând la rândul său acuzația mai gravă de a fi încă și acum după tot ce se-ntâmplase la Obersalzberg un incurabil germanofil și simpatizant legionar. La 12 fixe a fost chemat de Vodă-n salonaș și în prezența lui Urdăreanu acesta i-a spus: "Să știi că te înșeli complect: uite-l textul în clar și cel cifrat, îl poți descifra dacă te amuză." Textul în clar corespundea în adevăr cu cele spuse de Urdăreanu, dar Tonci a rămas convins că nu era acel trimis. Carol, văzând că nu-l convinsese, i-a adăugat: "Ai să te convingi când ți-o vor spune Armand și Gavrilă; nu pot să zic că-i aprob pentru manieră, dar recunosc că-i înțeleg de a fi acționat în lipsa mea, scutindu-mi de a căuta o formulă mai puțin compromițătoare pentru prestigiul guvernului regal." Tonci a răspuns numai: "Sire, les grands esprits se rencontrent, mais cette fois-ci pour faire une bourde qui coûtera cher!" (Sensul fiind: întâmplător Călinescu și Marinescu au avut aceeași idee genială pe care o avusese ~~Carol~~ M.S. în ajun, dar de această dată pentru a face o boroboață ce va costa scump!) Carol i-a răspuns numai: "Je ne suis pas du même avis et vous allez voir que j'ai raison." (Nu sunt de aceeași părere și veți vedea că am dreptate.) Lui Ilasievici i s-a repetat figura cu textul în clar al depeșei, dar și adausul că însuși faptul că plecase o telegramă din tren nu trebuia știut. Lui Tonci n-a fost necesar să-i ceară păstrarea acestui secret, pe care S.C.M. nu-l comunicase A.R., iar depeșa fusese expediată de S.S.I., căci în curând toți Bucureștii au aflat de faptul că plecase din trenul regal o telegramă către Marinescu, probabil din indiscreția voită a acestuia dornic a se acoperi, întrucât Călinescu a pretins față de intimii săi a nu fi știut nimic, apărea fiind o combinație de a lui Urdăreanu cu Marinescu. La prânzul trenului, nu s-a vorbit de eveniment, cică din cauza servitorilor, dar la Brașov – trenul trebuind să oprească pentru locomotiva suplimentară de urcuș spre Predeal – au fost cumpărate ziarele și natural comentate de toți. Înainte de sosirea la Sinaia, Carol i-a spus lui Tonci pe un ton amical, dar autoritar, că-l roagă să-și țină părerile despre eveniment pentru dânsul, în special față de Marele Voevod și de tatăl meu când va sosi de la Paris, fiindcă știa cât de intimi prieteni erau și că bătrânul meu tată [illegible] opiniile colegului său mai tânăr. Tonci a răspuns: "Dorințele M.S. sunt ordine pentru mine" – și din această cauză n-a vorbit nici lui Bozi nici mie despre acestea, decât

16

după plecarea ex-Suveranului, dar mie personal nici atunci cu toate aceste amintiri, ce le-am restabilit abia după moartea lui cu bătrânul meu și [illegible] de seamă cu Mike la Bălți în Iunie 43.- Acestuia, tatăl său i-a pus acelaș [illegible] în 38; mult mai târziu, prin 40 după pierderea provinciilor răsăritene și în preajma Diktatului de la Viena, i-a dat însă a înțelege că va trebui să plece din țară în cazul necesității de a-i aduce pe legionari la putere, fiindcă aceștia nu-i puteau ierta niciodată a fi fost "autorul moral" al execuției lui Codreanu & al celorlalți 17 "martiri de la Jilava".- Mike aflase de mult, între timp, (cred că prin Ionescu) despre expedierea unei telegrame din trenul regal în noaptea fatidică de după vizita sa mai fatală de la Obersalzberg și cum îl frământa incertitudinea de a ști dacă, da sau ba, tatăl său era criminalul sau totuși Gavrilă Marinescu lucrase pe cont propriu în interesul stăpânului său venerat, l-a tot bâzâit pe Tanci și pe Gio pentru a cunoaște adevărul, dar ei i l-au ascuns conștient din f. valabile motive de a nu-l monta și mai mult împotriva părintelui său pentru care începuse să aibă din ce în ce mai mare dispreț, așa că atunci când a venit vorba la Bălți despre ajutorul neprecupețit ce ni-l dăduseră legionarii cu prilejul crizei monarhice abia trecute, atât el cât și R.-M. au vrut să știe ce cunoșteam eu din destăinuirile părintești.- Tot în epoca aceea la Bălți și "à propos" de păcatele mari și mai mici ale tatălui său, Mike mi-a destăinuit că acesta avea obiceiul (din când în când) să iasă singur sau cu Urdăreanu, fie pe jos, fie cu mașina în oraș, el conducând-o atunci excepțional, ceeace părea astfel f. rar fiindcă era prea obosit să se uite după lume, în special femei, ca să se poată concentra asupra volanului, cu scopul de a-și vâna curve de cea mai joasă categorie, pe care le aducea nu la C.N. ci în "garsoniera" de lângă biroul său de lucru dela palat și le regala în "partuzi" cu [illegible] și în chipul unor orgii.- Cum acestea se alegeau cu daruri bănești excepționale — căci Carol nu era deloc zgârcit și-i plăcea să se vorbească-n lume cuvântul de generozitatea sa — ele răspândiseră zvonul acestor regale vânători urbane printre colegele lor, cu rezultatul că palatul era înconjurat toată ziua și seara de toate peripateticienele care sperau fiecare să poată avea și ele odată norocul a fi răpite astfel de gonganul regal.- Marele Voevod aflase despre aceste sporadice orgii, ca și despre altele mai selecte și complexe, cu actrițe, Miss România X și Y, Anny Ondra, Leni Riefenstahl (degustat) etc... și, în pudoarea sa atunci încă fecioralnică, fusese f. impresionat și scandalizat de moravurile părintești, înclinând prin urmare a se-ndepărta din ce în ce sufletește de "Daddy" în favoarea lui "Mummy" (cum o numea pe maică-sa de mic copil), ceeace nu scăpase observației acestuia.- Când Vodă a judecat, încă prin 38/39, că fiul era destul de dezvoltat ca să-și pornească viața sexuală normală și a nu cumva prinde obiceiul masturbației pe care știa că o practica aievea cu toți băieții sănătoși de pe suprafața globului, chiar, și mai ales acei ce juri pe toate crucile sfinte a nu se fi atins nici în somn de cel de al cincilea lor membru, cel jucăuș, el și Dudaia au început să-i organizeze acele celebre ceaiuri și serate "dansante" de la palat spre a-i deschide pofta, deoarece M.V. serbatele împreună cu colegii săi de clasă și nu se va da la femei [illegible] de [illegible]. Natural că cele mai multe din fetele invitate la palat (fiicele lui Bujoiu, Irina Malaxa, frumoasa de fată a nevestei Comandorului Știrbei – Adj. R., cristeasă de fiică a Colonelului Filitti, apoi o alta mare dar încă f. tânără minunată de fată, Mia Zwiedineck, fiica Generalului care fusese Ș.C.M. a R. Maria, apoi majordomul Arhiducesei Ileana, ca să ajungă în timpul Antonescului Subsecretar de Stat la Românizare, și altele) erau virgine și cu flirturile lor mult mai în vârstă decât M.V. care în plus era necioplit, greoi, stângaci, dansa prost și nu știa să le vorbească ca ceilalți mai versați în arta cuceririi fetișcanelor, așa că până ce Irina s-a lăsat convinsă de ambițiosul ei părinte a se lăsa convinsă și de viitorul rege a face pasul mare pentru orice femeie, Carol a fost exasperat de insuccesul moștenitorului și a hotărât să-l inițieze în arta galanteriei pe o cale mai expeditivă, fără să-l prevină, crezând că nu va da greș. Și deci, într-o bună zi, pe la ora între ceai și cină, l-a chemat de la pregătirea lecțiilor pentru a doua zi în biroul său de lucru și de acolo l-a introdus în garsonieră unde concentrase trei dame, una și una, alese de Ernest dintre dansatoarele unui varieteu. Luat prin surprindere și jenat față de tată, cum se-ntâmplă deseori bărbaților chiar cei mai potenți, oferta prea stimulatoare a avut efectul contrar celui scontat: Mike s-a înroșit până la rădăcinile părului crispat și a dat s-o zbughească protestând că el nu face asemenea porcării, iar tatăl său s-a supărat și i-a ordonat să revină, rugându-le să-l învețe cum trebuia să procedeze. Damele erau pe jumătate goale și pe deasupra cam bete, fiindcă fuseseră repede tratate cu ce doriseră și consumaseră din băuturile ce le plăceau, iar când nici cea de-a doua încercare de a-l vedea pe tânărul moștenitor a-l trezi nu a izbutit, Carol a început să se dezbrace pentru a-i da o lecție de exerciții fizice pentru dormitor, cu rezultatul firesc de a-l face și mai dibaci pe Mihai care a ieșit-o-a fugit și de atunci a devenit un moralist cu privire la dame profesioniste față de care păstra și acum când mi-a povestit [illegible] într-o noapte în [illegible] prin pădurile mele, întrebându-mă dacă mie-mi plăceau aceste ființe pripășite, la care i-am răspuns povestindu-i cum am petrecut la Geneva, încă-n clasa 7 de liceu, o noapte-ntreagă așteptând pe o scară de "hôtel mal famé" (din fericire) o dansatoare întârziată care trăia cu-n bătrân bancher genevez și era tare generoasă cu bacșișuri de vizite, recompensându-le numai un sărut, dar numai când putea scăpa de alte obligații mai rentabile pentru ea, ceea ce fusese cazul în noaptea aceea. Mike nu mi-a spus până la urmă cum își pierduse virginitatea, întrucât nu putea compromite pe partenera pentru care păstra o mare delicatețe, dar Ioana lămurit în sensul pomenit mai sus, sperând că fusese o întreprindere tare dificilă, întrucât fata era nu numai "mare" dar și tare a dracului cu brațelele de obicei, iar Mike și mai mare și tare, dar grăbit să fugă înainte de apropierea suficientă a vânatului, ca și la scroafa mare din pădurea de la Carapciu pe Siret.-

În răgazul de vreo două săptămâni între prima și cea de a doua ședere a MHIL la Bulci, Mike a fost operat de hernie dublă la Foișor de către cel mai celebru chirurg general al Reichului și poate al Europei de atunci, berlinezul profesor doctor Sauerbruch care în 36 sau 37 avusese deosebita cinste a fi singurul medic străin chemat de Kremlin să-l opereze pe Iosif Visarionovici Jugașvili - Stalin de o boală cam mai importantă decât hernia - "ein schwerer Herzklappenfehler", adică rectificarea supapei cordului - dacă nu confund cumva cu aceea a Regelui Suediei, căci Sauerbruch era chirurgul șefilor de State și operase mai toți domnitorii europeni, relatându-ne multe intervenții de ale lui, toate reușite și pe care le taxa "interesante" în sensul că nu avusese dreptul să dea greș, așa că Hellen îl cunoștea de mult și ținuse neapărat să-i confieze lui fleacul de a întări mușchii burții feciorului ca să poată continua să ridice mașinile la schimbarea roților în loc de cric fără frică de o nouă ruptură. Cred însă că confund operația de la Kremlin cu alta, fiindcă ne amuzase mult să auzim că de exact aceeași intervenție pe nu operase un Stalin ci pe trei, fizicește atât de asemănători încât n-a știut nici odată care era genuinul pe care-l tăiase și nu-mi vine să cred că Comitetul Central al Partidului Comunist (b) ar fi împins precauția de a nu expune viața tov. Stalin unui eventual atentat chirurgical mișelesc capitalist periclitând pe aceea a "Soziilor" acestuia simultan. Regele suferea de mult de o f. înaintată dublă hernie ce o trata cu indiferență, continuând să ridice lucruri prea grele și băgându-și matele la loc după fiecare ridicătură până când au început să-i facă mendre la defecare și să-l jeneze și la mers, așa că Joani i-a dat un preaviz de denunț dacă nu se hotăra la operație și, fiindcă Mike nu vroise să-și strice vara ci s-o lase pe iarnă, Mircea l-a codoșit la Mummy care l-a somat imediat pe Boy să-i arate burta și s-a speriat rău văzându-i aspectul îngrijorător ce-i explica în fine de ce nu vroia să mai meargă la Snagov. Firește că la vârsta sa și sănătatea de urs, operația a reușit de minune și rana s-a vindecat uimitor de repede. N-a fost adormit ci anesteziat local, cerând să vadă ce i se face, drept care i s-au instalat niște oglinzi ca să poată urmări, cu interesul său extrem pentru totul din domeniul științific, toată operația comentată în detaliu de către simpaticul profesor și vorbind cu el tot timpul, Hellen neavând voie să asiste din pudoarea sa de băiat mare dar în schimb Joani cu care a fumat țigară după țigară din indulgența doctorului pe care l-au îndrăgit cu toții declarându-l cel mai drăguț neamț întâlnit vreodată, mai ales după conversațiile politice avute cu el. Rămânând trei zile la Sinaia nu pentru că ar fi fost necesar pentru pacient, ci ca să se odihnească nițel de surmenajul muncii sale de la marele spital ce-l conducea lângă Berlin și fiind un pasionat alpinist, m-am cățărat cu el pe Bucegi și am aflat multe lucruri interesante despre starea de spirit din Reich. Hellen ne'ar tizase că Sauerbruch era un democrat convins, pro-semit și anti-nazist nevoie mare, fiind internat un an la Dachau la începuturile regimului hitlerist, dar eliberat din intervenția generală a întregului corp medical german, solidar și revoltat de pierderea uneia din mândriile lui, dar nu se mai împăcase, punând condiții: el nu se amestecă în afacerile Führerului dacă acesta nu-și bagă nasul în ale sale de la spital, unde salutul "Heil Hitler" cu ridicarea brațului drept era strict interzis și în care avea dreptul să-și aleagă toți colaboratorii de care avea nevoie, concentrând acolo și salvând astfel din lagăre de exterminare o sumedenie de medici și infirmiere de rasă "aleșilor Domnului", așa că devenise o oază de libertate și totodată cuibul intelectualilor anti-regimiști din Reich, Gestapoul fiind oprit din ordinul personal al Führerului a-și băga antenele acolo, după ce acesta fusese operat de el direct, la gât, ca să nu-și piardă putința de a teroriza lumea prin lătratul său. Profesorul mi-a povestit că o constatare generală a medicinei germane dovedea că rezistența biologică a poporului rus era mult superioară celei a poporului german, ceeace atribuia în parte anilor de înfometare a generațiilor tinere de după primul război mondial și surmenajului nervos la care erau supuși toți soldații, muncitorii manuali și intelectuali ai Reichului; că la ora aceea un plebiscit într-adevăr liber nu i-ar mai da Führerului și regimului său politic majoritatea voturilor; că frontul era bine aprovizionat, dar hinterlandul total subalimentat și malnutrit; că Luftwaffe și Flak erau totalmente neputincioase să apere măcar parțial teritoriul german contra incursiunilor permanente ale RAF-ului, astfel că nu se mai dormea destul și normal în Reich, ceeace se solda cu o recrudescență pronunțată de boli nervoase; că după părerea generală a medicilor germani, rezistența populației era pe sfârșite iar războiul nu mai putea fi susținut în nici un caz încă patru ani, ci la maximum doar încă un an sau doi; că spionajul străin detecta repede centrele de fabricație a bombei atomice și distrusese prin totală surprindere și cu toată apărarea, totuși serioasă, a acestora rând pe rând și integral instalațiile de construcție și experimentele respective cu o bună parte din specialiștii care lucraseră la fabricarea bombelor, atât în Norvegia, cât și în Germania, șantierele de pe Insula Rügen fiind desființate într-o singură noapte cu trei raiduri succesive și aruncarea totală a vreo o sută de mii de tone de exploziv pe câteva zeci de ha de instalații și locuințe total camuflate; că bombardamentele dezorganizaseră și toată producția industrială metalurgică a Germaniei, obligând-o din ce în ce să-și mute centrul de gravitație către Austria, Boemia și Silezia; că firește aceste mutări și noi construcții implicau un efort cu totul disproporționat cu rezultatele scontate, așa că toată mașina de război mult lăudată a Führerului era atât de ciuruită încât acuși tot lichidul se va fi scurs din ea. Regreta mult că poporul german trebuia să sufere și va trebui să-ndure încă mult mai multe chinuri, dar credea că numai astfel se va vindeca de "Weltanschauung" lui stupidă din trecut. Merită menționat că Sauerbruch n-a cerut nu bun pentru operație spunînd că o stare zgîriitură a pielei nici nu merita această deter-minare, nici o copeică pentru deplasare întrucît fusese adus și avea să se-ntoarcă cu-n avion militar ce nu-l plătea, dar ceruse în schimb R.-M. să-i dea un ajutor alimentar pentru spitalul lui din surplusurile C.R. fiind literalmente speriat de abundența [illegible] în România și în special la mesele regale pe care noi le socoteam sobre. Natural că cererea lui a fost suprasatisfăcută, Vasile fiind chemat special la Foișor pentru stabilirea alimentelor și cantităților ce i-au fost acordate generos (doctorului de și-a umplut avionul). Dar cu acest prilej, s-a și iscat primul diferend al acestuia cu R.-M. care descoperise că ciocolata, cacaoul, cafeaua, ceaiul, orezul cel bun "glacé", borcanul rezervat, pînă la venirea lui, exclusiv pentru tenperia de corp al R. (care se obișnuise să poarte aproape totdeauna cămăși, chiloți și pijamale din țesătura cea mai fină și realizată de mătase naturală ce se fabrica la Sepreuș) și alte stocuri prețioase se împuținaseră peste prevederile ei f. economice, datorită calculului prea larg a rațiilor A.C.R., astfel încît au fost suprimate de ea definitiv consumațiile luate la birouri de către întregul personal civil și militar al Curții. Eu am protestat pe motivul că nu se putea oferi la convorbirile cu personagii a la Fips, care primau în importanță asupra considerentelor de "économies de bouts de chandelles" (economiile realizate prin strîngerea rămășițelor de lumînări), coniac fără cafea, insistînd asupra faptului că declarațiile de A.N. se distribuiseră toate ciocolatei inexistente de I.P.S.S., dar R.-M. a refuzat că era un oribil obicei oriental de a se mînca și bea în timpul muncii în birourile instituțiilor publice, nicăieri în lume reședințele ~~palatului~~ românului nefiind acompaniate de aperitive ce transformau palatul într-un veritabil restaurant, întrebîndu-mă deci la ce bază ofeream cafele fiecărui individ ce venea să mă vadă în interes de serviciu la birou, la care i-am răspuns că nu, fiindcă aveam la parter cel mai bun bar din Europa și f. ieftin în care se făceau mai multe treburi utile decît în birouri. Bietul Vasile, care personal nu beneficiase deloc de obiceiurile colegilor și subalternilor săi — care în adevăr cam abuzau cu toții de culanța lui și a MMLC în această privință — deoarece nu fuma, nu consuma alcooluri și nu prea era amator nici de cafea, fusese gata să dea un ucaz în acest sens, dar Mike ne-a salvat pe mine și pe Sinifescu stabilind un compromis, anume că numai noi doi aveam dreptul să mai comandăm orice, dar cu rugămintea să reducem aceste tratări la limitele stricte ale necesităților efective. Cum observasem că Sauerbruch era cunoscător și mare amator de vinuri bune iar consultîndu-l asupra efectului lor nociv mi-a răspuns că o sticlă zilnică (750 cm3) de Bordeaux nu-i veritabil face pe un om normal să ajungă verde la adînci bătrîneţe, i-a oferit cu titlu lăzi din cele mai renumite ce i-au făcut o plăcere deosebită. R.-M. a vrut să-l determine pe Sănătescu a se lăsa operat de profesor care-l consultase și considera starea rinichilor lui eminamente operabilă, dar generalul a refuzat categoric spunînd că pînă ce nu-l durea mai rău nu credea în gravitatea bolii, deși urina din ce în ce mai des sînge. Lui Mike, doctorul i-a recomandat cît mai mult sport violent pentru întărirea mușchilor abdominali înainte de a se supune a face [illegible] la comandă. —

Ioan Mocsonyi-Styrcea

Înainte de revenirea MNU la Bulci, am dat atacul prim şi final banditului de Rafiroiu, ajungând cu Coty şi Rîureanu pe fest în dimineaţa de 3 iunie la opt fără cinci la Centrala Adm. Dom. şi Întrepr. într-o inspecţie inopinată care într-o jumătate de oră s-a transformat în anchetă. Detaliile ar fi mult prea complexe şi lungi de povestit, aşa că menţionez doar că, punând mâna pe cheile caselor de fier, pe toate registrele, cărţile, actele de proprietate, cartotecile de contabilitate etc., el şi cu toată banda lui de hoţi au fost prinşi ca din oală; că secretara lui de ataşă, cu care trăia (ca şi cu toate fostele secretare, acum plasate în alte posturi, căci primeau prime favorite la fiece 6 luni) avocata Giurgeca, o mare şi activă legionară (care acum e tot atât de mare comunistă, devenind membră de partid încă în 1947) a încercat să rupă din dosarul "Budapesta" convenţia secretă dintre Simon Mihaly Pal şi R. Rafiroiu, dar a fost prinsă de mine asupra faptei şi a trebuit să recunoască de ce încercase să comită această fraudă, fiind ameninţată de Coty cu parchetul şi concediată pe loc; că şef contabilul Pfeilmayer, un mare hitlerist deşi nu ştia o boabă de germană dar se băgase în Volksgruppe şi pe fiu-su în S.S. crezând de prost ce era că nemţii vor fi învingători şi Banatul va deveni Donauland, a încercat să-l ducă pe Rîureanu care, în schimb, i-a descoperit toate falsurile vechi şi noi, de după 4 aprilie, cu răzuituri şi trasaje ale cărţilor de contabilitate, pasibile de condamnări penale, în total peste 30 de falsuri şi malversaţiuni pe care el şi toţi subalternii lui au trebuit să le recunoască şi explice ca ordine de ale dictatorului Rafiroiu; că acesta neştiind dacă era să-l dăm pe mâna Justiţiei sau ba, a început să plângă ca un copil, să ceară iertare şi să simuleze atacuri de cord, iar când a văzut că toate acestea nu ne impresionau, ci că-i ceream pur şi simplu să recunoască în scris toate potlogăriile sale, s-a băgat în pat, s-a declarat grav bolnav chemând pe un medic prieten care i-a dat un certificat fals şi a doua zi la el acasă, căci prea bolnav pentru a ne primi, Coty l-a ameninţat cu puşcăria dacă nu ne semna demisia fără nici o pretenţie şi toate actele de reparaţie şi recunoaştere a proprietarului adevărat etc.... pe care le-a semnat, inclusiv Băile Vata, majoritatea acţiunilor Crişului, dar nici una de la Romitex şi Banatin, pentrucă era în combinaţie de afaceri cu administratorii-delegaţi ai societăţilor (italianul Fossatti şi omul lui de paie român de la Banatin, al cărui nume-mi scapă) care au dat declaraţii scrise false cum că ştiau că aceste acţiuni erau efectiv ale lui Rafiroiu, dar pe care semnături le va contesta ulterior la procese invocând faptul că-i fuseseră smulse prin presiuni în timp ce el era suferind şi inconştient. Cum nu puteam de pe o zi pe alta să-i înlocuim toţi funcţionarii escroci, am numit în locul lui Rafiroiu, provizoriu şi cu puteri f. limitate, pe al doilea mai mare pungaş, un şvab românizat Tit (Zietz) făcându-l să creadă că el nu era deloc bănuit de complicitate şi descoperind prin el alte duzine de potlogării mai vechi, până ce va fi şi el lichidat şi înlocuit cu alţi oameni; şeful contenciosului, avocatul Coriolan Ciurur, care va sta şi el numai vreo 6 luni, 3 mai mult decât Tit, iar până la urmă voiu reuşi să epurez întreaga cu încetul toată administraţia de pungaşi, menţinând numai elementele indispensabile, muncitoare, necompromise și mai mult sau mai puțin integre, căci absolut "curate" erau și puține pe care le-am ridicat rapid la posturi de încredere. Riureanu a primit un mandat general de administrație pe care-l va onora în mod extrem de competent, abil și satisfăcător până la momentul când va trece la Comisia româno-sovietică de armistițiu pentru problemele economice unde va fi atât de ocupat încât eu ~~mi~~ voiu trebui să mă ocup personal de gestiune după plecarea sa definitivă de la palat. Până lichidarea lui Rafiroiu, totuși am obținut totul în afară de fleacuri (jumătatea celor 5 ha de teren de construcție pe lacul Ghilcoș, acțiunile sus-pomenite, cele ale hotelului de la Băile Herculane, vre-o 20% din cele ale Crinului și ceeace subtilizase la Pesta), am recuperat terenul de la Poiana Brașov (pe care s-a construit Hotelul care a ars în 1950 și ?), cel de la Poiana Țapului și Băile Tata pe care în urma procesului câștigat de Coty au pus stăpânire, dar nu au putut să-și facă definitiv intabulat întrucât Rafiroiu a ~~mers~~ în apel; dar, ceeace a fost neutralizat, am salvat averea de prăpăd, căci la un chef d-lui a declarat fără menajamente persoanei care mi-au repetat-o că, de mai rămânea zece ani în acest post, apoi eu puteam să intru administrator la averea Rafiroiu. Astfel s-a ales, din prea mare lăcomie, cu trei salarii de câte 200.000 lei căci, deși nu-și încetase cel pe luna iunie, am ținut să i-l trimet acasă pentru a-i demonstra că eu mă țineam de angajamente, cum nu i-am făcut nici un fel de meschinerii cu tot ce ciupise din fondurile Dom. pentru instalația și cheltuielile Viei Măderat și ale Caselor sale. — Dar cel mai interesant lucru pentru mine a fost valul de indignare ce l-a stârnit în Banat și Ardeal măsura salvatoare ce o luasem, din cauza francmasoneriei perfide cu ramificații întinse în cercurile politice. — Primul care a protestat violent a fost din nou dl Maniu, ca și în cazul lui Marolescu; de această dată pentru că dl Sever Bocu beneficiase de tot felul de hatâruri și că și alți fruntași timișoreni aveau relații de afaceri și prietenie cu banda Rafiroiu. Dl Președinte n-a invocat firește aceste cauze reale pentru nemulțumirea sa, ci considerații de ordine politică: un Mocsonyi nu trebuia să pară interesat, nici să-și administreze personal nu să-și piardă timpul cu averea controleze; politica era domeniul activității mele și interesele Statului, iar nu ale mele particulare. Ce importanță avea dacă ~~posedam~~ încasam câteva milioane în plus sau în minus ca venitul anual și posedam o casă mai mult sau mai puțin sau chiar o fabrică? Și d-sa ar fi putut face din ceeace ~~moștenise~~ o avere mai mare, și să fie la bătrânețe un om bogat în loc să ajungă ~~rămâne~~ lipsit pământului! Dar eu atribuiesc bunurilor materiale nici o valoare și importanță, fiindcă-mi simțiam vocația pentru treburile publice care sunt infinit mai importante. Trebuia să folosesc moștenirea pentru a-mi crea o platformă politică, să subvenționez partidul țărănist care ducea mereu lipsă de fonduri, dar nu să-mi fac reputația de mare gospodar și afacerist care era treaba altora, de alde Auschnitt, Malaxa și Vogel. Adevărul era însă că descoperisem și potlogăriile efectuate pe spinarea Dom. M. de către familiile Ciucudeanu și Dobrin de la Timișoara și Lugoj și că aceștia se plânseseră d-lui președinte de faptul că îndepărtasem toate [illegible] surse pentru o grasă chiverniseală pentru lungi ani ce le

Ioan Mocsonyi-Styrcea

pretinseseră neachitate de domnul de ani pentru serviciile lor avocațiale, notariale și administrative aduse pe vremea exproprierii, cît acelaș lucru fusese încercat în ordin de către diverse firme comerciale, și am început să cer achitarea celor vre-o 18 mii lei de "restante" neachitate de ani de zile de către debitorii domeniului și în acest sector exista vechi combinații [illegible] de a declara după cîțiva ani că cutare debitor nu era solvabil și nu trebuia să fie împovărat dîndu-i-se și simpla datorie pe care el o iscălea parțial cu o reducere de "iertare", iar în sfîrșit fiindcă am descifrat încercările în provincie și că prin această hîrtie de notari publici și avocați, aceștia și d-nii consilieri pierduseră un [illegible] [illegible]. Apoi au venit intervențiile clericale, fiindcă [illegible] în [illegible] cu preavizul de trei luni și plata salariului anticipată pe d-l Colța (fratele Episcopului) care, fiind și el rudă cu Episcopul, ocupa postul plătit cu 30.000 lei lunar pentru a veni la birou odată pe lună, căci era directorul [illegible] și nu făcea decît să comande lăzi, creioanele, etc. și tot la nume false pentru diferențele de preț dela 316 la [illegible]. Și în sfîrșit am dat de po-lițiști de asemeni și mai mare la societăți și bănci locale și cum voiam să demonstrez că nu eram nici fraier, nici speriat și loveam chiar în cei mari cu proptele la conducerea opoziției democrate și Președinție, mi-am cam pus multă lume-n cap, printre care și pe protejatul lui Ică, av. Aur [illegible], pentru că-i demontasem reprezentanța societăților mele la București unde se făcea cele mai mari afaceri pe spinarea celor care produceau de-a gata cu toate restricțiile și prețurile de aprovizionare la stat, în vremea economiei prost dirijate și veroase a regimului de război, în provincie. Astă iarnă, cînd Ică a venit pe trei zile la Beliu, el mi-a dat a înțelege că era păcat să pierd concursul unui om de valoarea celui pe care mi-l recomandase atît de călduros în locul lui Colța. Dl. V.P. a fost astfel nu se putea mai amabil și dornic acum să reușească [illegible] MHCL și ale mele, ceea ce s-a manifestat între altele prin încercarea sa de-a schimba numele satului în "NUCI" ca să românizeze SOBORSIN-ul maghiar. Ideia-i venise văzînd frumusețea nucilor din regiune și aflînd dela primarul [illegible] al comunei că nucile satului erau renumite pînă la Pesta. Apoi, vizitînd cu MHCL castelul în plină reconstrucție și parcul pe care eu îl amenajam după concepțiile Krupka-Martinescu ca să-l transform dintr-un parc boschetos romantic de gustul prost al secolului trecut într-unul de ~~[illegible]~~ europeană aristocratică în care tot peisajul înconjurător vizibil trebuie să se armonizeze cu el, a promis MH. că după război, cînd va corecta regimul proprietății în direcția "comasării" și nu a cooperativelor ruinoase pentru economia agricolă a țării, va muta partea comunei care jena dezvoltarea ideală a parcului în altă parte ca să nu fie chiar [illegible] sub nasul Suveranului. Regele l-a rugat să nu se gîndească a schimba numele satului care exista de vreo cinci secole întrucît populația ține la obiceiurile ei, iar pe el nu-l jena cîtuși de puțin faptul că era un nume maghiar stilizat de români. Și [illegible] curent să-și respecte numele adevărat de Soborsin care și pe românește înseamnă loc unde se ținea adunarea clerului. Cît despre ideia de a schimba [illegible]

Concepție — " —

(169)

numele străzilor, piețelor, localităților și a instituțiilor aproape la fiecare schimbare de guvern. M.S. a spus că eram mai puțin conservatori decît sovieticii. Sauer Brunk povestind că fusese f. surprins să vadă cu cîtă pietate și dragoste era păstrat Kremlinul lui Ivan cel Groaznic și al succesorilor lui, numele străzilor și piețelor vechi istorice ale capitalei roșii care nu-și repudia gloria trecutului ci doar [illegible] considera neînsemnat [illegible] modernă din ea; iar vecinătatea imediată a conacului natale era tocmai tot farmecul sătrașului. R.-M. temîndu-se dimpotrivă ca nu cumva țăranii să-și vîndă loturile pe preț mare orășenilor ca să-și cumpere pămînt mai mult în altă parte și toți aceș-

+ deci îmbogățiți să-și clădească vile moderne de prost gust în jurul castelului. În acest caz, ar fi de dorit ca Mike să cumpere acele terenuri pentru a împiedica prin [illegible] o construcție clădiri care să se armonizeze cu restul stilului locului, fără mai perspicace ca instituțiile etc... În seara aceea, după cină, ascultam la radio cea de a doua debarcare aliată în vîrful cizmei și f. stimulați de veste iar [illegible] tînd asculta la radio [illegible] unei furtuni teribile deasupra Bucegilor (care ține deseori 24 de ore și închide face ocolul văii și [illegible] constant din cauza topografiei

dealurilor și a curenților de aer deasupra Muntelui care face cotituri imense dintr-o parte a văii spre cealaltă), R.-M. a propus jocuri de societate: șarade, ghicitori, jocul întrebărilor indiscrete etc., iar Mike a vrut apoi să jucăm "MURDER" (omor-crimă) la care se trag biletele de împărțire secretă a rolurilor, unii fiind detectivi, unul făptaș criminalul și toți ceilalți eventuale victime, după care se sting luminile și, fie într-o cameră fie în mai multe, după cerințe, jucătorii se mișcă din cercul, după rol, pînă ce victima țipă înainte de a muri, trebuind deci să rămînă în poziția în care a fost strangulată iar oricare altul, inclusiv criminalul ca să se camufleze, aprinde luminile și apoi încep cercetările și anchetele. La a doua repriză, R.-M. a tras biletul criminalului și firește a căutat să-l omoare pe Ion, venind cu greu să-l găsească căci jucam în 3 camere mari cu ușile deschise între ele, dar cînd l-a prins l-a strîns serios de gît așa ca să simtă [illegible] un răcnet de reală spaimă și fiind detectiv mort n-a mai avut voie să participe la descoperirea ucigașei reale, iar ceilalți detectivi și martorii s-au simțit a găsi mai cu greu făptașul, acuzînd pe alți trei nevinovați astfel încît criminala a scăpat necondamnată și abia a doua zi s-a recunoscut crima fiindcă eu rămăsesem cu impresia că fusese Ioana sau Jacqueline d'Aumières, căci fusese zgîriat de o unghie lungă de femeie iar toate trei aveau unghiile lungi și același parfum. Incidentul să fi fost strîns de gît de R.-M., ~~Bijou~~ a spus că, de ar fi fost în patru luni în urmă, credea că n-ar fi scăpat numai cu o zgîrietură, iar Mike și-a răspuns că atunci n-ar fi îndrăznit să se expună la acest joc, mai ales [illegible] participat ca [illegible] într-un castel în Anglia

jocul — s-a soldat odată cu o crimă veritabilă înfăptuită cu acest prilej, jucîndu-se în tot castelul mare, o cucoană strangulîndu-și bărbatul necredincios și nefiind descoperită decît după un an de anchete a beneficiat necondamnată a prescripției de victimă. Sărăcuța care știuse imediat că Regina fusese "mordever", întrucît ea dăduse de el înainte și, recunoscîndu-l după luciul vîrfurilor metalice ale eghilețelor scînteind în lumina unui fulger, nu-l urmărise, a spus lui Ică, de o manieră care nu era chiar de glumă pură, că dacă el ar fi tras biletul ucigașului apoi și acum l-ar fi urît mai rău decît fusese [illegible] de Înalta Doamnă care era prea iertătoare a păcatelor lui. În perioada aceea, Olteanu era de serviciu (nu mă refer la Gheorghe, camerierul M.S., ci la Marcel, A.R.) și-l pusese pe general să-mi schimbe atitudinea față de el primitoare — din moment ce era la noi încă — dar totuși rezervată întrucît nu puteam să-i iert, nu notele din dosarul meu, ci toată activitatea trecută provocatoare, iar Sănătescu îmi făcuse cîteva fraze în acest sens, astfel că și Bielle și eu am făcut toate eforturile pentru a trece cu buretele peste trecut, cu rezultatul că acum a început să-și toarcă mîrîitul, nemai provocînd nici odată dar afirmînd că din punct de vedere politic își permitea să fie de altă părere: eu scontam cu înfrîngerea Germaniei fiindcă plecam de la premiza că Anglia nu va accepta nici un compromis și cum credeam că ea nu putea fi biruită, deoarece a fost pînă acum totdeauna biruitoare, va fi victorioasă și de această dată iar Germania redusă la rangul de Putere mai neînsemnată chiar decît în 1918; pe cînd el susținea că de această dată Puterile Aliate vor fi silite din cauza pericolului comunist pentru toată Europa și lumea-ntreagă, că le va place sau nu, să mențină o Germanie mult mai puternică decît atunci, în timp ce Anglia va fi pierdut prin acest război întîietatea ei în lume față de U.S.A. și popoarele ce nu se vor mai lăsa menținute în stare de colonii, așa că în fond va ieși mai diminuată decît Reichul la pornirea cuceririlor sale. Eu, care am avut toată viața mania jocului și a pariurilor, i-am spus că-i țineam orice pariu că Anglia va fi și acum victorioasă iar Germania înfrîntă cum n-a mai fost de la Napoleon I încoace, oferind 100.000 lei dublabile după sistemul american, fiecare putînd dubla la rîndul lui, iar dacă adversarul nu primea dublul, trebuia să plătească suma anterioară. El a acceptat și a propus să stipulăm aceste condiții în scris ca să nu avem ulterioare discuții asupra termenilor. Deși mi se părea o abilă nouă provocare la o compromitere scrisă [illegible] a tezei anti-naziste, am acceptat spunîndu-i chiar verde că semnam cu condiția să păstrez documentul în casa Mareșalului deoarece teza mea era anti-guvernamentală pe cînd a lui era cea conformistă, ceea ce a acceptat, însuși formulînd termenii [illegible] și fără putință de interpretări și scriindu-le la mașina mică a M.S. în prezența tuturora: "Mocsonyi-Styrcea susține că Anglia va cîștiga iar Germania va pierde războiul iar Marcel Olteanu că Germania va fi victorioasă și Anglia învinsă, pariind una sută mii lei dublabile pe rînd!" S.S.: și eu am semnat, dar el a cerut să fie scoasă Germania din pariu "ca să nu mă compromită" și să se stipuleze numai că eu pariam pe victoria Angliei iar el pe înfrîngerea ei, ceea ce am acceptat și am semnat, iar imediat după ce semnase și el am și dublat pe două sute de mii, el acceptînd dublul și semnîndu-l. După cîteva zile, Kesselring a contra-atacat violent în sectorul american din Tunisia, respin-

Ioan Mocsonyi-Styrcea

(171)

găsindu-i în câteva zile cu cereri stăruitoare ca lucru în câteva diplomații, adjectivul Marcel, încântat și de apariția invitațiilor sovietice, m-a redublat la 4 sute de mii iar eu pe loc la 8 și cum gestul l-a provocat să mi redubleze din moment ce mi-dublase, de fapt le prețul de câștig, el s-a urcat la 1 milion 6 sute de mii iar eu, ca să-l pedepsesc: la 3,2. El s-a cam încruntat, dar a fost hotărât să accepte ca și cu prilejul 1,6, numai redublând însă cu toate încurajările ~~[illegible]~~ dușmanilor săi, Ioana ca "secretar al pariului" trecând dublele și cerându-ne parafele. Astfel, documentul a intrat la întoarcerea noastră la București în safeul mare al biroului meu. – Dar înainte de a pleca din Balcic, el a făcut o serie f. frumoasă de fotografii cu aparatul german ultimul răcnet ce-l avea, cu toate anexele, teleobiective etc. și cu care lucra într-adevăr cu multă pricepere, făcând poze extrem de reușite ale MMLL pe terasa centrală a castelului Balcic, unele ~~[illegible]~~ și cu Ică. Cam și Nelly, Bielle și Ioana fotografiau deseori, cu succese inegale dar totuși multe poze f. naturale ale MMLL prinse pe viu și amuzante, Mike lua nu numai "snap-shots" remarcabile ci și filma cu diverse aparate, iar Vîrbițchii, în special, cu Leika lui dar și alți insp. și tv. și vizitatori lucrau cu obiectivele lor ca și cu pasca (Jimmy Noguès luând un film întreg al vizitelor regale la care fusese invitat) și că deoarece toți cei care făceau fotografii cu variatele ocazii ale deplasărilor sau vizitelor chiar la Foișor, Peleș etc., că pe deasupra la toate cele oficiale reporterii foto și cinematografici ai Min. Prop. lucrau neopriți de nimeni la filmarea Suveranilor și ne trimeteau invariabil fiecare câte o copie, aveam sute de fotografii excelente de ale lor ce așteptau să fie lipite în noui albume, dar nu ne gândeam nici odată să le dăm publicității. Dar a Marcel, pentru a se pune în valoare și față de stăpâni și față de Ică pe care-l considera lichidat atunci când toată lumea aflase că Führerul îi cerea capul iar acum îl vedea mai tare pe poziție ca oricând și pe deasupra în relații din ce în ce mai călduroase cu MMLL care la rândul lor deveniseră "intangibile" la urma verdictului dela O.K.W. ce-l cunoștea și el f. bine, a venit să-mi ceară "avizul" dacă credeam că le va face plăcere surpriza de a se găsi publicate cu cele mai reușite poze dela Balcic în "JE SAIS TOUT DE BUCAREST", revista pusă a reportagiilor mondene ale societății elegante mai mult bucureștene decât românești ce o scotea încă din epoca ei de glorie cântată faimoasa Toinon Negulescu cu alte dameze în solda "serviciului de informație monden" al Duducei, la care i-am spus că trebuia să le ceară aprobarea pentru fiecare fotografie așa cum se făcea și de autorități. Așa dar, le-a cerut învoirea și R.-M. a ales o singură poză, cea mai bună de pe terasa Balcicului iar nici una din acele cu Ică, ceeace-i anihila lui Marcel planul de a-i face acestuia "plăcuta surpriză", și a dat-o revistei spre publicare, însă cu textul "MMLL la noua reședință regală dela Săvârșin". Regele s-a supărat de inexactitate întrucât oricine cunoștea Săvârșinul vedea că era alt castel pe fotografie iar cei ce văzuseră odată Balcicul îl recunoșteau imediat, întrebându-l pe Otteanu cum de se făcuse această greșeală, la care el a răspuns că o făcuse dinadins, din înaltă diplomație, ca să nu-l provoace M.A. suspiciunea de a da publicitate faptului că tocmai după criza "încă în legătură cu persoana mea" Suveranii afișau șederea lor la mine drept palmă dată celora care ceruseră îndepărtarea mea dela palat. Infond, dobitocul crezuse a mi-o da mie ca și na

Ioan Mocsony Styrcea

174

mă pot bucura, mîndri și deci triumfă cu cinstea de a-i avea pe R. și R-M. ca musafiri la mine în casă, cel puțin la cunoștința lumii, așa cum a și spus lui Brătianu care s-a grăbit a mi-o repeta: mentalitate tipic ofițerească mic-burgheză, cu care nu ne-a suportat deloc nici pe mine și nici pe Liette (pe care n-o înghițea de fel fiind-o socotea pe nedrept a fi cea care montase dintr-început pe R-M. contra lui) dar în schimb pe aceasta, întrucît toată lumea care cunoștea Săvîrșinul o acuza de a fi stricat stilul lui Empire scoțîndu-i coloanele, ceeace făcuse într-adevăr, dar pentru a le înlocui cu altele mult mai grațioase din granit cioplit, pe cînd cele vechi erau bondoace și greoaie din zidărie tencuită. — Brătianu afișase [illegible] a trece cu arme și bagaje în tabăra noastră, dezavuîndu-l pe colegul său Marcel pe care acum și el recunoștea a fi fost acel care-l tot ațîțase pe prostul de Codreanu a sări peste cal, iar cum era cu mult mai șmecher decît dînsul și a simțit că totuși n-avea șanse să mai rămînă la palat, că situația frontului răsăritean rămînea f. îngrijorătoare întrucît pauza vremelnică în înaintarea sovietică nu se datora decît necesității de a reaproviziona spatele frontului pentru a putea înainta din nou printr-un al doilea salt uriaș și că nu voia să se găsească la plecare după C.M. retrimis pe front sau afectat unei slujbe mai compromițătoare pentru viitor, s-a învîrtit abil ca să-și asigure un post de repaus și totuși siguranță în străinătate — acel de at. mil. la Lisabona — părăsind astfel înainte lui Marcel și fiind înlocuit cu Udrițchi care va deveni noua mare vedetă a M.S. încă din a doua jumătate a verii 43 cînd aviația va prima asupra tuturor celorlalte preocupări. Repede începuse deja înainte de operație și continuase activ și pasionant imediat ce a fost restabilit cu lecțiile de zbor făcînd progrese uimitoare deoarece studia problema științific vorbind despre toate chițibușurile ei toată ziulica și [illegible] venise a doua oară la Bulci cu noi într-un Lockheed pilotat în doi dar nu încă la aterizare de [illegible]. Marea problemă fusese deja la prima ședere găsirea terenului cel mai propice pentru un aerodrom cît mai apropiat de Săvîrșin. Cel mai bun ar fi fost acel în spatele Castelului lui Bulci, dar trebuia lungit întrucîtva excelent și pe care se și aterizase, fiind drept, fără gropi și cu un gazon ca pentru "lawn tennis" sau un golf [illegible], tăind din "solele" comunei, ceeace crease conflicte la Bulci. De asemenea Liette și cu mine nu învederam deloc cu plăcere vecinătatea imediată (a unui aerodrom de castel), care cu hangarul și clădirile aferente pentru personal, depozitul de carburanți, pompe etc... ne-ar fi stricat tot farmecul vederii celei mai frumoase de la castel spre culmile Mureșului, apoi ne-am fi pierdut intimitatea și în sfîrșit am fi expus comuna adorabilă, de genul celor occidentale, elvețiene sau olandeze, ca și castelul unor eventuale bombardamente tactice atunci cînd frontul avea să treacă cursul carpatic iar fiece cîmp de aterizare "militar" folosit de una din cele două armate, după rostul acesta de a [illegible]

Ioan Mocsonyi-Styrcea

mină sau ba neocupați de germano-maghiari la ora H. ~~sau ba~~. Propusesem, în consecință, izlazul Telanilor, tot ~~drept~~ neted ca un biliard și de zece ori mai mare, ~~drept~~ din care fusese rezervat de Min. Aerului în 37 drept câmp auxiliar amenajabil, neavând decât îngerul cutar că, atunci când — ceeace se întâmplă la fiecare 4-6 ani — Mureșul se revarsă, rămâne inundat cu săptămânile. Dar Udrițchi, văzând intenția mea de a feri Bulciul de "rățăraie" aeriană (un termen pe care eu îl lansasem la Ministerul pentru a exprima intensitatea circulației rațelor și care prinsese), a pledat avantajul de a căuta locul amenajabil, chit că vor costa mai scump lucrările de nivelare, pe malul drept al Mureșului, neinundabil și pe deasupra de partea Săvârșinului ceeace excludea interceptarea comunicației rutiere între castel și aerodrom în cazul distrugerii podului de la Săvârșin sau nefuncționării celui plutitor al Dm. de la Bulci. Astfel am ajuns la alegerea pășunelui comunal de la Vărădia de Mureș, cam îngust, scurt și tare încastrat de dealurile împădurite, dar bine ascuns, ușor controlabil ca nivel și prezentând avantajul curenților permanenți de joasă altitudine numai în lungul lui și a fi chiar pe terenul interesatului. — Foarte rapid a fost nivelat, nițel lungit ca să ajungă la 1,3 Km. și spre stupefacția lui Lulice se ateriza și decola deja toată ziulica pe el cu diverse tipuri de avioane, iar până la primăvară avea să fie clădite cochetele instalații pentru garajea avioanelor, depozite carburanți, plus locuințele personalului tehnic și de pază. —

Acum trenul regal nu mai venea decât la rare ocazii și mai mult pentru transportul lucrurilor ce începeau să fie aduse la Săvârșin decât pentru acel al Suveranilor și suitei care nu circulau între Brașov sau București și Vărădia decât pe aer, ceeace avea să fie un mare avantaj și pentru mine, fiindcă foloseam la orice nevoie un petit avionul între cele trei reședințe și devenisem suficient de mobil pentru a sta câte două zile la București și Sinaia și cele trei ale sfârșitului săptămânii la Bulci, în parte și indiferent unde se afla MM.LL. Vara și toamna aceea avea în consecință să fie ticsite de variate mici evenimente petrecute ba într-unul ba în celălalt din acele trei colțuri ale triunghiului circulației noastre, căci și Mike gravita des spre capitală din cauza Băneasei și Piperei unde tot inspecta avioane și făcea zboruri cu profesionaliștii.

Führerul, pentru a câștiga și o recunoaștere de simțăminte mai afectuoase din partea bătrânului soldat pe care-l cam ofensase la întrevederea lor, i-a trimis către mijlocul verii un cadou care i-a făcut o deosebită plăcere: un avion mare pentru viitoarele călătorii ale M.C.G., aproape identic cu al său personal, comandă specială, executată cu tot luxul și rafinamentul tehnic pe care industria aeronautică germană încă era în stare să le realizeze și aceasta pentru a arăta nu numai că nu era, cum limbile rele afirmau, scoasă din funcție, ci și capabilă să se ocupe de lucruri cu totul superflue pe lângă toate nevoile imperioase ale războiului. Conducătorul se grăbi să-l invite pe entuziastul aeronaut regal

177

să facă o vizită cu magnificul său aeroplan dar fără să-l piloteze ca nu cumva să-l strice și Mike nu s-a lăsat poftit de două ori ci s-a dus imediat să-l viziteze, să-l încerce cu Max Manolescu și natural nu s-a lăsat până ce n-a pus mâna pe "coada de mătură" ca să pipăie și el noua senzație de a mișca pe această bârzăună gigantică și-ale-adevăra" f.f. bine pusă la punct!" Și cum Adolf aflase indirect de la aviatorii nemți cu care R.R. venea acum mai des în contact, că nu era satisfăcut de Fieseler-Storch-ul nou nouț pe care Min. Subs. al Aerului Jienescu i-l pusese la dispoziție șefului suprem al armatei (se pricepe se-nțelege) ca "avion de observație și comandă în spatele frontului", din propria sa inițiativă ca să-și dovedească deodată atașamentul față de Augustul Stăpân, iar Gerstenberg îi mai și comunicase că Michel se grăbise să inspecteze cadoul führerial ~~[illegible]~~ făcut lui C., i-a trimis și lui prin iulie sau începutul de august un cadou autotransportat dar nu de talia celuia pentru oamenii bătrâni și neîndrăzneți să fie zguduiți în aer, ci un Klemm, deschis cu două locuri și mult mai rapid decât Storchul (barza), dar tot de școală și cu care, după arestarea mea în 47, Comandorul Stânciulescu o va zbughi în Turcia cerând lui Udriștei aprobarea unei scurte detențiuni fiindcă avusese imprudența să permită fostului său comandant din aviația marinei (cu care am zburat deseori la Mamaia în vara 33 când era comandantul bazei de hidroavioane Savoia-Marchetti de pe Siut-Ghiol) să se antreneze la zborul pe roți cu acest avion al M.S. fără Înalta Aprobare. Iar dacă mai punem la socoteală și faptul că Mike căuta de acum orice pretext de călătorie pentru a trece de pe Storch și Klemm, ba pe un Lockheed 14 ba pe unul 10, care-i mai periculos, ba pe o "Tante Ju" (Junkersul 18 locuri al Lufthansei), se-nțelege lesne că Bulciul va fi revoluționat chiar când mă aflam cu Bielle în aste zile reclusiune intimă de repaus pe câteva zile, scăpați de grija și tămbălăul multor musafiri, de vizite incursiuni oarecum ne-prevăzute, obișnuindu-se de acum cu Storchul și în parte pentru a demonstra progresele realizate și că rând pe rând toți bulcenii dispuși la plimbări aeriene, începând cu bătrânul "brodar" (poreclit de MML "Amiralul Flotei Mureșului") Béla Bekinzul, care nu prea [illegible] nici odată din înălțime bar până la 3 l. de-a [illegible] trifiarte!" în 24 ore, fiind de aci tare greu de trezit neapărat pentru trecerea căruțelor peste brazi, vor fi urcați în cer, ca sfinții-n carne și oase la moartea lor, de noul pilot-rege recent brevetat și doritor să arate cât de drept și zboară singur și să ia și pasageri cu el, ce nu-și vor reaminti "căsile" mititele și mai microscopice văzute din văzduh și vor declara la aterizare că "mare minune mai fu și invenția omului care a chitzuit coșia zburătoare!" — Bulciul, care avuse totdeauna trei grădini — unul pentru pare, altul pentru grădinile de zarzavaturi iar al treilea pentru semințe, livezile ~~[illegible]~~ și pepiniera — astfel încât toate grădinile fusese venia [illegible] cu un milion Carol omul, acum era în pauză de al doilea, fiindcă bătrânul șef-grădinar fusese concediat de Rafiroia cu doi ani în urmă și-și găsise o slujbă mai ușoară și lucrativă lîngă Arad la care nu mai voia să renunțe, pe cînd secundul său, o perlă de băiat, din care făcuse un veritabil maiestru, plăcuse atît Reginei pentru competința și dragostea cu care suplease lipsei dascălului, ținînd mai ales serele plantelor exotice și de flori mai bine decît la Sinaia, ~~deci~~ încît n-am vrut să-l împiedicăm a face o carieră mai strălucită și rapidă acceptînd postul de prim-grădinar al Săvărșinului, iar al treilea și ultimul ~~rămas~~ în funcție, faimosul Miklos Vörös, nu putea face față singur tuturor exigențelor mai ales de cînd rămăsese cam șocat de trăsnetul ce-i omorîse fără să-l atingă chiar lîngă el în pat nevasta tînără și tare frumoasă (fiindcă-l înșelase pare în văzul lumii cu toți flăcăii din sat și la sfîrșit chiar cu negrețul de vecin trecînd gardul la el, drept care d-l părintele o afurisise în ajun în plină biserică ~~deci~~ iar D-zeu o pedepsise personal și prompt cu rezultatul că toate bulcencele păcătoasei ~~"se păstiseră~~ lenevise o săptămînă-ntreagă, poate și mai mult"), ~~în consecință~~ așa că Biette anunțase pe toți prietenii și cunoscuții să-i caute de urgență un bun grădinar de care aveam nevoie însă pentru anul în curs, nu primăvara viitoare, ceeace se știe că e de obicei greu de găsit în plin sezon și toiul muncilor de grădinărit. Negel avea s-o salveze însă tot atît de prompt nu pentrucă ar fi fost la fel de serviabil ca "Domnul tuturor văzutelor și nevăzutelor", ci ca să scape cît mai iute de o grijă mare ce nu-l lăsa să doarmă liniștit ~~și-i slăbise nițel~~ și-i scăzuse burta, tot bine înțeles din vina mea și următoarele motive: Jacques Truelle mă implorase la prima noastră revedere de după criză să-i găsesc repede un post de grădinar ori ceva similar nu prea departe de capitală, dar cît mai camuflat, neobservat sau bîzîit de poliție și jandarmi unui horticultor breton subofițer, tip nemaipomenit, căutat de nemți fiindcă fugise pentru a treia oară din prizonierat și care-i căzuse din cer în împrejurări extraordinare, dar cu care nu mai știa ce să facă la Legație. Povestea lui era în adevăr destul de "groasă"! Scăpase mai întîi în 40 din primul lagăr de prizonieri dar fusese prins la trecerea Rhinului, reevadase din lagărul de munci silnice pentru pedepsiți din centrul Reichului dar curînd fusese reîntîlnit în Renania și de această dată maltratat în stil nazist și internat într-o fortăreață din Prusia Orientală unde erau deținuți sub pază grea și în regim de înfometare ofițerii ultra suspecți, recalcitranți și recidiviști. Dar încăpățînatul breton a izbutit să evadeze și de acolo cu doi statmajoriști de vază, traversînd întreaga toată Polonia în direcția Bucovinei mînînd o vacă furată de a lungul șoselelor și hrănindu-se numai cu laptele ei pînă cînd a murit și au mîncat-o, iar apoi mai departe o capră necumpărată nici ea, trecînd granița noastră ca s-o vîndă-n piața Cernăuților pe contravaloarea prețului lucru ce au trebuit să-l cumpere, trei bilete clasa III București unde nu le-a fost greu să găsească Legația și să-l roage pe Ministru a fi francez adevărat și a nu-i vinde lui Laval ci a-i lua sub aripa sa ocrotitoare pînă ce vor găsi calea să ajungă prin Turcia în Africa de Nord. Unde-i "cazase" Spitz pe ofițeri nu mi-o mai spuse, dar pe năbădăiosul horticultor breton nu-l mai putea ține între zidurile căci era tînăr și voia să iasă la verdeață și-mperecheze și se temea să nu

(176)

le ardeze și lor și să fie prinși de Diaconescu, Cristescu sau Teșter et C-ie, astfel încât apelau la mine deoarece făcea să iau ca rile pentru-n om cu asemenea calități și performanțe în slujba cauzei mari a libertății. Nevrând să-l refuz pe Jacques din multe valabile motive din care unul va fi în curând chiar de o importanță primordială pentru noi, am acceptat imediat să-l preiau fără nici un act, întrucât Spitz nu era organizat pentru a face sau obține legitimații false iar, pentru o cauză inexplicabilă pentru mine, Ankara sau mai precis Istanbulul nu i le putea fabrica și trimite decât pentru plecare și în ajunul ei. La Văleni și Balci era departe de București și în plus ambele administrații aveau nemți și pro-germani tocmai în sectorul pomicol, așa că am cerut aprobarea M.S. (care firește se făcea încă a nu ști nimic de chestiune) pentru a-l încredința unui om absolut sigur, fostului Com. al Bat. de G. R. carlist, col. Ilie Radu, ~~șeful~~ mentorul spiritual al lui Anton Dumitrescu și de la plecarea lui Carol, numit de Mike, ca să-l aibă la îndemână, șeful regiei D.C. de la Periș unde erau grădini de zarzavaturi și de pomi fructiferi iar jandarmii nu îndrăzneau să-și bage nasul în treburile administrației fiind toți în solda bugetului și generalului D. al C. – În principiu, aș fi trebuit să vorbesc cu Negel, dar Iorga mă sfătuise a nu comite greșeala, fiindcă s-ar opune sigur și deci tot aș ~~fost~~ fi silit să-l expun pe S. ca el să-i intimeze angajarea "machistului". Șefii de regii aveau destulă autonomie ca să tocmească oameni pentru munci și nu era strict necesar să figureze pe statele de plată a personalului permanent, astfel încât vorbisem cu Radu și-i explicasem cazul dându-i a înțelege că Negel știa închizând ochii și s-ar face a nu ști în caz de bucluc, eu luând personal toată răspunderea într-o asemenea eventualitate, iar Nici Ilie Radu l-ar fi angajat decât la recomandarea mea, crezând că era elvețian: Zis și făcut, căci Ilie era expeditiv și pricepuse că nu i-aș fi cerut chestia dacă nu se impunea tot pentru cauza mare, bănuind că Mihăiță știa și el, cu atât mai mult cu cât acesta nu s-a putut abține să-și "viziteze grădinile" în curând cu Ioana, ambii curioși să-l vadă cu ochii pe acest viteaz și găsindu-l în plină activitate f. lăudat de col. Radu pentru capacitatea lui, dar mai puțin pentru ocupațiile din timpul liber, căci făcuse prăpăd printre muierețul comunei, alegându-se natural cu urme ce trebuiau tratate la București. Totul mersese însă perfect până când într-o zi conul Dédé într-o inspecție a dat de urmele său nou specialist și intervievându-l a descoperit că nu era elvețian și nici nu prea putea explica cum ajunsese în România și unde lucrase înainte, la ce moșii. Așa dar, a aflat de la Ilie că eu îl recomandasem călduros și, când a venit să-mi ceară lămuriri, i-am spus cam cum stătea chestia dar că-i ordonam să nu se atingă de el și să se facă a nici nu ști de existența lui. Dédé s-a plâns M.S. că-i băgăm oameni subversivi în A.D.C. fără măcar a-l preveni, dar Mike i-a spus imediat: "Dacă e vorba de francezul ăla de la Periș, a făcut bine așa, că nici eu nici mata să nu știm nimic." Mai recent însă și Iorga mă avertizase, după nerușinările rugăminți de ale lui Negel de a-l scăpa de acest pericol ce plana permanent asupra capului său, că ar fi cazul să-i schimb rezidența horticultorului în toamnă controalele stricte, luni stăm de vorbă cu Radu și se părea că devenise prea vedetă într-o comună în care începea să-și caute cale și chiar să-și cultive

IoanMocsonyStyrcea

vile șmecheriile de previzitori, speriați de primul avertisment dat de aviația americană veniți hăt din Egipet până la Ploiești cu un rezultat negativ dar băgând spaima-n lume, așa că pilda lui Basile și colonelului Proca începuse să găsească imitatori. Bretonul meu se separase cu greu de gagică, o țigancă ca tuciul de neagră și frumoasă, îndrăgostită lulea de roșcovanul ei "francez" prea patriot ca să-i fi putut tăinui că ceace-i plăcea putea fi valorificat, prin atribute ~~pavilionului elvețian~~ nemeritate, de către un pavilion neutru și vroia s-o ia cu dânsul asigurându-mă că amândoi erau acum vindecați și sănătoși, dar eu i-am pus în vedere că nu va duce lipsă de fete mai frumoase acolo unde pleca. Înainte de a-l aduce la Bălți cu mașina, am lichidat-o însă pe menajera nemțoaică isteriacă fiind că ne devenise întrucâtva suspectă prin interesul excesiv ce-l lua pentru afacerile C.R. și legătura ce o stabilise imediat cu tehnicienii Wehrmachtului care găsiseră de cuviință să instaleze un post cu aparate complicate de ascultare pentru avioane tocmai între Ostrov și Birchiș (comunele vecine Bulciului pe Mureș) cu opt luni înainte de sosirea primelor escadrile anglo-americane din direcția vizată (Italia) și cum și d-l Pfeilmayer și alți funcționari concentrați de mine prin descentralizarea administrației și instalarea celei pentru toate Dom. la Bălți erau mereu în vizită la această specialistă aliată, întrucât îl pusesem pe Birtașu să dea ucazul a nu fi primiți de funcționarii mei pe raza domeniului încă din cauza șederilor semi-permanente ale HHLL, am aflat prin informatorii mei personali devotați și mari anti-germani că postul acela părea mai interesat de vizitele ce le primeam cu M.S. la castel decât de "Luftlage".

Francezul devenit "elvețian" la Bălți, s-a complăcut mult în mediul ospitalier ce-l primise la noua sa reședință, din toate punctele de vedere și mai ales acel care-l preocupa după vre-o 3 ani de abstinență ca-n lagăr pentru un cocoș galic, ne-a făcut o treabă f. serioasă și utilă ~~mai~~ în special în domeniul grădinăritului aducător de roade și s-ar fi probabil stabilit definitiv în acest colț al Europei unde ~~fusese~~ dăduse de pământ mai bun și o climă mai favorabilă decât cele din Bretania, iar fete cu zestre dornice a-l lua de bărbat fiindcă era și el romano-catolic, găsindu-se până la primăvara cu noi, când într-o dată, în lipsa mea dar prezența lui Biette, s-a arătat la ea pentru a-i declara că trebuia neapărat să plece la București. Cum și ea ~~trebuia~~ urma să plece ~~la București~~ acolo dar abia după o săptămână și afla că el nu trebuia să călătorească cu trenul și singur, i-a răspuns că-l va lua cu ea atuncia cu mașina, dar el, fie că era adevărat, fie că nu vroia să-i arate că-i venise timpul cu vre-un mesaj că trebuia să plece definitiv din țară, i-a spus: "Madame, je ne puis attendre; il faut que vous compreniez: c'est en raison de ma verge." ("d-nă, nu pot aștepta; trebuie să înțelegeți: e din pricina nuielei mele" termenul acesta fiind cel mai distins pentru a desemna în popor ~~vaginul~~ cel de al cincilea membru), la care soția mea cam jenată și mirată l-a întrebat dacă n-ar fi mai simplu să-l cheme pe doctorul nostru de la Făget, dar el a insistat să plece singur la București spunând că știe acum destui români ca să se descurce în tren și cerând doar să-i plătească drumul și leafa pe luna următoare. Atunci Bielle i-a spus că va dispune la casierie să i se dea și suma forfetară necesară pentru doctorul bucureștean și îngrijirea lui personal medicală, ~~dar el~~ întrebîndu-l cît i-ar trebui și unde să stea în oraș, la L.F. sau la vre-un cunoscut, ca să-l putem găsi la întoarcere fiind imprudente călătoriile pe tren, la care i-a ~~spus~~ dat în vedere că nu trebuia nimeni să știe la Buc. că pleacă, deci să nu ceară pentru el bani dela casierie ci să-i dea din șatula ei cît putea, dînsul urmînd să stea la un francez pe care noi îl vom putea afla prin dl Spitzmuller. Abia în urma acestei explicații, soția mea a priceput că nu mai revenea la noi și probabil pleca în Turcia și i-a dat tot ce avea la dînsa fără să atingă contul meu, vre-o 50 de mii, la care el s-a înroșit și i-a spus: "C'est trop, Madame, je n'en aurai plus besoin d'autant!" (E ~~prea~~ mult d-nă, n-o să mai am nevoie de atît!) Dar Bielle, ca să nu pară că era fraieră, i-a spus conspirativ ce vă rămîne puteți schimba la Istambul, la care el i-a răspuns: văd că ați priceput și vă mulțumesc în numele Generalului de Gaulle; plec ca să lupt din nou contra "les Boches" și nu vreau să lipsesc la debarcarea în țara mea! Și, într-adevăr, acest adevărat francez avea să-și atingă scopul, ajungînd cu bine în Turcia și de acolo în Algeria și ați fi ~~vrea~~ vrut să aflați dacă a reușit să și debarce cel puțin cu primele trupe franceze după exact jumătate de an pe Coasta de Azur, în loc să aibă parte de tragedia protectorului său.

Profitasem de vizita lui Bijlet pentru a-i cere două lucruri ce se impuneau de mai multă vreme dar nu putusem atinge pînă la împăcarea mai durabilă între noi: lichidarea promptă și definitivă a restanțelor desocotirii bunurilor carliste (trecerea în proprietatea M.S. a yachtului regal "Luceafăr"; a unui portofoliu serios de acțiuni ale Băncii de Credit, pe care R. Ferdinand le lăsase "R.R.", adică lui Mihai, dar Carol i le ciupise la urcare pe tron; legalizarea combinației de care am vorbit la locul ei în capitolul cu numirea adm. bun. fostului S. de către M.C.R. ca să-l mai strîngă cu ușa pe Linx care se-ncumetase a face jocul adversarilor M.S. în timpul crizei și-și făcea de cap în administrația Ministerului crezînd că reușise a se debarasa de orice control și a fi ajuns fără știrea de cînd se ridicase efectiv sechestrul, plus alte lucruri mai mărunte) și sporirea listei civile cu mijlocia indicelui scumpirii costului vieții înregistrat în decursul ultimelor 12 luni dar nu pe trecut ci pe bugetul 44, marginea cu care se calculaseră, listele existente fiind suficiente pentru a acoperi cheltuielile pînă la sfîrșitul primului semestru al exercițiului curent iar eventualul deficit ce ar rezulta pînă la finele celui de al doilea urmînd a fi suportat din veniturile bunurilor particulare. Ici-mi promisese ferm rezolvarea ambelor probleme, ultima putînd și trebuind să fie tranșată direct cu Vintilă la Dobre, "Președinția" angajîndu-se să accepte concluziile la care vor ajunge d-lor, dar prima urmînd a fi examinată de d-sa cu Poty și cu mine la București cu primul prilej. Aceasta se prezentase abia după cea de a doua lungă ședere neîntreruptă a M.M. la Buc., în iulie, cînd Bielle și cu mine am urmat la Sinaia, eu petrecînd însă numai "week-endurile" acolo iar

Ioan Mocsonyi Styrcea

greul săptămânilor în toreţianta căldură bucureşteană ce-mi convenea de minune constituţional, dar şi pentrucă marele oraş se golea atunci de cei ce mă cunoşteau, astfel că mă puteam deda mai lesne pe-nserate unor sporadice mici aventuri extra-conjugale, dat fiindcă nu avusesem nici odată ambiţia a mă urca la moarte cu tot hoitul meu în cer. Tocmai în această epocă se situiază paraşutarea ratată a celor trei ofiţeri I.S. în Muntenia.—

Am arătat cum spre sfârşitul lui martie — începutul lui aprilie 42, tratativele opoziţiei cu Aliaţii fuseseră brusc întrerupte de aceştia dar înjghebate-n schimb după un scurt răgaz de timp cu Antonescu spre a ajunge şi cu ei la un impas către sfârşitul toamnei fără să fi fost reluate propriu zis cu opoziţia timp de exact nouă luni, nici măcar prin contactele lui Alexandru la Ankara cărora anglo-americanii, extrem de reţinuţi, circumspecţi şi prudenţi a nu indispune pe cel de al treilea Mare lor Aliat răsăritean tocmai în toiul luptei sale decisive între păstrarea poziţiei cheie de la Stalingrad — placă turnantă a întregului sistem defensiv sovietic a cărei pierdere putea să aibă consecinţe grele pentru acesta —, le păstraseră un caracter pur informativ şi necompromiţător, luând act "ad referendum" de ceeace li se spunea, explica şi propunea atât din partea guvernului cât şi a opoziţiei fără să se angajeze nici să promită vre-un răspuns, dar cerând în schimb M.S. declaraţii de A.N. prin care să-şi dovedească desolidarizarea de politica guvernului, iar acestuia probe palpabile de pregătire a răsturnării alianţelor şi amândurora date sigure despre situaţia generală politică, militară şi economică a taberei agresorilor şi în special acea a frontului şi Hinterlandului răsăritean în vederea eşirii noastre din război. După satisfacţia ce li se dăduse prin declaraţiile regale dar şi tonul schimbat al celei guvernamentale şi criza ce izvorâse din aceasta, cu desfăşurarea şi deznodământul căreia Buzeşti avusese grijă a-l ţine în curent pe Cretzianu iar el la rândul său pe Aliaţi, aceştia începuseră iarăşi prin Cairo să redeschidă negocierile, de astă dată, la Ankara prin Cretzianu folosind dubla lui calitate oficială guvernamentală şi secretă de reprezentant al şefilor blocului partidelor democratice pentru a-şi face cunoscute amândurora pe aceeaş cale exact aceleaşi condiţii ale unui armistiţiu pe care fie Antonescu fie guvernul ce i-ar înlocui trebuia să-l ceară taberei aliate printr-o "capitulare fără de condiţii" din punctul de vedere juridic şi strict oficial conform cu "Charta Atlantică" şi declaraţiile Roosevelt-Churchill (de la Casa Albă) cu privire la executării angajamentelor de a nu încheia armistiţii separate şi nici a accepta o condiţie prealabilă de capitulare a Statelor inamice, convenţii devenite ambele tripartite prin aderarea U.S. la ele, astfel încât în principiu toate trei Puteri îşi interziseseră reciproc a trata cu vre-una din cele duşmane. În consecinţă occidentalii nu negociau şi nu se angajau la altceva decât a semna împreună cu URSS un armistiţiu al cărui condiţii vor fi stabilite abia atunci şi în perfect acord cu aceasta, dar lăsau să-ntrevadă anticipat care ar putea fi condiţiile principale ce ni se vor impune precum şi avantagiile ce ar rezulta pentru România din eşirea ei din război înainte de capitularea Reichului şi cât mai neîntârziată cu putinţă. Fără să intru în amănuntele convorbirilor lui

Alexandru — care au fost prea numeroase, cu veșnice repetiri și doar câte un mic adaos față de lămuririle suplimentare ce i se cereau și multe explicații relative la împrejurările în care le obținuse, valoarea mai mult sau mai puțin certă, rețineri sau relativi a unora sau altora, plus considerațiile marginale ale interlocutorilor și ale sale personale, ca să le pot restabili cu oarecare șanse de a nu contrazice documentele arhivei ~~negocierilor~~ tratativelor preliminare Actului de la 23 August, pe care Buzești s-a îngrijit a le exporta treptat cu diverse ocazii și prin mâini sigure pentru ca toate să ajungă în cele din urmă în custodia lui Cretzianu care trebuie să le aibă desigur și acum, iar Pogoneanu este fără-îndoială mult mai în măsură decât mine a și le reaminti cu mai mare precizie deoarece le a cifrat și descifrat personal ½ cifrat și răscifrat în tot timpul cât dânsul a fost custodele lor și nu a avut decât preocuparea laturii externe a pregătirilor loviturii în care se specializase ca prim colaborator al lui Buzești la Externe pentru acea problemă — merită să menționez că la acea epocă, adică mai precis dela așa zisa "reluare a tratativelor" și până la trimiterea celor trei observatori britanici, prin urmare în prima jumătate a anului 1943, punctele esențiale erau următoarele: nerecunoașterea schimbărilor teritoriale efectuate prin și continuate sub imperiul forței, deci restabilirea, recunoașterea și garantarea frontierelor europene dela 1 ianuarie 1938, adică înainte de Anschluss, sub rezerva modificărilor la care s-ar ajunge pe calea înțelegerii reciproce și după principiile autodeterminării populațiilor și echității internaționale și potrivit celorlalte considerente istorice, politice, juridice, economice și militare ~~considerate drept~~ adoptate ca criterii valabile, stabilite de Puterile Aliate prin viitoarele tratate și recomandările în interesul întemeierii unei păci durabile între națiuni; juste și echitabile despăgubiri de război pentru distrugerile și pagubele cauzate de acesta pe teritoriul și asupra populației națiunilor invadate de agresor; acceptarea principiilor de politică internă și externă preconizate de noua organizație a națiunilor în vederea menținerii păcii și aderarea la aceasta. Nu ni s-a vorbit atunci nici de condamnarea criminalilor de război, colaboraționiștilor, responsabililor de politica agresiunii etc., nici de "desfascizarea și democratizarea aparatului de Stat, a vieții politice și interdicția partidelor, mișcărilor și organizațiilor anti- sau nedemocrate", nici de obligativitatea explicită a legalizării partidului comunist, cum nu ni s-a răspuns nimic precis cu privire la recunoașterea sau nerecunoașterea graniței Nistrului, nici la aceea a calității de co-beligerant în cazul întoarcerii armelor împotriva Reichului și al participării efective cu toate forțele noastre disponibile la lupta ~~împotriva~~ contra taberei Puterilor agresoare și nici la condițiile geo-politice și economice ale capitulării în cele două ipoteze diferite ale participării sau neparticipării alături de tabăra democrată, comentariile marginale ale interlocutorilor lui Cretzianu criticând ridicarea problemelor ce ar putea descuraja guvernul să procedeze la abandonarea aliaților, întrucât Londra în special pare să-și mențină îndoieli relative la posibilitatea opoziției de a realiza în aceleași optime condiții în care socotea că putea fi efectuată de aceștia. In general, considerațiile și părerile lui Alexandru asupra principalelor probleme nevralgice și aspectelor chestiunilor de amănunt practic, spinoase, în înfăptuirea răsturnării cerute nu erau câtuși de puțin entuziaste, optimiste și încurajatoare, cu atât mai mult cu cât singura noastră garanție de suveranitate absolută asupra cel puțin unei părți din teritoriul național în care trecerea armatei roșii nu ar fi necesară, necum indispensabilă pentru înaintarea frontului către Apus și -n consecință implicit asigurarea independenței politice a țării ce ar fi constituit prezența și a unor armate anglo-americane în sectorul de Sud al frontului răsăritean cu baze de plecare-aprovizionare în România nu suscitase nici un interes în cercurile conducătoare ale acestora chiar și înainte de debarcările în Italia, iar de când cu aceasta fusese eliminată din punctele examinabile din ~~pricina~~ și pe motivul, acestora. In schimb, se insista mereu vârtos asupra avantajului considerabil ce l-ar prezenta pentru soarta noastră viitoare înfăptuirea loviturii cât mai neîntârziată și în această privință afirmațiile și avizele "strict personale" și "non-obligeable" (ne-angajatoare) ale personalităților oficioase, dar care exprimau neîndoelnic dorințele celor oficiale ce nu se puteau compromite desvoltând atari argumente neconforme față de atitudinea loială oficială" a guvernelor anglo-saxone vis-à-vis de Kremlin, tendința ~~separată~~ izolată să elibereze României fără ajutorul sovietic și înainte de apropierea frontului răsăritean de granița noastră ar rezolva "ipso facto" temerile și aprehensiunile noastre pe acest subiect, fiindcă atunci ajutorarea frontului nostru cu nemții de către anglo-americani ar fi perfect justificabilă față de Moscova. Aceasta era, va deveni din ce în ce mai mult și avea să fie până la urmă reproșul principal și acuzația valabilă irefutabilă nu atât a șefilor opoziției cât a M.S., a lui Buzești și a mea față nu numai de ambii Antonești ci chiar de 99% din generalii anti-antonescieni: de a fi tărăgănat dintr-un exces de prudență, și desvoltat la toți militarii noștri acțiunii, lovitura ce s-ar fi putut efectua în aproape identice condiții ca la 23 August deja în februarie/martie 44 la finalul dezastrului german de la Uman. Încă din vara 43, I.S. nu era convins de imposibilitatea reușitei răsturnării alianțelor fără sprijinul ce l-ar constitui imobilizarea forțelor germane de pe sectorul Sud al frontului răsăritean de către armata roșie în plină ofensivă. Aceasta va fi prin urmare cauza nici unică nici principală dar în orice caz dintre cele mai importante ce va determina pe englezi să-i trimită pe cei trei agenți pentru stabilirea contactelor atât cu Antoneștii cât și cu șefii opoziției. Trebuie să recunosc că atunci când s-a pus problema venirii lor, eu eram singurul care înclinam să cred că aceasta era chiar scopul primordial ce l-ar ascunde motivul principal ce a fost invocat de ei pentru această misiune, dar abia după ce l-am cunoscut personal și mai apoi pe șefii misiunilor militare anglo-americane,

Ioan Mocsony Stârcea

(182)

pe care am izbutit a-i descoase dincolo de marginile mărturisirilor proprii rapor-turilor chiar între aliaţi ce nu mai erau ca înainte de război, mi-am putut da seama că greşisem atribuindu-le mai multă perfidie dar şi clarviziune decât avuseseră în orice caz comandanţii militari anglo-americani, căci teza de mai sus a fost mai mult a stâlpilor vechi ai Foreign Office-ului. Anticipez aci, spre a nu uita aceasta mărturie dată de împricinaţi ulterior, că Bazel avusese dreptate faţă de mine susţinând contrariul, anume că din nefericire atât Londra cât şi Washington abandonaseră demult ideia nu numai a debarcării în Balcani, ci şi a unei contribuţii cât de neînsemnate efec-tive militare care i-ar pune în contact direct de colaborare cu armata roşie, fără nu atât pentru motivele politice ce le invoca (refuzul Moscovei de a-i lăsa să ocupe Sud-Estul Europei, riscul de a-i împinge pe sovietici a încheia pace separată cu Reichul în cazul nerespectării aspiraţiei lor de a păstra sfera Balcanică şi Europa centrală sub influenţa lor şi riscul contaminării politice a armatelor anglo-saxone ce ar fi eventual acceptate să lupte pe un front lateral tripartit sud-estic), ci în funcţie de unul strict militar la care nu se gândisem nici unul şi care avea să-mi fie explicat de prie-tenii mei de la ministerele lor militare: în lipsa intervenţiei turce, oricât de importante forţe ar fi concentrat în Balcani, cu scopul evident al contestării efective a planurilor expansioniste sovietice, bazele lor de plecare - aprovizionare rămâneau şubrezite şi ex-puse faţă de ruşi pe măsură ce frontul se-ndepărta spre Occident şi greu pentrucă prea indirect aprovizionabile prin Egee înainte de stăpânirea căilor ei directe de legătură ce presupunea posesia Italiei şi a bazinului dunărean. Ar fi însemnat a se expune în principiu reiterării strategiei războiului din Crimeea însă fără participarea Turciei, deci cu Strâmtorile închise, fără Sardinia (Italia) aliată, cu Austria (azi Reichul) ostilă-n loc de neutră şi contra unei Rusii f. puternice în loc să fie extrem de slabă cum era în 1856. — Motivul invocat de anglo-americani pentru paraşutarea trioului de ofiţeri britanici la Storobăneasa era deci efectiv cel real: lămurirea lor asupra stărilor exacte din România în special cu privire la dilema guvern — opoziţie, în sensul: în ce măsură erau de conivenţă, sentimentele opuse în raport cu problema ieşirii din război şi atât dispuse cât şi capabile s-o rezolve practic, în ce laps de timp şi în ce condiţii de ajutor extern, strict şi pur sovietic, — cu evidenta preferinţă, deci încurajare exclusiv verbală „[illegible]" a eventualităţii pentru eliberarea întregului spaţiu dunărean prin mijloace proprii, ceeace ar putea schimba atunci fundamentul problemei strategiei sud-[illegible] în favoarea unei prezenţe, contribuţii şi eventual chiar participări ulterioare deschise masive a ale puterilor apusene în acest sector european. — Din capul locului trebuie prin urmare evidenţiat că nu veneau în România ostaneşcieni ca într-o ţară efectiv ostilă, ce şi când ar fi fost paraşutaţi în Bulgaria, Ungaria, Croaţia, Slovacia sau Germania,

Ioan Mocsonyi-Styrcea

193

ci într-una cu șefii guvernului căruia negociau de vre-o 15 luni și cu care aveau misiunea expresă a lua contact. Dealtminteri, aceștia știau precis că trebuia să sosească și-i așteptau cu aceeași nerăbdare ca și șefii opoziției, dar nu știau cine, când, cum și unde va sosi întrucât nu trebuia și n-aveau nici un rost să știe amănuntele pentrucă fiind de ocupanți și colaboraționiștii lor într-adevăr totalmente devotați — ceeace Antoneștii totuși hotărît că nu erau — trebuiau feriți de compromitere infinit mai mult decât opoziția bănuiți pe bună dreptate și ea a fi în legătură cu serviciile secrete ale dușmanilor oficiali ai României.— Țin să reamintesc aici că de Crăciun 1954 am fost adus dela Zarca (Aiud) la M.A.I. unde am fost anchetat exact tot anul 1955 încheind ancheta în ziua de 24 decembrie și întorcându-mă iarăși via Jilava în 4/7 ianuarie 1956 la Zarca, aproape exclusiv pe chestiunea legăturilor mele cu acești emisari britanici, dând atât de ample și amănunțite relații asupra tuturor lucrurilor cunoscute mie despre sosirea și activitatea lor în România, declarații ce corespund riguros și integral realității — cu singura excepție a acelora de la sfârșitul anchetei în care am fost silit să mă autoacuz de un neadevăr patent, anume că eu aș fi dat I.S.-ului, recte înmânat locotenentului de atunci prof. Porter, lista agenților informatori ai S.S.I.-ului — încât nu are nici un rost să repet exact aceleași fapte din nou, lungind declarația de față cu alte multe zeci de pagini și rugând în consecință pe organele anchetatoare a mă scuti de această muncă absolut inutilă și a considera acele declarații drept parte integrantă a prezentei lucrări în care nu voiu reveni asupra misiunii acestor emisari decât în mod tangențial întru lămurirea unor aspecte politice generale de genul celui pomenit anterior.— Se înțelege cât de emoționați am fost de vestea tristă adusă de Bazil că 3 ofițeri englezi trimiși cu un aparat de emisiune și cod special pentru a lua contact cu M.S. și cei doi șefi ai opoziției — căci noi ceilalți nu știam atunci deloc că aveau dubla misiune de a intra în legătură și cu Antoneștii — fuseseră prinși de autorități și că Misiunile germane cereau cu insistență predarea lor Gestapoului.— Nici atunci când Ică a venit la Știrbei să anunțe această știre pe care ne-a făcut a o afla abia dela el) arătând că numai d-sa izbutise a-l convinge pe Ionel a nu-i extrăda și a le refuza nemților și predarea aparatului și cifrului, nu a reeșit din povestea lui că parașutarea celor trei englezi fusese așteptată de d-sa nici că era destinată unor contacte cu guvernul ci că o socotea o simplă acțiune de spionaj britanic pe care însuși d-sa înțelegea s-o valorifice în vederea unor legături nemijlocite cu centrala lor egipteană și filiala dela Istanbul. Abia după vre-o lună de zile, Bijlet va adăuga că din discuțiile acestora cu Pichi Vasiliu rezulta că scopul parașutării lor, ratată în orice caz din moment ce capturarea lor fusese atât de publică încât și nemții știuseră imediat de ea, era legătura cu guvernul iar nu cu rețelele britanice din România ce în nici un caz nu ar fi avut misiunea s-o întâlnească, spre nu riscă s-o deconspire, nici cu opoziţia care era socotită la M.C.G. anglo-american mediteranean a nu conta ca factor demn de luat în seamă pentru problema pregătirilor tehnice ale eşirii României din război. De la Buzeşti ştiam de mult că un agent român al I.S.-ului fusese împuşcat pe graniţa noastră dunăreană cu Jugoslavia la sosirea sa în ţară, nemai reţinut deci de grănicerii noştrii sau de nemţi nici dacă venise împreună cu Ţurcanu sau trimitea lui ca specialişti pentru radioemiţătoarele cu aparatele engleze după convenţiile şi codul stabilite la Cairo sau Istanbul şi că venirea celor trei ofiţeri avusese tocmai scopul de a suplea la lipsa agenţilor căzuţi pentru a se putea restabili legătura pe calea undelor după noile convenţii atât cu aparatele lor cât şi cu celelalte identice ce fuseseră aduse în ţară anterior în felul aşa nefericit. ~~precedente~~ Nu ştiu nici azi ce urmărea Iuliu deschizându-se în Franţa sau dacă pentru la acel moment nu era la curent cu anumite combinaţii de ale M.A. prin Ştefănescu Romnosit şi ~~[illegible]~~ eventualele elemente ale SSI-ului sau Secţiei II de la MStM, ceeace totuşi nu-mi vine să cred posibil, având în vedere intimitatea lui cu Iacob şi faptul că tocmai d-sa trata cu Aliaţii în numele acestuia şi nu invers! Dar reţin precis că Bijl a remarcat cu acel prilej că tocmai alegerea candidaţilor dovedea că erau agenţi de mâna a doua, de Chastelain şi Porter fiind dintre părinţii cu clopoţei anti-rusească încă dinainte de război în România şi nu persoane de talia acelor ce ar fi fost trimişi dacă într-adevăr s-ar fi urmărit de Londra ajutorarea noastră cu specialişti militari cu care Iacob să fi putut aborda datele problemei militare a situaţiei din România, adică că trimisele în pripă că fuseseră trimişi numai pentru restituirea transmiterii informaţiilor culese de la celelalte reţele britanice rămase în ţară. – În schimb, Bijl – invitat cu d-na şi cu Iacob a dejuna numai cu MHM şi Ionnitescu la Foişor în urma plimbării M.S. cu avionul Zlin – era plin de mirare de lipsa de discernământ a lui Boxshall de a fi gândit să-i trimită pe bătrânul de agent petrolist, pe un ofiţer deblocat din 19 (Meţianu) şi pe fetişcanul ăla de cafeşantar literat care le-a stricat toată misiunea şi era furios de a trebui să se certe din nou cu Rittinger, Hansen şi Gerstenberg pentru asemenea emisari cu care n-ar fi avut ce face nici dacă n-ar fi fost prinşi, dar asigurându-l pe R. că totuşi în nici un caz nu-i va ceda nimic. (Ceeace urmărea nucleul opoziţionist era în orice caz ratat, aşa că a fost reiterată cererea M.S. şi şefilor opoziţiei prin Creţzianu de a ni se trimite un agent de anvergură cu care să se poată discuta ansamblul problemei şi care să fie în măsură a-şi crea o imagine justă a situaţiei şi să-şi dea seama de seriozitatea intenţiilor Coroanei şi ale opoziţiei de a păşi la înfăptuirea schimbării politice independent de atitudinea Antoneştilor, urmând a putea apoi referi personal asupra convorbirilor avute la Londra şi Washington).

Bijl era sincer de calm şi apatic, fiind în plus traducătorul al dictatorului german servit de Carol la Predeal de acestă dată în urma unei crize grave ce o avusese pricinuită la Bruxelles cu câteva săptămâni în urmă şi care-l obosise şi-mbătrânise mult. Nu mai ~~fusese~~ decât pe capacitatea extraordinară şi uimitoare a acestuia şi hotărârea sa

Ioan Mocsony-Stârcea

R.-M. să-l consulte și ea neapărat invitându-l a [illegible] cu ea un oarecare timp după terminarea tratamentului [illegible] deoarece ~~era~~ un endocrinolog de mare faimă și era desigur să-i găsească știind tratamentul potrivit și regimul alimentar exact pentru stările ei nervoase, [illegible] că și nevasti-sa fiind în preajma "vârstei critice a femeii" — ceea ce făcuse pe ambele doamne să protesteze vehement — se simțea cu mult mai bine de când îl consultase și urma regimul și medicamentele prescrise de el. Iarna aceea 43 a fost [illegible] una medicală, căci Hellen îl cauzase să-l aștepte de pe o zi pe alta pe medicul ei [illegible] germano-[illegible], așa că urase să-i refuze categoric propunerea, dar [illegible] îi făcuse semne disperate să primească sugestia fiindu-l interesa să cunoască și [illegible] medicale pentru a-l întreba pe profesor de ce credea că i se umflau, spinările[?] și fără nicio [illegible] cu alimentația, inima sau [illegible], picioarele, fiind ba cu venele bătute umplute cu apă, ba din nou complet [illegible] și cu încheieturile complet țepenite și [illegible] și totodată pentru a afla dacă el [illegible] despre boala Mareșalului și dacă-l socotea [illegible] doar o leacă aiurit ~~[illegible]~~ [illegible]. Pricepând în timp ochiadele [illegible], R.-M. s-a declarat încântată a-l primi pe specialistul lui [illegible], care astfel a stat cu noi câteva zile și ne-a lămurit total asupra științifice [illegible] de [illegible] a "Conducătorului [illegible] ~~[illegible]~~" ~~precum~~ se auto-poreclise. Am uitat numele lui care seamănă niței cu EHRLICH având Paul ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ vre-o doi sau trei e-uri și e confidentul, dar nu ceea ce ne-a spus numai pentru guvernul "Șefului Statului" și evident acel al Reichului pe care ne-a și mărturisit că urma să-l informeze despre diagnostic și starea gravă a bolii camaradului de arme. Sifilisul lui Ion Antonescu avea exact vechimea veacului, dobândit încă din primul an de militărie după bacalaureatul de la Mănăstirea Dealului și neputând fi tratat atunci decât cu mercur, Salvarsanul apărând abia prin 1906 sau 9(?) iar mediul provincial al vechiului Regat fiind pe atunci încă extrem de [illegible] și demodat; se-nchipuise vindecat la dispariția șancrului și nu mai făcuse analize decât la recomandarea unui medic-general după războiul mondial în urma unor simptome bucale suspecte, cu rezultatul pozitiv al Wassermanului și procedase la o orgie de bismut ce nu-l suporta ficatul care de atunci arăta o [illegible] disperată. Dar nici această cură nu stârpise spirochetele, ci-i refulase pe centrele șubrede ale organismului — regiunea aortei și ulterior creierul — de unde [illegible] în [illegible] [illegible] când au fost detectate de noi analize făcute la Paris în preajma căsătoriei cu Maria pe care o luase fiindu-i mărturisit că și ea era bolnavă de aceeași boală contractată cu [illegible] și nevindecată, drept care și rămăsese acel unic bărbat [illegible] de căsătoria ei cel de al doilea tot, copil [illegible] și fiu din [illegible] ~~[illegible]~~ dinainte, care se putea vedea plimbându-se zilnic într-un cărucior autopropulsat pe șosea. Tratamentele ce li se făceau la Paris, București și acum nu-i puteau vindeca dar atenuau, întrucîtva virulența treponemei și îngrădeau [illegible] evoluția nocivității maladiei ca amîndoi să poată ajunge la adînci bătrînețe, oferind cu o fatală accentuare progresivă a efectelor ireparabile create de leziunile centrelor nervoase asupra sistemului cerebral. Kőnig Miklós a observat cu acea putință de [illegible] nostim ce-l caracteriza și care suna ca un cartuș ce se dezumflă fără explozie, în cea mai selectă sa germană: "Das kann noch lustig werden!" (Ne putem aștepta la surprize hazlii!), la care profesorul a replicat serios: "Aber auch tragisch." (Dar și tragice.) Regimul nu i-a găsit nici un [illegible] excepțional [illegible] -și slăbea corpul printr-un abuz de cafea și nicotină pe un tract intestinal cu volum și funcții prea reduse în urma sistematicei înfometări la care-l supunea permanent. I-a recomandat o cură de băi minerale feruginoase și acidulate, reducerea fumatului și sporirea alimentelor prescriindu-i fulgi de ovăz fierte-n lapte dimineața pe stomacul gol cu miere sau siropuri de fructe și cît mai multe proteine de pește, cu rezultatul îmbucurător pentru noi toți că de unde nu se mînca prea des pește la dejunurile obișnuite rapide, de acum încolo avea să devină unul din felurile zilnice, păstrăvi și crapi dominînd, iară la [illegible] mîncîndu-se și somn sub cele mai variate forme întrucît, mobilizînd mai energic serviciul pescarilor, au fost prinși odată unul de 46 iar apoi un monstru de 63 kg, [illegible] mai de atunci dar mult mai lung ca mine iar în gropile Mureșului f. adînci (pînă la 11 și 14 m.) între Bața și Bătuța un mustăcios strămoș gras ca un porc și greu de 83 kg. Pînă atunci MHL nu vrusese să creadă că-n apa [illegible] noastre ajunseseră la greutatea unuia tot de vreo 70 de kg. iar în anul anterior fusese prins recordul apelor domeniale: unul de exact 111, între Căpruța și Bârzava, cîntărit pe cîntarul și [illegible] al porților [illegible]. Cînd n-aveau noroc pe Mureș și nu se [illegible] la timp păstrăvii de la Vața, Ciungani, Prăvăleni, [illegible] și Gheghes — mai buni decît cei americani cum [illegible] de la [illegible] — mergeau la știuci pe Mureșel împușcîndu-i cu plicul cînd stăteau la suprafață spre scăldîndu-se la soare: un sport f. amuzant căci n-ai nevoie să le nimerești [illegible] ci doar să le tragi glonțul lîngă cap, deoarece presiunea-i amețește și-i scoți cu mîna ca să-i [illegible] după cîteva minute și îți le [illegible] [illegible] dacă nu ești atent. În căutarea băilor propice pentru R.-M., am fost cu ea la Băile Lipova, excelente dar prea primitive ca să fi putut sta acolo 21 zile, iar prea departe pentru deplasarea zilnică de la Bălți (50 km pe o șosea atunci plină de gropi), apoi Băile [illegible] care le-a primit MHL erau, R.-M. [illegible] nu le cedau nici dovadă [illegible] ca să fac un mic Franzensbad din frumoasa localitate, construind după război un hotel în combinație cu industria hotelieră [illegible] elvețiană. În drum spre Vața, trecînd prin Pietriș, pe un drum de munte cu pante extrem de prăpăstioase, în serpentine interminabile într-un minunat codru de fagi și cu vederi pitorești și romantice, șosea strategică importantă de rocadă între Valea Mureșului și a Crișului Alb, care de aceea fusese ~~reparată~~ reconstruită de Carol la construcția fortificațiilor apusene în 1935–38, aceasta se afla din nou în reparație de către un lot de prizonieri sovietici lucrând sub supravegherea unor ofițeri și subofițeri de geniu. Mike s-a oprit, a coborât și a cerut un traducător și le-a ~~[illegible]~~ luat multora un interviu f. complet despre felul cum erau tratați, ce mâncau, dacă hrana le era suficientă sau ba, dacă primeau țigări sau tutun și cum erau cazați. Cum era în pantaloni golf și o vestă de piele antilop, ~~fără~~ cu capul gol și ochelari ~~[illegible]~~ de soare, Ioana și eu la fel, cucoanele tot în taior sport iar numai Robert Bolly în uniformă cu eghileți albi, ei au rămas multă vreme cam perplecși neîndrăznind să răspundă sincer până când un subofițer basarabean, pe semne în relații mai intime cu ei, le-a explicat că vorbeau cu R.R. Mihai și nu trebuia să se jeneze să-i ~~[illegible]~~ mărturisească adevărul fiind că era ocazia unică pentru ei să-și spună păsul. Atunci i-au ~~spus~~ povestit că-n lagărul de la Timișoara o duseseră f. bine cu mâncarea dar prost de tot pentru dormit fiind mult prea numeroși pentru barăcile existente și n-avuseseră de fumat decât ce le dădeau femeile din oraș. Aici primeau tutun și-și făcuseră singuri bordeie bune dar în schimb erau flămânzi fiindcă munceau iar hrana nu le ajungea. Regele l-a pus pe Robert să noteze exact alocația, unitatea, numele comandantului etc... și a intervenit personal la Pantazi cu rezultatul că la al doilea nostru drum într-acolo vizitându-i li se dublase pâinea și carnea spre satisfacția și mulțumirea lor. La toamnă (1 oct.) am scos din lagărul de la Timișoara cu Bielle și [illegible] vreo cincizeci de voluntari pentru exploatarea parchetului nostru de 80 ha în completarea angajaților dezrobiți moți lipsă din cauza concentrărilor, care au stat cu o singură pază militară până la eliberarea lor în 23 August la "Ferma Zeno", cu aceeași rație de supraalimentație a moților (1/2 l. lapte, 1 kg. de pâine albă, 250 gr. de slănină plus a felurite mesele de [illegible] și seara ciorbă cu carne de porc, oaie sau vită), R.-M. și Bielle controlând de nenumărate ori mesele cu cartofi ad libitum și 20 de kg. "plagare" de cap de om pe zi. Fraternizarea [illegible] îngrijitoare fiindcă paza era simbolică, fetele, femeile și bătrâne (ortodoxe) și chiar bulgăroaicele f.f. ospitaliere, iar printre ei se aflau și intelectuali – între alții un pictor de talent care a portretizat pe toți bonzii comuniști în loc să taie lemne și a pictat fresce simbolice comuniste la [illegible] ce au trebuit să le [illegible] la o inspecție – stau vorbeau război, politică și de toate și care făceau o f. abilă propagandă comunistă, astfel încât Insp. de Jand. Lugoj s-a sesizat și a făcut raport la București cum că HALL și [illegible] încurajau propaganda sovietică făcută de prizonieri, [illegible] pe [illegible], iar fără urmări căci în curând avea să înceapă ofensiva sovietică din 17 August pe frontul Sud ucrainean din Moldova, cu rezultatul cunoscut.

(190)

"Manualul" R.-M. a sosit la câteva săptămâni după plecarea specialistului [illegible].
E vorba de celebrul suedez Warnecross, continuatorul tradiţiilor lui Axel Munthe, în
sensul că era medicul european cu cele mai multe succese în mediul claselor suprapuse.
Înalt, atletic, robust, blond deschis cu ochii de albastrul oţelului, cu trăsături de marmură
suprapotent şi o figură interesantă, inteligentă, energică şi [illegible] [illegible] simplu i se
[illegible] mitul, profesorul era unanim admis unul din bărbaţii cei mai bine pe conti-
[illegible] [illegible], inclusiv Rusia unde se găsea mai ~~[illegible]~~ [illegible] lângă Dresda,
în proximitatea celebrului Sanatoriu "Zum Weissen Hirsch" (în [illegible] [illegible]) al doctorului
Lahmann, cunoscut ~~[illegible]~~ celebru între cele două războaie [illegible] acolo se prefăcea în
sursa primă după care de azi în lumea celor de femei, [illegible] nu pentru reproducţie, dar
pentru [illegible] menstruaţiei absolut normale. Fiind ajuns proprietarul clinicii care
le ~~[illegible]~~ [illegible] Dresdei militare [illegible] şi pe deasupra celebra stradă, era şi el "tabu" în
Reich şi cam în aceeaşi situaţie ca şi Sauerbruch cu care deşi [illegible] era prieten
intim. Regina îl chemase de fapt mai mult pentru Pierre decât pentru ea însăşi,
deoarece spera că el va reuşi totuşi ceea ce medicina elveţiană ratase, de a-i
drege maşinăria de făcut copii. Verdictul lui a fost acel că nu se potriveau chi-
miceşte: ea cu un alt bărbat şi el cu altă femeie ar fi reuşit de mult ceea ce
nu mai reuşeau împreună, a declarat încă de atunci şi-a permis mai de
curând [illegible]. Dar el îşi rezerva părerea întemeiată pe analizele făcute la
Lab. Centrală şi documentare a evoluţiei pe semne din 31 ianuarie, având
deci nevoie de tratamente hormonale. Dar nu aceste descoperiri au
fost cele mai interesante pentru noi, ci veştile ~~[illegible]~~ senzaţionale ce le aducea din
surse absolut sigure. Hitler era pe brânci şi toată [illegible] [illegible] la Stockholm
încercând să obţină o pace separată de Sovietici şi Japonezi cu Roosevelt mai
mult decât la Churchill, dar absolut în zadar. Oferea graniţele de la Versailles
cu excepţia Austriei unde propunea plebiscitul sub control internaţional, dar ce
nu oferea era schimbarea regimului intern, nici încetarea războiului în Est,
deci nici o capitulare fără de condiţii şi în consecinţă ~~[illegible]~~ [illegible] o pace de
nepriimire. Totuşi nu se lăsa, ci încerca presiuni prin intermediul [illegible]-
Gustav cu prestigiul că i-or lăsa pe ruşi să pătrundă în inima Europei
înainte de a permite occidentalilor să ajungă pe Rhin. Cercurile bine infor-
mate berlineze întrevedeau necesitatea prefacerii ~~[illegible]~~ [illegible] a regimului na-
zist, cu toată vigilenţa extraordinară a lui Himmler şi candidatul cel mai
popular părea să fie von Papen care de acum evită să mai vină în [illegible].

Cam acelaşi tablou de sindrom ce începea să se [illegible] din toate [illegible]
mi-l va picta, curând după Warnecross, cel mai simpatic dintre toţi Hohenzollernii
ambelor ramuri, un văr primar al lui Albrecht şi al prinţilor Wilhelm şi
Friedrich de la Sigmaringen, anume comandantul portului militar Kiel şi
Contra-Amiral onorific al marinei române, Amiralul prinţ Albert von H.-
Sigmaringen care se distinsese în 1914-18 pe faimosul crucişător Emden
ca secund şi fusese decorat chiar de inamici. În afara războiului, om de
familie numeroasă şi fără un [illegible], interesant nu mai [illegible] [illegible] [illegible]
de văzut atât ca 'memorie' cât şi în 'informaţii obiective asupra [illegible]'

(189)

general al războiului, mai ales maritim și aero-naval. Venise invitat de Antonescu pentru ziua marinei – la Sfânta Maria Mare – și fusese apoi două zile musafirul M S la Sinaia. Am avut norocul să fiu tocmai întors de la Balcic pentru a-l mai prinde cu o zi înainte de plecarea lui înapoi în cuibul de la Kiel. Nu era liniștit deloc, cu familia acolo, toată implicată în serviciul portului, fetele nemăritate fiind la spitale, băieții de vârstă școlară lucrând la [illegible] incursiunilor aeriene. Spunea că Bremen, Cuxhaven, Hamburg-Altona, Wilhelmshaven, Lübeck, Rostock și chiar localitățile mai neînsemnate de pe litoral nu mai puteau fi socotite porturi și adevărate ruine: docurile, șantierele navale, depozitele și înseși vasele de aprovizionare (flotei) 80% fiind harcea parcea. Tot efortul marinei de război se concentra asupra construcției subterane a submarinelor, dar nici acestea nu mai puteau eși după programul preconizat. Anglo-americanii dominau acum aproape nestingherit Atlanticul și Marea de Nord iar vânătoarea submarinelor cu noile sisteme de detectare prin sonar – nu radarul dar ceva similar – redusese raza de operații și mai ales anvergura lor pentru submarinele germane la 20% din ceea ce fusese la începutul războiului. F. corect în felul de a se manifesta față de politica greșită a patriei sale, nu a vrut să tragă concluzii, nici să critice pe Führer, dar tot ce spunea era o mărturisire clară a dezastrului la care acesta adusese Germania. Un alt simptom al stării de spirit (defetiste) printre cei mai dârji apărători ai germanismului de pretutindeni – hanseaticii – era faptul că toți acei cu rude, prieteni sau capitaluri în Suedia își trimiseseră sau trimeteau acum membrii de familie vârstnici sau minori acolo, iar majoritatea familiilor ale ocupanților germani din Norvegia nu mai voiau să stea în țara cucerită și guvernată de d-l Quisling, de frica soartei ce-i aștepta pe urmă la ora H, iar în Suedia nu se puteau muta decât acei cu fonduri de cel puțin 50 de mii coroane în bancă, spre evitarea afluenței de turiști nepoftiți, săraci și doritori a se aciui pe la chiaburi în combinații de muncă remunerată cu întreținerea. Firește că toate aceste știri din surse autorizate nu au căzut în urechile unor surzi și că ele au contribuit la stimularea încercărilor noastre de a iuți pregătirile în vederea actului salvator. – Încă din toamna trecută, R.-M. avusese ideia strălucită de a angaja pe cel mai mare restaurator de tablouri din Europa și poate chiar de pe glob, cu soția lui, menajul Vermeeren, amândoi evrei olandezi de origină dar foști cetățeni germani, refugiați de la München la Florența la instaurarea regimului nazist și deveniți acolo restauratorii muzeului orășenesc pe care l-au părăsit la punct și nu mai puteau lucra în Italia întrucât toate colecțiile celebre de pictură erau deja puse la adăpost. Aduseseră cu ei toate uneltele și instalațiile ce mai puteau fi completate la noi după indicațiile lor și lucrau în fostul atelier de pictură a Carmen Sylvei în Peleș la curățirea, reîmprospătarea prin îmbibarea vopselei cu uleiuri speciale și retușarea operelor marilor maeștri din colecția de tablouri Carol I. Toate

[illegible].

pînze pătate, sau prea vechi creînd astfel crăpături în pictură trebuie pur şi simplu întărite prin-tr-un procedeu extrem de interesant, complicat şi primejdios: fața picturii se căptuşeşte cu [illegible] şi complet peste pe o parte de hîrtie de mătase întreagă pînza care apoi e îmbibată de la spate cu alcooluri evaporante spre a o dezlipi de culoarea care rămîne ca un „abţibild" lipită de hîrtie, după care pînza nouă îmbibată de un alt clei mai puternic se presează pe spatele culorilor şi înfine hîrtia e încălzită la o temperatură care moaie primul clei astfel încît pînza dezlipită de ea împreună cu culorile tabloului care după obicei să fi ascuns pe noua pînză urmează să fie dezlipit, curăţat şi retuşat — redevenind exact cum fusese la naştere, iar noile pînze avînd avantajul asupra celor vechi a fi mai transparente şi perfect conservatoare contra variaţiilor de temperatură şi umiditate a aerului. Bij şi Bijkel auzind despre aceste operaţii, voiseră să vadă o "retapisare" de tablou celebru, primul felicitînd R.-M. pentru iniţiativa ca parte care ar după contabil toate capodoperele redevenind conservabile pentru cîteva veacuri, crezînd toţi că scopul ar fi acel de a le pregăti de export. Cu acest prilej se informase de la Vermeeren asupra valorii comerciale aproximative a întregii colecţii şi rămăseseră f. impresionaţi cînd acesta fără exagerare afirmînd că era cel puţin 30% superioară celei a întregului stoc de aur al B.N.R.: cîteva 23 valorînd a cîte 45 milioane de fr. elv. totalizînd un miliard şi 35 milioane, pe cînd, numai pentru Cristul mare al lui El Greco, Vanderbilt oferise în 1935 lui Carol prin-tr-un intermediar elveţian vreo şase milioane dolari care făceau atunci 450 milioane de fr. elv. iar aflînd astfel din dicţionarul lui Carol cînd Alfons al XIII-lea îi trimisese [illegible] a nu-l vinde niciodată, la restaurarea sa sau restaurarea monarhiei a fiului său [illegible] răscumpăra pe toţi 13 El Greco din România pe un preţ în care acest tablou, cel mai important, ar reveni la o sumă cel puţin dublă. Bij a tatonat pe M.M.L. pentru a [illegible] colecţia drept proprietate personală a dinastiei dar înţelegem că rămîne definitiv la ea în orice împrejurare în proprietatea firească [illegible] a Statului român, la care [illegible] prompt că fondatorul dinastiei o cumpărase din banii săi, [illegible] juridiceşte era indubitabil proprietatea moştenitorilor săi în linie directă, dar că scopul colecţiei fusese de a înzestra ţara cu tablouri rare ale marilor pictori ai omenirii, deci că el ca şi [illegible] totuşi tot o consideră ca un bun naţional, [illegible] că [illegible] trebui eventual trimi- ţi. În Elveţia în cazul invaziei sovietice sau bombardamentelor de felul celor din Rusia, deoarece nu mai avea timpul să construiască un adăpost subteran cu aer condiţionat pentru conservarea lor perfectă ca în Germania, Anglia şi Italia. Ea au [illegible] o expoziţie la Palatul Naţiunilor de la Geneva sau la [illegible] special [illegible] de Reinhardt pentru expoziţia internaţională de pictură la Winterthur. Atunci cînd Azaña expusese tot muzeul Prado-ului în [illegible] a Adunării Generale a S.N. din Palatul Naţiunilor, Carol putuse [illegible] să trimită cele 13 Grecouri şi [illegible] — Goya şi Murillo — dar experţii [illegible] să le [illegible] obiectiveră că [illegible] expoziţie fiind prea întunecoase, afumate, murdare și crăpate față de celelalte restaurate, contrastul prea izbitor, astfel că se renunțase atunci la expunerea lor urmând a fi toate recondiționate curând apoi de tot amânate din cauza lui Vermeeren care rămase contractat cu muzeul florentin promițând a veni în România la terminarea lucrărilor mai urgente de acolo. Bij, deodată pătruns de problemă, întrebă dacă nu s-ar putea accelera restaurarea tuturor tablourilor prin angajarea unor ajutori, dar meșterul nu lucrase niciodată decât în doi – amândoi pictori de valoare și conștienți de pericolul oricât de mici greșeli la curățirea prea rapidă și apăsată a culorilor, cu care mulți restauratori comerciali stricaseră chiar și la unele muzee pânze celebre, – refuza colaboratori amatori și precipitarea muncii lor care lente și migăloase, dar științific [illegible] de meseria și [illegible] tablourilor scumpe (cu atât mai mult cu cât dictat [illegible] conceptul picturii maeștrilor provenit de analiza cu care examina fiece părticică a straturilor de vopsele pentru stabilirea proporției stratului diferitelor culori suprapuse și din pricina efortului intens cu care curăța, nepăsând folosi mișcări de mașină, așa că lucra cu intermitențe în care-și lăsa pictura cu radiu la Liebreich, dar propusese mutarea laboratorului în Elveția pentru a putea termina acolo toată lucrarea în liniște. "Cât mai poate ține retragerea frontului până la invazie?" a fost întrebarea pe care au pus-o (Antonescu) lui și cum au și fost vorbiți, la care lui i-a venit firesc la Ionel și acesta, subit prevenit, a răspuns: "Cu nebunia asta de politică prin care Hitler vrea să-i forțeze pe aliați să trateze cu el, trădându-i cu avansul bolșevicilor asupra centrului Europei, nu pot să știu până unde vrea să-i lase să pătrundă, iar rușii nu-i putem opri nici pe Vistula unde vor ajunge la primăvară dacă nu încetinim ritmul retragerii, așa că la anul vor fi aici!" Aceste riguroase declarații defetiste făcute ușor-odată de C. în numele M.S. și unei asistențe incluzând pe cei doi străini (suspectați la un moment dat de mine a fi totuși în solda Führerului sau a lui Mussolini), pe vorbăreața și distinsa Nelly, (critica) Pervizilescu, Ioani și menajul meu, ne-a impresionat profund în sensul că am reconsiderat atitudinea colaborării cu Antonescu pentru ieșirea din război. Dar la cei, rușinat la care au rămas odată hotărârea viitoare, încercând să profite de prilej pentru a răspunde public în concluzia logică a deznădejdii ministrului petiționar, Ionel s-a rebiffat din nou subit atenuând efectul vorbelor sale anterioare cu acea care învederase decât ipoteza cea mai sumbră, trăgând prin absurd și că nu vedea nici o clipă că Führerul ar putea să renunțe la "Bastionul cercului Carpatic" și ipoteza faptei la alianța noastră, rugându-ne în mod expres și insistent a nu răspândi și a nu ebruita acele prorociri sumbre ca să nu poată fi greșit interpretate și colportate, ceea ce toți noi am respectat și spre prestigiul cauzei, repetându-le lui Bazil la întâlnirea d-lui președintele care a tras de aici concluzia că nu are nevoie să-și bată capul prea mult pentru pregătirea răsturnării independente sau chiar în opoziție cu acțiunea față de M.A. care va ști să tragă la momentul optim consecințele retragerii pe care o întrevedea de pe acum ca o posibilitate ce nu trebuia nesocotită. – Între timp Ionel își dă cu sine să fie informat de Adolf-

Aceasta s-a întâmplat exact în timpul boncănitului pe care MHII l-a petrecut iarăşi la Balc – Mike împuşcând la Sâvârşin doi cerbi frumoşi după o experienţă f. ciudată cu unul enorm – cu coarne "nebune" crescute numai într-o parte şi deci "uriaş" periculos pentru adversarii lui chiar mult mai tari, care primise 7 gloanţe în regiunea blatului fără să mişte şi rămânând vertical în patru labe, primul paralizându-i "crucea" coloanei vertebrale, aşa că stătuse înţepenit mort, dar constituindu-se cu acelaşi prilej deficienţa lui Zbrojovka 7,92, cadoul bietului Beneş, din care şi eu aveam unul primit de Tata la Lany cu ocazia vizitei şi vânătorilor regale din 1937 în Cehoslovacia, care duce departe, precis, dar cu o viteză iniţială prea slabă ca să aibă forţă de penetraţie suficientă pentru vânatul mare. La [illegible] aceea fusese adusă cu trenul regal toţi locuitorii grădinii de cerbi, lopătari şi căprioare, mult prea mică de la Sinaia, unde tânjiseră şi care deci a fost desfiinţată. Cerbii cam degeneraţi dar dotaţi de specie carpatină li s-a dat drumul în pădurea de la Sâvârşin spre bucuria lor, lopătarii în parc unde au devenit atât de agresivi fiind obişnuiţi de oameni încât li se va da şi lor drumul în curând în libertatea desişurilor sâvârşinene, iar
1 cerbilor dama (lopătari) în număr de 13 – dintre care o ciută albinoasă, albă ca zăpada şi cu ochii roşii – în parcul de lopătari de la Fiac spre reîmprospătarea încrucişărilor şi unde Vodă îşi rezerva deci dreptul să vină anual la boncănitul mult mai târziu al acestora (între sfârşitul lui oct. şi mijlocul lui noembrie după temperatura anotimpului). – Trebuie să rectific aci spre a nu lăsa să dăinuiască [illegible] o greşeală istorico-cinegetică ce mi s-a strecurat printr-un lapsus de memorie datorit celor 15 ani de detenţiune: cerbul fantomă Popescu a fost împuşcat în 1943, iar în 1942 Hillinger avusese bafta nemaipomenită să vâneze, condus de Comşa în munţii Buzăului, cel de al doilea record mondial pe toate versiunile, adică prin urmare primul, spre disperarea românilor că acest "Sonntagsjäger" ne ciupise şi exporta în Germania această podoabă până atunci unică în lume: 12,7 kg. – Spre a se răzbuna, zeul vânătorilor români acum [illegible] naţională prin cerbul Popescu care-l bătea cu aproape un kg, cu toată lipsa osului occipital despre care am pomenit. – Regele programase o campanie punitivă împotriva caprelor negre din Munţii Făgăraşului spre a se răzbuna pentru înfrângerea de anul trecut şi-şi anulase deplasarea intenţia de a fi la Balc în timpul boncănitului lopătarilor, dar două evenimente neprevăzute aveau să ne strice ambele proiecte: primul imobilizându-ne la Bucureşti tocmai între 15 şi 25 octombrie iar cel de al doilea numai pe R.-M. în special, dar şi pe Mike la finea către mijlocul lunii noembrie. –

La ultima sa şedere la Balc, împreună cu MHII, Truelle ne [illegible] fără rezolvarea cât mai satisfăcătoare a stabilirei unui contact personal cu o personalitate de prim plan al "informaţiei occidentale" – fără să explice aici oficial dacă persoana va fi şi reprezentantul fidel al I.S.-ului sau al lui IIe Bureau – în urma de-

Ioan Marin [illegible]

cepției create ce o întreprinserăm cu capturarea trioului de parașutiști englezi, iar prompt ce se ține de promisiune, către sfârșitul lui septembrie, Spitz mă previne subit că ar fi venit cu MMLL, sub pretextul lecțiilor de zbor pe mai variate modele aflătoare pe aerodromurile din jurul capitalei, și se instalează pe câtva timp la C.N. pentru primirea în optime condiții de camuflaj "personajului" în chestiune, venit și aflător la București. Întâi trebuia să-i văd pe șefii opoziției ceeace se organizase cu cea mai mare vigilență și se efectuase în condițiuni perfecte de [illegible] ori în decursul primei jumătăți a lui octombrie. La 16 am dejunat cu Bielle și Buzești la Spitz pentru punerea la punct a întrevederii din 18 la prânz, predându-i câteva fotografii recente și reușite din față și din ambele profiluri ale mele și ale lui Buzești și primind o parte dar nu pentru [illegible] ale persoanei ce urma să dejuneze în interiorul restaurantului Cina, aproape la masa din colțul stâng de la intrare pe care noi doi trebuia să rezervăm cea din colțul ~~opus~~ diagonal al peretelui mai scurt din fundul sălii, aranjându-ne a pleca împreună și a ne [illegible] abia pe treptele scării încadrându-l și mergând agale peste Piața Palatului ca să intrăm apoi la 13,30 maximum 13,45 — înainte de sosirea funcționarilor la redeschiderea birourilor de la orele 2 — la Mareșalat pe scărițele de la intrarea Administrației, în biroul meu al M.C. unde Bivolaru l-ar închide și pază deasupra biroului Cancelariei iar Ioana din biroul S.P., ușa către sala urmând a fi încuiată sub pretextul că aș vrea să dorm nederanjat pe canapea nimeni până la un telefon ce l-aș aștepta de la Iași, iar MMLL ar fi tot [illegible] secret din "Biroul Rapid" de la etaj. Totul s-a petrecut întocmai potrivit planului stabilit iar la garderobă ne-am simțit excepțional — căci nici Buzești nici eu nu purtam pardesiuri și pălării pe timpul splendid și perfect pentru bronzul capetelor noastre al acelei toamne calde și vizibile — comandând niște trenciuri și genți spre a se [illegible] la [illegible] plecarea unui [illegible] cu un gras bacșiș pe portar ca să-l distragă de la [illegible] noastră în afara restaurantului, iar pe drum și la intrare în palat neîntâlnind pe nimeni cunoscut sau atent asupra noastră. Individului nu i se putea ghici naționalitatea, fiind de un tip rasial atât de [illegible], [illegible], nespecific și curat pe tot continentul încât ar fi putut să treacă drept germanic, slav, galic de Nord, maghiar sau finlandez, îmbrăcat după moda germană și vorbind fără nici o urmă de accent maghiara (cu Maniu) germana, engleza și franceza, toate trei la perfecție cu MMLL și noi doi și destăinuindu-ne că din tot [illegible] de asemenea vorbește și cele trei limbi scandinavice. Despre (el) nu ne mai spune decât că venea din Danemarca unde petrecuse multă vreme, via Germania unde stătuse peste un an, Viena și Praga câte 6 luni și apoi Pesta unde venise cu [illegible] la cu câțiva experți la expoziția [illegible] și că pleca acum via Sofia, Istanbul, Ankara și Cairo la Londra unde avea să-i vadă pe de Gaulle și Churchill personal pentru concluziile misiunii sale. Convorbirea a durat două ceasuri și trei sferturi în cursul căreia Buzești a expus detaliat toate premizele problemei ieșirii noastre din război, insistând asupra faptului că M.S. și cei doi șefi ai opoziției [illegible]

Ioan Mocsonyi-Stârcea

194

care erau înțeleși și hotărîți a pășí la efectuarea răsturnării în cel mai scurt timp posibil, neîntemeindu-se pentru aceasta pe garanția că procedînd atunci cînd vor exista șanse de nediscutabilă reușită prin intimarea Antoneștilor de a se executa sau retrage, R.-M. remarcînd atunci că nu era chiar atît de convinsă că "the old boy" (veteranul în sensul sportiv) s-ar putea decide odată să acționeze prompt, la care misteriosul interlocutor, care întrerupsese deseori expunerile noastre cu întrebări f. judicioase și precise, a întrebat-o dacă se referise la M.A. sau la Maniu iar ea, spre indignarea lui Buzeș, a spus "of course, I mean Maniu" (evident să refer la Maniu), ceeace l-a făcut pe necunoscut să prilejuiască întrebarea pe ce-și baza părerea, Hellen spunînd atunci ca un copil care pronunță dinadins vorbe interzise spre disperarea adulților supărați: "that's his style, I know him well enough, the cunning shrewd old jesuit!" – (Acesta-i este stilul, îl cunosc destul de bine pe șiretul învîrtit de bătrîn jesuit.) Natural că Buzești a fost la culmea exasperării fiindcă - acceptase tocmai să dovedească exact contrariul, anume că șeful și animatorul întregii întreprinderi era d-l președinte și că se putea conta pe acesta absolut sigur pe cînd M.A. ar fi din contră susceptibil a-și schimba decizia în ultima clipă, ea și vorbise iar o jumătate de oră numai pentru a infirma cele spuse de R.-M. și a o lăsa să explice d-lui mai limpede că nu se-ndoia de fermitatea președintelui ci dar la obiceiul lui de a pertracta mult și bine pînă ce ajunge să-și formeze definitiv părerile și să se angajeze pe o cale de care depindea soarta poporului său. Din fericire, Mișu intervenea bine pentru a confirma întocmai afirmațiile lui Buzești și a infirma categoric impresia "greșită a mamei-si" întemeiată pe o unică veche experiență ~~particulară~~ într-un caz personal cu totul aparte și fără de nici o legătură cu problemele politice. Regina a retractat atunci declarînd că spunînd că recunoaște a fi "biased" (părtinitoare) în judecata ei despre bătrîn pentru motive într-adevăr personale, intime și că speră f. mult să se-nșele. S-a comentat și analizat pe larg evenimentele din Italia — tratativele contelui Carton de Wiart cu aliații refugiați la Lisabona, lovitura regală, apoi răpirea Ducelui de la Castel Gandolfo de către baronul austriac von Scortzeni și contralovitura acestuia cu executarea nemiloasă a ginerelui său Contele Ciano și fuga fiicei sale Edda cu memoriile soțului în Elveția, cu concluzia că [illegible] era cu mult mai diligent acum față de [illegible] și Buzești și că-i considera însă trebuie să fie atît de prudent în conducerea acestei, iar mai în organizarea răsturnării ~~extrem~~ trebuia să fie de circumspect și abil pentru a evita o posibilă intervenție preventivă a Reichului care ar recurge la orice mai degrabă decît a pierde România, după ce-a riscat să-ncerce a pierde și Italia de partea lor cu toate că o făcea numai pentru lipsirea Aliaților de baza aeronautică și de aprovizionare ce le constituia dar altfel nu reprezenta decît o grea povară pentru mașina de război nazistă. Se părea că ideal avea o misiune similară în Ungaria, deoarece ne păreau relativ la puterea [illegible] loviturii noastre ca acea ce ~~urma~~ a fi în pregătire și acolo, ~~[illegible]~~ subliniind că fusese primit de "Maniul maghiar" cu care fusese și eram, [illegible] înfățișînd pe loc ca un pictor

Ioan Mocsonyi-Stârcea

și vorba decît de contele István Bethlén a cărui soție e fiica unică a marelui politic Alexandru Mocsonyi dela Birchiș, celebra Livia néni – pictoriță și poetă, mai frumoasă și fermecătoare decît talentată – a tinereții ei, ale cărei compoziții umpleau lăzile vechi din podul castelului Bulci și care fusese o viață-ntreagă geniul bun al primului ministru al atîtor guverne ungare fiindcă moștenise dela ta-su un talent real pe care ca femeie nu-l putuse [illegible] valorifica decît indirect, precum recunoștea și Pista bácsi care nu făcuse nici o prostie cît nu eșise din cuvîntul ei, „dar" la bătrînețe se-ndrăgostise de o tînără baroneasă blondă datorită căreia, nu-și abandonase concepțiile democratice, dar voința de a mai lupta pentru ele atît de activ cît se străduia a nu-și pierde porumbița; așa că-i spuseem agentului secret că mă bucura să aud că-l văzuse pe Bethlén și mă interesa să știe dacă ar fi cazul să-l contactez, avînd suficiente pretexte cu succesiunea averii mafiere a defunctului meu tată adoptiv. Îmi-l vorbise deja președintelui de avantajul imens ce l-ar prezenta, dacă nu chiar o înțelegere, cel puțin concomitența acțiunilor care pe amîndouă Statele să le scutească de apărarea reciprocă a graniței comune — „Ungaria și România colaborînd ar fi dat nemților chiar serios de lucru"! — dar nu părea să fi încîntat prea multă comprehensiune a dezideratului Aliaților de a ne vedea uniți cel puțin pe această problemă, Buzești intervenind la timp ca s-o oprească pe R-M. a observat că această lipsă de suplețe a veleitarului nostru era încă o caracteristică a mentalității sale sucite, spre a-mi arăta tocmai că Maniu dorea să mă dădă înlesniri cu o misiune ce ar fi f. nimerit s-o fac în numele lui la Pesta. Atît J. cît și noi doi am insistat cel mai mult asupra necesității imperioase de a primi un ajutor militar anglo-american terestru de cel puțin cîteva divizii de trupe blindate motomecanizate de transportat pe calea aerului, întrucît toți generalii noștri se temeau de un singur lucru care le paraliza oarecum elanul de a da lovitura înainte de apropierea frontului de granițele noastre: n-aveam ce să opunem nici unei divizii blindate germane grele care s-ar plimba ca la ea acasă în spatele liniilor noastre creînd panică și riscînd să ocupe capitala, precum și sprijinul tehnic al bombardierelor grele ce puteau sosi din Italia peste Adriatică scurtînd calea Egiptului la jumătate. Individul părea incompetent în chestiunile militare, replicînd că nu putea decît referi, întrucît nu mai avea de mai bine de patru ani nici un contact direct cu conducerea aliată și nu cunoștea deloc tacticile și planurile strategice ale operațiilor sectorului mediteranean. Esențialul pentru dînsul fusese că-și putuse da seama că atît Coroana cît și opoziția română erau absolut decise să acționeze la prima ocazie prielnică dacă li se dădea cel mai neînsemnat sprijin efectiv exterior și în oricecaz cel aerian, fără a se-ncăpățîna cu Antoneștii pe condiții prealabile relative la recunoașterile și garanțiile teritoriale, în ce aveau perfectă dreptate fiindcă acestea nu se vor putea da anticipat în nici un caz în conjunctura politică specială creată de Alianța tripartită anglo-americano-sovietică.

Ioan Mocsonyi-Styrcea.

La întrebarea cînd crede să ajungă la Londra, mi-a răspuns că aceasta nu depinde ~~de el~~, dar că vrea să fie la Cairo într-un interval de cel mult trei luni. În orice caz, după trei săptămîni se va putea achita de raportul cerut la Istanbul şi Jacques va fi în măsură să ştie imediat dacă şi cînd va fi reuşit să sosească acolo, adăugînd că-i merge totul bine pînă acum dar că în misiunea lui nu poate şti nici odată dacă va fi liber şi viu a doua zi. Joi l-a scos din palat cu un S.R. chemat la sediul Administraţiei în jurul orei şase iar MHL s-a înapoiat la C.N. pe unde sosisem după ce R.M. îi explicase lui Buzeşti că intervenţia ei fusese menită să asigure efectul înţelegerii depline între Mike şi Maria pentru cazul în care acest agent totuşi ar fi unul dublu care lucra şi pentru Hitler ceeace era cu experienţele multiple de acest fel din viaţa ei învăţase a cunoaşte îndeajuns în detrimentul său. Buzeşti exclude totuşi această posibilitate şi a făcut-o să observe că aveau multe lucruri mai compromiţătoare pentru R. decît pentru Maria, relevînd explicit dinamitarea mai mare al fiului ei decît al d-lui preşedinte, aşa că n-a mai ştiut ce să răspundă refuzul tuturor a mai menţine oferta aceasta. Buzeşti totuşi i-a prezentat Reginei un mic [illegible] asupra pentru acea ofertă şi întemeindu-se pe ea ca care în curînd M.S. şi nici secretul ~~problemelor~~ altor problemelor mai importante ce le vor pune în dinastia viitoare relative la pregătiri şi tratative faţă de această doamnă. Am fi plecat a doua zi la Arpaş dacă [illegible], după vremea excepţional de caldă a ultimelor săptămîni şi mai ales ziua, n-ar fi început să plouă la Bucureşti şi să ajungă [illegible] iar rapoartele de acolo nu ne-ar fi anunţat spre regretul nostru să bruscheţea [illegible] vîntul la 13 şi le terminase cu căderea primei zăpezi în noaptea de 17/18. – Urmă celebra întrevedere Mike-Maria de la Foişor către sfîrşitul lunii, la care am aluzionat la începutul declaraţiei în legătură cu cuvîntul de onoare dat de bătrînul preşedinte tînărului Suveran cum că dînsul nici odată nu cerea în preajma sa în cursul evenimentelor sept. 40 plecarea acestuia şi abolirea monarhiei, povestindu-i cu amănunte cum B.A. venise la el în str. [illegible] şi-i propusese prima oară această "ipoteză" faţă de care îşi rezervase avizul după consultarea d-lui Brătianu, "analizînd şi concluzînd" a doua zi la neadmisibilitatea ei (dar nu răspunsese pe loc negativ generalului, iar Brătianu e acela care nici nu vrea să ia în considerare ipoteza!) şi cum totuşi A. revenise în seara de 5 sept. în care Brătianu la propunerea concretă de a-l lua pe M.V. şi pleca cu totul [illegible] sub pretextul că numai astfel nu s-ar compromite Coroana în politica alături de Axă şi garantînd celor doi şefi democraţi că-i va consulta permanent pentru conducerea treburilor Statului dacă se solidarizau cu el întru instaurarea unui regim "provizoriu" de felul celui din Spania. Preşedintele a adăugat că M.S. va avea în curînd şi alte dovezi concrete [illegible] de sentimentele sale pro-monarhice, pro-dinastice şi pro-regale, deoarece el şi nu d-l Brătianu era acela care avea iniţiativa tratativelor cu solicitări întru aderarea colegului (profesorului) la blocul democrat ca al treilea partener, dar nu la

[illegible]

acelaş număr de mandate în guvernul de uniune democratică de după răsturnarea actualului, ca un efort, de înţeles eventual cu un reprezentant „simbolic" al comuniştilor români, dar cu condiţia expresă a recunoaşterii scrise a regimului monarhic şi a R. Mihai iar nu Carol ca Suveran legitim al ţării şi a Constituţiei din 1866 întărită prin amendamentele din 1923 ca bază juridico-politică constituţională a Statului român. Trebuie să menţionez aci spre lămurirea acestui punct că de fapt adeziunea de principiu a lui Titel în numele part. socialist democrat român dată încă din februarie/martie şi care fusese anunţată Aliaţilor cam prematur drept dovadă atât a puterii crescânde a blocului ţărănisto-liberal cât şi a înglobării în bloc dar şi în programatica română a socialismului legitimist român spre a-şi atrage simpatiile şi sprijinul laburiştilor, ale cercurilor stângiste venite din jurul Casei Albe, ale aripei stângi a partidului democrat şi ale tuturor socialiştilor francezi, belgieni, olandezi etc...., deoarece Titel aderase la bloc sub rezerva mai mult de principiu decât de fapt a înţelegerii celor trei asupra platformei-program de guvernare post-belică. Cum eram atunci în plină criză, Maniu nu făcuse decât să-i menţioneze R. acest efort util pe care prezentase deja atunci drept operă personală, anunţând că ar dori să-l prezinte M.S. pe d-l Constantin Titel Petrescu la primul prilej oportun „când se vor fi calmat spiritele". În lipsa mea, la Bulci între 3 şi 24 mai, nu pot să-mi amintesc exact dacă înainte de sosirea MMLL pentru prima lor şedere la [illegible] sau între cele două prime lor vizite, Maniu ceruse o audienţă colectivă cu Titel şi fuseseră primiţi încă la Bucureşti (mi se pare deci totuşi înainte de 16 mai când MMLL au sosit la Bulci) la dejun împreună cu Sănătescu, Negel, Ionescu, Nelly, Ionni şi cei trei adjutanţi, Udrişteanu fiind la început împreună cu Brătianu până la numirea lui Robert. Cu acest prilej Maniu anunţase M.S. că avea să-i remită originalul pactului tripartit ulterior spre păstrare, întrucât mai existau anumite rezerve ale d-lui Petrescu care întârziaseră semnarea lui. De altfel mai Buzel ne comunicase că Titel avusese dificultăţi în sânul partidului relativ la chestiunea egalităţii absolute de drepturi cu celelalte două partide până la alegeri şi că bătrânul era cam jenat de a nu se fi putut ţine de promisiune, învederându-ţi tot de Buzel înainte de acel dejun drept dovadă a sentimentelor regaliste ale acestuia care nu vroise să-l prezinte până ce nu semna actul prin care socialiştii recunoşteau ipso facto constituţia monarhică şi persoana regală legitimă, asigurare de care d-l preşedinte ţinea să se poată prevala întrucât d-lui [illegible] pe Mitel faţă de Brătianu. Ionni îl adusese pe preşedinte, de la vila doctorului Jovin unde stătea, la Foişor unde de la orele 11 până la dejun, deci timp de două ceasuri, în biroul M.S. de la parter discutasem în patru cu Ionni concluziile întâlnirii cu acel agent, situaţia internaţională, tot ce nu se putuse comunica sau comenta direct de la ultima întrevedere, într-o atmosferă extrem de tihnită şi amicală. La prânz cu Mielle, Nelly, Bossy, fără Sănătescu, R.M. fusese tare de [illegible] putea mai drăguţ cu „the old boy" atrăgându-i atenţia asupra faptului că meniul (icre, potage Trianon, vol-au-vent financière, raţă pe varză roşie, [illegible].

brânzeturi, fructe și Szeklertorte, tot ce-i plăcea și servit în această ordine barbară austriacă cu dulcele la capăt) fusese stabilit de mine conform informațiilor noastre secrete despre preferințele lui, iar după dejun bătrânul [illegible] și mai vorbea timp cu Mihai cu care prilej îi spusese cele [illegible] pe [illegible] din [illegible]. Cum rămânea la dineu K nu era grăbit iar [illegible] excepționale cordialitate și prietenie manifestate de Barbul Lanz, fusese reținut pentru cină-cinema, iar până atunci în trei și cel mai mare secret a expus M.S. pentru favoarea mea cerea doar ca eu să comunic contelui Bethlen în numele Coroanei și a șefilor blocului partidelor democrate "presidatte d-lui", cerând prin urmare în același timp [illegible] R-lui în următoarele: "1°) În cazul în care Regatul Maghiar s-ar afla în război cu Reichul în urma schimbării politicii sale interne și externe, Coroana și opoziția română vor proceda automat la alinierea Regatului Român aceleiași poziții, neînțelegând să ridice în acest caz problema Ardealului decât la pacea finală în perfectă înțelegere și printr-o soluție pașnică și durabilă între cele două națiuni, astfel încât Ungaria și respectiv România nu vor avea nevoie de nici o pază militară a graniței lor comune; 2°) În eventualitatea în care Reg. Român s-ar vedea silit să iasă din războiul alături de Reich, nu cerea celui ungar decât păstrarea unei stricte neutralități, având în vedere situației sale deosebit de expusă în granițe directe cu Reichul, Slovacia și Croația, iar în cazul infiltrării ~~[illegible]~~ noastre, refuzul de a ocupa Ardealul de Sud; 3°) În cazul în care ambele Regate vor fi în imposibilitate de a se retrage din tabăra Puterilor agresoare înainte de prăbușirea Reichului, România nu va recurge la forță pentru rezolvarea revendicării sale teritoriale față de Ungaria, ci va aștepta verdictul Puterilor Aliate întru stabilirea graniței definitive româno-ungare și cerea Ungariei aceeași atitudine de pașnică vecinătate până la pacea finală." — Se înțelege cât de emoționat am fost la auzul că mi s-a încredințat o misiune atât de importantă și de gingașe, cu atât mai mult cu cât nu-l cunoșteam pe Bethlen și că relațiile lui cu Tata nu mai fuseseră de aceeași cordialitate familială începând de la adoptarea mea care creează vâlvă și consternare în tot cercul rudelor sale maghiare. În plus, Bethlen era o personalitate de prim plan în politica țării sale, pe când eu nu aveam în trecutul meu decât faptul că reprezentam la o vârstă fragedă C.R. și, personalitatea [illegible] excepțională, raport [illegible] al celorlalte partide democrate române. Mi-era mult frică că Barbul nu mă pregătise deloc pentru această surpriză și nu eram prea convins că aceste propuneri aveau șanse de a fi acceptate, nici că erau prudente și în afară că n-ar fi luate în serios dacă nu eram înzestrat cu un mandat scris al celor trei șefi de partide, pașaportul meu diplomatic de M.a.C. fiind suficient doar pentru a vorbi în numele M.S. — Mama era în depresiune — ceea ce mi-a fost și de o exuberanță necunoscută mie până atunci, glumeț, hâtru și oarecum copilăros. În con-

Ioan Mocsony Stârcea.

secției, am ridicat imediat aceste obiecțiuni și l-am întrebat pe d-l președinte dacă Buzești și Vișoianu aveau cunoștință de acest proiect, la care mi-a răspuns că Buzești da, Vișoianu însă nu; instruit cu sarcinile necesare să-l consulte. Cât despre textul [illegible] misiunii, primul avea să-mi transmită cu precizie atât formularea punctelor cât și [illegible] preliminariilor, iar de mandat scris nu era nici o nevoie în aceste prime faze a "pertractărilor", căci ~~[illegible]~~ în eventualitatea unui eșec și a unor indiscreții, la care ne puteam aștepta însă în acest caz, era evident că pot fi desavuat ca impostor pur și simplu acuzat de o misiune propagandistică anti-românească sau de indiscreția unei simple convorbiri familiale, iar, în cazul succesului misiunii, Bethlen va propune desigur o întâlnire personală cu d-ta sau a unor reprezentanți ai ambelor părți, pe care trebuie să insist a o aranja în România, la Bulci, sub pretextul unor vizitări sau probleme de succesiune de familie, [illegible] Mihai fiind dispus să-l întâlnească personal [illegible] pe conte, iar în cazul când el nu s-ar încumeta să se deplaseze, fiind desigur și el supravegheat de aproape, persoana lui de încredere, poate dintre membrii familiei înrudite cu Mocioneștii, l-ar putea întâlni, la Bulci sau unde vom găsi [illegible] locul potrivit, pe Ionel Pop care la vizite rămânea nu va stârni suspiciunile serviciilor în aceeași măsură ca alții. Chestiunea rămânea a fi discutată de mine numai cu Buzești care va primi instrucțiunile d-lui înainte de plecarea mea, dar în nici un caz M.S. și eu nu trebuie să vorbim cu nimeni despre această chestiune. Mihai m-a întrebat dacă Maniu nu mă ține la curent cu tratativele sale în numele R-lui Carol cu contele Bethlen, pe care toate acestea cel puțin erau "considerabile" pentru el, Maniu, a ne [illegible] și dar nici odată fără prealabila sa încunoștințare și aprobare, la care i-am rezumat ce știam și ce știa și M.S. iar Mihai, văzând că se potrivea exact realitatea, a conchis: "Apoi atunci de ce vă sperie această misiune; nici celelalte n-au fost mai puțin importante și secrete fiind sigur că nu trebuiau cunoscute nici de M.S. nici de Aliații occidentali, iar Bethlen a ținut secretul tuturor acestor convorbiri până-n prezent?!" – Filmul vizionat a fost favoritul M.S.: "Juarez" jucat de unul din cei mai mari actori ai secolului, Paul Muni, evreu (german) bine înțeles; Mike posedând filmul ce-l cumpărase [illegible] voise să-l mai revadă. În România nu rulase nici odată fiindcă cenzura carlistă îl interzisese, iar acum Antonescu nu se gândise să-l fi fost de interes pentru a preseji spiritele înainte de război. Mihai îl pasiona pe Mike [illegible] era permanent preocupat de problema revoluției anti-monarhiste și trăia intens ultimele ore ale bietului Maximilian, pentru care avea o deosebită simpatie și fiindcă ~~[illegible]~~ semăna fizicește și moralmente (personajul istoric cât și actorul american care-i făcea rolul) și deoarece erau rude (fratele mai mic al lui Franz Josef semănând fiul titular său, ci al Ducelui de Roma, "l'Aiglon", adică fiului lui Napoleon I cu Marie-Louise, natural "oficios" dar f.f. sigur, iar Ferdinand având o bunică Bonaparte). În plus, Mihai descoperea o mare asemănare între Juan Juarez și Maniu atât din punct de vedere al caracterului lor cât și fizicește, lucru care reiese destul de limpede și din film în care Muni seamănă mult cu Bătrânul.–

Ioan Mocsonyi-Styrcea

Filmul e colorat de lung și totuși Mike trebuie să-l ruleze la viteza regulamentară, ca să dureze vreo trei ore și jumătate, în timpul cărora cina cu toate delicatesele aduse de Marica fusese servită sus în biroul mic al M.S. în întuneric. Culmea a fost că și d-lui președintele filmul i-a plăcut enorm și că s-a regăsit perfect în personajul lui Juarez, așa cum MMLL i-au spus că-i găsisem de mult acea similitudine fizică și morală, ceea ce a părut să-l încânte pe bibicu. De atunci, nu numai Suveranii, ci noi toți nu i-am mai spus d-lui președinte nici Marele Mauritan, nici Bibi Lowa, nici jesuitul, nici old boy ci numai Juarez, apoi Juaz și la sfârșit Juazito, dar numai între noi cele rămânând noutate inspirație pentru-o lungă, celelalte ~~porecle~~ fiind deja prea cunoscute de multă lume. Filmul s-a terminat pe la opt fără un sfert, întrucât Mike mai rulase rapid și jurnalele săptămânale UFA și Luce plus un scurt film inedit de la ministerul german extrem de interesant: cu luptele între care grele după pornirea contraofensivei sovietice între Don și Volga. Juarez a plecat deci literalmente încântat de la Foișor recondus de Bielle și mine cu mașina mea particulară la vila Tonia, întrucât eram invitați a cina la vila Démètre Ghica cu Toje și monsieur Bossy: o încântare pentru noi fiindcă fostul Ministru de Externe continua să fie dintre cei mai bine informați și fini observatori ai evenimentelor mondiale.

Celălalt eveniment, pentru împiedicarea M.S. de a se ține de programul său de vânătoare la simpaticele cervidee de obârșie mesopotamiană, a fost sosirea intempestivă, neașteptată și prea binevenită de către ambii stăpâni a lui Jac Vergotti într-un "DJIIP" (JEEP) nou nouț model Willys-Knight capturat de la dușman și trimis în dar șefului suprem al oștirii de către comandantul corpului, care-l înlocuise pe [illegible]. Deci șoferul a fost ~~obiectul~~ împresurat atmosferei delirante de fericire care s-a ~~răspândit~~ degajat în aerul liniștit din Foișor și Peleș unde dezmierdatul locotenent și-a regăsit pe loc camera de culcare de la etajul II al aripei noui exact așa cum o părăsise așteptând doar întoarcerea sa și înflorită acum de îngerii mânuțele mult venerabilei sale stăpâne, apoi vehiculul adus de el avea să-i anihileze toate celelalte preocupări mici și mari ale feciorului ei; iar amândoi nu mai vor avea urechi și ochi decât pentru a asculta toate grozăviile povestite atât de amănunt de bietul amorez încât numai fotografiile și obiectele (o colecție de arme sovietice de diverse calibre și de grenade ofensive și defensive de diferite tipuri, plus un aparat de filmat și de fotografiat, tracte propagandistice lansate cu avionul asupra foștilor cuceritori acum fugitivi pe meleagurile ce nu le puteau păstra nici până la prima recoltă ce spera să fie o asigurare pentru Hinterlandul înfometat, căciulile și pâslarii îmblăniți cu păr de animale extraeuropene și alte curiozități de la extradiție misterios [illegible]) vor putea explica celorlalți auditori și spectatori ai oracolului enigmele atât de puțin enigmatice pentru cei ce înțelegeau și vorbeau pe limba fenixului. [illegible], Donul, Volga și Cibucalul Taurului vor fi de acum cucerite, în locul grabelor budulgăroase ale regalilor alpiniști, de patru roți independente, mânate de un motoraș care, datorită de trei ori mai multor roți dințate angrenate frecvent, le permite să bată munții și să scoată [illegible],

"DJIIP"

mărunte

tancuri și camioane goale din șanțurile, râpele și gropile făgașului prin care invadatorii cruciați pătrunseseră cotropind sângeros zeci de milioane de oameni nevinovați, bântuiți și animalele pașnici. Iar nu prea știa să descrie plastic stările ce le trăise vre-o două luni de la în urmă la, în comparație cu acelea ce le făcuse cu exact un an și jumătate înainte, dar totuși la întrebările noastre mai precise ne răspunse atât de lucid încât ne-am putut forma o viziune clară asupra schimbărilor fundamentale ce le crease iuți din toiul iernii înfrângerea fenomenală dela Stalingrad. Domnia peremptorie a furnizat întâi prezența lui, rugat de șefii săi ierarhici să aducă M.S. acest semn al afecțiunii lor delicate pentru ora în care toți începeau acum, iar cei cu nasul lung de pe la comandamente și mai ales Secția II a lui de la Statul Major, să vadă pe singurul factor nu constituțional ci providențial care vroia, putea și trebuia să-i salveze din cataclismul ce se abătuse fulgerător asupra lor și-i înghițea de atunci nemilos fără putință de scăpare. Una fusese trecerea la inamic în plină ofensivă când întâi, spre a dovedi cât de puțin erau de acord cu samavolnicia fratelui de arme și alta să fi prins acum că sînt toți când nimeni nu credea că au dat și foc tuturor locuințelor și depozitelor la plecare, căci faimoșii cuceritori ai globului pământesc fugeau și ei de-l rupeau ba chiar mai iute ca ai noștri cărora le tăiau degetele când încercau să se agațe pe furgoanele rezervate doar pentru ~~ei~~ nemți, dar nu înainte de a fi aruncat în aer și ars până la temelie ce nu putea fi evacuat, adică 80 % cel puțin din ceeace jinduiseră și aduseseră acolo: munți de conserve, cereale, zahăr, brânză olandeză, ciocolată pervitinizată, plătită elvețienilor cu aurul românesc lichid de la Ploiești cu care erau stropite, ridicau mări de flăcări și noori de fum pe cerul sinistru al stepei roșii, fără a mai vorbi de tonele de produse ale lui I.G. Farben, vagoane de vată, milioane de pansamente, sute de mii de nădragi strâmți, tunici și cizme scurte, cămăși și izmene "Jaeger" încă nemurdărite de emoțiile fugarilor, prin tremurile-ntreruptelor arme și muniții noui, nefolosite, fabricate atât de greu în Reich și aduse tot atât de anevoios până-n preajma frontului, nemai putând fi evacuate "din cauza vitezei" cu care trebuia executat ordinul de retragere "după planul dinainte stabilit" a bestialelor suflete recuperabile, nici măcar însuși prețiosul lichid cu care erau îmbibate și de care atârnau funcția și viața mașinei de omor teutonice nefiind acum "transportfähig" rește salvabil. Cu ceeace se distrugea acolo într-un ceas, Sauerbruck ar fi putut hrăni și îngriji zeci de spitale ca al său și Warzecrossi de asemeni până la cel fatal al capitulării cu singura condiție de a nu pune și ~~Duce~~ primii/ nici unul. La de obiceiu, macaronarii și paprikașarii protejați ai stârvului de Ciano fură primii să dispară pe nevăzute mulțumită temerii justificate a O.K.W.-ului că ei n-ar contribui de acum decât la sporirea panicei, iar ca și la în avangardă tot numai mămăligarii erau chemați să țină linia întâi de ariergardă.

Poate, ba mai ca sigur, că de aceea Conducătorul doar al destinelor dezastruoase ale neamului românesc se alesese cu un al doilea cadou führerial aproape tot atât de scump și în orice caz mai valoros pentru dânsul fiind la nici trei luni de interval dar cu un scop și mai valabil decât primul: un Mercedes-Benz cu câteva sute cai-putere și vre-o duzină de cilindri

spre a putea propulsa chiar până la viteza maximă a Jeepului o hardughie ~~na~~ atît
de mare cît era de grea fiind integral blindată contra grenadelor ofensive și chiar
rafalei unor mitraliere grele prin sticla groasă de trei degete a tuturor geamurilor
și dedesubt contra efectelor directe ale minelor-talgere ce le-ar ieși din neaten-
ei ția șoferului colonel de geniu și prieten intim al geniului rău al țării, cu toate că
și acest mastodont, ~~veritabil~~ adevărat saurian al epocii terțiare, va fi precedat ca și Cadi-
llacul mareșalesc fost al lui Călinescu – incomparabil mai slab blindat contra pistoalelor
gangsterilor americani – de trei și urmat de două automobile de ale Siguranței tic-
site de agenți pistolari ai acesteia. Era o veritabilă decorație cu care Marele Führer
al membrilor ordinului dictatorilor se decorase întîi singur, apoi pe Benito, Franco,
Tuka + Mgr. Tiso laolaltă (așa că trebuia să circule împreună!), Ante Pavelici,
iar mai recent pe Heidrich (Protectorul Boemiei, nu al meu de la Naroda. Min. al
Pres. Benes, care nu zburase la Sawtree ca acesta, ci zăcea într-un lagăr sudet) și
Himmler cu acele două exemplare destinate lui Hiro Hito și Puii, cei doi crai dela
Răsărit prea îndepărtați ca să le fi putut parveni darurile, pe cînd Horty și Boris
mai apropiați nu fuseseră onorați cu această distincție în timp ce Ionelului nostru i se coman-
dase al optulea dinosaur după ce Brontosaurii sovietici apăruseră în prea
mare număr trecînd într-o noapte de viscol și de ger nu peste ghiața groasă a
Volgăi mereu dinamitată ci peste poduri nițel sub nivelul apei, ca să nu fie ten-
tat a se speria din calendare de efectele fiziologice și psihologice ale acestora. – Bij fusese
convocat de această dată pentru o ședere de trei zile, ample discuții despre toate aspec-
tele campaniei răsăritene și-n perspectivă celei mediteraneene și-n acea a eforturi-
lor mai mari ce trebuia să depună industria globală dar și economia "stricto senso" a
frățiorului de arme spre a contribui din răsputeri la umplerea găurilor create de
marele autodafeu general ucrainean și însoțit pentru aceasta de către toți
specialiștii lui, așa că-și permisese să propună discret prin Manfred participarea și a
secundului său indispensabil pentru coordonarea noului program izvorît din mari-
le exigențe de noi eforturi în activitatea suplimentară a diferitelor departamente pu-
se și rămase toate sub oblăduirea acestuia. Și cum era de așteptat în atmosfera nouă de reca-
liere și-nfrățire cît mai intimă, Bijlet fusese acceptat, bine primit ca și cum n-ar
fi fost nici odată suspectat de sentimente alte decît acele excelente ce le punea cît mai
mult în valoare acum, revenind însă pentru a ne povesti versiuni cu total diferite
de acele pe care Mili și tizul mare prieten aveau să le audă din gura lui Ionel la
primul dejun la care au fost invitate la vila Antonescu dela Predeal de care multă
vreme, una fericită pentru înalta doamnă așa cum fuseseră însă și cele puține zile
însorite ce le gustase chiar recent în societatea aceluia ce-l cunoscuse în acea vilă și care
plecase dela Foișor cu asigurarea lui Sănătescu de a fi în curînd transferat mai

mult

Ioan Mocsonyi-Stîrcea

aproape de aceste, nu chiar la palat nici la Sinaia, dar la P.S. a regimentului de jandarmi cel mai apropiat de capitală, ceeace-l va face să stea ca odinioară mai mult la Buftea decât la P.S. și mult prea des sub fustele Jeannei Cretziano nu pentru gustul acesteia ci pentru plozul Elenei care va gravita din ce în ce dela Sinaia și chiar Săvârșin spre București sub tot felul de pretexte de spitale, triajul mobilelor și cumpărături tapițerești pentru Săvârșin și chiar croitoresele modiste și blănari doar ca să-l întâlnească ici colo pe fost pe iubitul "copil", insuficient de camuflat ca să n-o afle rapid Marcel Dobrescu și alți copoi bătrâni ai Siguranței externe palatului, consemnând fapta în câteva rapoarte f.f. secrete numai pentru C.S. și P.M. dar discrete și sobre, ~~care~~ ce vor fi păstrate de Ică amărât de succesele rivalului și eșecurile sale despre care-mi va vorbi adeseori cu jind și revoltă dar nu le va mai arăta nici destăinui lui Ionel. De nepriceput era deadreptul optimismul cu ~~consfătuirele~~ acesta din urmă înfuriat de vizită, nu la M.C.G. ci pentru odată la Obersalzberg unde Führerul se ținuse silit de un guturai și o laringită monice, contractate în pădurea rășinoaselor de ses din jurul lacurilor mazuriene, a se retrage până la vindecarea lor: războiul nostru nu era pierdut, ba chiar departe de a fi realmente compromis cum li se putea pare doar politicienilor și nepricepuților observatori civili superficiali; noua stratagemă hitleristă era plină de înțelepciune și interes pentru cei care păstrau în inimă soarta Europei și salvarea de prăbușire a civilizației popoarelor lor; se urmărea o vremelnică scurtare a frontului răsăritean prea lung și costisitor de menținut stabilizat cum va fi în curând cu minimul de efective pentru perioada defensivă de așteptare a mișcării următoare a occidentalilor, căci frontul italian era o simplă jucărie lichidabilă pentru nemți oricând cu cel mai mic efort dar interesant în chip de câmp de experiențe și manevre menite a deslușii de o parte și de cealaltă strategia, tactica și mijloacele de a obține 'deciziunea pe cel de al treilea teatru de operațiuni pentru care anglo-americanii dar și germanii țineau în rezervă imense forțe neîntrebuințate de rezultatul ciocnirii căreia desigur în Apusul continentului undeva de-a lungul coastei Atlanticului va depinde poate încă în anul acesta, dar mai probabil în primăvara viitoare soarta întregului război; în clipa când cele vre-o șase milioane de soldați anglo-saxoni vor fi ajuns să-și rupă colții pe "Atlantikwall" și ce va mai rămâne din grosul lor va fi aruncat în mare sau ocean potrivit locului pe care marii lor strategi îl vor alege pentru a încerca să forțeze apărarea continentului, atunci corpul lor expediționar din cizma italiană va îngrășa rechinii mediteraneeni în câteva săptămâni și numai atunci toată Europa se va putea întoarce cu fața către Răsărit pornind la cea de a doua și ultima mare ofensivă într-adevăr generală și totală așa cum o ceruse conducătorul României prea de timpuriu în noembrie '41 și tot atunci d-nii bulgari, turci, iranezi dar și spanioli, suedezi și unguri vor fi somați să-și dea obolul sau să dispară ca popoare suverane de pe glob; armele noi secrete nu vor mai fi ținute în rezervă și toate centrele urbane și industriale roșii vor fi rase de pe suprafața pământului, în timp ce hoardele de pușcăriași, vînători siberieni și mongoli înarmați cu puști și hrăniți cu conserve americane vor fi topite cu un bulgăre de unt. Pînă atunci trebuia neapărat ca Wehrmachtul să-și cruțe forțele și acele unități de șoc blindate necesare pentru operațiunile rapide decisive din Apus. Noile ~~care și~~ ~~vînători de care~~ tancuri și Panzerjägere germane făceau cît 5 sovietice sau americane dar nu trebuiau expuse luptelor cu acestea decît în cazuri extreme de forță majoră între colmatarea breșelor primejdioase, altfel acestea urmînd a fi oprite prin alte mijloace din care în curînd vor apare cîteva arme tactice suverane pentru distrugerea blindatelor. Cît despre economia europeană, era firesc ca să ni se ceară însfîrșit să mîncăm ceva mai modest și raționat decît în timp de pace și să punem umărul la umăr ca să răzbim fără cine știe ce sacrificii extraordinare pînă la trecerea anului 44 poate chiar 45, după care nu vom mai avea de luptat nici de trudit pentru două mii de ani. Era deci nu numai criminal dar și tîmpit să-ți pierzi moralul pentrucă nu ne-au mers chiar toate exact cum doream! Pilda cea mai bună ne-o dăduseră chiar inamicii, englezii și într-o oarecare măsură și rușii, rezistînd totuși după înfrîngerile fantastice ce le-au suferit pîn-acum. Erau oare mai duioși și slabi de înger decît acești comercianți de fructe coloniale și sclavi împinși în luptă de politrucul cu revolverul bracat în spate și-nzebuniți de doze mari de alcool?! Nu vom comite greșeala comandanților prea-[illegible] în talentele lor militare, ținîndu-ne și noi stocurile pînă-n ultima clipă-n spatele imediat al frontului. Transnistria va fi evacuată încet, frumos, în ordine și radical, Potopeanu — numit pe data de 1 aprilie 43 în locul lui Alexianu, acceptase postul numai din îndemnul M.S. de a repara pe cît posibil impresia dezastruoasă creată în populația Bugeacului de guberniia samavolnică a predecesorului său și fusese înlocuit la comanda corpului teritorial bineînțeles de către generalul Dragalina care asistase la înmormîntarea lui Tonu și cu care stabilisem imediat aceleași relațiuni ca și cu Potopeanu cu care eram perfect înțeles — primind ordinul de a proceda de manieră a nu dăuna intereselor noastre fără să lăsăm în urma noastră reputația unor barbari sau cotropitori .... "ca nemții și haita lui Alexianu" isprăvise Sănătescu fraza făcînd cu ochiul MMCC care gîndea așa dar nu îndrăznea să spună lui Bij nimic contra fostului guvernator mai ales în prezența Mareșaloaicei din următorul motiv. Nu mai rețin exact cînd, dar mi se pare fie la sfîrșitul toamnei 42 cînd MMCC se afla în orice caz la Sinaia iar eu la București, fie în aceeași situație după declarațiile de A.N. împrejurul crizei, fie chiar după ea dar natural înainte de plecarea sa din Odesa, Alexianu trimite, sosind într-o dupămasă la Mareșalat, niște lăzi imense și frumos lucrate însoțite de două scrisori, una către M.S. iar cealaltă adresată R.-M., pentru a oferi în numele populației Transnistriei următoarele daruri ale acesteia: Regelui o pereche de vaze chinezești din epoca cea mai bună a dinastiei Ming, minunate și impecabile fără vre-o umbră a unei crăpături sau brizuri și imense ajungându-mi până la talie, iar Reginei trei tablouri splendide franțuzești pe cât îmi amintesc un Claude Lorain, un Greuze și un portret de Fragonard sau Nattier. Bivolaș citise scrisorile fiindcă nu erau adresate direct MMLL ci mie pentru ele într-un stil pompos, ~~și~~ iar grăbit și necugetat cum era dânsul, când credea că printr-o "lichidare promptă" a treburilor Mareșalului îmi ușura programul, chemase specialiștii palatului și desfăcuse lăzile, pregătind astfel minunățiile acestea expuse în biroul meu și mult admirate de Ullea, Jorga și Vasile care credeau pe bună dreptate că vazele făceau de zece ori cât toate trele frumoase picturi. La prima analiză mai atentă, am descoperit sub picioarele vazelor și apoi pe spatele cadrului fiecărui tablou mici etichete albe solid lipite și scrise imprimat în litere chirilice toate identic "Muzeul Municipal Odesa" sub ea cutare nr. de ordine a obiectului și acesta scris cu cerneală, iar în interiorul numai uneia din vaze Jorga a găsit tot lipită dar jumătate ruptă o etichetă mai veche și gălbuie ca un minuscul ex-libris cu armele fie imperiale fie a unui neam princiar căci rămăsese întreagă coroana închisă și ceva scris cu cerneala devenită maronie dar din nefericire indescifrabil pentru noi. Nu puteau fi deci în nici un caz obiecte cumpărate, de la vre-un particular ce le-ar fi dosit și păstrat în tot decursul celor peste 20 de ani de regim sovietic, printr-o colectă publică sau din fondurile Guvernământului și încă mai puțin cu contribuția financiară particulară a generosului guvernator cu averea altora, ci numai bunuri ale muzeului Odesei deci ale Statului sovietic de care d-l Alexianu și chiar guvernul român nu aveau nici un drept a se atinge. În consecință, MMLL nu le putea accepta ~~în nici un~~ sub nici un pretext/ ~~caz~~ și trebuia refuzate categoric, dar cum erau debalate și trebuia deci reambalate cu cea mai mare grijă de specialistul C.R. care era la Sinaia, iar Suveranii să sosească la București a doua sau a treia zi, le-am depus într-o sală de la etaj unde nu intra nimeni ca nu cumva să fie atinse la fiecare curățenie în biroul meu, iar MMLL să le vadă înainte de a fi ambalate și cerându-l pe specialist de la Sinaia pentru a treia zi. R.M. cu simțul ei artistic a fost literalmente vrăjită de frumusețea porțelanului și ~~[illegible]~~ tot atât de neconsolată că aceste splendide tablouri nu puteau fi nici achiziționate legal și aveau să aibă cine știe ce soartă dacă le refuza în loc să le păstreze în siguranță și condițiuni perfecte pentru a le restitui celor în drept la pacea româno-sovietică; dar eu am insistat asupra imposibilității de a le păstra chiar provizoriu în custodie fiindcă trebuia dată o lecție bună volniciei unui regim și guvern care uită de legile internaționale ale războiului și ale relațiilor între State suverane, explicându-le că, chiar în cazul înfrângerii Sovietelor, guvernul reprezentând Rusia sau Ucraina rămânea proprietarul legal a acestor opere de artă conform unei convenții de la Geneva interzicând înglobarea bunurilor artistice ale unui Stat în despăgubiri de război fără voința acestuia de a le ceda la o anumită valoare în contul acestora, ca și cum le-ar vinde. Cum Buzea vrea să vadă pe MMLL tocmai în ziua sosirii lor de la Sinaia, le-am arătat și lucrările (obiectele și scrisorile), profitând de furia sa contra Antoneștilor și dorința de a-i lovi indirect prin Alexianu, am redactat împreună răspunsul meu către aceștia tot în două scrisori cu textul identic în afară de menționarea obiectelor și colecției resp. căreia se refera. Cele patru scrisori pot fi citite și acum în arhiva C.R. și merită a fi citite pentru a înțelege furia Antoneștilor, căci răspunsurile au fost ticluite cu un substrat net politic fără ca totuși să lase portiță reproșului Suveranilor de a nu avea juridicește 100% dreptate: M.S. și resp. R.-M. mulțumeau d-lui Alexianu pentru delicata lui atențiune, dar regretau a nu putea primi din partea nimănui și cu atât mai puțin din acea a unui reprezentant al administrației Statului Român bunuri ce nu-i aparțineau și de care n-avea nici un drept să dispună, întrucât erau proprietatea muzeului orașului Odesa deci a Statului Sovietic căruia îi aparțineau de drept conform legilor internaționale ~~și era~~ care deci perfect îndrituit a le reclama la pacea finală, iar C.R., nefiind instituția chemată a păstra în custodie bunurile artistice ale Statului Sovietic, le restituia, nu direct Guvernământului Transnistriei tocmai spre a nu recunoaște legitimitatea lui, ci d-lui Alexianu cu recomandarea a veghea la ~~[illegible]~~ păstrarea lor în vederea restituirii proprietarului legal. — Rezultatul a fost că Alexianu s-a plâns C.S. exact ca colegul său Calotescu arătându-i scrisorile prin care se considera grav insultat prin faptul că i se reproșa în termeni voalați dar neîndoielnici a fi comis acte ilegale deci pasibile de penalizare, iar Antoneștii își preparaseră cadoul pentru a le face pe ~~Suverani~~ MMLL complice a tuturor prejudiciilor de care ei și Alexianu beneficiaseră umplându-și casele cu tablouri, covoare, porțelanuri și antichități furate din muzeele rusești, astfel încât erau și mai furioși de a fi acuzați astfel limpede și oficial de hoție și Ionel, Maria și d-nele Goga și Barbu, ca de altfel și Ica — toți în aceeași oală, cu case pline de lucruri pur și simplu furate — turbaseră literalmente, arătară tot mai mult contra mea, căci textul purta clar pecetea Externelor și a tezelor juridice legaliste odioase lor.

În plus, R.-M. remarcase și nu se ~~[illegible]~~ sfiise a le spune Antoneștilor, când fusese prima dată invitată la un dejun în vila Ionescu de la Băneasa, [illegible] ~~[illegible]~~ Reginei Maria, cadou al Împărătesei Victoria, ce le furaseră din vila d-nei Lupescu după rebeliune, dar se făcuseră că plouă și nu le restituiseră nici M.S. nici Administrației Sechestre a Bunurilor ex-regelui Carol, cum nu se jenaseră a păstra toate argintăriile cu stema și coroana regală ridicate din iahtul ~~regal~~ și trenul regal, astfel fapte de curată samavolnicie și excrocherie care contrastau în mod strident cu preceptele de virtute morală ale idealului ofițerimii românești. —

Acum însă, la prânzul de la Predeal, Antonescu — care-l schimbase pe prietenul lor Alexianu nu numai pentru a-l îndepărta pe Potopeanu, denunțat de Cristescu și Diaconescu a fi un regalist anti-guvernamental primejdios într-un post de comandant de corp armată staționat în țară, ci și pentru a-l scăpa pe prietenul de prea proaspete răspunderi dacă rămânea la Odesa până la sosirea sovieticilor și a-i lăsa în cârca succesorului cel puțin o parte din samavolniciile săvârșite în Transnistria până la numirea lui — au protestat ceva mai moale contra acuzației clare și directe a răspunsului lor "prieten" care nu se reținea să spună lucrurilor pe nume și a le exprima pe față. În următoarele audiențe — dejun ale lui Ică la Hitler, acesta avea să-l contrazică energic pe Ică privitor la cele ce ~~el~~ a-la auzise, discutase și dibuise la Berchtesgaden: Göring lucise prin absența sa, iar Goebbels i-o explicase verde lui Ică drept consecința dezastrului situației generale în Reich de care Führerul continua pe bună dreptate a-l ține responsabil; trăia retras la Karinhall și nu se mai ocupa decât de vânătoare și "colecția tablourilor rare" (mai toate furate și ele din castelele, muzeele și de la comercianții țărilor ocupate, inclusiv Austria!) precum și de Hermann Göring Werke pe care însă fratele său mai mic le administra; Ribbentrop făcea figură de politist al cadrelor carierei diplomatice germane, dar nu mai era nici măcar consultat de Cancelar referitor la problemele politice internaționale, acesta lucrând direct cu Weizsäcker și von Papen, tot restul C.D. al celui de al Treilea Reich făcând și el mai mult funcția de figuranți; Funck și Darré rămăseseră unicele două vedete civile fiindcă nu decepționaseră pe Adolf întrucât până acum făcând mai mult decât promiseseră în singurele sectoare ale vieții de Stat unde realizările nu erau "încă" stânjenite de mersul "șchiopătând ca el" (Goebbels având un picior mai scurt din naștere) al războiului, pe când în tot Wehrmachtul doar Rommel, favoritul publicului și al comandantului militar suprem, se mai bucura de laude și considerație, toți ceilalți generali fiind socotiți de Hitler o bandă de fosili, reacționari, scrobiți și incapabili să-și readapteze concepțiile învechite situațiilor complect răsturnate de deficiența industriei și armei aeronautice germane. Iar pentru ca cel mai abil propagandist al Reichului și un fanatic nazi și devotat până la moarte Führerului să-i spună acestea colegului său român al Propagandei, care nu prea dezmințise nici categoric nici zâmbitor dezastrele de la începutul anului, nu permiteau concluzii optimiste, adăugând că de aceea Himmler și Bormann asistau la toate convorbirile hotărâtoare între Oberbefehlshaber și militarii săi a căror încredere reciprocă se epuizase definitiv în urma divergențelor funciare în conducerea operațiunilor de la Stalingrad: ei reproșându-i pierderea armatei Paulus și opunându-se pentru același motiv menținerii Crimeei; când lucrurile mergeseră bine fiecare se lăudase că meritul era al lui, iar natural de când șchiopăta victoria, la-ntotdeauna la nenorocire, nimeni nu vroia să-şi recunoască, Viena şi ceeace era mai grav nici să încerce a o repara schimbînd puşca de umăr ~~a schimba puşca de umăr pentru a o repara~~.– Între Viena şi Salzburg, trenul în care călătorise unul dintre generali fusese bombardat noaptea de britanici şi deraiase cu multe victime şi pagube, povestitorul explicînd astfel cu un surîs amar de ce avea braţul bandajat cînd Ică se interesase de sectorul frontului în care fusese rănit, iar decolarea lor de pe aerodromul de la München la întoarcere fusese întîrziată cu trei ore din cauza situaţiei nesigure a incursiunilor diurne aeriene. Nu dormiseră la Obersalzberg ci la Berchtesgaden într-un hotel abia locuibil de frigul ce-l înduraseră noaptea nefiind încălzit deşi temperatura era mai joasă decît acum la Predeal, iar toată atmosfera întîmpinată-n Bavaria era una de cumplită şi mîncarea drept regim pentru obezi. Mareşalul fusese mişcat de afabilitatea excepţională a Führerului faţă de el care într-o audienţă lungă de cîteva ore singur cu acesta cutezase cu toată interdicţia anterioară a readuce din nou problema Ardealului sub alt aspect strict militar strategic al imposibilităţii de a ~~ține~~ apăra Bucovina fără putinţa rocadelor şi aprovizionării din Maramureş, dar încasase iarăşi acelaşi răspuns stereotip negativ. Despre acestea se ferise a pomeni M.S. ca şi de noile cereri exorbitante în toate domeniile ale diverşilor specialişti germani care pretindeau: nouă nu ni se îngăduia aceeaşi cruţare a armatei ci din contra sporirea efectivelor, cu toată izolarea diviziilor retrase în Crimeea, care vor putea fi folosite în apărarea frontului de pe Nipru, iar exigenţa M.A. de a se spori numărul blindatelor în sectorul nostru care suporta de atîtea luni atacul principal sovietic se alesese şi ea cu o fină de neprimire bazată pe considerentul că unităţile blindate se foloseau nu pe sectoare ci ţinîndu-se cont de nevoile sporadice ivite pe alocuri de-a lungul întregului front. Bijlet conchisese pentru întîia oară cu o abilă, f. discretă, dar nu mai puţin perceptibilă insinuare la îngrijorarea sa de perspectiva de a trebui să continue a primi directivele şefului său în loc să fie în măsură a ~~conduce~~ cîrmui mai bine singur barca ţării în furtuna de intensitate tot crescîndă în care acesta o băgase şi nu mai dădea probe valabile că ştia s-o piloteze aşa cum trebuia. Am remarcat cu toţii cîteva fraze în acea direcţie, pasate oarecum în chip de sondă şi repetate la sfîrşit numai mie, cînd l-am reconduse la maşină, cu speranţa evidentă nesatisfăcută de a desluşi cum voi reacţiona.– La descrierea lui Bijlet a dinozaurului care contribuise în bună măsură la entuziasmul pentru şi încrederea în superioritatea ştiinţei şi tehnicii germane faţă de toate celelalte de care fusese cuprins Ionel la întoarcerea lui, Mihai spusese în glumă că se putea aştepta şi el acum la vre-un cadou führerial întru balansarea ecuaţiei, la care Ioani remarcase nu fără haz că în cazul acesta ar fi unul f. neînsemnat întrucît avionul gigant pe [illegible] era egal cu dinozaurul pe un purice şi aşa cum îi fie din amintirea cauză cu totul întîmplătoare şi neprevăzută. Regele posedase încă de cînd ~~M.V.~~ fusese Mare Voevod un dog danez regal f. reuşit ca exemplar prototip al speciei, deoarece în două labe depășea înălțimea considerabilă a stăpânului său, dar devenise o stafie pricolici pentru tot restul lumii fiindcă din lipsa unei partenere se-nrăutățise la punctul de a constitui o certă primejdie pentru siguranța trecătorilor care se apropiau, căci nimeni nu îndrăznea să se apropie de el care la început se bucurase a-și apăra stăpânul și locuința acestuia spre a trece mai recent la ofensivă față de toate vietățile ce locuiau sau cutreierau [illegible] în incinta parcului Peleșului. Bea un litru de lapte și ~~[illegible]~~ devora într-o clipită câteva kilograme de carne crudă, oase fierte și pâine uscată ~~[illegible]~~ pe zi, primindu-le întâi direct din mâinile stăpânului și doar când acesta lipsea și ~~ajungea~~ era deci rău înfometat, din acele ale lui Gheorghe Odorescu [illegible] față de care avea încă un oarecare respect, dar de când Mike își petrecea serile și nopțile la Sinaia în loc să doarmă ca înainte în dormitorul său păzit în preajma ușii de dinafară, acesta-și pierduse pe de-a-ntregul echilibrul mintal cam șubred și se apucase de năzbâtii, atât când sentinelele care neavând voie să tragă nici să mişte, nu știau cum să se apere de el, [illegible] fiind [illegible] silită să tragă o rafală de Oriță trăgând capul monstrului ca să scape neidentificat de el; apoi hăituise într-o după-amiază două perechi de lebede ce nu îndrăzneau să se apropie de puietul lor și fu împiedicat să extermine restul acestei podoabe a lăcușorului romantic format de pârâul Peleș numai datorită grădinarilor care reușiseră să-l alunge cu prăjini și lopețile, drept care, spre a se răzbuna, prinsese pe fetița de vreo șase anișori a șef-grădinarului, o altă mică și drăgălașă podoabă a grădinii de flori dintre sere unde se juca toată ziua urmărind activitatea interesantă a tăticului ei, atunci când fusese pe punctul s-o rupă-n bucăți și o rănise deja grav, dar datorită o fericită-ntâmplare strigătele ei de groază [illegible] și ochise pe loc pe un [illegible] și viteaz soldat s-o scape de moarte sigură atacându-l el cu câteva serioase mușcături. Fapta de această intolerabilă sălbăticie îl determinase pe stăpânul său să pună capăt acestui flagel public ce se putea solda în mod tragic în orice moment și a-l dona unei crescătorii de câini dresați [illegible] [illegible] lui Radu Matic care trecuse multe și avea tocmai o câine, dar Mike n-a vrut să-l [illegible] printr-o faptă de [illegible] spunând că i-ar [illegible] și că va înnebuni de-a binelea, așa că Ali a fost însărcinat să-l împuște cu Hollandul [illegible] pentru [illegible] și de atunci Mike se plângea de lipsa unui câine [illegible] și [illegible] ca tovarăș patruped și după consultarea lui Bette și multe conciliabule pe [illegible] [illegible] se hotărâse a căuta un câine lup bine dresat, [illegible] până să i-l doneze de 21 octombrie. Cum cei mai buni din Europa fuseseră concentrați în Reich unde se foloseau de poliție și acum de Wehrmacht pentru detectarea câmpurilor de mine pe front, am comis greșeala de a scrie unei crescătorii renumite din Stuttgart pe care Bette o cunoscuse de la expoziția anuală [illegible] și de la care fratele ei procurase pe primii exemplare celebre, cerându-i cel mai bun lup german [illegible] și complect dresat, ce rezultat [illegible] acesta se adresase centralei Stuttgart, întrucât vânzările câinilor lupi erau oprite la particulari (deoarece nu știuse) și cererea unui campion pentru König Michael von Rumänien ajunsese până la biroul Stabsführerului Doktor Ernst Kaltenbrunner. Așa dar forma deoarece R.-M. voise să evite, primul procedeu unui nou cadou din partea autorităților Reichului s-a petrecut sub forma prezentării brutale a unchiului Fipi într-o dimineață la biroul lui de la parter cu [illegible] [illegible] să decidă și [illegible] indicate reprezentanți să nu se adreseze lui care nu era deloc ~~prietenul~~ devotatul lui HHL și întâmplător un vechi prieten al lui Kaltenbrunner care atunci el nu fost autoritar, făcându-mi clar a înțelege că pe ostașii credincioși [illegible] mult [illegible] față de el. L-au prevenit pe loc pe Fipi că R.-M. dorea să-i doneze lui Mike de ziua lui un campion lup [illegible] și că nu [illegible] [illegible] prietenului nostru amic Fipi [illegible] [illegible] persoane de lucru ca dorința ~~[illegible]~~ ei să nu se transforme cumva într-un nou cadou, explicându-i că deoarece de-a dreptul [illegible] pentru stăpânii săi nu [illegible] a-și procura lucruri din Germania fără să dea impresia că umblă după daruri sau să fie indiscreți deoarece nu era obligați de plata cazul mai ales în cel de față. Fipi mi-a explicat la rândul său că vânzarea câinilor lupi era strict interzisă a Reich[illegible] fiindcă ~~[illegible]~~ [illegible] de utilitate publică și că toți proprietarii trebuiau să-și cedeze [illegible] contrapreț [illegible] [illegible] [illegible] deoarece Wehrmachtul [illegible] lipsă de [illegible] fiecare câine care devenea o armă [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], dar că [illegible] perfect pentru dorința lui HHL nu face tot posibilul ca să se creeze o excepție pentru el fără de precedent, cu [illegible] ca să i se permită R.-M. de a-l cumpăra pentru a-l putea dărui M.S. de ziua [illegible]. Totuși, în ajunul acesteia, Fipi și-a [illegible] [illegible] cu campionul lup al Reichului și dresorul lui venit [illegible] pe [illegible] [illegible] avion militar special trimis de Führer, care nu și-a [illegible] [illegible] de a-i face el Regelui României acel cadou de ziua lui. Firește că R.-M. a fost fericită fiindcă [illegible] nu mai [illegible] un cadou pentru Mike și a trebuit să-și bată capul pentru a-i găsi unul târziu — Paillard-ul [illegible] pentru a lua filme de 6 mm, care [illegible] a fost [illegible] de Mike chiar mai mult decât [illegible] Führerului — dar lupul a fost [illegible] [illegible] de a fi calculat ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] X-ul ecuației cadourilor führeriste, iar noi ne-am distrat grozav timp de trei zile cât a stat la dispoziție dresorul (și firește [illegible] Fipi) pentru a-l obișnui pe bietul său [illegible] și prieten câine "ATZO" a înțelege că de acum încolo trebuia să-l [illegible] exclusiv pe noul său stăpân. Nu i se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiind prea bătrân ca să se mai poată deprinde ușor cu noul său, căci campionul lupilor germani era perfect din toate punctele de vedere, fiind o frumusețe de animal și totodată cel mai [illegible] și inteligent [illegible] toate comenzile la [illegible] și a [illegible] ~~[illegible]~~ prinde rațele din zbor, dar [illegible] pedigree-ului său ilustru și toate [illegible] sale [illegible] ([illegible] [illegible] un [illegible] [illegible] pentru [illegible] perfect cât și pentru performanțele lui sportive și de dresaj) avea [illegible] de a fi [illegible] [illegible], din

momentul ce [illegible] opt ani împliniți, firele [illegible] grizonante și [illegible] când i se cerea exhibiții [illegible]. Mike a fost fericit când [illegible] [illegible] a [illegible] să-l [illegible] că pe lângă [illegible] stăpân [illegible] tot ce făcuse "dresat" și [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible], iar

(ad)

noi (şi în special eu) nu mai puteam mulţumiţi a ne putea bate joc de mentalitatea germană care la bravul Atzo respira prin fiecare firişor al blănii sale niţel mate se epuizat şi senil precoce ce era acest rezultat prototipic al educaţiei prusace şi această imagine vie a oboselii rasei germanice şi a stării de spirit a acelui de-al III-lea Reich. Venise cu actele în regulă — arborele genealogic, blazonul şi titlul de nobleţe, cele de vânătoare şi boală, "Ausfuhrbewilligung" şi paşaport, plus certificatul său medical-veterinar de bună sănătate, toate brevetele decoraţiilor şi premiilor în copie, fără medaliile de aur şi argint — reţinute de Funck ca 'metal' preţios — iar pe deasupra cărţilor de dresaj cu datele probelor marine şi medicii ce le săvârşise şi era deci ţinut a le putea realiza şi regimul lui alimentar extrem de strict "ca să nu se molipsească" — dar imediat adulmecase farmecul irezistibil al [illegible] de bucătărie [illegible] româneşti ca una ce n-o mirosise nici odată în Reich şi deşi ştia prea bine, din toate bătăile ce le mâncase desigur pe această temă în anii săi de tinereţe, că n-avea voie mişcat [illegible] până [illegible] în cele de alte mâncăruri ce nu erau destinate lui, îşi lingea buzele discret de pe la orele amiezii, devenea din apatic ce era altfel tot la zvon şi veselie, tremurat şi doritor de a se putea înfrupta odată de "viaţa de câine" (frumoasă şi dreaptă al celorlalţi contemporani mai tineri) ce o ducea în patria sa, deodată f. agitat când se pregătea la masă şi cu o dedicaţie şi un tact, mai mult rupeşti decât ~~for~~ feu-torice, se urca la ordin 'sub semnul U.S.' dar cu capul pe pantofii ~~stăpânului~~ dându-i deseori încă mai repetate şi insistente ghionturi când solicita mâncare şi alte bunătăţi bine mirositoare iar Mike aproape pe ascunselea faţă de noi îi mai trecea din când în când câte o bucăţică bună, aşa că încetul cu încetul Atzo a început să uite că era german (reprezentantul [illegible] şi [illegible] partidului) şi să se asimileze perfect modului mai puţin strict şi auster al noii sale patrii. Nu pot să-ţi înşir aici tot ce ştia Atzo să facă la comandă şi mişcare, între să sară peste scaune şi mese, să culce pe un om solid la pământ atacându-l din faţă sau pe la spate, să-l oblige a sta nemişcat cu dinţii fiind apropiaţi de beregată, să treacă zidurile drepte [illegible] de 4 m. înălţime, să sară nu mai ştiu cât cu sau fără elan în lungime şi înălţime, să sară de pe trambulină de la orice înălţime în apă, să caute pietrele la mari adâncimi şi obiecte ascunse în buzunarul oamenilor şi câte alte multe, dar când Mike primea vizite şi Atzo simţea că i se va cere să le arate, se uita la stăpân cu ochii trişti şi imploratori ca să-i respecte bătrâneţea şi executa ordinele oftând greu tânguite şi după fiecare efort, iar cum ştia să mai facă şi pe mortul, făcea deseori figura nepoftit atunci când spera astfel să scape de exerciţii extenuante. Şi Mike şi noi râdeam atunci cu poftă de faptul că Atzo era un demn reprezentant al maşinii de război naziste, extenuată, epuizată şi ieşind ea ca şi el de povara prea multor ani de "drill", "dresaj", disciplină, efort şi mâncare proastă şi prea puţină, lipsă de somn, odihnă, [illegible]

La [illegible] [illegible] [illegible] venise Buzel spre a se odihni și el o săptămână în clima dulce [illegible] și a face [illegible] pas cinegetic fără preliminariile minute ale tuturor celorlalți vizitatori – căci "geniilor nu le trebuie scoasă fișă fiind de la naștere chemați a satisface din prima probă performanțe mari" – și cum mi-a venit a face numai pentru el o excepție la regula sacro-sanctă de a nu admite pe teren cu pușca-n mână un neviciat [illegible] de orice permis [illegible], îl condusei personal la un cerb bun pe care l-a doborât printr-un [illegible] clasic într-un fel rece și perfect plasat, alegându-se spre marea sa bucurie cu o pereche de coarne f. invidiabile cu care se va mândri și față de Vivi care nu împușcase încă nimic la [illegible] și față de Maria pentru a fi desemnat de el în locul lui Ioel Pop drept [illegible] care să poată astfel înlocui la o eventuală vizitare pe proverbialul reprezentant cinegetico-politic al bătrânului Bethlen. Scopul principal al [illegible] la [illegible] fiind îndoctrinarea mea pentru posibilele (tratative – ~~tatonări~~) la Pesta, unde eram deja anunțat [illegible] în favoarea lui [illegible] Teleki și să procedez la [illegible] contractelor private ale [illegible] cu Fáry Hunyadyi ~~[illegible]~~ care urma și mi-a arătat când i-ar conveni să le discute personal cu mine atunci când va fi [illegible] domiciliul din [illegible] "Buzici", cum mi-i plăcea să-l fie chemat, nu-și putuse camufla îndelung față de mine de veche ~~[illegible]~~ copii politic și cunoscător al tuturor caracteristicilor lui, amiciunea și o oarecare teamă în perspectiva că eu, care nu aveam nici o [illegible] de a juca vreodată un rol politic în țară, nici măcar pe planul reprezentativ al [illegible] președintelui democrat și nu mă [illegible] de public la un astfel joc, aș putea [illegible] printr-o mișcare exterioară la [illegible] Coroanei și al acestuia pentru care eram chemat nu datorită meritelor mele față de acesta în folosul căruia [illegible] statele de serviciu ce le posedă el, ci ~~dar~~ mulțumită [illegible] numai "bafterii mele extraordinare" ~~de~~ de a fi moștenit prin adopțiune un nume și o avere ce mi-o erau invidiate dar și acele legături familiale care [illegible] ce mi-i desemnaseră automat la negocieri ultra-gingașe cu un partid străin de orice politică în țară, aș putea să-l eclipsez în ochii și inima [illegible] de [illegible] ai opiniei democrate creându-mi astfel o platformă concurentă față de a sa într-un viitor în care poate "apetitul venindu-mi mâncând" să mă [illegible] de [illegible] și să mă bag și eu în politica [illegible]. Așa [illegible] se străduia să-mi prelucreze cât mai mult în sensul de a-mi limita eventualele convorbiri doar la o [illegible] și [illegible] [illegible] în direcția dorită de el fără să mă angajez mai profund în discuții spre a nu atinge punctele de care [illegible] vorbise nici măcar tangențial, căci spre a nu mă expune [illegible] la un refuz, dar evident de fapt pentru a-i pregăti lui terenul și a-i lăsa întreg și beneficiul de a fi acela care să analizeze fondul problemei. Discuțiile noastre pe această temă se duseseră strict între noi, nici Bielle neavând de ce să știe că mă duceam la Budapesta pentru altceva decât interesele personale. [illegible] ~~[illegible]~~ și mi [illegible] pentru a face cumpărăturile de Crăciun ce aveam să le distribuim la [illegible] cu un brad mare care să ajungă până-n plafonul holului central, destinat pe sub pomul [illegible] pentru copiii comunelor de pe raza Domeniului pentru care nu [illegible] lipsite elemente de podoabă și surprize, nici acele mici cadouri pentru prietenele [illegible] în afară de dulciurile ce erau proiectate a fi fabricate de Rozalia și

215

acele destinate funcționarilor și personalului, spre a mi-i apropia schimbînd relațiile pur protocolare din trecut și a ajunge să le transformăm în spiritul unora de solidaritate sufletească, dar de fapt și ca să-mi pună Potnița și a mă ține de lanț în capitala care acum bătea Viena, Londra și Parisul în materie de femei elegante și frumoase și de distracții nocturne pentru burlaci și soți în permisie conjugală, astfel cum ne spuseseră mereu Teleki și mai mulți timișoreni. Buzea o deșteptase însă pe considerentul că tot nu puteam primi invitații fiind în doliu mare, nici nu se cuvenea să ne distrăm ca să intrăm în gura criticii a dușmanilor și că era mai cuminte să stau cît mai puțin în capitala lor, iar cum pînă la urmă Hunyadyi, Rîureanu și Butariu aveau să-mi întîrzie plecarea pînă-n 15 decembrie, Bielle a renunțat la proiectul ei, avînd prea mult de lucru în săptămîna marilor pregătiri festive. Cît despre cele convenite cu Buzea, nu m-am sfiit să-i ~~[illegible]~~ demaschez stratagema, bătîndu-mi joc de neînsemnatele lui aprehensiuni și liniștindu-l cu aceea că nici nu eram atît de sigur că voi putea vedea și vorbi în patru ochi cu bătrînul, dar fiind să-l previn că în cazul dibuirii unei atmosfere prielnice pentru găsirea unui acord, nu mă voi limita la vagi considerații platonice, ci voi ști să desbat fondul chestiunilor fără a prejudicia cîtuși de puțin eventualele angajamente ulterioare la care s-ar ajunge și pentru care nici n-aș reuși să-l interesez suficient ca să consimtă la o întrevedere cu caracterul unor negocieri efective dacă ar trebui să-i las lui inițiativa unei propuneri în acest scop, adăugind că [illegible] nu-mi făceam prea mari iluzii, întrucît opoziția maghiară era mult mai puțin numeroasă și nemulțumită decît a noastră de politica guvernului care ducea barca națiunii mult mai abil și avantajos pentru Ungaria decît o ducea Brătianu pe cea română pentru noi, așa că mă cam îndoiam ca Bethlen să se lanseze într-o întreprindere extrem de riscantă pentru țara sa și cu prea puține avantagii care s-o justifice. Buzea să mă-nvețe încă în această judecată!—

A fost într-adevăr pentru ultima vizită la Pesta — căci regret că luasem cu mine pe Gheorghe Rîureanu și Miron Butariu care știa la perfecție ungurește și, deși firește, avea mari simpatii pentru maghiari și multe cunoștințe în societatea budapestană, fiind încurcat cu o f. nostimă și destoinică evreică-artistă ultra pro-maghiară, cu care va fugi la Paris în 1948 — o mare surpriză a fi primiți cu brațele deschise încă de la graniță unde autoritățile nu ne-au făcut nici un control și au fost excepțional de curtenitori și amabili pentru noi văzîndu-ne pașaportul și aflînd scopul călătoriei și terminînd cu toți maghiarii cu care am avut a face. Repetînd bănuiala că orașul era atît de ticsit de lume încît ar fi fost o veritabilă problemă să ~~găsim~~ găsim o cameră de hotel din care Pesta avusese totdeauna atîtea mari, mijlocii și mici dar toate bune, nu mi-a trecut prin minte a ~~[illegible]~~ reține din timp trei în aceeași capita-rie sau a-i cere lui Filotti să aibă grijă a ni le rezerva. La Ritz, unde trăsesem la ultimele mele trei șederi în cetatea Sfîntului francez Gilbert (Gellért) și unde nu eram necunoscut, căci lăsasem totdeauna bine pe portarii de zi dar mai ales de noapte, nu era nici un pat liber cînd am sosit cu nici cinci minute înaintea unei [illegible]

217

general german cu pieptul plin de decorații și pretenția de a i se găsi pe loc o cameră pentru el și aghiotantul său dacă nu mai avea două, chit a evacua pe vre-un civil, dar portarul l-a refuzat net și aproape obraznic ~~[illegible]~~ răspunzându-i că asemenea procedee nu erau în uzanțele hotelului și că nu avusese decât să-și rezerve telegrafic camerele la timp, dar dându-mi sub nasul lui răspunsul că nu avea pentru E.S. una pe Dunăre, cum știa că cerusem totdeauna, însă-mi eliberase în anticipație de o oră una pe Andrássy-ut, urmând a mi-o schimba "mâine-zi" la 11, iar pentru însoțitorii mei promitea să găsească pentru dl director una la Hungaria și pentru dl avocat una la Vadászkürt, vorbind pe franțuzește înțeles de general care a plecat bodogănind că asta era "ganz unerhört" (cu totul nemaipomenit). Portarul mă cunoscuse ca Secr. al M.I. la Geneva când nu mă privea cu ochi buni, apoi ca Funcț. [illegible] Pol. când mă mai [illegible] în slujba lui, dar văzându-mă acum M. al C.R. nu știa cum să-mi fie mai grațios, destăinuindu-mi ~~[illegible]~~ după plecarea neamțului că "în Ungaria li se dădea a înțelege că nu se putea purta ca într-o țară ocupată", ceea ce a făcut pe Bataria să triumfeze amintindu-mi ~~[illegible]~~: "Vedeți ce v-am spus; ungurii nu se lasă călcați pe bătături!"

Primisem prin B.N.R. prea puțini [illegible] pentru a [illegible] tuturor fără a rămâne [illegible], scăpând pe încercări de teama unei [illegible] datoria [illegible], dar având mai târziu cu el delicate negocieri de dus între compensarea diferenței dela vânzarea cailor și aprobarea [illegible] rămase în România în contul lui, ~~[illegible]~~ cu [illegible] și se [illegible] prestigiul nici față de el nici de bătrânul fost adm. al casei Telkes Ödön [illegible] cu [illegible] ~~[illegible]~~, astfel încât recunoscut imediat la ajutorul Legației, unde Filotti, mirat de sosirea mea fără prevestirea sa, ne-a invitat pe toți pe loc la prânz.

Eugen ~~Filotti~~ avea să ne lămurească rapid pe tema atmosferei anti-germane: încă dela Anschluss și apoi căderea Cehoslovaciei și Poloniei, f. mulți evrei vienezi se refugiaseră la rude și cunoștințe de afaceri în Pesta unde fuseseră primiți cu brațele deschise iar de atunci, ungurii beneficiind de situația privilegiată de a fi vechi aliați ai Axei și mai mult ai Italiei, ținând un f. abil și judicios echilibru între cele două capete ale ei, capitala Magyarországului a devenit și a rămas într-adevăr "Judapest" cum era poreclită de naziști. Acum, de când cu răsturnările din Italia, atmosfera se schimbase și mai vizibil în detrimentul Germaniei, Horty patronând din umbră reajustarea politicii externe ungare ca să nu piardă ulterior beneficiul cuceririlor teritoriale obținute în timpul alianței cu nemții și toți Ungurii clocotea de indignare contra restricțiilor economice crescânde datorită cererilor din ce în ce sporite ale Reichului. Ungaria nu contribuise și nici nu accepta să mai contribuie nici măcar cu cât promisese

g[illegible] x la început — două divizii de români din Ardealul de Nord încadrați de vreo 10% de unguri, ofițeri și sub-ofițeri — la războiul dela Răsărit sub pretextul că [illegible] în campanie [illegible] și trebuiau să-și păstreze ~~[illegible]~~ Honvedul [illegible] pentru ținerea stabilității, [illegible] românilor și slovacilor în respect și alianța cu Germania și pentru apărarea "cercului Carpaților" în cazul apropierii Sovietelor de spațiul dunărean,

~~[illegible]~~ .

dar în schimb furnizase dintr-început un efort de ajutorare economică, îndeosebi alimentară, a Reichului cu mult mai important decât al nostru datorită marii proprietăți și restricțiilor f. severe introduse încă din iarna 41 și furniza fiecare litru de petrol dintr-o producție sporită de [illegible] de la 1,5 la 2,7 milioane de tone. Ungurii erau acum mai mult decât oricând [illegible] domnii, feudali și nobili, considerându-se aliații nemților și având să joace un rol de foști Austro-Ungarie să [illegible] deasupra, iar cum marea majoritate a nobilimii, înaltei burgheziei și intelectualității era fie cucerită fie în legături de interese cu evreimea f. puternică, antisemiți și naționaliști, curentul anti-sovietic era indiscutabil cel dominant și de un timp încoace lua proporții și se solda cu manifestații de extremă dreaptă provocatoare față de germani mai cu seamă din pricina prezenței unor trupe germane staționate ca la noi sub diverse pretexte — Szolnokul având o tabără imensă de trupe în refacere iar alte centre provinciale baze de apărare anti-aeriană, câmpuri de instrucție [illegible] pentru blindatele și mai ales lazaretele — pe teritoriul țării dar nu la Pesta unde Horthy le refuzase categoric, ceea ce juca, datorită [illegible] proprie al unei națiuni f. susceptibile, astfel încât atmosfera budapestană era acum [illegible] la intrigi și incidentele [illegible] pentru L.G. (căci nu avea mijloace oficiale de felul celor de la noi) și ofițerimea Wehrmachtului care se aventura la Pesta deveniseră la ordinea zilei. [illegible] semnalase această situație la București și conchisese chiar în ultimul său raport f. secret (căci era bănuit de a face rapoarte aproape săptămânale de frică să nu fie surprins de vreun eveniment ce nu l-ar fi prevăzut și semnalat la timp) în sensul unei posibilități de întorsătură de felul celei din Italia. Fiind pe deasupra o natură extrem de bănuitoare și având mult fler, a fost cam neliniștit și f. curios să afle tot [illegible] chiar unui pentru problemele [illegible] succesorale și [illegible] sau și pentru a completa informațiile Legației prin contacte cu cercurile politice ivradiate cu Tonca, [illegible] a și făcut-o [illegible] f. delicată pentru informații directe și trebuind deci să recoltez cele mai multe știri și elemente de apreciere prin intermediul celorlalte legații în raporturi normale cu societatea și lumea politică ungară de altfel, cu toate directivele și presiunile Reichskanzleiului asupra guvernului, încadrat [illegible] din nou în [illegible] politicii și L.R. nu eram primiți decât la recepțiile mai oficiale la care nu puteau să nu fie invitați. L-am vizitat pe [illegible] asupra [illegible] să nu fi vorbit cu alte persoane sau cu tineri decât cele strict personale, promițându-mi de altfel a mă informa despre orice lucru ce l-ar putea interesa pe care l-ar afla întâmplător în convorbirile ce urma să le aibă cu contele [illegible], Teleki și poate Bethlen [illegible] bătrâna contesă cu doi să mă cunoască și mă va primi. L-am lăsat cu o bună impresie pentru a mă putea descurca până la [illegible] și apoi am fost invitat pe rând la toți colegii mei mai bătrâni petrecând aproape fiecare seară ori la dejun la câte unul când nu eram invitat la unguri, ca să nu încurce invitații pe toți

(216)

prieteni și cunoscuți din timpul școlii, universității și chiar dintre relațiile ulterioare diplomatice și mondene, întrucât în noua mea funcție cvasi neutră nu mă aflam într-o cu totul altă poziție decât înainte în Elveția. F. curând avea să-mi împărtășească de-a întregul opinia lui Eden ca să i-o confirm și întăresc atât cu date certe, încât să mă grăbesc să expediez cifrat ~~un~~ telegrame cu ele și să elaborez un raport secret suplimentar ce-i vor fi socotite în martie de-a dreptul profetice: cu excepția lui Fúry care se vădea politicește complet în apele teutonice nu numai din cauza soției sale cu mari rudenii în Reich și faptului că-și angajase toate lichiditățile în combinații industriale de război germane (o nouă fabrică de avioane și alta de muniții etc...), ci și fiindcă partidul din guvernământul, tot restul magnaților și oamenilor de afaceri întâlniți erau atât de porniți în direcția răsturnării politice încât nu-mi venea să cred ce auzeam de la dânșii și am rămas adeseori "stomacat" de imprudențe formidabile cu care se vorbea cu voce tare, [illegible] fripturilor, în baruri, restaurante și pe stradă. Astfel, prima surpriză de după venirea generalului ca prietenii avea să fie întâlnirea mea cu contele "Rudi" Salm-Reifferscheid, f. campion de tennis al Austro-Ungariei și apoi Rep. Austriece, al cărui ~~mai~~ fiind evreică, fugise din Viena, la intrarea nemților, în Ungaria unde trăia de atunci din expediente, dar totuși pe picior destul de larg. [illegible] și invitându-mă în "grill-room"-ul Ritz-ului mi-a vorbit de "iminenta sosire ce va aduce trupele anglo-americane în Valea Dunării". Apoi prințul "Nicky" Odescalchi — văr de al doilea prin [illegible] prin conții Bissingen — o veche cunoștință de la concursurile hipice internaționale și schi în Elveția — a fost primul să mă-ntrebe cum de-l mai tolerează Vodă pe Antonescu și ce mai așteptăm să ne debarasăm de acea intolerabilă scandaloasă și păgubitoare la neutralitate și să mă pună la curent cu cercul "de prieteni de mult în Ungaria și nu putea să mai întârzie a fi efectuat, în care caz România trebuia să-i urmeze pilda profitând de prilej pentru a întoarce și ea armele contra lui Hitler". Sfârșitul avea să-l vadă victimă a loviturii ratate maghiare din martie, fugind cu avionul [personal] său (căci era pilot militar în rezervă după front) în Italia unde avea totuși domenii și o mare parte a averii sale imense, ca să fie doborât de [un Messerschmidt] ~~nazist~~ în Dalmația. Bătrânul marchiz Pallavicini, prieten vechi al ~~[illegible]~~ [illegible] și cunoscut mie încă din copilărie, m-a invitat la cină a treia zi cu o droaie de membri mai tineri ai Jockey-clubului pestan cu care s-a vorbit cam deopotrivă de violent, categoric și ("o minune") în sensul unei înțelegeri post-belice maghiaro-române, cu Transilvania neutralizată printr-o administrație proprie cvasi-autonomă iar politicește drept condominium al celor două națiuni, ca prim pas către unirea personală. Ba tinerii trebuiau desprinși să-nvețe ungurește și să se căsătorească cu o prințesă Esterházy, Pálffy, Károlyi sau chiar Festetics. [illegible] în seara următoare la Ritz cu căpitanul, am remarcat că ei, ca întotdeauna

[illegible]

români sau poate din reticențe față de mine cu care nu eram încă lămuriți pe ce picior trebuia ori puteau să danseze, au ținut un limbaj extrem de conformist, ba încă chiar admirativ față de Marele Führer al Marelui Reich și cum de aceea am socotit mai ~~prudent~~ cuminte, spre a nu mă da pe mâna lor, a nu-l contacta pe Bethlen prin intermediul lor care ar fi fost cel normal, ci prin contele Márton Széchenyi, vechi camarad al lui Rosty sau altul, Windischgraetz Lajos junior, amândoi cu posibilități de a-mi aranja ceva clandestin, căci au ținut din politețea a nu-l vizita la domiciliu, nici a lăsa măcar cărți de vizită pentru el și "Tante Livia", dar explicând apoi bătrânului maestru, ca să aibă alibiul că nici nu pusesem să-i vizitez și nici ei n-au ținut a mă invita, așteptat Teleki-ispitindu-mă nici până azi nu știu ~~că l-am~~ că l-am văzut/ ~~vedea~~ atunci în a cincea zi după sosire, într-o garsonieră care cred că trebuie să fi fost cea a întâlnirilor sale cu femeia de amantă, ca să vorbim fără nici un martor timp de trei ore încheiate în urma cărora ~~[illegible]~~ ajuns până la urmă să vorbească absolut deschis despre fondul problemei, fără a prezenta cele trei puncte chiar atât de net formulate ci ca ipoteze din care și așa una părea depășită, așa că din prudență nici n-am mai pomenit-o, ținând însă în picioare garanția, ce o dădeam drept sigură, că-n clipa loviturii maghiare România va rămâne în cel mai rău caz absolut neutră refuzând categoric a interveni alături de Reich pentru recuperarea Ardealului de Nord, de manieră că Ungaria va putea fără nici o grijă "degarnisi" complect granița noastră comună spre a dispune de toate forțele ~~ei~~ pe cele austriace și slovace, iar mai mult ca probabil va profita de această conjunctură unică pentru a-i imita exemplul și a ieși din război cu sau fără asentimentul Antoneștilor, ba chiar împotriva lor dacă ar încerca să se opună, ceea ce prezentam ca o ipoteză improbabilă dar care se are în vedere pentru a nu lăsa nici o surpriză și nici un element neprevăzut. Nu țin mult să reproduc amănunțit toată convorbirea, extrem de interesantă ca viziune de ansamblu a momentului și a perspectivelor de viitor, din referire care fără nici o consecință pentru planurile noastre, întrucât lovitura maghiară (dacă se poate vorbi de una propriu zisă) a fost atât de neserios pregătită încât avea să fie sugrumată-n fașă iar Ungaria, virtualmente ocupată, va fi guvernată de oameni ce o vor împinge tocmai la sfârșitul războiului la compromiterea totală și iremediabilă cu Hitler când după (Bárdossy și Imrédy) va ajunge la Quislingul căpitan-conducător al "Cruciaților cu Săgeți", exterminarea evreilor în ora 12 fără un sfert și tot dezastrul ulterior ce s-a abătut asupra tuturor satelor și orașelor în ultimele minunata capitală a unei țări și populații care cu câteva luni înainte de 23 August fusese hotărâtă-n marea ei majoritate a face exact contrariul celor ce a făcut. Merită doar să menționez că István Bethlen a refuzat postul lui Horty, acuzându-l de a urmări capitularea prematură fără nici un rezultat decît a țării sale, de a nu avea nici o ideie clară și nici un plan hotărît în cap, a nu se fi ținut consecvent de nici o decizie luată și de a nu fi știut prin urmare să rezolve nici una din cele trei probleme cruciale pentru viitorul Ungariei: apropierea și prietenia a cel puțin uneia dintre cei trei vecini ne-germani, dintr-o f. firească lipsă de concepții mari și de clarviziune politice care nici nu se puteau aștepta dela un fost marinar "K. und K." înfeudat mentalității germanismului care nu a adus ungurilor în istoria lor milenară decît ponoase. Nu pentrucă era ardelean, ci pentrucă știa, la mintea cocoșului pentru oricine se apuca să studieze cît de cît geo-politica, considera Ardealul drept coloana vertebrală atît a românilor cît și a ungurilor și în consecință singura politică sănătoasă, firească și care pînă la urmă se va impune dela sine era o colaborare între Ungaria și România care să stăpînească românește pe veci și integral posesiunea Transilvaniei. Întrucît nu era în interesul maghiarilor de a-i vedea pe români despărțiți și slăbiți. Politica bietului Pál Teleki fusese fundamentalmente greșită: prietenia cu sîrbii nu prezenta nici o dificultate și nici un interes deosebit, căci uniunea cu Croația împotriva lor era o imposibilitate și absurditate, iar cu ei va veni și așa într-un viitor mult mai îndepărtat cînd toți danubienii se vor federaliza într-o formă oarecare, ~~iar~~ pe cînd pentru Rusia și Prusia nu merita să întreții dușmănie cu cei mai vitali și dinamici dintre slavii de Sud. Printr-o uniune cu România, fără nici o intenție de anexiune a acelora, se rezolva încet și pașnic și gravitarea slovacilor către acest Stat, dar iată numai atunci cînd germanismul va fi ajuns la acea maturitate politică care să-l determine a renunța pe veci la ideia năstrușnică și preocuparea de a asimila pe cei care nu s-au lăsat desnaționalizați dela Przemyśl încoace. Așa dar, aici slovacii nu trebuia să fie aduși la separarea de moravi și cehi în detrimentul lor al ~~acestora~~ cu tot într-o ~~[illegible]~~ confederație viitoare, ce însă era culturalmente mai repede perfectibilă decît acea cu sîrbii, muntenegrenii și bosniacii care trăiau încă aproape ca albanezii cu orizontul și la ~~pe~~ ~~și~~ nivelul vieții de clan. Primul pas și cel mai important și urgent pentru ambele națiuni era deci apropierea româno-ungară și aceasta era de neconceput în modul artificial și superficial cum fusese ~~combinată~~ căsnicia hibridă austro-ungară: Ardealul trebuia să ne unească iar ardelenii între ei în primul rînd. Belvederul ~~fusese~~ a fost în consecință cel mai dezastruos act pentru unguri, căci tot scopul lui nu fusese decît accentuarea învrăjbirii între ~~noi~~ ei și români spre folosul nemților. El Bethlen ar fi preferat să renunțe la Ardealul de Nord mai degrabă decît să admită împărțirea (prin [illegible] ~~[illegible]~~) și ar fi ajuns desigur la o altă formulă mai acceptabilă pentru ambele popoare. Convorbirea ce i-o făcusem mi-a bucurat de parte inima ca semn prevestitor al unei noi epoci în relațiile dintre unguri și români, dar ~~pentru~~ nu m-a oprit să-i spun că ~~[illegible]~~ se-nvoia ~~la~~ nici Pesta ~~[illegible]~~ nici București ~~[illegible]~~ pot să scape de ocupație germană indicele de apropierea frontului răsăritean sau cel mediteranean de Balcani. Împărtășea pe deplin punctul de vedere al blocului partidelor democrate române și-l susținea de altfel și mai de mult decât oricine în Ungaria inclusiv dl Tibor Eckhardt și socialiștii maghiari, dar practic nu credea că o acțiune prematură ar corespunde intereselor noastre comune reale. Anglo-americanii ar fi reiterat campania lui Franchet d'Esperey, în loc să ~~se~~ creieze un abces de fixație în Peninsula Italică, fără efecte practice pentru finalul războiului ce l-ar costa numai pierderea petrolului românesc și a grânarelor moldo-valah și panonic, Ungaria s-ar fi putut elibera în clipa în care Bulgaria și România treceau de partea Aliaților cu toate onorabile de a nu îndeplini un simplu gest simbolic, pe când așa ar fi preferabil să nu ne jucăm cu un astfel gest dacă nu vroiam să cădem din lac în puț. Ocupația efectivă și totală germană cu consecința instalării unor guverne complect la cheremul ocupantului ar comporta grave pagube materiale până la prăbușirea Reichului și apoi riscul de a nu ne putea elibera deloc căci a fi constrânși să luptăm până în capăt alături de el. Am fost extrem de mirat să aud tocmai dela șeful spiritual al opoziției democrate maghiare o părere perfect valabilă pentru țara ca în acel moment cu frontul său la mii de km. și cel anglo-american și mai îndepărtat, dar care nu cadra deloc cu atmosfera ce o găsisem la persoanele care, cei drept, nu aveau nici o calitate pentru a vorbi decât în numele lor personal și i-am spus aceasta întrebându-l în ce măsură reflectă și ei ar putea influența deciziile factorilor politici responsabili într-un viitor apropiat. Contele Bethlen mi-a răspuns atunci că starea de spirit ce o găsisem în societatea pestană reflecta indubitabil dorința majorității maghiarilor, dar că astfel cum se manifesta de către mulți oameni iresponsabili și prea înverșunați în mod cu totul nepotrivit intensificării de concesiile apropiate Regentului și cercurilor guvernamentale, se temea să nu fie un joc al acestora ca să-și creieze un alibi și merit viitor de a fi protestat în mod formal, simbolic și grăbit fără intenția de a păși efectiv la un act ce ar comporta reale sacrificii, fiind o manevră de a lui Horthy pentru a nu-și compromite iremediabil succesiunea familiei, el fiind realmente decis să-l întroneze pe fiul său [illegible] născut după război și preferă deci să provoace o ocupație efectivă din partea germană decât să nu fi reușit deloc în timpul în care Ungaria mai avusese, respectiv mai avea latitudinea suficientă pentru a acționa. De răspundere tot nu va scăpa decât dacă ar ajunge la urma unui Putsch simbolic provizoratul efectiv al complicilor care ar viola Constituția maghiară numind un guvern de quislingi. Urmarea majorității ce apăsa prea mult fiind incapabilă de primejdia ce o prezenta o putere [illegible] Putsch aderent, iar cei ce agitau spiritele, cu speranța de a putea crea Kossuthiști noi dificultăți, erau agenții britanici și comuniștii, care le cereau ce [illegible].

pierde în nici un caz şi numai de câştigat în urma unor turburări serioase. Astfel ajuns la problema sovietică şi a politicii anglo-americane de concesiuni faţă de Moscova, el întrebându-mi cum înţelegeau "Brătianu şi Maniu" armistiţiul de "unconditional surrender" ("predare necondiţionată" adică capitularea fără de condiţiuni) când armata sovietică va pătrunde pe teritoriul român în urmărirea Wehrmachtului "chiar şi atunci când nu va mai afla nici un soldat german în România"! I-am expus temerile noastre fără să (dar pomenindu-i de agentul ce-l văzusem şi el — căruia i s-a arătat necesar ajutorului aliat) menţionez nimic din tratativele [illegible] şi cum ceeace ştiam despre intenţiile Aliaţilor i-am dedus doar din afirmaţiile lor oficiale şi cele oficioase ce le aflam din capitalele în care şi ei şi noi aveam legaţii, afirmând că, cu tot riscul f. mare ce-l vor lua Coroana şi opoziţia, totuşi nu vor ezita să iese din alianţa cu Germania la primul prilej oportun, fiindcă a lupta în retragere alături şi până aproape de Reich ar pecetlui ireparabil soarta monarhiei şi ar discredita total în opinia publică aşezată partidele istorice, aceste consecinţe fiind mai grave decât celelalte în care totuşi mai exista şansa de scăpare de ocupaţia sovietică la pace fiindcă care nu putea întârzia mult şi că Sovietelor li se lua dreptul unei ingerinţe oficiale în treburile politice interne a unui regim politic şi aparat de Stat care-şi vor fi întors armele împotriva agresorilor fascişti şi participat la victoria democraţiei în lume printr-un aport de contribuţie ce-l constituia lipsirea Reichului de petrol şi contribuţia la lupta finală cu toate forţele disponibile. Nu ne venea să credem că Puterile occidentale, care au semnat Charta Atlanticului, convenţiile suplimentare dela Casa Albă şi duceau războiul mondial cu preţul unor sacrificii imense, vor accepta ca Uniunea Sovietică să-şi întindă dominaţia asupra altor popoare luând astfel locul Reichului împotriva căruia se ducea această luptă mai mult întru păstrarea unor principii decât pentru un beneficiu material concret echivalent [illegible] cu costul în vieţi omeneşti şi bunuri al conflagraţiei declanşate de tabăra Puterilor agresoare. Era de presupus şi în această privinţă toate speranţele noastre că U.R.S.S., ajunsă debarasată de orice primejdie pentru siguranţa ei externă şi internă după înfrângerea totală a Germaniei şi Japoniei, singurele Puteri ce prezentau o permanentă ameninţare pentru ~~[illegible]~~ ea, va evolua spre un regim de mai mare libertate şi toleranţă şi nu va tinde nici o ocazie de a comuniza ţările vecine după ce cu ele va întreţine numai rapoarturi de bună vecinătate şi colaborare întru păstrarea securităţii colective a statelor europene contra oricăror veleităţi de reîntoarcerea experienţei ~~primelor~~ celor două războaie mondiale, iar aderarea principiilor socialiste mult întărite şi sporite prin victoria ei alături de celelalte mari democraţii ale lumii ar avea desigur consecinţe importante în toate ţările de pe glob din ce în ce [illegible] de [illegible] a [illegible] nici mai mult decât cele mai [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ Stat ce va putea asigura într-un regim de [illegible] [illegible] orice politică de constrângere a voinţei majorităţii va fi exclusă prin însăşi Pactul Atlanticului.

Bethlen era mai sceptic cu privire la înțelegerea de după război între anglo-americani și ruși, deși excludea și el categoric ruptura alianței lor până la înfrângerea totală (cu toate că sperase și el așteptatei misterioase deschideri a frontului balcanic —) a nemților și japonezilor. În lipsa 'oricărui' "jandarm" în inima Europei, nu ne rămânea în (22) adevăr decât soluția de a ne înțelege cu "tâlharul", dar nu trebuia să ne facem iluzii asupra putinței de a vedea stabilindu-se un echilibru european și deci mondial durabil nici la ieșirea din a doua conflagrație generală. Dacă "mutatis mutandis" Statele Unite s-ar afla în locul URSS și vice versa, pacea lumii ar avea șanse a fi păstrată pe un veac. Dar așa, ~~pacea~~ ea ar fi un simulacru, căci comunismul biruitor în Europa va câștiga teren în toată Asia și Africa cărora le va fi trebui nu un secol ci un mileniu ca să ajungă la gradul de civilizație propriu adevăratei democrații. Nici noi nu eram maturi pentru ea și cu atât mai puțin rușii care nu vor putea renunța la sistemul autocrat care le-a permis să-și organizeze spațiul asiatic așa fel încât au putut rezista. Ar fi o curată aberație din partea lor să renunțe nesiliți de nimeni la sistemul ce le-a dat biruința și care biruind va câștiga mai lesne decât democrația spațiile mai mari și popoarele mai numeroase de pe glob la un nivel de civilizație inferior sau mai apropiat de al lor. Dacă am fi putut rămâne neutrii — cum încercase Carol în zadar — am fi scăpat, poate chiar până la viitoarea mult mai mare și teribilă conflagrație, de înglobare în sistemul totalitar asiatic. Acum vom ieși însă mai slăbiți decât în 1918 din război și dacă, cum se pare, vom fi abandonați Asiei victorioase care atunci era la pământ, nu vom putea scăpa de înglobare în sistemul ei și vom fi câmpul de bătălie principal al viitorului război. Bătrânul grof ardelean (care prin înfățișarea și reflexele lui părea cu mult mai verde și sănătos iar în felul cum vorbea în trei limbi ce le poseda la perfecție (germana, franceza și engleza, trecând dintr-una-n cealaltă după nevoile expresiilor ce părea întâi a le traduce toate din maghiară) descoperea o cultură și un orizont politic incomparabil mai vaste decât "Brătienii și Maniu", era profund dezgustat de epoca în care trebuia să-și termine viața, făcând o lungă disertație de istorie politico-diplomatică incantivă

în trecut — și recapitulativă a greșelilor comise de ~~oameni~~ bărbații de Stat europeni ai secolului nostru, în spiritul "nematerialist" istoric, întrucât nu credea în mersul inexorabil al omenirii către revoluția totală a concepțiilor ~~fundamentale~~ de bază ale vieții umane: "indiferent cum o gătești, firea omului a fost, este și va fi aceeași de la începutul existenței lui și până la sfârșitul lui iar complexul nevoilor lui bio-fizio- și psihologice nu poate fi schimbat fundamental ci doar formal, nici prin influențe chimice: fiecare epocă s-a mândrit cu omul ei nou, dar noui n-au fost și nu vor fi niciodată oamenii și nici ideile și aspirațiile lor ~~fundamentale~~ funciare, ci numai mijloacele pentru a le realiza, uneltele, armele și modul de a le întrebuința, formele exterioare ale ~~vieții~~ traiului, exact ca moda schimbătoare a îmbrăcăminții muierești... dar tot aceleași sexe se caută reciproc pentru a procrea și nici o știință nu va crea ~~plăceri~~ pasiuni mai mari decât aceasta cea mai de căpetenie plăcere și nici ca celelalte conexe ale vieții!" Ai, simpaticul bătrân "fufoi fufeznic" —

cum l-am desemnat și descris MMLL și nucleului nostru la întoarcere – și-a destăinuit originea puternică și ultra-sănătoasă de potentat feudal medieval trecînd la ~~cele~~ familiale, întrebîndu-mă de știrile din regiunea de baștină a soției sale romîne înșelată dar totuși nu mai puțin adorată fiind doar mama mîndrilor săi băieți); cum murise Tonci pentru care avusese o mare simpatie "căci a fost un adevărat grand seigneur"; dacă era exact că M.A. încercase detronarea R. Mihai, la care am răspuns că fusese mai mult o manevră menită să redobîndească încrederea Führerului puternic clătinată de declarațiile de A.N. (despre care B. a spus că treziseră o puternică impresie la palatul din Buda contribuind mult la hotărîrea Amiralului de a-și revizui și el politica!); dacă M.S. cumpărase Sîvîrșinul în vederea refugiului pentru cazul cînd ne-am hotărî să rezistăm pe linia Carpaților, ceeace am infirmat categoric explicînd mobilul de a avea și o reședință transilvăneană; dacă soția mea și cu mine intenționam să-nvățăm ungurește ceeace ne situa f. mult în spiritul apropierii celor două națiuni și pe tărîmul cultural, adăugînd că-n Ungaria lumea se pusese pe capete să-nvețe limbile națiunilor vecine și în special romîna, la care i-am spus că tocmai Tonci mă descurajase spunîndu-mi că maghiara era o limbă atît de grea încît cei mai mulți unguri o vorbeau incorect și că era prea tîrziu pentru mine să-i prind nuanțele, la care a rîs bătrînul exclamînd că Tonci a fost prea pedant fiindcă vorbea o maghiară minunată, dar că nu era vorba să devin poet ungur ci să-mi pot descurca și citi ziarele. La despărțire m-a rugat să prezint omagiile sale MMLL și salutări amicale d-lui Maniu pentru care avea multă stimă, repetînd (ceeace-mi spusese deja cînd atinsesem acest punct) că el nu putea veni în Romînia fără să se afle în detrimentul cauzei opoziției ambelor țări și că socotea persoana mea cea mai indicată pentru a păstra legătura directă sau prin Jenő Teleki în care mă asigura că puteam avea toată încrederea fiind un bun maghiar și totuși un leal cetățean romîn iar pe deasupra un om care știa să țină secretele, ceeace nu era cazul Tincăi cu care nu se putea vorbi nimic fără să știe a doua zi tot orașul. Îmi recomandă, în consecință, să păstrez cîteva probleme materiale nerezolvate la Pesta ca să am acest pretext al unor deplasări viitoare. – În seara aceea am avut impresia a fi filat încă dela părăsirea garsonierei, ceeace și Răceanu a remarcat cinînd împreună la Kis Royal. Lui Filotti n-am menționat firește nici o vorbă despre întîlnire – contele Bethlen ținînd și el să mă asigure că nici familia "noastră" nu va ști nimic fiindcă nici lui nu-i convenea să se vorbească despre ea – dar i-am ventilat posibilitatea unui "Putsch simbolic" de abilitățile și duplicitățile horthiste ca o impresie dobîndită de mine dintr-o serie de convorbiri cu cei întîlniți la Pesta, dîndu-i lista persoanelor întîlnite – pe care figurau și contele A. Szapary, E. de Wégh, George Ottlik dela Pester Lloyd, de Makkay și alții – minus familia Bethlen, spunînd că Tinca-mi dăduse a înțelege că Livia nu-i era "bolnavă" și deci nu mă putea primi. Banii au putut fi re-

~~[illegible]~~

stituită Legației în 48 de ore întrucît prima întrebare a lui Fâry fusese dacă primisem de la BNR bani destui pentru șederea noastră la Pesta și, aflînd că nu, a dispus să mi se plătească oricît doream și, nedîndu-mi încă seama de valoarea mare de cumpărare a pengőului, am cerut zece mii din care cumpărăturile pentru Bielle și, cum se-ntîmplă totdeauna cînd ești cu bani și vrei să scapi de ei, îți mai pică și alții-n buzunare, dădusem lui Rîureanu două mii și lui Butaria una pentru nevoile lor curente și, conștiincios, în diminețele și după mesele libere, achiziționasem ușor și alegînd numai mărfuri de primă calitate tot ce aveam de cumpărat pe lista bucureșteană, magazinele budapestane fiind de clasa celor vieneze din timpurile bune ante-hitleriste, încă ticsite de articole englezești de mare lux – stofe, tricotaje etc – și de fabricate maghiare incomparabil superioare celor românești iar prețurile nu chiar ieftine dar fixe ca în Occident; în plus, mă descurcasem lesne fiindcă, dintr-o șmecherie politică f. abilă, pe absolut toate magazinele din centrul comercial al Pestei dar și pe cele mai multe periferice mari scria, după obișnuitul "man spricht deutsch – on parle le français – english spoken", "se vorbește românește", înainte de slovaca și croata, iar afișul nu era un bluf, căci peste tot erau și vînzători români special angajați din Ardealul de Nord, cînd nu aveau unguri sau evrei ardeleni care să știe limba noastră. Și peste tot – la hoteluri, restaurante, cafenele, berării și baruri – se evita ostensibil vorbirea germană! Cu toate cumpărăturile, mesele scumpe de la hotelurile bune în care stăteam și la localurile de noapte elegante în care petrecusem discret cu Rîureanu, care e și el mare amator de fufe, muzică și dans, îmi rămăseseră vreo patru mii de pengő mai multă decît îmi trebuiau pentru nota hotelului și, la cancelariile noastre de legație (Coltărciuc), de presă (Șchiopu) și economic (un tîrg al cărui nume-mi scapă dar care era căsătorit cu fata lui Schiel de la Sinaia-Bușteni, f.f. bănoasă, locuind într-o vilă minunată din cele ultra-moderne de pe dealul Budei o vilă de mare lux ce contrasta enorm cu cea modestă a Ministrului, aspirant nevoie mare) unde fusesem invitat cu Rîureanu la cină și serate de bridge și poker numai cu români de la legație sau din colonia noastră de ardeleni de Nord (consulul Ștefănescu, Nae Georgescu fostul meu șef de la Cifrul Ext., atașatul cultural Ciorda și alții), mai toți și toate – căci cucoanele erau mai pasionate cartofore decît soții lor – fiind mai mult pokeriști decît bridgeri iar băieții de la Externe răspîndind vestea că eram mare amator de jocuri, mi se aranjase o masă "mare" de poker cu așii coloniei, numai bărbați firește căci se juca destul de scump, iar lui Rîureanu una mai modestă cu cucoane unde se rîdea mai mult decît să se joace prea serios, cu scopul de a ne mai detecta nivelul de "succesiunea budapestană" și încurcăturile de la Nagybányi despre care vorbisem lui Eufea la prînzul legației și deci de știr. Fiind invitatul lor și jucînd cu oameni care aveau lefuri frumoase și mai făceau și afaceri grase pe de lături dar nu aveau averi, cu excepția neamțului (care desigur le era tuturor antipatic fiind socotit de românii legației drept agentul gestapist al ei), mă silisem din răsputeri să le dau acele cîteva mii de pengő de care ar fi putut avea nevoie în ajun de Crăciun, dar dintr-o serie de noroc cum nu avusesem decît f. rar în lunga mea carieră de pokerist, în loc să pierd, tot câștigam, fulurile, culorile, carourile și chiar câteva chinte regale fără a mai vorbi de brelanuri și chinte ordinare intrându-mi fără greș, așa că luasem numai în prima seară vreo 20 de mii, iar Rîureanu vreo trei, fiind amîndoi singurii câștigători, [illegible] său pierzând din nefericire cel mai puțin, așa că ne-a invitat pentru "ultima" revanșă în preajma plecării noastre la el. Acolo am reușit doar să reduc substanțial pierderile anterioare ale românilor, dar în schimb am rămas cu un câștig total general de 33 mii pengő iar Rîureanu cu opt, cu toate peripețiile ce ne-au afectat să plecăm din capitală în zori de zi. Cum în principiu n-aveam voie să exportăm mai mult decât cu cât intrasem, banii trebuiau cheltuiți, astfel încât încă de [illegible] am trimis tuturor cadouri de Crăciun cum au [illegible] nici odată și apoi ne-au apucat să cumpărăm valize și să le facem cu cadouri pentru familiile noastre din țară și pentru funcționarii mei. La toate acestea ne-au mai rămas [illegible] mari [illegible] ce le-am agățat asupra noastră pentru trecerea graniței, dar n-am fost nici controlați nici vămuiți, nici de "finanții" maghiari și nici de autoritățile noastre, ajungând la București ca sărbătorile mari Crăciun.-

În afară de Bethlen, figura cea mai interesantă întâlnită de noi, căci și însoțitorii mei îl cunoscuseră, a fost indiscutabil Hunyadyi: înalt, brunet închis și cu un fizic mai mult românesc decât maghiar (ceeace m-a împins să-i spun spre furia lui Fáry – cum mi-a destăinuit [illegible] – relevând că nu era de mirare din moment ce toți Corvineștii se trăgeau din fiul natural al lui Sigismund de Luxemburg cu soția Boierului român Voicu Buti, ceeace Fáry n-a negat ca istoriografii șovini maghiari, dar a obiectat că nu se știe precis dacă și ea era română iar de atunci nu s-au mai căsătorit decât cu unguroaice), de o frumusețe și distincție aproape excesive pentru un bărbat și deținătorul de succese permanente mari printre cele mai frumoase cucoane ale societății și "demi-monde" budapestane, Fáry era pe deasupra de o inteligență vie și sclipitoare, spiritual, cu replici rapide și usturătoare, cult și agreabil în conversație, dar de un șovinism în special anti-românesc aproape copilăresc. Astfel, la dejunul lui, s-au servit numai băuturi ungurești, el făcând singur cock-tailurile variate de mare nedeslușibile ca rețete, iar când l-am întrebat ce erau, mi-a spus că le inventase el dându-le numele de Buda (unde-și avea vila), Pesta și relative localități unde le născocise mixtura numai din produse indigene, iar când îl felicitasem pentru vinul alb de valoarea lui Keszthely-Festetics și încă mai mult pentru vinul roșu ce putea concura oricare Château-Neuf du Pape, mi-a spus că primul era un Ménes (Miniș) 1917 iar celălalt de la Világos (Șiria) din A.D. 1890, adăugând imediat că astfel de vinuri nu se pot realiza decât cu tradiții, bani și timp: trei factori ce [illegible] lipsiseră proprietarilor vechi ai viilor respective sub domnia Coroanei Maghiare, pe când țăranii români nu știau să vinifice, n-aveau rezerve materiale ca să păstreze vinurile pe când consumatorii erau grăbiți să bea păsoacele anului sau celui anterior cu sifon, iar oamenii care beau "spriț" nu pot ști ce-nseamnă vinul. – Dat fiind că [illegible], ce fusese [illegible] de el să mă îndatora, depășea cu mult lichiditățile sale în România, ce proveneau de la chiriile "Palatului Hunyadyi" din Arad, în ultima zi mi-a propus [illegible] pentru ochi să-mi cedeze această carte, urmând a se stabili deci valoarea mai mult sau mai puțin decît datoria iar dacă fi-ea, cum credea, mai mult, totuși n-ar intabula întrucît mai contravom și-i plătesc pensiile funcționarilor foști ai (225) Corvinului. A ținut să-mi explice însă că era absolut convins că și Aradul va redeveni maghiar, dar că din moment ce vânduse Sâvârșinul la care ținuse mult mai mult din punct de vedere sentimental, nu s-ar mai duce să locuiască la Arad, așa că nu mai avea pentru el vre-un rost să păstreze casa tatălui său — căci Sâvârșinul fusese al mamei Nádasdy. Chestiunea a rămas deschisă, la aprecierea mea, dar până la urmă nu am vrut să-mi intabulez nici cu ipoteca datoriei, fiindcă din toată averea lui imensă, pierdută în Ungaria cu instaurarea regimului comunist, el n-a rămas decît cu acest bun în România unde nu s-a gîndit să se refugieze ca f. mulți alți magnați unguri chiar și neaoși — fiind bine primiți de noi deși eram în stare de război cu Ungaria care ne atacase înainte de intrarea trupelor noastre în Ardealul de Nord — ci a preferat să se ascundă la Pesta trăind, până la arestare, în cea mai cumplită mizerie și bolnav. — Epilogul politic al călătoriei mele a fost o amânată dare de seamă a întregii convorbiri cu Bethlen, dar și cu ceilalți magnați — membri ai "Casei Magnaților" adică ai Senatului maghiar — făcută numai M.S., d-lui Maniu și lui Buzești, fără de alte consecințe, așa cum prevăzusem just, căci după cum se știe, în primele zile ale lui martie următor, în urma unei agitații ce culminase prin dezbateri secrete (dar nu pentru Hitler) ale Parlamentului ungar și hotărârea guvernului a convocării unui congres general al națiunii în capitală pe la mijlocul lunii de sărbătoare națională maghiară, nemții au intrat cu forțe blindate copleșitoare din Austria și protectorate în Ungaria, forțându-l pe Horty să numească un alt guvern care va închide sesiunile parlamentare constituționale și va guverna dictatorial după ordinele misiunilor civile și militare germane. — Bethlen văzuse prin urmare clar și de aceea nu se grăbise a răspunde apelului nostru decît atît de evaziv, că soarta Ungariei avea să se soldeze cu un "Putsch simbolic" și fictiv, menit să evite clasei conducătoare oroarea unui efectiv, cu rezultatul tot cunoscut al unor grozăvii cu mult mai cumplite. — Momentul fusese ales de Horty destul de bine, dacă s-ar fi grăbit nițel mai mult și ar fi vrut să dea o adevărată lovitură pregătită nu prin discuții cvasi publice în toate cluburile politice și sociale și localurile publice, ci printr-un complot militar urzit în biroul său direct în palatul regal de la "Ofen", căci într-adevăr nemților nu le-a convenit deloc să imobilizeze, tocmai când trebuiau să redreseze grea situație prin dezastrul bătăliei victorioase sovietice de la Uman, cele vreo 15 divizii ale Wehrmachtului care au ocupat Ungaria, dar care n-ar fi fost cîtuși de puțin suficiente dacă Honvedul s-ar fi opus și, intact cum era și relativ bine înarmat, ar fi luptat hotărît a-și apăra granițele, gările și marile garnizoane; iar în acest caz ar fi fost curat criminal din partea noastră dacă am fi lăsat să treacă această unică ocazie de a scăpa de nemți în modul cel mai ieftin din toate punctele de vedere. —

* *

*

Tot ce am relatat dela începutul prezentei declarații și până aci a fost ~~inedit~~ pentru anchetă și din această cauză am ținut să descriu lucrurile așa cum s-au petrecut, cu amănunte deseori superflue dar care mi-au permis reamintindu-mi-le să reculeg, prin asociații de idei și retrăirea atmosferei reale ale acestor întâmplări din viața mea, o sumedenie de fapte pe care altfel, sintetizând, rezumând și grăbindu-mă să trec de la un eveniment la altul, fără legătura între ele, în cele mai multe cazuri de cauză la efect, le-aș fi uitat complect, cum am sărit poate și așa unele, dar în orice caz neînsemnate.-

De aci încolo, tot ce mai am de spus și voiu căuta să redau cât mai precis posibil, în schimb, este deja arhi-cunoscut de autoritățile anchetatoare, atât din narațiuni verbale consemnate de acei cărora li le-am expus răspunzând la întrebări și dând explicații complimentare, cât și din numeroasele declarații orale și scrise fie de mine mea fie de diferiți anchetatori, dar toate valabil semnate de mine, în decursul anchetelor mele din: 8 sept. pe 12 noemb. 47 (incluzând declarațiile [illegible] din procesul Maniu și procesele verb. ale grefei chiar scrise de mine) dela M.A.I. și Școala de Războiu; 18/19 oct. 49 dela P.P. Craiova; 29 mai 51 până în 7 mai 54 dela M.A.I. și Malmezon (inclusiv declarații din procesul Pătrășcanu) și tot anul 1955 dela M.A.I. – Toate aceste declarații au fost date de mine în epoci cu un minimum de 7 și maximum de 15 ani mai apropiate, de evenimentele povestite, decât ziua de astăzi și în care memoria mea era mult mai de încredere, sigură și vastă decât în prezent, astfel încât consider de datoria mea să atrag atențiunea cititorului avizat asupra faptului că în caz de nepotrivire de date citate în prezenta declarație sau de omisiuni față de cele ce figurează în declarațiile mele anterioare, acelea și nu acestea de mai jos trebuie socotite valabile. Deasemeni, țin să menționez că am restabilit cu cea mai mare precizie în cursul verii 1951 în primele mele două declarații scrise despre relațiile mele cu Pătrășcanu, înainte de ancheta dela Malmezon cu întrebări și răspunsuri, deci într-o lucrare descriptivă de felul acesteia de față, toate întâlnirile și discuțiile avute cu el și ceilalți participanți înainte de 23 August și după aceea până la plecarea mea dela Palat în 17 noembrie 44, precum și ulterior până la arestarea mea. Ori, nu numai că nu retractez sau infirm o iotă din acele declarații, ci dimpotrivă le socotesc cele mai bune și exacte documente pentru cunoașterea corectă și precisă a evenimentelor premergătoare și imediat următoare actului dela 23 August și regret doar că nu le pot citi acum înainte de continuarea lucrării de față pentru a-mi reîmprospăta memoria, oarecum și că atunci nu am fost lăsat să scriu mai mult și mai complect despre acea epocă ~~pe~~ care acum a ajuns să fie dintre cele mai vagi în amintirea mea din cauza precipitării evenimentelor ce s-au succedat aproape zilnic pe un ritm accelerat către desnodămînt, așa că am început să mă-ncurc singur în labirintul lor, cînd caut să le reconstitui cu oareșicare certitudine, prin estomparea memorii proaspăte tocmai din pricina nocivei suprapuneri pentru ea a celor prea multe clișee trase din repetarea excesivă a uneia și aceleași povești. In sfîrșit, trebuie să mai previn pe lectorii mei că în cele ce urmează voiu căuta să evit orice prolixitate și detaliere inutile lăturalnice, chit a nu le proiecta tot filmul ce l-am înmagazinat în aparat — așa cum l-aș arăta nepoților curioși a vedea și tot frunzișul codrului — ci tăind din pelicula toate scenele secundare, atît spre concentrarea viziunii asupra celor principale, cît și ca să scurtez istorisirea anului 1944 care, dacă l-aș trata ca pe cei precedenți, ar umple fără-ndoială alte prea multe sute de pagini.-

* * *

Intîi de toate, mușai să corectez singura greșeală ce sînt acum, după ani de meditații asupra acestui punct, mai sigur ca oricînd — nu întru informarea imediată a celor sus-arătate, căci excepția confirmă regula — a fi făcut-o în declarația mea începută-n 30 mai 1951 la Interne și anume: acea întrevedere a M.S. cu Maniu, Buzești, Sănătescu și mine, în care s-a discutat între altele și necesitatea de a include P.C.R. în B.P.D. (blocul partidelor democrate), nu datează din toamna 43, ci are loc către sfîrșitul lui ianuarie 44; după declarațiile de A.N. (limitate la cuvîntul către țară, scurt, sobru și trist, făcut de Ica binișor și totuși încă cenzurat secret de Buzel pentru Mike, ordinul de zi către armată întocmit de Sănătescu și mai laconic necompromițător și totuși aprobat de M.A., plus "declarația" în loc de "adresă" a guvernului, doar publicat, fără nici o recepție, nici un discurs regal de răspuns, spre a evita problema protocolului și a da o satisfacție Führerului și Conducătorului); după vînătorile transilvănene mai reușite (cu aceiași participanți minus Săulescu și Bastache înlocuiți cu doctorii Dan Berceanu, care-l asistase pe Sauerbruck, și Juvara, plus Dan Brătianu, iertat de veleitățile lui de tovărășie cinegetică cu braconierul Marin Butculescu, pentru crearea unei posibilități de contactare directă a tatălui său Dinu) în special pentru mine care am eșit primul datorită celor 3 Westley-Richards 20 ale bietului Tonci drept care R. îmi va anunța de pe atunci că meritam să-i moștenesc acestuia și slujba vacantă; după Bobotează și prînzul de la Foișor de Sf. Ion la care am participat cu cei doi fiii ai mei mai vîrstnici și după vînătoarea de la Rușețu din 8 (ratată cu sub 56 vulpi dar triplul iepurilor din cauza intemperiei și masacrului precedent) și cea de la Ianca din 9, iar potrivit tuturor probabilităților în prima săptămînă de vînători în Ilfov între 16 și 23 ianuarie, în orice caz la C.N. seara de la 10 pînă mult după miezul nopții. Fusese provocată de două mesagii: primul transmis lui Truelle de către agent sosit deja după o săptămînă la Istanbul și după

Pe dealul cu trandafiri
S-a vărsat o ciutură:
Ropote de străluciri
Din văzduh se scutură!

Văile cu mii de guri
Beau sorbind talazurile;
Sub sprîncene de păduri
Rîd cu hohot iazurile.

Nu e ciutură, socot:
Pare mi-se soarele
Miscă raze peste tot,
Gîdilînd ogoarele.

alte trei la Cairo, pentru a ne avertiza de necesitatea imperioasă de accelerare la culme a pregătirilor în vederea exploatării unei ocazii f. prielnice ce se va prezenta în curînd printr-o manevră strategică sovietică, iar cea de a doua de la Cretzianu cam în acelaş sens, anume că B.P.D. era chemat să fie gata de acţiune întrucît momentul oportun devenea iminent, amîndouă lăsînd să se întrevadă posibilitatea satisfacerii cererilor de ajutor aeropurtat în clipa în care vor fi asigurate condiţiile adecuate desfăşurării unor aterizări transportuale ferite de interferenţe terestre simultane, pe cînd raid aerian se promitea ferm în orice împrejurări; cît despre armistiţiu, acesta urmînd a se încheia cu toatele Mari Puteri Aliate, condiţiile lui trebuia să fie acceptabile pentru şi deci prestabilite cu Sovietele, drept care numai Alexandru recomanda ca părere personală — în orice caz subliniind expres că ideia nu-i fusese sugerată de străini — completarea blocului, în numele căruia erau să fie duse tratativele, cu reprezentarea P.C.R., pentru a preveni impunerea acestei condiţii de către Cremlin ce o prezuma drept certitudine. ~~de către Moscova~~. Cretzianu transmisese acelaş mesagiu, dar sub o formă mai puţin categorică şi imperativă, în schimb mai optimistă şi atrăgătoare în privinţa perspectivelor de ajutor militar şi omiţînd menţiunea prezumţiei sale relative la recunoaşterea şi participarea obligatorii ale P.C.R. la viitoarea compoziţie guvernamentală, lui Ică pentru M.A. pentru ca aceştia să nu afle de legăturile sale directe cu opoziţia, nici să poată bănui că inglobarea comuniştilor români în bloc n-ar fi o iniţiativă proprie a acesteia, ci una sugerată sau exijată de Cairo. La analiza situaţiei generale şi speciale a frontului răsăritean în perspectiva răsturnării, făcută cu prilejul audienţei lui Maniu la Sinaia, eu anticipasem deja asupra imposibilităţii de a trata numai cu anglo-americanii condiţii pe care aceştia să le aducă şi pe Sovietele a le accepta şi semna, cu concluzia că şefii opoziţiei ar face bine să nu amîne "pînă la paştele cailor" negocierile cu P.C.R. în vederea adeziunii sale cît mai timpurie la platforma-program a B.P.D., atît spre a preîntîmpina pretenţiile mai mari ale acestuia atunci cînd participarea lui ne va fi impusă, cît şi ca să-l lipsim de combinaţii concurente, izolate şi directe cu Moscova, la care atunci Maniu, niţel vexat de amestecul meu în treburile de competinţă exclusivă a conducerii B.P.D. ce era apanajul său, anunţase înmînarea cît mai neîntîrziată a pactului tripartit ţărănisto-liberalo-socialist şi faptul că d-sa îl determinase pe d-l Brătianu să accepte ca în mod succedent d-l Titel Petrescu, "care avea vechi legături cu comuniştii români", să fie însărcinat cu negocierile în vederea aderării lor la bloc, girîndu-i, purtîndu-se garant pentru ei privitor la recunoaşterea scrisă a platformei-program, a Constituţiei şi a legitimităţii persoanei regale ca reprezentant al Coroanei şi luîndu-i în cota-parte a mandatelor, peste sfertul portofoliilor acordate socialiştilor, adăugînd însă că nu se va proceda la aceasta decît ca o soluţie extremă, adică doar dacă se va avea imposibilitatea de a parafa cu anglo-americanii condiţiile de armistiţiu prestabilite care să nu cuprindă

Plopule cu crăci uscate,
Mlădios nu te mai pleci
Vînturilor șuierate,
Bicelor de ploaie reci!

Cuibul desvelit pe creastă
S-a zbîrlit ca un arici:
In zadar tot mai adastă
Stol de oaspeți venetici.

Ei, din zarea călătoare,
Se coboară-n cuiburi noi
Să-i îmbete duh de floare,
Să-i umbrească bolți de foi.

Lasă-mi inima să moară
Lîngă cuibul vechi și gol:
Nici în ea nu mai coboară
Oaspeții ce trec în stol!

acest punct, pe care U.S. totuși să le accepte. – Triumfător, Maniu adusese de această dată pactul tripartit, semnat de cei trei șefi de partide istorice ce-a fost acoperind întocmai stipulațiile enunțate, deoarece ținuse să-l țină în rezervă personal M.S. spre păstrare; dar la dictația recomandării lui Cretzianu izvorâtă tocmai din cuvântul occidentalilor că nu vor semna nimic separat de Soviete și nici prestabili condiții neacceptate de aceștia, fără însă a specifica explicit că n-ar trata în doi cu noi în mod prealabil, singura șubredă scândură de salvare de care Maniu se mai agăța pentru a nu se obliga încă ferm și net a proceda pe loc la deschiderea negocierilor cu P.C.R., eu atacai acum cu vehemență această inutilă, ba chiar periculoasă tărăgănare a unui lucru ce va trebui în orice caz făcut mai devreme sau mai târziu și avea nu numai tot interesul al înfăptui cât mai prompt, ci și obligația grabnică a-l săvârși în cadrul precipitărilor accelerate ce ni le cereau dealtfel bine motivat, cum fusese și exigența declarațiilor de început al anului trecut, după cum ni se păruse și ea nesăbuită la prima analiză, întrucât nu era închipuibil ca avertismentul relativ la ivirea unei ocazii momentului propice pentru răsturnare creată de situația frontului Sud, căci nu putea fi vorba de un alt sector, să fie neîntemeiată, iar evoluția "critică a acesteia" de când ne parvenise comunicarea către Jacques – care era deja veche de mai bine de o lună – arăta tendința clară, observată dintr-început de S. și mai recent perceptibilă pentru orice profan cum eram eu în cele militare, a forțelor sovietice de pe frontul ucrainean de a împinge un vârf spre Bucovina pentru a-l scinda în două, a ne separa de armatele germane ale sectorului central și a ne permite astfel să-i venim de hac celei, inferioare tuturor trupelor noastre de pe front și din interiorul țării, ce va fi silită a se retrage în Moldova. Aceasta era "manevra strategică sovietică" – și problema noastră cea de a folosi clipa unică în care nemții se vor afla într-o poziție asemănătoare celei de la Stalingrad și ca și atunci în imposibilitatea de a o redresa din lipsă de efective disponibile și înainte ca să aibă timpul a se reechipa [illegible] și a-și reorganiza armata de pe frontul nostru separat. Nu trebuia să nesocotim nici posibilitatea ca ungurii să exploateze acel moment favorabil chiar și pentru lovitura lor de ieșire din război, în care eventualitate nu ne va fi iertat pe bună dreptate nici odată a nu le fi urmat exemplul cu atât mai mult cu cât Putschul lor chiar "simbolic" ar imobiliza multe divizii germane ușurându-ne enorm sarcina ce s-ar transforma dealtfel într-una efectivă, chiar dacă n-ar fi fost privit cu bune intenții, la intervenția noastră. Regele a fost absolut de aceeași părere și nu s-a sfiit să-i repete insistent lui Sănătescu ceea ce-i spusese deja în repetate rânduri, cum și obiecțiunile lui și ale colaboratorilor generali militari la

Ioan Mocsonyi Stârcea

Aici vin nimfe din vechime
Să-și scalde grația și azi
In străvezia limpezime
A iezerului dintre brazi.

Acuma la ivirea noastră
Afund în codru s-au retras;
Pe fața lacului albastră
Urme de prînz au mai rămas.

Stau cupele clăbuci de soare
Pe netezișul fără fald
Cu șervetele plutitoare
Tăiate-n verde de smarald.

Nectar din prînzul de-adineauri
La fundul fiecărei cești
Dă cîte-o inimă de aur
Rotundelor lumini cerești.

N-atingeți fragedele cupe
Din basmul nimfelor pe lac:
Cînd vraja lor un om o rupe,
In flori de nufăr se prefac!

ultima vreme și care se potriveau în linii mari cu teza conducătorului erau de natură a naște întrebarea dacă vom putea vre-odată realiza întorsătura proiectată înainte de prăbușirea Germaniei. Buzești se raliase acelorași observații încă din prima discuție cu Sănătescu pe acest subiect, la care nu asistasem fiind la Balci atunci când între Crăciun și Anul Nou fusese adus pe sus de Ioanid la palat pentru modificarea textelor. Aci și Sănătescu căruia-i lăsase o impresie proastă ce ar fi contravenit spiritului necesar al declarației precedente, iar acum profită de prilej pentru a susține exemplu cererea M.S. de a se păși la o nouă și serioasă reexaminare a "problemului tehnic" de fixare a efectivelor combatante germane în sectorul nostru de către ale noastre și de "strâmtoare" a vârfurilor de invaziune concentrice către regiunea petroliferă și capitală, dinspre Secuime, Balcani și Timoc, la care trebuia să ne așteptăm, prin cele patru corpuri armate teritoriale cu centrele la Brașov, București, Craiova și Timișoara, după neutralizarea efectivelor "neglijabile" la ora aceea pe care nemții le aveau staționate la București, Ploiești, Buzău, Tîrgșor, Tîrgoviște și între Giurgiu și Oltenița, propunînd în mod practic înființarea urgentă a unui comitet militar compus din Mihail, Aldea și Niculescu cu supleanții lor desemnați de ei, prezidat de Sănătescu și cu participarea unui reprezentant politic al B.P.D. și al C.R. – Cum propunerea fusese deja discutată și aprobată pe ansamblu la unanimitate de Mike, subsemnatul, Pichi (prin acordul său cu Buzel) și Ioanid, iar Maniu nu i se opusese în principiu când Buzești i-o supusese cu înfiinţarea de a și-o însuși, acesta s-a declarat de acord desemnându-l pe inițiator ca reprezentant atunci când d-sa nu va putea asista personal la întrunirile lui, iar R. s-a grăbit a mă numi pe mine ca al său în același caz, astfel încît Sănătescu, nu prea încîntat de a se vedea constrîns să accepte un organ clandestin de control permanent al activității sale în acest domeniu ce sperase să și-l poată rezerva exclusiv contactînd pe cine ar socoti potrivit pentru fiece caz particular aparte și coroborîndu-și sondările cu planurile și atitudinile lui Ionel, fu silit să accepte sugestia cu o singură rezervă și anume aceea de a nu-l îngloba pe Niculescu întrucît l-ar pune pe acesta și pe el, Sănătescu, într-o situație incompatibilă cu posturile ce le ocupau. Niculescu trebuia înlocuit de un colaborator permanent dar putea fi consultat oricînd de cîte ori s-ar cere, atît de către d-sa cît și de d-l Maniu ca și în trecut, cum nu găsea că decidea ca S. să fie personal răspunzător de alcătuirea acestui organ tehnic "consultativ", se înțelegea d-sa cu înlocuirea lui Mihail și, cum credea că alegerea mea era și nimerită pentru a reprezenta punctul de vedere politic al M.S., mă rugă să-l avizez eu pe Aldea pe care știe că-l puteam consulta mai bine decît el. – Cît despre problema mai gingașe a reprezentării cu P.C.R., Maniu a afirmat

Aceste vîrfuri de molid
Ce picură-n văzduh rășină,
Aceste vițe ce se-nclină
Vîlvoare verde peste zid:
Eu mîine n-o să le mai văd –
Eu mîine n-o să le mai văd!

Aceste stele călăuze
Pe cerul sfintei veșnicii,
Aceste cupe străvezii
Brumale sîngerii pe buze:
Eu mîine n-o să le mai știu –
Eu mîine n-o să le mai știu!

Aceste mîini prietenești
Într-ale mele cald lăsate,
Cu inima ce le străbate –
Aceste mîini prietenești:
Eu mîine n-o să le mai strîng –
Eu mîine n-o să le mai strîng!

Aceste cîntece pe care
Le cînt cu jumătat-de glas
Și-aceste verse-n care las
Cenușa flăcării fugare:
Eu mîine n-o să le mai cînt –
Eu mîine n-o să le mai cînt!

prin a promite M.S., drept răspuns la cererea de a nu se lua riscul de a compromite șansa eventuală de a ieși din război cu o clipă mai devreme decît putea să le pară posibil militarilor la prima vedere în împrejurările actuale încă nefavorabile dar care se puteau schimba radical dela o secundă la cealaltă, exact cum se-ntîmplase la Stalingrad, prin neglijarea unui punct oarecare (și cu atît mai puțin a unuia atît de important) din ansamblul elementelor favorabile încheierii armistițiului în optime condiții pentru obținerea unora cît mai puțin oneroase de pace pentru țară, că-l va ruga imediat pe d-l Titel Petrescu să pășească cît mai neîntîrziat la sondările acelor comuniști cu care era în bune relații și pe care la știa în măsură a-i contacta mai lesne, urmînd a le propune aderarea la B.P.D. iar S. a fi informat de rezultat îndată ce-și vor fi formulat răspunsul și pretențiile.- Ambele hotărîri au rămas însă mai mult în stadiul unor pioase deziderate, cu toate că luna februarie poate fi caracterizată ca una de intensă agitație, dar nu a generalilor cum ar fi fost de dorit și speresem, ci a nucleului restrîns de civili – Buzea, Picki, eu și Ioani- în cap cu Mike care, în dubla sa calitate de rege și șef suprem al armatei, deci civil și militar și arbitrul diferendelor lor, înclina hotărît în favoarea noastră, dar cu prea puțin succes, deși ne sprijinea într-adevăr cu toată greutatea autorității sale, insuficientă însă fiindcă ceilalți factori responsabili – șefii opoziției și în special Maniu, căci Brătianu, sezisat direct de mine într-o vizită în casa lui, a răspuns pozitiv apelului M.S. de a-l alerta pe Maniu și a-l determina să se solidarizeze cu o cerere ultimativă către generali, dar în zadar deoarece toți militarii consultați de el i-au expus cam aceleași temeri și recomandat aceeași temporizare pînă la un moment ce-l învederau ca mult mai puțin riscant și incomparabil mai favorabil, prevalîndu-se așa dar de acest aviz unanim pentru a refuza să-și ia răspunderea unui act hazardat, pe cînd acordul lui Titel asigurat de Buzești în spatele șefului său viitor cu rezultatul că acesta a fost pentru întîia oară în sînul blocului întîmpinat de coaliția celorlalți doi parteneri împotriva poziției sale, nu a cîntărit nici el în cumpăna celor două teze – au terminat prin a se ralia vetoului parcă concertat a castei militărești că nici Vișoianu nu ne-a sprijinit decît la început pînă ce s-a lăsat și el convins de Aldea de valabilitatea tezei obstrucționiste. În esență, aceasta consta în a susține că forțele germane din sectorul sudic al frontului ucrainean erau numeric și mai ales ca putere de foc superioare armatei noastre care deci nu s-ar putea degaja din dispozitivele ei împestrițate cu unități aliate decît atunci cînd acestea s-ar afla încleștate în luptă defensivă grea de-a lungul întregului sector pe care armata a II-a ucraineană l-ar ataca pe toate punctele, concomitent și cu aceeași intensitate, la pornirea unei ofensive generale. Ori, prin bătălia dela Uman, rușii realizaseră exact ceeace bănuiam că vor urmări, înfigînd un bold adînc pătruns spre colțul nordestic al cercului Carpaților, pe care nemții se străduiseră din răsputeri al opri, apoi a-i colmata vîrful destul de subțire,

Prea de mult și prea departe,
Tot cu dorul te petrec.
Zidul care ne desparte
Numai păsările-l trec.
Numai ele pe la gratii
Vin cu ciripiri zglobii;
Oamenii, odorul tatii,
Zac de mult în celulii...
Chinul de după zăbrele
Numai ele-l înțeleg:
Semne de-mi trimiți prin ele,
Eu cu dorul le dezleg.
Iar cum n-am o iconiță
După chipul tău crescut,
Trimite-mi o porumbiță
Să mai văd cum te-ai făcut.
Și cum n-am o scrisorică
Cu cuvinte îngerești,
Trimite-mi o rîndunică
Să mai știu cum ciripești.

ca să-și macine un corp întreg din care aripile s-au ales ele colmatate, prizoniere sau distruse, iar centrul spulberat și fugărit de așa manieră încît resturile au ajuns la Cernăuți în chip de troglodiți cu bărbi trimestriale, înnebuniți de groază, înfometați și de-a pururea nefolosibili pentru a mai lupta pe frontul de la Răsărit. În schimb, spre a exploata rapid la maxim breșa imensă și profundă tăiată-n dispozitivul inamic împingînd capul lăncii cît mai-nainte spre Carpați și lărgind-o întru separarea completă a "frontului întîi ucrainean" din Polonia de cel de al doilea înspre Romînia, forțele roșii trebuiseră să avanseze peste măsura potrivită ~~unor posibilități~~ posibilităților minime indispensabile de aprovizionare și întărire a efectivelor înaintate și în consecință să oprească la un moment dat această ofensivă întru alinierea frontului, aducerea întăririlor, curățirea și organizarea terenului pentru reluarea celei generale în două direcții la unghiu aproape drept: 2/3 din front continuînd în sectoarele central și nordic înaintarea spre Vest, iar treimea de pe sectorul nostru, noul așa zis doilea front ucrainean, urmînd să pornească la atacul liniei Nistrului și invazia Romîniei în direcția generală S – S-V. – Este f. adevărat că, în timpul bătăliei de la Uman, presiunea sovietică asupra sectorului nostru scăzuse și că, în acele cîteva săptămîni de exploatare a victoriei repurtate, acesta a rămas într-o situație aproape statică, dînd astfel și ~~noua~~ armatei romîne dar în special nemților răgazul de a se reorganiza. Partida noastră la ~~Noi am~~ socotiseră trebuia loviți înainte de aceasta și anume în însăși clipa crize paniceii și dezorganizării lor totale, pe cînd generalii și mai cu seamă Sănătescu au contestat existența unei atari stări în rîndurile ~~unităților~~ efectivelor germane amestecate cu ale noastre, ceeace s-a averat însă inexact, întrucît mai toate unitățile 20% blindate și de artilerie anti-tanc motomecanizate au fost retrase din sectorul sudic și "detașate" cică vremelnic, dar pentru a nu se-ntoarce nici odată, spre cel central întru cîrpirea breșei și redresarea situației acestuia. ~~Mergeam mai rar acum~~ Stăteam acum cu Bielle la Sinaia, dar mă aflam mai mult la București, circulînd ca nici odată între cele două reședințe. Regina trecea printr-o fază depresivă nervoasă de reacțiune pesimistă datorită: atît izolării politice de care se simțea obiectul în toiul agitației noastre la care ar fi vrut să participe mai intens, bănuind că se juca o carte mai mare pentru hotărîrea soartei generale decît vroiam să admitem față de ea, dar n-a fost lăsată din cauza atitudinei noui pe care Mike se angajase a o adopta față de ea de cînd cu gafa din audiența agentului și cîteva alte vechi mai mici, de genul unor fuite față de Nelly și Alice Sturza, care-i fuseseră trecute cu vederea atunci dar acumulîndu-se făcuseră să "debordeze cupa", iar fiu-su era de acum pornit pe treabă serioasă, foarte conștient de gravitatea situației, problemelor și rolului ce-i era rezervat de a salva țara la ora H și pe deasupra cam neîncrezător al acelora ce nu ~~știau~~ știau să ~~își~~ păstreze secretele cum el fusese învățat și le știa ține cu străștenie; cît și faptului că nu ~~putuse~~ izbutise să-l convingă pe copilul din ce în ce mai emancipat de sub tutela și înrîurirea ei, nici pe altfel atît de dragul Sănătescu a prefera momentan mai mult decît ~~făcuse~~ înfăptuise pentru a-l apropia pe Jac de palat, întrucît nici

IoanMocsonyiStyrcea

Se-ntinde norul peste Soare
Dar nu-l atinge,
Nici pe molizii verzi nu-i doare
Cînd iarna ninge.

O Doamne, Doamne, dă-mi și mie
Aceeaș parte:
În moarte sufletul să-mi fie
Străin de moarte!

Căci molia îi roade haina
Dar nu-l atinge.
Dăi lui măcar să-ți vadă taina
Cînd mă voiu stinge:

Să vin, cum pîlpie un sfeșnic
La liturghie,
În fața Ta să ardă veșnic
De bucurie!

unul din ei nu voia să compromită interesul mult mai mare de a păstra pe cât ~~posibil~~ relații acceptabile cu Antoneștii, pe care Mihai mai puțin decât Sănătescu mai spera să-i câștige până la urmă pentru a efectua ei lovitura sau cel puțin a o înlesni în clipa adecuată, ~~fără ridicarea unei probleme~~ pentru grăbirea dezagregării unei disensiuni închise pentru ei și care și așa avea să se rezolve singură în acel moment, când M.M.L.L. nu mai vor avea nevoie să țină cont de sfatul guvernului nici în ~~chestiuni~~ treburi mai importante decât numirea acelui ofițer de ordonanță pe care și-l dorea șeful suprem al armatei. În consecință, pentru alte motive decât în ~~iarna~~ cea precedentă, nici în iarna aceea nu ne-am ~~[illegible]~~ dedat aproape deloc sportului meu favorit - schiului - Mihai sub pretextul de a nu se-ndepărta de incintele Peleșului" în acele luni de agitație crescândă" ce erau tocmai cele mai prielnice pentru un exercițiu ce nu-l pasiona; de fapt pur și simplu eu fiind realmente iritat într-o fază de intensă "ratare"; Bielle, deși elvețiancă, fiind handicapată printr-un "menisc" contractat tocmai la schiu și de atunci f. puțin entuziastă de perspectiva riscului de a și-l agrava; Ioaniță Nelly antisportivă nevoie mare, iar că Helene s-a lăsat și ea pe tânjală așteptând anul viitor când poate monitorul ei va fi din nou în măsură să se ocupe de eleva sa de predilecție! În schimb, aveam s-o distrăm și de altfel să ne-ndeletnicim cu toții cu aceeași plăcere cu un alt sport care are avantajul de a nu depinde de condițiile atmosferice și de zăpadă, Badminton (după numele școlii din Anglia care l-a inventat, perfecționând străvechiul FEATHER COCK AND BATTLE DOOR) la care petreceam tot timpul dimineților în care nu stăteam cu ~~[illegible]~~ capul în situația zilnică și harta aferentă ce se aștepta acum cu nerăbdare și se analiza numai la Peleș în biroul S.C.M., cu Sănătescu și adjutantul de serviciu, fără comentarii subversive ~~[illegible]~~ în prezența ofițerului afară când nu era "Gherghelul" (Comandorul Gherghel Arpad, mititel marinar moldovean de Nord de origine ardeleană, care se distinsese remarcabil pe submarine, ~~și~~ fusese decorat și de nemți cu câteva înalte decorații) și ~~drept care~~ era singurul dintre cei patru noi adjutanți cu simpatii cam pro-germane), întrerupând atunci pentru multe ceasuri jocul, ce-l continuam cu ocazie cu invitații iar când nu erau nici de așteptat ce nu aveau voie să-și bage și ei nasul în raportul M.St.M., unul dintre noi și de obicei tocmai adjutantul trebuia să se sacrifice pentru a-l face pe al patrulea, ~~[illegible]~~ drept care lustruiam plasa în "Sala Maură" suprimând jetul de apă din bazin ca să nu ne ude pluta cu pene și rachetele. La ~~[illegible]~~ numirea lui Gherghel, plecase Marcel Olteanu, în raporturi mult reci cu M.M.L.L. mulțumită șefului său direct Constantinescu care din solidaritate pentru camarazi și obținuse iertarea și-i mijlocise numirea la comanda Regimentului de Gardă Călare unde ~~[illegible]~~ în garanția misiei reabilitarea totală prin-o purtare de un loialism exemplar față de Coroană. Când a venit să-și ia rămas bun de la mine, Sănătescu l-a trimis în biroul M.C. de la București ca să-mi propună "anularea numirii care n-avea nici un rost și n-ar face decât să ne-ncurce-n viitor", răspun-

Ioan Mocsony Stârcea

O brad frumos, ce scump erai
In altă sărbătoare!
Mă văd copil cu păr bălai
Şi ochii de cicoare.

Revăd un scump şi drag cămin
Şi chipul mamei sfinte:
Imagini de Crăciun senin
Mi-apar şi azi în minte.

Un brad cu daruri şi lumini
In amintiri se-arată;
In vis zîmbeşte ca un crin
Copilul de-altă dată.

Intregul cer părea deschis
Deasupra frunţii mele!
Azi sorb doar pulbere din vis
Şi numai scrum din stele...

Copil bălai, Crăciun şi brad
Se pierd în alte zile.
Azi numai lacrimile-mi cad
Pe-ngălbenite file...

Azi nu mai vine Moş Crăciun
Ca-n noaptea de cenuşe,
Ci doar tristeţele mi-adun
Să-mi plîngă lîngă uşe...

De greul temniţei mă frîng
Pe negre lespezi mute;
Incovoiat de doruri plîng
Pe amintiri trecute.

Omătul răscolit de vînt
Se cerne prin zăbrele:
Imi pare temniţa mormînt
Al tinereţei mele.

mă deci să distrug frumosul document cu dublările ajunse la 3,2 milioane ce ~~nu-l~~ nu-l lăsau să doarmă liniștit pe prepotentul cavalerist de când cu apropierea îngrijorătoare a frontului atunci încă numai de Bug, deoarece nu-și făcuse calculul logic că până la plata lor nici leul n-ar mai fi leu. Am acceptat firește magnanim scoțând din safe actul cu pricina înmânându-l lui Sănătescu care recitindu-l înainte de a-l supune soartei pergamentului I.P.S.S. a remarcat: "De, nu (se) prea știe cine ar fi câștigat dacă domnii englezi își vor lăsa pe ruși s-ajungă la Berlin!" la care Marcel a relevat că pe această ipoteză își bazase parial, cu menținându-mi convingerea că nici atunci Commonwealthul nu se va prăbuși. Cât despre "comitetul mixt", întrunirea sa plenară avea să fie amânată până ~~târziu~~ -n noaptea loviturii nici unul din domnii militari nu (mai) va putea sforăi pe ambele urechi când de pe Bug armata cea de a doua [illegible] va fi ajuns fără prea mari dificultăți să-și mute avangarda pe linia Nistrului și deci nimeni n-o să mai îndrăznească să bagatelizeze "agitația civililor", toți cizmarii devenind dintr-odată mai alarmați decât noi de seriozitatea "problemului" de a ști pe unde să-și scoată de acum cămașa, iar Aldea va recunoaște că se pierduse cu prilejul dezastrului german de la Uman un moment psihologic atât de favorabil cum nu vom întâlni ulterior. Până atunci întrevederile cu ei fură răslețe: cu Mihail eu am avut-o la începutul lui februarie prima mea convorbire lungă și lămuritoare (la vila lui din Sinaia) a cărei ce am rezumat-o mai sus așa că n-are rost s-o reproduc în amănunt nemerifiind și menționez în plus decât faptele că de pe atunci d-sa a preconizat înțelegerea cu înaltul comandament al armatelor sovietice pentru sincronizarea loviturii noastre cu declanșarea ofensivei lor generale pe frontul românesc întru paralizarea forțelor germane angajate pe acesta și a desemnat pe colonelul Dămăceanu ca supleantul său în comitet și intermediarul cu M.S. cel mai indicat pentru legăturile curente, fiind mai mobil și lesne contactabil de către Ionnițiu; pe Aldea l-am văzut mai des în februarie și martie de când s-a instalat permanent la București, de vre-o 3-4 ori la Vișoianu cu și fără participarea lui Buzești și odată, în seara hotărâtoare pentru abandonul strădaniilor noastre de a forța soluția răsturnării imediate, la C.N. cu Sănătescu, Buzel și Ioani fiind convocați urgent de Mike sosit cu mine prompt în capitală la aflarea prin radio a 'Putschului german din Ungaria. Aceasta s-a repercutat în sensul contrar așteptărilor noastre atât asupra M.R. cu care Sănătescu avusese o serie de convorbiri-sondă pe tema în chestiune iar ultima tocmai în dupăamiaza-ceea cu rezultat net negativ, cât și asupra generalilor opoziționiști, întrucât era socotit eronat și înfățișat de ei drept ilustrație demonstrativă peremptorie a puterii neștirbite a Germaniei și a rezervelor strategice cu care putea și nu ezita să reacționeze instantaneu și brutal la cea mai neînsemnată chiar și încercare din partea unui atât de vechi aliat de a schița un vag fel de independență politică față de ea. Că ezitările generalilor de a acționa fără nici un aport străin ne vor împiedica să ieșim din alianța germană înainte de pătrunderea armatei roșii pe teritoriul țării, așa cum eram invitați de anglo-americani a proceda, fusese prevăzut de Pichi încă în discuțiile noastre de la Balc unde făcuse Crăciunul cu noi și cunoscuse cu acel prilej pe MML fiind invitat apoi de ele a dejuna la Sinaia, instalat gata, locuit și

Ce n-aşi da, iubita mea, ca-n astă seară
Lîngă tine să apar din depărtări,
Lîngă inima ta caldă de fecioară,
Lîngă sînul tău, parfum de primăvară,
Chinuit de-nfrigurate aşteptări!

Ţi-aşi aduce-n zvon de lanţuri şi cătuşe
Anii mei de libertate şi azur,
Visul meu cu aureolă de cenuşe
Lunecînd sub raza lunii jucăuşe
Chipului tău îngeresc să-i dea contur.

Dar eu nu pot să-ţi trimit printre zăbrele
Decît gîndul meu şi-acum înaripat
Care zboară peste ziduri, sentinele...
Pe sub cerul scînteind cu mii de stele
Ca să-ţi bată iar la geamul luminat.

O, primeşte-l, scumpa mea, şi-n astă seară
Lîngă sînu-ţi aromind a busuioc,
Lîngă inima ta caldă de fecioară:
Nu-l lăsa să tremure stingher pe-afară
Ca un cerşetor de vise şi noroc!

supra-încălzit cu-n calorifer cu pornire automată când temperatura scădea sub 20°, după cum îi plăcea lui Mike, obișnuit din copilărie cu această căldură moleșitoare. Așteptasem cu deschiderea vânătorilor de câmp bătăiene până-n 5 ianuarie, în continuarea celor din 2, 3 și 4 la Casa Verde, Pișchia și Chișineu-Criș unde așii s-ar antrena destul pentru a înfrunta iepurii "blindați" creiați de Tonci pe toată Valea Mureșului prin încrucișări constante cu cei mai aduși din Cehoslovacia, dar Mihai, deja cam indispus de a fi fost întrecut în zilele precedente, a tras mai prost ca oricând, clasându-se penultimul, mai ales după masă când începuse o ploaie fină premergătoare zăpezii, care le blindase blana și mai dihai. Și în februarie și martie, câteva sfârșituri de săptămână prelungite fură petrecute la Balc și respectiv Săvârșin unde am fost invitații permanenți ai stăpânilor ori de câte ori ceilalți oaspeți nu erau prea numeroși pentru cele cinci camere de musafiri. Noua pasiune era bridge-ul, Udrițchii fiind încă din anii săi de marină un pasionat și excelent jucător, așa că a devenit profesorul M.S. și în acest domeniu, iar elevul său regal, sârguincios și metodic, arăta și aci reale aptitudini făcând progrese uimitor de rapide datorită uneia dintre cadourile sale de Crăciun: mașina jocului corect al problemelor de bridge, de fabricație americană, ce i-o comandasem din Elveția.-

Încă din toamna 42, R.-M. propusese nevestei-mi să-i fie doamnă de onoare fiindcă se atașase mult de ea, o invita și așa la palat aproape tot timpul și ar fi fost astfel permanent neseparată de mine iar eu atunci nelipsit în preajma MM LL. Bielle eschivase abil oferta care nu-i surâdea pentrucă și-ar fi pierdut independența, menajul ei și intimitatea noastră ce nu era aceeaș într-un apartament al palatului și Peleșului ca-n cuibul nostru unde ea trebăluia, gospodinea, hotăra și primea pe cine și când vroia, în timp ce la palat se simțea ca-ntr-un Pallace-Hôtel, f. agreabil de locuit din când în când, dar nu tot anul, pretextând că sănătatea ei delicată nu i-ar permite să facă un serviciu permanent. Când am stat refugiați la C.V. și palat în timpul crizei monarhice, R.-M. ne-a propus ca Bielle să-i fie secretară particulară, ceeace ar scuti-o să fie permanent la Curte, ci numai când ar avea o treabă de efectuat, așa că ar avea suficientă libertate pentru a-și păstra menajul și-și frecventa cercul prietenilor noștri, dar eu am obiectat atunci că nu știa destul românește, nici să redacteze și ortografieze corect, la care ambii stăpâni au replicat că eu aș ajuta-o și astfel ar învăța mai lesne, din moment ce și așa corespondența mai complexă a R.-M. n-o făcea Nelly ci tot eu, la care Bielle a invocat o scuză ce era însă nu doar pretext, ci și un mare adevăr: ca subalternă contractuală, n-ar mai avea aceeaș latitudine de a vorbi cu toată sinceritatea cu care le spunea MMLL lucrurile drept, iar dacă totuși și-ar păstra "le franc parler" (vorbirea deschisă), relațiile

Doamne, fă din suferinţă
Pod de aur, pod înalt
Şi din lacrimi fă velinţă
Ca-ntr-un pat adînc şi cald!

Din lovirile nedrepte
Faguri facă-se şi vin
Din înfrîngeri scări şi trepte,
Din căderi arcuş senin.

Iar din orişice dezastru
Sau crepuscul stins în piept,
Doamne, fă lăstun albastru
Şi fă zîmbet înţelept!

[illegible]t de scrise riscau a se umbri, ceeace ar fi părut căci mi-ar creia atunci și [illegible]ie și deci și Regelui un tot. Suveranii i-au dat dreptate spunând că, dacă avea această presimțire, era mai bine să nu întreprindă o acțiune contra aprehensiunilor sale și lucrurile au rămas așa spre mulțumirea ambelor părți mai ales când, curând după aceea, de[illegible] nostru avea să confirme justețea intuiției nevestei-mi; dar MMLL n-au uitat refuzul, nici ultimul motiv invocat pentru acesta, revenind de mai multe ori la subiectul eventualei nesincerități a subalternilor lor și provocându-mi destul de consecvent a nu le ascunde, de teama de a le indispune, nimic din ceeace gândeam într-adevăr, fie că eram sau nu consultat. Oricum nici înainte nu prea mă sfiisem a le spune mai tot ce-mi trecea prin cap și chiar adeseori mai mult decât era de datoria mea să nu le tăinuiesc, amintindu-mi repetat, când era vorba de critici, reproșuri și chestiuni personale mai gingașe sau chiar penibile, singurul sfat înțelept și valabil ce mi-l dăduse ex-Cromwell-ul României, iar de atunci încoace mă prevalam totdeauna preventiv și anticipat de "I. O." ce mi se dăduse spre a le îndruga verzi și uscate, firește numai între patru ochi și cu toate menajamentele posibile și formele de respect cuvenite, cum nu cred să fi procedat cu ele altcineva — în afară poate de Tanci — nici înainte de venirea și cu atât mai puțin după plecarea mea, am început să le cam enervez cu „jocul adevărurilor" — căci încasam și eu aproape tot atâtea mingi cât le plasam — și să mă uzez încet, treptat, dar din ce în mai sigur, ajungând până la urmă, îndeosebi după plecarea soției care contribuise f. mult la îndulcirea pilulelor și atenuarea efectului lor, a-mi pierde cea mai bună parte a marei mele popularități inițiale, ceeace va explica într-o oarecare măsură și împrejurările în care am părăsit palatul. — Pentru moment eram însă încă "persona gratissima", deși Heller mă socotea deja nițel responsabil de primele abia perceptibile "sancțiuni culturale" — ce înglobaseră de altfel și pe Bielle, ca s-o putem [illegible] mai bine cu tăinuirea nu chiar a fondului problemei ce-l cunoștea deja, [illegible] ci cu detaliile discuțiilor și înaintea deznodământului dacă teza ce-o susținusem cu atâta virulență ar fi întrunit acordul militarilor — de care se simțise tare jignită în cursul apariției noastre de început de an, dar avea să-i fie explicate "post festum" drept menajare a nervilor ei, atunci când cvartetul complotist de la palat — Mike, Generalul, Ioanid și eu — îi vom povesti că anglo-americanii ne ceruseră efectuarea loviturii împreună cu ungurii în cursul bătăliei de la Uman dar că nu fusese chip să-i câștigăm pe militari și ținusem a nu o alarma degeaba întrucât eram convinși că tot nu se va întâmpla nimic, astfel încât, oarecum reconciliată de bunele noastre intenții și spre a-mi dovedi încrederea ei de care iarăși mă bucuram, m-a rugat să-i găsesc o secretară particulară, ceeace am făcut instantaneu recomandând-o pe doamna Hodoș, cea mai perfectă închipuibilă dat fiind că era din marea boierime autohtonă cu merite naționale și strălucite calități în special cu privire la integritatea morală și tăria de caracter, cea mai competentă, discretă și de încredere stenodactilografă a Externelor, harnică, conștiincioasă, ordonată, cunoscând la perfecție româna și franceza, iar binișor engleza și germana, la curent cu toate secretele de Stat, critică, serioasă, sportivă, curată, nesentimentală și sobru îmbrăcată dar cu gusturi distinse și pe deasupra utilizabilă pentru mine și pentru lucrările confidențiale și scrise imediat fără nici o prezență în timpul ei liber din care ne avea

Cu arcuite șolduri șezi
Pe marginea ferestii;
Fundal îți e un cer cu iezi
Ce-nnoată-n el ca peștii...

. .

Plutește aerul sau tu –
Să știi – îmi e tot una:
Căci nu să mi-te dee vru
Ursita mea nebuna.

Incerc de toate, precum vezi,
Chiar să te fac de-ocară,
Ca să mă urc, poate nu crezi,
Pe ea: "mătase-mi scară"...

Că te-am răpit, nu pot să zic
Iar visul meu rămîne
Acelaș uriaș pitic
Și, zmeu, te las pe mîine.

mai mult decît textul, cît și ca prețios agent de legătură cu legiunea prin soțul ei, George Manu. Regina a fost încîntată de alegere și anxioasă numai de a ști dacă va accepta un post mult mai puțin interesant pentru ea după importantele ei funcțiuni la Externe. Am asigurat-o pe M.S. că la ordinul nucleului Despina făcea orice și că în plus va fi încîntată de a-și putea păstra leafa de bază (pentru perle) la Externe și să mai aibă pe deasupra cea de la palat, deoarece Goleștii erau săraci lipiți pămîntului și soțul ei, care cîștiga enorm ca mare medic ce era, nu-i prea dădea nimic fiindcă-ntreținea o altă cucoană mai pretențioasă, la care MMLL au exclamat în cor: "What a shame — we shall divorce her on the spot!" (Ce rușine — o vom divorța pe loc!) Bunel a fost firește și mai mulțumit decît noi de acceptarea promptă și radioasă a Despinei fiindcă-și mai stabilea astfel o legătură sigură cu MMLL prin care se putea lipsi de mine în caz de vre-un accident și pentru multe mesagii secundare curente de care mă putea scuti ca să nu ne întîlnim prea des cu cît ne vom apropia de ora H. — Și-ntr-adevăr Despina va deveni în curînd pentru toți o achiziție inestimabilă.

Dacă la Vest și Sud, situația Reichului era departe de a fi atît de alarmantă cît prevăzuseră pesimiștii chiar dintre comandanții armatelor acestuia, întrucît debarcarea britanică la Dieppe de la sfîrșitul verii precedente păruse nemților a le fi dovedit anglosaxonilor că Atlantikwall-ul era o cruntă realitate și deci preferabil de ocolit, lichidarea Afrikakorps-ului necesitată odată ce misiunea sa de a întîrzia putința unei debarcări aliate în sudul Continentului fusese depășită de cele din Sicilia și extremitatea Peninsulei, iar aici capitularea partenerului Axei nu reușise pe deplin, nedîndu-le opozanților decît jumătatea ponositoare a cizmei și punîndu-i să revolte opinia lumii civilizate contra lor prin bombardarea orașului etern și căderea celei mai vechi mînăstiri creștine din lume de pe suprafața străvechii ei, pe cînd crudul sacrilegiu în portul Genovei cu prilejul celei de a treia debarcări italice prin care s-a distrus una din cele mai valoroase biblioteci istorice europene încîntă literalmente pe Führer fiindcă vedea aci semnul indubitabil că Europa era programată a fi recucerită numai dinspre Răsărit și Miazăzi, apoi campania răsăriteană era de acum și mai departe de a-i liniști: atît pe Dolfi cît și pe Ionel, iar după ei pe toți militarii taberei lor. Într-adevăr, pînă și președintele imperturbabil și fictiv al comitetului nostru inactiv a început să fie contaminat de focul substanțial ce-l întrepătrunseseră vilele de la Predeal și Băneasa în urma avansului neașteptat de rapid al forțelor ucrainene sudice mai ales pe aripa lor dreaptă de-a lungul versanților carpatini pe care amîndoi Ionelii le socotiseră greu cuceribile. Dacă Puciul maghiar ar fi fost cîtuși de puțin serios și reușit, tot planul de apărare a Moldovei inclusiv ultimul obstacol natural pe care generalii noștri puneau atîta bază — gîtul pîlniei carpato-dunărene — și pentru care-l înzestraseră cu niște cazemate miniatură, subțirele, puține, răzlețe, mult distanțate și necamuflate, văzîndu-se cu ochiul liber și din tren, ar fi căzut baltă și ar fi fost contururat frumos pe drumul secuilor. Așa, Honvedul fusese întărit cu noile divizii de ocupație teutonice pe care Adolf știuse bine de ce i le trimise Amiralului cu fundul în două monitoare dunărene, tocmai la țanc, vegheau pe cumpăna apelor Carpaților nord-estici în așteptarea de a fi chemați cînd [illegible]

Mă umilește-o crede-n rea credință!
Increderi însă nu mi-s dragi naive
Căci mai expuse cînd vitrinei stive
Briliante, dar mizerii-și dependință...

Minciuni cu două măști au și tendință
La vrăji scabroase, bolări succesive
Sardonicei insulte strînsă-arhive,
Substrase grund: meschină reședință

Crezării! Doamne, cum ași zice scîrnă
Și înfrăți m-ași fără-n ochi o bîrnă-
Zdrîmb! Unde-'s ai văzduhului bușeală
Vechi bîlbări beznei dacă astăzi omul
Doar i-animal, scrobit sub nădușeală:
Viclean mîncău frumos cît e cacomul?

vor fi măturat șesul moldo-valah ca să nu se expună unui atac pe flancul stâng la ieșirea munților. Acum abia Hitler avea să-nțeleagă și să regrete cam târziu de a nu fi reparat la timp greșeala mare inițială de a fi împărțit Ardealul lăsându-i pe niște minoritari să-l apere, căci dacă un corp de armată românesc s-ar fi aflat în locul lor în Maramureș, ar fi hărțuit constant pe ruși pe flancul drept, astfel încât ~~așa ca~~ n-ar fi putut părăsi zonele Carpaților ~~munților~~ Bucovinei și Moldovei în care ai noștri s-ar fi putut retrage și de unde puteau fi aprovizionați și întăriți de peste munți ~~Carpați~~, pe când așa n-aveau de ce să se agațe nici cum să se retragă la cei mai mari dușmani, iar aceștia nici un interes și mai [illegible] puțină poftă de a ieși din reduitul lor ~~spre a~~ pentru a contraataca pe sovietici din flanc și de la spate care a revenit pe linia Nistrului, operație pentru care nu le trebuia nici una ~~[illegible]~~ din cele trei duzini de divizii intacte ~~de divizii din cele trei intacte~~ ale Honvedului. Înainte de atacul lansat de comandamentul sovietic întru trecerea acesteia, Molotov vorbise românilor adresându-le un apel de-a dreptul simbolic dacă se ținea cont de faptul că tot el ne lansase cel precedent prin care ne oferea recunoașterea graniței ce se apăra și ataca acum, dacă renunțam s-o apărăm pe calea armelor, spunând că nu era firească pentru poporul român ~~[illegible]~~ să-ncheie pacea cu cel rău care era dispus a-i ~~face~~ acorda condiții bune și onorabile dacă depunea armele acum când teritoriul său era amenințat. Vorbise înțelepțește pentru situația țării noastre și anunțase totodată lumii întregi, rostindu-și cuvântarea la radio, spiritul iertător, generos, pașnic și frățesc de care erau animate națiunile și guvernul sovietice față de români, ~~și~~ iar fără să pomenească nici una din condițiile, pe care cele trei Mari Puteri Aliate se angajaseră prealabil reciproc a nu le pune Statelor învinse înainte de capitularea lor, dădea totuși clar a înțelege că ele vor fi mărinimoase, tolerante, echitabile și avantajoase cu scopul stabilirii unei păci, înțelegeri și prietenii durabile între cele două popoare vecine. Declarația stârnise vâlvă și o emoție mare în toată țara, fiind emisă de radio Moscova pe toate lungimile de undă și în toate limbile, dar în special în cercurile guvernamentale din capitală, ~~extrem~~ extraordinar de agitate la gândul de a putea fi iertate dacă primeau oferta mărinimă ce li se făcea lor în primul rând. Și agitația crescuse și mai mult când după puține ore Churchill se adresase la rândul său guvernului Antonescu și națiunii române pentru a le da sfatul insistent și călduros de a răspunde de aceeași manieră pașnică și împăciuitoare propunerii ~~extrem~~ excepțional de favorabile ce le-o făcea U.R.S.S., aliata Angliei și la care aceasta se asocia, comentând în mod extrem de îndrăzneț pentru conducătorii U.S. gestul lor plin de înțelepciune, înțelegere și grandoare. Toate posturile neutre și aliate reproduseseră timp de 72 de ore ambele declarații cu comentarii din ce în ce mai încurajatoare pentru ~~acceptarea~~ acceptarea propunerii sovietice, cele elvețiene evidențiind că nici ~~o vorbă~~ un cuvânt din discursul Molotov nu era umilitor, jignitor, ofensant sau supărător pentru [illegible].

România și "conducătorii ei", pe când azi al d-lui Winston Churchill avea pe lângă toate bunele sfaturi și călduroase recomandări și un final cu o gravă și serioasă amenințare pentru cazul în care românii nu vor ști să strângă prietenește mâna pe care marele popor vecin victorios și eliberatorul celor cotropite de călăii omenirii le-o întindea iertător și omenos; B.B.C. și "vocile Statelor aliate" au relevat o altă latură nu mai puțin interesantă a conținutului avantajoase pentru români dacă se deșteaptă până ce nu va fi prea târziu din coșmarul alianței cu bestiile hitlero-fasciste: U.S. pășise și pășea pe zi ce trecea mai hotărât și rapid pe calea acelor reforme interne ce-i vor aduce respectul, admirația și simpatia lumii întregi și vor face ca micile țări vecine să nu mai aibă nici un motiv de teamă și neîncredere față de ea, începând între altele respectul cultelor religioase, dreptul credincioșilor de a-și deschide biserici și al preoților de a practica dogmele crezului respectiv netulburați și neopriți de nimeni, cel de a poseda o casă și lotul necesar pentru a-și hrăni familia, ~~[illegible]~~ de a moșteni avutul familial strâns într-o viață de muncă cinstită etc. etc. – În schimb, Deutschlandsender și posturile afiliate ale țărilor ocupate tăceau chiar timp de 18 ore, ca Goebbels să răspundă ulterior printr-un discurs normativ inspirat de [illegible] pe toate "Leitmotivele" menite să probeze că popoarele vecine U.S. și în special cel român știau mai bine decât d-l Churchill care erau realitățile ce se petreceau în statul sovietic, iar că degeaba încerca să-i îmbrace pe lupii de la Kremlin în blănuri de oaie și că d-nii anglo-americani ar avea un cu totul alt limbaj și ar avea o atitudine f. diferită de aceea ce-o afectau acum dacă s-ar afla ei pe calea invaziei hoardelor bolșevice etc. Antoneștii erau literalmente pierduți, neștiind cum să reacționeze față de avalanșa intervențiilor opoziționiste discrete dar asidue și chiar a mentalității din sânul guvernului și al aparatului de Stat. Killinger încasase nu de mult un serios bobârnac de la M.C.G. și Wilhelmstrasse pentru neputința și incapacitatea de a ține acel frumos discurs de la Arc care insulta majoritatea opiniei publice și societății românești calificând-o, între alte epitete, de "bandă de otrăvitori de fântâni" și criticând chiar atitudinea guvernanților care nu știuseră să reacționeze la timp și mai energic contra trădătorilor, sabotorilor, defetiștilor și spionilor ce reacționau spiritele ~~[illegible]~~ [illegible] frăției de arme germano-române, drept care se alese cu scrisoarea gen. lui Rădescu iar acesta cu internarea la Târgu-Jiu și cum nici episodul anterior cu câteva luni cu acel articol mai pe față "Baroane" care-l costase pe autor același drum spre "lagărul" unde toți turbulenții ajungeau "mai de vreme sau mai târziu", dar pe protestatar o fire de reprimare din partea Ministrului. Propaganda care refuzase categoric [illegible] atitudinea guvernului și să-și epureze serviciul de funcționarii ~~[illegible]~~ imoderanți care nu recunoscuseră în mandatul descris de Președintele numit pe E.S. reprezentantul Reich-ului în România cum nici el, P.M., nu l-ar fi descoperit niciodată decât Baronul v. K. nu s-ar fi simțit decât vizat, — și în consecință nu găsise de cuviință să facă noui declarații cominatorii și agresive tocmai în momentul când toate spiritele erau atât de agitate; iar

[illegible]

210

nu se putuse resemna la o atitudine de simplă expectativă într-un impas al politicii Reichului ce putea să aibă urmări cruciale pentru continuarea războiului deci nu era [illegible], astfel că conele și el să-l vadă pe C. după ce Secundul lui nu izbutise să-l convingă că [illegible] în jurul vilei ~~[illegible]~~ nu erau de natură a putea schimba în o notă decizivă ~~[illegible]~~ de unitate/ a guvernului ~~[illegible]~~ de a continua lupta până la ultimul om de pe românești și la nevoie dincolo de frontieră până la ultimul dorobanț ~~[illegible]~~. Și M.A. îl primi către sfârșitul zilei tale cele mai grele din câte avusese de când cârmuia destinele neamului său, dar nu ca să-i reitereze cu alte cuvinte asigurările interlocutorului precedent, ci să-l someze, cum avea să facă și cu Hansen a doua zi, a cere Führerului retragerea imediată a celor două divizii blindate dislocate pe frontul central și completarea diviziei „Grossdeutschland" care ajunsese la 40% din efectivele de [illegible], dacă nu voiau să se expună re[illegible] României care [illegible] lupta între [illegible] de [illegible] sovietici ~~[illegible]~~ cu simple/ „Faustpatronen" și sticle de benzină. În zilele grele, Antonescu trecuse prin toate fazele specifice ale [illegible] ale psihicei, ~~[illegible]~~ /decizându-se/ deși primul semnal de criză pornise, precum lui ~~[illegible]~~ [illegible] în dupăamiaza zilei următoare, la perspectiva de a trebui să refacă ultimul cerc de [illegible] ce i se întinsese de timpuriu dintre cele trei Puteri Aliate ~~[illegible]~~ ce contra [illegible] pentru el [illegible] militar și să aprecieze și să respecte fapta, la un veritabil delir de propagandă [illegible] față de ambele părți care și-l disputau, întrucât [illegible] pe Hansen [illegible] nu venise să-i propună vreo soluție concretă, ci începuse [illegible] printr-un protest principial către reprezentantul [illegible] să-i și înmâneze documentul, la care-i răspunsese să-l dea lui Killinger și-l [illegible] pe jos, ~~[illegible]~~ la după două zile să știe [illegible] Hansen, care nu știuse ce să-i mai răspundă, că Hitler îl trata [illegible] la Stockholm cu [illegible] și [illegible] cu [illegible] României, lipsind-o de [illegible] în clipa ei cea mai critică spre a le ține în rezervă după [illegible] care nici nu [illegible]. Apoi căzuse într-o fază de ~~[illegible]~~ sumbră/ depresiune tocmai în prima [illegible] de ~~[illegible]~~ după 7 [illegible] cu [illegible] ~~[illegible]~~ neimpresionabila [illegible], pe care [illegible] să-l vadă venind [illegible] la [illegible] în [illegible] fără să [illegible] către Predeal și la o oră [illegible] neprevăzută până [illegible] pentru „Vizita", [illegible] a [illegible] fără [illegible], ca să-i spună în prezența lui [illegible] și R.-M. că era gata să se retragă dacă MS dorea să numească pe un P.M. care să-ncheie armistițiul fără a cunoaște măcar condițiile lui, căci el nu putea să-și asume răspunderea pentru invazia bolșevicilor în [illegible] și [illegible]. Hitler se [illegible] la [illegible] care [illegible] de [illegible] că [illegible] trebuie [illegible] de [illegible] frontului pe linia [illegible] și când [illegible] îi răspunde [illegible] sosise la [illegible] într-o audiență tot improvizată pentru [illegible], dar [illegible] de la Predeal, ca să [illegible] pentru prima oară [illegible] de [illegible] și [illegible] fără alți martori că „[illegible] trebuia [illegible] în Germania", iar ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] toate [illegible]

E toamnă iar
Și în zadar
Aștepți în prag
Surîsul drag:
Trec ani de-a rînd
Dar fără primăvară
Iar dorul meu
Rămîne surghiunit....

Cad foi de nuc,
Cocori se duc;
In urma lor
Fug luni în zbor:
Mi-ești tot în gînd
Ca-n vremi de-odinioară
Dar visul meu
Rămîne ne-mplinit!

Tu n-ai să poți să înțelegi vre-odată
Și de-ai putea nu-i bine să-nțelegi
Ce-nseamnă-un dor și-o dragoste furată
Cînd taina vieții singur o deslegi...

Ce-nseamnă să trăiești din amintirea
Trecutului ce-mi pare-a fi un vis,
Cînd m-ai făcut să simt ce-i fericirea
Pe-un drum pe care gratii l-au închis.

Iubita mea, n-aș vrea ca să te supăr
Primind scrisoarea bunului rămas,
Dar mult mai bine-i singur eu să sufăr
Cînd doar un vis și lacrimi mi-au rămas

Și ca să uiți tot ce-am trăit odată,
Să înțelegi că soarta nu ne vrea:
Sîntem, iubito, frunză-mprăștiată,
De vîntul toamnei și de vremea rea!

de ieșire din război ce le întrevedea el ca posibile firește numai cu participarea directă sau indirectă a guvernului sau mai precis a sa, dar din care cele mai multe excludeau aceea a Conducătorului care s-ar retrage pentru a-l lăsa pe el ca înlocuitor și cum menționase cu titlu și acele în care acesta s-ar opune fie pentrucă ar socoti acțiunea prematură sau împrejurările improprii, fie că ar judeca inacceptabile condițiile oficioase ce am văzut că le cunoștea până la urmă prin Cretzianu și atunci ar prefera continuarea luptei alături de tabăra pierzătoare până la capăt sau retragerea spre Europa Centrală, ceeace i se părea cea mai probabilă presupunere, eu am ridicat f. discret chestiunea soluțiilor practice pe care le recomanda M.S. pentru aceste cazuri și în care [illegible] ar putea conta în mod necondiționat și absolut cert pe concursul d-sale. Ajunsesem la podul de peste liniile ferate de lângă gara [illegible] când a început să-mi răspundă cu voce scăzută la această întrebare și cu mai multe răspunsuri ce bine mi-a părut a fi gândit în ultimele clipe și [illegible] București pentru a-l [illegible] de [illegible] la drum decât să [illegible] peste [illegible] la [illegible] pentru a face [illegible] discuției sau neîntâmplătoare cu HMCC [illegible] nu se putea vedea expresia feței și ~~[illegible]~~ deci mai degajat și [illegible], mi-a spus clar atunci că M.A. trebuie înlăturat cu forța și fiind arestat într-un loc complet secret [illegible] să fie deportat asupra celor ce petrecuse în Italia cu Mussolini, iar când am intrat în amănuntele acestor ipoteze care toate se bazau pe un fel de "pronunciamento" efectuat de generalii activi (din care spunea că mulți erau în bune raporturi cu d-sa și, după cum îi dovedeau o înțelegere, decisi a nu-l urma pe M.A. până la sfârșit în politica lui) sub obligațiunea că care trebuie în [illegible] să fie numit de S. în locul Conducătorului și devenit generalilor participanți la aceasta, a menționat și cazul în care numai un atentat ar putea rezolva problema în modul cel mai rapid și fără riscul sciziunii armatei și a țării în două tabere, ceeace trebuia evitat cu orice preț. - Se-nțelege prin urmare cât de interesați au fost Suveranii să cunoască mai [illegible] părerea V.-P. Președintele de a se pronunța asupra ofertei de retragere a patronului său în după amiaza aceea la Foișor. - Ici a fost atunci o [illegible] și Ioan era obosit și abătut de rezultatul [illegible] convorbirilor sale din ultimele zile și-și va reveni doar spre a găsi el mijloacele adecvate pentru a face față situației și a pregăti [illegible] și în spune [illegible] și în momentul cel mai prielnic. Dl [illegible] uitat f. atent la ~~[illegible]~~ fizionomia HMCC ca și cum ar fi voit să desprindă din ele și eventualele sale răspunsuri la [illegible] de spirit de [illegible] și deși putea conta pe sprijinul său va trebui să se adapteze la [illegible] cum acesta nu văzut că propunerea lui ~~[illegible]~~ [illegible] ar [illegible] o [illegible] de [illegible] date, nu [illegible] de [illegible], [illegible] erau convinse că d-l Mihai Antonescu avea dreptate. Conducătorul fost vizibil mulțumit de răspuns și a început imediat să-și expună planul de acțiune: în care de această dată imperativ Führerului, sub amenințarea capitulării, înlăturarea [illegible] a armatei noastre cu efective germane [illegible] pentru stabilizarea frontului pe linia [illegible] de [illegible] a Moldovei, cu [illegible] a [illegible] la Cairo [illegible] în condiții practic acceptabile (reocuparea țării, stabilirea unei zone de [illegible] a armatei noastre [illegible] de [illegible] pe [illegible] și [illegible], [illegible]

Ioan Mocsonyi Stârcea.

noastre cu același număr de divizii cu care ~~le lupta~~ luptam pe frontul până acum, în condiții de a nu fi dezarmată nici o unitate cu ocazia despărțirii lor din dispozitivul comun româno-german, fără să fim de către ruși nici ca prizonieri români, și să se repatrieze imediat toți prizonierii ofițeri în schimbul celor sovietici de la noi în URSS, armata română [illegible] și [illegible] [illegible] stânga a celei sovietice, separată și cu [illegible] [illegible] de ~~[illegible]~~ depozite și să obție recunoașterea calității de cobeligerant — în schimb, România ~~va~~ s-ar obliga să aprovizioneze complet pe cât posibil toată armata a II-a sovietică cu petrol și alimente etc. până la capitularea și asupra Ungariei și a [illegible] până la plata despăgubirilor de război către U.S. imediat ce Ungaria va fi început să ne plătească despăgubiri pentru ocuparea Ardealului de Nord și [illegible] României indemnizații de război, iar în ce privește problema Basarabiei și Bucovinei de Nord, să nu fie reocupate de Sovietice ci să rămână sub administrație românească până la stabilirea tratatului de pace care să hotărască definitiv cărui să fie ~~[illegible]~~ consultate populațiile autohtone ale acestor provincii dacă vroiau să aparțină de România sau U.S.). — Regele a relevat imediat că cerând noi efective prezente numeroase germane pentru ținerea frontului actual ar fi în afară complet interesului nostru de a avea cât mai puține unități în țară spre a nu ne expune a fi [illegible] a fi desfășurate ~~[illegible]~~ de Reichul și că, dacă nu capitulam decât sub condițiile pomenite, evitam [illegible] [illegible] să putem încheia armistițiul, la care Ică a replicat că nu se poate trata și obține condiții cât mai acceptabile, decât [illegible] toate pe care le menționase Știrbey înțelegea să nu cedeze din ele, la frontul să devină [illegible] numai dacă ar fi [illegible] să [illegible] cel puțin vremelnic pe o linie fixă, iar pentru aceasta noi trebuiau efective numeroase germane și [illegible] aceste [illegible] de blindate și armament greu indispensabile pentru oprirea înaintării sovietice. Ică a adăugat, drept răspuns la ~~propunerea~~ apelul lui Molotov, că aprobase trimiterea lui Cretzianu cu [illegible] [illegible] că guvernul român era gata să trimită pe un reprezentant oficial la Cairo pentru stabilirea condițiilor exacte în care să fie în măsură a încheia armistițiul. — Aceste salturi de la o extremă la cealaltă în atitudinile lor față de marea problemă ce se punea țării, de MAC și între ei de celor doi Antonești și în special ale lui Ică nu au lipsit să ne preocupe, a fi comunicate la anumite [illegible] speciale și generalilor, dezbătute minuțios cu scopul de a cunoaște opinia lor despre felul cel mai abil în care trebuiau întâmpinate sau exploatate de către aceștia, cu concluzia că atât [illegible] cât și eu reacționasem cel mai bine printr-o totală abstențiune de a lua vre-o poziție spre a nu ne compromite, a nu le da nici un indiciu și element de apropiere asupra planurilor noastre în afară de încurajarea lor permanentă și consecventă de a îndeplini ei răsturnarea, de a păși cât mai rapid la măsurile practice în vederea posibilității de a o realiza cu succes în orice clipă, de a accelera la maxim tratativele cu Aliații și mai ales a nu face tocmai contrariul a ceea ce ne [illegible] cum erau cererea de [illegible] formale și exigențe ~~[illegible]~~ față de acestea preliminarea încheierii armistițiului pe care ei erau timpuri hotărâți a nu-l condiționa cu nici un angajament formal precis, [illegible] [illegible] lumii [illegible] și celor interesați pe toate tonurile, cât și cu toate ocaziile, inevitabil și [illegible] [illegible] să [illegible] lipsit de orice realism politic a ne închipui că se vor obține de la aceste principii în mod excepțional pentru România mai departe decât pentru Imperiul italian și [illegible] că la capitularea doar ținta principală a întregului război mondial și a acestei strategii militariste și politici diplomatice dar care excludea orice manevre separatiste ale uneia din cele trei Puteri Aliate, împiedicînd ideea oricărei fisuri în alianța lor în orice caz până la cîștigarea victoriei comune asupra taberei agresorilor europeni și poate chiar pe o durată mult mai lungă postbelică, permițînd a păstra și deci a avea între ele un tratat secret în acest timp și care explică în caz ulterior neînțelegerea mare între cele două Apusene și cea Răsăriteană. Neîncrederea noastră față de Antonești și mai ales de Ică era cu atît mai justificată cu cît se dovediseră (permanent) (față de Coroană) preocupați numai de situația lor proprie, ceea ce ieșise cel mai clar în evidență cu prilejul marei crize veche de exact un an ~~[illegible]~~ și că afară de la Buzești și Popescu amintirea retrospectivă care ilustra de minune cea mai considerabilă eroare morală a profesorului Mihai Antonescu: încă de la primele dezastre militare de după încercuirea armatei Paulus la Stalingrad, în care nu văzuse imediat dezastrul hotărîtoare și iremediabilă a războiului general, sesizînd-o ~~[illegible]~~ abia cînd retragerea germano-română în fața contra-ofensivei sovietice se arătase de nestăvilită și permanentă, dar a început ~~[illegible]~~ să ceară de la Cabinetul Externelor dosarele originale plus toate copiile (fiind în dosarele speciale ale Dir. Politice în care aceleași acte erau trecute pe probleme) ale "Notelor de Convorbiri" ce le avusese cu titularii și de Min. al Af. Străine cu reprezentanții străini acreditați la București și personalitățile în deosebi aliate în trecere, vizitînd în misiune specială în România, pentru a le modifica frazele sale compromițătoare, atenuîndu-le efectul. La început se bornase numai la notele cele mai importante și la schimbarea unor cuvinte din frazele sale care rămîneau tot altfel în ordinea prezentării lor, pe seama pentru a nu stârni prea mare vâlvă la Externe. Dar cum de prin vara trecută începînd de la capitularea Italiei, ceruse absolut toate notele și se apucase a le reface ~~integral~~ complect pe toate cele de convorbire cu nemți, italieni, slovaci, croați, spanioli, unguri și bulgari plus cîteva japoneze, lucrînd la această operă de falsificare ~~[illegible]~~ totală a istoriei repetat și consecvent în fiecare zi vreo două-trei ceasuri, dictînd noi note cu aceleași date ce le substituia celor vechi în toate dosarele și care erau atît de radical schimbate încît la unele locuri ~~[illegible]~~ modifica și textul frazelor interlocutorului spre a putea răspunde cu totul altfel decît fiinde în realitate. Astfel, refăcuse și pe acele refăcute inițial, întrucît nu se schimbase prima dată textul destul de radical. Nu știu deci un cititor nediplomat al celor ce scriu aci își poate da seama de monstruozitatea acestei fapte aș zice mai grave decît dacă omora un om, întrucît își dezicea răspunderea pe seama multor alte persoane nevinovate și atrăgea amenințarea-atunci prin minciuni crasele, nu doar acelea propagandistice! Nimeni nu a îndrăznit să-l oprească, singurul care-i ținea o frînă încă hotărîtoare fiind Barbul, dar fără să-l fi făcut a renunța la acea activitate criminală, istovitoare și răpitoare de timp. Din fericire că la Cabinet avem pe acesta și pe Pichi care îndată au prins mirosul, reținînd două copii din notele vechi originale fiecare și creînd așa deja o cantitate de dosare secrete din care nu lipsea o singură notă corect, dosare pe care Pichi le scotea de la Externe pe măsură ce apăreau dublele și pe care - mi propunea să le predau la [illegible] - Bebi pentru mai mare siguranță. Eu am respins ideea ca să fie exportate în Elveția și ținute acolo de Bebi Brătianu sau Livia Cicio-Pop până la terminarea războiului general, ceea ce cred că s-a [illegible] treptat prin cursul noilor [illegible]. Trebuie să mai notez deasemeni câteva alte fapte puțin cunoscute, despre anturajul Antonești și în deosebi cel Ică, de către un cerc f. restrâns de oameni iar unele chiar absolut inedite, ce aruncă o lumină mai clară asupra politicii lor reale și explică totodată mai bine [illegible] toate de ei [illegible] înțelegătoare dar în fond total intransigentă a MHL și a mul- [illegible] Externelor și în special a lui Buzești care în după amiaza lui 23 August se va opune categoric M.S., lui Sănătescu și mie de a-l scoate pe Ică din biroul timbrelor la cererea lui și oferta deghizată de colaborare sub pretextul comunicării ce o aștepta în seara aceea de la Istanbul drept răspuns la apelul ce-l făcuse guvernul român celui turc de a declara război Germaniei și deci a ne veni în ajutor pentru tentativa de răsturnare a alianțelor trecând prin Bulgaria și deschizând Strâmtorile pentru trecerea unor vase de război britanice la Constanța. Cu tot anti-monarhismul, anti-dinasticismul și anti-regalismul său, cu toate infamiile cu care acoperise și acoperea mereu pe Regina Maria, Bij devenise intimul Arhiducesei Ileana care era și este, precum se știe, singurul rezultat și unica mărturie vie, este firește fără nici o vină personală pentru aceasta, ale "păcatului mare" al mamei-si de a-l fi iubit pe Barbu Știrbey, iar prietenia Ileanei pentru ambii Antonești izvora din ambițiile ei de care am mai vorbit, pe când marea lor afecțiune pentru ea - atât de ilogică și inconsecventă din partea lui Ionel din moment ce-i copleșea mama de insulte tocmai din pricina amorurilor ei ilicite cu Barbu - provenise și rămânea în vigoare chiar și după criza monarhică, numai ca să aibă o alianță cu această rezervă strategică în lupta lor contra M.S. - Dar acum, de când cu situația militară [illegible] pe dos de la Stalingrad încoace, Bij - care-mi cerase cu insistență înlăturarea prietenilor [illegible] ale M.S. și C.R. cu foarte [illegible] și-mi reproșase pe nedrept în audiența furtunoasă din 26 ianuarie 1943 că R. îl mai frecventa pe bătrânul Malaxa, deși fiindu-i permis să vizeze odată singur la [illegible], că MHL îl vedea pe Scanavi, numai deoarece se afla și el la Bran în timpul [illegible] lor [illegible] la Principesa Elisabeta (cum mai găsește acolo în septembrie 43 la lipsa lui stipendiul expres că altfel renunța la vizită) și că Mihai mai păstra legături indirecte cu Tătărăscu prin prietenul său Negroponte (Vania) ceea ce era absolut inexact - va să zică același Ionel Antonescu l-a primit într-o audiență de 3 ore pe Bebi, l-a [illegible] în privința cu Vintilă, cerându-i a-l sprijini pe Ică în tentativele lui de a înjgheba un partid antonescian (într-o combinație cu Georges Brătianu, Gheorghe Cuza, [illegible] Mitescu, Vojen, [illegible] Beșliu, Gențiana, frații Vintilă, [illegible] Marian, Marei, Bejan și [illegible] de alde Zane, Veniamin, Bodik și alte [illegible] civile din guvernul antonescian a la Marinescu, fost Min. de Justiție) și a face frumoasele declarații de solidaritate cu politica anti-sovietică a regimului pe care Tătărăscu s-a grăbit a le face la Chișinău; apoi l-a primit pe Malaxa senior într-o audiență aproape tot atât de lungă cu caracter industrial cum se înțelege și cu aceleași de mirare asupra colaborării 1000 % a întreprinderilor ~~[illegible]~~ lui cu resorturile respective ale guvernului întru sporirea producției grele pentru nevoile războiului, deschizându-i credite nelimitate de ale Statului în acest scop (după ce-l fresese seria cu procese și anchete și permanente investigații, cercetări și controale interminabile ținându-l la pușcărie și apoi în domiciliu obligatoriu) și în fine, ca să confirme zicala că toate cele bune sunt trei la număr, i-a acordat și lui "Scârnăvie" o audiență cică pentru problema cauciucurilor pentru armată ce le făcea la Banloc-Goodrich dintr-o combinație de deșeuri și "BUNA" ce nu țineau nici 5000 de Km, ce-i drept, după ce directorul și proprietarul majorității acțiunilor fabricei cedase un pachet ~~de acțiuni~~ din acestea la preț convenabil "prête-nom"-ilor lui Ică și-n plus și căpitan de rezervă – ajuns la acest grad prin bacșișuri pe la frații generali și colonei ai lui Buți – își făcuse stagiul de 6 luni pe front, adică într-o funcție administrativă se-nțelege și care-l obligase pe acest Nonsenist, devenit cetățean român prin anii 30 și ajuns căpitan în zece ani fără de serviciu militar, a sta mai mult pe la etape și în special în orașul său de baștină Odesa pentru tot felul de afaceri cu cerealele și șeptelul care n-aveau nici o legătură cu armata nici cu producția de cauciuc. – Și pentrucă E.S. Conducătorul Statului nu-l putea primi tot timpul, E.S. mai mult se-asigura cu menținerea contactului permanent cu acest trio de tâlhari politici și economici, Buți fiind consultat de urgență la fiecare moment mai critic pentru regim, iar Malaxa intrând și eșind pe la Cabinetul Președinției ca la el acasă, folosind tot timpul curierul diplomatic pentru exportul devizelor și scrisori ultra-secrete de afaceri până când într-o bună zi Camil Demetrescu, din ordinele lui Buzel, i-a refuzat la curier o scrisoare către fiul care se afla la Istanbul unde tatăl îl expediase ca să nu mai revină-n țară unde nu-l ajuta într-nimic a face bani și de unde va avea precis de-al scoate după venirea rușilor și instaurarea unui regim sovietic. Malaxa folosise până atunci apostila lui Ică pentru acceptarea valizelor, pachetelor și scrisorilor de către serviciul curierului Externelor, dar în ziua aceea uitase pe semne să i-o mai ceară iar, la refuzul categoric al lui Camil de a primi scrisoarea, improvise un expedient ducându-se din nou la Cab. Pres. și cerând unuia dintre numeroșii șefi de cabinet să-i bage scrisoarea într-un plic oficial cu antet și să-l prevadă cu mențiunea "din ordinul șefului". Camil mirosind afacerea, întrucât plicul acesta îi fu adus imediat de un impiegat prost care nu era cărat nici de lei dați de Malaxa pentru a-l face expediat rapid și-l recomandase lui Camil să nu scape curierul, a deschis plicul oficial și apoi recunoscând scrisoarea către fiul Malaxa și pe aceasta, deoarece curierul era inviolabil oricând de către organele Externelor și, cum scrisoarea conținea niște aprecieri ultra-patriotice ale bătrânului Malaxa, a trimis-o tot din ordinul lui Buzel direct M.A. spre a vedea cine era acest său nou prieten. Scrisoarea era menită să-l determine pe tânăr a nu reveni în țară și răspunzând nobilelor invocate de acesta spre a se-ntoarce fiindcă-i era dor de familie și de țară, îi făcea o întreagă teorie pedagogică spunând că trebuia să se călească, să n-aibă sentimentalisme pentru nimicurile oamenilor bogați ca ei nu-și puteau confunda cu patriotismul și doinele sentimentale pentru altă:

[illegible]

„Eu n-am muncit o viaţă-ntreagă ca să-mi las averea fiindcă cu ajutorul nimănui unui băiat slab şi sentimental; pentru tine nu trebuie să existe nici ţară, nici familie, nici prieteni, ci numai un singur lucru, banul, averea ce ţi-o voi lăsa ca s-o păstrezi dar s-o şi ştii cum s-o măreşti, aşa că te rog să-ţi scoţi din cap dorul de patrie, de mamă şi de prieteni şi să-nveţi acolo unde eşti a deveni un om de afaceri fără inimă!" Natural că scrisoarea a circulat înainte de a ajunge înapoi la autor pe toate birourile Preşedinţiei şi Externelor şi că Malaxa a fost livid de furie că i se cenzurase tocmai acea nenorocită lecţie de pedagogie şi mărturisire de credinţă de afacerist cu atâtea mult cu cât C.S. n-a mai putut să-l protejeze după aceea iar lui a fost şi mai plictisit că Buzeşti refuza de acum orice comision pentru Malaxa prin curierul nostru, deoarece sesizase avantajul şi mai din prietenia nouă cu acela care-şi pune pe carliştii devotat, apoi pe legionarii înfocat punându-i pentru rebeliune, acum pe antonescianul convins, ca să-şi boteze apoi întreprinderile "Uzinele 23 August" deşi n-avusese nici în mâini nici în cap cu actul de eliberare de sub regimul de care profitase din plin şi pe care-l susţinuse încă din 6 sept. 40, cu singura eroare de calcul de a fi tabărat pe victoria legionarilor prieteni de nouă cu care făcea din cele mai grase afaceri în tot timpul războiului, căci din punctul de vedere politic era un compatent. - În materie de curier cenzurat, Buzeşti a mai dat o lovitură grea şefului departamentului prinzând-o pe vara lui ~~Bujot~~, d-na Ropala, cu o dovadă şi ultima ei poltoperie: o valiză plină de devize pe care Buzeşti a trimis-o la B.N.R. cu toate actele de confiscare de către Stat. ~~[illegible]~~ Bujot, care era fără îndoială amestecat în acest trafic, a fost atunci pe punctul să-l dea afară pe Buzeşti de la Cabinet, dar totuşi n-a cutezat s-o facă. Cu mare dificultate a scăpat-o pe vara lui de urmări judiciare şi valiza din ghiarele B.N. sub pretextul că era vorba de fonduri secrete pentru serviciile de informaţie în străinătate; dar pe ea a concediat-o de la Cabinetul său unde-i făcuse prea multe năzbâtii şi o reputaţie pe care el o merita pe deplin dar nu ţinea deloc s-o aibă. Şi cu ataşatul de presă elveţian, prietenul nostru Jean Stroeklin, Buzeşti a avut un incident penibil relativ la problemele vămii elveţiene cu valiza noastră diplomatică: elveţienii descoperiseră un curier român bănuit a conţine obiecte de trafic ilicit şi prinseseră într-adevăr nişte devize şi mărfuri interzise la export, dar întâmplător numai pe aceia pe care le confiscaseră interzicând totodată curierului respectiv să mai intre în Elveţia. Buzeşti nu proteja câtuşi de puţin pe traficanţii noştri pe care-i persecuta dimpotrivă pe cât posibil dar nu excela ca să nu-şi riște într-adevăr poziţia prea importantă pentru problemele mare politice ca să se angajeze războiul total cu S.S.I. şi Preşedinţia pe chestii financiare. Dar fiindcă faţă de străini trebuia să-şi acopere naţionalii şi să riposteze cu aceleaşi arme, pusese pe urmele şi poliţia noastră de frontieră a percheziţiona un curier elveţian bănuit de S.S.I. a conţine obiecte de trafic interzis, Tokai, exemplare (diplomatic) [illegible] în România [illegible] toţi [illegible] la ~~[illegible]~~ noi în Europa răsăriteană şi prin [illegible] mult mai grave decât traficul de devize şi obiecte de valoare, [illegible] [illegible] [illegible] şi bijuterii [illegible] pentru o [illegible] de [illegible] în [illegible] [illegible] şi [illegible] [illegible] de [illegible] şi nu ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ transformabile devize şi [illegible] [illegible] iar nici unul nu-şi schimba loc în R.P.R. cum ar fi fost corect s-o facă [illegible] la bursa neagră [illegible] de [illegible] pentru [illegible] autorităţilor noastre [illegible] mai, iar oamenii prea zeloşi [illegible] [illegible] [illegible] pe care diplomaţii [illegible] [illegible] să importe cu scutire de vamă, astfel încât Strathlea venise să protesteze [illegible] lui Bazil [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] care-l [illegible] pe "Bazil" (cum era chemat în familie spre [illegible]) şi, în dauna ce a urmat, Tom – în primul său post diplomatic şi lipsit de suficientă experienţă – îşi permisese [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] noastre naţionale, la care Bazil se formalizase şi-i ceruse rechemarea pentru grave insulte aduse onoarei României. [illegible] [illegible] soldat poate recepţiona [illegible] Ministrului de Externe, [illegible] atunci eram într-o [illegible] [illegible] când Strathlea venea la noi peste Bazil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] o "pace" reciprocă până la sfârşit, [illegible] ne-a [illegible] de [illegible] [illegible] profesorul [illegible] [illegible] de care [illegible] [illegible] [illegible] în anii 43 şi 44. – Celelalte fapte [illegible] ale lui [illegible] şi care au contribuit la păstrarea [illegible] noastre [illegible] [illegible] de el şi a [illegible] [illegible] în raporturile reciproce, pe care [illegible] acum pe zi ce trece se străduia a le [illegible] pe [illegible] şi [illegible] [illegible] pe care [illegible] pe cât posibil, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] guvernamentale, [illegible] [illegible] de [illegible] anglo-americane.–

Tatăl meu, care trăise zece luni din an singur [illegible] (e [illegible] de a spune, [illegible] "bine acompaniat" de o [illegible] ce n-avea decât [illegible] un [illegible] din anii lui şi 17 mai puţini decât [illegible] [illegible] şi mai mulţi decât fiica ei [illegible] de 13 ani) la Văleni de când nu mai era în putere pentru a-şi putea face de cap fără control [illegible] atât de [illegible] cât şi pentru a [illegible], [illegible] şi [illegible] ce şi cât voia, îşi mai crease şi o [illegible] iluzie în acest decor pastoral ca şi mulţi oameni când îmbătrânesc şi nu vor să vadă realităţile penale pentru ei. Aşa dar, deşi fost diplomat [illegible] de mai bine de două decenii şi tot atât la C.R. unde nu [illegible] [illegible] de [illegible] de mâna întâi, nu voia să creadă că frontul, care se apropiase de la Stalingrad până la Bug într-un an, putea să ajungă peste alte şase luni, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], în Moldova şi [illegible] politica Statului construise în anii de [illegible] [illegible], [illegible] şi [illegible] [illegible] şi ar fi [illegible] [illegible] la [illegible] şi în primăvara 44 [illegible] nu [illegible] [illegible] la Văleni [illegible] [illegible] de tristă memorie Gheorghe Radu, [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] nostru ofițeraș (și prieten intim al lui Bibi), care a rechiziționat totul și s-a opus evacuării încartiruirii ca să pună el mâna pe cele mai multe lucruri de valoare când s-a lins de acolo ~~[illegible]~~ două luni mai târziu. Aflând însă că părinții se aflau tocmai pe o linie de apărare unde ar avea să fie folosiți, cum avusese prilejul să afle încă ~~din~~ la manevrele regale din 31 când generalul Mare a fost scos din armată de Carol chiar la Vălenii pentru "partida roșie" [illegible] ce acum devenea realitate trebuind lăsată Moldova și cucerind pozițiile "inexpugnabile" ale albaștrilor ce le comanda nenorocitul "Oncle Georges", tata s-a dus cu el cu automobilul și vreo zece lăzi cu lucrurile la care ținea mai mult trimise la Buzău și s-a refugiat la București tocmai în dimineața zilei de 4 aprilie ~~[illegible]~~ parcurgând drumul noaptea pe "răcoare" și mai cu seamă [illegible] fiindcă avioanele sovietice [illegible] deja [illegible] în plină zi deasupra [illegible] noastre. Și cum [illegible] mașini, nu s-a mai [illegible] la București, și n-a găsit nimic mai bun de făcut decât să se ducă la barul Athénée Palace-ului pentru a-și găsi acolo pe vărul său Coco [illegible] care locuia în hotel, tocmai la ora 11 când au sosit "pe neașteptate" primele valuri de bombardiere yankee, nu din Egiptul de acasă, ca-n august trecut, ci de la Foggia, cu rezultatul bine cunoscut de toți bucureștenii: (între altele) [illegible] [illegible] de la Splendid-Parc Hotel cu clădirea cu tot, multe bombe explozive pe Piața Palatului și una drept între C.N. și [illegible] peste pivnițele acestuia distrugând 14.000 de sticle de vinuri [illegible] și 4 butoaie ~~de vinuri~~ cu cele iberice vechi și tare dulci, iar o serie de incendiare lansate de ultimul val, din care trei pe Athénée. Cum a fost însă că primele bombe au căzut și pe piață, aproape de mașinile staționate în fața grădinii Ateneului Român, în chiar clipa în care bietul Bioș s-a dat "jos" din mașină, cum avea obiceiul, acolo unde se rânduise pentru a staționa iar nu la intrarea hotelului: schijele au ciuruit automobilul (distrugând toate cele trei) [illegible] pe el și pe fiul lui de șofer [illegible] și [illegible] care rămăsese la volan, iar ajuns în fugă la hotel și coborând cu toții din holul lui la adăpost n-a putut suporta aerul [illegible] și de claustrofobie și a plecat [illegible] (la pas pe jos) ~~la Jockey~~ tocmai în timpul căderii bombelor incendiare la Jockey unde a băut cu Demetre Știrbei [illegible] rugând amândoi să coboare la subsol și fiind [illegible] de bătrânii generali clubmeni buni de front și [illegible] zilei. Bietul ~~se afla la~~ (și cu mine) [illegible] la Buzău pentru a profita [illegible] nenorocitelor evenimente bucureștene care-i [illegible] la mine și a [illegible] în diversele [illegible] ale rudelor mele bucureștene, iar [illegible] (ne-au [illegible] dispariția lui [illegible] din Poiana Țapului) [illegible] bătrânul. Bietul n-a vrut să plece din București fiindcă socotea (încă) pivnița casei de la șosea mai solidă decât orice adăpost și vroia să aștepte [illegible] mașinii sale, dar (m-am repezit la București și rapid) l-am expediat cu mașina mea la Buzău. În schimb, repet și azi, a mai fi [illegible] peste noapte la Peleș în dormitorul (pe care-l adora) ce-l locuise pe vremuri, ci a-l fi obligat să tragă la Palace, deoarece nu vroiam să cer [illegible] favoruri pentru familia mea ca să dau exemplul celorlalți că nu-mi protejam neamurile cum nu-mi favorizasem gleakticii nici prietenii la numirile și alte măsuri protecționiste în Ardeal pe care le-aș fi putut apoi obține dela ~~[illegible]~~ și care mi-au fost mult reproșate de aceștia… Între alții chiar și de soră-mea căci o propusesem pe soțul ei care fusese doi ani de front pe când camaradul său și prietenul intim Robert Bossy, de aceeași promoție și [illegible] o școală de război [illegible] să plătească [illegible] prin [illegible]. Regele a venit a doua zi să inspecteze pagubele cauzate de primul bombardament al zilei, din care cele mai multe aruncaseră pe locuitorii cartierului [illegible] din jurul gării de Nord, cum avea dealtfel să-și facă un [illegible] de mare ~~[illegible]~~ a fi în Ploești, Câmpina, Brașov și [illegible] dosarii la București totdeauna la mai puțin de o oră după fiecare raid american și în dimineața următoare ~~după~~ celui nocturn britanic, constituind cu aceasta [illegible] că englezii țintau mai precis noaptea decât yankeii în ziua mare. Bătrânul meu a fost foarte mulțumit de primirea făcută de Bielle la Bulei și a apucat să-mi controleze administrația, să dea sfaturi, să-și bage nasul în contabilitatea pentru a constata că contul "Castel" [illegible] și mai [illegible] cu cheltuielile excesive cauzate de multiplele vizite a unor oaspeți înalți și de [illegible] și să citească o sumedenie de cărți interesante din bibliotecă, dar cu toate că-și revenise din emoțiile evacuării Vălenilor și bombardamentului celui mai [illegible] total reprezentat de care scăpase cu [illegible], și [illegible] Rozaliei și [illegible] ce și le comanda prin bătrânul Cuzman [illegible] chiar prea mult, descoperisem că era deprimat în [illegible] opus al gării în timp ce Vălenii erau de mult ocupați de bolșevici [illegible] Vălenii pe punctul să ajungă în prima linie a frontului îi dăduse un șoc moral la care se mai și adăugase cel fizic ce-l simțise în primele zile dar acum treptat îl făcea să aibă crize din ce în ce mai repetate și prelungite de suferințe nervoase ce nimic nu le puteam opri. Pe deasupra, îl frământa ideea că tot ce construise și tezaurizase la Văleni dela vârsta de 18 ani și până la cea de 76 era pierdut, distrus și [illegible] și [illegible] confuzie și că era un om ruinat din moment ce [illegible] sale [illegible] de acolo unde [illegible] până de recolta anului 43, ba încă la [illegible] de [illegible] de la 42, [illegible] pe când [illegible] tot [illegible], iar perspectiva de a trebui să rămână la [illegible] pentru [illegible] era [illegible]. Când boala să înceapă să se agraveze, Bielle l-a chemat pe doctorul nostru dela [illegible], dar acesta nevenind de [illegible], mi-a telefonat să-l aduc pe medicul lui, Răileanu, un [illegible] de al lui [illegible] pe care soră-mea îl descoperise pentru fetița și [illegible] și astfel devenise și medicul consultant al bătrânului. Răileanu a pus un diagnostic f. exact: otrăvire lentă [illegible] d-lui de Morsony, la care i-am arătat că era imposibil din moment ce se-abă[illegible] la [illegible], nu stătuse la București decât câteva zile și fusese [illegible] la [illegible] de acolo. Tratamentul [illegible] de zile de [illegible] pe care [illegible] prin [illegible] decât sporadice prin injecții de insulină. Răileanu a stat cât a putut să [illegible] la Bulei [illegible] toate medicamentele [illegible] formulei lui Bielle era prevăzut cu de toate, dar [illegible], văzând [illegible] boala l-au dus cu [illegible] la Sibiu unde se afla [illegible] toate [illegible] medicale ~~[illegible]~~ repetate dela Cluj, internându-l la ~~[illegible]~~ policlinica condusă de profesorul Hațieganu care i-a făcut absolut toate analizele răspunzându-i că e normal și impresionat, nici măcar ~~[illegible]~~ (excepție) [illegible] după deși [illegible] la [illegible] prin multe vineri capitole și [illegible] (cele) [illegible], considerând că era un joc nervos care-i producea acele sughițuri și-ntr-adevăr în prima săptămână [illegible], deși doar dimineața [illegible] [illegible] într-o dimineață, sughițurile ce mai [illegible] ultimele zile [illegible] [illegible], au pornit din nou necontenit iar după câteva zile s-a [illegible] [illegible] încât nici nu se mai alimenta. Nici el n-a vrut să audă de preot și ultima dorință a fost să fie [illegible] de [illegible] din care ducea cu el [illegible] dela Văleni. În aprilie [illegible], suferise o viață-ntreagă de gastrită, fiind anemiat [illegible] de cord și [illegible] [illegible] i-a fost să treacă peste o criză ce o credeam decisivă, a-[illegible] [illegible] și adormind liniștit îl părăsea spre a [illegible] și noi după zile și nopți nedormite și [illegible] la [illegible] dar prezența lui Hațieganu, căruia i-a povestit o mulțime de secrete din viața sa, răspunzând a nu se repeta ceea ce n-a mai ajuns să facă [illegible] tot spunând povestea, și-a dat [illegible] [illegible] și [illegible] pe la 5 dimineața în 14 mai, fiind înmormântat a doua zi în cimitirul (vecin) ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ (cu) "[illegible]" [illegible] (din Bucovina de Nord) [illegible] [illegible] tot la Sibiu unde [illegible] participând [illegible] ce [illegible] [illegible] [illegible]. Cum toată viața sa [illegible] cerere a fi înmormântat la Văleni [illegible] când [illegible] acolo și pe [illegible] și pe [illegible] care [illegible] în cimitirul protestanților de lângă Belu [illegible] la București și că și testamentul său [illegible] obliga la aceasta, am [illegible] [illegible] dela Sibiu pe 7 ani [illegible] [illegible] în o [illegible] provizorie [illegible]. În 51 a [illegible] [illegible] [illegible] acelui tot așa că probabil oasele lui au fost aruncate într-o groapă comună anonimă oarecare! [illegible] venind la înmormântare a reprezentat-o M.S. iar [illegible] ca acel al C.R. în care [illegible] [illegible] [illegible], am aflat că trebuia să [illegible] imediat la București, Brătianu — (de mult ajuns) fiind arestat de persoana mea, (fost) ~~[illegible]~~ [illegible] și el imediat la Sibiu și fiind cel care [illegible] [illegible] [illegible] toate [illegible] [illegible] — ~~[illegible]~~ [illegible] pe fost că și [illegible] [illegible] de urgență din cauza "[illegible] [illegible]" [illegible] cu Pătrășcanu.—

Nu pot decât să rezumez așa pe cât posibil evenimentele ce au dus la [illegible] studii se găsesc detaliate în [illegible] din 1951. Maniu se [illegible] de (promisiunea) ~~[illegible]~~ în acea [illegible] dela [illegible] lui [illegible] și-l [illegible] pe Titel să-l [illegible] cu comuniștii, iar acesta (intră în legătură cu) ~~[illegible]~~ Pătrășcanu, după cum Maniu se a explicat cu [illegible] [illegible] de [illegible] pe [illegible] [illegible] [illegible], pentru motivele că (lesne) ~~[illegible]~~ [illegible] în vila bătrânului Pătrășcanu, dela Poiana (unde i se fixase domiciliul obligatoriu) [illegible] de când se eliberase din lagărul dela Tg.-Jiu, după cele știu, tot cam în epoca în care, printr-o ciudată coincidență, se [illegible] problema necesității de a-i îngloba pe comuniști în B.P.D. acesta mai [illegible] [illegible] de a [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ (Hudiță) legături cu un membru al C.C. și anume pe [illegible]

Ioan Hudiță

apoi am văzut cunoscut de aproape -851- Titel și fiind doctrinarul ~~secretar~~/intelectual al [illegible] 851

pe la mijlocul lui februarie. Amintesc că prima dată când am auzit vorbindu-se de Lucrețiu Pătrășcanu a fost în anii de studenție când, citind cărțile scrise de dânsul, iar că licența sau Vișoianu mi-a pomenit de faptul că îndeplinea bine că acesta era un comunist convins și înfocat, de aceste persoane cum fusese și socialismul părintelui său. Apoi, în cursul anului 43, Tarfu care urmărea cu mare interes tot ce apărea în buletinele S.S.I. și ale Siguranței în materie de politică internă opoziționistă și era în plus destul de bine informat despre viața și activitatea lagărului de la Târgu-Jiu datorită autorităților sale izraelite, mi-a semnalat în diverse ocazii ce scria despre comuniștii aflători acolo: caracterizări, moralul, starea de spirit în funcție de evenimente, legăturile cu alți politici burghezi ținute de ei în lagăr, vorbe spuse de cutare sau cutare etc. iar din toate aceste literaturi, care erau concepute și prezentate, reieșea în deplin și că L.P. nu era socotit de organele polițienești ca un element periculos nefiind un om de acțiune ci un teoretician, intelectual de valoare, marxist f. versat în doctrina materialismului istoric și dialectician temut, instruit era și jurist, avocat și ~~vorbea bine~~ bun orator.

Nu mai rețin exact când, dar în orice caz la începutul anului 44, tot Tarfu mi-a atras atenția asupra unei serii de eliberări de la T.J. printre care și L.P., pe care le punea tocmai în socoteala tendinței guvernului de a pregăti calea destinderii cu acei pe care-i persecutase înainte prea drastic și care vor trebui eliberați în clipa întoarcerii armelor, în asemenea cazuri începându-se întotdeauna cu elementele mai potolite. Următoarea etapă fu cea a ~~[illegible]~~ negocierilor / indirecte între Maniu și Pătrășcanu prin intermediul lui Titel, Barza venind să-mi anunțe din partea lui "Juanito" (Juarez) pentru Mike că ~~[illegible]~~ legătura cu comuniștii era stabilită și că "pertractările" își urmau de acum cursul ~~destul~~ de anevoios având în vedere că L.P., care era să zică comunistul în chestiune, se eschiva de la răspunsuri clare și angajante pe motivul că nu putea lua singur răspunderi în numele P.C.R. ci trebuia să consulte pe ceilalți membri ai C.C. din care majoritatea se aflau la pușcărie. Dat fiind că acest moment se potrivea tocmai cu acela al eforturilor noastre cele mai intense pentru a nu scăpa prilejul poate unic ce ni se prezenta pentru lovitură în toiul bătăliei de la Uman, am intervenit de două ori personal și de fiecare dată cu-l vedeam pe Barza prin acesta pe Nicuță Juanito din partea M.S. pentru a cere imperios accelerarea discuțiilor lui Titel și ajungerea la faza tratativelor directe cu șeful opoziției, răspunsul invariabil fiind că cerem lucruri imposibile întrucât contactele nu puteau fi dese atâta vreme cât L.P. era ținut la Poiana Țapului supravegheat de doi agenți care se schimbau pentru a-l urmări permanent.-

Trebuie să menționez aici un lucru pe care l-am omis dinadins în anchetele Pătrășcanu pentru simplul motiv că organele de anchetă erau ferm convinse că fixarea domiciliului său obligatoriu la Poiana Țapului fusese manevrată de I.S. cu complicitatea an-

[illegible].

bilor Antonești în combinație cu Ștefănescu-Ață, Rici Georgescu plus triunghiul britanic de la Malmezon, Picki Vasiliu etc... cerută de anchetă atât de Maniu-Brătianu-Tilea cât și Conducătorului și cu știrea MHU și a mea, deci nu chiar cu credința mea ca agent britanic la palat, ceeace era o frumoasă combinație imaginativă dar total inexact; când am aflat prin buletin că i se fixase lui L.P. domiciliu la P.T., la doi pași de Sinaia, deci de Foișor, unde Maniu vizita deseori cu săptămânile la Jovin, unde Brătianu era acasă la [illegible] iar Tilea avea o vilă, atât Mike și Jomi cât și subsemnatul, cari (stăruind) ținând totdeauna firul la 16, am ajuns cu zece ani mai de vreme la aceeaș prezumție ca și anchetatorii mei, făcând afirmația cam "fishy" (suspectă) și bănuind că [illegible] a o urmări îndeaproape. Dacă aș fi știut că L.P. este vărul primar al lui Uța, n-aș fi ezitat să-l sondez pe "Filip" dar așa am comunicat (numai) ipoteza lui Jorja — socotit de anchetă a fi ca și fratele său Matei un vechi agent I.S. — care a socotit-o posibilă dar cam trasă de păr, întrucât era normal să i se dea un domiciliu obligatoriu la periferie și mai degrabă la P.T. unde era ușor supravegheabil pe când la București nu putea fi urmărit și ar vedea pe cine vroia el dintre comuniștii lui fără să știe nici dracul. Buzel — alt I.S. după convingerea anchetatorilor mei — găsea bătut pur și simplu joc de încercările noastre patetice de a face pe Sherlock Holmeși spunând că-n cazul când lucrurile ar sta așa cum prezumăm, I.S. s-ar fi trompit rău, căci Sinaia cu toți codrii ei era locul cel mai prost ales din țară pentru întâlniri conspirative interdomiciliate și în plus cuibul cel mai ticsit de gestapoiști din tot Sud-Estul Europei. Dar Buzel putea, în principiu, să mă bluffeze și pe mine dacă era întrucâtva fie I.S. fie legat de un cuvânt de onoare față de Juarez, [illegible]-a trecut prin minte și respectiva ceeace nici am exclus, iar când Maniu i-a spus personal M.S. de Sinaia că legăturile la Sinaia erau atât de primejdioase din cauza vizitelor formidabile a nemților mai mult decât a celor doi agenți care erau destul de cunoscuți fiind vechi membri ai brigăzii anti-comuniste convinși de victoria URSS și doritori a-și crea merite pentru viitor, au suportat implicit [illegible] lui P. cu ajutorul meu sau al lui Jorjă care l-am ridica de pe șosea undeva și l-am duce cu un S.R. la București acolo unde ne-ar spune. Mike a protestat contra compromiterii S.R.-ului, fiind convins că L.P. totuși era bine filat chiar dacă agenții știau se făceau a fraterniza cu el, fiind că Bij nu glumea pe chestia comuniștilor așa cum închideau ochii față de britanici, dar (opinia) că s-ar putea face legătura cu o mașină bună, rapidă cu plăci duble schimbate pe parcurs, deoarece după experiența sa constatase că 99% din polițiști nu recunoșteau mașinile decât după plăci și culoare. Discuția cu Maniu (ne) dovedise limpede că britanicii nu [illegible] nimic cu atât mai mult cu cât era și nemulțumit de rezultatul primelor contacte ale lui Tilea cu acest "periculos comunist" pentru (că) era [illegible] dintre ei cu "o frumoasă cultură politică", după cum pretindea acesta. În timpul acela nimeni dintre noi nu-l văzut pe Dinu Br., pe Tilea nici pe Bij ca să-i fi putut trage de limbă, dar

În schimb îl întâlnirăm pe Bijlet de multe ori cu rezultatul că el nu ne-a pomenit nici odată despre problema comunistă (care nici nu-i fusese relatată de [illegible]) în perioada de dinainte de 4 aprilie, iar nici după bombardament, așa de bine încât a trebuit ca Ionel să-l întrebe cu aerul cel mai inofensiv de față cu Mike și mine dacă era adevărat zvonul că P. a evadat din domiciliul său obligatoriu pentru ca să ni-l confirme cam jenat mărturisind că Ionel făcuse un atac pe această chestie bănuind că era o trădare la mijloc și cerând o anchetă și că Pichi Vasiliu reușise numai cu mare dificultate să scape agenții de dare în judecată sub legile noui ale frontului aplicate deopotrivă jandarmeriei și poliției și că se angajase pe capul său a-l găsi până la sfârșitul lunii, adăugând că era mai mult o chestiune de principiu pentru a nu slăbi disciplina în aparatul de pază al Statului și prestigiul regimului" dar nu pentru că acest Pătrășcanu ar fi realmente un personaj atât de periculos căci altfel ar fi fost împușcat de mult în loc să fie eliberat de la Tîrgu-Jiu unde-și făcuse propaganda în mod f. discret și neprovocator fiind un om prea inteligent ca să nu-și dea seama că teoriile comuniste nu puteau fi impuse românilor decât prin forță adică de către Sovietele așa că aștepta venirea lor pentru a ridica vocea și fugise desigur numai de teama să nu fie reținut la apropierea frontului de Muntenia dar nu pentru a se apuca de terorism care nu-i stătea în caracter după cum îl cunoaște de la barou.- Se-nțelege cât de mirat am fost când într-o confruntare cu L.P. în ancheta noastră d-sa a răspuns la întrebarea dacă-l văzuse pe Pichi Vasiliu afirmativ că și la acea dată-i ceruse M.A. o audiență, vrând să se explice dar nefiind primit iar eu întrebând când îl văzuse pe Pichi Vasiliu ancheta n-a admis răspunsul, așa că am rămas cu impresia că nu putea fi vorba de perioada între 4 aprilie și 23 August, iar dacă totuși ar fi așa cum ancheta dorea să-mi dea a înțelege pentru a-mi dovedi că L.P. mă frăierise și pe mine cu măsurile extraordinar de riguroase de prudență, pază și constrângere ce le exija pentru întâlnirile sale cu mine, atunci trebuie să mărturisesc că și el și Ică au jucat foarte măiestros.- Cu Bij nu s-a vorbit nici odată despre L.P. sau problema recunoașterii P.C.R. în cazul în care d-lui ar face lovitura iar nici lui Bijlet n-a mai fost pusă întrebarea dacă Pichi Vasiliu izbutise sau ba să se țină de cuvânt, întrucât noi ne feream ca de ciumă să atingem acest subiect din moment ce Maniu și Buzești ne avertizaseră formal, după încheierea acordului cu L.P. în numele P.C.R., că acesta era și trebuia să rămână, până-n clipa când M.A. va fi chemat să se hotărască definitiv și imediat a proceda la înfăptuirea [illegible] sau a-și ceda locul, un secret absolut nu numai pentru nemți și guvern ci chiar pentru tot restul țării deoarece șefii partidelor istorice nu și-le consultaseră pentru încheierea lui și că o bună parte din aceștia ar fi probabil indignate cum să vor fi scandalizate la aflarea veștii.- Același caveat a fost bineînțeles ținut cu străinele) față de ceilalți participanți sau inițiați în secret: și anume, Aldea, Mihail, Dămăceanu, Știrbey, Vișoianu și dintr-început Pichi Pogoneanu, singurul a ști secretul la Externe în afară de Buzești, pe cînd Ullea și Bădăceanu n-au știut decît că se trata cu L.P. dar nimic despre un pact cu P.C. și ~~nimic~~ nici altceva despre fondul problemelor dezbătute, nimeni altul — inclusiv Iorga — neștiind absolut nimic la palat iar Niculescu ne aflînd vestea decît în preajma actului, în timp ce generalul Racoviță, colonelul Dragomir, generalul Ionică Teodorescu, gen. Vasiliu-Rășcanu și col. Anton n-au aflat de lovitura politică a ieșirii din război decît după anunțul radiodifuzat în 23 august la orele 22, ca toată lumea.—

Cu Antonești, M.S. a avut în tot decursul anilor ~~de regim antonescian~~ regimului lor aprige discuții și chiar conflicte acute pe probleme comuniste, dar pe o cu totul altă latură a ei. Am întîrziat dinadins pomenirea ~~acestei chestiuni~~ lor în declarația de față pînă acum fiindcă n-am reușit să restabilesc datele cînd aceste ~~dialoguri și conflicte~~ au avut loc și că au fost atît de frecvente încît aș fi trebuit să le repet tot timpul în cursul povestirii diferendelor și crizelor intervenite fără să am siguranța absolută că au făcut sau nu obiectul vreunei întrevederi, vizite, audiențe și convorbiri de a M.S. fie a mea cu C. sau cu Ică, astfel încît am rezervat acest subiect a fi tratat într-un capitol aparte ~~spre capitolare integrală~~ pentru momentul prezent cînd cronologic ajunge la încheiere.—

Răspunderea(52) pe care Mihai o considera cea mai grea și serioasă dintre toate cele ce decurgeau din prerogativele regale constituționale, din ~~care~~ (între altele) formale acestea-i rămăsese rezervată chiar și după actele din 6 și 7 sept. 40, era dreptul regalian de grațiere, amnistie și reducere de pedepse a deținuților condamnați. Un paradox și o ironie sînt faptul f. real că tocmai Carol, care nu se ~~temuse~~ ferise deloc de răspunderea nici ~~prezentă~~ contemporană nici istorică pe care și le-a asumat prin ~~măsurile~~ luate complect contrare acestui drept atît de salutar de care nu numai un rege dar și oricare om sau for suveran ales de popor a făcut, face și va face totdeauna numai bine să uzeze cît mai larg, ~~fusese~~ este acela care-i trezise conștiința ~~acestei~~ gravei răspunderi ce va consta pentru el, atunci cînd va ajunge să domnească, în a refuza cererile de grațiere etc. respective iar faptele în schimb f. normale că aceeași înțeleaptă recomandație îi fusese insistent făcută „ab initio" atît de maică-sa cît și de toți dascălii mai mărunți și profesorii de drept cu suprafață și autoritate și că apoi, după urcarea lui pe tron, nici Coty nu încetase să-l îndoctrineze în acest sens cu sfaturi prețioase întru aplicarea practică a imperativului acesta nu lipsiseră să-și poarte roadele: încă de la numirea mea la palat putusem ~~să constat~~ constata cu oarecare surpriză și mirare că singurul obiect al atenției deosebite, concentrării totale și grijii cu totul ~~speciale~~ îl care M.S. îl constituiau aceste cereri cu decretele în alb și propunerile Ministrului de Justiție, adeseori însă ale Conducătorului personal — care ținea și la aparența acestei prerogative — în anexă, pe care Totu fusese sfătuit a le studia, conform drepturilor și îndatoririlor M.C. întru formularea scrisă a propunerilor sale către S., că solicitat a le trimite fără în-

[illegible]

(255)

târziere la C.N. sau Foișor unde Mike și Ioani le țineau cu săptămânile ba, cum se va vedea, uneori cu lunile și chiar anul, citindu-le și răscitindu-le, examinându-le și analizându-le sub toate ~~aspectele~~ unghiurile juridice cu codurile de legi respective studiate amănunțit și la lumina tuturor precedentelor din care Ioani alcătuise niște dosare voluminoase și un fișier pentru a le descurca mai rapid iar, deși în cele din urmă multă lume mai era consultată pentru a-și da avizul — între altele totdeauna R.-M., Coty când nu era chiar el M.J., pentru cazurile de pedepsi capitală bătrânul Lupu, câteodată și Istrate Micescu pentru a vedea dacă ~~opinia~~ părerea lui diferă de acea a celorlalte corifee juridice, iar eu de când îi devenisem S.P. pentru aspectul politic al sentinței și uneori chiar persoane total incompetente cum erau de pildă Nelly și Bietle spre a cunoaște "opinia omului de pe stradă" ori valetul, Bâlă și șoferii-mecanici întru dibuirea sentimentelor poporului —, hotărârea finală rămânea a R. care nu se lăsa abătut de la ea în 999 ‰ din cazuri și atunci doar când Bij amenința serios cu anularea acestei ~~[illegible]~~ unice importante prerogative rămasă M.S. sau, ceea ce era mai grav, cu abdicarea refuzului regal de a-i satisface cererea respectivă, mai ales când era vorba de pedeapsă capitală pentru mobile politice, prin mături ilegale sau vreun truc jornic jandarmeresc-polițienesc: "de a-i face scăpați"! — Cu mult înainte de a ajunge la palat, auzisem de la Tonci despre opoziția dârză a lui Mihăiță de a-i lăsa condamnați la moarte pe legionarii care uciseseră în luptele din timpul rebeliunii dar nu comiseseră crime calificabile ca monstruoase cum fusese cazul incendierii soldatului din tancheta ce apărase accesul la cazarma de poliție de pe Bonaparte și alte cazuri de crimi calificate sau de atrocități din care puține putuseră fi pedepsite deoarece făptașii masacrelor de la Băneasa și Văcărești etc... și omorurilor în chinurigrele ale lui Iorga, Madgearu și altora scăpaseră mai toți refugiindu-se la nemți care-i duseseră pe șest în Reich. Atunci, încăpățânarea tânărului monarh fusese pe nedrept atribuită simpatiilor pro-legionare ce le-ar fi avut, pe când de fapt totul izvora din credința sa că vechea constituție liberalistă din 1868 fusese un pas important de progres de la barbarie către civilizație și considera revenirea la pedeapsa capitală drept un regres rușinos față de constituțiile [illegible] occidentale, belgiană, italiană pre-mussoliniană și ale celor mai multe cantoane elvețiene. Refuzul prelungit de a semna decretele de condamnări la moarte din procesele post-rebelion este contribuise în cea mai mare măsură la tărăgănarea aplanării crizei din primăvara 1941 iar încă de pe atunci, când a-adusese aici un alt exemplu la palat, după demisia colonelului Râmniceanu, evincierea [illegible] lui Tonci și condescenderea slăbănogului de col. Mardare supus Conducătorului, Mike nu câștigase până la urmă decât pe puține condamnări f. greu evitabile pentru a obține însă în schimb acordul guvernului la o serie de comutări în temniță grea sau muncă silnică pe viață sau 25, 20 și 15 ani, de care ~~[illegible]~~ beneficiaseră [illegible] [illegible].

și maiorul Ieșeanu "Mac" Sănătescu, fratele verișorului al generalului, care condusese operațiunile militare rebele din capitală. După 22 Iunie, se iviseră o serie de cazuri cu sabotaje comuniste la C.F.R., în industria metalurgică și fabrici care produceau pentru armată, după câte-mi amintesc în total 11 despre care nu rețin nici un detaliu pentrucă sînt anterioare intrării mele în serviciul regal și echipa Mike-Ionel nu mi le-a descris, citându-le doar cu mândrie ca victorii repurtate de ea integral asupra Antoneștilor cu, dar și fără ajutorul lui Coty și prin care sperasem a fi creat deschise precedente pentru confirmarea principiului și practicii de neaplicare a pedepsei de moarte în toate cazurile când fapta nu comporta crimă de omor. La numirea mea, găsisem un caz mai recent pendinte în care M.A. ceruse și persista în a cere executarea unui cizmar comunist de la Brașov care fusese prins cu un complot dar nu comisese nici o crimă și după câte rețin nici măcar nu cauzase vre-o pagubă-vreun rău la Astra sau I.A.R. (?) pe care S. îl grațiase de pedeapsa capitală comutând-o în închisoare pe viață, la care Bij, furios că raportul său scris personal pentru a demonstra necesitatea imperioasă de a statua un exemplu care să sperie pe alți amatori comuniști de sabotaje nu fusese luat în considerare, făcuse o revenire scrisă înfierând iarăși personal, caracterul apolitic al verdictului regal și insistând la fiecare ocazie fie el scris sau verbal asupra irevocabilității punctului său de vedere cu concluzia exigenței ca R. să-și anuleze printr-o revenire bruscă pe noui motivări fictive grațierea promulgată, iar Mike încercase a-l face pe lei să retragă noua cerere remisă spre semnare. Cu prilejul deznodământului crizei dela primăvara 42 în cursul căreia C. imputate lui Vergotti și faptul de a le fi promulgat contra cererii întărind astfel rezistența regală, dar o primise trimisă înapoi de la Cabinetul militar al M.A. iar acesta telefonase atunci M.S. direct pentru a-și reitera pretenția, fără alt rezultat decât că Mike fixa [illegible] acestea în evidență dar nu le rezolva, așa că și în audiența mea din iulie 42 la vila Ionescu Bij mă rugase a-l determina pe R. să nu cedeze încăpățânare: Devenise de acum o chestiune de prestigiu, Regele nevoind să slăbească valoarea unui verdict regal prin retragerea sa care implica în opinia magistraturii și cea publică impresia șubrezirii unei prerogative sacrosancte care alături de cea a dispenselor pentru vârsta căsătoriei minorilor era socotită în popor ca garanția a puterii de a beneficia de două scumpe atracții ale regimului logic imuabile prin binecuvântarea și popularitatea încrederea în elementele personale și umane, iar nu anonime și reci a formelor colective republicane care trebuie să fie acea a unui monarh bun și cuminte iubit de poporul său tocmai în virtutea acestei legături dela om la om, între două inimi iar nu între o masă amorfă de sclavi moderni și o mașină de calculat: un creier electronic! Iar, pe de cealaltă parte a baricadei, Conducătorul nu înțelegea să mai încaseze și această umilire față de M.J. și tot personalul plus tribunalele dela care vestea victoriilor anterioare cu dozina de refuzuri regale reușite se răspândise ca fulgerul în cercurile magistraturii și ale avocaților, vorbăreți, care umpleau "orașul" și provocau cu "rezistența lăudabilă a lui Mihai sfătuit de bătrânul zbir" și îi scădeau acestuia destul de mult reputația infailibilității și atotputerniciei la care ținea atât de mult.- Când la 28 iunie 42 am preluat conducerea C.R., crezând că, numai prostănacului de Toto, S. îi facilitase o numire la care nu s-ar fi priceput, scutindu-l de obligația de a referi asupra acestor cereri, mă apucai de referate asupra următoarelor listoaje de această natură ce-mi parveniseră dela Justiție, analizându-le atât pe sumar și avizând în conștiință cum dădeau mici rectificări ale unor sentințe, foarte firește în favoarea ~~[illegible]~~ petiționarilor și nu a Procurorului Coroanei, cu rezultatul că am încasat un f. serios prim bobârnac din partea M.S. pentru "lipsa de conștiinciozitate cu care examinasem cazurile și aproximația cu care-mi calculasem estimațiile corective bazându-mă pe ce intuiția nu era un criteriu valabil de judecată dreaptă etc. etc. și Ioani ironizase nițel cunoștințele și concepțiile mele de drept.- Totodată, Mike mă desinteresase de această belea stabilind a atribuțiilor M.C. declarând că aveam prea multe alte sarcini ca să mă pot ocupa cu toată reculegerea necesară acestui "task" (lucrări, sarcini) de o importanță primordială pentru Coroană și care necesită și aprofundate cunoștințe juridice ce-mi lipseau, pe când el și cu Ioani n-aveau altă treabă mai stringentă de îndeplinit așa că acest domeniu le-ar rămâne lor rezervat. Nu am fost nici afectat nici nemulțumit să scap astfel de o muncă într-adevăr absorbantă dacă voiai s-o îndeplinești ca lumea și care dintre toate celelalte ce aveam pe cap mă interesa de fapt cel mai puțin, dar din cauza asta am renunțat să urmăresc cel puțin informativ acest sector al prerogativelor regale și prin urmare nu rețin din toate diferendele cu Antonești pe această temă, pe care dealtminteri Mike o dezbătea cu Ică sau cu Ionel întotdeauna numai personal, decât acele două grațieri, ambele referitoare la făptași comuniști, despre care mi-a vorbit mai mult și des, cerându-mi avizul din punctul de vedere politic, cel de al doilea privind acel caz al unor muncitori tipografi - cred că doi la număr, dacă nu trei din care unul recondamnat la moarte - dela Monitorul Oficial, care furaseră printuri tipărind și ~~secretul~~ Scânteia în miniatură și tracte comuniste. În primul caz, S. a cedat în cele din urmă, revenind asupra grațierii inițiale nu mai reculeg dacă înainte sau după A.N. 43, dar în orice caz în urma propunerii unei legi total anti-constituționale și f. primejdioase care ar fi anulat efectiv valoarea prerogativei de grațiere, neadmisă de Coty care din această pricină i-a prezentat a doua demisie neacceptată de C.M. pe care acesta n-a mai insistat să fie promulgată cu condiția execuțiunii acelui comunist brașovean. Coty pentru evitarea legii iar Buzel ca să se compenseze printr-o concesie mult solicitată de Antonești efectul declarațiilor regale au stârnit atunci pe R. să cedeze pe când eu am suportat păstrarea acestei arme pentru a fi jucată numai in extremis contra unei concesii de importanță, cum era obținerea numirii noii C.M. cu Sănătescu la șefia ei, pentru

Ioan Mocsonyi-Styrcea

gita unui act ce era mult mai important decît viața unui simplu om și deci ar justifica pe deplin sacrificarea acesteia. Regele nu m-a ascultat fiindcă eram din nou sigur în reușirea unei teze dar avea s-o regrete la sfîrșitul fericit al crizei monarhice convenind că dacă mai așteptam pînă atunci am fi riscat și acest punct în victoria noastră totală. In cel de al doilea caz, mi-aduc aminte că Mike, consultînd între alții pe unul din mecanicii cu care lucra la repararea mașinilor și pe care-l bănuia de a fi un simpatizant al comuniștilor, primise răspunsul că nu merita moartea un om care nu lua viața nimănui ci propaga numai un crez pe care alții n-aveau decît să nu-l ~~primească~~ accepte dacă nu le plăcea, hotărîse ferm a nu ceda ambilor Antonești care-l asaltau literalmente pentru a respinge cererile de grațiere ale celor doi tipografi, dar în cele din urmă, după ce ținuse decretele în evidență timp de cîteva zile, la intervenția directă personală a lui Killinger — care primise dela Ică și Ionel răspunsul că "guvernul se afla în fața unui veto regal" — și sfatul lui Maria transmis prin Buzel și al lui Sănătescu, care în lipsa M.S. și a mea la Bulci primise împreună cu Robert Bossy pe sinistrul Freiberg, a cedat respingînd cererile, ceeace-i va fi reproșat în prima audiență a lui Pătrășcanu [lucru pe care l-am declarat de repetate ori în ancheta preliminară procesului nostru dar nu a fost consemnat fiindcă uitasem să-l menționez în declarația mea din iunie 51 și deci avea să fie socotit acum drept un element de înflorire a meritelor acuzatului principal) iar Mike va regreta și de această dată amarnic a nu fi urmat sfatul meu "intuitiv".-

In 5 aprilie, cînd nu știu care "alarmist" răspîndise zvonul că tatăl meu fusese atins în automobilul său fiind rănit de o bombă căzută în Piața Palatului, dar Mike aflase la București prin Bossy și ulterior versiunea reală, s-a grăbit să-mi telefoneze personal la Bulci ce se petrecuse în capitală în ajun spre a mă preveni înainte de a putea afla eventual versiunea falsă, descriindu-mi aventura părinților și trecînd apoi ~~telefonul~~ receptorul mamii-si ca să-i spună lui Bielle în codul nostru între alte fapte diverse de interes muieresc că "l'oiseau/s'est/envolé" (pasărea și-a luat zborul) ceeace amîndoi am înțeles imediat, întrucît L.P. fusese poreclit de noi "the queer bird" (pasărea stranie) ~~iar~~ și domiciliul lui obligatoriu "the cage" (colivia), iar drept concluzie fusesem invitat a nu întîrzia prea mult la Bulci.- Intre acea dată și înmormîntarea tatii se-ntîmplaseră o droaie de lucruri importante și utile pentru succesul planurilor noastre politice. Foarte curînd, Buzel avea să-mi comunice că L.P. profitase de panica generală ce cuprinsese Sinaia la trecerea bombardierelor americane, probabil în acest scop sau pentru fotografii aeriene, la joasă altitudine deasupra Văii Prahovei și de veștile alarmante telefonate dela București ce băgaseră lumea în sperieți și făcuseră să dispară agenții săi, pentru a pleca cu mașina unor prieteni la București unde se ascundea într-un loc cunoscut lui Titel datorită unor combinații prestabilite între ei pentru o asemenea eventualitate și că pertractările prin

Ioan Mocsony

intermediul acestuia mergeau din plin. Cu toate acestea, trecură vreo două săptămâni în cursul cărora frumoasele "perspective" nu păreau să avanseze deloc conform așteptărilor noastre care eram cu atât mai grăbiți să le vedem ~~perfectate~~ terminate și izbutite cu cât, între timp, Ploieștii și apoi Bucureștii primiseră câteva bombardamente mai grave decât primul; toate posturile de radio-emisiune aliate criticau atitudinea României și se concentraseră acum în mod special asupra amenințării ei cu distrugerea integrală a tuturor orașelor și cu o soartă f. vitregă în viitor dacă nu se decidea a capitula cât de rapid, iar în plus nu numai telegramele secrete prin cifrul Externelor ci și câteva comunicări venite de către un specialist de al lui Ștefănescu Ați, învelite cu noile convenții de transmisiuni F.F.I. prin combinații de ale lui Rică Georgescu prin nevasta-sa care venea aproape zilnic să-i aducă de mâncare pentru el și trioul britanic la Malmezon unde avea cu acest prilej câte un vorbitor sau schimb de biletele cu el, cu Istanbulul și Cairo (precis nu știu dacă s-a vorbit cu amândouă centre dintr-un început sau cu Cairo abia mai târziu) ne arătaseră dezamăgirea Aliaților de a nu fi profitat de prilejul excepțional de favorabil ce ni se prezentase în urma dezastrului de la Uman; amenințarea ~~cu~~ cu intensificarea bombardamentelor diurne și nocturne (din care pățiserăm deja două, britanice, primul la Ploiești și al doilea f. grav la București) care vor merge până la distrugerea totală a orașelor și nodurilor feroviare iar apoi la susținerea operațiunilor sovietice de pe frontul nostru; somarea opoziției de a face presiuni puternice asupra Antoneștilor; cererea unui răspuns cât mai neîntârziat cu privire la stadiul pregătirilor noastre și termenul în care înțelegeam să dăm lovitura și [după primirea celor două răspunsuri de acum, nițel divergente întrucât Iei-l Iuliu cerea pe Crețzianu să elucideze în prealabil toate acele puncte condiționale despre care Bij vorbise MAL, pe când comunicările făcute de Buzel în numele coaliției opoziționiste conțineau mai puține garanții exigente insistau în schimb energic asupra cererii ajutorului aeroportat făcând din acesta singura condiție sine qua non a întoarcerii armelor] propuneau în fine trimiterea unui delegat [illegible] autorizat a trata valabil "încheierea armistițiului".—

În aceste împrejurări, Mike mă rugă insistent să nu-l slăbesc pe Buzel pentru "pistonarea lui Iuan" întrucât altfel riscam într-adevăr distrugeri materiale cu totul disproporționate cu avantajul de a obține renunțarea lui L.P. la nu știam exact ce portofolii pentru P.C. Esențialul era pentru moment adeziunea acestuia la B.P.D. iar împărțirea departamentelor putea fi discutată ulterior ca să nu se întârzie trimiterea delegatului cerut. Și așa, guvernul de coaliție democratică urma să fie o formulă simbolică, departamentele cheie trebuind să fie deținute de militari competenți și energici dacă, ceea ce era aproape sigur, nemții se vor opune plecării pașnice din țară, lăsându-ne să ieșim din război fără să ridicăm nesperat armele împotriva fraților de arme de până acum, iar noi vom fi prin urmare siliți să luptăm alături de sovietici contra lor, cel puțin până la posibilitatea de a se ține alegeri generale în vederea instaurării unui regim în adevăr democrat. Concomitent cu zilnicele mele vizite la Antonești în acest timp precum și în tot ce mai putea aspect al reușitei analizelor conjuncte ale situației frontului aproape zilnice și ale celei militare interne în toate interesele necesare pentru coroborarea diferitelor informații politice și militare, externe și interne, reușisem tot din îndemnul M.S. care devenise, din calm și placid ce era de obicei, extrem de nerăbdător și vădit pregătirii concrete și accelerarea finisării unui plan strategic bine pus la punct prin acordul (ce ele în sine) membrilor unui comitet care nu funcționa din cauza anumitor reticențe și incompatibilități între Mihail și Sănătescu, convocarea, organizarea tehnică perfectă a întrunirii lui și ținerea a trei ședințe plenare în timp de nici câteva săptămâni, în care dezbaterile le dovediseră extrem de utile, drept care și fuseseră reluate la scurt interval, ajungându-se astfel a clarifica multe puncte esențiale care până atunci rămăseseră nelămurite și a corecta premizele cele mai verosimile de care trebuia ținut cont în toate ipotezele. Fără să mai intru în amănuntele acestor săptămâni de extraordinar de intensă "rătăcire" în care puseseră în aplicare toată experiența mea generală de coordonare a contactelor fulger extrem de numeroase într-un lapsus de timp f. scurt, de fixare cu Buzești a agendelor de ședințe și a punctelor de rezolvat în convorbirile răzlețe intermediare, de sistematizare a discuțiilor și neadmiterea amânărilor pentru răspunsuri angajatoare de răspundere, de împărțire a misiunilor fiecăruia notate într-un cod stabilit pentru procurarea datelor lipsă într-un termen nedepășibil fixat, de veșnice apeluri de a vorbi la subiect, concis și precis, fără pierderi vagi și răspunsuri evazive și a nu se mai reveni asupra chestiunilor eliminate (sau) abandonate prin majoritate de voturi, de către cei puși în minoritate, de a se lucra expeditiv, prevalându-mă mereu de faptul că reprezentam pe S. și că din I. O. trebuia să cer în numele lui accelerarea la maxim a tuturor lucrărilor, misiunilor și convorbirilor: bref de am reușit încât din prima ședință Buzești devenise președintele efectiv iar eu secretarul comitetului amândoi menajându-i cât mai diplomatic și cu tactul necesar pe d-nii generali din care singurul într-adevăr remarcabil era Mihail (lucid, clar, tenace, precis și de un dinamism calm care ne-a făcut să-nțelegem Buzești și cu mine că el ar fi trebuit să fi fost însărcinat de R. a conduce toate lucrările strict militare el că de ceilalți doi, simțindu-se în inferioritate față de acest creier superior, căutaseră să evite "colectivul" și să-l pună a le face lor lucrările de care aveau nevoie fără să-i accepte însă colaborarea în alegerea lor, pe când el cu multă abilitate i-a adus să recunoască valabilitatea argumentelor ce pleda în favoarea tezelor și planurilor sale și tinzând a-l folosi pe Sănătescu doar ca instrument pentru influențarea M.S. a lua anumite măsuri și a renunța la altele care să încadreze în planul general Mihail), în schimb Aldea, în competiție cu el, se dovedea de-a dreptul molâu și străin de realități — astfel încât Buzești mi-a declarat în ciudat exasperat că-ncepe să-i dea dreptate lui Bij pentru celebra lui rezoluție jignitoare — iar Sănătescu deștept dar superficial și stăpânit decis a ne frâna avântul din convingerea profundă și sinceră că acele fiecare ori o indiscutabilă prezență insubordinație Ionel va face lovitura la momentul cel mai adecvat și după planurile sale fără să accepte nici o sugestie de a lui Mihail sau altor militari concurenți — trebuie să subliniez că această rătăcire avea loc tocmai în clipa în care nemții-și redublaseră vigilența și ne urmăreau deplasările pas cu pas și cu o asiduitate și lipsă de jenă ce denota limpede extrema lor grijă de a nu vedea reiterată experiența italiană în România.—

Ioan Mocsonyi Stârcea

În esență, rezultanta tuturor consultărilor răzlețe și întrunirilor plenare ale comitetului în acele 2-3 săptămâni care ne-au dus către sfârșitul lunii aprilie avea să se soldeze cu o constatare tristă și îngrijorătoare: de unde la începutul anului raportul între efectivele noastre și cele germane staționate în interiorul țării înclina net în favoarea noastră iar, în schimb, pe sectorul românesc al frontului Sud, încă nedespărțit de celelalte sectoare central și nordic ale frontului general germano-sovietic, proporția de forțe germane fusese mult mai importantă decât era acum pe noul front separat româno-sovietic față de armata noastră combatantă, actualmente ambele situații arătau o schimbare totală de proporții în sens invers cu o tendință constantă de accentuare a acestei balanțe generale f. nefavorabile planului nostru de răsturnare. Cu alte cuvinte, "momentul Ișman" fusese incomparabil mai propice pentru aceasta decât cel prezent, iar dacă atunci d-nii generali totuși se temuseră să-l folosească pentru a o risca, apoi acum nici nu s-ar mai fi putut gândi a o tenta înainte de a fi operat mișcări de trupe întru rejustarea dispozitivelor și de a se fi asigurat de primirea unui ajutor terestru destul de substanțial interaliat. De aici vor decurge trei concluzii lamentabile ale militarilor, cu alte două opuse rezultând din ele și potrivite tezelor mai mult politice fundamental adverse: cea colaboraționistă (nu față de nemți se-nțelege, dar de guvern) a lui Sănătescu și cealaltă în primul rând anti-antonesciană a celorlalți doi generali din afara cadrelor armatei. Concluziile comune erau: 1) imposibilitatea de a asigura stăpânirea teritoriului național din spatele frontului în scurt timp contra forțelor ocupante, în nici un caz înainte ca acestea să poată primi întăriri din Ungaria, Iugoslavia și Bulgaria, fără ajutor aeropurtat anglo-american, deci nevoia cererii imperioase a acestuia, condiționând de lovitura de primirea lui; 2) oprirea oricăror plecări pe front ale unităților corpurilor armatei teritoriale întru întărirea acesteia cu trupe proprii și dimpotrivă mărirea treptată a rezervelor sale tactice prin readucerea acelora din spatele imediat al ~~frontului~~ liniei spre regiunea petroliferă, capitală și centrele interioare strategice de interceptare a invaziei celorlalte granițe; 3) nu cererea ci din contră împiedicarea afluxului de întăriri germane externe și obținerea întăririi frontului cu trupele de ocupație în schimbul rezervelor tactice și unităților noastre uzate; iar cele două concluzii la concluzii, formal comune și ele, dar în fond radical divergente fiind: a) necesitatea de a deține comanda pentru a putea înfăptui aceste schimbări, respectiv a se îndeplini aceste condiții preliminare indispensabile reușitei sigure a loviturii efec- întregului aparat de Stat exclusiv împotriva nemților și aliaților lor eventuali maghiaro-bulgari, deoarece orice sciziune în armata noastră ar compromite sigur succesul întreprinderii, cu acea diferență radicală că Sănătescu excludea putința unei acțiuni antiguvernamentale și preconiza deci colaborarea cu M.A. întru realizarea celor trei premize și înfăptuirea răsturnării atunci când s-ar fi obținut și minimul de garanții politice ce ar justifica-o față de opinia publică, pe când ceilalți doi și în special Mihail nu credeau posibilă înțelegerea Antoneștilor întru ieșirea din război în limita de timp în care aceasta își mai avea rostul, ci doar într-atât încât să accepte luarea cel puțin parțială a măsurilor ce se cereau drept condiții sine qua non și

note în particular

402

care să ne îngăduie a da lovitura coordonată sincronic cu pornirea ofensivei generale la care Ei să nu se aştepte, astfel încât, în clipa de panică ce se va produce cu atât mai puternic dacă anglo-americanii vor contribui concomitent cu bombardări masive continue, durând câteva zile asupra obiectivelor ce li le vom indica pentru dezorganizarea apărării interne germane şi asupra aerodromurilor lor din Ungaria, punctelor importante de acces înspre România şi nodurilor de C.F., construcţiilor de transporturi etc., C.S. să fie obligat fie să accepte somaţia regelui de a proceda pe loc la întoarcerea armelor, fie să cedeze puterea, punându-se însă sub ocrotirea noului guvern spre a se preîntâmpina putinţa unei contralovituri germane de genul celei din Italia; b) în timp ce Ştirbey socotea imprudentă, riscantă, primejdioasă pentru membrii comitetului şi compromiţătoare pentru Ma S. în totul, în plenitudinea agitaţiei excesive a observatorilor civili din jurul acestuia (fiindcă nu credea să se lege direct de colegii săi militari) într-o precipitarea pregătirilor ce nu erau chiar atât de urgente, întrucât lucrul socotea că ar trebui urmărit cu precădere prin influenţarea abilă a M.A. şi comandanţilor marilor unităţi cu care se efectua pentru regruparea dispozitivelor noastre şi germane în sensul preconizat de concluziile dictate ale comitetului şi în vederea în consecinţă a amânarea actului decisiv până când am primi asigurarea formală a unui ajutor aeroportat de cel puţin patru divizii de şoc, două de care grele de asalt şi două de artilerie anti-tanc şi anti-aeriană automecanizate, atât că tratativele în acest scop ar întârzia lovitura cu lunile, Mihai considera toate pregătirile atât cât şi militare politice, interne şi externe, independente de atitudinea partenerului, eminamente necesare şi urgente pentru a nu ajunge cumva depăşiţi de evenimente şi cu scopul de a se putea eventual scinda ieşirea din război în două etape, prima şi cea mai utilă în ordinea de precădere fiind preluarea puterii care ar facilita şi grăbi enorm cea de a doua de întoarcerea armelor contra nemţilor. — Bazat şi eu am fost de acord cu toate concepţiile şi propunerile lui Mihai cu excepţia acesteia din urmă relativă la efectuarea loviturii în doi timpi, răspunzând argumentului din comparaţia că şi la Bridge trebuie să câştigi o "manşă" ca să poţi dobândi a doua şi consecutiv "jocul", că manşa i-ar trezi pe nemţi ca în Ungaria şi s-ar solda cu ocuparea integrală a teritoriului românesc dacă n-am fi pregătiţi şi în stare să câştigăm măcar nu şi dintr-o singură lovitură tot jocul. — Atunci, Mihai n-a insistat deşi nu părea convins de valabilitatea argumentului nostru şi vom vedea cum aceeaşi ideie o reluase într-un moment cu totul neprevăzut, încercând-o pe seama socotelilor. — Trebuie să adaug că într-o a doua convorbire particulară cu Ştirbey, acesta îmi ventilase deja ideea unui guvern provizoriu intermediar între cel actual şi unul politic de uniune democratică de după înfăptuirea răsturnării, deci a guvernului numit de R. special pentru răsturnare, prezidat de un general bine văzut de nemţi dar la ordinul Coroanei sau de un om politic germanofil tot devotat M.S. Întrucât era convins că Antonescu nu va accepta să capituleze fără o serie de condiţii inacceptabile pentru Aliaţi şi deci nu va ajunge deloc să iese din război aliindu-ne de nemţi iar pe deasupra, el repugna ideea de a-l lăsa pe el să iasă eventual şi să-şi facă soluţia, de teamă că se va cramponi de ea şi după aceea. — Şi atunci că şi acum n-am aderat opiniei lui că Antonescu ca refuza să capituleze fără condiţii şi nu va lăsa pe altul s-o facă, corespondându-se de putere astfel că trebuia să considerăm şi organizăm în secret şi până la cele mai mici amănunte lovitura înlocuirii lui prin forţă, deci cu arestarea şi deţinerea lui într-un loc absolut sigur şi secret, dar nu pentru a-l înlocui printr-un guvern germanofil numit de R., deoarece aceasta ar compromite pe Mihai care nu-l numise pe Antonescu ci îi fusese impus de Carol drept Conducător cu puteri discreţionare, aşa că nu era până acum juridiceşte răspunzător de politica regimului acestuia pe când acum ar deveni direct responsabil de continuarea politicii germanofile chiar dacă s-ar dovedi ulterior şi în cazul că procedase la acea soluţie cu scopul salvării neamului şi eşirii din război. Mihai îmi răspunsese atunci dar a tăcut acum, că acest considerent juridic n-avea nici o importanţă pentru viitor, nepreţuindu-se prevederi nici după R. Carol, cu toate că-l numise pe Antonescu dintr-o pesemnimare psihologie crezând că acesta va rezista cererilor nemţilor şi va şti să păstreze armata intactă pentru faza finală a războiului ceeace tocmai nu făcuse eşind din cuvântul regal şi fiindu-şi de cap din ambiţii personale, nu le va întoarce-le tare la primul moment favorabil aşa că Mihai ar fi avut meritul să fi îndeplinit, ceeace Antonescu n-a vrut şi n-a ştiut să facă, dar ~~nici cum~~ nu se putea şi nici cum acuzat de colaboraţionism real cu politica Reichului, pe când lovitura dublă concomitentă împotriva Antoneştilor şi nemţilor era şi riscantă, în timp ce ~~înlocuirea~~ sprijinită cu consensul nemţilor, sub pretextul impopularităţii regimului şi avantajului de a înlătura o lovitură anti-germană a unui om cu prea largi puteri şi prea mari ambiţii personale ca şi în Grecia a tipului astfel favorizat duşmanilor de victoria cărora se ~~teme~~ avea mari şanse a fi agreiată de Hitler şi ar fi asigurat chezăşie absolută a succesului răsturnării aliaţilor în condiţii de optimă securitate şi cu minimul de riscuri de a putea produce un război civil, adică alinierea unei părţi importante din armată şi ~~tocmai~~ tocmai cea mai valoroasă a diviziilor combatante cu cei autorizaţi pro-germane.

Deasemeni trebuie să menţionez de pe acum că în discuţiile mele secrete numai cu Mihai despre înlocuirea lui Bij, pe care şi el şi eu o socoteam o certitudine, adică o neputinţă inevitabilă, deoarece sub pretextul de a nu putea accepta condiţii onerante pentru România, iar de fapt cu speranţa că în cele din urmă Aliaţii se vor speria de pătrunderea armatei roşii în inima Europei şi vor trata şi cu Germania condiţii cât de cât acceptabile pentru tabăra învinsă în care şi noi vom primi garanţii mai favorabile decât acum, dar şi din considerentul securităţii sale personale după în voie s-ar fi lăsat atunci înlocuit treptat din Austria în Bosnia în Elveţia unde Antoneştii începuseră încă din toamnă să plaseze bani mari pe conturi secrete — după cum aflasem dela Georges Brătianu, Buzeşti şi chiar din unele ziare ale lui Bişlet — Bişbişteţii urmăream apărarea doar a teritoriului naţional pe linia Nămoloasa-Galaţi, apoi pe Carpaţi şi chiar în retragere lentă alături de unguri şi germani dealungul Văii Dunării, precum Bij pomenise odată HMLL într-o zi de confidenţe — căci spre a putea reuşi România în faza finală a războiului când nemţii se vor vedea nevoiţi să aducă ~~[illegible]~~ cu arme nepermise din care ar cădea că posedau deja o serie şi stabilite oficiale — analizasem toate ipotezele de arestare cu concluzia că cea mai sigură ar fi la palat (ceeace-l ~~[illegible]~~ ofuscase) făcu cu ideea ~~pe toată~~ dar după mai matură chibzuire ajunsese să recunoască a fi trapa [illegible] pentru țară) și anume nu la Sinaia unde ~~[illegible]~~ Vodă nu s-ar putea izola în ora H, ci la București unde va trebui să se afle pentru a nu fi separat de guvernul nou și toate tratativele ultimelor clipe premergătoare actului hotărâtor și unde în plus avea cum să-l ascundem până la prilejul de a-l scoate din palat de mașină la Gestiponul să nu-i dea de urmă, în safeul colecției de timbre, absolut necunoscut în afara serviciului personal al MMC, și unde nimeni din afara palatului n-ar putea bănui că s-ar afla. Ideea aceasta îi venise lui Mike în timpul crizei monarhice când arătându-mi încăperea pentru prima oară i-o spusesem lui Bielle: „C'est une véritable oubliette!" (E o adevărată carceră medievală!) iar M.S. adăugase: „Parfaite pour Bij!" (Perfectă pentru Bij!) și Heller cu o expresie de plăcere sadică exclamase f. serios: „Il le mériterait vraiment, le cochon!" (Ar merita-o într-adevăr, porcul!) De această dată, când ficțiunea de atunci a fost reținută drept proiect real, R.-M. și Bielle nu mai ~~fuseseră~~ aveau să fie la curent cu el, dar în schimb Ioani și Buzel, care amândoi l-au socotit judicios și valabil, deși nici unul nu împărtășea convingerea noastră că Antoneștii vor rezista adjuncției când ea li se va pune drept dilemă de „a fi sau a nu fi".

Ca să nu uit ulterior a pomeni întrezărit indiciile ce ne făceau să scontăm cu rezistența lor, anticipez cu acest prilej și adaug unora ulterioare spre a le condensa la un loc în ~~[illegible]~~ acest capitol. Ică-mi propusese deja la Bălți cedarea bunurilor Tata către „Patronaj" în schimbul unor tranzacții avantajoase atât pentru Stat cât și pentru mine pentru achitarea cât mai promptă a impozitului succesoral și exportul unei sume ce mi-ar permite să trăiesc fără grijă din venitul ei în Elveția „în cazul unor vremuri de restriște", la cursul oficial de schimb, f. avantajos pentru mine. De curiozitate, îl întrebasem cum înțelegea aceste posibilități, la care mi-a propus cedarea acelor obiecte din averea succesorală ce interesau diferite departamente și instituții publice la prețul estimațiilor pe care „Finanțele" aveau ordinul a le face „reale" deși mult umflate față de valoarea lor comercială curentă pe o piață provincială lipsită de ofertanți bogați de când cu românizarea bunurilor evreiești și de amatori de investiții mari în țară „în conjunctura politică nefavorabilă actuală", astfel că le-aș vinde mai greu și poate mai ieftin particularilor decât Statului pentru plata taxelor, iar F. ar încasa sumele aprobate de la departamentele și instituțiile cumpărătoare interesate a le poseda, nu trebuind să mă angajez a vinde astfel obiecte mai valoroase decât impozitul global ce mi se va fixa, pentru a rămâne cu un credit destul de important la Stat din care aș cere dreptul a exporta suma respectivă pe motivul obligației de a plăti impozitul succesoral al celei moștenite de soție la decesul tatălui ei (despre care se vorbise la Bălți în prezența lui Ică). Dacă renunțam la încasarea soldului creditor ce mi-ar mai rămâne la F. în urma acelui transfer, pentru plata viitoarelor impozite pe venitul meu anual chiar că acești bani s-ar devaloriza cu toate că mi-ar aduce dobânda de 7% oficială a B.N.R., dar îmi garanta aprobarea transferului a 50% din creditul

-865-

(205)

total deoarece ~~B.N.R.~~ Statul dispunea de o balanță comercială cu-n sold activ important în Elveția ~~Statul~~ și n-ar pierde în fapt nimic revalorificându-l aproape la cursul bursei negre. L-am întrebat ce părere ar fi posibil să-i avanseze transferul, la care Jeci mi-a răspuns că pentru 1 sau 2 milioane de fr. elv. ~~ne~~ Centrala și ~~Statul~~ ar avea câștig să verifice dacă impozitul datorat de evreul-acela se ridica de fapt la atât. I-am mulțumit pentru efort și ideia "genială" promițând că voi studia problema obiectelor susceptibile de a interesa instituțiile publice, dar cu acest prilej m-am interesat dacă și guvernul se gândea să ia precauții de a dispune de rezerve sigure în caz de refugiu, la care mi-a răspuns că Externele urmau să-și creeze un fond de rezervă de 2 și de milioane etc. și că și Patronajul începuse să plaseze sume prin cumpărarea de mari imobile locative noi la Zürich. M.A. mai ezita să plaseze contingentele din fondurile secrete ale Preș. și Int. ~~în străinătate~~, dar Mareș îl convinsese repede a nu mai întârzia această măsură salutară și înțeleaptă într-un moment cât de favorabil când Elveția ne cumpăra mai mult decât putea să ne vândă. Fusese informat mare și dispus la cantitate respectabile în acea, căci natural vestea aflată era prin Babani apoi nu și comunicată după aceea Externelor pentru ca operațiile personale să fie acoperite întotdeauna de numeroasele noastre posturi de la L.R. din Berna, cu rezultatul că în curând vreau să aflu că, din disponibilitățile M. Ec. Nat., între 2 și 3 milioane fr. elv. fuseseră virate în conturi personale secrete la Crédit Suisse din Zürich, iar Bazel a aflat prin Barbu că acestea erau fonduri de ale Patronajului. Când Pella a venit în concediu în România în iunie 44 pleând apoi în primele săptămâni din iulie la Berna cu verișoara sa, fetița de 13 ani a lui Mircea Vulcănescu cu prima sa soție, sora lui Picki, aceasta a aflat de la nepoții din Pella că obținuse cu greu de la Ică 5 milioane pe contul L.B. adică ridicabile de către el, Min. României în Elveția, iar mai târziu — nu mai știu dacă Picki o aflase de la Titu, fratele său mai mic, în post la Berna, sau Bazel tot de la Barbu — s-a știut că Ică plasase pe numele lui Tudor Vianu(?) Nenițescu o sumă apropiată de milion. Tot prin iunie-iulie 44, "Maria Mareșal Antonescu" a încredințat o casetă metalică cu greutatea de 3,5 și ceva kg unuia din băieții noștri de la Cifru, care pleca în calitate de curier la Ankara (Camil Demetrescu știe amănuntele întrucât d-sa a fost acela care ne-a anunțat vestea), cu o scrisoare anexă către Crețianu căruia trebuia să-i remită comoara și dispozițiile cerere relative la deschiderea ei și — nu mai știu dacă acest detaliu a fost aflat la Ankara sau la Cab. Preș. — caseta a fost văzută conținând briliante până la cele mai mari, nestemate de toate mărimile și culorile, cu o dominanță de roșu și verde în loc de "blanc commerciel" din care încă se aflau foarte câteva diamante poate în carate dar nu prea albe, așa cum se găsesc în Balcani și Orient. Bazel, f. curios să cunoască originea proprietarului și deschiderea acestor pietre scumpe — demontate de pe inele care să nu răspundă din valoarea metalului poate mult mai puțin valoros și poate ca să nu se poată recunoaște adevărații proprietari ce le-ar fi avut vreodată — a aflat, nu reține cum, că ar fi tot "investiții de ale Patronajului" ce trebuiau ferite de vitregia furtunii ce se avânta la orizont. În fine, Bijlet de mai multe ori iar Bijoutii au discutat cu MMC (fără de control) problema aurului B.N.R. (circa 23,4 tone) pentru care se căutau soluțiile ivirii și la care mulți cunoscuți lucrau Sinaiofilor acel faimos depozit tezaur în "Piduchiosu" prea aproape de frontiera noastră astfel că sentinelele adăpost se putea zări din mașină când circula pe aleile serpentine, ceeace făcea des cu MMLL când Mike își încerca diversele vehicule în jurul Sinaiei și ținea să ne scape unor turburări digestive din cauza emoțiilor încercate, amintindu-le următorul plan al Primului care ~~a fost~~ va fi însă dat peste cap de pitoria lor neprevăzută din 23 August a.c.: urma să fie îngropat voluntar (iar nu ca 80% din monumentul roman dela Adam Clisi) într-o groapă adâncă sub valurile Dunării albastre iar toți executanții acestei operații, inclusiv inginerul topometru care ar ridica schițe f. precis, mutarea, urmau să fie executați, ~~drept~~ în care scop trebuia găsiți ca voluntari sau "sclavi" printre condamnații pe viață.– Și această imprudentă confidență, ca și cea dela Belu, se datorise unui merit concurent al acelora ale Rozaliei noastre (care trezise invidia MMLL, drept care mătușa și profesoara ei Rozalia I-a Mikes, pensionată de zece ani, se lăsase hotărâtă a primi postul de bucătăreasă regală la Săvârșin) și unor vinuri alese pe placul dictatorului, așa că [illegible] atribuțiile jurisdicționale atât de scumpe tânărului monarh și când acesta, profund indignat de intenția de a se comite crima manifestă de a transforma niște biete "vietăți" în "capitaliști" de o speță mai puțin durabilă decât cei occidentali, protestă vehement contra unei asemenea nelegiuiri "tot atât de grave ca masacrul dela Katin" pe care Bij îl reamintea tuturor ori de câte ori venea vorba despre noua alianță între anglosaxoni și ruși (deși în fond nu ar fi fost chiar atât de monstruoasă), acesta retorcă f. natural și liniștit că tezaurul B.N.R. trecea înaintea vieții unor țigani criminali care nici nu meritaseră să se nască cetățeni români, – iar la întrebarea de ce nu s-ar trimite aurul acela mai degrabă în Elveția, îmi explică pe un ton aproape plângăreț că toate eforturile sale de a-l convinge pe Ionel s-o facă se loviseră de vetoul categoric al acestuia întrucât pe temerea că atunci Hitler s-ar alarma serios de atitudinea suspectă a aliatului și ar fi tentat să-i intercepteze transportul și să-i schimbe Conducătorul cu unul mai optimist: Sima.–

Cât despre mersul pertratărilor inter-democrate, acordul nu vroia să se încheie cu toate că A.M. făcuse un călduros apel la Juanito (cred că) în duminica 16 aprilie (în orice caz în cea de a doua sa vizită la Foișor, din anul acela), d-sa fiind adus în ajun la Jovin de Securitate în acest scop și "transbordat" a doua zi din mașina acestuia în a mea particulară aproape de Posada (unde Bielle făcea dese vizite lui Marthe) printr-o operație "neinterceptibilă", spre a se evita alarmarea inutilă a Vilei Calergi; reține deasemeni că Sinaia era ticsită de lume ca nici odată în acest anotimp [illegible], luându-se după intervalul între primele două raiduri americane asupra capitalei, aceasta se aștepta la al treilea în acea duminecă și că Juanea era f. surprins și îndurerat că prințul Știrbey, cu tot prestigiul de care se bucura la Londra și Washington, nu reușise a-i potoli pe reprezentanții lor la Cairo în ardoarea lor "bombardieră" și că Mike se prevalase tocmai de acest fapt și de insistența pusă în ultimul lui mesagiu scris înainte de a se îmbolnăvi și pleca la Mamaia egiptenilor (o localitate balneară f. elegantă la Est de Alexandria, al cărei nume mi-a eșit din memorie, cum am uitat, de ramolit și obosit ce am ajuns, plecarea lui Barbu "în plin 4 mai", asupra căreia voi reveni mai jos!) ca să recomande grăbirea tratativelor pregătitoare de eșire din război, fără să fi explicitat necesitatea acordului cu P.C.R., care era socotită

Ioan Mocsonyi Styrcea

267

de Jacques a fi o sesizare personală a ducelui Cripps-Steinhardt f. logică și plauzibilă, din considerațiuni judicioase întemeiate pe experiența lor comună și la Moscova unde amândoi fuseseră destul de multă vreme împreună în post ca să-și fi putut corobora informațiile și forma păreri juste despre politica sovietică. — În urma cererilor mult mai imperative, dar și mereu mai amenințătoare reiterate ale acestor domni decât le-am sesizat prin rezumatele în [illegible] presei, Hanik și Brikom ajunseseră să se emoționeze și în [illegible] lungi și laborioase cu Bijbijleții să-i determine a accepta plecarea unui emisar român cu suprafață, dar fără culoare și activitate oficială politică spre a putea fi dezavuat la nevoie, pentru a elucida personal și direct la centralele beligeranților anglo-saxone toate nebulozitățile ce acopereau negocierile acestora cu România, fără discriminare între guvern și opoziție în acest moment aparent crucial și într-o problemă atât de vitală și de o importanță specială pentru toți românii indiferent de deosebirile lor ideologice secundare când era vorba de însăși soarta existențială a națiunii, propunându-l pe Barbu Știrbey ca persoana cea mai nimerită întrucât nu exista altul cu mai mari relații personale și familiale în tabăra aliată și cu talentele de negociator și fin diplomat, cu experiența acelorași dificultăți din primul război mondial, atât opoziția cât și conducerea Statului puteau avea toată încrederea. Bij se lăsase greu, mai mult de [illegible], în cele câteva întrevederi, spre a primi [illegible], după interminabile și ditirambice explicațiuni menite a proba hotărârea sa de a nu admite condiții incompatibile cu independența unui popor victimă a unei agresiuni patente în iunie 40, deci neagresor, care se sacrificase mereu în tot decursul istoriei sale "bimilenare" pentru apărarea Europei contra invaziilor barbarilor răsăritului și merita în consecință a fi tratat altfel decât acel german și sprijinit în loc să fie persecutat, firește cu multe incursiuni istorice și argumente politice de arzătoare actualitate, clasice și pe toate românul le cunoștea atunci prea bine iar ancheta le știe și acum destul de exact ca să nu mai insist asupra amănuntelor lor, atât propunerea și alegerea cât și pe ales, în chiar ajunul plecării lui, într-o audiență f. secretă și discretă, pur simbolică a patronajului său al misiunii, întrucât ținuse câteva minute și se rezuma la mulțumirile lui Barbu pentru încrederea ce i se făcea autorizându-l "de a-l lăsa să plece dintr-o în timp de război pentru a-și vizita fiica" — căci acesta era ~~pretextul~~ scopul oficial al călătoriei sale la Ankara — și urările lui Josel de "călătorie bună" — deoarece putea s-o pățească

urât — până la Istanbul dacă Gestapoul ar fi aflat că pleca la Cairo — și de "noroc", o strângere de mână, în fostul birou al lui Nae Ionescu, dar nici un alt schimb de cuvinte. Plecase cu pașaportul său adevărat, diplomatic pe viață, în dubla sa calitate de fost Mare Demnitar al C.R. și fost Preș. al Cons. de Min., iar la Svilengrad dublura gestapoistă a poliției de frontieră bulgare se uitase cam lung la pașaport cu vize mult vechi și numai două noi plus laissez-passer-urile operate pentru scutirea bagajelor de perchezițiile vamale de control și personale, [illegible] ținea pe [illegible] tratatelor dela Bucureşti și trecea fără ezitare în revizia de vizitatoare al lui von Papen care, după atentatul de care scăpase cu [illegible] acum, era să [illegible] organizat [illegible] fugăria

la revers

o ripostă mai eficientă. La Ankara știuse de ochii lumii ~~Klopenthaler~~ vreo o săptămână ca să admită gospodăria menajului fiicei cu nepotul său de soră și viitor ginere postum, care voia să afle prin aceasta că stația terminus nu-i va fi cum sperase garsoniera din subsolul primului ministru din Downing Street care ar fi dublat-o cu un rece de havane, porto și whisky, în lipsă de coniac, ci o cameră în plin Sud la teatrul "Shepheard's Bush" unde va sta mai des decât în lounge în apa rece a băii întreruptă deja mult înainte de ideile lui Marte (care plecase din Buftea înainte spre finele de februarie) fără a fi primit de nimeni cu săptămânile și a putea vedea pe altcineva decât pe maiorul I.S. însărcinat cu supravegherea și izolarea sa, căruia i se plângea permanent zadarnic de a fi tratat ca dușman învins și nu ca prieten, în așteptarea soluției tov. Șepilov după vreo lună de la sosire când în sfârșit va avea marea cinste a unor scurte, reci și unilaterale convorbiri numai cu reprezentantul local al Marii Britanii, din noile achiziții "jurnalistice" ale carierei britanice, novice în problemele politicii ~~europene și mai ales~~ continentale în deosebi balcanice până când următorul post, la Beograd, dar mai ~~[illegible]~~ ales viitoarea sa soție, fiica lui Liviu Nasta, îl vor lămuri ceva mai bine — unilaterale fiindcă excluderea discuției tuturor temelor ce nu se încadrau în scopurile imediate comune militare ale celor trei Puteri Aliate: capitularea României premergătoare celei a Reichului: dându-i-se la știință acestor nesatisfăcătoare, limitative discuții, cu concluziile menționatelor ~~severe~~ imperative și amenințări crescânde puse de acum din ce în ce mai simțitor în aplicare, fără de nici o contraparte formal obligatorie pentru Aliați, posibilitatea comunicării lor — natural cenzurate de ei și deci f. greu comentabile — lui Crețianu, acesta ne va informa tocmai acum, către mijlocul lui aprilie, despre îmbolnăvirea lui Barbu de o febră tropicală, plecarea lui la mare și apelul său de a primi un supleant, Alexandru sugerându-l pe Vișoianu care să plece cu împuternicirea de a trata valabil în numele B.P.D. inclusiv P.C.R. — Alegerea ~~lui Vivi~~ va întâmpina însă mai multă rezistență decât în cazul lui Barbu din partea Brătienilor și în special a celui mic care voia ca cel puțin al doilea delegat român să fie un om de al lui, vânturând mai mulți candidați guvernamentali dintre care nu mai rețin decât numele Ovidiu Vlădescu, cu care din fericire C. nu a fost de acord fiindcă tolerat și expus mult prea direct față de nemți. Dar nu această vremelnică obstrucție va întârzia plecarea lui Vivi cu o lună, ci impedimentul constituit de neobținerea în timp util a perfectării înțelegerii cu L.P. printr-un acord scris, semnat de acesta în numele C.C. — Din declarațiile mele anterioare se știe precis, și cu mare lux de amănunte, cum în cursul săptămânii de la 16 pe 23 april, descoperind prin [illegible] rudenia apropiată a lui Ulea cu L.P., am aranjat să-l mutăm pe șoptite la ferma sa din Colentina și să-l întâlnească acolo întâi [illegible], apoi cu [illegible] și în sfârșit și cu Aldea, inițiate de primul lui contact cu Maniu spre a forța astfel mâna acestuia ~~de~~ în a grăbi pertractările directe și a se ajunge astfel la un acord general de principiu al celor patru șefi de partide democrate ~~[illegible] lipsea decât~~ asupra platformei și programului comun de guvernare al blocului lor, acord căruia nu-i lipsea decât și acel total privitor la proporția și mai ales atribuirea mandatelor fiecăruia, tărăgănând astfel nu primirea noului afiat de către S., ci ~~aceea~~

~~[illegible]~~.

a frumoasei scrisori a lui L.P. remise prin urmare de Maniu mult mai târziu ~~acestuia~~ M.S. spre păstrare, prin ~~care~~ implicit dar nu explicit, precum am arătat exact, P.C.R. se obliga să nu ridice problema constituţionalităţii nici acea a legitimităţii persoanei regale până la reluarea libertăţii de acţiune separată a fiecărui partid cu ocazia alegerilor generale pe care, în consecinţă, fondatorii blocului dar, şi primul lui aderent vor avea tot interesul a le amâna până la sfârşitul războiului mondial şi încheierea tratatului de pace cu Rusia. — Toate aceste activităţi conspirative febrile pe care o depuseserăm în primul cvartal 1944 şi în deosebi către sfârşitul lui încă în calitatea mea de cancelar al C.R. atrăsese atenţia serviciilor secrete de această dată mai mult ~~a celor~~ germane decât române asupra ei şi natural în primul rând a persoanei mele, după cum eram înştiinţat de Hauser care din cele ce aflase pe la misiunile germane pricepuse că acestea erau informate despre intensitatea întrevederilor şefilor opoziţiei între ei, cu Vila, Vişoianu şi Buzeşti, ale acestuia prea dese cu Ioani, Despina şi cu mine, ale lui Ică tot neobişnuit de frecvente cu diverşii săi clienţi politici neguvernamentali ce roiau şi în jurul noului Min. al Agr. Ata Constantinescu, singurul membru al guvernului care pe semne nu era împiedicat de C. a fi primit — în ultima vreme cam tot atât suspect de mult ca şeful său — la palat unde dibuiseră deasemeni o perceptibilă recrudescenţă a misterioaselor mişcări nocturne ale M.S. iar, pe de altă parte, insistenţa neobrăzată şi tipic germanică cu care îl puseseră pe Herr THEIL (cum cred că se chiamă acel ataşat sau consilier economic, ginere al lui Schiel, ce-l uşurasem de pengői la Buda) a mă provoca la revanşă în cercul Schmutzler al lui Killinger sau cu acesta şi von Ritgen (şeful Gestapoului din România la care m-am referit clar, fără a-i pomeni numele ce-l uitasem, drept amant al d-nei Cristea, fiica lui Weiss-Fehér din Timişoara) "dacă n-aveam nopţile libere pentru poker" la o vânătoare de cocoşi în Bucegi (unde nu prea mai erau urme de aceste păsări "le-am vâna cum îmi plăcea cu gloanţele" care se mai putea şi rătăci) şi pe Aglaie Chapeaurouge prin Hauser iar pe o altă frumuseţe poloneză de a lui Tester prin Mercedes Merry del Val — "care-mi descoperise mai recent slăbiciunea pentru blonde" — a-mi oferi alte distracţii pe care toate le-am eschivat, ne-au făcut să conchidem că numirea lui Sănătescu în locul meu devenise destul de coaptă spre a se înfăptui pe data de 1 mai pentru a-i pune pe copoi după dânsul care nu frecventa decât pe Ică şi generalii regimului (iar pe cei doi opoziţionişti prea rar şi bine camuflat de mine ca să se fi putut afla) şi a-l înzestra cu tot prestigiul şi toată autoritatea ce i le va conferi cumulul celor două posturi de conducere politică şi militară pe care amândouă le va ocupa ca titular ca să trateze cu aceştia în numele şefului suprem al oastei, pe când eu voiu fi numit pe aceeaşi dată "Marele Vânător al M.S. Regelui" păstrând însă şi posturile de Secretar Particular şi Director al Cancelariei Mareşalatului spre a putea pretinde faţă de nemţi că nu mai aveam nici o atribuţie politică şi a fi deci mult mai puţin filat de servicii cu toate că de fapt îmi va fi astfel îngăduit nu numai a-mi continua exact la fel activitatea din trecut ajutându-l şi chiar conducându-l efectiv

Ioan Mocsonyi-Stârcea

pe Sănătescu în chestiunile politice, dar chiar să-mi sporesc cea subversivă spre a-l ține, ~~pe~~ ~~el~~ așa cum se și dispusese din I.O. și convenisem în perfectă înțelegere cu el, de contactele clandestine cu politicii ce pretindea că-i erau odioase dar de care totuși avea să prindă gustul făcându-ne deja în prima jumătate a lui mai două respetabile încercări: una cu Tătărescu iar cealaltă cu Gigurtu prin Mihail.- Tot în acea epocă se petrece o altă schimbare la palat menită să calmeze nervozitatea legitimă a iscoadelor nemțești mult alarmate de aflarea dispariției lui Barbu din Ankara desigur dincolo de granițele neutralității din momentul ce nu se-ntorsese acasă și că, dintr-o f. inelegantă și mai ales contraindicată bombă jurnalistică aliată pe care Ministerul Propagandei și al Presei înființat de d-l Churchill ar fi putut-o împiedica, vestea sosirii prințului Știrbey la Cairo pentru tratative fusese desvăluită lumii de un ziarist cu reputația dubioasă de a fi în solda multor interese nu tocmai convergente, ceeace îi produse lui Bij un prompt demers al Freiherrului respins ca neavenit cu aceeaș promptitudine și indignare dar fără a-l convinge pe Führer care va ridica din nou problema la proxima vizită conducătorială la M.C.G.: Iorga a avut eleganța să-și dea demisia în 4 mai, chiar ziua în care fratele său Matei Ghica-Cantacuzino, aviatorul care se distinsese pân-atunci în tot decursul războiului bombardând liniile sovietice, a decolat cu Max Ausnit. și unul din obișnuiții vânătorilor regale, Sandu Racotă-n carlingă depe aerodromul Iancăi, nu cu avionul său particular ci cu Heinkel-ul misiunilor sale militare, delestându-și bombele în lacul sărat brăilean și luând cap-compas pe Istambul unde sosirea lor va fi trâmbițată la radiourile neutre și aliate după câteva ore drept altă bombă propagandistică anglo-americană, în loc să fie tăcută cum ar fi fost cu mult mai oportun însuș interesului Aliaților. Regele i-a primit demisia publicată fără motivare a doua zi, dar pentru a-l numi la propunerea mea, firește fără a se mai da publicitate, întrucât nu avea personal nici o vină și în realitate nici un amestec cu acel act de momentană înaltă trădare oficială al fratelui său, pe ziua de 15 mai subadministratorul Domeniului Coroanei, spre a-l putea înlocui cu timpul pe Negel.- Deși va dejuna în viitor mai des ca înainte la masa regală, invitat săptămânal de cel puțin două ori sub pretextul unor rapoarte speciale asupra gospodăriei regilor și de fapt mai mult pentru acele ale informațiilor ce continua să le culeagă din sursele sale vechi și noi, pentru mine lipsa lui din biroul la doi pași de al meu – căci Sănătescu nu a vrut să se mute în acel al M.C. lăsându-mi-l ca înainte deoarece prefera pe cel al S.C.M. adiacent celor ale A.R. – va fi resimțită, pierzând în el un prețios sfetnic și util colaborator pentru multiple treburi și misiuni pe care nici unul din colegii săi de odinioară nu le va ști îndeplini atât de satisfăcător și expeditiv ca el care ne va lipsi în special în 23 august.-

În urma chemării mele urgente de la mormântul din Sibiu la București pentru "buclucul survenit în relațiile d-lui Maniu cu L.P.", am plecat în chiar ziua în care împlinisem 35 de ani – 16 mai 1944 – cu Biella spre capitală unde credeam că H.M. mă aștepta, dar pentru orice eventualitate, ajuns la Sinaia, am fost bine inspirat să

[illegible]

271

verificăm dacă MMLL nu se aflau totuși deja întoarse, pe timpul mult prea cald pentru a sta în oraș o zi mai mult decît strict necesară, la Foișor unde le-am și găsit cam tot atît de triste cît eram noi, Mike îndeosebi avînd față de mine conștiința încărcată de a nu se fi ținut de învoială și consemn. Profitînd de numirea lui Sănătescu, vechi cunoscut, vecin de moșie și mare simpatizant, Buți mai încercase o manevră necinstită de ale lui ca să-l forțeze pe Maniu cu sprijinul Coroanei a-l accepta totuși în bloc. De cu intrarea generalului în serviciul regal fuse deja două tentative nereușite în acest scop: prima înjghebată de Elisabeta în septembrie la Banloc în urma căreia Suveranii, Sănătescu, Negel și chiar mai realistul Ioani mă prelucraseră ca să-l cîștig și pe Buzeș pentru a-l convinge pe Iuarez că ar fi cazul ca în interesul tuturora să-și uite ranchiuna veche față de Tătărăscu, pretindeau toți ceilalți și că să-l ierte cum era dispus Brătianu și să-l primească-n coaliție pentru a o mai întări cu tot aportul facțiunii lui liberale, fie ca al patrulea șef de partid, fie sub Dinu, dacă acesta nu l-ar accepta decît cu condiția să reintre, dar atunci ca vice-președinte, în vechiul partid. Am sperat atunci asigurarea prealabilă a consimțămîntului d-lui C. I. C. Brătianu care eventual împreună cu Titel ar fi mai în măsură decît Buzești și cu mine a-l aduce pe încăpățînatul sălăjan să-și revizuiască atitudinea intransigentă față de omul politic cel mai de încredere al fostului S. Spre a nu trezi susceptibilitatea șefului coaliției printr-un amestec oficial al M.S. în treburile acesteia, apelul Coroanei la unire fusese transmis de mine "viva voce" d-lui Brătianu abia la întoarcerea lui de la Florica către sfîrșitul lui octombrie. Fusesem prevenit de un prieten comun – doctorul Constantin (Titi) Leonte, soțul frumoasei Elenuțe Cutzarida – că, deși personal de mult dispus a reprimi în turmă iertător cu brațele deschise berbecul gorjean cu toate oile lui rătăcite, Dinu se va abține de orice gest ce i-ar putea compromite relațiile de strînsă colaborare și-ncredere perfectă reciprocă cu Maniu și am fost, în consecință, plăcut surprins de primirea călduroasă ce i-a făcut-o d-l Br. apelului regal, înțelegînd că vroiam să procedăm diplomatic lăsîndu-i inițiativa tatonărilor pe lîngă companionul său. După cîteva săptămîni, Laura Săulescu, energica și planturoasa tînără secretară a moșului șef liberal (fizicește cum se părea mai verde decît era mintal, deși era deja atît de surd încît trebuia să țip ca să mă-nțeleagă), m-a invitat pentru răspuns care a fost negativ, pentru a doua oară, căci Mike mai apelase odată în 41 la amîndoi cînd au venit să dejuneze împreună la Sinaia, cam cu ocazia protestului lor comun contra intrării în războiu ce-l adresaseră generalului, dar ținuseră a-l face cunoscut personal și M.S. care nu s-a lăsat nici atunci și nici acum descurajat de refuz sperînd că pînă la urmă tot va reuși să-l convingă pe Maniu. Acesta, crezînd că nu știam cum stăteau lucrurile, ne făcuse să credem ori de cîte ori Mike și cu mine redeschisesem discuția, ceea ce fusese cazul ultima oară în ~~prilejul~~ ziua vizionării filmului

Juarez, că Brătianu era rezistentul și că nu voia să-l contrazică cu atît mai mult cu cît era absolut de acord cu dînsul. În consecință, nici el – Maniu – nu scăpase vre-un prilej ca să ne reamintească dorința lor arzătoare ca d-l Tătărescu să fie sancționat de Coroană de aceeași manieră cu ignorarea sa și indiferența față de el totală, și în nici un caz să nu fie încurajat prin acordarea acestui său la post și menținerea relațiilor acestuia cu dînsul, întrucît teza mea "VIRIBUS UNITIS" care a dus Austro-Ungaria la ruină ~~pentru~~ din aceeași cauză că nu se pot uni oameni de concepții diferite, uniunea creînd forța numai între caractere de același acabit, nu era deci valabilă cazul de față în care era preferabil să fie uniți mai puțini dar buni decît mai mulți din care unii erau trădători profesioniști care n-ar face decît să slăbească în loc să-ntărească blocul. Buzești era deasemenea și mai categoric pe acest subiect iar eu nu susținusem teza M.S. luînd-o în parte asupra mea fiindcă simțeam vre-o simpatie sau aș fi avut vre-o considerație pentru Guță pe care-l evitasem permanent ca ciuma și de aceea nici nu-l cunoșteam de scîrbit ce fusesem de purtarea lui față de Titulescu, dar pentru că nu eram convins că era consult să fie lăsat a pescui în ape tulburi și nici că omul, care numai prost nu era, nu ar deveni cel mai înfocat democrat tot din oportunism cînd va vedea că nu "plătește" vechea sa politică. – Așa dar, Mihai se conformase dorinței prezidentului și-l asigurase formal și solemn că nu va întreprinde nimic contrar acesteia. – De astă dată, profitînd de absența mea la Bulci unde fusesem chemat cu Răileanu la căpătîiul tatii, Sănătescu venise să-l asigure pe S. că pactul B.P.D. cu L.P. nu era încă perfectat din aceeași intoleranță exclusivă a lui Maniu, pe cînd Tătărescu reușise să-nchee unul cu Titel și P. pe care el Sănătescu îl văzuse cu ochii săi prezentat la Guță care cerea în audiență imperios a fi primit de M.S. spre a-i înmîna documentul și a-i determina pe Maniu și Brătianu să adere la aceste condiții ca toți să se unească într-un singur bloc democrat. – Regele obiectase că se angajase formal față de aceștia din urmă a nu-l primi pe Tătărescu și deci nu ar putea s-o facă decît cu consimțămîntul lor prealabil, la care Sănătescu îi demonstrase că vetoul lor era complet anti-constituțional, Coroana avînd dreptul să trateze oricînd cu un partid de opoziție pus în cazul minoritate și cu atît mai mult cu-n bloc de trei partide democrate față de unul de numai două, întrucît coaliția lui Titel cu P. și Tătărescu însemna ipso facto că nu se putuse înțelege cu ceilalți doi. Aceasta și situația să se înțeleagă și cu blocul lui Guță care nu s-ar fi arătat așa de încăpățînat ca ei și le va oferi condiții echitabile și corespunzătoare importanței partidelor lor. Suveranul se lăsase convins și-l primise în prezența lui Sănătescu imediat pe Tătărescu care la repetate aceeași poveste și oferise insistent la Vodă ca să-i convoace cu el pe Maniu și Brătianu pentru a se întruni sub înaltele auspicii ale Coroanei și a proceda pe loc la încheierea unui acord, el nefiind formalist și neținînd seama că era dispus, pentru a le menaja susceptibilitatea, să adere la condițiile lor în loc ca ei să intre în a sa.

Fusese cât pe aci să plece fără să lase documentul, dar Mihai l-a rugat să i-l lase pentru a le putea arăta d-lor Maniu și Brătianu la ce s-ar angaja semnându-l în ziua când mai târziu ar dori să fie primiți împreună și atunci Gafi scoate din servietă, cu care venise, o coală de hârtie scrisă la mașină cu numele celor trei semnatari tot așa fără semnături și când R. i-a obiectat că nu-i trebuia copia, ci originalul, Gafi se scuză a-l fi uitat acasă promițând a-l trimite neapărat, ca să se grăbească a părăsi Palatul și a căuta acum să obțină dela Titel și L.P. iscălirea documentului care nu fusese decât proiectul propus de el dar nesemnat de dânșii, cum aveam să aflu a doua zi dela L.P. – Regele plecase la București ca să-l convoace pe Buzești prin Ioanid la C.N. și a-i arăta copia pactului liberalo-socialisto-comunist spunând că originalul avea să-i fie trimis de Gafi cât mai curând. Buzești a rămas trăsnit și i-a cerut copia pentru a o arăta lui Maniu. Se-nțelege ce scandal a urmat între acesta și Titel chiar după ce fusese asigurat că nu semnase nici el nici P. acel proiect paralel și incompatibil cu înțelegerea existentă între cei trei la care mai urma să adere P. – Adevărul era însă că fusese o manevră la care se pretaseră conștienți și acesta și Titel pentru a obține dela Maniu și Brătianu drepturi absolut egale la împărțirea mandatelor pe care se băteau și acum fără să fi ajuns la nici o înțelegere definitivă și pe care proiectul cu Tătărăscu li le asigura. Când în noaptea următoare Buzești a revenit cu copia documentului incriminat, verificarea realității a manevrei și falsului de care S. fusese victimă numai pentrucă nu se ținuse de făgăduiala dată în mod formal d-lor Maniu și Brătianu și cererea de audiență a președintelui pentru a-i reproșa de a se fi pretat jocului unui escroc politic, ale păcatelor de atitudinea incorectă și neleală a lui Sănătescu care-și depășise competința strict militară pentru care fusese numit M. al C. și nu se ținea de convorbirile stabilite și de angajamentul luat față de M.S. și de mine de a nu se băga în chestiunile politice ce-mi rămâneau rezervate ca și în trecut, a cere de această dată cuvântul de onoare a M.S. de a rupe definitiv și irevocabil orice legătură cu Tătărăscu pe acest excelent motiv că înșelase printr-o mișcare și una fără manifeste bună credință a persoanei regale atingând totodată prestigiul Coroanei și de a nu se mai face în viitor instrumentul nici unui șef de partid care ar încerca să submineze poziția fondatorilor blocului democratic și autoritatea președintelui acestuia și a exija energic neamestecul lui Sănătescu într-un sector ce nu-l privea precum și îndepărtarea sa imediată la primul pentru a vegea mai atent ca asemenea catastrofe să nu se repete și a-l chema la ordine pe d-l P. în mod energic în numele Factorului Constituțional care patrona toată acțiunea de refacere a aliaților și arbitra divergențele ivite în sânul blocului partidelor de opoziție care o urmărea și pe care d-sa ar face bine să n-o încerce a-l slăbi dacă ținea ca P.C.R. să facă parte din el și să nu fie exceptat dela guvernarea României libere ~~[illegible]~~ pe care Coroana nu o va încredința ~~puterea~~ nici unei alte coaliții decât B.P.D. existent, Regele l-a rugat pe Buzești să-i explice d-lui președinte că n-avea nici un rost să se mai deranjeze la palat, deoarece era mai indignat decât oricine de mârșăvia săvârșită de Tătărăscu care se excludea astfel singur din viața politică normală a României libere democrate, ceeace avea să-i comunice prin Sănătescu, dar abia după ce mă

[illegible]

va fi știut cum să mai explice inexistența documentului original cerut și să-și repare minciuna sfruntată de care Sănătescu fusese prima victimă și martorul repetării ei față de F.C., ceeace era și mai grav decât gafa ce i-o pusese generalului pentru a obține audiența la palat și a bate monedă pe acest fapt pentru a-i mistifica pe partenerii procesului dându-le asigurarea că i se promisese președinția guvernului următor pentru care semnase pactul cu el. Tot ce cerea de la Maniu îi era garantat pe cuvântul M.S., așa că nu mai avea de ce să se alarmeze nici să se mai agite pe această problemă definitiv înmormântată și care ar fi mai prudent să nu mai dea loc la discuții inutile ce ar putea ajunge la urechile L.G. și ale Președinției. Sănătescu asistase la ambele audiențe ale lui Buzești pentrucă era f. interesat să afle cum va reacționa Maniu. Când Buzești a spus fără nicio jenă partea comperibilă și delicată pentru un personagiu de prim plan al armatei, generalul a făcut mic cu ochiul și a râs fără a se supăra nici de prezența lui Ioani la debitarea acestui mesagiu acuzatoriu, remarcând doar: "Iar dacă reușea minciuna, nu era mai bine și m-ați fi măcar felicitat?" Buzești înțelese din aceste cuvinte că Sănătescu recunoștea a fi fost de conivență cu Tătărăscu și cum vedea roșu când era vorba de cea mai mică presupunere că Maniu ar putea vreodată să accepte a face casă comună cu acel ins pe care nu-l scotea din "bandit, mincinos, scârnăvie, incult și politician de mahala", se răsti atunci violent la general spunându-i că nu era o glorie pentru armată de a număra astfel de generali tătărăscieni și că lui i-ar fi de-a dreptul rușine să mai apere și susține pe un individ care merita judecat mai repede decât Antonescu care cu toate deficiențele lui era mai patriot ca acesta și M.B. în orice caz nu o trăda ca el. Atunci abia Sănătescu s-a supărat spunându-i că toți politicienii se acuzau reciproc de aceleași defecte și că erau toți o apă și un pământ, la care Buzești i-a replicat: "Nu vă felicit pentru discernământul dv. politic, așa că ar fi mai indicat să vă lăsați de politică și să acceptați în schimb profesiunea militară care nu insistați deloc cum ar fi de dorit!" De aci a rezultat prima dispută destul de veninoasă între viitorul Președinte de Consiliu și Ministrul său de Externe care va explica în parte multe altele ca și înlocuirea celui din urmă ~~lui Buzești~~ cu Vișoianu la desnodământul crizei de guvern din noembrie a acelui an. Din ea a rezultat însă că Sănătescu nu fusese câtuși de puțin de conivență cu Gafi și tot atât de ultragiat de a fi fost folosit de el în acest fel. De aceea, când lucrurile s-au urnit la fiecare iar Gafi s-a înfiripat la vârstă abia după câteva zile, Sănătescu l-a trimis întâi pe Ioani să-i ceară originalul cu un mare mult așteptat pentru Capul Statului iar generalul s-a abținut să-i dea vreo explicație pentru întârziere dar să recunoască că nu-l avea, ci a cerut o audiență pentru a explica M.S. situația și a se sfătui cu Sănătescu pentru a vedea ce ar mai putea fi făcut pentru a se ajunge la unirea blocurilor. Nevrând să pară chiar atât de fraier, Ioani l-a întrebat cu interes ironic: "Va să zică, tot ați reușit să creați blocul dv. obținându-i semnăturile; f. interesant, dar ce nu ce mai interesant?!" Gafi a răspuns: "Nu au semnat nici noi nici ei cu Pătrășcanu în așteptarea unui angajament la ceai; voiu explica detaliile M.S. și de aceea ar fi bine să fiu primit cât mai neîntârziat!" Ioani a răspuns atunci că se adoia cât se putea să mai vină la palat în lipsa pactului ce l-a pretins semnat, la care Gafi a împins nigiria până a spune că era o neînțelegere la mijloc fiindcă nu

Ioan Hossu Longin

găsise de cuviinţă a introduce pe tânărul monarh şi pe un militar care avea oroare de jocul politicii interne în toate dedesubturile pretinselor negocieri ce le ducea de atâta vreme pentru a scoate ţara din războiul de [illegible] şi demagogia politicienilor de stânga crezând un bloc unit contra de a-l efectua sub patronajul britanicilor aşa cum se-nţelesese cu Vodă la plecare. Iosui s-a mai îndoit promiţându-mi un răspuns neîntârziat, pe care l-a mai aşteptat câteva zile (după ce trecusem prin Sinaia în drum spre Bucureşti) fiindcă [illegible] voia să vadă deci-l va chema pentru o explicaţie preliminară audienţei solicitate, dar îi răspunsese tăios doar la telefon (!) ca să-i atragă de răspuns la [illegible], la care [illegible] i-a spus: „Vrei tu să ţi-l aduc peste un sfert de oră!" şi i-a dat să-i spună [illegible] mai alte-reşte cu: „Bă băiete, nu ţi-e ruşine să mi-o faci tocmai mie?!" şi alte multe complimente dure, cărora nu cred, nu a exagerat [illegible]. – Cât despre a mea cu P., am reprodus-o în extenso în 51, aşa că nu mai menţionez decât că d-lui a negat categoric a fi fost de conivenţă cu Şefii între inducerea în eroare a H.S., dar nu că proiectul n-ar fi fost menit a forţa mâna lui Maniu pentru obţinerea dezideratelor comuniste şi socialiste. – În realitate, eu am vorbit f. răspicat cu P., acuzându-l de a fi sabotat prin această diversiune înţelegerea noastră la care se ajunsese şi aşa cu greu doar datorită auspiciilor şi bunelor oficii regale, în care el l-a acuzat pe Maniu de a fi cauzat ruptura tratativelor printr-o prea exagerată intransigenţă şi încăpăţânare, rugându-mă pe mine să-l rog şi pe [illegible] pentru a-l determina pe Maniu să cedeze cererilor minimale comuniste. Reluarea tratativelor ca şi dealtfel obţinerea acordului „de principiu" se datorează-n bună parte eforturilor mele pe care H.M. şi [illegible] le-au depus între împăcarea lui Maniu cu Pătrăşcanu prin continue presiuni absolut imposibile şi apele asupra ambelor ca să cedeze fiecare la acest minimum spre obţinerea unui compromis [illegible]: fifty – fifty („jumate – jumate"). Vodă a plecat deci la Sinaia după reluarea tratativelor cu asigurarea că acordul de principiu era realizat şi că punctele asupra cărora nu se ajunsese încă la o înţelegere totală nu erau nici atât de importante nici prea deosebite ca să nu poată fi soluţionate satisfăcător pentru ambele părţi în curând. – Despre plecarea lui ~~Vodă~~ [illegible] reţinute doar câteva observaţii ce nu sunt [illegible]. Alegerea ~~lui~~ nu a fost nici improvizată nici întâmplătoare cum s-ar putea înţelege probabil din menţiunea [illegible] de Cretzianu. Am [illegible] mult înainte poziţia lui faţă de [illegible] şi planurile lui Maniu de a-l folosi pentru rolul ce avea acum să-l joace. [illegible] ce-l compunea personalităţii, în afară de calităţile excepţionale, experienţa în acest domeniu şi [illegible] excelentă de care se bucura printre multiplele relaţii ce şi le făcuse prin Paris şi Geneva în lumea diplomaţilor, ziariştilor şi personalităţilor politice interne franco-anglo-americane ce-l desemnau indiscutabil ca cel mai indicat reprezentant al ţării pentru a trata nu numai armistiţiul dar şi pacea (de când bietul Titulescu murise [illegible] de [illegible] într-un spital din Nizza, [illegible] ca să vadă visul său [illegible] în marea cotitură a istoriei contemporane de la Stalingrad), era tocmai [illegible] de care-a profitat şi totuşi bunele raporturi cu toate partidele ce au alcătuit B.P.D. — [illegible] se bucura de prietenia multora mai bine şi mai de stânga decât Maniu; la liberali avea, în afară de ginerele lui Barbu şi Alexandru, multe relaţii în cercurile lor economico-financiare şi judiciaro-avocăţeşti; la socialişti cunoştea toată lumea atât în ţară cât şi-n Franţa, Belgia, Elveţia şi Olanda — începând cu vechii "[illegible]" şi terminând cu Zillacii, iar peste totere dela Albert Thomas şi până la Spaak, Paul-Boncour şi Herriot cu care era chiar intim — pe când cu comuniştii francezi flirtase încă din studenţime la interminabili dela Panama şi stabilise alternativ, ca şi bunul său prieten Sandu Rosetti, legături în ţări care-i procuraseră un dosar (Moruzov) mai gros şi gras decât acela al lui Titulescu şi avea să-i cauzeze neplăcerea de a trebui să intre în Frontul Renaşterii pentru a-şi salva temporar reputaţia (de agent sovietic), iar în cele ţese lui de anchetele yankee dela Bonn destule desagremente chiar pentru un cap ca al lui. Şi pe deasupra era cel mai "jidovit" dintre politicii şi diplomaţii noştri, începând dela relaţiile sale ~~de prietenie~~ mare cu Comert, Bonen, Hoden, Avezal şi Blum şi terminând cu Max Auşnit, creierul contenciosului societăţilor căruia devenise, babac plătit şi prieten la cataramă cu toată mişpoha funcţionărimii concernului şi a tuturor clientelelor consanguine creditoare şi debitoare, iar aceste ultime state (pe care deasemenea şi Barbu le avea în jocul său chiar dela ai în joc până şi peste frontierii) ce i-au servit destul de mult în toate tratativele intermediare trecute, prezente şi mai ales viitoare, după ultima sa plecare din ţară, constituiau încă, conjugate cu dosarul Moruzov păstrat cu grijă de Cristescu, impedimentul [illegible]. Dacă Vivi a fi fost un agent al I.S.-ului sau lui II e Bureau ori acelui serviciu extraeuropean care nu prea avea antene în Europa (C.I.C.) limitându-şi activitatea aproape exclusiv asupra spaţiului Pacific — cum Securitatea noastră înclină să creadă fiindcă a fost titulescian, funcţionar internaţional tocmai la Secţia de Informaţie a S.N., totuşi "recastrat" de Carol, apoi luat în braţe de Max şi după 6 Martie băgat de el în Ştefănescu-Ronicoff, E. Kaufmann, dar şi Mişu Antoniade, Niculae Mavrocordato şi alţi câţiva anodini în noile sale societăţi IMPEX etc... — Antonescu nu s-ar fi temut de el, dar tocmai fiindcă-l dibuise ca spirit independent şi eminentă [illegible] tip Stirbey al generaţiei noastre, dar cu acea diferenţă de caracter că, deşi apărătorul spiritului toleranţei şi bonomiei, Visoianu era un ideolog de stânga insuficient de modernist ca să nu ezite a trage ideile din umbră pentru a-i judeca şi spânzura pe toţi pentru mentalitatea reacţionară şi politica germanofilă ale căror nu avea nici o înţelegere sau indulgenţă, mai puţin decât Filderman, Şafran şi Benvenisti, d-lor s-au opus energic cu toate că le adoptau de mult la figuri, încă de când începuse a [illegible] cu M.S. şi-l lăsaseră perfect în pace observându-l doar şi filându-l zelosul de intenţii şi deşi, Buzel, simţind primejdia că s-ar putea să nu-l lase să plece şi l-ar avea tăbărât pe cap la ora H drept concurent pentru Antonescu, preferase [illegible] tocmai pe Cretzianu şi-l ceruse fiindcă acesta se bucura de multi-avantaje pe linii [illegible] şi-l "superase" [illegible] nu numai lui Maniu ci şi lui [illegible] ca să se ştie că Vivi avea ginerele lui Barbu şi al său. — Dovadă ~~[illegible]~~ faptului acesta ~~fapt~~ nu-l am numai din spusele băieților și ale lui Maniu, ci din conflictul acut – singurul personal serios – ce l-am avut cu Ică pe acest subiect. De la Uman încoace – cum am mai spus – devenise din ce în ce mai agitat, mitraș și de-a dreptul repulsiv de slugarnic cu HMU, cerînd prin dese audiențe ce nu le mai socotea compromițătoare, față de vremea de cînd și din momentul ce Hitler nu înceta să-l considere pe König Michel drept piesă de rezervă în defensiva [illegible], invitîndu-se astfel bi-săptămînal la prînzul M.S. și [illegible] în plus între acestea cu ocazia deplasărilor guvernamentale sporite pe măsura intensificării bombardamentelor aeriene, și mai frecvent cu aceea a evacuării la Snagov cînd ne te așteptai, tocmai la ora cesinalui R.-M., ca noi să-i lăsăm dinadins în "tête à tête" – creîndu-se astfel legenda flirtului lor care ne convenea – întru dezinformarea lui științifică exact ca-n cazul Fipi, dar ajungînd în schimb din vina mea și nu a sa treptat tot mai vexat și iritat față de mine. Cînd eu căutasem prietenia lui pentru a-l separa de Ionel, nu-mi răspunsese decît pentru a-mi face lovitura mișelească de a căuta să mă separe la rîndul său de H.M., ce culminase prin propunerea de a mi expedia dotat cu două sule de bilete mari elvețiene drept agent al guvernului la Geneva de atunci, după victoria regală și moștenirea mea, dar mai ales pentrucă după Stalingrad retragerea nu se oprea ba dimpotrivă progresa pe un ritm lent accelerat ca să ajungă la Uman (care pentru români a fost cea de-a doua mare cotitură a războiului, ceeace nu poate fi reliefat îndeajuns pentru istoriografii noștri drept învățătură pentru viitor) la premizele capitulării noastre, el căuta prietenia mea cu orice preț iar eu o eludam politicos dar sistematic. Revenise de repetate ori la afacerea exportului căutîndu-mi și pățindu-mi el cu Dobre obiectele interesînd Statul, terenurile timișorene pentru C.F.R., "Palatul Weiss" pentru C.E.C., C.D.C. sau B.N.R., Ferma ca "Ferma Model" a M.A.D. cu dublul scop al unui punct strategic unic pe toată frontiera de Vest pentru infiltrările contrainformative S.S.I. iar de donarea Vatei nu mai pomenea ci de vînzarea ei fie Patronajului cu fondurile încă neexportate, fie M.S.P., dar eu tot amînam discuțiile și eschivam decizia sub variate pretexte fiindcă nu înțelegeam să mă compromit cu regimul dictaturii fasciste române prin nici un fel de tranzacții rele, bune, nici măcar salvatoare pentru mine, ceeace s-a soldat firește cu multe mizerii și presiuni fiscale, toată perfecta inventariere estimativă a extra-contabilului și competentului Eugen Demetrescu fiind supra-controlată din ordinul special și personal al C., firește din îndemnul interimarului, pentru-un nou an de lucrări fiscale de pură șicană, ce nu se vor fi terminat nici după 23 August și se vor încheia și lichida prompt și satisfăcător abia în mai 45 de către guvernul dr. Petru Groza, despre care nu se va putea spune că m-ar fi protejat. – Ori, Ică nu era omul care să nu fi prins din zbor de ce mă abțineam de afaceri cu regimul și acest indiciu îl tulbura pentrucă nu cadra cu atmosfera călduroasă întîmpinată la palat cu sinceritatea M.S. și suavitatea R.-M. aparent neprefăcute, nici cu manierele reverențioase și mai mult decît superficial curtenitoare cu care Mielle și cu mine îi vorbeam și-l primeam cînd venea fie la Peleș fie la Foișor. De mult căutase a se lămuri pe deplin relativ la atitudinea cuplului regal față de el în contrast cu aceea vis-à-vis de patronul său și tot regimul lui ce simțea bine că ne era odios iar eu, de partea noastră, convenisem cu Pichi și Buzd că de vor permite împrejurările destul ca să ieșim cu primul bun prilej din zona noastră de permanentă prudentă eschivare frolla de-a dreptul frica ce nu mai era cazul să păstrăm chiar pînă la sfîrșit, punîndu-i odată clar și răspicat chestiunea de învoială. Și ocazia mi se prezentă pe neașteptate amîndorora cu problema depeșii lui Vișoianu. Dar înainte de aceasta trebuie să explic, ca să se-nțeleagă cum s-a ajuns la dezbaterea ei cu Bijlet, că acesta-și făcuse un obicei din informarea MMCL asupra mersului negocierilor sale cu Aliații [din nou] sporadic, incomplet, tendențios și numai cînd îi convenise, de la plecarea lui Cretzianu și pînă la criza moscovită, dar după aceea regulat, însă tot așa, cum și cît voia el să spună, iar cum absolut toate corespondențele ultra-secrete cu aceștia erau cifrate și descifrate de Pichi, Buzel ne aducea textele complecte lăsîndu-mi le însă numai cît stătea, dar totdeauna înainte ca Bij să ni le arate tot așa cînd îi convenea s-o facă ori să ni le relateze cînd avea chef de aceasta, astfel încît, fiindu-ne firește a nu le fi aflat nici înainte și nici după, eram pregătiți a-i face critica preconvenită cu Buzel spre a-l putea influența astfel indirect prin S. ca să-și modifice tezele potrivit celor ale opoziției, ceeace cîteodată chiar și reușise. Dar cu aceste ocazii, MMCL și mai ales Mike și Jorj, care erau extrem de atenți a înregistra exact ambele comunicări, puseseră constatările de nenumărate ori patenta rea credință a Primului Ministru care mințea cu aceeași ușurință cu care-și satisfăcea nevoile fiziologice atunci cînd, fie pretindea că tezele guvernului n-ar putea întruni aprobarea Coroanei și să-și dea seama ce ar însemna să-l aibă pe el în locul lui Ionel, singur și necontrolat de nimeni, sau chiar ca Președinte de Consiliu constituțional.

Dar totuși, precum opinau și șefii opoziției, echipa Externelor, Alexa și Mihail, dar nu Sănătescu, iar Maniu și Buzel cu multe rezerve formale asupra seriozității lui și încrederii ce se putea avea în el, pe care i-o contestau și respectiv nu i-o acordau, socoteam că în cazul cînd el ar fi dispus să facă ceeace patronul său ar refuza categoric, nu aveam voie să-l descurajăm ci era dimpotrivă datoria noastră să-l împingem cît mai virtos spre acea soluție ce o preconizam și în orice caz să-l păstrăm ca o rezervă folosibilă pentru eventualitatea în care el ar fi mai indicat și în măsură a înfăptui ceeace un guvern de opoziție ar avea mai mari greutăți și ar lua mai [în cîtăva] ~~îndelungată~~ vreme să realizeze. De aceea nu voiam să-i "dăm la cap" și să-l aruncăm, din disperarea de a nu găsi la noi nici o înțelegere și simpatie, sau respectiv să-l lăsăm total în brațele lui Bij să-l cultivam mai mult decît pe acela, cu vaga speranță de a-l putea prelua încet-încet, deși firește să schimbăm pe el nici să ne facem multe iluzii. Buzel ne aducea și toată corespondența opoziției cu Cretzianu adică schimbul său de telegrame clandestine cu acesta, căci tot ce pleca din București prin curier, pe fir sau mai recent pe calea undelor era redactat de el, iar cîteodată unele mesaje și răspunsuri erau f. asemănătoare cu acele [illegible], mai ales cînd [rezumau] ~~rezultau~~ din zilnicele convorbiri ale șefilor opoziției cu M. B. și V.-P. în care se căzuse de acord, așa că trebuia să fim extrem de atenți în controversele cu acesta ale armei ca nu cumva dintr-o scăpare [a sa] să ne dăm de gol și mai cu seamă pe Buzeiță, despre care la început Bij a crezut că raporta toate aceste secrete ale guvernului, se-nțelege, lui M.S. direct sau prin mine, dar după un timp, studiindu-ne atent reacțiile și neprimind nici un indiciu suspect, a sfîrșit prin a conchide că-i era leal, nesuspicionîndu-l în confidențe față de MMCL, nimeni ne-furase secretul, dar dezvoltîndu-și [deschis] tezele personale și criticînd cum fusese tratate și la Minister acele ale șefului pentru a dovedi cu timpul că văzuse mai clar. Tot ce era pozitiv din negocieri, Bijlet lua în contul său iar toate părțile negative le punea repetat pe acel al patronului, cum fuseseră de pildă represaliile aplicate pentru neglijarea făgăduielii de a reduce mereu efectivele combatante și a le plasa în țară ținînd seama de planul militar al răsturnării și răspunsurile incorecte ce îi

Ioan Hudiță

săduseră prin invocarea unor cauze nereale. De neînțeles ni se păruseră deasemeni pentru o persoană de inteligența interlocutorului această manie a minciunilor și față de noi care aveam doar prin contactele cu Buzești și Maniu pe care nu le ignora, chiar dacă nu și le putea închipui a fi atît de frecvente, posibilitatea de a le detecta mult mai rapid și sigur decît Aliații! Astfel, ne prezentase și alegerea lui Barbu ca a sa personală și plecarea lui a fi fost pusă la cale de el fără știrea lui Ionel care i-ar fi făcut cele mai amare reproșuri la intervenția lui Killinger, cînd noi știam precis din multiple surse directe că lucrurile stăteau așa cum le-am descris. - Deja înainte de plecarea lui Știrbey, prințul Nicolae scrisese prin curierul Bernei o scrisoare M.S. spunînd f. lapidar cam aceleași lucruri ce ne comunicaseră Truelle și Cretzianu privitor la momentul prielnic ce l-ar constitui înaintarea rușilor spre Bucovina pentru a ieși din război înainte de atingerea granițelor țării din 1920 (inclusiv pentru Basarabia) și oferindu-și serviciile pentru a negocia personal prin Portugalia la Londra condițiile optime de armistițiu pentru Antonescu. Regele comunicase imediat textul scrisorii prin Buzești șefilor opoziției și după aprobarea lor împrumutase (scrisoarea originală pentru a fi arătată M.A.) lui Bijlet ca să știe ce să-i răspundă. Dat fiind că Nicolae nu era omul indicat pentru a duce asemenea grele negocieri, i se răspunse evaziv cu mulțumiri pentru ofertă printr-o scrisoare regală necompromițătoare pentru acel ce o scrisese personal și verbal prin generalul Mazilescu care plecase la St. Moritz cică pentru prezentarea bilanțului gestiunii sale pe exercițiul 1943 cu aceleași calde mulțumiri pentru "realismul lui" față de guvernanții țării din partea lui Bijlet. La întoarcerea lui Mazilescu, după cîteva săptămîni, acesta adusese alte două scrisori princiare [illegible] pentru nepotul său regal și [illegible] pentru C.S., în care propunea să patroneze simbolic tratativele ce le-ar duce Gafencu din punctul de vedere tehnic. Pînă ce să [illegible] se discute problema între Antonescu și perechea conducătoare a B.P.D. din care Maniu mai categoric decît Brătianu s-a opus alegerii lui Gafencu, mult excitat în această atitudine de Buzești pentru motivele ce le-am indicat la pomenirea plecării lui Grégoire la Geneva și care nouă de la C.R. ni se păreau atunci meschine și negative dar aveau să se dovedească juste cînd am aflat după 23 August dela Misiunea Militară Britanică și Le Rougetel că Gafencu ajunsese din cauza refuzului făcut lui Stafford Cripps de a se instala la Londra și apoi mai ales pentru tonul prea neutru obiectiv a articolelor sale din Journal de Genève "persona ingrata" la Downing Street, se ajunsese la soluția Barbu care natural era preferabilă și a fost preferată de toți pentrucă mai presus de toate conștiința neîndoelnică pentru lumea-ntreagă ruperea cu orice amintire a celor zece ani de interregn carlist al democrației romîne constituționale, dar după lipsa oricărei reacțiuni romînești în tot decursul lunii ultra-prielnice a lui martie în timp ce la momentul culminant spre mijlocul ei Ungaria făcuse cel puțin un gest simbolic, cînd pe de altă parte misiunea prințului Știrbey ajunsese la un impas fiindcă anglosaxonii nu reușeau să-i convingă pe tovarășii lor sovietici a-l împuternici pe Șepilov să participe la negocieri întrei la Cairo și nu singuri la Moscova cum dorea Molotov să deschidă preliminariile capitulării Romîniei nu chiar fără condiții dar numai cu cele sovietice și-nfine după apelul radiodifuzat al acestuia și ecoul prompt ce i-l dăduse Churchill, Gafencu a revenit personal la atac arătîndu-le prin scrisori identice transmise prin curier, M.A. și d-lui Maniu că era sezisat de către "Dl E. SOKOLINE" (cum își ortografia numele său rusesc franțuzește la Geneva), fostul meu șef, coleg și prieten sovietic din Secretariatul General al S.N. unde primise postul important de Subsecretar General al S.N. la intrarea U.R.S.S. în Ligă și rămăsese, după excluderea ei în urma agresiunii contra Finlan-

Ioan Mocsonyi Styrcea

dei și demisia sa simultană din Secretariat, chipurile în disgrație și uitat de Kremlin
nu în frumosul său conac din "Zones Franches Savoyardes" — de unde îl scosese tra-
vestit în bucătăreasă pe Maurice Thorez în toamna 39 din Franța prin Elveția în Ger-
mania conducîndu-l singur cu Cadillacul său peste ambele granițe — ci la Geneva, acesta
propunîndu-i să obțină împuternicirea guvernului romîn (iar lui Maniu îi scria: a
opoziției) pentru a pleca prin Turcia la Moscova ca să trateze în doi cu Molotov, evident
fără participarea anglo-americanilor, condițiile armistițiului cu România. — Acest anunț re
parvenise cuasi concomitent cu cererea lui Cretzianu de a-l delega pe Vișoianu ca supleant
mom. după și apoi respective adjunct al lui Știrbey, nu pot să-mi amintesc dacă puțin înainte sau după
(subita primire a scrisorii Gafencu)
aceasta, cred însă după ea pentru că Ică și-a abandonat candidatura personală, sărind pe
acest prim concret avans direct făcut de guvernul sovietic celui romîn pentru a repune de această
dată mult mai energic pe tapet candidatura lui Gafencu pe care ambii Antonești îl pre-
ferau de o mie de ori lui Vișoianu și aveau acum noi și valabile motive a o sus-
ține cu dîrzenie față de șefii opoziției, fiindcă repet că se temeau pentru soarta lor
personală de sovietici și nu de anglo-americani, care dealtminteri după toate aparen-
țele nu erau dispuși să răspundă pozitiv apelurilor noastre mereu repetate de a
participa la ocuparea Romîniei, cel puțin prin forțe simbolice, dacă nu puteau sau nu
voiau să facă un efort militar mai însemnat, iar pe de altă parte aveau intuiția
justă că rușii ar fi mai culanți în cazul unei înțelegeri bilaterale decît în acel
în care condițiile le-ar fi îngrădite de immixtiunea prealabilă a partenerilor lor
occidentali iar obligațiile lor contractuale apoi garantate de aceștia "nec varietur":
+ în doi puteau azi ~~să dea~~ lua mai mult ca mîine să ia totul, pe cînd în patru,
chiar dacă luau imediat cît mai mult, riscau să provoace intervenția partenerilor
garanți atunci cînd vor considera momentul oportun pentru a pune mîna pe toată
țara deghizînd anexiunea unei republici efectiv unionale sub forma uneia juridicește
suverană dar aliată. Altfel nu se putea explica cum se făcea că Molotov prefera să
trateze, dar singur și la Moscova, cu emisarul carlist al guvernului antonescian, doi
reprezentanți ai totalitarismului regal și hitlerist romîne, decît în societatea
marilor săi aliați care-l aprovizionau din belșug cu tancuri Sherman, djipuri
Willys și conserve Heinz și altele, cu reprezentanții B.P.D. adică Romîniei
anti-carliste, anti-fasciste și eminamente democrate, constituționaliste, dar prin
urmare natural pro-anglosaxonă, ceeace era tocmai marele ei cusur pentru
Kremlin! Se înțelege că Ică pricepuse șpilul repede și influența acum puternic pe
Ionel, cu ajutorul neprecupețit al d-nei Goga (care avusese grijă să-l scoată pe dr.
dr. Petru Groza din "umbra" celor cîteva luni de "celulă" în care-l aprovizionase
nu cu "Tomatoe Ketchup" ci cu mezelurile fabricei din Deva a prietenului său dr.
Dan Hurmuzescu și cu șampanie de A.N. după cum a și recunoscut f. "sportiv"
în cartea sa patetică), a nu pierde pentru [illegible] democrați acest veritabil
colac de salvare ce li se aruncase dinastiilor antonesciene de pe "crenelele"
Kremlinului și grație căruia se vedea deja nu numai scăpat de înec din nau-
fragiul bărcii guvernamentale, dar și reconfirmat poate chiar drept căpitan în
loc de secund dacă va ști, ceeace este totdeauna mult mai ușor decît să reziști,
a fi și mai slugarnic față de Stalin decît fusese chiar și la început față de
Hitler! Nu-i nici greu de înțeles că lupta între Babalîcul șef al opoziției și
acel al guvernului a fost atît de aprigă încît acesta din urmă, care și în taină

președinte îl ținuse la curent pe Vodă prin scurt, l-a pus pe acela să-l cîștige pentru Gafencu împotriva lui Vișoianu și ca să-și manifeste deodată și încă-n mod energic — după ce-i interzise formal pîn-acum să se amestece în treburile politice — față de babilicii rivala aceasta a sa repetă preferință. Bilet așteptat și fie rupt de două ori, ce-i anunță prin Netty, Ioana și mine, care eram singur la București, deci convocat de el a face drumul împreună la Sinaia, cu care prilej a încercat să mă prelucreze în zadar și ne-am certat deja destul de tare, o nouă vizită serată la Foișor necesitată de o chestiune importantă și urgentă. Din fericire știam deja despre ce era vorba și pe vorbă, deoarece Anzel luase precauția de a mă preveni de această eventualitate întrucît ce-i comunicase președintelui plicul lui de la Gafencu și-i aflase pe loc conținutul care nu putea să nu fie identic cu acel adresat Mareșalului și avea deci tot atît de sigur să redeschidă toată dezbaterea anterioară pe același subiect și să compromită cea în curs de rezolvare relativă la delegarea lui Vișoianu. Pentru a-și asigura și concursul lui Sinilescu care încă nu era M.C. dar a fost excelent cu acest prilej pentru prima oară într-o chestiune pur politică ce nu-l privea deloc ca S.C.M. și în care, ce-i drept, cu f. mult tact și discrețiune față de mine, a luat bine înțeles partea lui Gafencu — "omul politicii căilor realiste, drept care și Sovietele preferau să discute cu el" —, Vodă îl convocase înainte la vilă pentru a-l cîștiga cu anticipație pentru soluția sa, iar Sinilescu îmi vorbise apoi mie în acest sens și la prînz MHCC pe care eu am ~~fiind~~ comis imprudența a nu le pregăti de răspunsuri irefutabile pentru Vodă, preferînd să-i tai tot elanul și să-l întorc pe dos, cum credeam că voi reuși, înainte de sosirea noastră la Sinaia. Argumentul principal al opoziției, pe care Vodă mi-l repetase pînă la refuz pe toate tonurile, era în substanță f. simplu și tot ce se putea mai convingător și valabil: chiar dacă rușii ne-ar oferi, cu condiția de a încheia armistițiul numai cu ei, granițele României-Mari garantate, reiterînd astfel oferta Molotov din 41, ba chiar dacă prin absurd s-ar extinde oferta la Republica Moldovenească, Pocuția ce ne-o oferise Beck în 39 și "Podkarpacka-Rusia" pe care Beneș ne-a rugat s-o ocupăm în locul Ungariei în 38, nu trebuia să acceptăm negocieri și tratate bi-partite, întrucît singura noastră chezășie de suveranitate și independență națională erau garanțiile Marilor Puteri occidentale iar renunțarea la acestea ne-ar duce mai devreme sau mai tîrziu la aceeași situație de atîrnare totală de URSS ca și cea de Reich dacă ar fi avut o șansă de a cîștiga războiul și domina Europa, și în poziția noastră geografică cotiranicicd peste o mie de km. cu U.S. și chiar mai mult dacă ar reocupa granița comună cu Germania din 39 anexînd toată Volhynia și Galiția, sîntem permanent mult mai amenințați de dispariția ca stat și neam independent prin înglobarea și asimilarea de către marea masă slavă decît de cea mai mică și îndepărtată germanică de care ne separau o mie de leghii de ungurime și două mii de cehime și leșime; dovada că Kremlinul urmărea izolarea noastră și renunțarea la garanțiile anglo-americane erau obstrucțiile și tergiversările puse de el în calea negocierilor comune la Cairo și invitația făcută tocmai lui Gafencu — omul politicii de alianță cu Polonia împotriva Sovietelor — pentru a putea declara oricînd caduc un act semnat de el în numele unui guvern prohitlerist care a trimis armata română să invadeze U.S. pînă la Stalingrad, a trata la Moscova între patru ochi cu Molotov; iar pretextul pentru a evita această perfidă manevră era gata creiată de însăși declarațiile publice ale celor trei Mari Puteri Aliate de a nu trata nici încheia vre-un armistițiu separat, principiu pe care anglo-americanii îl și respectaseră cu Italia și-l respectau cu strictețe la Cairo, re-

[illegible]

fuzînd să discute cu noi condițiile armistițiului înainte de sosirea delegatului sovietic și bazîndu-se pînă atunci a ne forța să capitulăm cît mai neîntîrziat cu Aliații privitoare la maniera de a proceda.– Am evitat firește să evidențiez latura relativă la faptul că Știrbey și Vișoianu reprezentau ca persoane, prin trecutul lor politic, principiile democratice, iar ca împuterniciți în primul rînd B.P.D. (nementionînd lui Ică nici odată Coroana) și doar în mod subsidiar și eventual ca soluție de moment guvernul României pro-fasciste, neatacînd cum făcuseră Maniu și Brătianu față de Biji, pe Gafencu pentru politica lui anti-titulesciană și de cel mai tipic reprezentant al expedientelor duplicității externe carliste, falimentare, cu tot ce scria acum în "Préliminaires de la guerre à l'Est" și în articolele sale de ziare spre a-și justifica tezele și manevrele din trecut. Dar în discuția de la Foișor, care a fost f. furtunoasă fiindcă și el și eu căutam să ajungem odată a ne vorbi deschis și a lămuri definitiv pozițiile noastre respective și atitudinile reciproce, eu vorbind numai în numele meu personal pentru a nu-l expune direct pe S. în caz de neînțelegere totală și alterarea relațiilor cordiale existente pînă atunci, am ajuns să-i spun că nu trebuia să-și închipuie că ar putea scăpa de răspunderea celor trei ani și jumătate de politică aritată dacă ar încerca acum să se arunce în brațele Moscovei, că bolșevicii nu se foloseau de renegați și trădători decît pînă cînd nu mai aveau nevoie de ei și-i împușcau ca pe Troțki, Bukharin, Tucacevschi etc... și că singura lui șansă de scăpare era de a înceta să mai ezite a se ralia integral politicii opoziției democrate, determinîndu-l pe M.A. a executa pur și simplu ceeace i se cerea de către aceasta, iar dacă refuza, persistînd încă în concepțiile sale complet greșite de a putea obține condițiile, ce le doream cu toții, datorită unei situații militare mai avantajoase de oprire a înaintării sovietice pe o oare-o linie stabilă, a-l da peste cap printr-o lovitură de Stat cu orice risc care era însă absolut necesar de luat dacă voiam să scăpăm țara de distrugerea totală. Fiind azi pornit pe susținerea punctului de vedere al patronului său și cîștigarea MHLL pentru acesta și absolut furios de faptul că numai eu la C.R. păream să-i fac această primă fățișă obstrucție atît de radicală și violentă cum nu se aștepta deloc cînd mă chemase a-l învăța, căci altfel (ar fi încercat să mai mobilizeze), ca să vorbească între patru ochi cu R. evitînd din contră prezența și intervenirea mea asupra acestuia, s-a răstit urît de tot la mine cu acuzația că nu eram conștient de realități; de faptul că nemții erau încă departe de a fi învinși, că nici armata noastră nu era distrusă căci se retrăsese peste tot în ordine și cu minime pierderi, că, în definitiv, nu eram într-o situație mai rea decît fusese Carol în iunie 40, că și cum războiul n-ar fi fost decît să-nceapă pentru noi; că aveam trei linii de apărare în Moldova înainte de a se ajunge pe cea de la Nămoloasa–Galați care era inexpugnabilă și deci că n-ar fi mai mult decît 3–6 luni, am avea putința să ne apărăm pe Carpați cu anii și că nici nemții nu erau complet aiuriți și zăboviți ci știau să-și poată permite luxul să se retragă din Est fără riscuri mari, având încă 40%

din Wehrmacht și 80% din S.S. absolut nepoluate, așa că nu-și spuseseră încă ultimul cuvânt și puteau să mai rezerve lumii întregi surprize și neplăcute, iar eu aș face mai bine să nu expun Coroana unor riscuri mai grave decât în criza din anul trecut, căci Hitler și Himmler nu se jucau cu trădătorii, cum dovediseră în Italia, cu contele Ciano și ar fi cu mai mare plăcere să-l împingem pe M.S. tocmai în brațele Reichului încercând a-l [illegible] și a-l amenința când era complet stăpân pe situația din țară... etc... L-am întrerupt pentru a-i reaminti convorbirea noastră în mașină la Ploești, în care s-a făcut roată și a negat a fi vorbit serios, ci doar în glumă ca să-mi dibuie reacția. Atunci, simțindu-mă prins de mâneca lui și [illegible] definitiv, i-am spus că prefeream să-mi risc pielea azi pe o cauză bună decât să fiu spânzurat mâine și pentru un de trădător al intereselor țării ~~mâine~~ și să-l invităm să-și amintească totdeauna de declarații conforme cu vederile ce le exprima acum și care mi [illegible] să-i fie acest limbaj. Nimeni nu poate fi cu mai încredere în d-lui fiindcă-și schimbă părerile de pe o zi pe alta. Acum îmi pare unul mai hitlerist decât C. care, în ultimă analiză, era și el dornic să iasă din războiul alături de Reich; altfel nu l-ar fi lăsat pe Barbu să plece, căci știam precis de la familia Știrbey că-l primise în ajun de plecare, iar acum el venea să propună plecarea lui Gafencu la Moscova, în numele cui? În nici un caz nu în acel al opoziției care ar nega și fi de Killinger a fi reprezentată de un om care încă a făcut jocul lui Carol și azi era la solda regimului antonescian! C. fusese deja pe punctul să accepte plecarea lui Vișoianu, dar nu vedea scrisoarea lui Gafencu care l-a răsturnat din nou pe dos. D-l Mihai Antonescu ar face d-lui bine să nu încerce a-l compromite pe S. cu politica dezastruoasă a regimului căruia d-lui îi aparține și mai prudent să nu-i mai aparțină prea multă vreme dacă nu vrea să-și expună existența unei soarte tragice. Personal aveam o mare simpatie pentru Gafencu, dar nu pentru politica lui detestabilă din trecut. Nici eu nu trebuia compromis G., [illegible] de a-l folosi pentru tentative izolate cu Kremlinul ce nu ar putea fi decât acte oficiale de lumea democratică liberă. Ne-am tras destul în pat încercând să facem jocul Moscovei contra restului lumii: ieri cu fasciștii și

? azi cu bolșevicii, frumos certificat de viitor politic pentru un popor ce aspiră la considerația lumii civilizate și la respectul drepturilor sale „bi-milenare!” Dacă guvernul Antonescu a umblat într-o politică nenorocită stricându-i prezentul, trebuia cel puțin să nu-i compromită și viitorul! Cei care reprezentau adevăratele interese ale națiunii erau șefii partidelor democratice: aveau perfectă dreptate să ceară imperios plecarea lui Vișoianu la Cairo. Era omul indicat pentru a negocia și cu mult mai capabil decât Știrbey care era deja o figură demodată pentru politica internațională a mijlocului secolului nostru. L-am văzut în [illegible] pe [illegible] evocând chiar relațiile și prestigiul lui în Occident și întrebându-l brusc pe loc de ce [illegible] să se [illegible] de atestă. [illegible] nu a știut ce răspunde și a spus doar că nu fusese Min. de Ext. și nu avea experiența lui Gafencu care era un personaj politic de mai mare envergură. I-am răspuns: „O envergură în care n-a știut ce să facă în afară de intrigi și cărți cu femei fără fond!” — Apoi,

Ioan Mocsonyi-Styrcea.

ce argument suprem, Ici m-a întrebat dacă știam că Vișoianu fusese comunist la Paris [illegible] bine și avusese și în România relații suspecte vorbindu-mi de dosarul Moruzov, conchizând prin a declara că de Gafencu puteam fi sigur că nu va ceda în urzelile Kominternului chiar dacă ~~tratase~~ [illegible] la Moscova cu bolșevicii, pe când de Vișoianu nu puteam fi sigur că nu ne-ar vinde pe toți rușilor la Cairo sub barba anglo-americanilor, căci era și el ca Titulescu și Maniu un om de stânga și republican în fundul inimii, așa că reprezenta prost interesele Coroanei și a casei mele [illegible] din influența lui Buzești atât de simplu pe acest Vișoianu fiindu-i era vechi camarad, simpatic și vânător! Am izbucnit în râs, spunându-i că, dacă ne luăm după dosarele S.S.I., m-ar fi și pe mine comunist, fiindcă i-am spus [illegible] de Madan deja pe față că era absolut necesar să-i lăsăm pe sovietici să treacă prin Bucovina într-o apărare comună în caz de agresiune germană, iar Maniu se dovedea mai rezistent decât d-lui în cursul crizei "monarhice" din anul precedent. Aci Bijet a reiterat teza că nu fusese decât un bluf al lui Ionel și nimic altceva, la care i-am răspuns iar și lucrările lui Vasile Stoica despre tovarășii de idei anti-monarhice?!"

Astfel ne-am ciorovăit încă multă vreme vorbindu-ne amândoi cu un debit de cuvinte atât de mare și deși tăcuți Mike și Iani (căci Netta nu participa la convorbire când vizitele dintr-început că ~~erau~~ promiteau să fie furtunoase) nu prea reușeau să plaseze un cuvânt de împăcare sau arbitraj, dar când au observat că Ici începea să se mânie, amândoi au folosit toate ocaziile pentru a mă calma pe mine și după încă vreo oră de lentă potolire a discuției, Bijet a început să redevină rezonabil, dar căci mâhnit de a fi constatat că M.S. nu avea încredere în el după tot ce făcuse pentru Coroană și afectat de faptul că-i spusesem între altele că atâta vreme cât eram M.C. nu lăsam pe un prost [illegible] ce era d-lui să-l tragă la fund pe S. care știa să-l scoale, cramponându-se de el și paralizându-i mișcările în loc să se lase salvat de înec făcând mișcările ce i se ordonau. Regele a sfârșit însă prin a-mi da dreptate, insistând abil de Iani, spunând că el avea toată încrederea în Vișoianu și refuza în orice caz să apeleze la Maniu pentru acceptarea propunerii M.A., întrucât nu înțelegea să se amestece în treburile ce erau de competența exclusivă a partidelor politice. Împărtășea punctul de vedere al opoziției că nu trebuia tratat decât în cele trei Mari Puteri Aliate, iar guvernul n-avea decât să-l delege și pe Gafencu a participa în numele lui la negocierile de la Cairo dacă n-avea suficientă încredere în Știrbey și Vișoianu: patru ochi vedeau mai mult și mai bine decât patru și Maniu nu se putea opune la această soluție. Iar rege pe [illegible] V.-P. să nu repete nimănui discuția ce avusese loc deoarece "rufele murdare se spală în familie" și era mai bine să se vorbească [illegible] decât să se păstreze vechile rezerve ipocrite. Dacă voia să se dovedească într-adevăr devotat Coroanei, trebuia să se facă avocatul opoziției pe lângă C., fiindcă ea avea încrederea Aliaților și va conduce țara după războiul acesta, așa că [illegible] să-i pună piedici ce împotrivă [illegible] [illegible] de care din [illegible] și așa ~~se~~ întârziase prea mult [illegible] ar fi fost perfect posibilă în timp [illegible] [illegible]. Iar acum deci responsabil de neîndeplinirea soluției chestiunii armistițiului.

Ioan Mocsony Stârcea

de înființarea M.A. în vederea propășirii [illegible] ~~se~~ intenționează [illegible] și de [illegible] [illegible] de la Cairo, ca să-l ajungem la folosirea unei [illegible] din [illegible] de [illegible] interne ale țării. [illegible] deveneau îngrijorătoare și [illegible] se mai [illegible] [illegible] țării [illegible], [illegible] de C.F. și industrii. [illegible] de a [illegible] pentru a obține mai bune [illegible] era [illegible] capitaliștii, cu cât [illegible] cu atât [illegible] vor fi mai [illegible]. [illegible] și S. [illegible] [illegible] pe care le [illegible] să fiind vreme ale opoziției, [illegible] a [illegible] [illegible], promițând [illegible] a face tot ce-i cerea. N-a [illegible] în [illegible] condiții, deoarece în [illegible] spre Peleș, unde a [illegible] cu [illegible] — [illegible] între Kup de la Predeal unde Bij se [illegible] dimineața [illegible] cu Pantazi și Steflea pentru [illegible] militare în [illegible] [illegible] (de [illegible] la [illegible] lui Mihai) și pe [illegible] și se [illegible] M.S. [illegible] de a se înapoia la București — Bally, Nelly Negulescu și cu mine, [illegible] ne mai M.C. și fiind [illegible], l-au rugat să nu-și poate [illegible] pentru [illegible] mele mai [illegible] explicându-i că, în adevăr, Bucureștii mă [illegible] și Maniu nu [illegible] C. la [illegible] astfel încât [illegible] de [illegible] să-i ~~[illegible]~~ o nouă [illegible] a [illegible] de a-l expedia pe [illegible]. Totuși, după [illegible] (la [illegible] la [illegible]), [illegible] în [illegible] la [illegible], a [illegible] și Maniu [illegible] drepturile țării, [illegible], nu [illegible] se [illegible] prin [illegible]. După câteva zile am primit o scrisoare de la [illegible] prin care-mi [illegible] a [illegible] și [illegible] că nu [illegible], nu era [illegible] adevăratele interese ale țării și Coroanei, că se va [illegible] până la urmă să nu [illegible] mai [illegible] de pe [illegible] chiar dacă [illegible] nu era în [illegible] [illegible] în slujba [illegible] interesele [illegible] le [illegible] și [illegible] un sprijin pe care nimeni [illegible] [illegible] în [illegible] [illegible] în care [illegible] și M.S. [illegible] pe [illegible] ce pe [illegible] mai [illegible] și [illegible] al patriei și Coroanei, care nu va [illegible] în viitor, cum nu [illegible] nici când în trecut, a pune [illegible] [illegible] de folos personal și a se sacrifica în continuare pentru propășirea și fericirea poporului român. I-am răspuns că [illegible] de [illegible] și că M.S. va fi [illegible] și mai [illegible] a [illegible] lui că [illegible] să [illegible] orice sacrificiu în interesul [illegible] pe care [illegible] de [illegible] într-un [illegible] de [illegible]. — Scena noastră a avut drept rezultat imediat și [illegible]. [illegible] Maniu i-a răspuns printr-o scrisoare [illegible] candidaturii lui [illegible], [illegible] pentru bunele lui ~~[illegible]~~ oficii și interesul [illegible] și [illegible] de [illegible] pentru [illegible] (în interesul țării) [illegible] pentru toată activitatea [illegible]. B.P.D. nu [illegible] să [illegible] nici [illegible] [illegible] din cele trei [illegible] M.P.A., [illegible] formale și publice de a nu [illegible] în mod separat, pe când Bij nu i-a răspuns în scris ci verbal prin intermediul lui [illegible] că pentru moment nu era în [illegible] a se folosi de serviciile lui [illegible]. — [illegible] a plecat la [illegible] după vreo trei săptămâni [illegible] pentru [illegible] între Maniu și [illegible], Bijbijeschi [illegible] să nu [illegible] nimic despre [illegible] lui, cu atât mai mult cu cât [illegible] fi fost [illegible] de [illegible] să ajungă în Turcia și a trebuit deci să i se fabrice un pașaport pe un nume [illegible], Camil Demetrescu [illegible] [illegible] acestei operații [illegible] el [illegible] personal la [illegible] pentru [illegible] de [illegible] din țară și când [illegible] o [illegible] fotografia lui [illegible] recunoscut imediat [illegible] [illegible] [illegible] mult a-i dovedi lui Camil că [illegible]

246

înțelegea să-l acopere în interesul general. Mi se pare că, după aplicarea vizei ~~[illegible]~~ [illegible] ia, a spus ceva în sensul că spera că d-l X va ajunge cu bine la destinație, întrucât astfel urmările ar putea fi f. neplăcute pentru Directorul Cabinetului Externelor. După câte-mi amintesc, trecerea graniței turco-libaneze a fost efectuată de Sandu Racotă cu o mașină în care Tiri a fost ascuns în "dickie" cu oarecari peripeții emoționante deoarece turcii ar fi fost f. călare pe statutul lor de neutralitate și Gestapoul extrem de activ, mai numeros și eficient decât oriunde în lume și ducând o luptă pe viață și pe moarte cu I.S. și N.K.V.D.! Rezultatele mai tardive și negative ale explicației mele furtunoase cu Ică au fost, în schimb, vigilența lui mult mai mare față de mine și de Barel (producându-se atunci descoperirea deja menționată a controlului excesiv al cheltuielilor de poștă ale Externelor pentru telegramele către Leg. de la Ankara și o investigație personală de a lui prin care nu a lipsit mult ca să-l prindă pe Dicki cu o telegramă cifrată disproporționat de lungă față de textul în clar ce i-l dădea spre cifrare), precauțiile extraordinare ce le lua de atunci în convorbirile sale cu MMC și tot astfel [illegible], ordinele [illegible] chiar măsurile personale luate de el pentru filarea noastră mult mai intensivă decât ar fi trebuit știut în afară cât și-n [illegible], cu toate asigurările ~~[illegible]~~ scrise și verbale de totală devotament față de cauza regală pe care acum o știa a fi identică cu acea a opoziției, continuarea jocului său de duplicitate între R. și C.! mult mai abil camuflat, perfid și dăunător decât fusese înainte, dar va fi prins cu el în următoarele cazuri și împrejurări ce le vedea rezumate în ordinea lor cronologică dar anticipând asupra evenimentelor ce le-au determinat spre a nu mai reveni în mod special asupra problemei poziției lui Ică și a relațiilor noastre cu d-lui în decursul celui de al doilea cuartal al anului 1944 care va fi totodată și ultimul al activității politice și vieții libere ale primului colaborator al Conducătorului Statului neo-fascist român.

În urma intensificării subite și prea perceptibile a filajului nostru extern și mai ales intern de care dealtfel am fost avertizat de Bizau prin Mariet Dobrescu, Ioana și cu mine am purces la contraofensivă cu ajutorul R.M., camaradei sale [illegible], Nelly, Bette, adjutanții de serviciu și ai servitori și șoferi pe care Mike, Ioana și Tata le protejeau excepțional cu prilejul reajustării și revalorizării salariilor sau în dibuirea în elemente [illegible] [illegible] de familia [illegible] văzut în solda unor servicii de spionaj. Așa încât, în curând ~~am~~ am fost avizați că "Balerina" se află de un timp încoace într-o agitație neobișnuită și se angaja totdeauna a-l intercepta pe Ică la sosire sau plecare pentru a-i vorbi în [illegible] niște bilețele [illegible] ~~[illegible]~~ confidențiale, ne-am organizat pentru a-l supraveghea de aproape la această vizită a acestuia, notând de asemenea a nu se ține discreția, cu rezultatul că Bette odată și Ioana de două ori au văzut cum își băga în fundul pălăriei iar precauția îl privește [illegible] odată [illegible] Bijlet [illegible] de multe feluri de bilete de o zi de zi pe care le primea pe semne de la aceste părți a rămânem pe [illegible] dintre persoane. În [illegible], Ioana se apucase a controla buzunarele pardesiului președintelui în garderobă ca să găsească odată un plic suspect fără antetul C.R. dar din ale noastre [illegible] diferite de acele ale serviciilor de Stat și deschizându-l în timpul unei lungi audiențe a găsit ceva ca: un raport [illegible] de [illegible] Balerinei cu toate întrevederile dora [illegible], plus [illegible] fraze privind deosebite mele cu MMC și ale acesteia ~~[illegible]~~ după plecarea mea la lui [illegible] Mayel și Alta Constantinescu din preajma lor la diverse ocazii de convorbiri aparent inofensive. Cum raportul nu dovedea nimic ce ne putea fi cu greu, Ioana îl [illegible] [illegible] într-un plic [illegible] și în buzunarul acestuia. Văzând însă că-i fac ~~odată~~ [illegible] de a-l prinde personal asupra faptei că ne spiona în acest mod incompatibil cu declarațiile sale de

Ioan Acsinteanu

evitînd faţă de Carozzi şi reprezentantul ei, am profitat de ocazia favorabilă a unei întrevederi la C.N. după ce intrase de vreo zece zile de la ultima vizită a [illegible] în Foişor, aranjînd la palat lucrurile în aşa fel încît contactul cu balerina să fie imposibil în sosire, iar la plecare aceasta să n-aibă nici un motiv de a-i aduce plîngeri şi mîngîierile lor garde-roba ~~[illegible]~~ la C.N. schimbîndu-l (Bijet) tot pe unde intrase, dar rugînd-o pe ea să-i trimită pe Bossy, Ioana şi [illegible] încăperile de [illegible] [illegible] după diverse treburi, iar de fapt în posturi de observaţie, văzîndu-se faţă de faţă de a trebui să-l lase acompaniat de balerina pînă la maşină. ~~Bijet~~ Venise ca de obicei de un timp încoace cu servieta pentru telegramele şi decretele etc. ce le aducea spre semnare la Cotroceni iar la plecare [illegible] [illegible] a nu putea fi însoţit de vreunul dintre noi. Ajuns cu balerina în faţa treptelor de marmură cu coloane, dintre cele două accese la palat, unde eu mă postasem [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], centrul şi neobservat de intercepţia a mişcărilor pe scări, amîndoi s-au oprit la vreo zece paşi de mine şi Bijet a scos din geanta sa un plic-pachet şi, în clipa în care a vrut să-l înmîneze balerinei, m-am apropiat din spate imperceptibil pe tălpile mele de crep speciale astfel încît plicul i-a căzut balerinei din mîini şi fiind deschis şi legat de bilete ne-legate cu o bandă de hîrtie sau [illegible], acestea s-au răspîndit zburînd pe marmură în jurul lor. M-am grăbit să-i ajut a le strînge numărînd [illegible] peste [illegible] de mii ce nu erau nici un efort din [illegible] care căzuse "pachet" la picioarele balerinei şi, remiţîndu-le acesteia, am spus Vice-Preşedintelui că [illegible] [illegible] [illegible] prin biciuiri ce depăşeau salariul său (Bijet) de Prim-Ministru pentru simplul serviciu de a fi însoţit pînă la maşină de către un [illegible] la care el, pălit de furie, mi-a replicat că dădea aceasta unui servitor, şef al palatului pentru tot personalul care contribuise a-l vedea de cînd venea atît de des în "vizită" la [illegible], în zilele de dejunuri şi cinemă la care putea invita pe [illegible] aceasta. Atunci i-am cerut plicul balerinei spunînd că în acest caz [illegible] am să distribui banii împărţindu-i exact după [illegible] [illegible] şi şoferii contribuabili a-l servi adeseori pe ~~[illegible]~~ — Bijet a spus repede: „F. bine, f. bine!" iar balerina, roşie ca focul [illegible] [illegible] [illegible], n-a cutezat să protesteze el i-a [illegible] [illegible] (beneficiatorul) ~~[illegible]~~ [illegible] cu o expresie nenorocită de [illegible] lovit de [illegible] după doi ani de secetă consecutivă. — Rezultatul a fost că de atunci şi pînă la 23 August balerina n-a mai organizat schimbul de plicuri cu Bijet pe alte căi, fiind [illegible] de servitorii altui şefului lor, astfel încît s-a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] din personalul palatului (cotidian) ~~[illegible]~~ pentru spionaj după 23 August, ca să se angajeze la "MON CAPRICE" al col. Bornemisa, local de [illegible] ce aveam să-l frecventez atît de des în 1945-47 din cauza orchestrei excelente a lui Jean Ionescu şi unde mă servea cu diligenţă fără să mă [illegible], dar protestînd [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] şi primind cu răspunsul invariabil: „Las-că ştiu că aici primeşti [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] apoi ce m-te mulţumeşti cînd n-ai fost decît la judecată şi cînd nici eu n-am fost la palat, dar din motive [illegible] !?" — Pentru a-i ilustra jocul de permanente ambiguitate [illegible] mai subtil ca-n trecut în acel [illegible] mijlocia din 44 care i-a fost fatal după doi ani de chinuitoare detenţiune, citez cele trei cazuri cele mai

Ioan Mocsony-Stârcea

tipice dintre două duzine în care Mihai Antonescu a fost prins de M.S. cu mâța în sac:

Nu mai rețin la ce dată exactă, dar o restabilesc cu aproximație între 25 mai și 10 iunie fiindcă după cele ce mi-amintesc evenimentul a avut loc după plecarea lui Vivi și cu puține zile înainte de pornirea tratativelor oficiale, a sosit prin curierul de la Lisabona unde fusese primită de Cădere de la englezi o scrisoare adresată de Președintele legal al Republicii Cehoslovace, E.S. Dr. Eduard Beneš, d-lui Gheorghe Tătărăscu. Acesta se afla întâmplător plecat din București „pentru o săptămână" cu soția sa, căreia altfel i-ar fi fost înmânată, la moșia sa Poiana din Gorj urmând a se-ntoarce-n capitală după 2-3 zile, precum răspunsese servitorul casei la întrebarea personală a lui Buzești care, [illegible], locuind mai mult la Bufler decât la părinți și văzând altfel aproape zilnic pe Vania Negroponte, i-o dăduse în aceeași seară ca s-o remită personal Doamnei Tătărăscu, cumnatei sale, pe care urma s-o vadă a doua zi. Aceasta, socotind pe bună dreptate imprudent de a trimite scrisoarea la Poiana, a așteptat sosirea familiei ei care a mai întârziat cu două zile întoarcerea sa, iar la citirea scrisorii l-a acuzat pe Buzești de a nu-i fi trimis-o ~~[illegible]~~ printr-un curier al Ext. la Poiana sau să-i fi telefonat sau telegrafiat că trebuia să sosească de urgență la București întrucât era convins că această întârziere remiterea dinadins spre a-i zădărnici acțiunea propusă de Beneš și anume de a pleca imediat la Moscova pentru a trata cu Molotov condițiile ieșirii României din război, [illegible] că aranjase cu Maiski primirea la Kremlin. Gută s-a plâns lui Ică de Buzel și l-a convins să-l prevină pe C. întru acceptarea imediată a propunerii, cerând acestuia o audiență urgentă. Mihai Antonescu era firește „foc și pucioasă" pentru acceptarea ~~propunerii~~ invitației, dar cunoscând de la șefii B.P.D. și aversiunea lor infinit mai mare față de Tătărăscu decât de Gafencu, n-au îndrăznit să ia asupra lor răspunderea actului fără consimțământul Coroanei și al acestora. Bij l-a primit pe loc pe Gută pentru a-i aduce aceasta la cunoștință, după care au urmat pertractările de rigoare asupra cărora nu mai insist întrucât nu-i greu de priceput că s-au „derulat" și au abutizat exact ca cele ~~[illegible]~~ precedente relative la propunerea Sokoline din moment ce avea același substrat, însă cu dezbateri mult amplificate de faptul că ~~propunerea~~ aceasta emana de la cel mai vechi și real prieten al României dintre toate Capetele de State și că nu se putea să n-aibă nu numai asentimentul ci chiar și girul d-lui Churchill, în orice caz (deoarece Beneš rezida în castelul prietenului meu germanofob Lord de Ramsey de la Sawtree și nu mișca un deget fără știrea și avizul lui Winnie) și f. probabil și acel al Președintelui de tristă memorie pentru noi românii, Franklin Delano-Roosevelt. — Dar de unde Bij a fost primul a se lăsa convins de argumentul contendent al lui Juanito că ar fi mai simplu să-l cheme pe Carol din Mexic ca să-și reocupe tronul și să redeschidă lojele din care făceau parte și Beneš și Churchill și dânșii și Roosevelt, poate chiar unii dintre membrii C.C. al P.C. bolșevic, că nu înțeleg cum M.A. ajunsese să fie dintr-odată atât de inconsecvent încât și negase tot ce afirmase și spusese G.A. și că Beneš era un naiv dacă-și închipuia că România ar putea rezista mai lesne comunismului sub un regim carlist decât sub unul democrat, așa că n-a întârziat cu o zi sovietizarea Cehoslovaciei. Ică a rezistat dar nu fățiș ci din umbră, mobilizând-o nu numai pe Veturia ci și pe [illegible] pe G. Brătianu cu sprijinul său pentru a-l determina pe patron să nu scape ultima ~~[illegible]~~ șansă de care s-ar putea agăța atunci când valurile oceanului iudeo-masonico-bolșevic le-ar fi răsturnat și dărâmat baraca dictaturii anti-carliste. Iar dacă Bij ar fi putut bănui că de această dată nu numai Sănătescu, Mihail, Aldea, Dimitrescu, Titel, L.A. și Picki erau pentru acceptarea propunerii, dar că și Mike + Ioana — Helena la

Ioan Mocsonyi Styrcea.

242

Foișor iar Dinu Brătianu pe tandemul conducerii B.P.D. ~~pe final cortizul șefii partidelor democrate~~ i-au lăsat și ~~[illegible]~~ convinși de către numai trei inși – Maniu, Buzești și subsemnatul – că toate ofertele trebuie respinse, apoi sînt convins că Gutță pleca și monarhia română se prăbușea în 1945 în loc de 47/48. Așa dar, P.M. a.i. ~~[illegible]~~ n-a întîrziat să suspine față de Vodă credința sa și nici vice versa, căci Buzești și cu mine îl convinsesem ~~pe Vodă~~ să se abțină de orice manifestare și pe Ioan să tacă, iar generalii, oarecare le ~~[illegible]~~ tandemului dirigent al B.P.D. și Pichi n-au avut cui să se adreseze pentru a-și exprima părerea pe ~~[illegible]~~ [illegible] ca-ntotdeauna n-a vrut să slăbească aliații în despărțirea cu regele său. Gutță și tribunul cordiu între "trioul de dușmani de la Externe" epurîndu-ne din C.D. pe Buzești, Pichi și pe mine în aceeași zi din februarie 46, au fățărit și încercat a-l pierde pe Pichi oferindu-i Secretariatul General pentru a se desolidariza de noi și alegîndu-se cu un refuz politicos, fără să fi ghicit vreodată că Pichi se certase serios cu noi doi ani în urmă într-o apărare a lui. A doua oară i-a fost descoperită lui Bijzet spre finele iunie cînd Raoul, socotind înainte că era "Höchste Zeit" (ultima limită) să pună capăt calvarului său berlinez sub pretextul incidentelor sale din ce în ce mai frecvente și penibile atît cu A.A. cît și cu filiala lui ~~din~~ bine cuibul Legației, at. mil. gen. Gheorghe Ion pe care diplomații noștri îl porecliseră Inwärtiges Amt, a sosit în centrală pus pe scandal cu Antoneștii pe tema falimentului politicii lor de lealitate față de Reichul parjur întrucît nu-și respecta garanția granițelor noastre ceea ce ne îndrituia să renunțăm la ea, cerînd punerea sa în disponibilitate din moment ce nu i se putea oferi Berna ocupată recent de Pella, singurul post ce-l interesa vrînd să se mute în Elveția unde-și bagase băiatul la "Rosey". Ceruse o audiență M.S. fără a se mai sinchisi de formalitățile uzuale de a o anunța șefului departamentului din curtoazie și, cum se certase violent cu acesta care nu vroia să-i accepte demisia de la Berlin ce ar alarma pe nemți pretimpuriu, recurseseră amîndoi la arbitrajul celui reprezentat în străinătate de C. nostru D. și fuseseră primiți în audiență colectivă și reținuți la dejunul Foișorului. Cu acest prilej, ne-ncăierarăm serios, Bossy nemaipăstrînd nici o rezervă și desvăluindu-ne, căci am fost invitat de S. la rugămintea părților în calitate a-l asista în arbitrarea diferendului, toate adevărurile, exact opuse bârfelilor ce ne pusese Ică mereu, privind politica acestuia față de Marele Aliat. Prînzul avu loc prin urmare într-o atmosferă de hiper-tensiune între adversari iar cînd la 3 MMLL s-au retras fără ca meciul să se fi soldat cu o decizie, el a fost prelungit în Biroul M.C. la Peleș (pe care și galant Sănătescu mi l-a lăsat cu apartamentul aferent pînă la plecarea nevestei-mi care se instalase-n el cu toate catrafusele ca la ea acasă) sub arbitrajul meu perfid, căci am ținut partea lui Raoul. Ică a fost bătut la puncte și prin K.-o. clasic

22 – – ~~[illegible]~~ cînd a încercat să se prevaleze de șefie pentru a-i da ordine subalternului pe care acesta a refuzat să le ia în ascultare nemairecunoscîndu-i-o ca demisionat. Bossy ne dovedise în mod peremptoriu că nu te puteai avea încredere într-un conducător politic care refuza [illegible] [illegible] să-și [illegible], ordinele date și cuvintele pronunțate de pe-o zi pe alta, pe urmărirea încercînd permanent să-și descarce răspunderea pe umerii altora, a șefilor sau subalternilor săi. – Al treilea caz în care acest

Ioan [redacted]..

energumen a fost prins nu cu mâța ci cu motanul în straiță se situează în ultimele zile de la Pompei. Cunoscând cu precizie apelurile adresate de impostor lui Menemencioglu și chiar Saracioglu și răspunsurile negative încasate de Cretzianu, întrucât ne adusese de cifrat, cu cea mai mare atenție, aceste literaturi diplomatice unice în genul ridicol, n-am fost puțin surprinși să aflăm din gura autorului ei că reacția colegului de pe malurile Bosforului, unde în august se afla toată Ankara, fusese dintr-început pozitivă iar cea prezidențială de-a dreptul promițătoare de ajutor pentru noi în scurt timp, așa că nu era cazul să ne grăbim tocmai acum cu capitularea prematură când intrarea iminentă a Turciei în război alături de Aliați, firește va schimba fundamental situația noastră putându-se atunci realiza frontul inter-aliat balcanic atât de mult dorit de noi. Regele i-a cerut telegramele și Buzel le-a adus apucându-se a le citi altfel decât le știam. Cum în acele clipe hotărîtoare, din preajma loviturii nu mai eram dispuși la glume proaste, i-am cerut în cor să vedem și noi cu ochii, pentru a o putea reține, această frază minunată dătătoare de speranță, a urmașului lui Atatürk, fiind natural convinși că mincinosul dictase la insistența frumoasei cumnate a lui Bălan o dubletă pentru uzul C.N. cum avea deja rutina să le fabrice pentru dosarele notelor de convorbire doveditoare a inocenței sale. Dar cu programul său supraîncărcat al acelor zile, tot atât de zbuciumate pentru guvern ca și pentru opoziție, nu avusese răgazul necesar pentru detaliul de a mai își scrie minciunile sale verbale, astfel încât ne înmână obraznic originalele textelor aduse de Buzel. Atunci, contrar obiceiurilor sale, Mihai le-a redat personal citire concluzând cu haz că, citite de el, răspunsurile otomanilor nu mai înfățișau nimic optimist ci dimpotrivă caracterul neîndoielnic al unei curtenitoare dar f. clare forme de neprimire și prin urmare îl invita insistent pentru ultima oară pe d-l V.-P. a-l determina pe C. să nu mai amâne actul salvator ce i-l reclamau toți oamenii politici. Remarca mustrătoare a M.S., acompaniată de exclamațiile noastre de indignată mirare la nepotrivirea celor două citiri, îl impresiona prea puțin pe acel care fusese odată victima subsidiară a procedeului ce-l inaugurase el în politica țării, dar și cu această ultimă ocazie ce i se dădea de a-și repara toate greșelile ținându-se odată înfipt de veșnica sa promisiune, încă s-a prefăcut a fi și el acum convins de contrariul celor susținute la sosire, reiterând-o solemn cu aceeași ușurință cu care o făcea în urma Mareșalului în tot decursul ultimei nopți de confidențe antonesciene la Snagov.—

Pregătirile noastre se intensificaseră deja substanțial de la plecarea senzațională a lui Truelle, imediat următoare celei a lui Vivi. Killinger turbase la aflarea vestei și ambele mișcări germane treziseră două săptămâni în urmă de alarmă la agitația prea fățișă a cercurilor pro-aliate bucureștene ce jubilau de atunci cam zgomotos considerând pe drept plecarea aceasta prima lovitură oficială dată de reprezentanța lui Pétain în România Reichului hitlerist ca semn precursor destul de simptomatic al începutului sfârșitului supremației germane pe meleagurile balcanice. Cel mai lovit fu Tuși Spitz care realmente nu fusese prevenit de Jacques, cum a continuat să susțină și după 23 August, cum amărît a și rămas de cânta, iar după acei ce-l frecventaseră până-n ultima clipă, printre care "indispensabili" eram și noi, au

(281)

trebuit să-i evite pe francezi câtva vreme. Jacques ne dăduse deseori a înțelege că trebuia să asculte zilnic ciudatele mesagii ziaristice de la sfârșitul emisiunilor franceze de la Daventry ("crocodilul aleargă după elefantul alb, maimuța și-a stricat stomacul etc...) în sensul că însărcinarea pe care o aștepta nerăbdător va fi în interesul nostru, dar nu ne-nchipuisem că tocmai el cu piciorul-proteză ar putea să plece deghizat cu trăsături false, în felul f. curajos dar riscant în care Jacqueline, singura complice la curent cu amănuntele plecării, ne-a povestit exclusiv mie și nouă că Jacques pornise imediat după ce-și auzise înfiripat mesajul respectiv convențional la radio. (Truelle) merită pomenit pe veci în amintirea serviciilor aduse țării noastre, ~~=~~ sprijinirea dârză a intereselor reale ale țării a contribuit mult la neîncrederea patrioților mafiei politice de stânga din anturajul generalului de Gaulle, ce-l acuzau a fi căzut în mrejele reacțiunii române, anti-sovietice, care se va solda cu moartea sa misterioasă la Alger, aproape concomitentă cu acea a generalului Giraud, cică dintr-o embolie cauzată de căldura mare tot ca urmare a infirmității sale. — Avântul preparativelor de caracter militar și tehnic ni-l va aduce însă intrarea în comitet către sfârșitul primei jumătăți a lunii iunie a expertului militar comunist "Ciaușu" prezentat de L.P. (permanent admițându-l) și apoi admis la ședințele subcomitetului militar la care ca civili numai Buzești și cu mine vom asista aproape totdeauna ca observatori politici ai Coroanei și B.P.D., iar uneori și L.P. (ca reprezentant al PCR în BPD). — Întru evitarea filajului, contactele rapide ca și acele pentru organizarea întâlnirilor comitetului și respective ale subcomitetului, schimbul de informații, procurarea datelor cerute unuia sau altuia, unor lucrări, avize sau răspunsuri, vor fi efectuate în special de mine, Ioani și Buzel în timpul alarmelor aeriene diurne sau nocturne, după caz și nevoie, eu făcându-mi chiar un sport și o specialitate (cu bicicleta [illegible]) a circula în cursul raidurilor: între București și Sinaia, în capitală și în jurul ei, la Buftea (la Sascov) pentru legături neinterceptabile cu Buzești și Pichi, la Săftica pentru acele cu L.P. pe care-l instalez curând în vila inginerului Dufală, iar la Sinaia Ioani refugiat și eu sporadic vom folosi alarmele, ce paralizau deocamdată activitatea serviciilor germane și române, spre a-l vizita pe jos în zilele mari pe Mihai. N-ar avea rost să-ncerc a restabili toate aceste f. numeroase contacte bilaterale și întâlniri colective cu discuțiile respective ce le-au prilejuit, cele mai multe întruniri importante figurând cu relatarea amănunțită a convorbirilor sau a subiectelor esențiale desbătute — în declarațiile mele anterioare. Vreau deci aci, sintetizând doar punctele principale ale ansamblului ~~problemelor~~ chestiunilor ridicate în cursul discuțiilor și actelor pregătitoare ale celui final, să arăt ce nu cred să fi scris acolo, în nici un caz atât de detaliat, privitor la fondul problemelor și divergentelor asupra rezolvării lor. —

În primul rând, s-a constatat că, dintre toți participanții, numai cei doi comuniști și în special Ciaușu — care la una de a doua fază a lucrărilor subcomitetului, în care planurile acțiunii încep a se concretiza, va destăinui că numele său adevărat este Spătaru — erau și au rămas până la urmă opuși sau cel puțin neinteresați a se obține un ajutor terestru anglo-american, dar nu contra unuia aerian în special pe obiec-

Ioan Mocsonyi-Styrcea

liniile dinamice strict militare ale viitorului front intern și extern româno-german și între timp de susținere a operațiunilor armatei roșii pe frontul din Moldova, cerîndu-li-se anglo-americanilor la Cairo repetarea cît mai frecventă a raidurilor "duble" de felul celui unic, executat simbolic și demonstrativ propagandistic de americani în iulie, cînd după bombardamentul orașelor românești în drum spre baza aeriană sovietică cea mai apropiată de front, au revenit a doua zi reîncărcați cu bombe spre a le arunca asupra liniilor româno-germane, mai mult decît bombardamentele pe obiective ne-militare, între crearea psihozei de panică în populația civilă, fără efecte justificative ale lor asupra moralului conducerii antonesciene.- Din prima zi, Ciuca s-a raliat planului Mihail de sincronizare a ofensivei generale sovietice de-a lungul întregului front românesc cu lovitura internă, pe care n-o concepea decît totală, contra armatei și guvernului, gata a înfrunta și sacrificiul întrucît n-a scontat o clipă desolidarizarea M.A. de Hitler, apreciind vetocul observatorilor politici la celălalt proiect Mihalache rămas abandonat din cauza aceasta dar la care autorul lui, Aldea încă nu renunțase definitiv pînă la 10 iunie a.c.- (Aceste fusese cea de a patra încercare politică ce ne-o produsese Sănătescu, ~~după~~ după cea cu Gafencu și cele două cu Tătărescu, tot în acord cu Mihail, ba chiar în acest caz din îndemnul lui [illegible], la care rezistase încă, spre a și-l impune la urmă și pe care trebuise să-l torpilez desemnarea la [illegible] în capitala de după furtuna zilei tatii: Sănătescu-i convinsese pe Săveanu și Ioanițiu, obținîndu-le asentimentul tacit, în taină față de Buzești-Maniu, dar în acord cu noul trifoi sinaiot în creștere, Tătărescu-Titel-I.P., cu știrea lui Tifoianu prin Aldea cîștigat pentru idee și a lui Dinu Brătianu prin Bentoiu care nu-și întrerupsese nici odată legăturile excelente cu toate trei fracțiunile liberale, care niciunul nu se opusese nici nu dăduse de veste lui Maniu, pentru ca Mihail să-l convingă, ceeace nu putea fi greu, pe fostul său șef de guvern Gigurtu să accepte președinția acelui guvern intermediar, bine văzut de nemți, care să-l înlocuiască pe M.A. revenindu-se la situația constituțională din 5 septembrie cu reluarea tuturor prerogativelor regale, eventual cu dar mai bine fără Ică și cu toate posturile cheie ocupate de militari din care Sănătescu, Mihail, Aldea, Potopeanu, Tătăranu, Niculescu ș.a. alți clienți ai [illegible] urmau să facă parte, drept care avusese loc cîteva convorbiri ce se soldaseră cu acceptarea la Brașov și perfectarea în vila lui Gigurtu dela Sinaia a proiectului de către prepusul P.M. în speță care urma să-și pună în mișcare prietenii germani din România, Clodius, Neubacher, Sonderberg etc... și în valoare proptele mai mari de care dispunea în Reich, anume Göring, Schacht, Funk, Ley ș.a.- Cristescu primul, apoi Gestapoul și în al treilea rînd Maniu ~~fuseseră~~ primiseră vînt de întrevederi, scopul lor mai mult presupus și manevra urmărită, așa că totul fusese brusc oprit și intrase în stagnare fără să se fi fost renunțat la plan cînd am sosit în 16/17 mai la Sinaia. La intervenția promptă a lui Maniu, întemeiată în special pe recuperarea Constituției Carol și complicitatea dacă nu chiar inițiativa prost camuflată a lui Tătărescu, Buzești sosise-n trombă la Foișor făcînd cel de al doilea mult mai violent scandal lui Sănătescu și prima scenă de reproșuri M.S. și lui Ioanițiu, dar fără să fi reușit să omoare proiectul pe care abia eu l-am suprimat mai radical la Foișor și vila Mihail al cărei proprietar n-a fost prea mulțumit de acuzațiile ce i le-am adus atunci și nici convins de valabilitatea argumentelor mele, acestea fiind singurele nepotriviri de vederi și diferende ce le-am avut în tot decursul colaborării noastre cu d-lui și cu Mircea Ioanițiu, care cu aceste două manevre tătărăsciene întreprinse în lipsa mea de numai două săptămîni dela C.R. se făcuse indubitabil vinovat de complicitate la colaborarea acestuia cu Gigurtu, contrare înțelegerii prealabile cu Maniu.)

Ioan Mocsony-Stârcea.

In consecinţă, Ciaușu făcea abstracție totală de orice ajutor intern străin terestru, inclusiv sovietic, pe care eu îl ridicasem ca sugestie sub formă de întrebare dacă n-ar fi cazul să-l cerem și ce șanse de a-l putea obține am avea, întrucât văzusem mult înainte de război filmul proiectat de Lavrentiev la Leg. Sovietică (ARO) în care mi se arătase o manevră a armatei roșii cu parașutarea unor regimente întregi, răspunzându-mi că metoda nu se aplicase în stil mare și pe distanțe importante în ultimii doi ani pe frontul răsăritean, astfel încât nu credea că avea șanse de a fi socotită adecuată situației noastre de către Înaltul Comandament Sovietic, cu atât mai mult cu cât aveam mijloacele necesare pentru a face față singuri trupelor de ocupație germane; d-lui își baza tot planul numai pe forțele noastre proprii, plasate și manevrate astfel încât să poată paraliza pe loc și colmata în scurt timp centrele principale ale dispozitivului efectivelor Wehrmachtului staționate în interiorul țării și a lua apoi în sandvici acele ce se vor retrage la spargerea frontului în clipa atacului sovietic și întoarcerea armelor de către armata noastră de pe front, cerând însă ca singură condiție, indispensabilă succesului răsturnării interne și a putinței de a opri invazia granițelor cu Ungaria, Bulgaria și Jugoslavia de către diviziile germane și eventual maghiare și bulgare amplasate în preajma lor, ofensiva sovietică astfel declanșată încât să aibă efectul de a "fixa" armata germană de pe frontul nostru, insistând ca această cerere să fie adresată imediat la Cairo, chit ca să fie discutată ulterior direct cu I.C.S. prin plecarea unor delegați militari români în U.S., deoarece cu cât Moscova era avizată mai rapid, cu atât pregătirile unei atari ofensive, care cereau un oarecare laps de timp spre a fi efectuate în condiții perfecte, ar putea fi avansate. — Cât despre susținerea acțiunii interne de către aviațiile anglo-americane, aceasta nu era o condiție sine qua non a reușitei noastre, dar indiscutabil un ajutor și util și care merită deci a fi reclamat cu insistență prezentându-l ca indispensabil, obiectivele urmând a le fi indicate însă abia în preajma loviturii, respectiv a ofensivei sovietice care să fie prin urmare semnalul declanșării ei, întrucât nu puteam ști de pe acum care vor ocupa pozițiile unităților germane în interiorul și la granițele țării. —

Odată aprobată și convenită înțelegerea asupra acestui plan, vom fi ținuți a-l aplica la pornirea ofensivei sovietice independent de împrejurările ce ar schimba raportul forțelor adverse interne, oricât de șansele mari, mijlocii sau minime de reușită, nu numai de a stăpâni teritoriul național ci chiar de a nu fi zdrobiți și făcuți prizonieri, iar dacă s-ar conchide că posibilitatea de a ne opri până la sosirea armatei roșii era prea mică, R. și guvernul răsturnării plus colaboratorii cei mai expuși trebuiau să treacă frontul pe calea aerului ~~fie~~ sau să se afle într-un sector al acestuia în mijlocul unor unități destul de puternice pentru a nu cădea prizonieri la nemți. — Pentru trecerea delegatului sau delegaților noștri militari și eventual chiar și politici în U.S. existau punte de traversare a frontului în munți. — Cât despre problema sporirii efectivelor din țară cu combatanți siguri inamovibili prin mișcările unităților teritoriale pe care Antonescu le-ar deplasa până la ora H în detrimentul planului nostru, se impunea neapărat înarmarea unor părți civile cu tot ce va putea fi asigurat în primele clipe din stocurile de arme și muniții aflătoare în depozitele armatei din regiunea capitalei și ale centrelor urbane provinciale. — Organizațiile paramilitare ale P.C.R. dispunea în special în capitală și în marile centre industriale și urbanistice de suficient de numeroase elemente combative pentru a putea contribui în mod considerabil la asigurarea stăpânirii noastre asupra orașelor. — Se înțelege că toate aceste puncte, ce n-am făcut decât să schițez înșirându-le în ordinea lor cronologică, n-au fost discutate într-o ședință, ci aproape fiecare a făcut obiectul mai multora, întrucât au fost dezbătute în amănunte și la lumina diverselor ipoteze și elemente conexe de care trebuia să se țină seama, primele și ultimele trei n-au întâmpinat opoziția necomuniștilor, cea dintâi renunțând la renunțarea la ajutorul aeropurtat anglo-american nici până la sfârșit, iar ultima abia în clipa cea din urmă în vederea circumstanțelor speciale în care s-a pornit la acțiune. —

Toate S.S.I.-ului, adică cel puţin acele ce le primeam de citit în buletinele şi notele informative ca şi dealtfel în unele ale Siguranţei, precum şi cele aflate de Iorgu de la Gad et Cie dovedeau că-n provinciile anexate de ruşi în 40 regimul administrativ sovietic se instala pentru a sta, refuzând dezminţiri nici un semn ci dimpotrivă o propagandă intensă din caracterul permanent al măsurilor luate şi intense, pentru durabilitatea noii stăpâniri, exclusivitate fiind de elementele compromise, reacţionare chiar burghezo-moşiereşo-chiabureşti ce începuseră să fie deportate masiv spre destinaţii necunoscute din interiorul Uniunii, bănuite a fi extra-europene, iar în Sudul Bucovinei şi Nord-Estul Moldovei ruralele fără de aparate intensivi anexioniste şi în special prin târgurile şi oraşele ticsite de evrei din care unii preferaseră totuşi a se refugia în faţa înaintării eliberatorilor, realul pericol chiar a se strecura cu întârziere printre unităţile răzlete înaintate ale armatelor în lupte, nu peste tot în strâns contact, iar mai în urmă nu în urmă şi masivele dezertorilor împiedicate, circula zvonul că la Iaşi se pregătea guvernul republicii române comuniste astfel încât necomunişti convingătoare, ţinând cont şi de faptul că refuzul dublu de a primi ofertele făcute de Societatea lui Stefan şi Tătărăscu de a trata bilateral la Moscova condiţiile capitulării României ne dovedise intenţia acestora de a nu se lăsa surprinşi într-o politică de prea intimă apropiere, ne 'opuseseră' principial pentru întrevederii ipotezelor trecerii frontului către desfăşurându-se refugierii lor în mijlocul armatei care trecea să fie dezarmată şi fiind prizonieri la încetarea focului şi depunerea armelor în cazul general sau parţial de a nu se putea degaja de pe front în ordine şi cu tot armamentul spre a se retrage-n în interior sau a întoarce armele către frontul din jur al acestora, de teamă că acestea ar putea fi considerate şi tratate ca prizonieri mai ales înaintate de semnarea armistiţiului ale cărui condiţii formale ne-ar rămâne până-atunci necunoscute. Pentru cazul pesim de nereuşită a loviturii, un avion de pasageri rapid al LARES-ului, la maximum două, trebuia să fie gata de plecare încotro nu se spunea dar se-nţelegea către baza cea mai apropiată anglo-americană din Asia Mică sau la nevoie în Turcia, iar pentru cazurile intermediare de pierdere a capitalei dar păstrarea Olteniei, Banatului sau părţilor apărabile ale Ardealului şi Crişanei, MM.LL şi guvernul s-ar refugia în regiunea cea mai puţin expusă cuceririi germane, din interiorul ţării, deci nu spre Răsărit, drept care am şi fost însărcinat cu întocmirea listei persoanelor de evacuat pe calea aerului fără copii, singura femeie urmând a fi R.M. Regiunile apărabile chiar în caz de nereuşită neapărării capitalei, regiunii petrolifere, şesului muntean şi podişului ardelean erau socotite a fi masivele muntoase, ce au fost împărţite în cinci grupe potrivit corpurilor armatei respective, cu centrele în Bucegi, Făgăraş, Păring-Sibiu, Retezat şi Zărand în care urma să fie detaşat în calitate de agent politic câte unul dintre cei ai nucleului de conducere a pregătirilor acţiunii pe lângă comandantul militar al fiecăreia din cele cinci regiuni, Buzel alegându-şi Bucegii, Pichi Făgăraşul, Ioni Păringul, Sănătescu Retezatul şi eu Zărandul. MM.LL urmând a nu fi separate de guvern care se socotea a fi constituit din B.P.D. şi prezidat de Maniu. Pentru ocuparea stăpânirii capitalei şi Văii Prahovei cu regiunea petroliferă se cereau neapărat acele 2-4 divizii speciale aeropurtate interaliate, dar lovitura urma să fie dată la nevoie şi în lipsa lor, în cazul faptului că ar fi condiţionată de primirea lor. În orice caz, Mihai era destinat să conducă ansamblul operaţiilor militare, ajutat de Dămăceanu şi Ciobanu, iar S. şi guvernul n-ar părăsi capitala decât dacă era ameninţată a cădea în mâna nemţilor. Abia când am fost anunţat de prăbuşirea Sovietelor la tratativele de la Cairo şi de păstrarea legăturilor cu I.C.S. pe calea aerului — cred că apoi direct prin agentura britanico-sovietică din Istanbul — timp de vreo zece zile a fost studiată soluţia plecării lui Aldea cu sau fără Cizaşu dincolo de front pe calea munţilor Vrancei în care nu

Ioan Mocsonyi-Styrcea

se stabiliseră încă linii prea precise ale demarcației acestuia. Cu acest prilej, la o întâlnire din Calea Moșilor 103, în dependința casei fără etaj, pe stradă, locuite de familia Safian și pusă la dispoziția noastră datorită legăturilor de prietenie ale furnizorului de covoare orientale al fostului monarh cu Bivolaș, ședință la care au participat Sănătescu, Aldea, Dămăceanu, Ciaușu, Buzești și cu mine, discutându-se despre realizarea tehnică a trecerii lui Aldea singur la ruși prin liniile noastre din regiunea Pipirigului înainte ca Sănătescu să se fi asigurat de concursul generalului Crețulescu care comanda acest sector și cu care era prieten, eu m-am propus ca să-l conduc noaptea prin pădure explicându-le că cunosc toate potecile întregului masiv ca buzunarul fiindcă e la doi pași de Văleni și că vânasem acolo ani de-a rândul încă din copilărie. În plus aveam pretextul unei inspecții a personalului silvic de vânătoare al D.C. de la Bicaz, Borca etc... ca să mă duc, cu un S.R., de la Văleni prin Groși pe drumul cel mai scurt spre acele ruși care trece prin Pipirig și m-aș întoarce imediat sau la nevoie după o săptămână de așa zisă vânătoare cu sau fără Aldea potrivit celor ce s-ar conveni cu Com. Sov. Sănătescu era de fapt contra plecării lui Aldea fiind convins că vom reuși să discutăm toate problemele militare cu Sovietele prin intermediul anglo-americanilor și că deci nu va fi nevoie de ea iar dacă totuși s-ar dovedi necesară, era mai simplu și cu mult mai sigur să fie infiltrat de către Crețulescu fără nici un risc. Cum eu mă pronunțasem ca de obicei în favoarea accelerării deciziunii, pe când Sănătescu luase veșnica sa atitudine de a o tărăgăna, mi-a răspuns că propunerea mea era lipsită de seriozitate pentrucă aș expune inutil pe Aldea și pe mine a fi împușcați de unii sau de alții, a nu mă putea întoarce din cauza schimbării traseului frontului sau refuzului rușilor de a mă lăsa să plec, iar dacă nu se ajunge la semnarea armistițiului am rămâne prizonieri și eu l-aș compromite pe S. deoarece ei nu s-ar sfii să denunțe la radio cauza dispariției noastre din țară. Supărându-mă pentru această neseriozitate, am răspuns că nici nu se putea pune chestiunea nesemnării armistițiului așa că sovieticii n-aveau nici un interes să mă rețină acolo unde nu eram de nici o utilitate pe când în țară puteam fi mult mai util acțiunii de răsturnare, iar dacă prin imposibil aceasta nu se efectua, preferam să fiu de partea sovieticii decât de aceea germană a frontului nostru. Ciaușu mă aprobase, drept care Sănătescu făcuse o frază jignitoare pentru el care era socotit de noi a fi un fost ofițer român făcut în URSS și instruit acolo în continuare. Atunci eu i-am trântit-o generalului spunându-i: "Dacă-i ceream lui Antonescu să mă trimită cum voia anul trecut în Rusia spre a lupta în linia întâi contra Sovietelor, n-aș fi ezitat o clipă să trec la inamic cu primul bun prilej!" O spuseram nu pentru a cânta comuniștilor în strună, ci întrucât eșirea lui fusese totalmente deplasată și lipsită de tact și bun simț față de un om care trăise consecința logică a conflictului de conștiință între credința sa și un jurământ formal ce n-avusese pentru el nici o valoare, tocmai când însuși M.S. căruia i se prestase jurământul de credință se afla în capul acțiunii care legaliza perfect actele de așa zisă înaltă trădare juridică formalistă. Totuși, toți ceilalți inclusiv Buzeș mi-au aruncat priviri dezaprobatoare și mi-au reproșat după ședință acele vorbe, în afară de Dămăceanu care plecase primul cu Ciaușu, deoarece acesta mă felicitase călduros pentru ele la pronunțarea lor. Fiind în civil și locuind acum în apartamentul identic la un etaj peste al meu, Sănătescu mi-a propus să ne întoarcem la palat pe jos pentru a ne aerisi și-n drum s-a împăcat cu mine spunându-mi că aveam în fond dreptate dar nu trebuia să dăm comuniștilor prea mult nas, fiindcă și așa aveau destul.

Acesta a plecat cu Negel sub pretextul de a-l însoţi la inspecţia regiilor B.C. de pe Valea Bistriţei. La câteva zile după vizita frontului făcută de M.A. în această zonă şi a avut prilejul să se înţeleagă cu Creţulescu – şi-a vizitat (în interviere) pe toţi prietenii comandanţi din sectorul carpatic şi centrul al frontului apreciindu-i, captându-i şi preţuindu-i după gradul de siguranţă a sentimentelor lor respective în sensul iminenţei răsturnării alianţelor şi în vederea pregătirii uneia dintre soluţiile învederate de comitet pentru apărarea C. la C.G. ce se afla atunci la Bacău unde a poposit câteva zile cu doi devotaţi de ai lui, Racoviţă şi Dragomir, puşi în curent cu acea eventualitate, excluşi apoi ~~abandonată~~ prin mutarea C.G. la Orăneşti şi faptul că succesul tipului al întreprinderii ar fi exigat prezenţa M.S. care nu s-ar fi putut întreţine în timp util şi condiţii de securitate absolută la Bucureşti unde prezenţa sa era cea mai necesară pentru declaraţiile publice radiodifuzate, numirea guvernului şi contactul cu departamentele centralizatoare a informaţiilor şi conducătoare a operaţiilor militare. În domeniul pregătirilor în sânul conducerii armatei, Sănătescu a făcut desigur o treabă serioasă şi eminamente preţioasă care explică credinţa altor militari că toată lumea ştia de mult că se pregătea actul de ieşire din război întrucât fiecare consiliase cu mult înainte de 23 august ziua o măsură oarecare inexplicabilă de slăbire a rezistenţei frontului. Reuşise a-l determina pe Ionel să nu-i trimeată cu diviziile din ţară, să amâne mereu trimiterea pe liniile dinainte prevăzute pentru relevarea lui a celor din Ardeal şi Muntenia disponibile, sub pretextul, invocat faţă de cererile permanente ale nemţilor, că noile contingente erau încă imperfect instruite şi oprind chiar din drum la Ploeşti spre mijlocul lui iulie două din trei divizii din care a patra de cavalerie de la Târgovişte căreia totuşi C. le admisese plecarea sub presiunea excesivă conjugată a M.M.G. şi a generalilor Avădani şi Steflea, cu toate că în acea epocă, imediat premergătoare ultimei sale vizite la M.C.G. era mai aproape ca atitudine de hotărârea de a capitula şi extrem de ostil şi suspicios al ideei opoziţiei. Spre a nu fi redus numai la bunele oficii ale lui Ică întru păstrarea independenţei Coroanei în conducerea regimului, mai cu seamă de când primise veste despre conivenţa lui Sănătescu în tatonările lui Şiparta printre germanofilii opoziţiei, M.A. însărcinase pe unul dintre aceştia pe care-l luase în favoarea tocmai spre a le ţine celorlalţi piciorul şi a dispune totodată de un politician liberal f. conservator şi cu întinse relaţii personale în toată opoziţia, pe Ata, a-l dubla pe Ică în legăturile intervinitoare – "Gras pe gras" – cum era poreclit de mine de când venise la dejunul Foişorului cu cea de a treia nouă soţie (aproape tot atât de voluminoasă ca el) şi Mike mă întreba peste masă "How can they do it?" ("Cum izbutesc s-o facă?") iar tânăra Iorga răspunsese (pentru mine) "Upon the Kitchen table" ("Pe masa de bucătărie" – pe care penultima soţie a lui Ata fusese prinsă de el la Riciceni în impuritul lor partea nefericit pozarea prinţul Roman Potocki, de unde divorţul) şi eu exclamasem admirativ "gras pe gras" drept variantă a epitetelor "gras" şi "gras-gras" mult folosite la Foişor în locul lui "Gabăr" deja uzat – era un sfetnic şi jucătoare a stăruit de Preşedinţia C., încerca să-l evinceze pe Bijlinski la palat cât şi la viţă şi ţinuse (socotea) într-o asociere mixtă pe ambele tablouri a fi socotit drept candidatul la preşedinţia unui guvern de tranziţie acceptabil pentru ambele părţi deoarece nu era om periculos pentru securitatea viitoare a colaboraţioniştilor compromişi dacă soluţia Ică s-ar avea inacceptabilă de către opoziţie şi generali, lucru de care [illegible] de [illegible] şi făcea deci eforturi imense pentru a le cîștiga bunăvoința și grațiile, contracarînd pe cît putea manevrele rivalului. Acesta ne informa mult mai complet și obiectiv despre ceeace se trata și proiecta la Vichy, pretinzînd poate din interes personal dar poate și în parte pe dreptate că Ică nu angajează pe C. și procedează personal și cît mai rapid la pregătirile interi[illegible] și acceptarea capitulării fără condiții bune posibil garantate, ci joacă un rol de temporizator al tuturor soluțiilor radicale, vrînd să cîștige timp pentru a-și pregăti succesiunea pentru faza finală a războiului în care el ar continua de fapt exact aceeași politică dar mai abil decît actualul cu girul Coroanei ce spera să-l ~~[illegible]~~ obțină pentru a reduce [illegible] ~~magica~~ și a determina Coroana la prelungirea fazei expedientelor pînă la intrarea în război a Turciei pe care-și tabla tot jocul. — Conducătorul, în schimb, era dispus să [illegible] imediat ce i s-ar garanta condițiile minimale ce le pretindea și era [illegible] a poporului, acesta nu lăsa nici o urmă de prefăcire și-așadar a liniei Nămoloasa-[illegible] și acceptare și sugestiile lui Sănătescu de a stopa aglomerarea de muniții în Moldova, refuzînd deocamdată livrabile în hinterland pentru cele 14 divizii proaspete ce le avea în țară, bine instruite și gata de acțiune pe oricare front vor fi trimise. — Fapt cert este că Sănătescu, care executase tot ce hotărîse comitetul chiar și în acea direcție, odioasă lui și socotită de el ca o prestație exotică, de a pregăti răsturnarea guvernului, marcase puncte substanțiale în favoarea tezei date la Antonescu va merge cu noi în plin și pentru a-l convinge pe Vodă de justețea ei organizase [illegible] întrevederi interesante: un dejun la Predeal între [illegible] lui Ică și altul la Foișor în săptămîna următoare de început de iulie, la primul ~~[illegible]~~ [illegible] Știrbey Barbu iar la penultimul prînz al C. la C.R. numai Mihai, Ică și Sănătescu în afară de noi. — Aceste ședințe deja produseră impresii excelente după cel dintîi, la care pîndise o atmosferă și mai puțin războinică decît la vizita impromptă a [illegible] de la [illegible] create de apelul Molotov, Biș vorbind fără înconjur de hotărîrea lor fermă de a nu lăsa toate orașele țării a fi făcute zob, înfuriindu-i virtos pe nemți (mai mult decît pe anglo-americani atunci cînd, vizitînd imediat după raiduri distrugerile cauzate de aceștia, H.M. și cu mine îl întîlnisem de două ori la Ploești, odată la Cîmpina și ultima oară pe liniile distrusului din gara Brașov) fiindcă nu-și respectau promisiunile integrității teritoriului român, nemotorizînd încă nici acum diviziile blindate refăcute și grăbind completarea "Grossdeutschland"-ului cu jumătate din care și efectiv lipsă, în plus incapabili să ne livreze o flotă aeriană suficientă pentru a împiedica tocarea constantă a rafinăriilor, a uzinelor, nodurilor de C.F. și orașelor deschise. — Cele "trei grații" se lăudaseră a fi avut inițiativa tratamentului extraordinar de favorabil al tuturor prizonierilor anglo-americani și de-a dreptul luxos al ofițerilor aviatori doborîți căzuți în țară sau răniți, felicitînd pe R. de a-i fi vizitat în vilele lor de la Azuga - Zamora știind de soarta lor și în mod amical iar pe R-M. pentru că-i inspectase la spitalul militar al doctorului Făgărășanu evacuat pe la Poligrafie și la acel ortopedic al doctorului Rădulescu la Băile Vața pe care i le pusese la dispoziție natural în mod gratuit. În schimb, într-adevăr Ică fusese și era de acum acela care ~~[illegible]~~ spera și persista în a susține că, potrivit rapoartelor generalului Teodorescu-Ankara, M.St.M. care se profila din ce în ce mai perceptibil de război și că — cerînd Aliații nu ne puteau spune spre a ne-o compromite buna înțelegere cu Moscova, dar și pentru pe turcii neutri a [illegible] da de [illegible] — cercurile militare bine informate de la Ankara, în care el avea o mulțime de prieteni personali și fideli partizani ai I.B., pro-români și anti-bulgari nevoie mare, ne sfătuiau cu insistență a nu comite greșeala de a cede pretimpuriu injoncțiunilor aliate de a capitula înainte ca [illegible] deputaților Parlamentului turc să fi ajuns a vota intrarea în război tocmai pentru a evita ajungerea armatei roșii pe granița bulgaro-turcă așteptintul Străinelor. – Ceeace Ică ignora sau nu vroia să ia în considerare era faptul că Teodorescu era în adevăr un tehnician militar competent dar de școală germană și cu mari simpatii pentru nemți, că faimoasele lui intime relații cu comandanții militari turci se limitau la clica lui Ciakmak, toți ofițeri urmași ai tradițiilor lui Enver pașa și von der Goltz pașa, eminamente germanofili, că era clei în materie politică internațională și un mare antonescian care credea în justețea vederilor politice ale C. S., iar ce nu ignora dar se ferea să adauge pentru că nu-i convenea să recunoască teza opusă, susținută constant de Cretzianu, drept mai valabilă decât a sa, bazată numai pe părerile lui Teodorescu pe care Alexandru le combătea cu dârzenie, era faptul cert că marea majoritate a politicienilor turci în cap cu guvernanții erau hotărâți a nu lansa țara în acest război în care n-aveau nimic de câștigat din moment ce anglo-americanii nu vroiau să le admită ciuntirea Bulgariei și că celelalte aspirații de grandomanie seleucidă țintesu revendicări imense teritoriale dar exclusiv asiatice asupra tuturor regiunilor locuite de neamuri turcmenice din care 90% erau republici unionale sau teritorii autonome făcând parte integrantă din Uniunea Sovietică care nu se prăbușise cum speraseră turcii – drept care fuseseră reținuți cu frâu de experți să intre în război alături de nemți – ci ieșea de această dată din conflagrația mondială mai puternică decât oricând. – La ieșirea de la prânzul Foișorului, la care nu participasem dinadins pentru că în prezența mea Bij se reținea să vorbească cu aceeaș franchețe temându-se că voiu repeta cuvintele sale șefilor 'opoziției pe Buzești' și mai păstrându-mi totodată încă o oarecare doză de ranchiună pentru că-i rezistasem sfidător cu-n ~~antipaticele~~ și lamentațiile ~~[illegible]~~ mai [illegible] punctul meu de vedere de atunci devenise dintr-odată al său, ceeace-l umilea să recunoască, MMLL ne convocaseră urgent la culmea agitației ca să ne relateze din păr în fir toate convorbirile senzaționale ale acelei zile. Pe scurt, Bij ținuse a vorbi înainte de masă numai între patru ochi cu Vodă ca să-i spună că „recunoștea falimentul întregii sale politice și (regreta de mult) amarnic trecerea Nistrului și „anexiunea" Transnistriei, că nu ascultase sfaturile Ministrului Finlandei de a se opri ca el la granițele naționale și a nu încheia un pact militar cu Reichul, că Mannerheim văzuse mai clar și reprezentase mai bine interesele națiunii sale decât el pe acele ale neamului românesc și că greșelile istorice se plăteau scump când nu puteau fi reparate ceeace nu vedea cum ar putea să mai facă acum, intenționând să tragă toate consecințele dezastrului de care zicea că nu era responsabil întrucât încercase a-l reține mereu și asigurându-l pe R. că era gata să se retragă oricând cedând puterea aceluia pe care M.S. și opoziția vor socoti cel mai indicat pentru a salva ce se mai putea, scoțând țara din război. Acel om trebuia să aibă încrederea țării a Coroanei și a Aliaților, deci nu putea fi dânsul care nu vroia să rămână în istoria țării ca reputația unui om cu două fețe, nu putea să-și calce cuvântul de soldat și era epuizat de tensiunea atâtor ani de sarcini copleșitoare, așa că intenționa să mai reziste numai până la găsirea soluției optime pentru înlocuirea sa de care fusese să-l prevină pe S. a o căuta discret din timp ca să nu se găsească fără una potrivită la momentul oportun care se apropia acum cu pași repezi." Regele nu se așteptase din nou deloc la această bombă și n-a știut ce să-i răspundă [illegible] imediat, dar din prudență și experiența celeilalte prime eșiri, dar de aceeaș sinceritate și totuși „interimate" după câteva minute, a spus că el nu vedea cine ar putea să scoată țara din situația ei actuală mai ușor și ~~fără~~ cu mai puține zguduiri decât d-lui care ținea în mână tot aparatul de Stat încă perfect disciplinat și fără nici o fisură în puterea și comanda armatei, așa că-l ruga să nu se gândească la abandonarea conducerii tocmai în momentul cel mai greu al hotărârilor pentru salvarea sau dezastrul a păţit

naționării. De această dată, Bij a fost convins mai încet de argumentele regale, dezvăluind bucuros primele cuvinte încurajatoare, așa că Mike a continuat pe aceeași temă fără să fi [illegible] să-l între-be dacă d-lui se gândise la Bij sau la alegerea ca succesor [illegible] pentru guvernul de tranziție având să evite ivirea haosului și a pornirilor revoluționare destrămătoare ale unității poporului și periculoase pentru toți, la care obținuse răspuns că nu se gândise încă la problemele ce trebuia rezolvate de Brătianu, Maniu, Titulescu și Gheorghe Brătianu care erau oamenii politici cei mai ponderați și serioși. Faptul că [illegible] de a ieși din acest apar[illegible] R. i-a mai spus că prin urmare conta pe d-lui pentru a continua și conducătorul ca și înainte, dar îl implora să accelereze pe cât posibil pregătirile interne și externe de ieșire din război. Îl [illegible] pe Bij [illegible] pentru prima oară de când îl cunoaște Suveranul de o veselie aproape exuberantă, mișcând și bând de toate cu poftă și glumind cu Sărățeanu pe omului comune hazlie, aceasta fiind 'desemnat' și amuzat de această schimbare îmbucurătoare a umorului și atitudinii lui Ivel față de stăpânul, glisând [illegible] ce se întâmplase pentru a-i cauza. — Kijlet, în schimb, nu a împărtășit această exuberanță pârâind din [illegible] decepționat de acest nou elan juvenil al patronului pe care uitase pe seama a-l putea salva în cazul în care Mike l-ar fi propus ca acel care să preia puterea de pe acum pentru a efectua [illegible] a mai amâna acest pas până la clarificarea condițiilor aliate și situației din Turnia. — Sărățeanu mă va invita să reproduc mot-à-mot convorbirea în comitet. —

Am făcut-o însă succint și adăugând că nu ne puteam lua după sfaturile de amânare ale Conducătorului, întrucât era a doua oară când amenința pe Vodă cu abandonarea firmei ca apoi să continuie a-și face de cap. Leitmotivul lui cel mai puternic, durabil și mereu reiterat era acel că nu-și putea călca cuvântul dat Führerului și eu îmi mențineam părerea că amândoi Antoneștii nu făceau altceva decât "to play for time" (a câștiga timp) dar nici unul nu era decis să înfrunte nu riscul luptei cu nemții și consecințele pătrunderii armatei roșii în țară, concluzionând că nu aveam dreptul să ne bizuim pe ei pentru a da lovitura și pe deasupra trebuia să continuăm a studia și prepara [illegible] ipoteza în care vor refuza să ne asculte în momentul oportun și se vor opune deodată abandonării puterii iar noi vom fi siliți a-i aresta și ține la adăpost bine fondat și absolut nedetestabil. — Cu toate că Mihail și Aldea erau și ei de părere că Ion Antonescu se va deroba de la acest obstacol — cum Mihail prefera cu- [illegible] derobase veșnic de la saltul în apă [illegible] convorbirile ripice, fiind apucat dar nu într-adevăr curajos — iar Mihai Antonescu nu ne interesa dacă nici guvernul nu l-ar asculta dacă n-ar fi susținut de acela, ei nu atribuiau problemei 'arestării' celor importanți ce i-o dădeam, socotind că era una cu totul secundară și ușor de pus la punct oricând, astfel încât până la intrarea în comitet a lui Pătrășcanu ce discutase o singură dată la început și incomplect, Sărățeanu și Dămăceanu bagatelizând-o și doar Buzești susținându-mi cu amintirea răpirii lui Mussolini de către Scorzeny. — După aceea îl rugam pe L.P. a ridica problema până la rezolvarea ei satisfăcătoare, deoarece mă uzasem cu veșnica ei pomenire și nu voiam să par nici maniac nici personal interesat. Astfel fuseră discutate [illegible] odată, sistematic, întrevăzându-se toate eventualitățile și prevenindu-se prin eliminarea soluțiilor defectuoase, anume: Președinția, vila Ionescu, cea de la Predeal și palatul prințului Nicolae de pe insula de la Snagov, adică reședințele M.A., deoarece în cazul celui mai mic accident tehnic am avea de contat cu cazarmile jandarmilor din spatele Palatului Externelor, regimentul "Ion Antonescu" (cu insigne I. A. pe epoleți) de [illegible] Regală, o companie la Predeal instalată pe drumul care la pare-[illegible] (în curând patru ani) și respectiv două batalioane la Snagov, unul pe insulă și celălalt în [illegible] din pădurea de pe malul vestic al lacului; iar soluțiile reținute rămânând reședințele regale de la C.N., Foișor – Peleș și Sinaia în această ordine de preferință din toate trei viabile, sau C.G. cu [illegible] prezența M.S., soluție militară pe care civilii o întrevedeau cu neîncredere. — Cât despre locul de deținere până la stăpânirea întregului teritoriu național și îndepărtarea frontului german întru evitarea oricărui fel de răpire sau evadare, civilii relevaseră dintr-un început că-n mâinile armatei sau a poliției neepurate nu-l socoteam prea și ne-am putea trezi cu surprize și neplăcute întrucât se bucura încă de mare prestigiu și multe simpatii în aparatul coercitiv al Statului pe care-l tutelase de elemente devotate lui.- Abia în după-[illegible] (cu tot idealul pentru [illegible]) [illegible] Lizeanu am reușit să repun chestiunea pe tapet, și [illegible] asupra C.N. unde am explicat avantajele [illegible] pentru [illegible], un [illegible] de 4 m. în care încăpea vreo duzină de inși dacă scoteam masa centrală și scaunele, deoarece era prevăzut cu instalația aerului condiționat. De acolo trebuia însă scos la noapte și dislocat unde ar putea sta perfect ascuns și păzit de către o gardă de civili, de preferință tot în București, într-un cartier și o casă complet necunoscute de nici unul dintre noi până la acel moment, deoarece plecarea din capitală cu avionul sau mașina comporta riscul interceptării în primele ore ale loviturii de Stat. Lizeanu a spus imediat că el avea unde să-l ascundă și cum să-l păzească de moment ce nu putea fugi și nici răpit, la care Buzești a răspuns pe loc că organizația paramilitară a P.N.T. deasemeni și-ar [illegible] se înscrie în preluarea lui. Această concurență între Lizeanu și Buzești avea să se prelungească [illegible] asupra acestui subiect și acel al aparatului și specialistului necesar pentru înregistrarea declarațiilor regale și guvernamentale de radiodifuzat, pe care tot eu le voi ridica atunci din nou în ședințele care aveau loc după întoarcerea Antoneștilor de la MCG, total schimbați, mai ales C., adică 4/6 august și înainte de primirea celor 4 șefi de opoziție împreună pentru a-și exprima astfel acordul față de S. la C.N. în seara de joi

10 august și apoi în cele dintre duminica 20 și miercuri 23 august, când până târziu, dându-și seama [illegible] de posibilitatea ca Ioneștii să nu "marșeze", se atribuia primul [illegible] pentru [illegible] o atacă și importanță mai mare ventilând lui Buzești și mie separat ideia de a expedia trioul antonescian cu un avion în Turcia de unde ar fi ~~[illegible]~~ ieșit să pară a fi fugit pe cont propriu, spre a nu se compromite nimeni pentru printr-un act de complicitate cu conducătorii regimului pe care l-ar răsturna prin forță. Eu am fost încântat de sugestie fiindcă (găsind soluția) ne scăpa de o grijă mare atât a riscului unei scăpări în mâinile [illegible] în cazul când serviciile germano-române ar da de locul detenției și ar reuși să-l elibereze, cât și a răspunderii dacă amândoi ar trebui suprimați ca să nu cadă vii în mâinile nemților, ale căror stipulase expres Spitzer că trebuia predat, sau dacă Aliații și în special Sovieticii ar cere predarea lor ca să fie judecați de un tribunal internațional iar nu de unul român. Buzești a răspuns lui Lizeanu că, potrivit [illegible] [illegible] deja de Puterile Aliate, după acest război nu se va mai recunoaște dreptul de azil acordat de Statele neutre [illegible] pentru posibili de pedepse pronunțate de [illegible] ~~[illegible]~~ internaționale a căror înființare era convenit la nivel definitiv între cele trei Puteri victorioase astfel încât chiar și Elveția ar fi silită a-i extrăda și cu atât mai lesne Turcia care se va alătura de[illegible] dobândi aliate în a[illegible] [illegible] republicile Americii latine, spre a participa la [illegible] la noua ordine juridică internațională. Amintesc că în cadrul pregătirilor pentru o eventuală repliere a regimului MHC în munți în cazul pierderii capitalei și retragerii C.R. și a [illegible] într-unul din cele cinci centre posibile, aprovizionasem încă la începutul de iunie cabana mea de la Gruiul Dumbii, de pe o înălțime lângă Muntele Găina, cu tot ce trebuia pentru luni de întreținere a acestora și la îndemâna mea, dar fără a dezvălui însă nimic din scopul real al măsurii. Nicky Kendeffy transportase [illegible] castelului de la Sânta Mărie în aval ce-l reparase pentru refugiul său [illegible] la Râu de Mori aprovizionând deasemeni cabanele de vânătoare de pe Retezat pentru o ședere mai îndelungată a unor oaspeți de marcă sau comandanți de oaste în retragere, pe când Mazin, te-[illegible] de Buzești de acea problemă discutată de comitet, îl [illegible] pe Ionel Pop să-și [illegible] casa de vânătoare din Munții Sebeșului pentru primirea MHC și a guvernului și [illegible]

pe la mijlocul lui iulie că totul era pregătit şi că se putea conta pe acest [illegible] [illegible] pe pilotul [illegible] de pe [illegible], era periculă [illegible] oricărei [illegible] Ştirbeiului a fost în[illegible] [illegible] şi [illegible] şi a [illegible] chiar cu M. [illegible] în câte o dimineaţă de zbor obişnuite de antrenament [illegible] şi perfecţionare [illegible] dela [illegible] de [illegible] fără ştirea nimănui. Afară Pichi, într-o convorbire cu Buzel şi mine privitoare la [illegible] Antoneştilor, a sugerat ca în cazul evacuării Capitalei, să fie [illegible] a-i primi într-una din cabanele de vânătoare izolate ale C.R. ca prizonieri drept care ordonasem la [illegible] şi amenajarea mai aproximativă a acestora. Problema [illegible] prizonierii ~~[illegible]~~ să ne [illegible] pleca fără [illegible] ~~[illegible]~~ pe [illegible] [illegible] în [illegible] pentru mine [illegible] [illegible] [illegible] de căpitanul [illegible] direct [illegible] de [illegible] a membrilor [illegible] pentru pe care. Maniu tot promite să mi-o dea dar [illegible] până la urmă; indicându-mi pentru moment numai două persoane ale P.N.Ţ., el şi Mihalache care [illegible] exprimase pentru a-i [illegible] ~~[illegible]~~ ocupaţia [illegible], exemplu ce a fost urmat de Titel, pe rând L.P., Vişoianu, Mihail, Popovici şi Brătianu nu-mi dădeau răspunsuri afirmative, intenţionând să nu se despartă de toţi şi pentru că nu credeau că se va ajunge la aceste necesităţi, [illegible] pentru [illegible] mea. Cum eram convins că "sentimentul" va fi învins de [illegible] şi nu vroiam să [illegible] exemplu [illegible] ca Bietre să ajungă-n [illegible], cu atât mai mult cu cât nu aveam loc pentru nici un alt membru al C.R. în afară de Vişoianu, Ştirbei ([illegible] pilota avionul regal) şi mine, iar dela Externe nu intra pe listă decât Buzel şi Pichi, refuzându-i se categoric [illegible] iar [illegible] pe [illegible] Dumitrescu, Florin Roiu şi Emil Lăzărescu cum cerea pe mo[illegible] [illegible] cu el pe [illegible] [illegible] compromişi în [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] telefoane, [illegible] în special cu [illegible] negocierile ~~[illegible]~~ lui [illegible] dela Madrid şi alte mesaje la legiţiuni cu [illegible] externe, iar [illegible] îi refuzam categoric pe Elisabeta [illegible] (şi Dimitrie de care [illegible] înţelegea să nu se despartă, cum [illegible] relativ la o atare eventualitate) pe Netty şi Despina şi în general pe [illegible] a [illegible] relativ la o atare [illegible] [illegible] spunând că [illegible] în bagaje în [illegible] [illegible] prea [illegible] de care nu [illegible] să fie [illegible] [illegible] trebuia pregătite toate lucrurile expediind-o pe Bietre [illegible] la Bezova [illegible] zilei de miercuri 12 iulie în maşina mea fără şofer, ea şi secretarul de [illegible] Mironescu, [illegible] cu el tot curierul accidental, conducând pe rând. Cu acest prilej au fost expediate toate documentele compromiţătoare relative la [illegible] ce se [illegible] la ~~[illegible]~~ cabinet [illegible] Externelor la [illegible] [illegible] automobilului pentru curier [illegible] [illegible] în [illegible] şi [illegible] ocupate devenind din ce în ce mai des bombardate de R.A.F. iar [illegible] o [illegible] pe [illegible] şi [illegible] şi în plus [illegible] toate bagajele sub regimul curierului. Bietre [illegible] [illegible] de [illegible] de mine şi de Puffy crezând că [illegible] [illegible] mai mult considerentele de ordine sentimentală întrucât [illegible] o [illegible] în Bucureşti şi nu era informată de mine despre nimic din ceea ce [illegible] în comitet [illegible] nici R.M. nu-şi [illegible] [illegible] de explorarea şi iminenta loviturii [illegible] noi la [illegible] şi credeă că [illegible] [illegible] [illegible] că în [illegible] va fi executată cu [illegible] fără primejdie pentru [illegible] [illegible] şi a guvernului. Am trecut prin [illegible] [illegible] la [illegible] din [illegible] [illegible] din cauza [illegible] unde au fost opriţi şi împiedicaţi a-şi continua drumul din cauza [illegible] — joi 13 iulie 1944 — [illegible] şi în chiar [illegible] în Austria — [illegible] dela St. Margarethen la 16 iulie cum că M.C.G.-ul [illegible] [illegible] la [illegible] [illegible] controlul [illegible] al maşinii, [illegible] compromiţătoare ajunseră "în bine" în Elveţia. La [illegible] în timpul şederii lor [illegible] în Viena [illegible] [illegible] probabil [illegible] în timpul [illegible] [illegible] Hotel Imperial [illegible] automobilul în curtea [illegible] garajul fiind ticsit de vehiculele membrilor acestuia [illegible] şi [illegible] [illegible] în timpul lui Bibica Lahovary la Viena, [illegible] [illegible] S.S.I. [illegible] [illegible] în Belgrad. Dela Berna Bietre mi-a [illegible] o scrisoare [illegible] cu [illegible] [illegible] în [illegible]. [illegible] [illegible] în descrierea [illegible] Vienei [illegible] şi o ~~[illegible]~~ [illegible]

Ioan Mocsony Stârcea

FIȚĂ DE CERTIFICARE

Prezentul dosar conține un
număr de 301 file,
plus 1 = 302 file opis
și a fost verificat de PISAT ELENA
DATA 07.06.2010

C.N.S.A.S.